

Sistemele judiciare europene

Eficiența și calitatea justiției

STUDIILE CEPEJ NR. 26

Ediția 2018 (date 2016)

Ediția franceză:

*«Sisteme judiciare europene –
Eficacitatea și calitatea justiției»
Ediția 2018 (date 2016)*

Studiile CEPEJ N° 26
ISBN 978-92-871-8565-5

*Opiniile exprimate în această lucrare
țin de responsabilitatea autorilor și
nu reflectă în mod necesar politica
oficială a Consiliului Europei.*

Toate drepturile rezervate. Nicio parte
a acestei publicații nu poate fi tradusă,
reprodusă sau transmisă, în orice formă sau
prin orice fel, în format electronic (CD-Rom,
internet etc.) sau mecanic, inclusiv prin
fotocopiere, înregistrare sau orice sistem de
stocare sau extragere de informații, fără
permisiunea prealabilă în scris din partea
Direcției Comunicare (F-67075 Strasbourg
Cedex sau publishing@coe.int)

Acoperirea și dispunerea:

Documente și Publicații
Departamentul de producție
(SPDP), Consiliul Europei
Fotografie de mai jos:
Shutterstock

Această publicație nu a fost editată
Pentru a corecta erori de
tipărire sau gramatică.

ISBN 978-92-871-8566-2

© Consiliul Europei, Octombrie 2018
Tipărită la Consiliul Europei

Sistemele judiciare europene Eficiența și calitatea justiției

Studiile CEPEJ Nr. 26

Ediția 2018 (date 2016)

CUPRINS

Capitolul 1. Procedura de evaluare a CEPEJ	5
1.1 Comisia Europeană pentru eficiența justiției	5
1.2 Colectarea de date, validare și analiză	6
1.3 Probleme generale de metodologie	7
1.4 Date economice și demografice generale	10
Capitolul 2. Bugete ale sistemelor judiciare	17
2.1 Bugetul întregului sistem judiciar	23
2.3 Bugetul alocat instanțelor	40
2.4 Bugetul alocat parchetelor	56
2.5 Cheltuieli și taxe judiciare	63
2.6 Bugetul public alocat asistenței judiciare	71
Capitolul 3. Personal judiciar și avocați	93
3.1 Judecători	93
3.2 Procurori	125
3.3 Elemente comune pentru judecători și procurori în materie de formare, etică și răspundere	149
3.4 Alte categorii de personal	156
Capitolul 4. Organizarea instanțelor	195
4.1 Organizarea judiciară	195
4.2 Stadiul tehnologiei informației (IT) Dezvoltarea acesteia în cadrul sistemelor judiciare	212
4.3 Justițiabili	222
Capitolul 5. Eficiența și calitatea activității instanțelor și parchetelor	237
5.1 Prezentare generală a volumul cauzelor din instanțe	239
5.2 Materie civilă și comercială (cauze): date din 2016 și tendințe privind indicatorii de performanță	242
5.3 Materie administrativă: date din 2016 și tendințe privind indicatorii de performanță	272
5.4 Materie penală: date din 2016 și tendințe privind indicatorii de performanță	298
5.5 Sumarul tendințelor și concluziilor	336

Capitolul 1. Procesul de evaluare al CEPEJ

Acest capitol descrie procesul de evaluare efectuat de CEPEJ, ale cărui rezultate sunt prezentate în acest raport. Aceasta stabilește principiile de lucru și opțiunile metodologice utilizate în cadrul acestui exercițiu.

1.1 Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției

Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) a fost înființată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei în septembrie 2002 și are în primul rând sarcina de a propune soluții concrete adecvate pentru statele membre ale Consiliului Europei pentru:

- promovarea punerii în aplicare efective a instrumentelor existente ale Consiliului Europei utilizate pentru organizarea justiției;
- garantarea faptului că politicile publice privind instanțele țin seama de nevoile justițiabililor;
- oferirea de soluții eficiente statelor înainte ca o acțiune să fie inițiată la Curtea Europeană a Drepturilor Omului și pentru prevenirea încălcării articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, contribuind astfel la reducerea volumul de cauze la nivelul Curții.

CEPEJ este astăzi un organism unic pentru toate statele europene, alcătuit din experți calificați din cele 47 de state membre ale Consiliului Europei. Aceasta evaluează eficiența sistemelor judiciare și propune instrumente și măsuri practice în favoarea unui serviciu public din ce în ce mai eficient.

În conformitate cu statutul său, CEPEJ trebuie „(a) să examineze rezultatele obținute de diferitele sisteme judiciare [...] prin utilizarea, printre altele, a unor criterii statistice și mijloace de evaluare comune; (b) să definească problemele și domeniile pentru posibile îmbunătățiri și schimburi de opinii cu privire la funcționarea sistemelor judiciare; (c) să identifice modalități concrete de îmbunătățire a măsurării și funcționării sistemelor judiciare ale statelor membre în ceea ce privește nevoile lor specifice”. CEPEJ trebuie să îndeplinească aceste sarcini, de exemplu, prin „(a) identificarea și elaborarea de indicatori, colectarea și analizarea cifrelor cantitative și calitative și definirea măsurilor și a mijloacelor de evaluare; și (b) întocmirea de rapoarte, statistici, sondaje de bune practici, orientări, planuri de acțiune, avize și comentarii generale”.

Acest statut pune accentul pe compararea sistemelor judiciare și a schimbului de cunoștințe cu privire la modul în care acestea funcționează. Domeniul de aplicare al acestei comparații este mai amplu decât eficiența privită într-un sens restrâns: de asemenea, acesta subliniază calitatea și eficacitatea justiției.

Pentru a îndeplini aceste sarcini, CEPEJ a derulat periodic, începând din 2004, un proces de evaluare la fiecare doi ani a sistemelor judiciare ale statelor membre ale Consiliului Europei.

1.2. Schema de evaluare a sistemelor judiciare

Schema de evaluare pentru înțelegerea unui sistem judiciar și evaluarea funcționării acestuia a fost concepută și utilizată de CEPEJ pe baza principiilor identificate în Rezoluția Res (2002) 12 a Comitetului de Miniștri care instituie CEPEJ și rezoluțiile și recomandările relevante ale Consiliului Europei în domeniul eficienței și al echității justiției.

Sistemul/ schema a fost revizuit/ă de grupul de lucru al CEPEJ pentru evaluarea sistemelor judiciare (CESEJ-GT- EVAL) în 2017. Nota explicativă are scopul de a facilita înțelegerea comună de către toți corespondenții naționali a întrebărilor, permițând garantarea uniformității datelor colectate și prelucrate. Tuturor corespondenților naționali li s-a recomandat să citească cu atenție nota explicativă înainte de a răspunde la fiecare întrebare. Acest ciclu, CEPES-T-EVAL a presupus de asemenea, transmiterea către corespondenții naționali ai CEPEJ a unui chestionar suplimentar privind egalitatea de gen în sistemele judiciare.

Pentru prezentul ciclu, programul și nota explicativă au fost transmise statelor membre în iunie 2015, pentru a primi date noi la sfârșitul anului 2017, folosind noul sistem de colectare a datelor, CEPEJ- COLLECT și permițând fiecărui corespondent național să aibă acces la un instrument sigur pentru a transmite răspunsurile lor Secretariatului CEPEJ.

1.3. Colectarea, validarea și analiza datelor

Prezentul raport se bazează pe datele din anul 2016 ca an de referință. Întrucât majoritatea statelor și entităților au putut emite datele pentru 2016 doar în vara și toamna anului 2017, CEPEJ nu a fost în măsură să colecteze niciun fel de cifre înainte de începutul anului 2018.

Din punct de vedere metodologic, colectarea datelor se bazează pe raportarea de către state și entități, care au fost invitate să numească corespondenți naționali însărcinați cu coordonarea răspunsurilor în schema CEPEJ pentru statul sau entitatea respectivă.

CEPEJ a însărcinat Grupul de lucru¹, sub președinția domnului Jean-Paul JEAN (Franța), cu pregătirea raportului, sub coordonarea Secretariatului CEPEJ.

Corespondenții naționali sunt principalii interlocutori ai Secretariatului și experții în colectarea noilor date, în răspunderea cărora cade calitatea cifrelor utilizate în sondaj. Toate răspunsurile individuale au fost înregistrate în noul instrument CEPEJ-COLLECT.

S-au desfășurat activități ample de verificare a calității datelor prezentate de către state. Au fost stabilite contacte frecvente cu corespondenții naționali pentru a valida sau a clarifica datele (a se vedea caseta de mai jos) și a continuat ajustarea/actualizarea acestora cu puțin timp înainte de finalizarea versiunii finale a raportului. Experții CEPEJ au fost de acord că cifrele nu vor fi modificate *din* oficiu, cu excepția cazului în care corespondenții au agreeat, în mod expres, astfel de modificări. Astfel, toate modificările datelor au fost aprobate de corespondenții naționali respectivi. Cu toate acestea, în urma discuțiilor cu corespondenții naționali, experții au decis să excludă anumite date care nu păreau suficient de exacte pentru a putea fi publicate.

Întâlnirea dintre CEPEJ-GT-EVAL și rețeaua de corespondenți naționali de la Strasbourg din mai 2018 a reprezentat o etapă esențială a procesului, care viza validarea datelor, explicarea sau modificarea, pentru aceleași întrebări în cazul unor variații semnificative ale datelor între 2018 și ciclurile anterioare, discutarea deciziilor experților și îmbunătățirea calității datelor primite.

Statele respondente

Până în mai 2018, 45 de state au participat în această procedură: **Albania, Andora, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croatia, Cipru², Republica Cehă, Danemarca,**

¹Grupul de lucru al CEPEJ privind evaluarea sistemelor judiciare (CEPEJ-GT-EVAL) a fost format din: Dl. Ramin GURBANOV, vicepreședinte al CEPEJ, judecător la judecătoria Baku City Yasamal, Azerbaidjan, Dl. Adis HODZIC, șef al Departamentului de buget și statistică, Secretariatul Înalțului Consiliu judiciar și al procurorilor din Bosnia și Herțegovina, Dl. Jean-Paul JEAN, președinte al Camerei Curții de Casație, profesor asociat la Universitate din Poitiers, Franța (președinte al CEPEJ-GT-EVAL), Dna Simone KREß, judecător, vicepreședinte al Tribunalului din Köln, Germania, Dl. Georg STAWA, președinte al CEPEJ, șef al Departamentului pentru proiecte strategie și inovație, Ministerul Federal de Justiție, Austria, Dl. Jaša VRABEC, șef al Biroului pentru administrarea justiției, Curtea Supremă din Slovenia, Dna Martina VRDOLJAK, șef al Departamentului de statistică, analiză și dezvoltare strategică a sistemului judiciar, director în domeniul organizării judiciare, Ministerul Justiției, Croația. Grupul de lucru a beneficiat totodată, de sprijinul următorilor experți științifici: Dna Julinda BEQIRAJ, cercetător științific asociat în domeniul statului de drept, Centrul pentru Statul de drept din Bingham, Londra, UK Dna Caroline EXPERT-FOULQUIER, profesor asociat în domeniul dreptului public, Universitatea Limoges, director adjunct al "Institutului de pregătire a administrației generale" (IPAG) Limoges, Franța Dl. Fotis KARAYANNOPOULOS, avocat, Atena, Grecia Dl. Christophe KOLLER, director operațional, ESEHA (Centrul de expertiză comparativă – consilii: administrație - stat - Societate - economie - istorie), Berna, Elveția, Dna Ivana NINČIĆ, consultant pentru reformarea profesiilor juridice, Ministerul Justiției, Serbia, Dl.s Hélène PAULIAT, profesor de drept public, președinte onorific al Universității din Limoges, Franța M Francesco PERRONE, judecător, Instanța din Padua, Italia Dna Federica VIAPIANA, cercetător și consultant, Bologna, Italia

²Datele transmise de Cipru nu includ informații privind teritoriul care nu se află sub controlul direct al Guvernului Republicii din Cipru.

Estonia, Finlanda, Franța, Georgia³, Germania, Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Republica Moldova⁴, Monaco, Muntenegru, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Federația Rusă⁵, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spain, Suedia, Elveția, “fosta republică iugoslavă a Macedoniei”⁶, Turcia, Ucraina⁷ și Regatul Unit.⁸ (entitățile din Anglia, Țara Galilor și Scoția).

Doar **Liechtenstein** și **San Marino**, precum și **Irlanda de Nord** (ca entitate a **Regatului Unit**) nu au fost în măsură să furnizeze date pentru acest raport.

Israelul și, pentru prima dată, **Marocul** au participat la ciclul de evaluare ca state observatoare și apar în prezentul raport. Ar trebui remarcat faptul că datele indicate la sfârșitul tabelelor (medii, mediane etc.) sunt întotdeauna calculate numai pentru statele membre ale Consiliului Europei, pentru a oferi o imagine a situației europene a sistemelor judiciare.

Ar trebui remarcat faptul că, în statele federale sau în statele cu un sistem descentralizat de administrare judiciară, colectarea datelor are caracteristici diferite în comparație cu celelalte state. Situația este adesea mai complexă în aceste cazuri. În aceste state, colectarea de date la nivel central este limitată, în timp ce la nivelul entităților federale pot varia atât tipul, cât și cantitatea de cifre colectate. În practică, mai multe federații au trimis chestionarul fiecăreia dintre entitățile lor. Unele state au elaborat răspunsurile pentru întreaga țară pe baza cifrelor prezentate de entități, ținând seama de numărul de locuitori pentru fiecare stat.

Răspunsurile naționale conțin, de asemenea, descrieri ale sistemelor judiciare și comentarii care contribuie în mare măsură la înțelegerea cifrelor furnizate. Prin urmare, acestea constituie o completare esențială a raportului, deși pentru consecvență nu au fost incluse toate aceste informații. Pe de altă parte, toate datele și comentariile sunt disponibile pe site-ul internet „CELEJ-STAT”, baza de date a sistemelor judiciare ale statelor membre ale Consiliului Europei, care este ușor accesibilă tuturor membrilor, publicului, factorilor de decizie, practicienilor în domeniul dreptului, academicienilor și cercetătorilor. Studiile și cercetările pot fi realizate de echipe de cercetare, cu acces facil la date, în cadrul acordurilor individuale încheiate cu CEPEJ și sub rezerva anumitor condiții.

1.4. Aspecte metodologice generale

Obiectivele CEPEJ și domeniul de aplicare al prezentului raport

Prezentul raport se limitează la aspecte-cheie și la datele esențiale și nu pretinde că a explorat în mod exhaustiv toate informațiile care au fost furnizate de către state și entități.

Prezentul raport include doar unul dintre elementele utilizate de CEPEJ pentru a prezenta funcționarea sistemelor judiciare în 2016. Pentru a completa în detaliu interpretarea prezentului raport, este deosebit de utilă consultarea bazei de date dinamice „CESEJ-STAT”, deschisă publicului pe internet, inclusiv a unui sistem de prelucrare a datelor (a se vedea: www.coe.int/cepej). Această bază de date va permite tuturor părților interesate să analizeze în mod independent și în funcție de nevoile lor, un volum complet de date pentru un anumit grup sau pentru toate statele și entitățile în cauză.

³ Datele furnizate de Georgia nu includ date privind teritoriul care nu se află sub controlul efectiv al guvernului Georgiei.

⁴ Datele furnizate de Republica Moldova nu includ date privind teritoriul care nu se află sub controlul efectiv al Guvernului Republicii Moldova.

⁵ Fiind angajat în cadrul deciziilor relevante ale Comitetului de Miniștri (de exemplu CM/Del/dec (2014) 1196/1.8, CM/Del/dec (2014) 1207/1.5, CM/Del/dec (2015) 1225/1.8, CM/Del/decembrie (2017) 1285/2.1bisb) pentru a susține suveranitatea și integritatea teritorială a Ucrainei, Consiliul Europei nu recunoaște nicio modificare a statutului Republicii Autonome Crimeea și al orașului Sevastopol.

⁶ Menționați ca „FYROMacedonia” în tabelele și cifrele de mai jos.

⁷ Datele indicate pentru Ucraina nu includ teritoriile care nu se află sub controlul guvernului ucrainean. Toate activitățile Consiliului Europei referitoare la Republica Autonomă Crimeea și la orașul Sevastopol vizează promovarea drepturilor omului în interesul locuitorilor acestui teritoriu. Acestea nu pot fi interpretate ca recunoscând nici autoritățile care exercită de facto competența, nici modificarea statutului teritoriului în cauză.

⁸ Rezultatele pentru Regatul Unit sunt prezentate separat pentru Anglia și Țara Galilor și Scoția. Irlanda de Nord nu a furnizat date. Cele trei sisteme judiciare sunt organizate în mod diferit și funcționează independent unele de celelalte.

În ceea ce privește acest raport, ca și în cazul edițiilor anterioare, CEPEJ a încercat să utilizeze o abordare analitică având în vedere toate prioritățile și principiile fundamentale ale Consiliului Europei. În afara statisticilor, interesul raportului CEPEJ constă în evidențierea principalelor tendințe, evoluții și probleme comune ale statelor și entităților europene.

Prezentul raport face parte dintr-un proces continuu și dinamic desfășurat de CEPEJ. Pe parcursul pregătirii raportului, experții și corespondenții naționali au fost încurajați să țină seama de obiectivul pe termen lung al procesului de evaluare: definirea unui nucleu de date cantitative și calitative esențiale care urmează să fie colectate în mod regulat și tratate în mod similar în toate statele și entitățile, care să prezinte indicatori comuni privind calitatea și eficiența activităților instanțelor în statele membre ale Consiliului Europei (și în **Israel** și **Maroc**) și care să evidențieze reformele organizaționale, practicile și inovațiile, pentru a permite îmbunătățirea în continuare a serviciilor oferite justițiabililor.

Calitatea datelor

Calitatea datelor din prezentul raport depinde în mare măsură de tipul de întrebări adresate, de definițiile utilizate de către state și de către entități, de sistemul de înregistrare, de eforturile depuse de corespondenții naționali, de datele naționale disponibile și de modul în care datele au fost prelucrate și analizate. În pofida îmbunătățirilor rezultate din experiențele anterioare, ar trebui să se presupună că anumite modificări apar atunci când corespondenții naționali interpretează întrebările referitoare la țara lor și încearcă să răspundă la întrebările cu informațiile de care dispun. Cititorul ar trebui să aibă în vedere acest lucru și să interpreteze întotdeauna statisticile în lumina observațiilor și a explicațiilor detaliate furnizate în mod individual de către state și entități.

CEPEJ a ales să prelucreze și să prezinte numai cifrele care oferă un nivel ridicat de calitate și de relevanță. Aceasta a decis să nu țină seama de cifrele care erau foarte diferite de la o țară la alta sau de la un exercițiu de evaluare la altul, sau care nu ofereau garanții suficiente de acuratețe.

Verificarea și coerența datelor

Un efort specific de aprobare a datelor a fost făcut pentru a asigura coerența și relevanța acestuia și pentru a permite crearea și analiza seriilor statistice. Aceste serii sunt destinate măsurării anumitor evoluții. Astfel de evoluții sunt adesea limitate la perioada 2010-2016. În ceea ce privește verificarea exactității cifrelor, Secretariatul CEPEJ efectuează o verificare aprofundată a calității, inclusiv prin schimburi extinse cu corespondenții naționali.

Au fost aplicate reguli statistice și logice pentru compararea și verificarea datelor din cele trei cicluri consecutive. Aceste norme au făcut posibilă identificarea răspunsurilor care prezintă variații semnificative și încearcă să găsească explicații pentru acestea. Prin aceste comparații au fost identificate și corectate sau descrise probleme metodologice. În unele cazuri, variațiile importante ar putea fi, de asemenea, explicate de evoluția situației economice, de reformele structurale și organizaționale, de deciziile politice sau de punerea în aplicare a unor noi mecanisme, proceduri sau măsuri.

Aprobarea datelor a fost făcută în conformitate cu o metodologie riguroasă. Cu toate acestea, nu este posibil să se garanteze fiabilitatea deplină a tuturor datelor. Variabilitatea anumitor date nu a fost întotdeauna explicată în ciuda confirmării acurateței de către corespondenții naționali. În cazul unor variații semnificative (valori aberante), rezultatele analizelor au fost fie excluse, fie menținute, dar cu clauze de declinare a responsabilității corespunzătoare.

Din 2008, CEPEJ a pus în aplicare un proces de evaluare inter pares cu privire la sistemele de colectare și tratare a datelor judiciare în state și entități. Acest proces vizează sprijinirea statelor în îmbunătățirea calității statisticilor lor judiciare și dezvoltarea sistemului lor statistic pentru a asigura coerența cu standardele definite în schema de evaluare a CEPEJ. Procesul de evaluare facilitează, de asemenea, schimbul de experiență între sistemele naționale, schimbul de bune practici, identificarea indicatorilor și transferul de cunoștințe. Acesta asigură, de asemenea, transparența și fiabilitatea procesului de evaluare a sistemelor judiciare europene, realizat de CEPEJ.

Până în prezent, sistemele judiciare din 25 de state voluntare au fost observate/analizate de omologi pentru a evalua organizarea colectării datelor și comunicarea acestora către Secretariatul CEPEJ: **Austria, Azerbaidjan, Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă, Cipru, Estonia, Franța, Georgia, Letonia, Lituania, Malta, Muntenegru, Olanda, Polonia, Federația Rusă, Serbia, Slovacia, Elveția și Turcia**, precum și **Israel**. În plus, a fost organizată o vizită în **Norvegia**, care a reunit experți din **Danemarca, Finlanda, Islanda și Suedia**. În cursul acestor vizite, experții numiți de CEPELE-GT-EVAL au analizat modul practic de a răspunde la unele întrebări din cadrul schemei de evaluare și conținutul răspunsurilor, în special

întrebările legate de aspectele bugetare, tipurile și numărul de judecători, cauzele civile litigioase și metodele de calculare a duratei procedurilor.

În plus, CEPEJ a aprobat un set de orientări privind statisticile judiciare în atenția departamentelor statelor membre însărcinate cu colectarea și tratarea statisticilor din domeniul justiției⁹. Aceste orientări, ca instrument al politicii publice, vizează asigurarea calității statisticilor judiciare colectate și prelucrate de statele membre. Acestea ar trebui, de asemenea, să faciliteze compararea datelor între țările europene, asigurând o anumită consecvență, în ciuda diferențelor substanțiale dintre țări (în ceea ce privește organizarea judiciară, situația economică, demografia etc.).

Compararea datelor și a conceptelor

Compararea datelor cantitative din diferite țări cu diferite situații geografice, economice și juridice este o sarcină delicată. Ar trebui să se abordeze cu multă prudență de către experți redactarea raportului, consultarea cititorilor, interpretarea acestora și analizarea informațiilor pe care le conține.

Pentru a compara diferitele state și sistemele acestora, trebuie avute în vedere particularitățile sistemelor, care ar putea explica diferențele de date de la o țară la alta (structuri judiciare diferite, abordarea organizării instanțelor, utilizarea instrumentelor statistice pentru evaluarea sistemelor etc.). S-au depus eforturi deosebite pentru a defini termenii utilizați și pentru a se asigura că conceptele sunt folosite în conformitate cu o abordare comună. De exemplu, mai multe întrebări au fost incluse în sistem, cu definiții clare în nota explicativă, pentru a aborda numărul instanțelor (atât din punct de vedere instituțional, cât și din punct de vedere geografic) sau numărul de judecători (au fost specificate diferite categorii). O atenție deosebită a fost acordată, de asemenea, definiției bugetului alocat instanțelor, astfel încât cifrele furnizate de către state și entități să corespundă unor cheltuieli similare. Cu toate acestea, particularitățile anumitor sisteme ar putea împiedica ajungerea la noțiuni comune. În acest caz, observațiile specifice contribuie la completarea datelor. Prin urmare, numai o lectură activă a acestui raport poate permite realizarea de analize și formularea unor concluzii. În plus, cifrele nu pot fi luate în mod pasiv una după alta, dar trebuie interpretate în lumina observațiilor ulterioare.

Raportul urmărește să ofere o imagine de ansamblu a situației sistemelor judiciare europene și nu să clasifice sistemele judiciare din Europa, ceea ce ar fi inexact din punct de vedere științific și nu ar fi un instrument util pentru politicile publice ale justiției. Într-adevăr, comparare nu înseamnă clasificare. Raportul oferă cititorului instrumente pentru un studiu aprofundat care ar trebui realizat prin alegerea grupurilor relevante de la nivelul țărilor: în funcție de caracteristicile sistemelor judiciare (de exemplu, legislația civilă, sistemele de common law, țări cu sisteme judiciare relativ noi sau nou reformate sau state cu o lungă tradiție judiciară), criteriile geografice (mărime, populație) sau criteriile economice (de exemplu, PIB-ul; în interiorul sau în afara zonei euro etc.).

Sistemul CEPEJ a fost, de asemenea, completat de anumite state mici. **Andora** și **Monaco** sunt teritorii care nu funcționează pe o scară comparabilă cu celelalte state care fac obiectul raportului. Prin urmare, cifrele furnizate de aceste state trebuie să fie interpretate cu prudență, ținând seama de particularitățile indicatorilor structurali naționali.

Valorile monetare sunt exprimate în euro. Din acest motiv, utilizarea cursurilor de schimb pentru statele din afara zonei euro a cauzat unele dificultăți. Cursurile de schimb pot varia de la an la an. Întrucât raportul se axează în principal pe anul 2016, au fost utilizate cursurile de schimb din 1 ianuarie 2017. Pentru statele care se confruntă cu rate ridicate ale inflației și/sau variații ale cursurilor de schimb, această alegere poate genera cifre foarte ridicate sau foarte scăzute, care trebuie să fie interpretate în contextul lor specific. Variația mare a cursului de schimb are un efect considerabil asupra cifrelor pentru țările din afara zonei euro. În cazul unora dintre acestea, cursul de schimb pentru moneda euro ar fi putut fi mai favorabil în 2017 decât în 2015. Prin urmare, este necesar să se acorde atenție acestui aspect, comparând în același timp valorile monetare pentru edițiile din 2016 și 2018. Un tabel specific (tabelul 1.3) prezintă variația cursului de schimb pentru țările din afara zonei euro. În măsura în care a fost posibil, acest aspect a fost luat în considerare atunci când s-au făcut observații cu privire la tabelele și cifrele care indică variațiile bugetare, atât în euro, cât și în alte monede.

În plus, rata inflației a fost, de asemenea, luată în considerare în prezentul raport atunci când se interpretează variațiile diferitelor elemente ale bugetului judiciar.

⁹ Document CEPEJ(2008)11.

Evoluția sistemelor judiciare

Din 2016, câteva state au pus în aplicare reforme instituționale și legislative fundamentale ale sistemelor lor judiciare. Pentru aceste state, situația descrisă în prezentul raport poate fi destul de diferită de situația actuală. Statele și entitățile au fost invitate să indice dacă reformele au fost puse în aplicare începând din 2016 sau dacă alte reforme sunt în curs de implementare. Acest lucru permite, de asemenea, identificarea principalelor tendințe legate de reformele prioritare din diferitele sisteme de justiție.

În unele țări, situația economică s-a deteriorat începând din 2016, ceea ce a avut un impact relativ mare asupra funcționării justiției. Și pentru aceste state, situația descrisă în prezentul raport este posibil să fi evoluat.

Prezentarea datelor

În ciclul de evaluare 2016-2018, CEPEJ a încercat să adopte o abordare globală pentru cele 46 de sisteme judiciare ale statelor și entităților, inclusiv a celor din **Israel** și **Maroc**. Pentru a evidenția anumite particularități ale sistemelor judiciare europene, au fost dezvoltati sau calculati mai mulți indicatori: rapoarte, rate, medii și/sau mediane, indexuri etc.

Mai multe tabele includ răspunsuri, astfel cum au fost furnizate de către state și entități. Alte tabele prezintă răspunsurile prelucrate împreună sau prezentate în conformitate cu cifrele agregate. Graficele prezintă mai degrabă răspunsuri globale la nivel european. Unii indicatori sunt prezentați cu ajutorul hărților.

Pentru a propune câteva referințe pentru citirea rezultatelor analizelor la nivel european, CEPEJ a utilizat următorii indicatori ai tendinței generale/centrale:

- **Medie:** reprezintă media aritmetică care este rezultatul împărțirii sumei observațiilor unei distribuiri (date furnizate) la numărul total de țări care au indicat informațiile incluse în distribuție. Media este sensibilă la valori extreme (prea ridicate sau prea scăzute).
- **Mediană:** reprezintă punctul intermediar al unui set de observații solicitate. Mediana este valoarea care împarte datele furnizate de țările în cauză în două grupuri egale, în așa fel încât 50% dintre țări să fie peste această valoare și 50% sub. Când există un număr impar de observații, mediana este valoarea care se află la mijlocul celor două grupuri. Uneori este mai recomandată folosirea medianei în locul mediei, deoarece este mai puțin sensibilă la valorile extreme. Efectul valorilor extreme este astfel neutralizat.

În cazul variabilelor calculate, cum ar fi, de exemplu ratele, media sau mediana europeană se calculează ca medie sau mediană a rapoartelor diferitelor state și entități, mai degrabă decât ca o medie a fenomenului în Europa. Aceasta a fost considerată o abordare mai satisfăcătoare pentru a înțelege tendințele.

În plus față de valoarea medie și mediană, valoarea minimă și cea maximă au fost incluse în mai multe tabele:

- **Minim:** valoarea cea mai scăzută înregistrată în coloana din tabel.
- **Maxim:** valoarea cea mai mare înregistrată în coloana respectivă a tabelului.

1.5. Date economice și demografice generale

Aceste cifre, pe care aproape toate statele și toate entitățile au putut să le furnizeze, oferă informații cuprinzătoare cu privire la contextul general în care a fost realizat acest studiu. În special, acestea permit, astfel cum a fost cazul în cadrul exercițiului precedent, relativizarea celorlalte cifre și plasarea lor în context, în special în ceea ce privește cifrele bugetare și cifrele referitoare la activitatea instanțelor.

Cifrele permit, de asemenea, cititorului să aprecieze variațiile populației și ale dimensiunii din țărilor implicate în studiu, de la **Monaco**, cu aproximativ 37 000 de locuitori, la **Federația Rusă**, cu peste 146 de milioane de locuitori. Această diversitate demografică trebuie avută întotdeauna în vedere. Populația totală vizată de acest studiu este de aproximativ 820 milioane de persoane, care reprezintă aproape întreaga populație a Consiliului Europei — doar **Liechtenstein**, **San Marino** și **Regatul Unit- Irlanda de Nord** sunt absente în ediția din 2018.

Aceste date demonstrează, de asemenea, diferențele mari în ceea ce privește bunăstarea și nivelul de trai prin valoarea PIB-ului pe cap de locuitor și parțial prin valoarea globală a cheltuielilor publice (naționale și regionale). Salariul mediu anual brut oferă o imagine de ansamblu interesantă asupra bunăstării și a nivelului de trai, deoarece implică o componentă economică, socială și demografică. Cu toate că acest indicator nu este perfect, el evidențiază, încă o dată, disparități substanțiale între populații.

În cele din urmă, trebuie să se țină seama de influența cursului de schimb monetar între țările „zona euro” și „celelalte”, deoarece aceasta modifică semnificativ ceea ce salariul reprezintă pentru calitatea vieții locuitorilor din fiecare stat (a se vedea, de asemenea, mai sus).

Prin urmare, comparațiile trebuie să se limiteze întotdeauna la ceea ce se poate compara. Rezultatele pe care fiecare stat ar dori să le aibă față de alte state și care par a fi comparabile trebuie să fie echilibrate, ținând seama de contextul specific. Există în mod evident efecte de prag în funcție de nivelul de populație sau de nivelul de trai, care sunt măsurate prin raportare la numărul de locuitori și PIB-ul pe cap de locuitor.

Datele privind cheltuielile publice (Q2) par a fi legate de diverse tehnici contabile publice, atât în ceea ce privește perimetrele definite, cât și, de exemplu, de prezentarea deficitelor. Problema bugetelor naționale și regionale privind competențele publice, în ansamblul său, dă naștere, de asemenea, unor probleme metodologice suplimentare. Prin urmare, aceste cifre sunt analizate cu atenție și numai în comparație/raportare cu/la alte date financiare din același stat.

Cifrele privind populația au fost furnizate de toate statele și entitățile participante. Acestea vor fi utilizate în toate raporturile care măsoară un impact pe cap de locuitor (cel mai frecvent la 100 000 de locuitori).

Cifrele privind PIB-ul pe cap de locuitor au fost furnizate de toate statele și entitățile participante. Și în acest caz, se pot observa diferențe foarte mari în ceea ce privește PIB-ul pe cap de locuitor și trebuie avute în vedere pentru rezultatele ulterioare. De exemplu, se pot observa două extreme: pe de o parte, țările cu un PIB pe cap de locuitor de aproximativ 1 700 EUR (**Republica Moldova**) și, pe de altă parte, **Luxemburg** cu peste 90 000 EUR raportați, o valoare de peste 50 ori mai mare.

De asemenea, salariul național anual brut a fost folosit de mai multe ori ca metodă de standardizare, comparând salariile judecătorilor și ale procurorilor. Acest lucru s-a realizat pentru a garanta o comparabilitate internă cu standardele de viață ale fiecărei țări.

Tabelul 1.1 Date economice și demografice în 2016, în valoare absolută (de la Q1 la Q4)

State / Entități	Populație	Totalul cheltuielilor publice anuale	PIB pe cap de locuitor (în Euro)	Salariul mediu brut
Albania	2 876 591	3 157 253 000 €	3 728 €	4 536 €
Andora	73 105	847 860 512 €	26 330 €	21 950 €
Armenia	2 986 100	2 547 900 000 €	3 192 €	3 936 €
Austria	8 739 806	179 133 000 000 €	40 420 €	31 752 €
Azerbaidjan	9 705 600	8 723 449 903 €	3 338 €	3 217 €
Belgia	11 322 088	225 101 100 000 €	37 407 €	41 604 €
Bosnia și Herțegovina	*	3 509 728	11 450 535 067 €	4 354 €
Bulgaria	7 101 859	16 612 569 143 €	6 645 €	5 900 €
Croația	4 154 213	9 142 121 525 €	10 965 €	12 355 €
Cipru	848 300	7 398 077 498 €	21 282 €	22 548 €
Republica Cehă	10 578 820	69 602 886 751 €	16 700 €	12 253 €
Danemarca	5 748 769	92 620 223 450 €	48 474 €	41 974 €
Estonia	1 315 635	8 922 105 298 €	16 034 €	13 752 €
Finlanda	5 503 297	55 041 643 000 €	38 959 €	40 416 €
Franța	66 991 000	478 600 000 000 €	33 337 €	35 400 €
Georgia	3 718 200	3 685 737 294 €	3 274 €	NA
Germania	*	82 175 684	975 095 000 000 €	37 997 €
Grecia	10 783 748	86 594 000 000 €	16 154 €	16 243 €
Ungaria	9 797 561	53 529 408 856 €	11 200 €	10 537 €
Islanda	338 349	729 794 117 €	30 168 €	67 261 €
Irlanda	4 673 700	71 352 000 000 €	58 961 €	36 919 €
Italia	60 589 445	592 441 373 400 €	27 587 €	29 389 €
Letonia	1 968 957	5 636 414 986 €	12 762 €	10 308 €
Lituania	2 847 904	8 686 661 000 €	13 468 €	9 408 €
Luxemburg	590 700	16 739 000 000 €	90 700 €	66 300 €
Malta	440 433	3 770 239 000 €	22 664 €	17 261 €
Republica Moldova	3 550 852	2 197 152 831 €	1 722 €	2 719 €
Monaco	37 550	1 215 332 769 €	72 091 €	42 012 €
Munte negru	620 029	1 826 000 500 €	6 354 €	9 012 €
Țările de Jos	17 081 507	305 249 000 000 €	41 258 €	57 300 €
Norvegia	5 258 317	174 969 241 134 €	65 747 €	57 387 €
Polonia	38 433 000	81 638 713 800 €	11 370 €	NA
Portugalia	10 309 573	83 335 700 000 €	17 905 €	16 079 €
România	19 638 309	53 294 642 267 €	8 600 €	7 085 €
Federația Rusă	*	146 804 372	366 744 167 988 €	7 921 €
Serbia	7 040 272	15 385 796 652 €	4 904 €	6 169 €
Slovacia	5 435 343	15 688 700 000 €	14 910 €	10 944 €
Slovenia	2 065 895	18 085 190 186 €	19 262 €	19 020 €
Spania	*	46 528 966	616 052 675 688 €	23 985 €
Suedia	9 995 153	225 251 229 000 €	46 125 €	41 168 €
Elveția	8 419 550	195 417 180 450 €	73 006 €	72 700 €
FYROMacedonia	2 073 702	1 576 325 203 €	4 691 €	6 404 €
Turcia	79 814 871	243 823 359 569 €	8 869 €	NA
Ucraina	42 584 542	25 990 113 000 €	2 001 €	2 376 €
UK-Anglia și Țara Galilor	58 381 300	598 840 732 000 €	31 088 €	33 293 €
UK-Scoția	5 404 700	82 965 163 696 €	32 051 €	38 588 €
Israel	8 630 000	118 364 162 421 €	35 323 €	29 079 €
Moroc	34 852 121	24 856 000 000 €	2 768 €	12 972 €
Medie	18 018 639	132 537 103 707 €	24 564 €	24 756 €
Mediana	5 626 033	39 642 377 634 €	17 303 €	17 261 €
Minim	37 550	729 794 117 €	1 722 €	2 376 €
Maxim	146 804 372	975 095 000 000 €	90 700 €	72 700 €

* Nivelul regional al cheltuielilor publice este inclus în "cheltuielile publice totale anuale".

Chei

Pentru a avea o imagine completă și facilă a hărților și graficelor complexe, au fost utilizate, în mai multe rânduri, coduri în locul numelor statelor și entităților. Aceste coduri corespund clasificării oficiale (codurile ISO 3166-1 alpha-3 coduri cu trei litere) publicate de Organizația Internațională de Normare. Întrucât nu există coduri ISO pentru entitățile din Regatul Unit, au fost utilizate codurile oficiale ale FIFA (*Federația Internațională de Fotbal*). Aceste coduri sunt ENG, WAL, NIR și, respectiv, SCO.

Cod	Nume	Cod	Nume	Cod	Nume	Cod	Nume
ALB	Albania	EST	Estonia	LUX	Luxemburg	SVK	Slovacia
AND	Andora	FIN	Finlanda	MLT	Malta	SVN	Slovenia
ARM	Armenia	FRA	Franța	MDA	Republica Moldova	ESP	Spania
AUT	Austria	GEO	Georgia	MCO	Monaco	SWE	Suedia
AZE	Azerbaidjan	DEU	Germania	MNE	Muntenegru	CHE	Elveția
BEL	Belgia	GRC	Grecia	NLD	Țările de Jos	MKD	FYRO Macedonia »
BIH	Bosnia și Herțegovina	HUN	Ungaria	NOR	Norvegia	TUR	Turcia
BGR	Bulgaria	ISL	Islanda	POL	Polonia	UKR	Ucraina
HRV	Croația	IRL	Irlanda	PRT	Portugalia	UK:ENG &WAL	UK-Anglia și Țara Gallilor
CYP	Cipru	ITA	Italia	ROU	România	UK:SCO	UK-Scoția
CZE	Republica Cehă	LVA	Letonia	RUS	Federația Rusă	ISR	Israel
DNK	Danemarca	LTU	Lituania	SRB	Serbia	MAR	Maroc

În raport, în special în tabelele prezentate, se utilizează o serie de abrevieri:

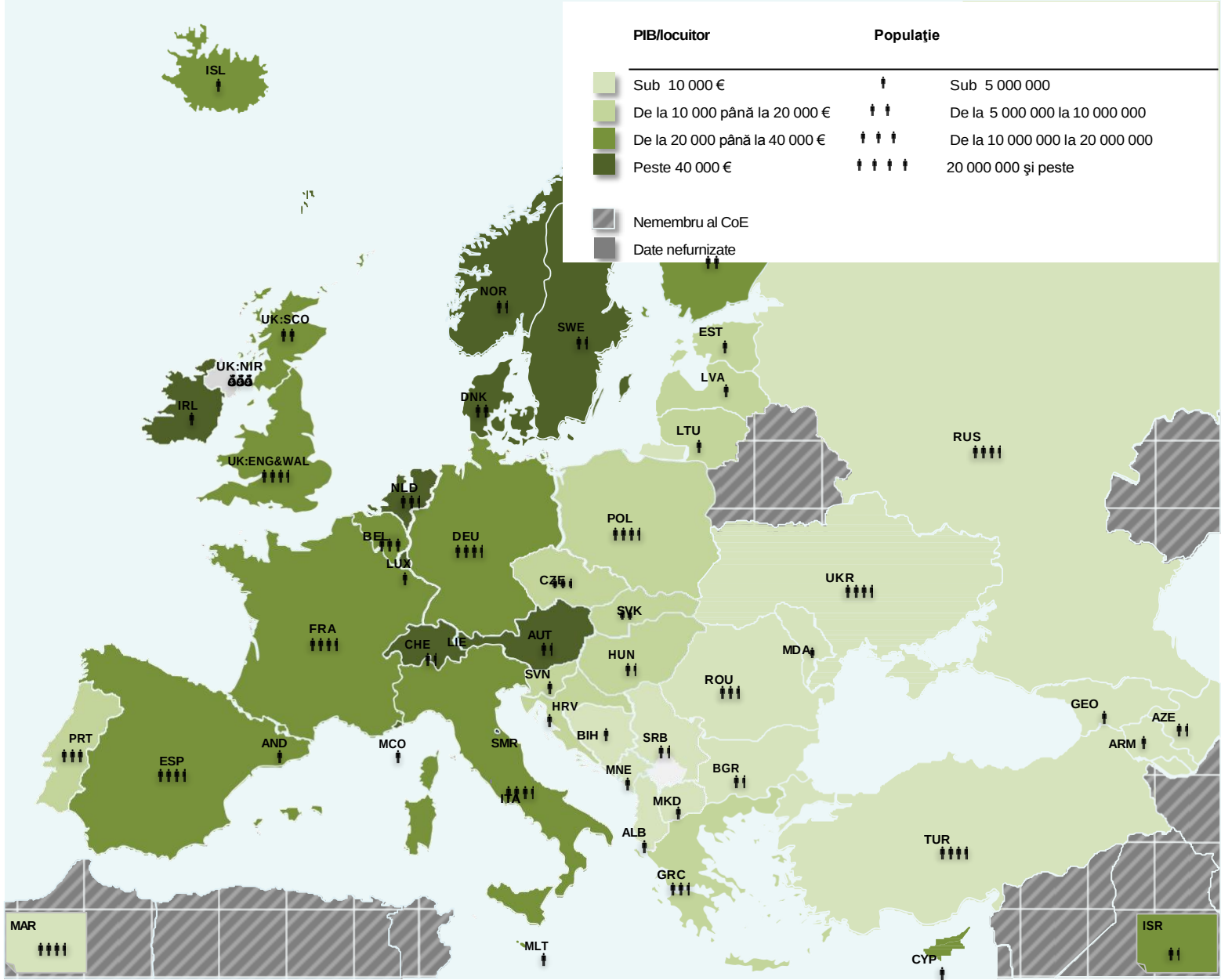
(QX) se referă la (x = numărul) întrebării din cadrul schemei de evaluare, în considerarea căreia au fost colectate informațiile.

În cazul în care nu au existat informații (valabile), acestea sunt prezentate prin intermediul mențiunii „NA” (nu este disponibilă).

În unele cazuri, nu s-a putut răspunde la o întrebare deoarece se referea la o situație care nu există în țara destinată. Aceste cazuri și cazurile în care a fost oferit un răspuns, dar în mod clar acesta nu corespundea întrebării, sunt prezentate cu titlul de „NAP” (nu se aplică).

„FTE/ENI” = echivalent normă întreagă; numărul personalului (judecători, procurori etc.) este furnizat în intervale de timp complete, pentru a permite comparații, atunci când este posibil.

Harta 1.2 Nivelul populației și PIB /per locuitor (în €) în 2016 (Q1, Q3)

Notă pentru cititor: hărțile utilizate în prezentul raport indică pe culori datele furnizate de către state și entități pentru teritoriile care sunt efectiv vizate (cu excepția teritoriilor statelor membre situate în afara continentului european — adesea insule). Prin urmare, zonele colorate nu corespund în mod necesar cu frontierele geografice ale statelor sau entităților.

Tabelul 1.3 Ratele de schimb și evoluția acestora (Q5) – suma din moneda națională corespunzătoare sumei de 1 €

State/entități	Monedă	Rată de schimb în 2010 (la 1 Ian.)	Rată de schimb în 2012 (la 1 Ian. 2013)	Rată de schimb în 2014 (la 1 Ian. 2015)	Rată de schimb în 2016 (la 1 Ian. 2017)	Apresiasi € (2014-2016)	Deprecierea € (2014-2016)
Albania	ALL (Lek)	138,77000	139,04000	139,98000	135,00000	3,56%	
Armenia	AMD (Dram)	481,16000	481,16000	552,11000	512,20000	7,23%	
Azerbaidjan	AZN (Manat)	1,05600	1,01800	0,95220	1,86440		-95,80%
Bosnia și Herțegovina	BAM (Mark)	2,00000	1,95583	1,95583	1,95583	0,00%	
Bulgaria	BGN (Lev)	1,95583	1,95583	1,95583	1,95583	0,00%	
Croația	HRK (Kuna)	7,38430	7,54659	7,65771	7,55779	1,30%	
Republica Cehă	CZK (Koruna)	25,06000	25,14000	27,72500	27,02000	2,54%	
Danemarca	DKK (Krone)	7,45310	7,46040	7,44360	7,43490	0,12%	
Georgia	GEL (Lari)	2,37080	2,18450	2,28810	2,79400		-22,11%
Ungaria	HUF (Forint)	278,85000	292,96000	315,00000	309,40000	1,78%	
Islanda	ISK (Krona)	153,80000	169,00000	154,00000	119,00000	22,73%	
Lituania	LTL (Litai)	3,45280	3,45280	3,45280	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	MDL (Leu)	16,10450	15,99670	18,99660	20,88950		-9,96%
Norvegia	NOK (Krone)	8,01000	7,31750	9,05020	9,05430		-0,05%
Polonia	PLN (Zloty)	3,96030	4,08820	4,26230	4,42000		-3,70%
România	RON (Leu)	4,28480	4,41530	4,48210	4,54110		-1,32%
Federația Rusă	RUB (Ruble)	41,48760	40,22860	50,46000	74,06090		-46,77%
Serbia	RSD (Dinar)	105,00000	113,12770	120,95830	123,47230		-2,08%
Suedia	SEK (Krona)	8,95000	8,56880	9,43230	9,56100		-1,36%
Elveția	CHF (Franc suisse)	1,25040	1,20720	1,20290	1,07210	10,87%	
FYROMacedonia	MKD (Denar)	61,10000	61,50000	61,50000	61,50000	0,00%	
Turcia	TRY (Lira)	2,07000	2,36000	2,83910	3,71000		-30,68%
Ucraina	UAH (Hryvnia)	10,57000	10,53000	19,00000	28,42000		-49,58%
UK-Anglia și Țara Galilor	GBP (Pound sterling)	0,85060	0,81546	0,77880	0,85830		-10,21%
UK-Scotia	GBP (Pound sterling)	0,85060	0,81546	0,77880	0,85830		-10,21%
Israel	ILS (Shekel)		4,92060	4,72460	4,04380		-14,41%
Maroc	MAD (Dirham)				10,61400		

* Rata de schimb folosită pentru Federația Rusă este rata anuală medie pentru 2016

Între cele două cicluri de evaluare au fost observate deprecieri semnificative ale monedei locale pentru **Azerbaidjan, Georgia, Federația Rusă, Turcia și Ucraina. Regatul Unit**, precum și **Republica Moldova** au cunoscut, de asemenea, o oarecare depreciere, dar într-o măsură mai mică. **Islanda, Elveția și Israel** au cunoscut o apreciere a monedei locale/naționale.

Atunci când se analizează variațiile diferitelor bugete prezentate în acest raport, s-au efectuat analize atât pentru moneda euro, cât și pentru moneda locală, deoarece o reducere care pare semnificativă în euro ar putea să nu reprezinte nicio schimbare sau chiar o creștere, atunci când este observată în moneda locală.

Trebuie remarcat faptul că, pentru **Federația Rusă**, a fost utilizat un curs de schimb mediu anual pentru 2016 în locul cursului de schimb din 1 ianuarie 2017, ca urmare a fluctuațiilor mari ale cursului de schimb al Rusiei în 2016. Pe de altă parte, **Azerbaidjan** a înregistrat două deprecieri administrative mari ale Manat-ului de 95%, care arată scăderi mari ale tuturor bugetelor, atunci când sunt analizate în Euro. În realitate, situația este stabilă în cele mai multe cazuri, deoarece rata inflației conform Băncii Mondiale este de numai 14% în 2016, în timp ce în 2015 s-a înregistrat o deflație de — 9%.

Situația este inversă în **Islanda, Elveția și Israel** unde, din cauza aprecierii monedelor locale, investițiile efectuate par mai semnificative în Euro pentru acest ciclu decât atunci când sunt comparate cu cele anterioare. În consecință, atât controlul calității datelor, cât și analizele au fost sensibile la acest fenomen în cea mai mare măsură posibilă.

În consecință, atât controlul calității datelor, cât și analizele au fost sensibile la acest fenomen în cea mai mare măsură posibilă.

Tabelul 1.4 Rata inflației (deflator PIB) (Sursă: Banca Mondială¹⁰)

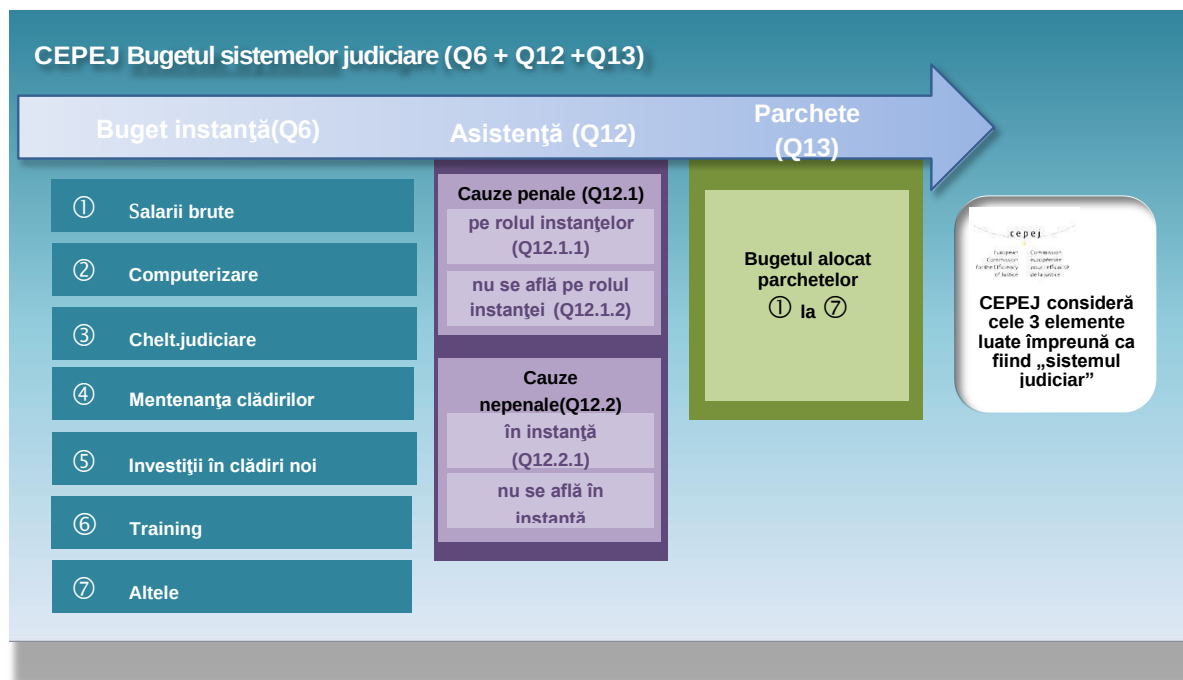
State/entități	Monedă	Inflație 2010	Inflație 2011	Inflație 2012	Inflație 2013	Inflație 2014	Inflație 2015	Inflație 2016
Albania	ALL (Lek)	4,49	2,31	1,04	0,29	1,55	0,10	0,21
Andora		1,60	2,50	1,10	0,00	0,10	0,46	0,69
Armenia	AMD (Dram)	7,77	4,28	5,35	3,37	2,31	1,21	0,52
Austria		0,78	1,95	1,99	1,52	2,17	2,45	1,06
Azerbaidjan	AZN (Manat)	13,76	22,57	2,85	0,46	0,56	8,85	14,61
Belgia		1,88	2,00	1,97	1,05	0,67	1,11	1,58
Bosnia și Herțegovina	BAM (Mark)	1,40	2,44	0,80	0,23	1,00	1,37	1,49
Bulgaria	BGN (Lev)	1,11	5,98	1,56	0,70	0,45	2,21	2,25
Croația	HRK (Kuna)	0,83	1,67	1,58	0,80	0,05	0,01	0,10
Cipru		2,01	1,91	1,89	1,05	1,57	1,18	0,86
Republica Cehă	CZK (Koruna)	1,43	0,02	1,46	1,43	2,48	1,17	1,24
Danemarca	DKK (Krone)	3,22	0,64	2,38	0,89	1,03	0,70	0,05
Estonia		1,74	5,26	3,16	3,56	1,47	1,25	1,59
Finlanda		0,35	2,58	2,95	2,55	1,69	2,01	0,93
Franța		1,08	0,94	1,16	0,78	0,58	1,09	0,39
Georgia	GEL (Lari)	8,55	9,45	1,07	0,76	3,78	5,89	4,19
Germania		0,76	1,07	1,54	1,97	1,79	2,01	1,33
Grecia		0,67	0,80	0,37	2,35	1,83	1,02	0,96
Ungaria	HUF (Forint)	2,33	2,27	3,38	2,94	3,38	1,88	0,96
Islanda	ISK (Krona)	5,45	2,97	3,26	1,85	4,06	6,03	2,04
Irlanda		3,22	0,37	2,07	1,04	0,40	7,28	0,02
Italia		0,32	1,47	1,38	1,21	0,96	0,86	0,77
Letonia		0,81	6,39	3,62	1,70	1,78	0,00	0,27
Lituania	LTL (Litali)	2,38	5,22	2,69	1,40	1,01	0,24	1,18
Luxemburg		3,62	4,77	2,56	1,70	1,65	1,32	1,31
Malta		3,83	2,16	2,10	2,00	2,28	2,46	1,60
Republica Moldova	MDL (Leu)	11,07	7,26	7,89	4,13	6,38	9,82	5,40
Monaco		..	..	..	..	..	..	..
Munte negru		1,60	1,20	0,18	2,07	1,04	2,22	5,10
Țările de Jos		0,85	0,14	1,42	1,37	0,15	0,81	0,58
Norvegia	NOK (Krone)	5,95	6,75	3,36	2,54	0,33	2,82	1,11
Polonia	PLN (Zloty)	1,66	3,23	2,35	0,29	0,50	0,76	0,42
Portugalia		0,64	0,27	0,40	2,27	0,75	2,03	1,43
România	RON (Leu)	5,42	4,74	4,69	3,42	1,69	2,59	2,16
Federația Rusă	* RUB (Ruble)	14,19	23,64	9,09	5,41	7,50	8,15	3,61
Serbia	RSD (Dinar)	5,88	9,56	6,26	5,44	2,71	2,68	2,53
Slovacia		0,49	1,65	1,26	0,52	0,16	0,15	0,45
Slovenia		0,99	1,12	0,46	1,60	0,79	0,97	0,90
Spania		0,16	0,03	0,07	0,35	0,19	0,61	0,28
Suedia	SEK (Krona)	0,99	1,18	1,06	1,06	1,78	2,07	1,59
Elveția	CHF (Franc suisse)	0,32	0,34	0,17	0,03	0,63	0,60	0,57
FYROMacedonia	MKD (Denar)	2,04	3,72	1,00	4,48	1,45	1,89	6,26
Turcia	TRY (Lira)	7,01	8,19	7,42	6,27	7,42	7,83	8,10
Ucraina	UAH (Hryvnia)	13,41	14,20	7,79	4,34	15,90	38,88	17,14
UK-Anglia și Țara Galilor	GBP (Pound sterling)	1,57	2,01	1,56	1,90	1,72	0,46	2,00
UK-Scotia	GBP (Pound sterling)	1,57	2,01	1,56	1,90	1,72	0,46	2,00
Israel	ILS (Shekel)	1,77	2,40	3,96	2,25	1,04	2,24	0,84
Maroc	MAD (Dirham)	0,98	0,69	0,37	1,31	0,38	2,12	1,60

* Rata de schimb folosită pentru Federația Rusă este rata medie anuală de schimb pentru 2016.

¹⁰ <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx?source=2&series=FP.CPI.TOTL.ZG&country=IND#>

Capitolul 2. Bugetele sistemelor judiciare

Unul dintre obiectivele CEPEJ este de a ști, de a înțelege și de a analiza bugetele alocate funcționării justiției în state și entități. Prin urmare, prezentul capitol se concentrează în primul rând pe bugetele alocate instanțelor, parchetelor și pentru asistența juridică, totalul reprezentând **bugetul sistemului judiciar**, astfel cum a fost definit de CEPEJ. Definiția bugetului vizează resursele necesare pentru activitatea instanței raportate la rezultate, reflectate în volumul de dosare prelucrate și, în special, termenele judiciare. Capitolul se va referi, de asemenea, la bugetul întregului sistem judiciar, în cazul în care domeniul de aplicare variază în funcție de state și de competențele ministerelor de justiție. Înainte de a lua în discuție diferitele bugete detaliat, este necesar să se reamintească definițiile adoptate de CEPEJ pentru diferitele concepte pentru a fi în măsură să comparăm, de o manieră relevantă sistemele judiciare din diferite state.

Bugetul alocat **instanțelor** acoperă bugetul public anual alocat funcționării tuturor instanțelor, fără parchete și fără asistență judiciară. Acesta include bugetele pentru salariile brute ale judecătorilor și pentru întregul personal judiciar și personal nejudiciar care lucrează în instanțe, informatizarea, cheltuielile judiciare (interpreți, experți etc.), întreținerea/mentenanță, leasingul și funcționarea clădirilor instanțelor, investițiile în clădirile noi dedicate instanțelor și formarea profesională.

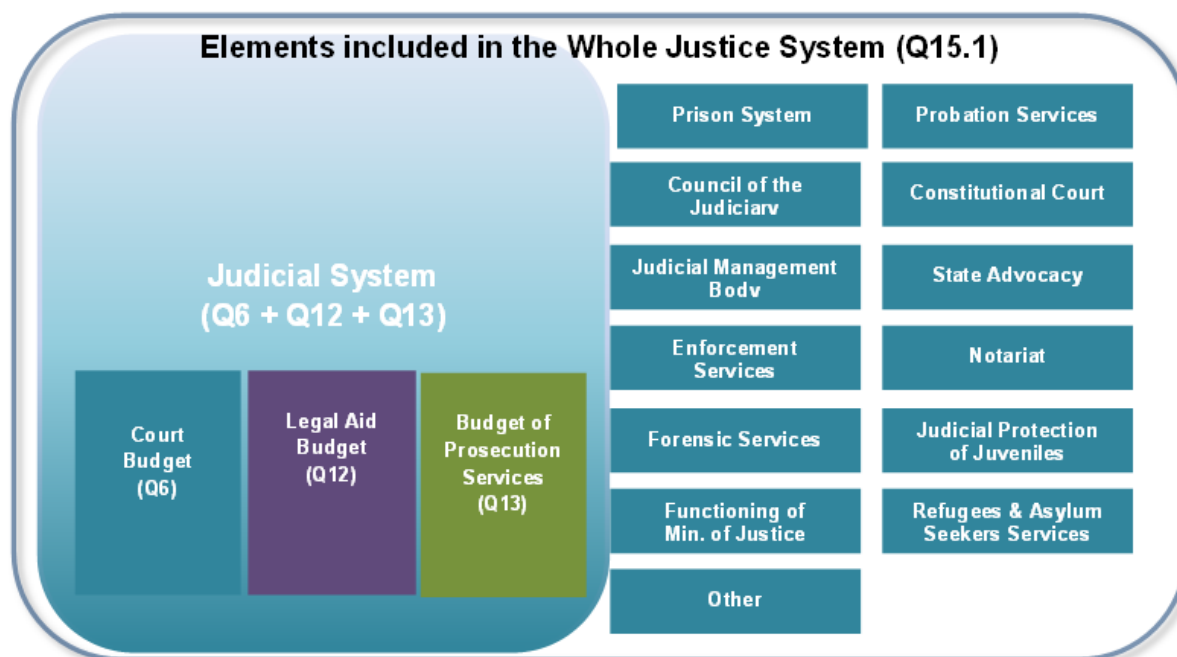
Bugetul alocat **asistenței judiciare** este interpretat aici în sens larg. Aceasta include sumele plătite justițiabililor sau avocaților acestora pentru cauze penale sau altele decât cele penale introduse în instanță (de exemplu, costurile de reprezentare în fața instanțelor), dar și sumele plătite persoanelor fizice într-un cadru nelitigios ca măsuri adecvate menite să prevină sau să însoțească căile de atac în instanță (de exemplu, împăcarea părților, procedurile de mediere etc.).

Organele de **urmărire penală**, adică o autoritate a Ministerului Public formată din procurori și alt personal specific, își exercită prerogativele în sensul definiției din Recomandarea Rec (2000) 19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul Ministerului Public în sistemul de justiție penală: „(...) autoritățile care, în numele societății și în interesul public, asigură aplicarea legii în cazul în care încălcarea legii implică o sancțiune penală, ținând seama atât de drepturile persoanei, cât și de eficiența unui sistem de justiție penală”.

În sensul CEPEJ, bugetul alocat sistemului judiciar include bugetele instanțelor, asistența judiciară și serviciile de urmărire penală, astfel cum au fost definite anterior.

În cele din urmă, **bugetul alocat întregului sistem de justiție**, cuprins, în particular, în întregul buget al Ministerului Justiției, dar fără a se limita la acesta, poate include, de asemenea, bugetele sistemului penitenciar, ale serviciului de probațiune, ale Consiliilor judiciare, Curții Constituționale, ale altor organe de conducere judiciară, serviciilor de punere în executare judiciară, serviciilor criminalistice, ale notariatului, ale serviciilor de protecție judiciară a minorilor, funcționarea Ministerului Justiției, refugiații și solicitanții de azil, ale unora dintre serviciile de poliție etc.

În măsura în care domeniul de aplicare al bugetului întregului sistem judiciar variază de la un stat sau de la o entitate la alta, bugetul „justiției” nu poate fi utilizat ca element internațional de comparație.

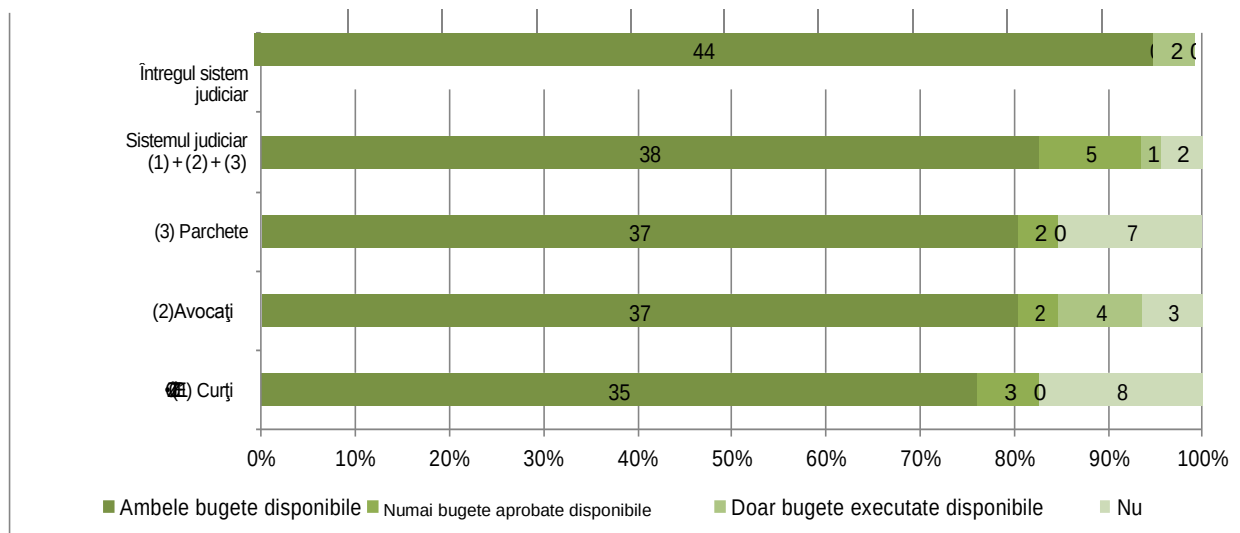
Prin urmare, comparațiile se bazează pe resursele financiare dedicate exclusiv sistemelor judiciare, a căror analiză trebuie identificată ca cea mai relevantă în partea bugetară a prezentului raport. Bugetele alocate sistemelor judiciare ar putea fi comparate mai bine prin evaluarea activității judiciare și a eficienței, ceea ce va face posibilă o comparație a investițiilor prin raportare la rezultatele (intrări/ieșiri) într-un cadru similar. A se vedea capitolul 5 privind eficiența.

Notă: principala caracteristică originală introdusă în ciclul de evaluare anterior constă în faptul că statele și entitățile au fost invitate să introducă nu numai date referitoare la diferitele bugete aprobate pentru anul de referință (cele aprobate de Parlament sau de o altă autoritate publică competentă) — ca și în ciclurile anterioare — dar și datele privind bugetele implementate/executate (corespunzătoare cheltuielilor suportate efectiv în anul de referință). Bugetele puse în aplicare au făcut posibilă o mai bună înțelegere a realității eforturilor bugetare depuse de state și de entități începând din 2014.

Analizând disponibilitatea datelor referitoare la bugetul aprobat în raport cu bugetul executat, se poate observa că tot mai multe state și entități furnizează date cu privire la bugetul aprobat (figura 2.1). Analizând datele transmise de statele și entitățile care au fost în măsură să furnizeze ambele categorii de bugete, se poate observa că valorile sunt foarte apropiate pentru toate întrebările bugetare, cu excepția bugetului pentru asistență judiciară. Prin urmare, CEPEJ a decis să analizeze cu un interes deosebit bugetele aprobate.

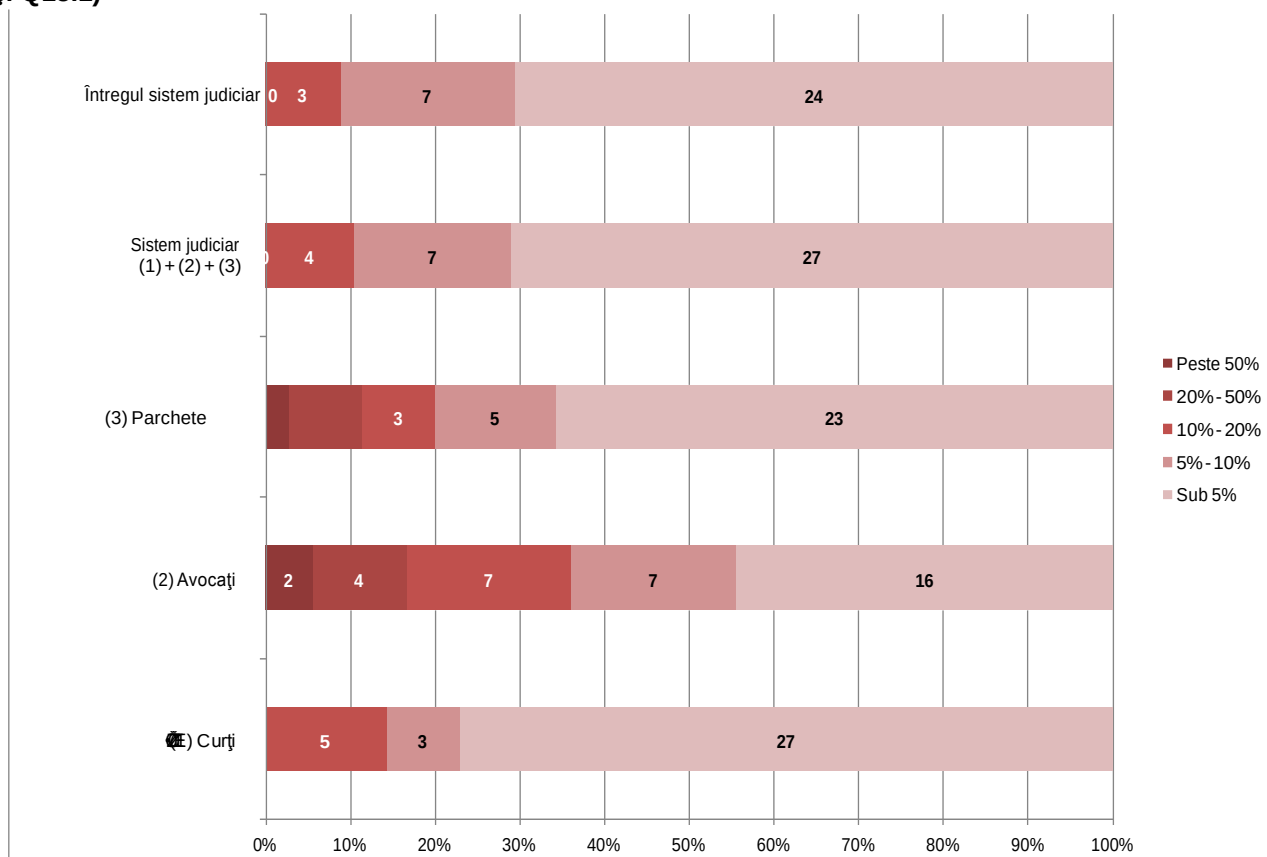
Asistența judiciară reprezintă, în mod evident, o excepție de la acest principiu, deoarece presupune aprobarea unui buget provizoriu care poate fi măsurat numai după înregistrarea la sfârșitul anului a cheltuielilor efective. Din acest motiv, au fost observate diferențe semnificative între bugetele aprobate și bugetele executate în materie de asistență judiciară, astfel cum se arată în figura 2.2. Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că, pentru a face posibilă această analiză și pentru a o extinde la cât mai multe state și entități, bugetele puse în executare au fost luate în considerare pentru statele și entitățile în care nu era disponibil un buget aprobat. În cazurile în care tabelele/cifrele prezentate includ o combinație de bugete aprobate și implementate/executate, acest lucru este evidențiat în raport.

Figura 2.1 Disponibilitatea datelor bugetare în 2016 (nr. de state/entități) (Q6, Q7, Q12, Q13 și Q15.1)

Datele privind atât bugetul aprobat, cât și bugetul executat au fost disponibile în 44 de state sau entități pentru întregul sistem judiciar și în 38 de state sau entități pentru sistemul judiciar, în sens restrâns. Bugetul aprobat al întregului sistem de justiție nu a fost disponibil în **Albania** și **Regatul Unit-Scoția**. În ceea ce privește sistemul judiciar, numai bugetul aprobat a fost disponibil în **Luxemburg**, **Norvegia**, **Portugalia**, **Federația Rusă** și **Spania**, în timp ce în **Bosnia și Herțegovina** era disponibil doar bugetul executat. În **Muntenegru** și **Serbia** nu au fost prezentate nici bugetul pus în aplicare, nici bugetul aprobat pentru datele din sectorul judiciar.

Figura 2.2 Diferențe între bugetul aprobat și cel executat în 2016 (nr. de state și entități) (Q6, Q12, Q13 și Q15.1)

Numai 3 din 34 de state sau entități și 4 din 36 de state sau de entități prezintă diferențe substanțiale (peste 10 %) între bugetul aprobat și bugetul pus în executare pentru întregul sistem judiciar și pentru sistemul judiciar, în sens restrâns. După cum s-a menționat deja, bugetul alocat asistenței judiciare a înregistrat un procent mai mare de variație între bugetul aprobat și cel executat; aceste modificări vor fi analizate în secțiunea „asistență judiciară”.

Atunci când se compară bugetul diferitelor țări în ani diferiți, este necesar să se ia în considerare doi factori: cursurile de schimb și ratele inflației/deflației.

Variațiile mari ale cursurilor de schimb pot avea un impact semnificativ asupra datelor bugetare exprimate în Euro; în același timp, creșterile sau scăderile majore ale ratei inflației pot influența variația bugetului în timp. Evoluția acestor rate figurează în tabelele 1.3 și 1.4 din Capitolul 1 de mai sus.

Deși în majoritatea lor cursurilor de schimb valutar sunt destul de stabile, unele state/entități au înregistrat unele variații semnificative în ultimii doi ani. În **Azerbaidjan**, au existat două devalorizări ale monedei naționale în februarie și decembrie 2015, cu un total de 97%. În perioada 2014-2016, moneda locală s-a depreciat, de asemenea, și în **Georgia** (22%), **Republica Moldova** (10%), **Federația Rusă** (47%), **Turcia** (31%), **Ucraina** (50%) și **Regatul Unit** (10%). Există, de asemenea, două țări care au înregistrat o creștere semnificativă a ratei de schimb valutar la nivel local comparativ cu Euro: **Islanda** (22%) și **Elveția** (10%).

Statele cu creșteri majore ale ratei inflației (peste 4% în doi ani) între 2014 și 2016 sunt: **Azerbaidjan** (+5,7%), **Bulgaria** (+4,4%), **Georgia** (+10,1%), **Islanda** (+8,0%), **Irlanda** (+7,3%), **Malta** (+4,1%), **Republica Moldova** (+15,2%), **Muntenegru** (+7,3%), **România** (+4,7%), **Federația Rusă** (+11,8%), **Serbia** (+5,2%), **Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei** (+8,1%), **Turcia** (+15,9%) și **Ucraina** (+56%).

Tabelele următoare prezintă, pentru fiecare stat și entitate, suma totală a cheltuielilor publice, bugetul aprobat pentru întregul sistem de justiție și bugetul aprobat al sistemului judiciar, în sens restrâns, în valoare absolută și în procente de variație din 2012 până în 2014 și din 2014 până în 2016.

Primul tabel include toate țările din zona Euro, plus **Muntenegru**, care utilizează moneda Euro, în timp ce al doilea reunește toate țările din afara zonei Euro. În al doilea tabel, valorile absolute și toate variațiile sunt exprimate în moneda locală.

Tabelul 2.3 Totalul cheltuielilor publice, bugetul aprobat pentru întregul sistem juridic și bugetul aprobat pentru întregul sistem judiciar în monedă locală (Q1, Q2, Q6, Q7, Q12, Q13)

State / Entități	Totalul bugetului public la nivel statal, regional și federal	Bugetul aprobat pentru sistemul juridic	Bugetul aprobat al sistemului judiciar**	Variație 2012-2014		Variație 2014-2016	
				Cheltuieli publice la nivel statal, regional și federal	Bugetul sistemului judiciar	Cheltuielile publice la nivel statal, regional și federal *	Bugetul aprobat al sistemului judiciar**
Albania	3 157 253 000 €	NA	29 877 086 €	16%	5%	1%	12%
Andora	847 860 512 €	8 741 924 €	7 248 399 €	-5%	NA	67%	NA
Armenia	2 547 900 000 €	53 033 094 €	25 097 574 €	17%	NA	14%	NA
Austria	179 133 000 000 €	1 462 689 939 €	937 499 939 €	8%	7%	6%	14%
Azerbaidjan	8 723 449 903 €	230 961 605 €	75 363 762 €	21%	45%	-59%	-51%
Belgia	225 101 100 000 €	1 860 812 456 €	931 834 849 €	7%	-4%	2%	-3%
Bosnia și Herțegovina	11 450 535 067 €	204 559 416 €	NA	95%	NA	3%	NA
Bulgaria	16 612 569 143 €	377 099 680 €	262 647 839 €	17%	12%	0%	12%
Croația	9 142 121 525 €	323 169 516 €	222 534 033 €	-53%	4%	8%	3%
Cipru	7 398 077 498 €	279 943 425 €	52 137 479 €	2%	NA	-12%	NA
Republica Cehă	69 602 886 751 €	547 388 294 €	504 229 982 €	-4%	NA	6%	NA
Danemarcak	92 620 223 450 €	1 932 211 597 €	481 389 060 €	2%	11%	5%	3%
Estonia	8 922 105 298 €	151 571 987 €	56 708 551 €	15%	24%	11%	7%
Finlanda	55 041 643 000 €	925 500 000 €	421 068 000 €	4%	7%	1%	8%
Franța	478 600 000 000 €	8 887 412 229 €	4 413 263 514 €	10%	6%	3%	3%
Georgia	3 685 737 294 €	110 004 545 €	36 229 655 €	4%	38%	13%	1%
Germania	975 095 000 000 €	16 190 630 224 €	10 015 509 328 €	0%	NA	11%	NA
Grecia	86 594 000 000 €	619 318 531 €	445 529 139 €	-29%	6%	-33%	-6%
Ungaria	53 529 408 856 €	1 341 550 100 €	429 598 903 €	3%	-11%	1%	6%
Islanda	729 794 117 €	218 504 202 €	37 546 218 €	NA	NA	NA	NA
Irlanda	71 352 000 000 €	2 418 240 000 €	234 448 000 €	4%	-4%	-1%	5%
Italia	592 441 373 400 €	8 039 945 941 €	4 544 426 956 €	13%	NA	-2%	NA
Letonia	5 636 414 986 €	194 261 318 €	78 437 198 €	7%	13%	6%	5%
Lituania	8 686 661 000 €	214 590 000 €	114 700 187 €	5%	16%	11%	18%
Luxemburg	16 739 000 000 €	149 652 235 €	92 895 711 €	NA	-2%	NA	18%
Malta	3 770 239 000 €	107 856 200 €	16 170 800 €	-6%	13%	10%	7%
Republica Moldova	2 197 152 831 €	58 470 667 €	29 583 529 €	5%	72%	-8%	3%
Monaco	1 215 332 769 €	11 618 000 €	6 151 500 €	21%	NA	12%	NA
Munte negru	1 826 000 500 €	49 223 592 €	NA	30%	NA	-3%	NA
Țările de Jos	305 249 000 000 €	11 700 989 000 €	2 036 574 000 €	1%	-6%	0%	-1%
Norvegia	174 969 241 134 €	1 769 005 666 €	423 966 712 €	26%	-24%	0%	5%
Polonia	81 638 713 800 €	2 639 249 000 €	1 991 565 000 €	-14%	2%	23%	7%
Portugalia	83 335 700 000 €	1 624 770 130 €	583 253 297 €	5%	-15%	-2%	9%
Romania	53 294 642 267 €	908 247 781 €	597 649 028 €	8%	62%	2%	-24%
Federația Rusă	366 744 167 988 €	22 873 398 993 €	3 552 350 764 €	-4%	1%	-27%	-24%
Serbia	15 385 796 652 €	302 980 053 €	NA	8%	NA	-1%	NA
Slovacia	15 688 700 000 €	443 323 127 €	269 697 660 €	0%	NA	1%	NA
Slovenia	18 085 190 186 €	250 570 939 €	185 314 973 €	7%	1%	-3%	0%
Spania	616 052 675 688 €	5 302 201 029 €	3 678 267 652 €	24%	-4%	3%	3%
Suedia	225 251 229 000 €	4 591 423 491 €	1 185 292 414 €	3%	NA	5%	NA
Elveția	65 848 898 150 €	3 127 710 733 €	1 808 909 868 €	8%	13%	17%	0%
FYROMacedonia	1 576 325 203 €	67 737 123 €	41 935 302 €	5%	6%	9%	12%
Turcia	243 823 359 569 €	2 998 208 308 €	1 453 183 110 €	0%	17%	5%	-11%
Ucraina	25 990 113 000 €	3 683 477 942 €	343 727 529 €	-50%	NA	28%	-15%
UK-Anglia și Țara Galilor	598 840 732 000 €	9 999 388 326 €	4 592 854 000 €	NA	-10%	NA	-13%
UK-Scoția	82 965 163 696 €	NA	427 343 305 €	NA	-6%	NA	0,0 €
Israel	118 364 162 421 €	2 148 001 632 €	714 015 731 €			NA	NA
Maroc	24 856 000 000 €	582 049 152 €	559 746 097 €			NA	NA
Media	129 720 041 918 €	2 710 264 599 €	1 108 697 949 €	6%	9%	3%	1%
Mediana	39 642 377 634 €	583 353 413 €	421 068 000 €	5%	6%	3%	3%
Minim	729 794 117 €	8 741 924 €	6 151 500 €	-53%	-24%	-59%	-51%
Maxim	975 095 000 000 €	22 873 398 993 €	10 015 509 328 €	95%	72%	67%	18%

* Pentru Bosnia și Herțegovina, Germania, Federația Rusă și Spania, au fost, de asemenea, incluse și nivelul regional sau federal al entităților.

** Bugetul pentru sistemele judiciare este suma bugetului alocat instanțelor, asistenței judiciare și serviciilor publice de urmărire penală/parchetelor

Tabelul 2.4 Totalul cheltuielilor publice, bugetul aprobat pentru întregul sistem juridic și bugetul aprobat pentru întregul sistem judiciar variații în € (Q1, Q2, Q6, Q7, Q12, Q13)

State/ Entități	Totalul cheltuielilor publice anuale la nivel statal, regional și federal	Buget aprobat sistemul juridic	Buget aprobat sistemul judiciar**	Variație 2012-2014		Variație 2014-2016	
				Totalul cheltuielilor publice la nivel statal, regional și federal*	Buget aprobat sistemul iuridic**	Total cheltuieli anuale la nivel statal, regional și federal	Buget aprobat sistem judiciar
Albania	426 229 155 000	NA	4 033 406 610 €	17%	5%	-3%	8%
Armenia	1 305 034 380 000	27 163 550 747 €	12 854 977 403 €	34%	NA	6%	NA
Azerbaidjan	16 263 999 999	430 604 816 €	140 508 198 €	14%	36%	-19%	-5%
Bosnia și Herțegovina	22 395 300 000	400 083 443 €	NA	95%	NA	3%	NA
Bulgaria	32 491 361 107	737 542 867 €	513 694 523 €	17%	12%	0%	12%
Croația	69 094 234 640	2 442 447 336 €	1 681 865 489 €	-53%	6%	6%	2%
Republica Cehă	1 880 670 000 012	14 790 431 704 €	13 624 294 114 €	6%	NA	4%	NA
Danemarca	688 622 099 328	14 365 800 003 €	3 579 079 522 €	2%	11%	5%	3%
Georgia	10 297 949 999	307 352 699 €	101 225 656 €	9%	44%	38%	24%
Ungaria	16 561 999 100 046	41 507 560 094 €	13 291 790 588 €	11%	-4%	-1%	4%
Islanda	86 845 499 923	26 002 000 038 €	4 467 999 942 €	NA	NA	NA	NA
Republica Moldova	45 897 424 063	1 221 422 998 €	617 985 129 €	24%	104%	1%	14%
Norvegia	1 584 224 000 000	16 017 108 002 €	3 838 721 800 €	56%	-5%	0%	5%
Polonia	360 843 114 996	11 665 480 580 €	8 802 717 300 €	-11%	7%	27%	11%
România	242 016 299 999	4 124 443 998 €	2 713 984 001 €	10%	65%	4%	-23%
Federația Rusă	27 161 403 150 943	1 694 024 515 481 €	263 090 294 698 €	21%	26%	8%	12%
Serbia	1 899 719 699 955	37 409 643 998 €	NA	16%	NA	1%	NA
Suedia	2 153 627 000 469	43 898 599 997 €	11 332 580 770 €	13%	NA	6%	NA
Elveția	70 596 603 707	3 353 218 677 €	1 939 332 269 €	7%	13%	5%	-11%
FYROMacedonia	96 943 999 985	4 165 833 065 €	2 579 021 073 €	5%	6%	9%	12%
Turcia	904 584 664 001	11 123 352 823 €	5 391 309 338 €	21%	41%	37%	17%
Ucraina	738 639 011 460	104 684 443 112 €	9 768 736 374 €	-9%	NA	92%	27%
UK-Anglia și Țara Galilor	513 985 000 276	8 582 475 000 €	3 942 046 588 €	NA	-14%	NA	-4%
UK-Scotia	71 209 000 000	NA	366 788 759 €	NA	-11%	NA	0,1 €
Israel	478 640 999 998	8 686 088 999	2 887 336 813	0 €	NA	9%	NA
Maroc	263 821 584 000	6 177 869 699	5 941 145 074	NA	NA	NA	NA
Media	2 372 651 335 413 €	110 999 361 469 €	22 195 385 007 €	14%	20%	11%	7%
Mediana	393 536 134 998 €	11 394 416 701 €	3 890 384 194 €	12%	11%	5%	9%
Minim	10 297 949 999 €	307 352 699 €	101 225 656 €	-53%	-14%	-19%	-23%
Maxim	27 161 403 150 943 €	1 694 024 515 481 €	263 090 294 698 €	95%	104%	92%	27%

*În ceea ce privește Bosnia și Herțegovina și Federația Rusă, a fost, de asemenea, inclus nivelul regional sau federal al entității.

** Bugetul pentru sistemele judiciare este suma bugetului alocat instanțelor, asistenței judiciare și serviciilor publice de urmărire penală/parchete

În majoritatea statelor și entităților, variația bugetului sistemului judiciar respectă variația bugetului întregului sistem de justiție, care, la rândul său, este legată de variația cheltuielilor publice totale.

Unele state sau entități se abat de la această tendință generală:

- În perioada 2014-2016, în **Albania, Irlanda și Portugalia**, în ciuda diminuării cheltuielilor publice, bugetul pentru sistemul judiciar a fost consolidat, în timp ce în **Azerbaidjan și Grecia** scăderea bugetului judiciar a fost mai mică decât scăderea cheltuielilor publice; toate aceste țări manifestă un efort în ceea ce privește sistemul judiciar;
- De asemenea, se observă un efort în **Austria, Bulgaria, Finlanda, Ungaria, Lituania, Norvegia, Federația Rusă, Republica Moldova și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**; în aceste țări, creșterea bugetului alocat sistemului judiciar a fost mai mare decât creșterea cheltuielilor publice;
- La capătul opus, în **Belgia, Țările de Jos, România**, se poate observa o scădere în bugetul sistemelor judiciare, în timp ce cheltuielile publice cresc; în **Danemarca, Estonia, Polonia, Turcia, Elveția, Ucraina**, creșterea bugetului judiciar a fost mai mică decât creșterea cheltuielilor publice.

2.1 Bugetul întregului sistem judiciar

Pentru fiecare stat și fiecare entitate, „întregul sistem de justiție” are o definiție și un domeniu de aplicare diferite. Prin urmare, aceste date sunt furnizate doar ca un ghid pentru a înțelege mai bine organizarea administrativă și bugetară a fiecărui stat sau entitate, dar nu este posibil să se compare bugetul alocat întregului sistem de justiție din diferite state, deoarece fiecare stat include elemente diferite în întregul buget

2.1.1 Structura bugetului întregului sistem judiciar

2.1.1.1 Parte din bugetul sistemului judiciar din cadrul bugetului public al întregului sistem de justiție

Tabelul 2.5 Bugetul public aprobat pentru sistemul judiciar, în sens restrâns, comparat cu bugetul aprobat pentru întregul sistem judiciar în 2016 (Q6, Q7, Q12, Q13, Q15-1, Q15-2 și Q15-3)

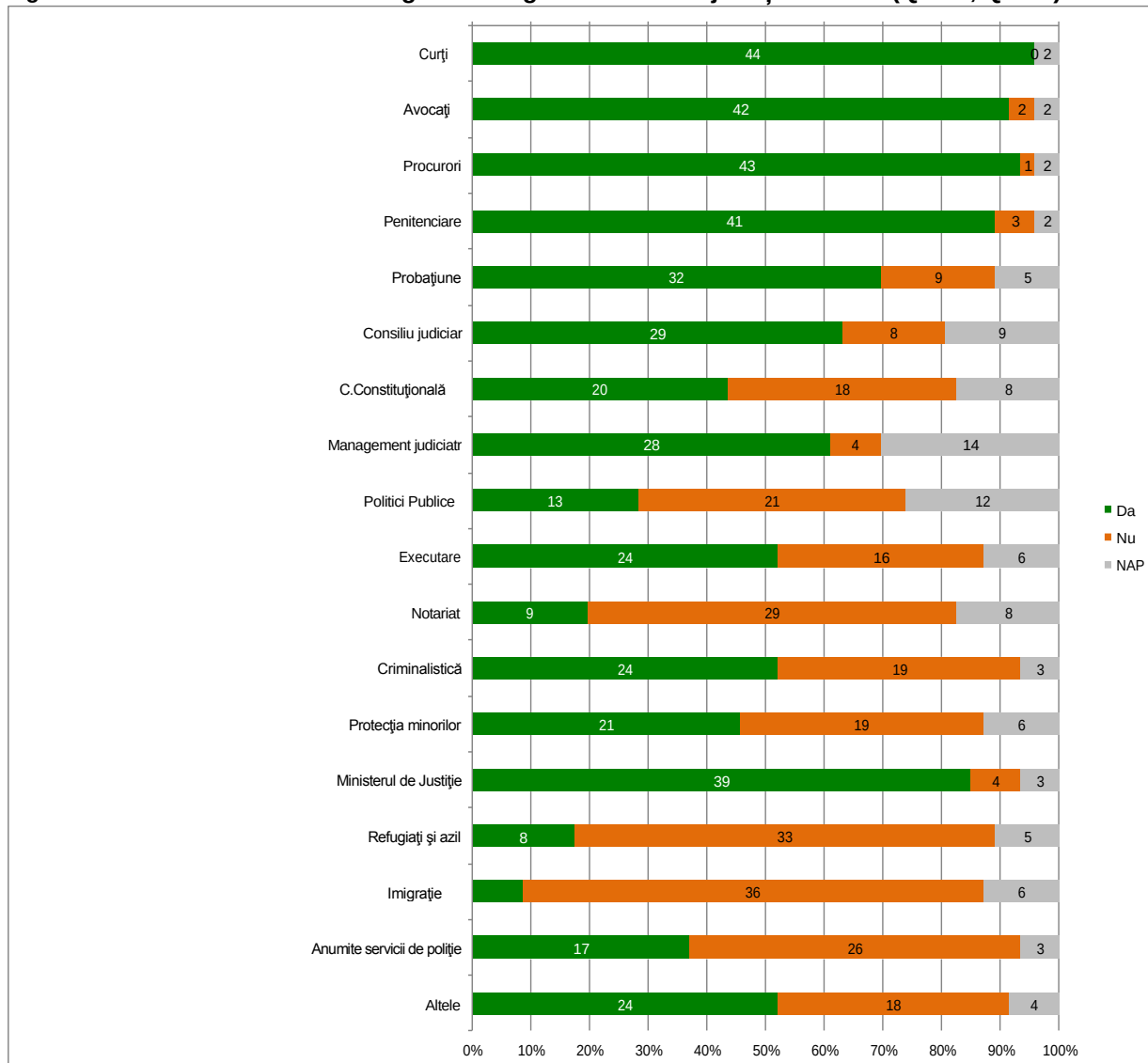
State / Entități	Ponderea bugetului sistemului judiciar în bugetul întregului sistem juridic	Elementele rămase în bugetul sistemului juridic	Numărul elementelor incluse în bugetul justiției
Albania	NA	NA	NA
Andora	82,9%	17,1%	6
Armenia	47,3%	52,7%	3
Austria	64,1%	35,9%	8
Azerbaidjan	32,6%	67,4%	10
Belgia	50,1%	49,9%	8
Bosnia și Herțegovina	57,7%	42,3%	10
Bulgaria	69,6%	30,4%	12
Croația	68,9%	31,1%	9
Cipru	18,6%	81,4%	13
Republica Cehă	92,1%	7,9%	7
Danemarca	24,9%	75,1%	12
Estonia	37,4%	62,6%	12
Finlanda	45,5%	54,5%	10
Franța	49,7%	50,3%	10
Georgia	32,9%	67,1%	13
Germania	61,9%	38,1%	9
Grecia	71,9%	28,1%	11
Ungaria	32,0%	68,0%	11
Islanda	17,2%	82,8%	13
Irlanda	9,7%	90,3%	13
Italia	56,5%	43,5%	9
Letonia	40,4%	59,6%	10
Lituania	53,5%	46,5%	7
Luxemburg	62,1%	37,9%	13
Malta	15,0%	85,0%	16
Republica Moldova	50,6%	49,4%	11
Monaco	52,9%	47,1%	13
Munte negru	NA	NA	9
Țările de Jos	17,4%	82,6%	15
Norvegia	24,0%	76,0%	10
Polonia	75,5%	24,5%	10
Portugalia	35,9%	64,1%	11
România	65,8%	34,2%	9
Federația Rusă	15,5%	84,5%	13
Serbia	NA	NA	10
Slovacia	60,8%	39,2%	9
Slovenia	74,0%	26,0%	9
Spania	69,4%	30,6%	14
Suedia	25,8%	74,2%	9
Elveția	57,8%	42,2%	6
FYROMacedonia	61,9%	38,1%	10
Turcia	48,5%	51,5%	13
Ucraina	9,3%	90,7%	15
UK-Anglia și Wales	45,9%	54,1%	11
UK-Scoția	NA	NA	NA
Israel	31,3%	68,7%	13
Maroc	71,7%	28,3%	6
Medie	47,3%	53%	11
Mediana	49,9%	50%	10
Minim	9,3%	8%	3
Maxim	92,1%	91%	16

Cota din bugetul sistemului judiciar inclusă în întregul sistem de justiție este, în medie, de 47,3%, variind de la un minim de 9,3% în **Ucraina** la maximum 92,1% în **Republica Cehă**.

În **Norvegia**, bugetul întregului sistem de justiție include o parte din bugetul poliției.

2.1.1.2. Alți itemi care constituie bugetul anual al întregului sistem de justiție

Figura 2.6 Elemente incluse în bugetul întregului sistem de justiție în 2016 (Q15-2, Q15-3)

Nu sunt disponibile date privind **Albania**, **Serbia** și **Regatul Unit-Scoția**. Fiecare stat sau entitate include instanțele în întregul buget al sistemului judiciar, **Regatul Unit** — **Anglia și Țara Galilor** reprezintă singura entitate care nu include serviciile de urmărire penală/parchetele, în timp ce **Andora** nu include asistența judiciară.

În ceea ce privește elementele care nu sunt incluse în bugetul sistemului judiciar, ci doar în bugetul general al justiției, sistemul penitenciar și funcționarea Ministerului Justiției sunt incluse de majoritatea statelor și entităților (cu excepția **Republicii Cehe** care nu include sistemul penitenciar, **Spaniei** și **Suediei**, care nu includ nici Ministerul Justiției, și **Albania** și **Andora**, care nu includ nici sistemul penitenciar).

Numeroase state și entități (32) sunt, de asemenea, susceptibile să considere bugetul serviciului de probațiune ca făcând parte din bugetul general.

Bugetul notariatului este, dimpotrivă, rar inclus în bugetul justiției. Acesta este inclus în **Azerbaidjan**, **Danemarca**, **Georgia**, **Grecia**, **Islanda**, **Luxemburg**, **Malta**, **Spania** și **Ucraina**.

Serviciile pentru refugiați și solicitanți de azil sunt incluse în bugetul general al **Ungariei, Irlandei, Maltei, Țărilor de Jos, Norvegiei, Federației Ruse, Ucrainei, Marii Britanii și Țării Galilor și Israelului**, în timp ce în 2016 acestea au fost excluse, împreună cu serviciile de imigrare, din bugetul **Danemarcei**. Iar serviciile de imigrare sunt incluse numai în bugetul **Irlandei, Norvegiei, Federației Ruse și Ucrainei**.

În 17 state sau entități, unele servicii de poliție sunt, de asemenea, incluse în bugetul justiției. Într-adevăr, în unele state, serviciile de poliție nu pot conduce doar ancheta, ci au și competența de supraveghere și uneori de a aduce acuzații în fața instanțelor. Astfel, aceste servicii specializate efectuează o parte din sarcinile atribuite parchetelor din alte state.

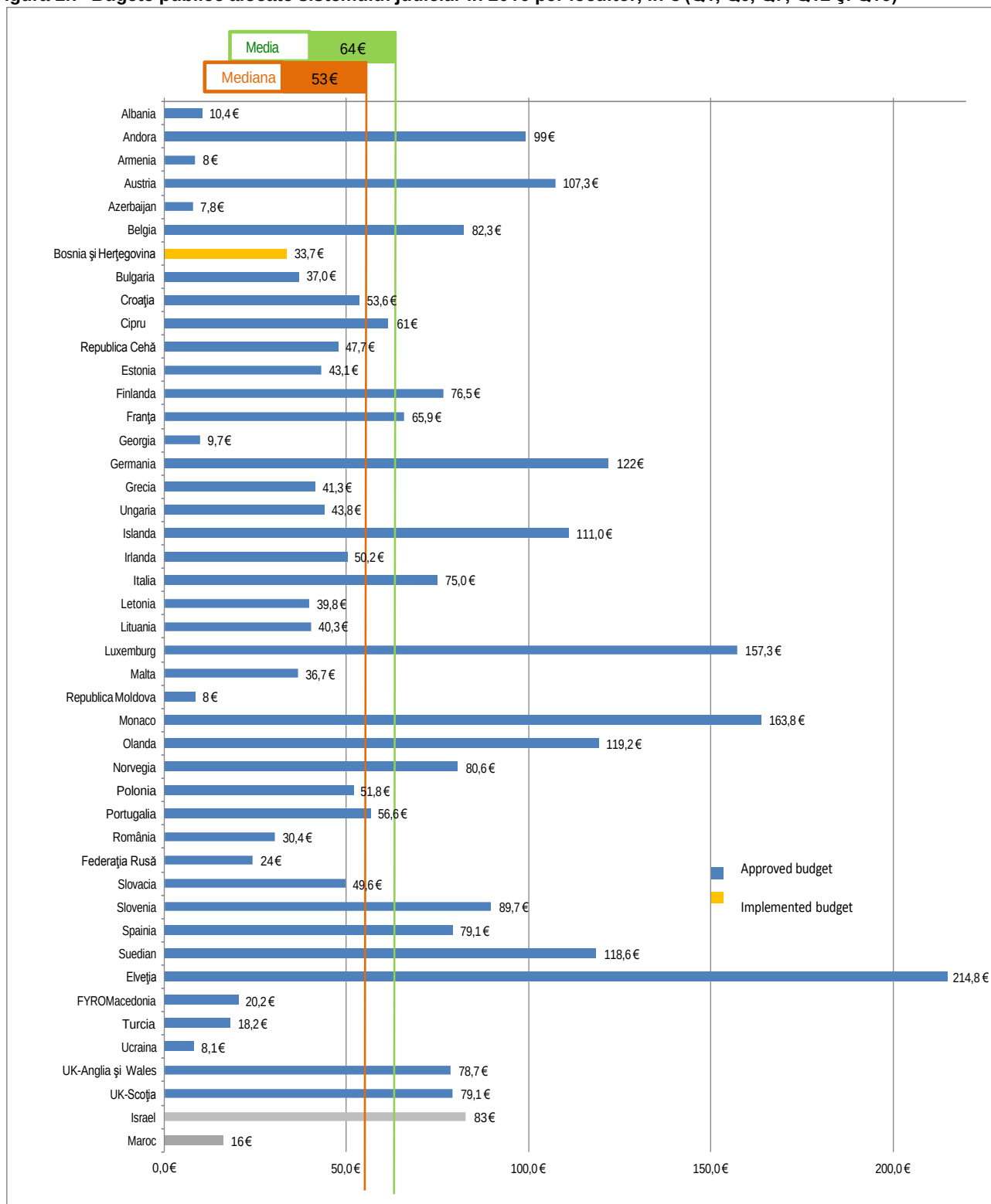
În cele din urmă, în conformitate cu competențele atribuite sistemului judiciar din state sau entități, bugetul general al justiției poate face referire la agregarea bugetelor alocate unui număr mare de posturi (15 în **Malta**) sau unui număr mult mai restrâns (5 în **Andorra și Elveția**). Prin urmare, este important să se examineze cu atenție datele privind bugetul întregului sistem de justiție, dată fiind absența unei definiții comune în toate statele sau entitățile.

2.2.1 Bugetul alocat sistemului judiciar în 2016

Se reamintește că, de la începutul activității CEPEJ, toate comparațiile bugetare s-au bazat pe același perimetru al sistemelor judiciare, care acoperă bugetele alocate instanțelor, parchetelor și asistenței judiciare. Analiza bugetului sistemului judiciar cuprinde 48 de state și entități. **Muntenegru și Serbia** nu au fost în măsură să furnizeze datele relevante pentru acest exercițiu și, prin urmare, sunt excluse de la comparații

2.2.1.1 Bugetul sistemului judiciar per locuitor în 2016

Figura 2.7 Bugete publice alocate sistemului judiciar în 2016 per locuitor, în € (Q1, Q6, Q7, Q12 și Q13)

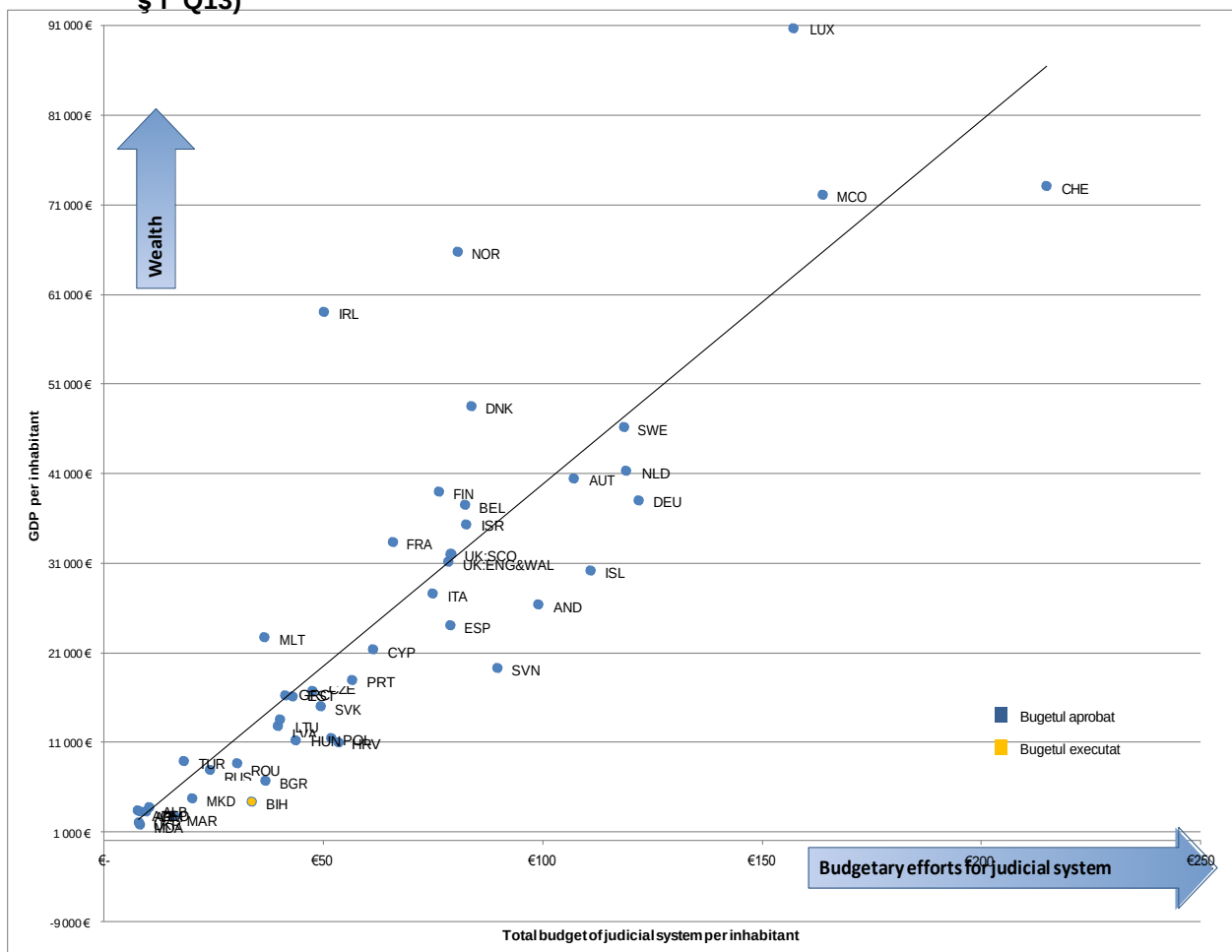
Media europeană a bugetului alocat sistemului judiciar pe cap de locuitor în 2016 pentru statele sau entitățile respondente este de 64 Euro, iar mediana — mai puțin sensibilă la valorile extreme — este de 53 Euro. Ar trebui să se țină seama de faptul că, bineînțeles, sumele alocate urmează să fie avute în vedere în perspectivă în ceea ce privește nivelul bogăției/bunăstării fiecărui stat, măsurat prin PIB-ul său pe cap de locuitor, și că media ridicată este rezultatul valorilor din mai multe state bogate, care influențează într-o măsură considerabilă această valoare.

Pot fi specificate patru grupuri de state/entități:

- 10 statele alocă sistemului lor judiciar mai puțin de 25 Euro pe cap de locuitor: **Azerbaidjan** (7,80 Euro), **Republica Moldova** (8 Euro), **Armenia** (8 Euro), **Ucraina** (8,10 Euro), **Georgia** (9,70 Euro), **Albania** (10,40 Euro), **Turcia** (18,20 Euro), **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (20,20 Euro), **Federația Rusă** (24 Euro); În afara statelor membre, **Marocul** are un buget comparabil pe cap de locuitor (16 Euro);
- 15 de state alocă un buget pe cap de locuitor între 25 și 60 Euro: **România** (30,40 Euro), **Bosnia și Herțegovina** (33,70 Euro), **Malta** (36,70 Euro), **Bulgaria** (37 Euro), **Letonia** (37 Euro), **Letonia** (39,80 Euro), **Lituania** (40,30 Euro), **Grecia** (41,30 Euro), **Estonia** (43,10 Euro), **Ungaria** (43,80 Euro), **Republica Cehă** (47,70 Euro), **Slovacia** (49,60 Euro), **Irlanda** (50,20 Euro), **Polonia** (51,80 Euro), **Croația** (53,60 Euro) și **Portugalia** (56,60 Euro);
- Un număr de 13 state sau entități au un buget pe cap de locuitor alocat sistemului judiciar între 60 Euro și 100 Euro: **Cipru** (61 Euro), **Franța** (65,90 Euro), **Italia** (75 Euro), **Finlanda** (76,50 Euro), **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** (78,70 Euro), **Spania** (79,10 Euro), **Regatul Unit-Scoția** (79,10 Euro), **Norvegia** (80,60 Euro), **Belgia** (82,30 Euro), **Danemarca** (84 Euro), **Slovenia** (89,70 Euro) și **Andora** (99 Euro), la care **Israelul** (83 Euro) poate fi adăugat ca stat nemembru comparabil;
- Al patrulea grup include 8 state: **Austria** (107,30 Euro), **Islanda** (111 Euro), **Suedia** (118,60 Euro), **Olanda** (119,20 Euro), **Germania** (122 Euro), **Luxemburg** (157,30 Euro), **Monaco** (163,80 Euro) și **Elveția** (214,80 Euro), fiecare alocând peste 100 Euro pe cap de locuitor sistemului lor judiciar.

2.2.1.2 Bugetul public al sistemului judiciar pe cap de locuitor în comparație cu bogăția statelor sau entităților în 2016

Figura 2.8 Bugetul alocat sistemelor judiciare pe cap de locuitor comparat PIB-ul în 2016 (Q1, Q6, Q12 și Q13)

Având în vedere că bugetul alocat pe cap de locuitor în valori absolute nu este suficient pentru a reprezenta efortul bugetar efectiv pentru sistemul judiciar efectuat de state sau de entități, care poate fi foarte diferite de

perspectiva nivelului lor de bunăstare. Același buget alocat sistemului judiciar poate să corespundă unui efort bugetar diferit, în funcție de nivelul bogăției disponibile.

Graficul de mai sus privește în perspectivă bugetul alocat fiecărui locuitor pentru sistemul judiciar în valori absolute, comparându-l cu nivelul gradului de bunăstare/bogăției statelor și entităților, respectiv PIB-ul pe cap de locuitor, oferind astfel o reprezentare mai semnificativă a efortului bugetar efectiv pentru sistemul judiciar efectuat de fiecare stat și de fiecare entitate. Aceasta face posibilă măsurarea **efortului** bugetar alocat de o țară accesului la justiție și la activitatea judiciară.

Graficul arată că există o corelație pozitivă între nivelul de bunăstare al statelor sau entităților și resursele alocate sistemelor judiciare. Această corelație pozitivă este reprezentată de segmentul care descrie tendința.

Cu titlu ilustrativ, **Spania** poate fi considerată drept criteriu de referință. Se poate remarca faptul că bugetele alocate sistemului judiciar din Spania (sub linia de tendință) și **Norvegia** (deasupra tendinței) sunt de 79,05 și, respectiv, 80,63 Euro. Cifra confirmă faptul că, în ciuda unui buget pe cap de locuitor aproape identic cu cel al Norvegiei, Spania realizează un efort bugetar mult mai mare în măsura în care nivelul său de bunăstare este de aproape trei ori mai mic decât cel al Norvegiei.

În același timp, PIB-ul pe cap de locuitor din **Spania** (23.985 Euro) este comparabil cu PIB-ul pe cap de locuitor din Malta (22 664 Euro). Cu toate acestea, discrepanța bugetară este în mod evident vizibilă în măsura în care bugetul pe cap de locuitor alocat sistemului judiciar din Spania este de peste două ori mai mare decât în Malta.

Statele și entitățile situate sub linia de evoluție au un efort bugetar relativ ridicat pentru sistemele lor judiciare, având în vedere bogăția lor. Cu cât un stat sau o entitate se află în partea de jos a graficului, cu atât efortul bugetar poate fi considerat semnificativ, având în vedere bogăția sa. Statele sau entitățile care depășesc tendința sunt, dimpotrivă, state ale căror eforturi bugetare par mai moderate în comparație cu prosperitatea lor.

În mod ideal, statele sau entitățile situate de-a lungul liniei de tendință sunt cele care prezintă un procent perfect egal cu PIB/buget pe cap de locuitor alocat sistemului judiciar.

Pot fi identificate patru grupuri de state de-a lungul liniei de tendință sau în imediata sa apropiere:

- primul grup include 13 state în care bugetul sistemului judiciar pe cap de locuitor și PIB-ul pe cap de locuitor este de până la 40 Euro și, respectiv, 10.000 Euro: **Republica Moldova** (8 Euro / 1.722 Euro), **Ucraina** (8,10 Euro / 2.001 Euro), **Maroc** (16 Euro / 2.768 Euro), **Armenia** (8 Euro / 3.192 Euro), **Georgia** (9,70 Euro / 3.274 Euro), **Azerbaidjan** (7,80 Euro / 3.338 Euro), **Albania** (10,40 Euro / 3.728 Euro), **Bosnia și Herțegovina** (33,70 Euro / 4.354 Euro), **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (20,20 Euro / 4 691 Euro), **Bulgaria** (37 Euro / 6.645 Euro), **Federația Rusă** (24 Euro / 7 921 Euro), **România** (30,40 Euro / 8.600 Euro) și **Turcia** (18,20 Euro / 8.869 Euro);
- cel de-al doilea grup reunește 8 de state pentru care bugetul sistemului judiciar pe cap de locuitor este cuprins între 40 Euro și 50 Euro și PIB-ul pe cap de locuitor este cuprins între 10.000 Euro și 20.000 Euro: **Letonia** (39,80 Euro / 12.762 Euro), **Lituania** (40,30 Euro / 13.468 Euro), **Grecia** (41,30 EUR / 16.154 Euro), **Estonia** (43,10 Euro / 16.034 Euro), **Ungaria** (43,85 Euro / 11.200 Euro), **Republica Cehă** (47,70 Euro / 16.700 Euro) și **Slovacia** (49,60 Euro / 14.910 Euro). **Portugalia**, în ciuda faptului că nu se încadrează în această categorie din cauza valorii bugetului pe cap de locuitor (56,60 Euro), se află într-o poziție comparabilă;
- 6 state sau entități al căror buget pe cap de locuitor se apropie de valoarea de referință de 80 Euro și PIB-ul pe cap de locuitor este cuprins în intervalul cuprins între 30.000 Euro și 40.000 Euro, constituie al treilea grup: **UK-Anglia și Țara Galilor** (78,67 Euro / 31.088 Euro), **Regatul Unit-Scoția** (79 Euro / 32.051 Euro) și **Belgia** (79,30 Euro / 37.407 Euro). **Finlanda** (76,51 Euro / 38.959 Euro) și **Italia** (75,00 Euro / 27.587 Euro) se află într-o situație comparabilă. În afara grupului de state membre, **Israelul** prezintă parametri complet compatibili cu gama de componente ale grupului (82,74 Euro / 35.323 Euro);
- În ciuda situației excepționale determinate de PIB-ul pe cap de locuitor și de bugetul sistemului judiciar pe cap de locuitor, **Monaco** se află în imediata apropiere a liniei de tendință (163,82 Euro / 72.091 Euro); Același lucru este valabil și pentru **Elveția**, unde bugetul sistemului judiciar pe cap de locuitor este cu ușurință cel mai considerabil din Europa (214,85 Euro), cu un PIB pe cap de locuitor de 73.006 Euro.

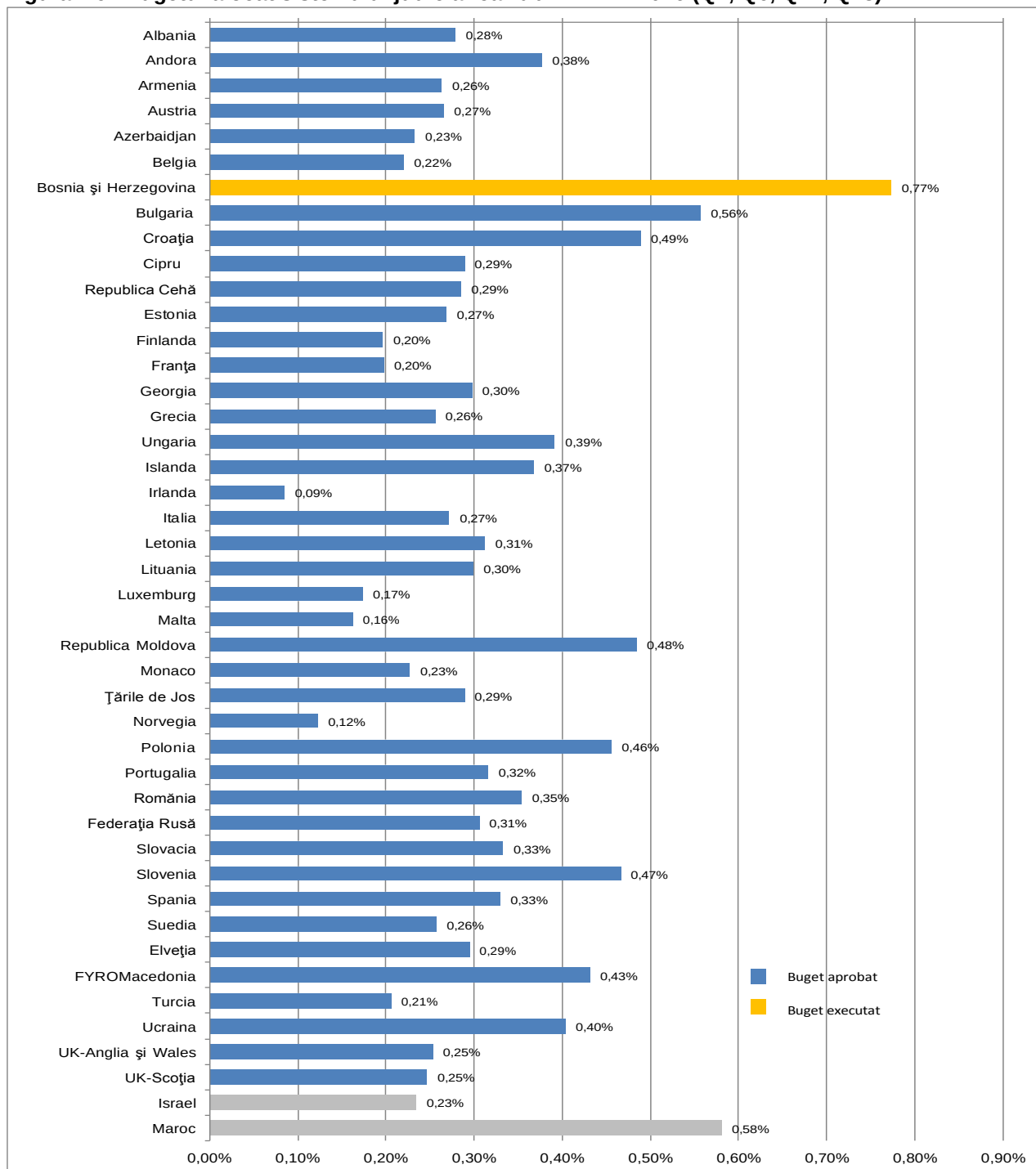
Printre statele și entitățile care nu se află în apropierea liniei de tendință, **Slovenia, Andora și Islanda** par să fi făcut cele mai importante eforturi bugetare, având în vedere bogăția lor (indicat în dreapta jos a segmentului de tendință). De asemenea, **Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația și Polonia** au făcut investiții semnificative cu eforturi bugetare comparabile cu efortul depus de grupul lider de state.

Dintre statele și entitățile situate deasupra tendinței, **Danemarca, Irlanda, Norvegia și Luxemburg** se află în poziția cea mai avansată. Datele ar putea da impresia că aceste state nu fac eforturi bugetare semnificative din perspectiva nivelului lor de bunăstare. Cu toate acestea, ar trebui să se țină seama de faptul că, cel puțin pentru **Norvegia și Luxemburg**, bugetele alocate sistemului judiciar par a fi remarcabile în ceea ce privește volumul. Cel din **Norvegia** (80,63 EUR) se află în apropierea bugetelor Belgiei, Finlandei și Regatului Unit-Anglia și Țara Galilor și Regatul Unit - **Scotia**. Cea din **Luxemburg** (157,26 EUR) este în continuare printre cele mai ridicate din Europa. În consecință, nu există nicio bază pentru a se considera insuficiența sau caracterul inadecvat al acestora.

În cele din urmă, ar trebui reamintit faptul că unele state au beneficiat în ultimii ani de o asistență semnificativă, în special din partea Uniunii Europene și a altor donatori internaționali, pentru funcționarea statului de drept (**Bulgaria, Lituania, Slovenia, Slovacia**). **Turcia** a indicat faptul că bugetul european alocat unor astfel de proiecte nu a fost inclus în bugetul alocat sistemului judiciar, în sens restrâns sau întregului sistem de justiție, față de întrebările din chestionarul CEPEJ.

Desigur, dacă această legătură între bugetele pe cap de locuitor alocate sistemelor judiciare și nivelul de bogății al statelor și entităților conduce la o analiză mai precisă și mai complexă decât analiza datelor brute, nu este însă suficient să se interpreteze în mod corect și cu exactitate datele bugetare privind sistemele judiciare. Realitatea sistemelor este și mai complexă. Pentru a se evita comparațiile premature, ar trebui să se țină seama și de particularitățile sistemelor judiciare care pot explica variațiile de la un stat sau de la o entitate la alta. Aspectele organizatorice, un mod special de funcționare, diferitele procese și o tradiție juridică diferită pot contribui la explicarea discrepanțelor observate.

Figura 2.9 Bugetul alocat sistemului judiciar ca % din PIB în 2016 (Q1, Q6, Q12, Q13)

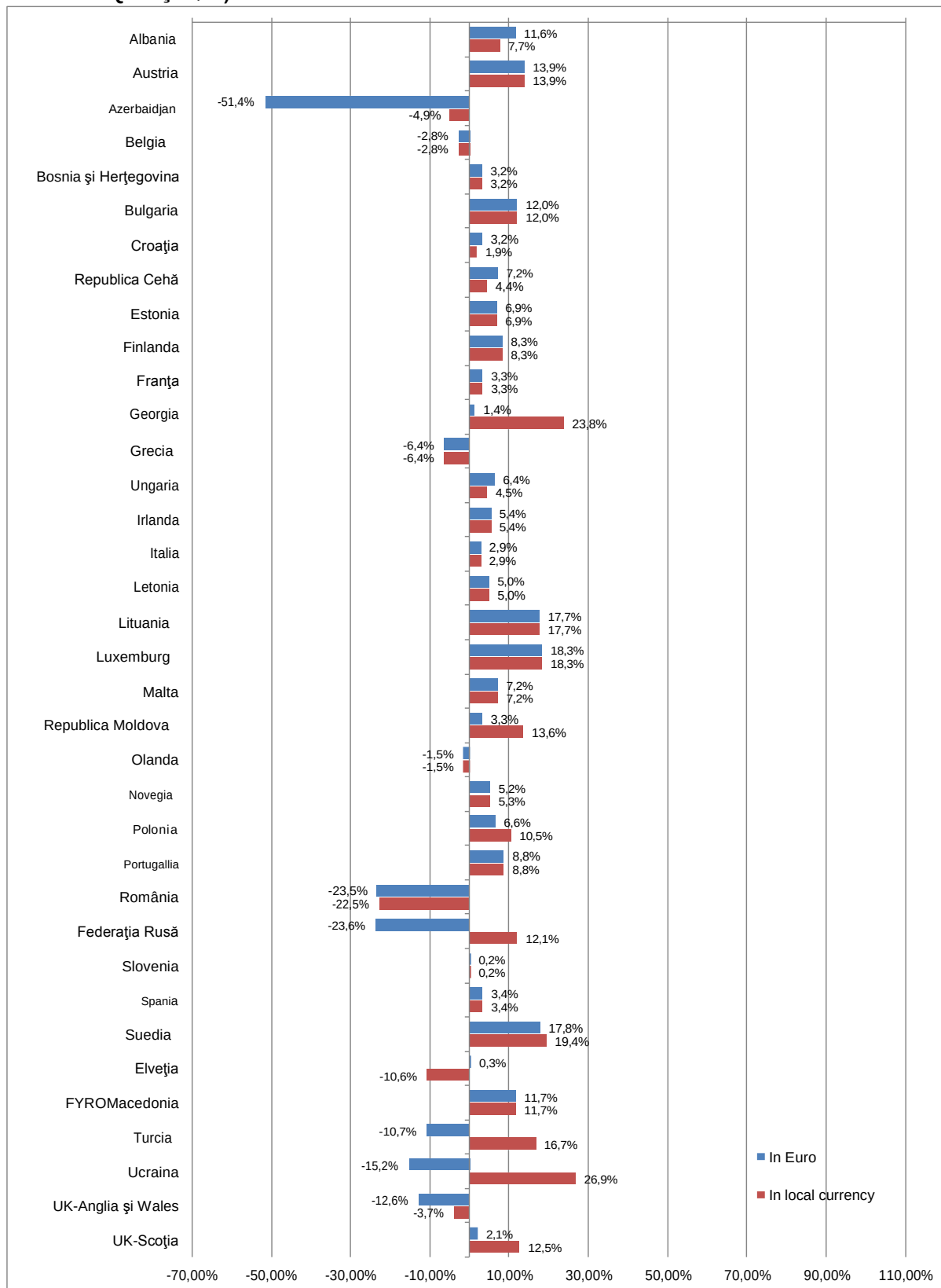
Efortul bugetar efectiv pentru sistemul judiciar realizat de către state și entități poate fi, de asemenea, reprezentat ca procent din bugetul alocat sistemului judiciar în cadrul PIB-ului total al statelor sau al entităților în 2016.

Graficul de mai sus confirmă faptul că cele mai semnificative eforturi bugetare sunt depuse de **Bosnia și Herțegovina** (0,77 %), **Bulgaria** (0,56 %), **Croatia** (0,49 %), **Republica Moldova** (0,48 %), **Slovenia** (0,47 %) și **Polonia** (0,46 %). De asemenea, **Marocul** prezintă un efort bugetar comparabil (0,58 %).

2.2.2 Evoluția bugetului alocat sistemului judiciar

2.2.2.1 Evoluția bugetului alocat sistemului judiciar între 2014 și 2016

Figura 2.10 Variații în bugetele sistemelor judiciare între 2014 și 2016, în € și în moneda locală (Q6, Q12 și Q13)

Variația bugetului alocat sistemului judiciar între 2014 și 2016, exprimată în Euro, poate fi măsurată pentru 37 de state sau entități.

Cipru și-a schimbat modul de calcul al bugetului pentru cel mai recent exercițiu de evaluare. În consecință, modificările bugetare trebuie analizate cu atenție. În plus, ar trebui reamintit faptul că bugetele alocate sistemului judiciar de către state și entități nu sunt compuse din elemente perfect omogene, în măsura în care modelul de calcul al bugetului utilizat poate fi diferit de la un stat la altul. De exemplu, în **Estonia**, investițiile în lucrările de construcție a instanțelor sunt finanțate de Compania publică de proprietate imobiliară și nu apar în bugetul alocat instanțelor, dar costurile de investiții sunt incluse în costurile de închiriere a instanței; astfel, costurile de închiriere sunt influențate de costurile de investiție și sunt, prin urmare, incluse în bugetul general al sistemului judiciar. În **Italia**, bugetul alocat instanțelor administrative este inclus într-un buget diferit de cel alocat sistemului judiciar. Același lucru se aplică și în ceea ce privește bugetul pentru formare, care este inclus în bugetele separate ale Școlii de Magistratură și ale Școlii Naționale de Administrație. **Republica Moldova** include în bugetul pentru sistemul judiciar și bugetul alocat instanțelor militare, în timp ce în **Israel** situația este opusă. De asemenea, **Suedia** utilizează pentru bugetul sistemului judiciar o nomenclatură care diferă parțial de orientările CEPEJ. Prin urmare, orice comparație ar trebui făcută cu precauție. În schimb, **Bosnia și Herțegovina** a pus în aplicare o metodologie specifică de prezentare a datelor pentru a asigura o respectare mai exactă a orientărilor CEPEJ.

Disparitățile dintre state și entități sunt foarte puternice. Un număr de 27 de state sau de entități din 37 și-au mărit bugetul pentru sistemul judiciar în perioada 2014-2016 (exprimate în Euro): **Albania** (11,6 %), **Austria** (13,9 %), **Bosnia și Herțegovina** (3,2 %), **Bulgaria** (12 %), **Croația** (3,2 %), **Republica Cehă** (7,2 %), **Danemarca** (3,1 %), **Estonia** (6,9 %), **Finlanda** (8,3 %), **Franța** (3,3 %), **Georgia** (1,4 %), **Ungaria** (6,4 %), **Irlanda** (5,4 %), **Italia** (2,9 %), **Letonia** (5 %), **Lituania** (17,7 %), **Luxemburg** (18,3 %), **Malta** (7,2 %), **Republica Moldova** (3,3 %), **Norvegia** (5,2 %), **Polonia** (6,6 %), **Portugalia** (8,8 %), **Spania** (3,4 %), **Suedia** (17,8 %), **FYROMacedonia** (11,7 %) și **Regatul Unit-Scoția** (2,1 %). **Federația Rusă** și-a majorat efortul bugetar (+ 12,1 %) dacă devalorizarea monedei sale în raport cu euro nu este luată în considerare.

În schimb, 8 din 37 de state sau entități și-au redus bugetele (exprimate în Euro): **Belgia** (- 2,8 %), **Grecia** (- 6,4 %), **Olanda** (- 1,5 %), **România** (- 23,5 %) și **UK- Anglia și Țara Galilor** (- 12,6 %). Dacă nu se ține seama de moneda sa în raport cu moneda Euro, **Elveția** și-a redus efortul bugetar cu 10,6 %. Situația Azerbaidjanului (- 51,4 %) este una specială, deoarece scăderea cursului de schimb al monedei naționale a fost de fapt semnificativă; prin urmare, scăderea efortului bugetar între 2014 și 2016 ar trebui să fie relativizată.

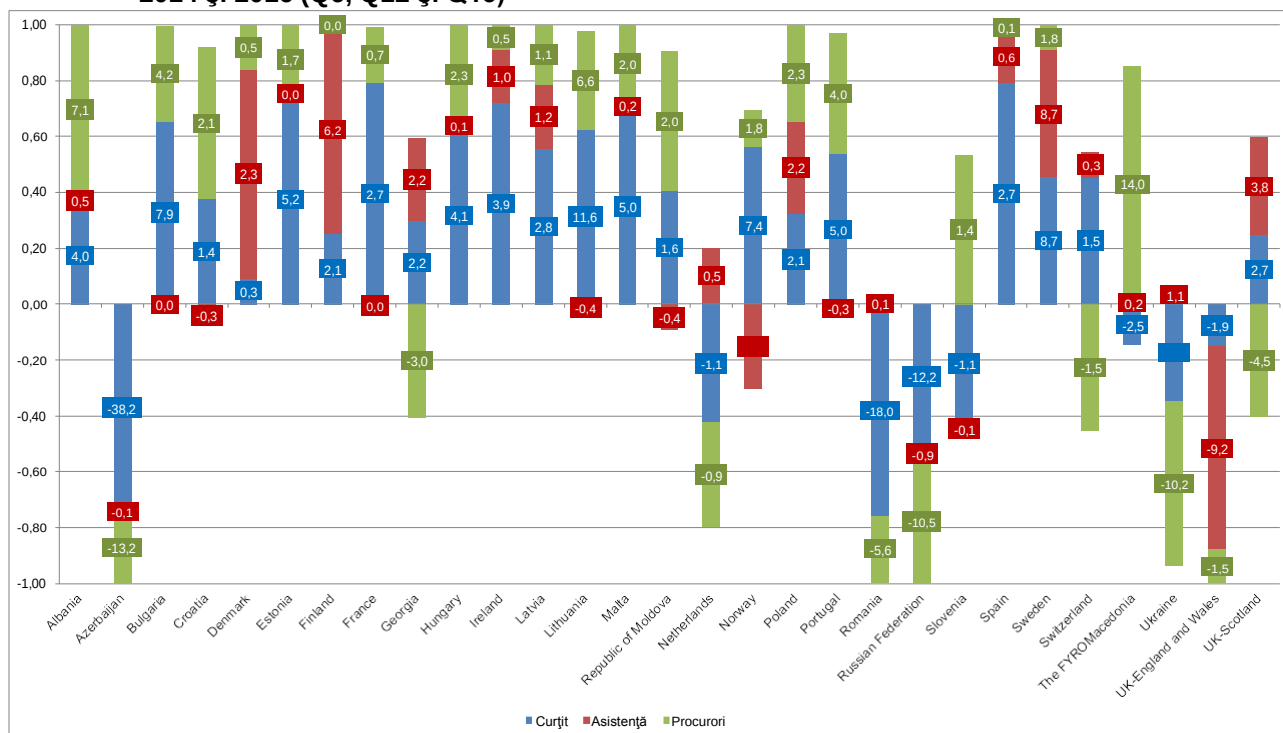
Pentru statele și entitățile din afara zonei Euro, aceste rezultate trebuie atenuate din cauza variației cursurilor de schimb între monedele naționale și Euro în aceeași perioadă. Într-adevăr, variațiile majore ale cursurilor de schimb pot avea un impact semnificativ asupra datelor bugetare exprimate în Euro. Astfel, creșterea bugetului alocat sistemului judiciar este mai puțin semnificativă pentru statele sau entitățile a căror monedă s-a apreciat față de Euro. Acesta este în special cazul **Albaniei**, **Croației**, **Republicii Cehe**, **Ungariei** și **FYROMacedonia**. Cu toate acestea, eforturile bugetare în creștere în favoarea sistemului judiciar sunt chiar mai semnificative decât cele din tabelul de mai sus, având în vedere variația negativă a cursurilor de schimb între 2014 și 2016 în **Georgia**, **Republica Moldova**, **Polonia**, **Suedia** și **Regatul Unit-Scoția**.

În **România** și **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, scăderea bugetului sistemului judiciar este atenuată de scăderea cursului de schimb dintre moneda națională și Euro. Efectul de denaturare generat de deprecierea monetară este și mai mult amplificat în **Turcia** și **Ucraina**, unde deprecierea cursului de schimb valutar dă iluzia unei scăderi a bugetului alocat sistemului judiciar, în timp ce aceasta a crescut considerabil în moneda locală.

Unele variații bugetare observate aici trebuie, de asemenea, să fie relativizate în ceea ce privește rata inflației în state, din perioada 2014-2016. De exemplu, ratele ridicate ale inflației înregistrate de **Azerbaidjan**, **Republica Moldova** și **Ucraina**, între 2014 și 2016, compensează parțial scăderea cursului de schimb din aceeași perioadă.

Notă: termenul „inflație” se referă la creșterea generală și sustenabilă a prețurilor și a salariilor. În măsura în care bugetul sistemului judiciar corespunde unei cheltuieli totale a bunurilor și serviciilor, o majorare bugetară poate fi atribuită 1) unei creșteri a utilizării bunurilor și serviciilor sau 2) unei creșteri a prețurilor acestor bunuri și servicii. Luarea în considerare a inflației în ceea ce privește variațiile bugetului alocat sistemului judiciar poate neutraliza efectul de preț, astfel încât să reflecte o mai bună capacitate a statelor sau entităților de a alocă mai multe resurse sistemului lor juridic. Prin urmare, variația efectivă a bugetului reprezintă o mai bună măsurare a eforturilor depuse.

Figura 2.11 Contribuția componentelor sistemului judiciar la variația bugetului sistemului judiciar între 2014 și 2016 (Q6, Q12 și Q13)

Evoluția bugetului alocat sistemului judiciar poate fi defalcată în suma contribuțiilor diferitelor componente ale acestuia: bugetul instanțelor, bugetul pentru asistență judiciară și bugetul pentru parchete. Contribuția unei componente la evoluția bugetului sistemului judiciar între 2014 și 2016 este egală cu produsul (înmulțirea) ratei de variație a acestei componente între 2014 și 2016 și ponderea sa în bugetul sistemului judiciar în 2014. Prin urmare, trebuie avut în vedere faptul că o componentă poate avea un impact semnificativ asupra evoluției bugetului sistemului judiciar 1) deoarece ponderea sa în bugetul sistemului judiciar este semnificativă și/sau 2) deoarece variațiile sale sunt semnificative.

Toate aceste contribuții au fost evaluate pentru 29 de state sau entități: **Albania, Azerbaidjan, Bulgaria, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Ungaria, Irlanda, Letonia, Lituania, Malta, Republica Moldova, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Federația Rusă, Slovenia, Spania, Suedia, Elveția, „fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”, Ucraina, UK- Anglia și Țara Galilor și Regatul Unit-Scoția.** În ceea ce privește **Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă și Italia,** bugetul pentru asistență judiciară nu este disponibil, prin urmare, orice analiză comparativă trebuie luată în considerare cu prudență. În schimb, în **Austria, Belgia, Grecia, Luxemburg și Turcia,** doar bugetul pentru asistență judiciară este disponibil și este posibilă doar o analiză parțială.

În 10 din 29 de state sau entități, cele trei componente ale bugetului alocate sistemului judiciar în perioada 2014-2016 (instanțe, parchete și asistență juridică) au crescut: **Albania, Danemarca, Franța, Ungaria, Irlanda, Letonia, Malta, Polonia, Spania și Suedia.**

În **Bulgaria, Estonia și Finlanda,** doar două dintre cele trei componente au crescut: în **Finlanda,** bugetul parchetelor nu a variat și același lucru se aplică în cazul bugetelor destinate asistenței juridice în **Bulgaria și Estonia.**

În 10 dintre cele 29 de state și entități, bugetul alocat sistemului judiciar a crescut, în ansamblu, între 2014 și 2016, chiar dacă cel puțin una dintre cele trei componente a scăzut: **Croația, Georgia, Lituania, Norvegia, Republica Moldova, Portugalia, Slovenia, Elveția, FYRO Macedonia și Regatul Unit-Scoția**. **Slovenia** este singurul stat în care bugetul pentru sistemul judiciar a crescut în ansamblu, în pofida unei scăderi în privința a două dintre cele trei componente (- 1,1 % din bugetul pentru instanțe și — 0,1 % din bugetul pentru asistența judiciară), având în vedere efectul compensatoriu efectuat de creșterea bugetului pentru parchete (+ 1,4 %).

Creșterea bugetului sistemului judiciar se datorează în principal unei creșteri a bugetului alocat instanțelor din 13 de state: **Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Franța, Ungaria, Irlanda, Lituania, Malta, Republica Moldova, Norvegia, Spania și Elveția**. Ar trebui reamintit faptul că datele privind bugetul pentru asistență judiciară nu sunt luate în considerare, în tabelul de mai sus, în ceea ce privește **Bosnia și Herțegovina** sau **Republica Cehă**. Creșterea bugetului sistemului judiciar este împărțită între o creștere semnificativă a bugetului alocat instanțelor și o creștere a bugetului alocat parchetelor și/sau serviciului de asistență judiciară în **Croația, Georgia, Letonia, Republica Moldova, Portugalia, Suedia și Regatul Unit-Scoția**. În **Suedia și Regatul Unit-Scoția**, un efort bugetar semnificativ este atribuit serviciilor de asistență juridică.

În **Georgia, Elveția și Regatul Unit-Scoția**, restricțiile bugetare care afectează bugetele alocate urmăririi penale/parchetelor sunt compensate printr-o majorare a bugetului instanțelor și a bugetului pentru asistență judiciară. În **Norvegia**, restricțiile bugetare care afectează bugetul pentru asistență judiciară sunt compensate printr-o majorare a bugetului alocat atât instanțelor, cât și parchetelor. În **Slovenia**, o creștere a bugetului pentru parchete compensează o scădere a bugetului instanțelor.

În schimb, în **Olanda și Ucraina**, eforturile financiare suplimentare privind asistența juridică nu compensează scăderea semnificativă a bugetelor alocate instanțelor și parchetelor.

4 dintre cele 29 de state și entități au redus bugetele celor trei componente ale sistemului de justiție (**Azerbaidjan, Federația Rusă și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**), cu un accent special pe bugetul instanțelor din **Azerbaidjan, România și Federația Rusă** și pe bugetul pentru asistență judiciară în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În **România**, creșterea mică a bugetului alocat asistenței juridice (+ 0,1 %) este în mare măsură insuficientă pentru a compensa reducerea bugetului alocat atât instanțelor, cât și parchetelor.

Tabelul 2.12 Variația bugetului aprobat pentru sistemul judiciar între 2010 și 2016 (Q6, Q12, Q13)

State / Entități	Buget aprobat pentru sistemul judiciar			Variații absolute ale bugetului aprobat pentru sistemul judiciar		Ponderea bugetului instanțelor în variația bugetului aprobat pentru sistemul judiciar		Ponderea bugetului ajutorului judiciar în variația bugetului aprobat pentru sistemul judiciar		Ponderea bugetului serviciilor de acuzare în variația bugetului aprobat pentru sistemul judiciar	
	2012	2014	2016	2012-2014	2014-2016	2012-2014	2014-2016	2012-2014	2014-2016	2012-2014	2014-2016
Albania	25 573 987 €	26 764 295 €	29 877 086 €	4,7%	11,6%	9,0%	4,0%	0,0%	0,5%	-4,4%	7,1%
Andora	NA	NA	7 248 399 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Armenia	NA	NA	25 097 574 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Austria	770 790 000 €	823 053 000 €	937 499 939 €	6,8%	13,9%	NA	NA	0,0%	0,1%	NA	NA
Azerbaidjan	107 058 274 €	155 184 273 €	75 363 762 €	45,0%	-51,4%	40,9%	-38,2%	0,3%	-0,1%	3,7%	-13,2%
Belgia	998 125 000 €	958 368 000 €	931 834 849 €	-4,0%	-2,8%	NA	NA	-0,2%	-0,2%	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	106 816 022 €	114 496 991 €	118 107 992 €	7,2%	3,2%	4,9%	2,6%	NA	NA	2,3%	1,5%
Bulgaria	209 739 354 €	234 412 470 €	262 647 839 €	11,8%	12,0%	5,5%	7,9%	0,3%	0,0%	5,9%	4,2%
Croația	206 712 797 €	215 587 165 €	222 534 033 €	4,3%	3,2%	3,2%	1,4%	1,6%	-0,3%	-0,6%	2,1%
Cipru	50 109 977 €	NA	52 137 479 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republica Cehă	479 600 709 €	470 508 165 €	504 229 982 €	-1,9%	7,2%	-5,2%	13,9%	NA	NA	0,1%	1,7%
Denemarca	421 337 784 €	467 072 384 €	481 389 060 €	10,9%	3,1%	-0,6%	0,3%	10,8%	2,3%	0,6%	0,5%
Estonia	42 819 672 €	53 052 326 €	56 708 551 €	23,9%	6,9%	20,7%	5,2%	0,0%	0,0%	3,2%	1,7%
Finlanda	362 713 356 €	388 794 000 €	421 068 000 €	7,2%	8,3%	7,6%	2,1%	-0,7%	6,2%	0,3%	0,0%
Franța	4 014 305 137 €	4 270 701 608 €	4 413 263 514 €	6,4%	3,3%	5,1%	2,7%	0,0%	0,0%	1,3%	0,7%
Georgia	25 980 182 €	35 742 630 €	36 229 655 €	37,6%	1,4%	16,3%	2,2%	-0,5%	2,2%	21,8%	-3,0%
Germania	9 170 186 780 €	NA	10 015 509 328 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Grecia	450 970 924 €	475 976 539 €	445 529 139 €	5,5%	-6,4%	NA	NA	0,4%	0,0%	NA	NA
Ungaria	452 447 662 €	403 794 297 €	429 598 903 €	-10,8%	6,4%	-9,3%	4,1%	-0,1%	0,1%	-1,3%	2,3%
Islanda	14 109 339 €	NA	37 546 218 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	230 777 000 €	222 504 000 €	234 448 000 €	-3,6%	5,4%	-1,1%	3,9%	-1,3%	1,0%	-1,2%	0,5%
Italia	4 575 001 196 €	4 418 309 125 €	4 544 426 956 €	-3,4%	2,9%	-0,9%	0,6%	NA	NA	0,6%	-1,4%
Letonia	65 953 173 €	74 726 905 €	78 437 198 €	13,3%	5,0%	10,3%	2,8%	1,0%	1,2%	1,9%	1,1%
Lituania	83 783 573 €	97 433 726 €	114 700 187 €	16,3%	17,7%	11,7%	11,6%	1,6%	-0,4%	2,9%	6,6%
Luxemburg	79 964 334 €	78 492 650 €	92 895 711 €	-1,8%	18,3%	NA	NA	-0,6%	1,3%	NA	NA
Malta	13 405 486 €	15 085 766 €	16 170 800 €	12,5%	7,2%	11,8%	5,0%	0,2%	0,2%	0,5%	2,0%
Republica Moldova	16 671 277 €	28 648 600 €	29 583 529 €	71,8%	3,3%	57,0%	1,6%	0,0%	-0,4%	14,8%	2,0%
Monaco	5 947 556 €	NA	6 151 500 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Muntenegru	NA	26 300 915 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Țările de Jos	2 200 997 500 €	2 067 208 000 €	2 036 574 000 €	-6,1%	-1,5%	0,0%	-1,1%	-3,0%	0,5%	-3,1%	-0,9%
Norvegia	526 767 700 €	402 901 906 €	423 966 712 €	-23,5%	5,2%	-5,5%	7,4%	-17,7%	-4,0%	-0,3%	1,8%
Polonia	1 827 573 567 €	1 868 303 395 €	1 991 565 000 €	2,2%	6,6%	1,5%	2,1%	0,1%	2,2%	0,7%	2,3%
Portugalia	629 660 262 €	536 304 306 €	583 253 297 €	-14,8%	8,8%	-10,0%	5,0%	-3,5%	-0,3%	-1,4%	4,0%
România	480 890 952 €	781 410 270 €	597 649 028 €	62,5%	-23,5%	43,4%	-18,0%	0,3%	0,1%	18,8%	-5,6%
Federația Rusă	4 618 618 786 €	4 651 726 759 €	3 552 350 764 €	0,7%	-23,6%	-3,3%	-12,2%	0,0%	-0,9%	4,0%	-10,5%
Serbia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovacia	214 796 609 €	NA	269 697 660 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	183 695 911 €	184 995 996 €	185 314 973 €	0,7%	0,2%	2,4%	-1,1%	-1,1%	-0,1%	-0,5%	1,4%
Spania	3 722 715 019 €	3 558 656 779 €	3 678 267 652 €	-4,4%	3,4%	-5,6%	2,7%	-0,4%	0,6%	1,6%	0,1%
Elveția	1 018 131 920 €	1 005 948 856 €	1 185 292 414 €	-1,2%	17,8%	-2,8%	8,7%	0,8%	8,7%	-0,6%	1,8%
Suedia	1 589 359 782 €	1 803 386 843 €	1 808 909 868 €	13,5%	0,3%	8,2%	1,5%	2,8%	0,3%	2,5%	-1,5%
FYROMacedonia	35 542 317 €	37 558 709 €	41 935 302 €	5,7%	11,7%	2,1%	-2,5%	-0,2%	0,2%	3,8%	14,0%
Turcia	1 385 201 689 €	1 627 197 764 €	1 453 183 110 €	17,5%	-10,7%	NA	NA	0,0%	0,1%	NA	NA
Ucraina	NA	405 287 184 €	343 727 529 €	NA	-15,2%	NA	-6,1%	NA	1,1%	NA	-10,2%
UK-Anglia și Țara Galilor	5 824 650 441 €	5 257 469 184 €	4 592 854 000 €	-9,7%	-12,6%	-1,2%	-1,9%	-7,6%	-9,2%	-1,0%	-1,5%
UK-Scoția	447 360 849 €	418 550 612 €	427 343 305 €	-6,4%	2,1%	1,4%	2,7%	-10,5%	3,8%	2,7%	-4,5%
Israel	NA	NA	714 015 731 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Maroc	NA	NA	559 746 097 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

* Bugetul executat a fost utilizat în 2014 pentru Bosnia și Herțegovina, Croația, Republica Cehă, Italia și Suedia și în 2016 pentru Bosnia și Herțegovina.

Tabelul de mai sus arată amploarea contribuției fiecărei componente a bugetului sistemului judiciar (instanțe, asistență judiciară și parchete) la variațiile bugetului sistemului judiciar în perioada 2014-2016.

Dintre cele 27 de state sau entități care și-au majorat bugetul alocat sistemului judiciar în perioada 2014-2016, cea mai remarcabilă contribuție la variația bugetului sistemului judiciar o reprezintă majorarea bugetului instanțelor în **Republica Cehă** (+ 13,8 %), **Lituania** (+ 11,5 %), **Suedia** (+ 8,7 %), **Bulgaria** (+ 7,9 %) și **Norvegia** (+ 7,4 %). Contribuția bugetului instanței este mai puțin vizibilă în **Estonia** (+ 5,1 %), **Malta** (+ 5 %), **Portugalia** (+ 5 %), **Albania** (+ 4 %), **Ungaria** (+ 4 %), **Irlanda** (+ 3,8 %), **Franța** (+ 3 %), **Letonia** (+ 2,7 %), **Regatul Unit-Scoția** (+ 2,7 %), **Spania** (+ 2,6 %) și **Bosnia și Herțegovina** (+ 2,5 %) și mai puțin de 2 % în **Finlanda**, **Georgia**, **Polonia**, **Republica Moldova** și **Croația**.

În ceea ce privește contribuția bugetului pentru parchete la varianța bugetului sistemului judiciar, cea mai importantă incidență este observată în „**fosta Republică iugoslavă a Macedoniei**” (+ 13,9 %), **Albania** (+ 7 %), **Lituania** (+ 6,5 %), **Bulgaria** (+ 4,1 %) și **Portugalia** (+ 4 %). În **Polonia**, **Ungaria**, **Croația**, **Republica Moldova**, **Malta**, **Norvegia**, **Suedia**, **Estonia**, **Republica Cehă** și **Bosnia și Herțegovina**, amploarea acestei contribuții variază între 2,2 % (**Polonia**) și 1,5 % (**Bosnia și Herțegovina**), în timp ce în **Letonia** și **Franța** aceasta este mai mică de 1,5 %.

Statele și entitățile în care participarea bugetului pentru asistență judiciară la evoluția bugetului sistemului judiciar sunt cele mai relevante sunt **Suedia** (+ 8,7 %), **Finlanda** (+ 6,2 %) și **Regatul Unit-Scoția** (+ 3,8 %). Este mai puțin semnificativă în **Albania**, **Georgia**, **Irlanda**, **Letonia**, **Luxemburg**, **Polonia** și **Spania**.

În cele din urmă, **Norvegia** (-9,1 %) și **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** (-3,9 %) sunt state sau entități în care reducerea bugetelor destinate asistenței juridice are cea mai importantă contribuție la variația întregului buget al sistemului judiciar.

2.2.2.2. Evoluția bugetului alocat sistemului judiciar între 2010 și 2016

Tabelul 2.13 Evoluția bugetelor aprobate pentru sistemul judiciar între 2010 și 2016, în valori absolute, în € (Q6, Q12 și Q13)

State/Entități	Bugetul sistemului judiciar				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	19 476 006 €	25 573 987 €	26 764 295 €	29 877 086 €	
Andora	NA	NA	NA	7 248 399 €	
Armenia	16 076 398 €	NA	NA	25 097 574 €	
Austria	709 980 000 €	770 790 000 €	823 053 000 €	937 499 939 €	
Azerbaidjan	80 667 565 €	107 058 274 €	155 184 273 €	75 363 762 €	
Belgia	934 837 000 €	998 125 000 €	958 368 000 €	931 834 849 €	
Bosnia și Herțegovina	99 652 163 €	106 816 022 €	114 496 991 €	118 107 992 €	
Bulgaria	195 282 117 €	209 739 354 €	234 412 470 €	262 647 839 €	
Croația	263 761 034 €	206 712 797 €	215 587 165 €	222 534 033 €	
Cipru	NA	50 109 977 €	NA	52 137 479 €	
Republica Cehă	458 305 311 €	479 600 709 €	470 508 165 €	504 229 982 €	
Danemarca	NA	421 337 784 €	467 072 384 €	481 389 060 €	
Estonia	38 915 167 €	42 819 672 €	53 052 326 €	56 708 551 €	
Finlanda	344 103 350 €	362 713 356 €	388 794 000 €	421 068 000 €	
Franța	3 935 548 101 €	4 014 305 137 €	4 270 701 608 €	4 413 263 514 €	
Georgia	24 628 865 €	25 980 182 €	35 742 630 €	36 229 655 €	
Germania	NA	9 170 186 780 €	NA	10 015 509 328 €	
Grecia	623 500 911 €	450 970 924 €	475 976 539 €	445 529 139 €	
Ungaria	362 127 276 €	452 447 662 €	403 794 297 €	429 598 903 €	
Islanda	12 291 342 €	14 109 339 €	NA	37 546 218 €	
Irlanda	280 011 000 €	230 777 000 €	222 504 000 €	234 448 000 €	
Italia	4 427 485 116 €	4 575 001 196 €	4 418 309 125 €	4 544 426 956 €	
Letonia	53 676 350 €	65 953 173 €	74 726 905 €	78 437 198 €	
Lituania	84 029 050 €	83 783 573 €	97 433 726 €	114 700 187 €	
Luxemburg	73 458 676 €	79 964 334 €	78 492 650 €	92 895 711 €	
Malta	11 009 400 €	13 405 486 €	15 085 766 €	16 170 800 €	
Republica Moldova	13 203 006 €	16 671 277 €	28 648 600 €	29 583 529 €	
Monaco	5 387 800 €	5 947 556 €	NA	6 151 500 €	
Munteenegru	25 290 803 €	NA	26 300 915 €	NA	
Țările de Jos	2 090 383 000 €	2 200 997 500 €	2 067 208 000 €	2 036 574 000 €	
Norvegia	440 129 410 €	526 767 700 €	402 901 906 €	423 966 712 €	
Polonia	1 700 843 570 €	1 827 573 567 €	1 868 303 395 €	1 991 565 000 €	
Portugalia	700 486 047 €	629 660 262 €	536 304 306 €	583 253 297 €	
România	525 590 308 €	480 890 952 €	781 410 270 €	597 649 028 €	
Federația Rusă	3 953 130 968 €	4 618 618 786 €	4 651 726 759 €	3 552 350 764 €	
Serbia	NA	NA	NA	NA	
Slovacia	204 912 226 €	214 796 609 €	NA	269 697 660 €	
Slovenia	203 256 633 €	183 695 911 €	184 995 996 €	185 314 973 €	
Spania	3 654 891 484 €	3 722 715 019 €	3 558 656 779 €	3 678 267 652 €	
Suedia	880 260 565 €	1 018 131 920 €	1 005 948 856 €	1 185 292 414 €	
Elveția	1 314 140 122 €	1 589 359 782 €	1 803 386 843 €	1 808 909 868 €	
FYROMacedonia	NA	35 542 317 €	37 558 709 €	41 935 302 €	
Turcia	1 234 286 802 €	1 385 201 689 €	1 627 197 764 €	1 453 183 110 €	
Ucraina	NA	NA	405 287 184 €	343 727 529 €	
UK-Anglia și Țara Galilor	4 458 810 000 €	5 824 650 441 €	5 257 469 184 €	4 592 854 000 €	
UK-Scotia	NA	447 360 849 €	418 550 612 €	427 343 305 €	
Israel	- €	NA	NA	714 015 731 €	
Maroc	- €	- €	- €	559 746 097 €	

* Atunci când nu a fost disponibil, a fost avut în vedere bugetul executat în 2014 în Bosnia și Herțegovina, Croația, Republica Cehă, Italia și Suedia, în 2016 doar pentru Bosnia și Herțegovina

Media	906 679 604 €	1 163 094 240 €	1 017 418 852 €	1 086 184 541 €
Mediana	312 057 175 €	421 337 784 €	404 540 741 €	382 397 765 €
Minim	5 387 800 €	5 947 556 €	15 085 766 €	6 151 500 €
Maxim	4 458 810 000 €	9 170 186 780 €	5 257 469 184 €	10 015 509 328 €

Pe o perioadă mai lungă, este posibil să se analizeze evoluția bugetului alocat sistemului judiciar între 2010 și 2016 pentru 33 state sau entități (**Albania, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Republica Cehă, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Grecia, Ungaria, Italia, Irlanda, Letonia, Lituania, Luxemburg, Malta, Republica Moldova, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Federația Rusă, Slovenia, Spania, Suedia, Elveția, Turcia și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**). În ceea ce privește **Danemarca, Germany, FYROMacedonia și Regatul Unit-Scoția**, datele privind bugetul alocat sistemului judiciar în 2010 nu sunt disponibile. Astfel, se poate efectua o analiză a tendinței numai pentru perioada 2012-2016.

În comparație cu perioada anterioară analizată de CEPEJ (2012-2014), 20 de state și entități au confirmat o tendință ascendentă pozitivă în bugetul alocat sistemului lor judiciar: **Albania, Austria, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Germania, Letonia, Lituania, Malta, Republica Moldova, Polonia, Slovenia, Suedia, Elveția și FYRO Macedonia**.

Se poate observa că, pentru 10 de state sau entități, tendința s-a schimbat în mod pozitiv între 2014 și 2016 în comparație cu evaluarea anterioară (2012-2014). Bugetele, care au fost reduse între 2012 și 2014, au crescut între 2014 și 2016 în **Republica Cehă, Ungaria, Irlanda, Italia, Luxemburg, Norvegia, Polonia, Portugalia, Spania și Regatul Unit-Scoția**. În **Portugalia**, 2016 pare să marcheze sfârșitul reducerilor bugetare impuse în ultimii ani ca urmare a crizei economice și financiare.

În **Bulgaria**, creșterea continuă a bugetului sistemului judiciar rezultă, în principal, dintr-o creștere a bugetului pentru cheltuielilor judiciare, ca urmare a unei modificări a modului de stabilire a remunerațiilor experților judiciari, cum ar fi, de exemplu, traducătorii, interpreții și experții. Observația furnizată de stat explică faptul că un impact semnificativ suplimentar asupra creșterii cheltuielilor de traducere și interpretare este determinat de creșterea semnificativă a numărului de cereri depuse de solicitanții de azil. De asemenea, **Estonia și Finlanda** reamintesc faptul că această creștere observată în ceea ce privește cheltuielile de traducere și interpretare, precum și în cheltuielile cu asistența juridică, se explică printr-o creștere a numărului de refugiați. De asemenea, **Estonia** raportează atât creșterea investițiilor în construirea unui sediu nou pentru Curtea Supremă, cât și eforturile financiare suplimentare care însoțesc lansarea unui proiect privind introducerea instituției asistentului judiciar în cadrul personalului judiciar. O creștere a bugetului pentru noua clădire a instanței poate fi, de asemenea, subliniată în **Georgia, Letonia și Malta**.

În **Croația, Ungaria, Irlanda, Letonia și Republica Moldova**, o creștere semnificativă a bugetului este alocată informatizării. **Lituania** beneficiază de sprijin financiar din partea Uniunii Europene, a **Norvegiei** și a **Elveției** în ceea ce privește unele dintre aceste proiecte. În **Slovenia**, informatizarea este sprijinită financiar de Uniunea Europeană.

În **Franța**, se poate observa o creștere semnificativă a bugetului alocat formării datorate, *printre altele*, unei creșteri a recrutării de noi judecători și procurori. Investițiile în formare au crescut, de asemenea, în **Georgia**.

În **Georgia, Italia, Malta și Polonia**, creșterea semnificativă a bugetului judiciar se datorează extinderii serviciului de asistență judiciară. **Georgia** își subliniază angajamentul, începând cu 2015, de a promova asistența juridică în cazurile privind chestiuni legate de asistența familială și socială.

În **Italia**, creșterea bugetului judiciar se explică, în principal, prin alocarea de fonduri suplimentare destinate atât formării suplimentare a personalului transferat către Ministerul de Justiție din alte administrații, cât și a informatizării.

Creșterea bugetului alocat salariilor poate fi evidențiată în **Georgia și Republica Moldova**.

Reducerile bugetare au fost majorate sau prelungite în ultimii ani în **Belgia, Olanda și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În aceste trei state sau entități, măsurile de austeritate bugetară continuă să afecteze negativ resursele alocate sistemului judiciar.

În cele din urmă, se poate observa că **Azerbaidjan și Turcia**, care și-au majorat bugetul între 2012 și 2014, l-au scăzut între 2014 și 2016. În ceea ce privește **Azerbaidjanul**, ar trebui să se reamintească impactul semnificativ al scăderii ratei de schimb a monedei naționale față de moneda Euro între 2016 și 2016 (95,8 %). În **Federația Rusă**, bugetul a scăzut în euro, dar a crescut în moneda locală.

Tabelul 2.14 Evoluția bugetelor aprobate pentru sistemele judiciare între 2010 și 2016 per locuitor, în € (Q6, Q12 și Q13)

State/ Entități	Bugetul sistemului judiciar*				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	6,1 €	9,1 €	9,3 €	10,4 €	
Andora	NA	NA	NA	99,2 €	
Armenia	4,9 €	NA	NA	8,4 €	
Austria	84,6 €	91,2 €	95,9 €	107,3 €	
Azerbaidjan	9,0 €	11,6 €	16,4 €	7,8 €	
Belgia	86,2 €	89,4 €	85,5 €	82,3 €	
Bosnia și Herțegovina	25,9 €	27,9 €	29,9 €	33,7 €	
Bulgaria	26,5 €	28,8 €	32,5 €	37,0 €	
Croatia	59,8 €	48,5 €	51,0 €	53,6 €	
Cipru	NA	57,9 €	NA	61,5 €	
Republica Cehă	43,6 €	45,6 €	44,7 €	47,7 €	
Danemarca	NA	75,2 €	82,5 €	83,7 €	
Estonia	29,0 €	33,3 €	40,4 €	43,1 €	
Finlanda	64,0 €	66,8 €	71,1 €	76,5 €	
Franta	60,5 €	61,2 €	64,4 €	65,9 €	
Georgia	5,5 €	5,8 €	9,6 €	9,7 €	
Germania	NA	114,3 €	NA	121,9 €	
Grecia	55,1 €	40,8 €	43,9 €	41,3 €	
Ungaria	36,3 €	45,7 €	41,0 €	43,8 €	
Islanda	38,6 €	43,8 €	NA	111,0 €	
Irlanda	61,1 €	50,3 €	48,1 €	50,2 €	
Italia	73,0 €	76,7 €	72,7 €	75,0 €	
Letonia	24,1 €	32,3 €	37,3 €	39,8 €	
Lituania	25,9 €	27,9 €	33,4 €	40,3 €	
Luxemburg	143,5 €	152,3 €	139,4 €	157,3 €	
Malta	26,4 €	31,8 €	35,1 €	36,7 €	
Republica Moldova	3,7 €	4,7 €	8,1 €	8,3 €	
Monaco	150,2 €	164,6 €	NA	163,8 €	
Munte negru	40,8 €	NA	42,4 €	NA	
Țările de Jos	125,5 €	131,2 €	122,3 €	119,2 €	
Norvegia	89,5 €	104,3 €	78,0 €	80,6 €	
Polonia	44,5 €	47,4 €	48,5 €	51,8 €	
Portugalia	65,9 €	60,0 €	51,7 €	56,6 €	
Romania	24,5 €	22,6 €	35,1 €	30,4 €	
Russian Federation	27,7 €	32,2 €	31,8 €	24,2 €	
Serbia	NA	NA	NA	NA	
Slovakia	37,7 €	39,7 €	NA	49,6 €	
Slovenia	99,1 €	89,2 €	89,8 €	89,7 €	
Spain	79,5 €	80,9 €	76,6 €	79,1 €	
Sweden	93,5 €	106,5 €	103,2 €	118,6 €	
Switzerland	167,1 €	197,7 €	218,9 €	214,8 €	
FYROMacedonia	NA	17,2 €	18,2 €	20,2 €	
Turkey	17,0 €	18,3 €	20,9 €	18,2 €	
Ukraine	NA	NA	9,4 €	8,1 €	
England and Wales	80,8 €	103,0 €	91,6 €	78,7 €	
UK-Scotland	NA	84,2 €	78,3 €	79,1 €	
Israel		NA	NA	82,7 €	
Morocco				16,1 €	
Average	56,2 €	62,7 €	58,1 €	64,5 €	
Median	44,1 €	48,5 €	46,4 €	52,7 €	
Minim	3,7 €	4,7 €	8,1 €	7,8 €	
Maxim	167,1 €	197,7 €	218,9 €	214,8 €	

* Atunci când datele nu au fost disponibile, în 2014 a fost avut în vedere bugetul executat pentru Bosnia și Herțegovina, Croația, Republica Cehă, Italia și Suedia, iar în 2016 doar pentru Bosnia și Herțegovina.

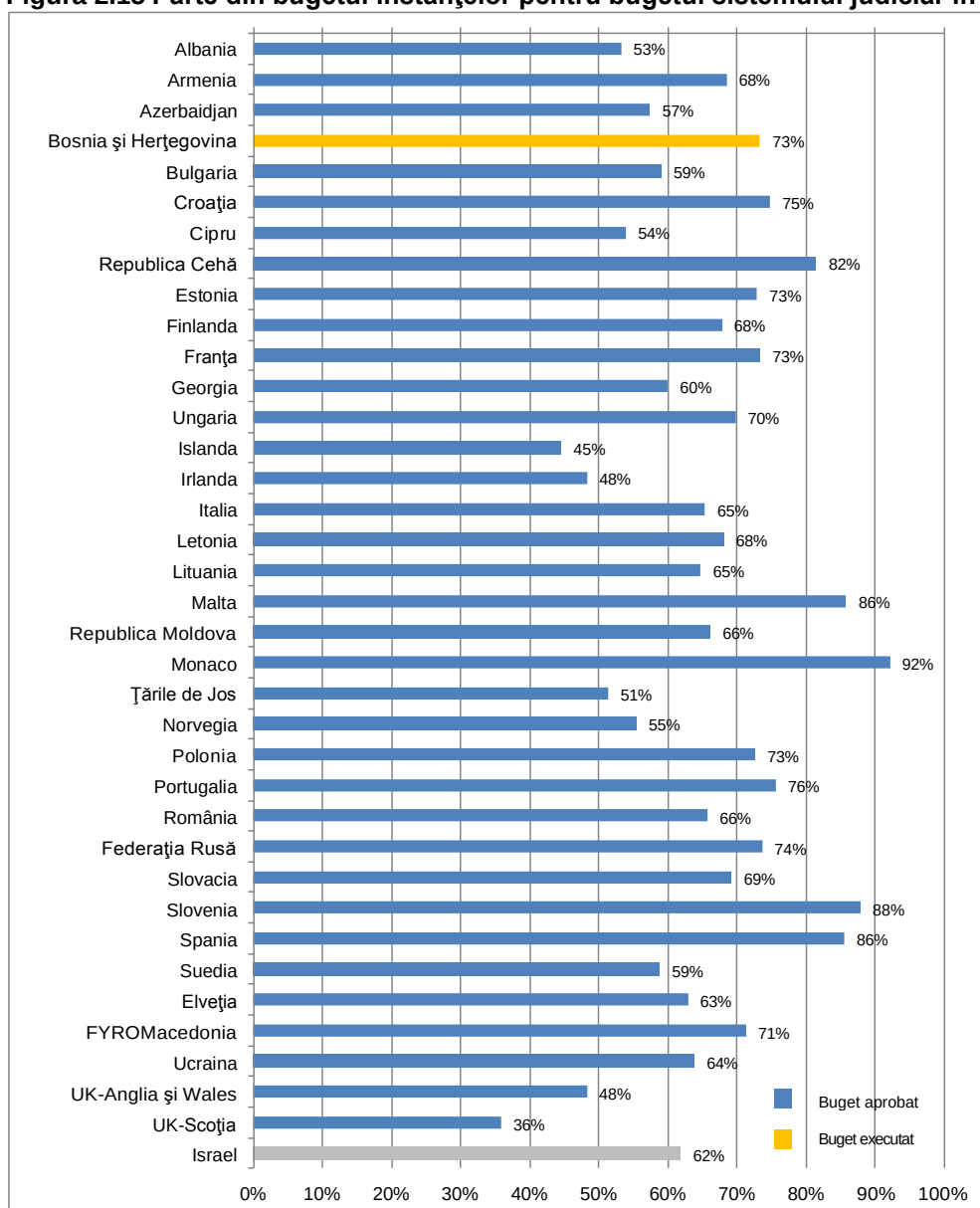
Tabelul de mai sus arată că evoluția bugetelor sistemelor judiciare pe cap de locuitor între 2010 și 2016 urmează în mod substanțial aceeași tendință ca variația bugetului sistemului judiciar, luată în considerare în valori absolut

2.3 Bugetul alocat instanțelor

Această secțiune măsoară eforturile depuse de fiecare stat sau entitate în activitatea exclusivă a instanțelor (fără asistență judiciară și parchete). Analiza cuprinde 39 de state și entități. Pentru **Suedia**, datele bugetare raportate în tabele/grafice și comentate în text corespund bugetelor executate (a se vedea mai sus). Datele bugetare pentru **Andora, Austria, Belgia, Grecia, Luxemburg, Muntenegru și Turcia** au fost excluse din analiză deoarece bugetul alocat instanțelor nu poate fi diferențiat de bugetul alocat asistenței juridice și/sau bugetului alocat parchetelor în statele respective. În ceea ce privește **Germania**, datele bugetare sunt prea dificil de cules din cauza structurii federale a statului; în plus, este imposibil să se izoleze bugetul alocat instanțelor de bugetul alocat serviciilor publice de urmărire penală/parchetelor.

2.3.1 Parte din bugetul instanțelor pentru bugetul sistemului judiciar

Figura 2.15 Parte din bugetul instanțelor pentru bugetul sistemului judiciar în 2016 (Q6, Q12 și Q13)

Graficul de mai sus indică contribuția bugetară a statelor și a entităților la funcționarea instanțelor în ceea ce privește bugetul alocat sistemului judiciar în ansamblul său (inclusiv serviciile de asistență juridică și parchetele). Valoarea mediană a părții din bugetul sistemului judiciar alocată în mod specific pentru cheltuielile de judecată este de 67 %. Media este aproape aceeași (66 %).

În 18 state sau entități din 37, bugetul instanțelor cuprinde o mare parte (peste valoarea mediană) din bugetul alocat sistemului judiciar: **Monaco** (92 %), **Slovenia** (88 %), **Malta** (86 %), **Spania** (86 %), **Republica Cehă** (82 %), **Portugalia** (76 %), **Croația** (75 %), **Franța** (73 %), **Bosnia și Herțegovina** (73 %), **Estonia** (73 %), **Federația Rusă** (73 %), **Polonia** (73 %), **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (71 %), **Ungaria** (70 %), **Slovacia** (69 %), **Armenia** (68 %), **Letonia** (68 %) și **Finlanda** (68 %). În **Republica Moldova** și **România**, contribuția bugetului instanțelor la bugetul sistemului judiciar coincide cu valoarea medie (66 %).

În alte state sau entități, bugetul alocat instanțelor reprezintă, dimpotrivă, o parte mai moderată din bugetul sistemului judiciar (mai puțin de 60 %). Acest lucru este valabil în principal în țările/entitățile anglo-saxone și nordice: **Danemarca**, **Irlanda**, **Norvegia**, **Suedia**, **Olanda**, **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** și **Regatul Unit-Scoția**. O mică parte din bugetul sistemului judiciar alocat instanțelor în sistemele de drept comun se explică printr-un număr relativ redus de judecători de profesie. Pentru statele din nordul Europei, o parte din explicație constă, de asemenea, în faptul că societatea este mai puțin litigioasă și, de asemenea, pentru că ADR (soluționarea alternativă a litigiilor) este mai bine integrată în aceste sisteme decât în restul Europei. În plus, o parte a litigiului nu este abordată în cadrul sistemului judiciar ci încredințată organismelor administrative.

Aceste diferențe pot reflecta diferențe în organizarea sistemelor judiciare, întrucât sarcinile instanțelor pot varia de la o țară la alta. În unele state sau entități, instanțele pot avea atribuții în registrele cadastrale sau comerciale (de exemplu, **Polonia**), în timp ce, în alte state, aceste sarcini pot fi încredințate unor organisme specializate diferite (de exemplu, în **Olanda**).

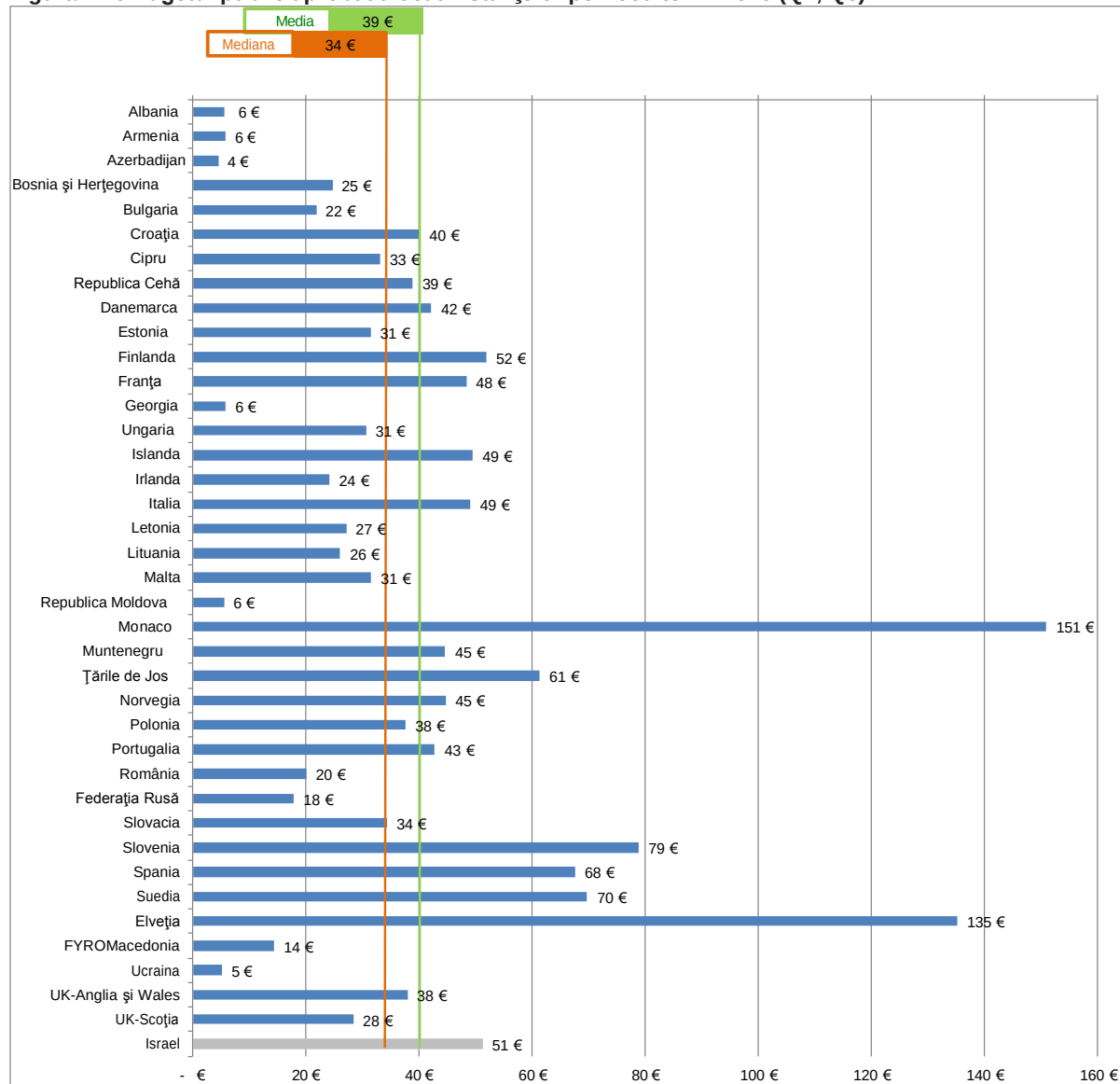
În cele din urmă, **Israelul** alocă 62 % din bugetul sistemului judiciar funcționării instanțelor.

2.3.2. Bugetul public alocat instanțelor în 2016

La fel ca în cazul părții dedicate bugetului alocat sistemului judiciar și pentru a face comparații semnificative între state și entități, bugetul alocat instanțelor din fiecare stat și din fiecare entitate este mai întâi comparat cu populația și apoi cu gradul de înstărire/bogăția sa.

Analiza cuprinde 39 de state sau entități.

Figura 2.16 Bugetul public aprobat alocat instanțelor per locuitor în 2016 (Q1, Q6)

În medie, statele europene au cheltuit 39 Euro pe cap de locuitor pentru cheltuielile de judecată în 2016, cu 3% mai mult decât în 2014. Valoarea mediană a bugetului pe cap de locuitor alocat instanțelor este de 34 Euro, ceea ce corespunde bugetului pe cap de locuitor investit în Slovacia.

Cu excepția statelor **Monaco** și **Elveția**, în care bugetul instanțelor pe cap de locuitor este considerabil mai mare decât în orice alt stat și entitate (151 Euro și, respectiv, 135 Euro), în 17 din cele 39 de state sau entități bugetul pe cap de locuitor alocat instanțelor este mai mare decât valoarea mediană. Bugetul pe cap de locuitor alocat instanțelor este mai mare de 60 EUR în **Slovenia** (79 Euro), în **Suedia** (70 Euro), în **Spania** (68 Euro) și în **Olanda** (61 Euro). În **Croatia**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Finlanda**, **Franța**, **Islanda**, **Israel**, **Italia**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Polonia**, **Portugalia** și **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, bugetul alocat funcționării instanțelor este cuprins între 52 Euro (**Finlanda**) și 38 Euro (**Polonia**).

Toate celelalte state și entități care fac obiectul prezentei analize alocă funcționării instanțelor un buget pe cap de locuitor mai mic decât valoarea mediană (34 Euro): de minimum 20 Euro în **Bosnia și Herțegovina**, **Irlanda**, **Bulgaria**, **Cipru**, **Estonia**, **Ungaria**, **Letonia**, **Lituania**, **Malta**, **România** și **Regatul Unit-Scoția**, sub 20 Euro în **Albania**, **Armenia**, **Azerbaidjan**, **Georgia**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, **Republica Moldova**, **Federația Rusă** și **Ucraina**.

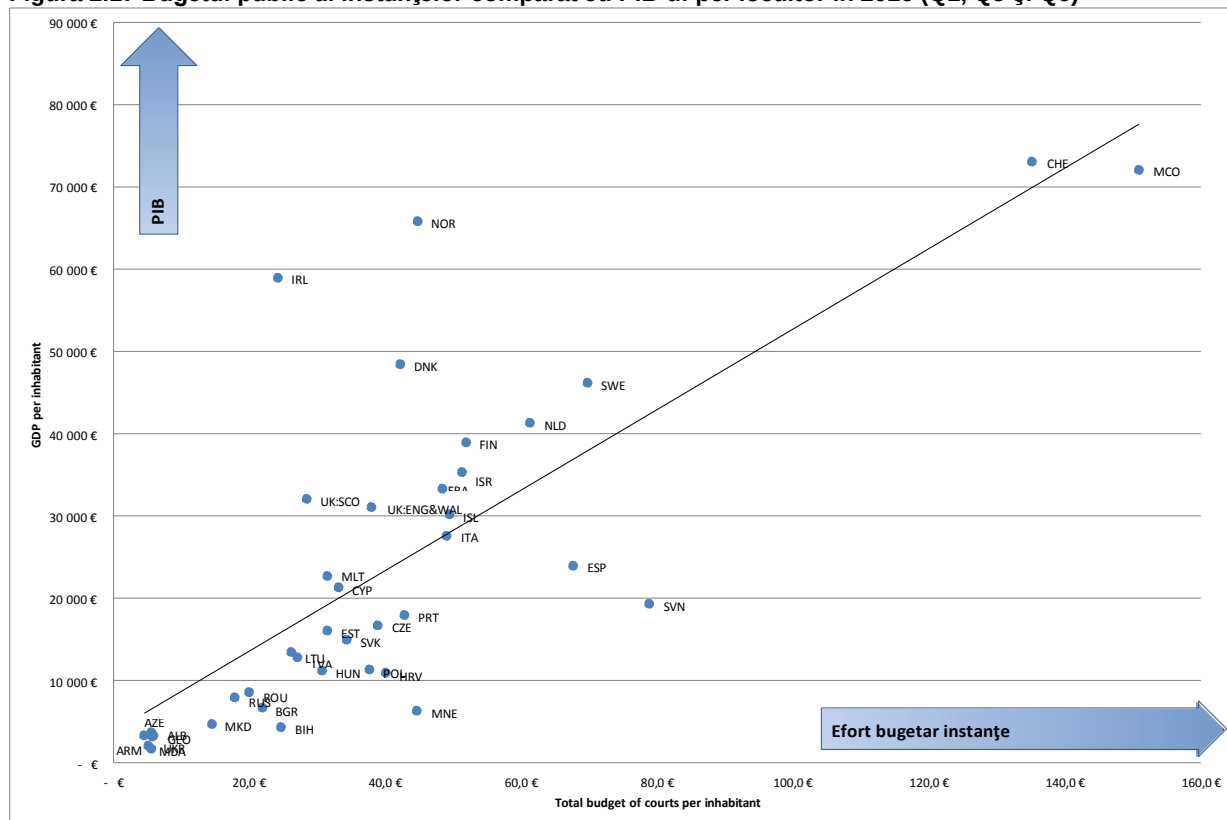
Pentru a face comparații semnificative între state și entități, se poate lua în considerare investiția totală a bugetului alocat instanțelor în valori absolute ale PIB-ului. De exemplu, în **Franța** și **Spania**, valoarea PIB-ului investit în funcționarea tuturor instanțelor este de aproximativ 3 miliarde Euro. În **Italia**, **Federația Rusă** și **UK-**

Anglia și Țara Galilor, aceasta este cuprinsă între 3 și 2 miliarde Euro. **Polonia, Elveția și Țările de Jos** investesc o sumă reprezentând între 2 și 1 miliard de Euro din PIB. În toate celelalte state și entități, valoarea globală a PIB alocată instanțelor este mai mică de 1 miliard de Euro.

Desigur, pentru a evalua mai bine eforturile bugetare depuse de state și de entități față de instanțele lor, bugetul pe cap de locuitor ar trebui comparat cu bogăția statelor și a entităților (măsurată în funcție de PIB-ul pe cap de locuitor).

2.3.2.2 Bugetul instanțelor per locuitor comparat cu PIB-ul statelor și entităților în 2016

Figura 2.17 Bugetul public al instanțelor comparat cu PIB-ul per locuitor în 2016 (Q1, Q5 și Q6)

Trebuie remarcat faptul că statele care au fost sprijinite în special de Uniunea Europeană și de ajutorul internațional pentru funcționarea statului de drept au angajat în mod automat și în proporții semnificative o parte din bugetul lor pentru instanțele lor. În consecință, statele Europei Occidentale cu un nivel mai ridicat al bogăției naționale par să cheltuiască mai puțin (în PIB pe cap de locuitor) pentru a finanța instanțele. Acest efect ar trebui avut în vedere pentru posibile comparații, și nu pentru a concluziona în mod eronat că un stat bogat nu alocă un efort semnificativ funcționării instanțelor sale.

Pentru a oferi o reprezentare mai semnificativă a efortului bugetar efectiv pentru sistemul judiciar susținut de state sau de entități, graficul de mai sus pune în raport bugetul alocat pe cap de locuitor pentru funcționarea instanțelor în valori absolute, comparând-o cu o măsură a bogăției statelor, PIB-ul pe cap de locuitor.

Graficul de mai sus arată că Andorra, Croația, Islanda, Polonia, Spania și Slovenia alocă un buget relativ mare instanțelor lor, în comparație cu nivelul lor de bunăstare. Bugetul pe cap de locuitor alocat instanțelor din Spania este de trei ori mai mare decât cel al Maltei, al cărei nivel de bunăstare este similar.

În cadrul grupului de state și entități al căror PIB pe cap de locuitor este mai mic de 20 000 EUR, raportul între PIB-ul pe cap de locuitor/bugetul instanțelor pe cap de locuitor este destul de omogen, iar statele și entitățile sunt, în general, situate în apropierea liniei de tendință. Croația, Polonia și Slovenia prezintă un efort bugetar semnificativ mai puternic decât cel efectuat de către toate celelalte state și entități incluse în grup. Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Ungaria, Slovacia și Portugalia sunt situate sub linia de tendință, indicând un efort relativ puternic (susținut uneori de o contribuție europeană sau internațională) atunci când se ia în considerare nivelul lor de bunăstare.

Disparitățile în ceea ce privește bugetele sunt mult mai puternice în cadrul grupului, constând în state sau entități al căror PIB pe cap de locuitor depășește 20 000 EUR. În cadrul acestui grup, în Irlanda, Norvegia, Monaco și Elveția, al căror PIB pe locuitor este deosebit de ridicat (60 000 EUR sau mai mult), efortul bugetar pare a fi deosebit de scăzut în comparație cu linia de tendință. Cu toate acestea, în Norvegia, Monaco și Elveția, bugetele alocate instanțelor pe cap de locuitor, în cazul în care sunt luate în considerare în valori absolute, sunt cele mai importante din Europa. Bugetul modest alocat funcționării instanțelor din Irlanda (sub 25 EUR pe cap de locuitor) și bugetele relativ scăzute din Regatul Unit-Scoția și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor (aproximativ 30 EUR pe cap de locuitor) se datorează, în principal, specificității sistemelor juridice comune.

2.3.3. Componentele bugetului alocat instanțelor

Pentru o mai bună înțelegere a bugetelor alocate instanțelor, trebuie examinate diferitele componente ale acestor bugete, făcându-se distincția între diferite elemente: salariile brute ale personalului, tehnologia informației și comunicațiilor (computere, software, investiții și întreținere), taxe și cheltuieli judiciare (cum ar fi remunerarea interpreților și a experților), costurile legate de închirierea și exploatarea clădirilor, investițiile imobiliare și formarea profesională.

Aceste date trebuie interpretate din nou cu prudență. De fapt, în plus față de categoriile succesive selectate (instanțe și în cadrul acestei categorii, componentele) sumele bugetare pot reprezenta valori reduse supuse unor variații anuale, reglementări și transferuri de la un element bugetar la altul pe parcursul anului. Reținerea bugetelor executate limitează anumite variații.

Tabelul 2.18 Bugetul instanțelor și componentele lor în 2016 (Q1 și Q6)

State / Entități	Totalul bugetului public instanțe(Q6)	% din buget total*							
		Buget public salarii	Buget public informatizare	Buget public cheltuieli	Buget public clădiri instanțe	Buget public investiții în clădiri	Buget public formare	Instituții formare separate	Altele
Albania	15903916€	70,3%	1,7%	2,0%	0,3%	5,08%	0,1%	20,5%	
Andora	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Armenia	17179503€	83,6%	0,4%	0,4%	0,1%	0%	2,3%	NA	
Austria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	43281253€	45,3%	12,5%	NAP	1,5%	38,47%	2,2%	NAP	
Belgia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	86590466€	83,4%	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Bulgaria	154 970 220 €	80,0%	1,5%	1,2%	7,6%	NAP	0,0%	9,7%	
Croația	166 408 056 €	80,4%	6,0%	2,5%	4,0%	1%	0,3%	5,8%	
Cipru	28107307€	81,5%	0,1%	0,4%	9,1%	9%	0,3%	NAP	
Republica Cehă	411 012 953 €	80,4%	0,8%	NA	0,8%	0,69%	0,0%	17,3%	
Danemarca	242 289 742 €	61,0%	8,4%	5,1%	19,7%	NA	0,9%	4,9%	
Estonia	41340192€	78,3%	0,3%	4,1%	13,8%	NAP	0,7%	2,7%	
Finlanda	285 425 000 €	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	
Franța	3238063225€	61,1%	2,0%	12,8%	9,1%	3,04%	2,9%	9,1%	
Georgia	21718668€	75,9%	0,7%	8,4%	6,2%	3,41%	2,5%	2,9%	
Germania	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	299 893 343 €	49,5%	1,8%	10,6%	2,2%	8,72%	NAP	27,2%	
Islanda	16722689€	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	113 172 000 €	43,9%	7,4%	3,8%	13,2%	4%	0,3%	27,2%	
Italia	2971094830€	74,4%	3,2%	9,9%	7,8%	0,00%	0,01%	4,6%	
Letonia	53365154€	71,2%	2,6%	5,3%	18,7%	0,00%	0,5%	1,7%	
Lituania	74237182€	80,2%	7,7%	0,7%	2,4%	1,64%	1,0%	6,3%	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Malta	13870800€	76,8%	0,2%	8,0%	12,0%	NAP	0,01%	3,0%	
Republica Moldova	19555856€	65,3%	3,5%	NAP	5,3%	15,56%	0,2%	NA	
Monaco	5665100€	64,8%	2,8%	17,7%	3,6%	0%	1,0%	10,1%	
Munte negru	27664139€	75,3%	1,4%	3,3%	0,2%	6,83%	0,1%	12,8%	
Țările de Jos	1046578000€	74,5%	8,2%	0,4%	9,6%	NAP	1,9%	5,4%	
Norvegia	235 000 000 €	66,8%	6,3%	NAP	18,7%	NAP	1,1%	5,8%	
Polonia	1445686000€	69,3%	3,1%	9,9%	6,7%	2,71%	0,4%	7,9%	
Portugalia	441 024 845 €	86,1%	2,2%	0,2%	9,9%	NAP	1,6%	NAP	
România	392 582 194 €	63,4%	0,7%	0,3%	7,7%	2,89%	0,0%	25,0%	
Federația Rusă	2614827293€	57,7%	3,9%	1,8%	5,4%	3,65%	0,2%	27,3%	
Serbia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	
Slovacia	186 576 657 €	53,0%	0,2%	5,8%	8,7%	0%	0,0%	32,2%	
Slovenia	162 731 138 €	71,8%	1,3%	18,6%	7,8%	0,08%	0,4%	NAP	
Spania	3145396555€	73,9%	NA	NA	6,7%	1,78%	0,6%	NA	
Suedia	697 033 550 €	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Elveția	1137821098€	77,8%	4,1%	6,7%	4,5%	1%	0,4%	5,7%	
FYROMacedonia	29899055€	82,4%	1,0%	1,6%	7,2%	0,00%	NAP	7,8%	
Turcia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Ucraina	219 392 178 €	81,5%	2,3%	0,02%	1,0%	0%	0,0%	15,1%	
UK-Angliași Tara Galilor	2215993000€	52,1%	6,6%	4,1%	16,9%	7%	0,3%	12,7%	
UK-Scotia	153 313 246 €	38,0%	2,0%	21,7%	20,3%	0%	0,2%	17,8%	
Israel	441 926 855 €	68,1%	6,8%	3,5%	14,4%	3,0%	0,6%	3,5%	
Maroc	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	
Medie	591 352 274 €	69%	3%	6%	8%	4%	1%	12%	
Mediana	164 569 597 €	74%	2%	4%	7%	1,8%	0,3%	9%	
Minim	5 665 100 €	38%	0,1%	0,02%	0%	0%	0,000%	2%	
Maxim	3238063225€	86%	13%	22%	20%	38%	3%	32%	

2.3.3.1. Salariul brut al personalului

Deși există mari diferențe între state și entități, remunerația personalului (judecători și alte personal din instanței) este cel mai important element al bugetelor instanțelor în 2016: 69 % în medie din bugetele alocate instanțelor, cu un maxim de 86,1 % în **Portugalia** și un minim de 38 % în **Regatul Unit-Scoția** (unde numărul judecătorilor profesioniști este scăzut). Analiza cuprinde 36 de state și entități.

Majoritatea statelor și entităților alocă salariilor brute ale personalului între 70 % și 80 % din bugetul instanței: **Ucraina** (79,6 %), **Estonia** (78,3 %), **Elveția** (77,8 %), **Malta** (76,8 %), **Georgia** (75,9 %), **Muntenegru** (75,3 %), **Țările de Jos** (74,5 %), **Italia** (74,4 %), **Spania** (73,9 %), **Slovenia** (71,8 %), **Letonia** (71,2 %) și **Albania** (70,3 %). Această tendință este bine reprezentată de valoarea mediană de 74 %. În **Israel**, singurul stat nemembru al cărui buget este disponibil în toate componentele sale, cota alocată salariilor este 68,1 %.

9 de state alocă 80 % sau mai mult din bugetul instanței pentru salariile brute ale personalului: **Armenia**, **Bulgaria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Cipru**, **Croația**, **Republica Cehă**, **Lituania**, „**Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei**” și **Portugalia**.

Pentru 5 state sau entități, cota din bugetul instanței alocat pentru salarii reprezintă aproximativ 50 % sau mai puțin: **MB-Anglia și Țara Galilor** (52,1 %), **Ungaria** (49,5 %), **Azerbaidjan** (45,3 %), **Irlanda** (43,9 %) și **UK- Scoția** (38,0 %).

Irlanda, **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** și **Regatul Unit-Scoția** sunt cele 3 state sau entități în care numărul de judecători la 100 000 de locuitori în 2016 este cel mai mic (3,0 în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, 3,7 în **Regatul Unit-Scoția** și 3,4 în **Irlanda**). Este, de asemenea, de remarcat faptul că, în **Regatul Unit**, judecătorii specializați în profesia de judecător sunt numiți dintre cei mai experimentați și de renume avocați. Numărul acestora nu este mare, întrucât există numeroși judecători ne-profesioniști, *lay judges*. Dintre statele sau entitățile care au ales susținerea unui examen de competitivitate ca în procedura obișnuită de recrutare a judecătorilor, cele cu numărul mai mic de judecători la 100 000 de locuitori în 2016 sunt **Azerbaidjan** (5,2), **Danemarca** (6,4), **Georgia** (7,4), **Armenia** (7,7), **Malta** (10,2), **Franța** (10,4), **Italia** (10,5) și **Norvegia** (10,6).

2.3.3.2 Informatizare

În medie, statele sau entitățile cheltuiesc 3 % din bugetul instanțelor pentru echipamente în domeniul noilor tehnologii ale informației și comunicațiilor, cu un maximum de 12,5 % în **Azerbaidjan** și un minimum de 0,1 % în **Cipru**. 36 de state și entități fac obiectul analizei.

15 din 36 de state sau entități care investesc în instrumente IT sunt peste medie (peste 3% din bugetul Curții): **Azerbaidjan** (12,5 %), **Danemarca** (8,4 %), **Țările de Jos** (8,2 %), **Lituania** (7,2 %), **Irlanda** (7,4 %), **UK-Anglia și Țara Galilor** (6,5 %), **Norvegia** (6,3 %), **Croația** (6,0 %), **Ucraina** (4,6 %), **Elveția** (4,1 %), **Federația Rusă** (3,9 %), **Republica Moldova** (3,5 %), **Italia** (3,2%) și **Polonia** (3,1%). În **Israel**, cota de participare la informatizare este de 6,8 % din bugetul instanței.

Efortul bugetar pentru informatizare rămâne scăzut (mai puțin de 1 % din bugetul instanței) în 8 state: **Armenia**, **Cipru**, **Republica Cehă**, **Estonia**, **Georgia**, **Malta**, **România** și **Slovacia**.

2.3.3.3 Cheltuieli judiciare

Cheltuielile judiciare se referă la sumele pe care instanțele ar trebui să le plătească în cadrul procedurilor judiciare, cum ar fi cheltuielile plătite pentru opiniile experților sau pentru interpretii în instanță. Serviciile poștale și de telefonie pot fi incluse în cheltuielile judiciare, în funcție de criteriile de clasificare adoptate de anumite state (de exemplu, în **Croația**, **Israel** și parțial **Elveția**). În plus, observația furnizată de **Irlanda** indică faptul că, de asemenea, cheltuielile de călătorie sunt incluse în cheltuielile de judecată, în timp ce **Lituania** explică faptul că cheltuielile poștale și de transport sunt incluse în categoria „alte cheltuieli”. Nu sunt indicate toate cheltuielile care trebuie plătite de către părți (cheltuieli și taxe judiciare) sau cele care vizează asistența juridică.

În medie, cheltuielile cu justiția reprezintă 6 % din bugetul alocat instanțelor în 2014.

11 Bugetul Curții alocat pentru informatizarea sistemului nu reflectă cheltuielile reale aferente IT, având în vedere că o parte substanțială din cheltuielile de judecată sunt absorbite de către Oficiul CIO. Ceea ce se reține în evaluare este bugetul real din bugetul de linie al Departamentului de Justiție, dar chiar și Oficiul CIO acoperă cheltuielile legate de tehnologia informației pentru serviciile oferite instanțelor.

În funcție de organizarea sistemului judiciar sau de procedură, cheltuielile de justiție reprezintă o parte foarte variabilă din bugetul alocat instanțelor. Pot fi specificate patru grupuri de state sau entități:

- primul grup include 5 state care alocă 10 % sau mai mult din bugetul instanței pentru cheltuieli de justiție: **UK- Scoția** (21,7 %), **Slovenia** (18,6 %), **Monaco** (17,7 %), **Franța** (12,8 %) și **Ungaria** (10,6 %);
- al doilea grup reunește 8 state al căror buget pentru cheltuielile cu justiția este cuprins între 10 % și 5 %: **Italia** și **Polonia** (9,9 %), **Georgia** (8,4 %), **Malta** (8,0 %), **Elveția** (6,7 %), **Slovacia** (5,8 %), **Letonia** (5,3 %) și **Danemarca** (5,1 %);
- al treilea grup reunește 9 state și entități al căror buget pentru cheltuielile cu justiția este inclus în intervalul dintre 10 % și 5 %: **Estonia** și **UK-Anglia și Țara Galilor** (4,1 %), **Irlanda** (3,8 %), **Muntenegru** (3,3 %), **Croația** (2,5 %), **Albania** (2,0 %), **Federația Rusă** (1,8 %), **FYROMacedonia** (1,6 %) și **Bulgaria** (1,2 %); Printre statele ne-membre CoE, **Israelul** se află într-o poziție comparabilă (3,5 %);
- în cele din urmă, al patrulea grup include 6 state care alocă cheltuielilor cu justiția o parte neglijabilă a bugetului instanțelor (mai puțin de 1 %): **Lituania**, **Armenia**, **Țările de Jos**, **Cipru**, **România** și **Portugalia**.

2.3.3.4 Întreținerea și exploatarea clădirilor

Cheltuielile legate de întreținerea și funcționarea clădirilor instanțelor — chirii, energie electrică, securitate, curățenie, întreținere etc. — reprezintă, în medie, 8 % din bugetul instanței.

Trebuie remarcat faptul că, în anumite state sau entități, anumite părți din aceste bugete sunt externalizate (securitate, întreținere, curățenie etc.), în timp ce alte state sau entități angajează funcționari publici pentru astfel de sarcini. Această tendință semnificativă a fost deja observată în rapoartele anterioare.

Cota acestora din bugetul instanței este relativ ridicată în **Regatul Unit-Scoția** (20,3 %), **Danemarca** (19,7 %), **Letonia** (18,7 %), **Norvegia** (18,7 %), **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** (16,9 %), **Estonia** (13,8 %), **Irlanda** (13,2 %) și **Malta** (12 %). Dimpotrivă, întreținerea clădirilor nu este un element bugetar dificil pentru instanțe (mai puțin de 3% din bugetul instanței) în **Lituania** (2,4%), **Ungaria** (2,2 %), **Ucrain** (1%), **Azerbaidjan** (1,5 %), **Republica Cehă** (0,8%), **Albania** (0,3 %), **Muntenegru** (0,2%) și **Armenia** (0,1 %).

Variațiile în perioada 2014-2016 în privința bugetului alocat clădirilor sunt foarte eterogene în Europa.

Creșteri substanțiale (peste 40 %) au fost constatate în **Italia** (58 %), **Slovacia** (50 %) și **Franța** (44 %). În **Slovacia**, creșterea semnificativă se datorează investițiilor în reconstrucția clădirilor instanțelor. **Franța** a depus un efort bugetar semnificativ, care a însoțit un proiect cuprinzător de renovare a instanțelor în perioada 2014-2016. În **Malta**, creșterea se datorează faptului că în 2014 au fost alocate fonduri suplimentare instanțelor pentru finanțarea cheltuielilor suplimentare legate de renovarea clădirilor instanțelor.

Multe state au înființat recent noi departamente cu competențe în îmbunătățirea eficienței justiției, creând în același timp economii importante. Aceste reforme ale sistemului judiciar sunt adesea concepute astfel încât să conducă la o mai bună gestionare a activelor imobiliare prin gruparea jurisdicțiilor și transferarea personalului de la instanțe mici într-un singur loc.

2.3.3.5. Investiții în sedii noi ale instanțelor

În **Azerbaidjan**, efortul bugetar pentru clădirile noi continuă să fie de departe cel mai important din Europa: cota din buget alocată clădirilor noi în 2016 reprezintă 38,47 % din bugetul alocat instanțelor și însoțește un program de modernizare a justiției, conceput în special pentru a facilita accesul la justiție. În **Republica Moldova**, o parte semnificativă din bugetul instanțelor a fost investită în renovarea clădirilor instanțelor (15,56%).

Partea din bugetul Curții consacrată investițiilor în sediile instanțelor este, de asemenea, semnificativă (peste 4 % din bugetul Curții) în **Ungaria** (8,72 %), **Cipru** (8,6 %), **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** (7,4 %), **Muntele Negru** (6,8 %), **Albania** (5,0 %) și **Irlanda** (4,15 %).

9 state sau entități nu au realizat investiții reale în sediile instanțelor în 2016 (mai puțin de 1% din bugetul instanței): **Armenia, Republica Cehă, FYROMacedonia, Italia, Monaco, Slovacia, Slovenia, Ucraina și Regatul Unit-Scoția**.

Republica Cehă și Albania au majorat în mare parte bugetul alocat construirii de noi sedii în perioada 2014-2016. Creșterea bugetului este, de asemenea, semnificativă în **Ucraina, Georgia și Polonia**.

În 2016, spre deosebire de anii anteriori, 4 state au alocat mai puțin investițiilor în sedii noi: **Lituania, Irlanda, Franța și România**. **România** explică faptul că diminuarea bugetului pentru sediile noi depinde de prioritatea bugetară acordată reconstrucției sediilor existente ale instanțelor. Observația furnizată de **Franța** subliniază faptul că scăderea poate fi explicată prin faptul că cea mai mare parte a investițiilor necesare pentru noile instanțe a fost realizată în cursul executării unui plan multianual pus în aplicare în anul precedent și că creșterea corespunzătoare a investițiilor alocate întreținerii sediilor în aceeași perioadă (+44%) confirmă efortul bugetar global semnificativ în domeniul gestionării imobiliare pentru aceeași perioadă. În cele din urmă, în **Lituania**, scăderea înregistrată între 2014 și 2016 se poate explica prin faptul că în 2014 a fost prevăzut un buget suplimentar pentru finanțarea unui program de investiții pentru construirea de noi sedii.

2.3.3.6. Formarea judecătorilor și a procurorilor

Se poate observa că, în ceea ce privește ciclurile anterioare, cota din bugetul instanțelor alocată pentru formarea judiciară în 2016 este, în medie, mai mică de 1 %. Acest efort bugetar este examinat în mod specific în Capitolul 3 de mai jos.

2.3.3.7. Altele

O parte importantă a bugetului Curții (în medie 12 %) este alocată altor secțiuni decât cele menționate mai sus. În majoritatea statelor, această categorie corespunde cheltuielilor pentru bunuri, transport, servicii poștale, servicii de telefonie, asigurări, costuri medicale, electricitate, încălzire și îmbrăcăminte. Acesta poate include, de asemenea, cheltuielile de călătorie (**Bosnia și Herțegovina și Danemarca**) sau pensiile pentru limită de vârstă ale foștilor judecători ai Curții Supreme (**Estonia**) sau ale altor anuități pe viață (**Federația Rusă**).

Disparitățile dintre state se datorează, în principal, diferențelor în ceea ce privește clasificarea cheltuielilor. În conformitate cu standardele și sistemele de contabilitate naționale, unele cheltuieli sunt incluse în categoria „alte cheltuieli”, deși sunt în general legate de categorii specifice. De exemplu, „alte cheltuieli” pot include unele cheltuieli legate de formarea profesională (**Ungaria**), remunerarea personalului (**Bulgaria, Ungaria și România**), informatizarea (**Bulgaria**), renovarea clădirilor (**Bulgaria**) sau o parte a cheltuielilor judiciare, cum ar fi onorariile experților și costurile de traducere (**Federația Rusă**).

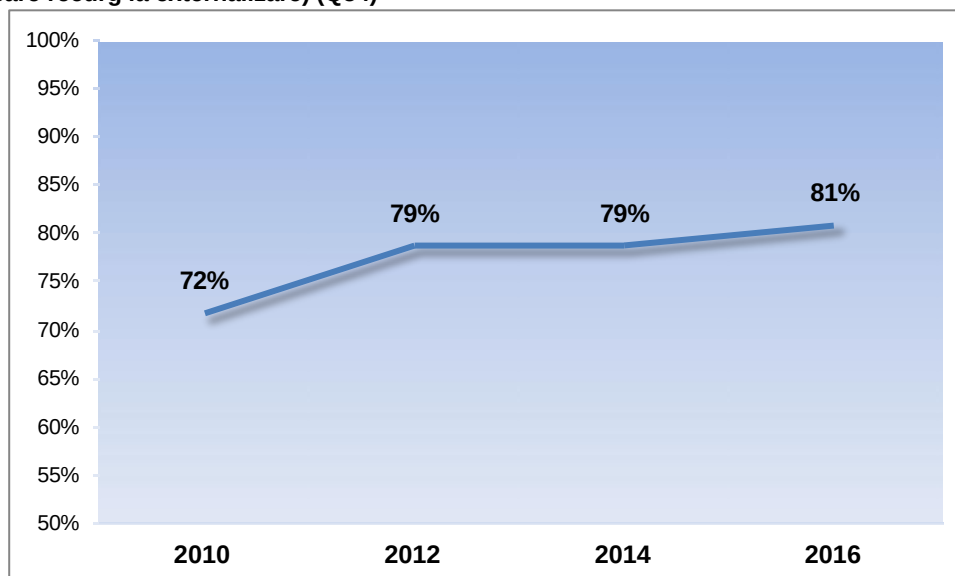
Modificările survenite în ceea ce privește clasificarea de la un ciclu la altul pot explica, de asemenea, variațiile bugetare importante pentru această categorie în interiorul unei țări. De exemplu, în **Bulgaria**, majorarea bugetului asociat acestei categorii (+16 %) este parțial legată de faptul că, în 2016, cheltuielile pentru renovarea sediilor au fost incluse în categoria „alte cheltuieli”. În **Țările de Jos**, până la 2014, categoria „alte cheltuieli” a inclus totalul cheltuielilor pentru Curtea Supremă.

2.3.3.8. Externalizarea

Dincolo de variațiile bugetare care afectează instanțele, există o tendință începând cu 2010 în ceea ce privește schimbările organizaționale care reflectă dorința de a raționaliza bugetul. În special, se poate observa o tendință de delegare a unor servicii către sectorul privat, cum ar fi întreținerea calculatoarelor, formarea continuă a personalului, securitate, arhive, curățenie etc., astfel cum se indică în figura de mai jos.

Această tendință corespunde adesea unei logici de raționalizare bugetară. Uneori, acest lucru este justificat de un obiectiv de competențe: disponibilitatea de a asigura un nivel mai ridicat de performanță și expertiză într-un anumit domeniu, de exemplu, în domeniul informaticii.

Figura 2.19 Evoluția externalizării serviciilor de către sistemul judiciar între 2010 și 2016 (% din statele/entitățile care recurg la externalizare) (Q54)

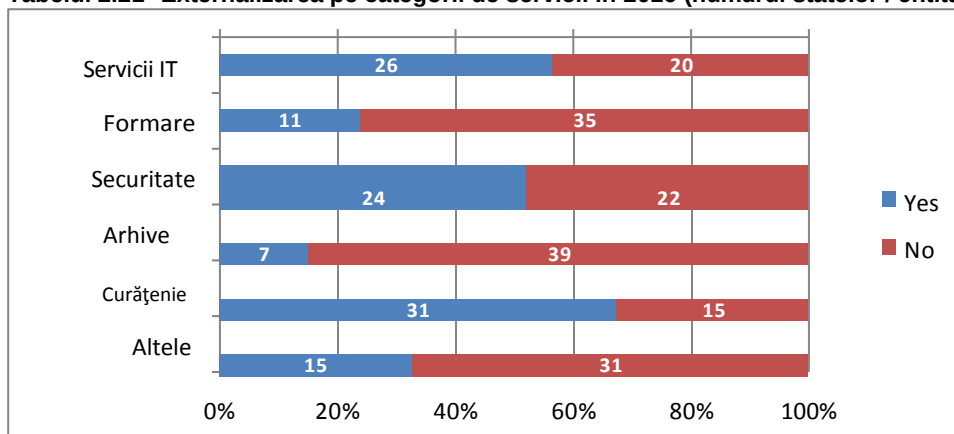

Introducerea externalizării pare să aibă legătură cu o tendință de scădere, atât în ceea ce privește judecătorii neprofesioniști, cât și personalul tehnic. În 17 state (din cele 39 state pentru care s-a putut calcula variația), numărul judecătorilor neprofesioniști a scăzut între 2010 și 2014. În aceeași perioadă, 14 state (din 25) au înregistrat o reducere a personalului tehnic. Între 2014 și 2016, 19 state sau entități din 42 (**Azerbaidjan, Belgia, Croația, Cipru, Danemarca, Estonia, Finlanda, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg, Malta, Republica Moldova, Țările de Jos, Portugalia, Serbia, Slovenia, Suedia, Elveția, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor și Israel**) au redus personalul nejudiciar cu un procent cuprins între -10 % și -38 %. Reducerea numărului judecătorilor neprofesioniști a fost mai puțin semnificativă în **Portugalia, Suedia, Armenia, Monaco, Letonia, Germania, Regatul Unit-Scoția, Belgia, Regatul Unit și Regatul Unit, Danemarca, Serbia, Andorra și Finlanda** (mai puțin — 10 %).

Tabelul 2.20 Evoluția numărului de judecători neprofesioniști la 100 000 de locuitori în perioada 2010-2016 (Q1, Q52)

States/ Entități	Număr judecători neprofesioniști per 100 000 locuitori				Variații		
	2010	2012	2014	2016	2012 - 2014	2012 - 2016	2014 - 2016
Albania	24,3	28,7	29,7	31,6	3,5%	10,1%	6,4%
Andora	132,9	139,0	136,5	145,0	-1,8%	4,3%	6,3%
Armenia	18,9	20,4	77,5	78,5	279,7%	284,5%	1,3%
Austria	55,3	54,8	54,8	63,4	0,0%	15,8%	15,7%
Azerbaidjan	25,5	25,0	27,2	26,9	8,9%	7,5%	-1,3%
Belgia	52,0	48,9	47,2	44,6	-3,5%	-8,7%	-5,4%
Bosnia și Herțegovina	77,7	80,4	81,0	89,9	0,7%	11,8%	11,1%
Bulgaria	79,7	82,6	83,5	86,9	1,1%	5,3%	4,1%
Croația	157,4	146,3	143,4	140,3	-1,9%	-4,1%	-2,2%
Cipru	57,5	49,0	52,2	51,5	6,6%	5,2%	-1,3%
Republica Cehă	90,3	86,9	88,4	91,8	1,8%	5,6%	3,8%
Danemarca	NA	32,5	31,0	28,6	-4,7%	-12,2%	-7,8%
Estonia	72,8	74,4	77,4	66,7	4,1%	-10,4%	-13,9%
Finlanda	42,5	40,8	39,5	39,4	-3,2%	-3,4%	-0,2%
Franța	32,5	33,2	33,7	33,9	1,6%	2,2%	0,6%
Georgia	36,3	25,7	31,4	37,8	22,3%	47,2%	20,3%
Germania	65,6	66,9	66,0	64,7	-1,3%	-3,2%	-1,9%
Grecia	59,8	48,2	50,5	39,3	4,8%	-18,4%	-22,2%
Ungaria	77,2	82,2	81,4	81,7	-0,9%	-0,6%	0,4%
Islanda	NA	13,4	NA	17,4	NA	30,5%	NA
Irlanda	22,4	20,6	20,0	20,9	-2,6%	1,4%	4,1%
Italia	NA	39,7	36,0	35,0	-9,2%	-11,9%	-3,0%
Letonia	71,8	78,6	78,8	80,3	0,3%	2,2%	1,9%
Lituania	81,9	87,2	89,3	96,2	2,4%	10,3%	7,8%
Luxemburg	NA	NA	34,8	33,9	NA	NA	-2,7%
Malta	89,6	85,4	90,6	87,0	6,0%	1,8%	-4,0%
Republica Moldova	44,1	42,5	52,8	51,9	24,2%	22,3%	-1,6%
Monaco	105,9	116,2	121,7	122,5	4,7%	5,4%	0,7%
Munte negru	171,8	169,5	137,7	154,5	-18,7%	-8,8%	12,2%
Țările de Jos	40,1	37,3	43,9	42,8	17,9%	15,0%	-2,4%
Norvegia	16,2	16,3	16,7	17,1	2,8%	5,3%	2,5%
Polonia	94,1	106,0	107,9	112,3	1,8%	6,0%	4,1%
Portugalia	62,3	58,3	54,9	54,8	-5,7%	-5,9%	-0,2%
România	39,6	43,6	45,5	52,4	4,5%	20,3%	15,1%
Federația Rusă	67,3	66,6	65,7	66,8	-1,4%	0,3%	1,8%
Serbia	151,4	143,7	140,3	132,7	-2,3%	-7,6%	-5,4%
Slovacia	82,2	82,8	82,4	82,5	-0,5%	-0,5%	0,1%
Slovenia	159,7	161,7	162,8	161,2	0,6%	-0,3%	-1,0%
Spania	NA	97,3	104,6	105,7	7,5%	8,7%	1,1%
Suedia	NA	54,1	49,2	48,6	-9,1%	-10,2%	-1,2%
Elveția	55,5	53,6	55,7	53,5	4,1%	-0,1%	-4,0%
FYROMacedonia	111,9	113,1	112,6	107,3	-0,5%	-5,2%	-4,7%
Turcia	30,3	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ukraine	NA	72,1	NA	55,2	NA	-23,5%	NA
UK-Anglia și Țara Galilor	37,1	30,6	31,1	27,0	1,8%	-11,7%	-13,3%
UK-Scotia	28,7	25,6	26,6	28,5	4,0%	11,3%	7,0%
Israel		47,1	45,4	44,7	-3,6%	-5,1%	-1,5%
Maroc				26,6			
Media	69,8	67,8	69,6	68,7	8,3%	8,9%	0,7%
Mediana	62,3	56,5	55,7	55,2	1,4%	2,0%	0,1%
Minim	16,2	13,4	16,7	17,1	-18,7%	-23,5%	-22,2%
Maxim	171,8	169,5	162,8	161,2	279,7%	284,5%	20,3%

Tabelul 2.21 Externalizarea pe categorii de servicii în 2016 (numărul statelor / entităților) (Q54-1)

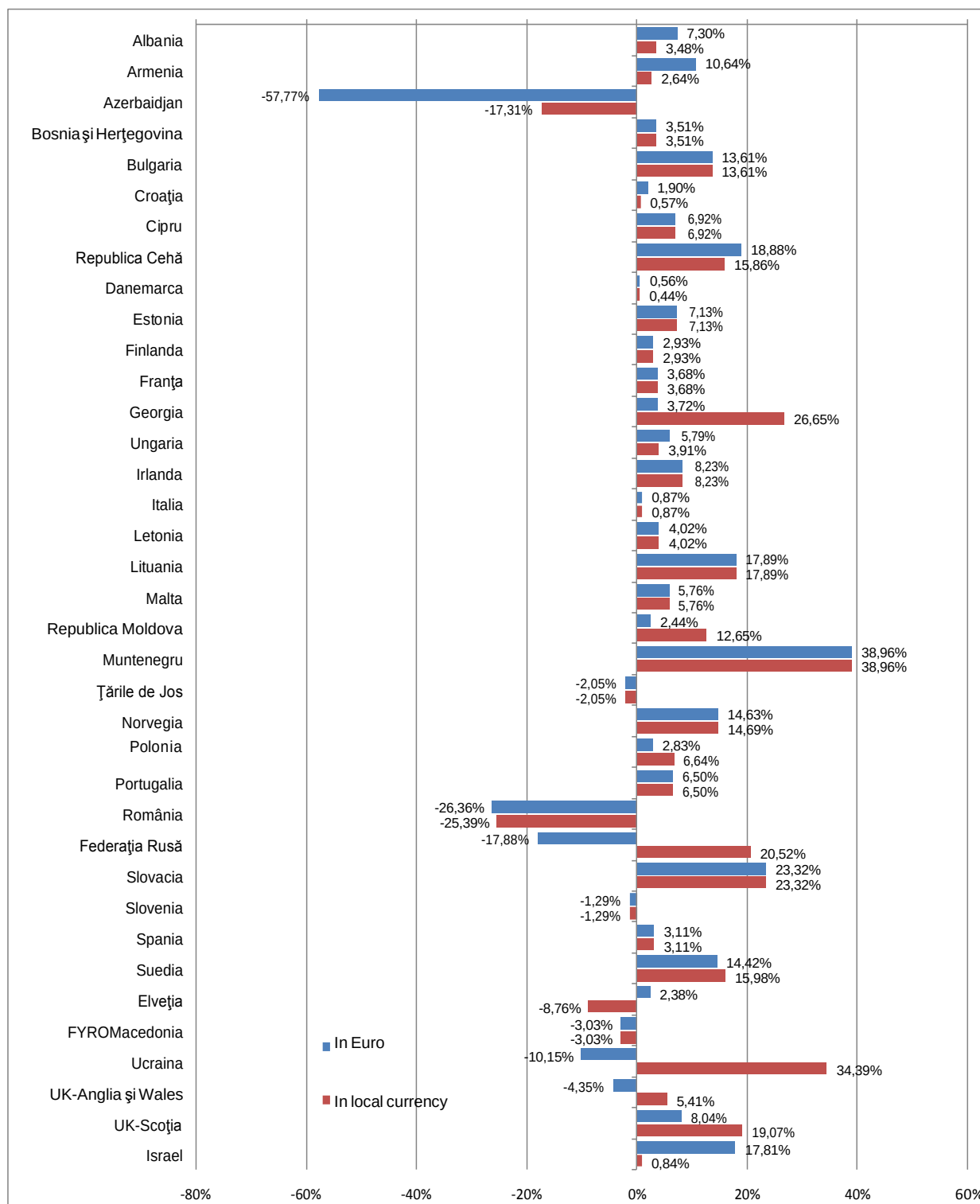

Tabelul de mai sus prezintă procentul de externalizare pe categorii de servicii. Rata cea mai ridicată de externalizare o reprezintă serviciile de compensare (68 %) și serviciile informatice (57 %). Gestionarea arhivelor este serviciul cel mai puțin externalizat (15 %). Este interesant de observat că personalul responsabil cu formarea judiciară este recrutat, în principal, din personalul judiciar: doar 23 % dintre serviciile de formare sunt externalizate.

Bosnia și Herțegovina și Germania au externalizat toate categoriile de servicii în 2016. În **Austria, Irlanda, Federația Rusă, Elveția, Turcia, Maroc**, 4 din 5 de servicii au fost externalizate în 2016.

2.3.4.1 Evoluția bugetelor instanțelor

Figura 2.22 Variația în bugetul aprobat al instanțelor între 2014 și 2016, în EUR și în moneda locală (Q6, Q12 și Q13)

Tabelul 2.23 Evoluția în bugetul aprobat al tuturor instanțelor între 2010 și 2016, în Euro (Q6)

State / Entități	Buget aprobat pentru toate instanțele				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	10 552 684 €	12 513 000 €	14 821 816 €	15 903 916 €	
Andora	5 803 340 €	6 054 897 €	6 231 437 €	NA	
Armenia	11 285 536 €	11 717 070 €	15 528 020 €	17 179 503 €	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	40 315 230 €	58 719 620 €	102 485 992 €	43 281 253 €	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	73 345 061 €	78 397 704 €	83 657 645 €	86 590 466 €	
Bulgaria	112 211 184 €	124 911 954 €	136 407 333 €	154 970 220 €	
Croația	211 304 301 €	156 601 458 €	163 302 114 €	166 408 056 €	
Cipru	33 546 827 €	30 611 480 €	26 287 423 €	28 107 307 €	
Republica Cehă	346 497 809 €	370 751 152 €	345 730 027 €	411 012 953 €	
Danemarca	216 795 693 €	243 294 736 €	240 945 242 €	242 289 742 €	
Estonia	26 797 340 €	29 728 350 €	38 589 501 €	41 340 192 €	
Finlanda	243 066 350 €	249 704 356 €	277 295 000 €	285 425 000 €	
Franța	2 859 480 770 €	2 917 700 110 €	3 123 051 554 €	3 238 063 225 €	
Georgia	16 214 854 €	16 714 717 €	20 939 664 €	21 718 668 €	
Germania	7 789 169 914 €	8 302 304 846 €	NA	NA	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	259 501 133 €	325 687 695 €	283 479 317 €	299 893 343 €	
Islanda	7 413 547 €	9 602 600 €	NA	16 722 689 €	
Irlanda	148 722 000 €	107 090 000 €	104 565 000 €	113 172 000 €	
Italia	3 051 375 987 €	2 986 521 397 €	2 945 513 378 €	2 971 094 830 €	
Letonia	36 919 820 €	44 494 921 €	51 305 248 €	53 365 154 €	
Lituania	50 567 945 €	53 138 612 €	62 969 474 €	74 237 182 €	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	
Malta	8 355 400 €	11 527 427 €	13 115 766 €	13 870 800 €	
Republica Moldova	8 472 063 €	9 581 963 €	19 089 717 €	19 555 856 €	
Monaco	NA	NA	NA	5 665 100 €	
Munteenegro	19 943 898 €	19 252 931 €	19 908 315 €	27 664 139 €	
Țările de Jos	993 086 000 €	1 068 773 500 €	1 068 474 000 €	1 046 578 000 €	
Norvegia	207 841 410 €	234 000 000 €	205 000 000 €	235 000 000 €	
Polonia	1 365 085 000 €	1 379 338 000 €	1 405 850 000 €	1 445 686 000 €	
Portugalia	528 943 165 €	476 924 836 €	414 114 841 €	441 024 845 €	
România	355 246 737 €	324 611 610 €	533 090 063 €	392 582 194 €	
Federația Rusă	2 912 743 823 €	3 336 134 801 €	3 184 300 240 €	2 614 827 293 €	
Serbia	111 016 635 €	177 981 291 €	NA	NA	
Slovacia	139 851 564 €	152 715 786 €	151 291 595 €	186 576 657 €	
Slovenia	178 158 919 €	160 526 569 €	164 850 383 €	162 731 138 €	
Spania	NA	3 258 327 418 €	3 050 594 663 €	3 145 396 555 €	
Suedia	557 260 358 €	637 246 965 €	NA	697 033 550 €	
Elveția	916 146 809 €	981 206 021 €	1 111 423 623 €	1 137 821 098 €	
FYROMacedonia	28 541 751 €	30 084 276 €	30 833 675 €	29 899 055 €	
Turcia	NA	NA	NA	NA	
Ucraina	228 667 631 €	410 373 391 €	244 189 579 €	219 392 178 €	
UK-Anglia și Țara Galilor	1 182 000 000 €	2 384 439 794 €	2 316 791 217 €	2 215 993 000 €	
UK-Scoția	146 420 820 €	135 811 499 €	141 908 000 €	153 313 246 €	
Israel		289 565 906 €	375 113 449 €	441 926 855 €	
Maroc				NA	
Media	652 273 572 €	783 127 969 €	614 386 968 €	591 352 274 €	
Mediana	148 722 000 €	158 564 014 €	157 296 855 €	164 569 597 €	
Minim	5 803 340 €	6 054 897 €	6 231 437 €	5 665 100 €	
Maxim	7 789 169 914 €	8 302 304 846 €	3 184 300 240 €	3 238 063 225 €	

Pe o perioadă mai lungă, este posibil să se analizeze evoluția bugetului alocat în euro pentru sistemul judiciar între 2010 și 2016 pentru 36 de state sau entități.

În comparație cu perioadele anterioare analizate de CEPEJ (2010-2012 și 2012-2014), 14 din 36 de state sau entități (**Albania, Armenia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Letonia, Lituania, Malta, Republica Moldova, Polonia și Elveția**) au confirmat o tendință ascendentă care arată o creștere continuă a bugetului alocat instanțelor. De asemenea, în **Israel**, se poate constata o creștere a bugetului instanței atât în perioadele 2012-2014, cât și în perioadele 2014-2016. În **Croația, Muntenegru și UK-Scoția**, bugetul alocat instanțelor a crescut în perioadele 2012-2014 și 2014-2016, în pofida scăderii înregistrate între 2010 și 2012.

Tendința pozitivă s-a schimbat între 2014 și 2016 pentru 8 din cele 36 de state sau entități în care bugetul a scăzut între 2012 și 2014 și a crescut între 2014 și 2016: **Cipru, Republica Cehă, Ungaria, Italia, Norvegia, Portugalia, Slovacia și Spania**.

Danemarca, Muntenegru și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor prezintă o tendință stabilă între 2012 și 2014, după o creștere a bugetului instanțelor între 2010 și 2012.

Dimpotrivă, **Azerbaidjanul, România și Slovenia** și-au redus bugetul pentru perioada 2014-2016, după creșterea din perioada 2012 - 2014.

Scăderea înregistrată în **FYROMacedonia** se poate explica prin faptul că bugetul Academiei pentru judecători și procurori și bugetul alocat asistenței judiciare de către instanțe nu sunt incluse în bugetul Curții, spre deosebire de exercițiile anterioare.

În cele din urmă, reducerile bugetare au fost majorate sau prelungite în ultimii ani în **Irlanda și Ucraina**.

Pentru statele din afara zonei euro, aceste rezultate ar trebui atenuate din cauza variației cursurilor de schimb între monedele naționale și euro în aceeași perioadă. Într-adevăr, variațiile majore ale cursurilor de schimb pot avea un impact semnificativ asupra datelor bugetare exprimate în euro. Astfel, majorarea bugetului alocat sistemului judiciar este mai puțin semnificativă pentru statele sau entitățile a căror monedă s-a apreciat față de euro (de exemplu, **Albania și Elveția**). În schimb, în **Georgia, Republica Moldova și Polonia**, eforturile bugetare în creștere în favoarea instanțelor sunt chiar mai semnificative decât cele din tabelul de mai sus, având în vedere variația negativă a cursurilor de schimb între 2014 și 2016. În **Azerbaidjan, România și Ucraina**, scăderea bugetului este atenuată de deprecierea cursului de schimb dintre moneda națională și euro.

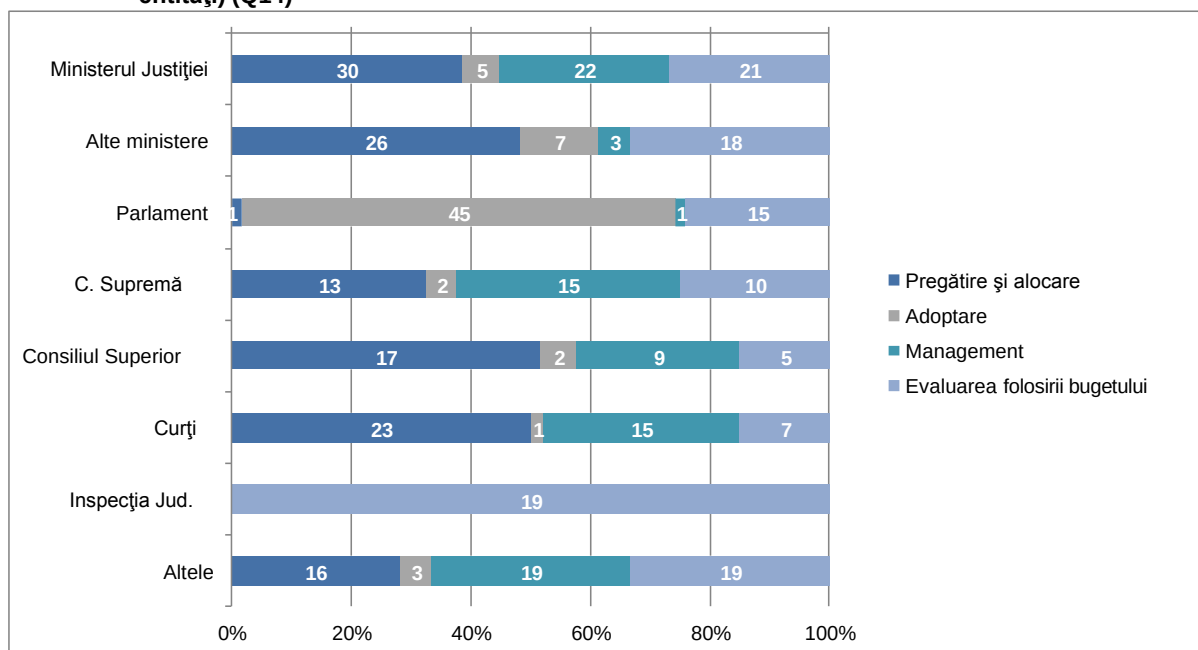
În ceea ce privește variațiile bugetelor alocate sistemelor judiciare, aceste elemente trebuie să fie analizate în raport cu rata inflației observată de state în aceeași perioadă.

În general, se poate observa o tendință de recuperare a investițiilor în favoarea instanțelor în perioada 2014-2016, după o perioadă de restricții bugetare severe ca urmare a crizei economice și financiare. Creșterile salariale, în special, contribuie la creșterea bugetară înregistrată în **Muntenegru (+ 32 %)**, **Republica Cehă (+18,3 %)**, **Armenia (+ 12,5 %)**, **Norvegia (+ 11%)**, **Elveția (+ 10,4 %)**, **Bulgaria (+ 9,9 %)**, **Portugalia (+8,0 %)**, **Malta (+7,6 %)**, **Georgia (+7,1 %)**, **Lituania (+ 6,2 %)**, **România (+ 5,8 %)**, **Estonia (+5,5 %)**, **Republica Moldova (+ 5,0 %)**, **Israel (14,3 %)** și **Slovacia (+ 5,0 %)**. Cheltuielile judiciare constituie principalul factor în **Regatul Unit — Scoția (+ 11,2 %)**, în timp ce în **Slovenia** creșterea reprezentată de categoria „alte cheltuieli” (+ 15,5 %) a dus la o creștere de o treime în bugetul instanțelor.

2.3.5 Procesul bugetar pentru finanțarea instanțelor

Figura de mai jos aduce la lumină organismele implicate în diferitele etape ale procesului legat de alocarea bugetului general alocat instanțelor. Analiza cuprinde 48 de state și entități, inclusiv **Israel și Maroc**. Ar trebui să se atragă atenția asupra faptului că rezultatele privind **Israel și Maroc** nu sunt incluse în figura 2.24. Prin urmare, se fac trimiteri specifice la aceste două state, dacă este cazul.

Figura 2.24 Autorități responsabile în mod oficial pentru bugetele alocate instanțelor în 2016 (număr de state / entități) (Q14)

Procesul de alocare a bugetului anual al instanțelor cuprinde patru etape: 1) pregătirea și alocarea; 2) adoptarea; 3) gestionarea; 4) evaluarea utilizării bugetului.

1) Pregătire și alocare

În ceea ce privește pregătirea bugetului, acest lucru este adesea de competența Ministerului Justiției (în 30 de state sau entități din Europa și, de asemenea, în **Maroc**). Nu este cazul în **Albania, Andora, Armenia, Cipru, Georgia, Ungaria, Irlanda, Lituania, Republica Moldova, Muntenegru, Federația Rusă, Slovenia, Elveția, „Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”, Ucraina și Regatul Unit-Scoția**. Alte ministere pot fi, de asemenea, implicate în tot sau în parte în pregătirea bugetului general al instanțelor. Acesta este cazul Ministerului de Finanțe (în 27 de state sau de entități) sau al altor ministere, în special în statele în care instanțele specializate sunt de la Ministerul de Justiție (de exemplu, Ministerul Afacerilor Bugetare poate finanța instanțele competente în domeniul dreptului muncii).

Instanțele însele sunt responsabile pentru întocmirea bugetului general în 23 de state sau entități, precum și în **Israel și Maroc**. Consiliile judiciare sau organismele similare sunt responsabile în 17 de state și Curtea Supremă în 13 state. Alte organisme sau instituții pot fi, de asemenea, implicate în 16 state sau entități: De exemplu, Oficiul de administrație al bugetului judiciar în **Albania**, Consiliul președinților instanțelor din **Armenia**, Biroul general de audit din Danemarca, Direcția de servicii judiciare (care exercită competențe comparabile cu cele ale unui minister de justiție) în **Monaco**, administrațiile naționale ale justiției din Norvegia, guvernele și adunările regionale din **Spania**, Consiliul pentru buget al instanțelor din **„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”, Consiliul pentru gestionarea serviciilor instanțelor din Regatul Unit-Scoția**. În **Austria**, Parlamentul este implicat doar în etapa de pregătire a bugetului.

2) Adoptare

Parlamentul este responsabil pentru adoptarea bugetului general al instanțelor în toate statele și entitățile, cu excepția **Regatului Unit-Anglia și Țara Galilor**, unde bugetul este adoptat de Ministerul Justiției. În 5 state, Ministerul Justiției este implicat în adoptarea bugetului: **Estonia, Islanda, Malta, Portugalia și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. Un alt minister este implicat în **Andora, Armenia, Estonia, Grecia, Malta, Portugalia, România și Maroc**. Curtea Supremă este implicată în **Estonia și Islanda**, Consiliul Superior de Justiție în **Andora și în Lituania**, iar instanțele însele în **Austria**. Ar trebui, de asemenea, să se ia act de rolul specific al entităților federate sau autonome în unele state federale sau descentralizate (inclusiv guvernele și adunările regionale din **Spania**).

3) Gestionare

Cel mai adesea, gestionarea și repartizarea bugetului între instanțe sunt asigurate de către executiv: Ministerul Justiției (23 de state sau entități) și/sau alte ministere, de cele mai multe ori Ministerul de Finanțe (4 state) și/sau sistemul judiciar reprezentat de instanțe (în 15 state sau entități) și/sau de Curtea Supremă (din 15 state) și/sau de Consiliul Judiciar sau de organisme similare (în 9 state). Organismele de control care pot interveni în unele state în domeniul pregătirii bugetare au adesea un rol și în gestionarea bugetului.

4) Evaluarea modului de utilizare a bugetului

Evaluarea utilizării bugetului la nivel național ține, în principal, de competența executivului, de Ministerul Justiției (21 de state sau entități, precum și în **Maroc**) sau de alte ministere (18 de state sau entități, la care se adaugă Israel). Parlamentul este competent în 15 state și în **Israel** și în **Maroc**, Curtea Supremă în 10 state, consiliile judiciare sau organisme similare în 5 state și instanțele judecătorești în 7 state, precum și în **Israel**. 18 state recurg la alte organisme (de exemplu, un organism de audit din **Letonia** și **Suedia**).

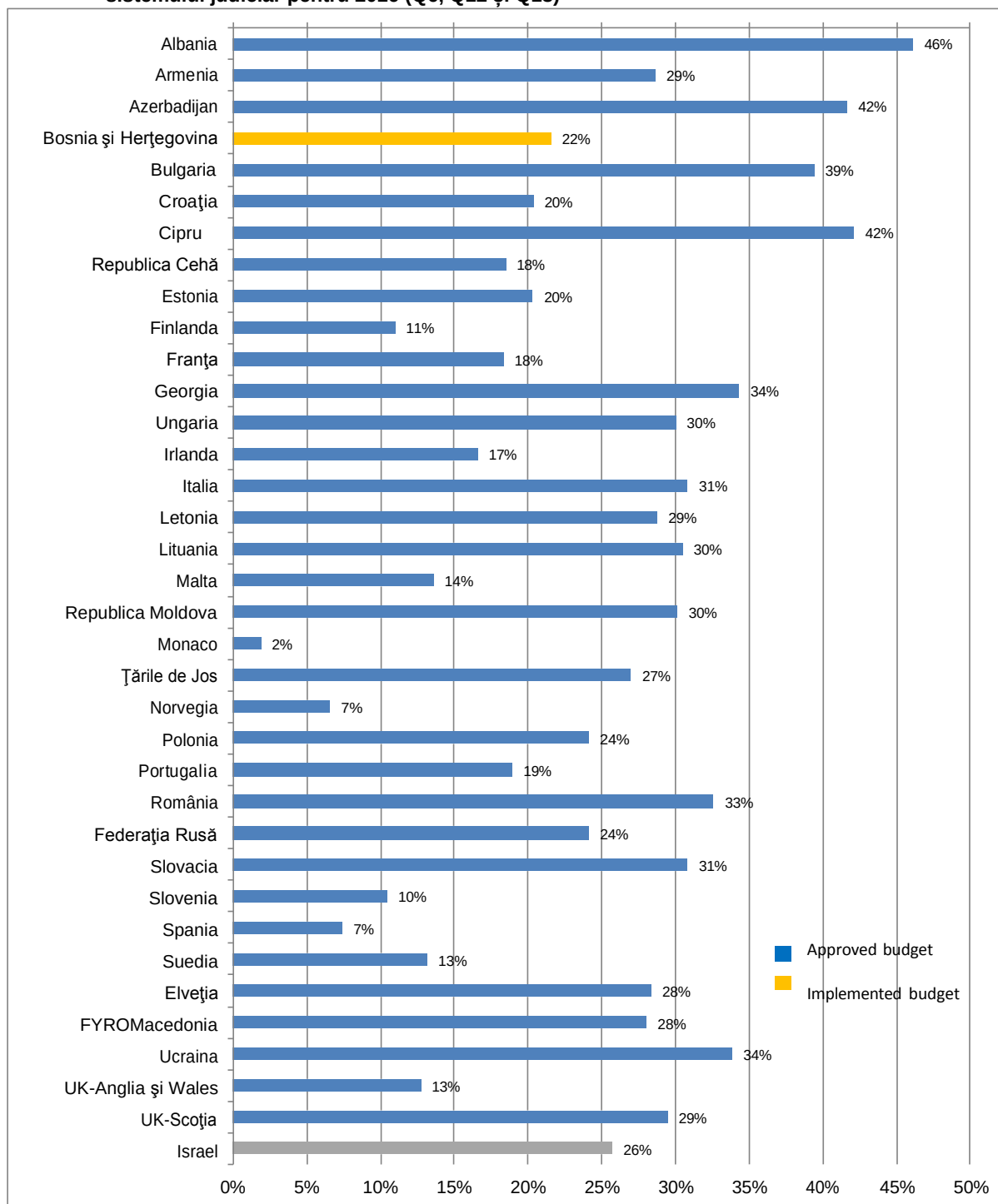
2.4 Bugetul public alocat parchetelor

În Recomandarea Rec (2000) 19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei din 6 octombrie 2000, procurorii sunt definiți astfel: „*autorități publice care, în numele societății și în interesul public, asigură aplicarea legii în cazul în care încălcarea legii aplică o sancțiune penală, luând în considerare atât drepturile persoanei, cât și eficacitatea necesară a sistemului de justiție penală*”. Următoarea analiză trebuie să țină seama de diferențele dintre state sau entități în ceea ce privește domeniul de aplicare a competențelor acordate procurorilor în cadrul procedurilor penale, precum și de posibilele competențe în afara domeniului penal în unele state sau entități.

Unele state au un buget comun între instanțe și organele de urmărire penală, gestionarea bugetară depinzând de Ministerul Justiției: **Andora, Austria, Belgia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Luxemburg și Turcia. Franța și Italia** au făcut o estimare a bugetului aferent instanțelor și parchetelor, pe baza numărului de angajați.

2.4.1 O parte din bugetul public alocat parchetelor din bugetul total al sistemului judiciar

Figura 2.25 Partea din bugetul public aprobat alocată parchetelor din cadrul bugetului public total aprobat al sistemului judiciar pentru 2016 (Q6, Q12 și Q13)

Sunt disponibile date pentru 37 de state sau entități (pentru **Bosnia și Herțegovina** se ia în considerare bugetul executat). Procentul mediu din bugetul anual aprobat alocat serviciilor de urmărire penală din bugetul public anual total aprobat al sistemului judiciar este de 24 %, foarte apropiat de media înregistrată în ciclurile de evaluare anterioare de 25 %.

În statele din Europa de Sud-Est și de Est (**Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Cipru, Georgia, Ungaria, Letonia, Lituania, Republica Moldova, România, Slovacia, Ucraina**) parchetele au încă o poziție puternică în cadrul sistemului judiciar (aproape sau mai mult de 30 % din bugetul total). În **Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei**, bugetul alocat parchetelor pare destul de ridicat pentru acest ciclu din cauza

înființării Parchetului special. De asemenea, în **Italia, Elveția și Regatul Unit-Scoția**, partea din buget alocată pentru serviciile publice de urmărire penală este de aproape o treime. În **Italia**, bugetul serviciilor de urmărire penală a fost estimat, din cauza faptului că ministerele de justiție respective dispun de un buget unic care nu face distincție între bugetul alocat instanțelor, bugetul alocat serviciilor publice de urmărire penală și bugetul alocat administrației.

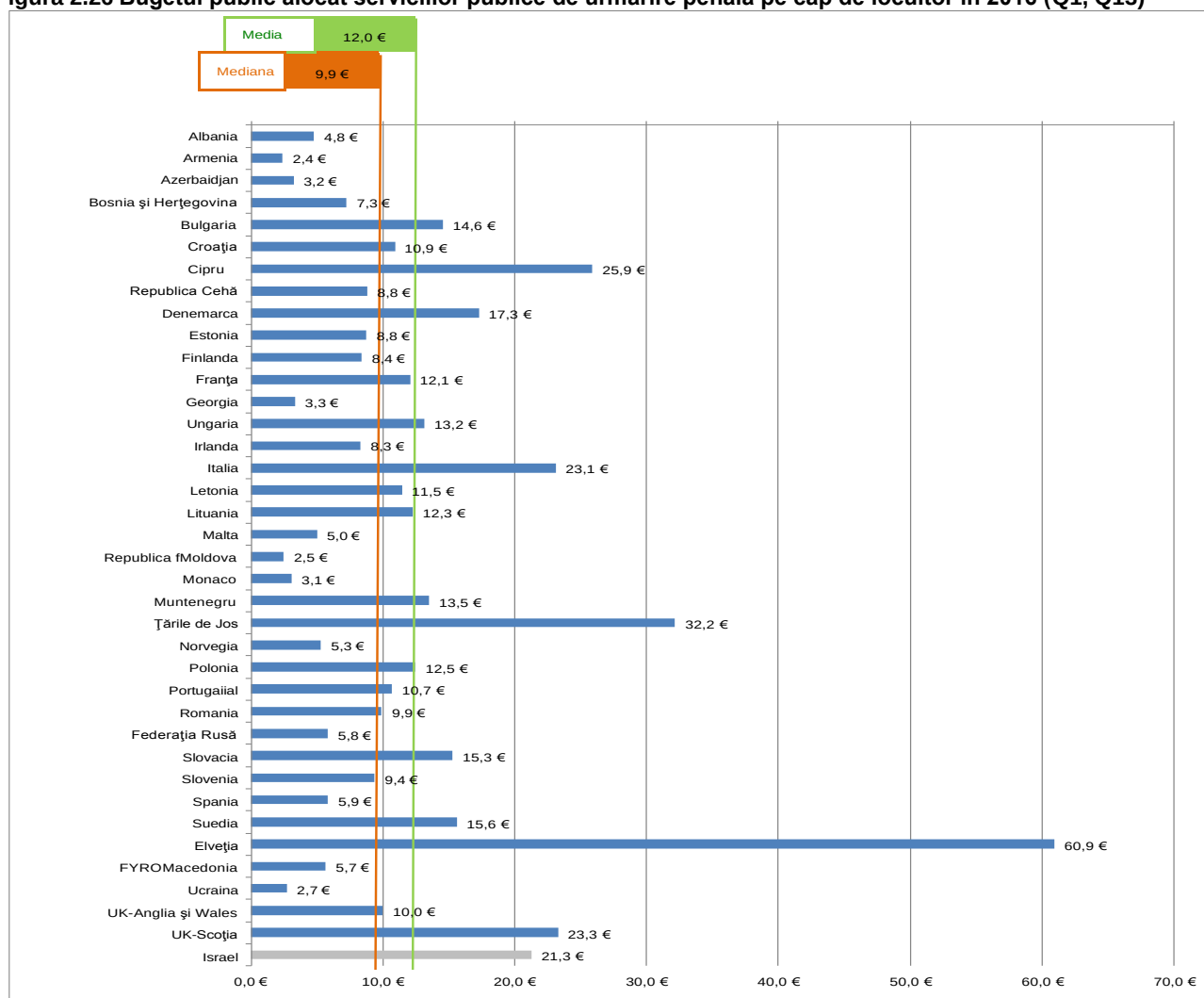
La polul opus, 3 state acordă serviciilor publice de urmărire penală, în special **Norvegia, Slovenia și Spania** 10 % sau mai puțin din bugetul total al sistemului judiciar.

2.4.2 Bugetul public alocat parchetelor în 2016

Un număr de 38 de state sau entități au fost în măsură să identifice bugetul specific alocat pentru serviciile publice de urmărire penală pentru 2016. Datele nu sunt disponibile pentru **Islanda**. La fel ca în ciclul de evaluare anterior, bugetul pentru serviciile de urmărire penală nu poate fi izolat pentru **Andorra, Austria, Belgia, Germania, Grecia, Luxemburg și Turcia**, deoarece gestiunea bugetară este împărțită între serviciile publice de urmărire penală și instanțe. **Franța și Italia**, care se află în aceeași situație, au făcut o estimare pe baza numărului de angajați. În **Danemarca**, sistemul prezintă particularitățile bugetului alocat serviciilor publice de urmărire penală în cadrul bugetului general al poliției. Înainte de 2013, nu a fost posibilă identificarea exactă a cheltuielilor aferente serviciilor publice de urmărire penală. Din 2013, ca urmare a modificării cadrului de referință, este mai ușor să se estimeze costul serviciilor publice de urmărire penală. Începând cu acest ciclu de evaluare, în **Monaco** a fost posibilă separarea bugetului alocat parchetelor de bugetul instanțelor.

2.4.2.1 Bugetul alocat pentru serviciile publice de urmărire penală pe cap de locuitor în 2016

Figura 2.26 Bugetul public alocat serviciilor publice de urmărire penală pe cap de locuitor în 2016 (Q1, Q13)

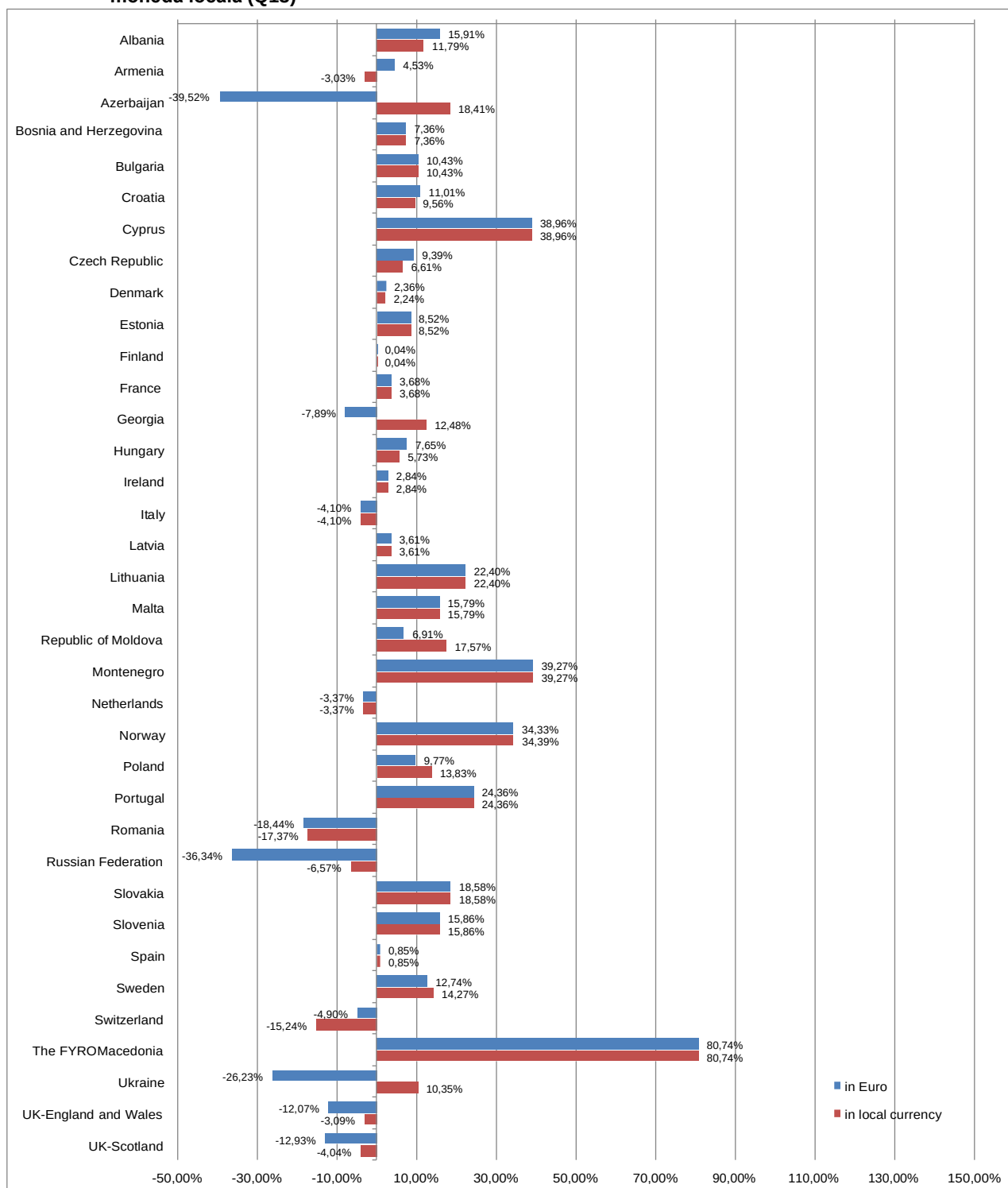

Graficul arată că **Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Muntenegru și Republica Moldova** au depus cel mai semnificativ efort bugetar în favoarea parchetelor în raport cu cu nivelul de trai, în timp ce **Danemarca, Irlanda, Monaco și Norvegia** au alocat mai puțini bani parchetelor, în comparație cu celelalte țări cu aceeași același nivel de trai.

2.4.4 Evoluția bugetului public alocat serviciilor publice de urmărire penală

2.4.4.1 Evoluția bugetului public alocat pentru serviciile de urmărire penală în perioada 2014-2016

Figura 2.28 Variația în bugetul public aprobat alocat serviciilor de anchetă penală între 2014 și 2016, în € și în monedă locală (Q13)

Variația bugetului public anual alocat serviciilor publice de urmărire penală între 2014 și 2016 ar putea fi examinată în lumina situației din 36 de state sau entități.

Pentru perioada 2014-2016, 24 de state sau entități și-au majorat bugetul alocat serviciilor publice de urmărire (în euro și în valoare absolută), în timp ce în 7 state se observă o scădere în acest sens. În **Azerbaidjan, Georgia și Ucraina**, variația bugetară apare ca negativă în euro, dar este, de fapt, pozitivă dacă se ia în considerare evoluția negativă a cursurilor de schimb față de euro. În mod similar, ca urmare a deprecierei cursului de schimb în cursul perioadei examinate, reducerile bugetare în **România, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor și Regatul Unit-Scoția** sunt, de fapt, mai puțin drastice decât par. În **Federația Rusă**, reducerea bugetului este atenuată atunci când este calculată în moneda locală. În schimb, în **Elveția**, această scădere este mai mare în moneda locală.

Creșterile cele mai consistente (peste 20 %) se pot regăsi în **Cipru** (+ 39 %), **Lituania** (+ 22 %), **Muntenegru** (+ 39 %), **Norvegia** (+ 34 %), **Portugalia** (24 %) și „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**” (+ 79 % în moneda locală). În ceea ce privește „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**”, această creștere se datorează, în principal, înființării Parchetului special și noilor competențe ale serviciilor publice de urmărire penală instituite prin Legea privind procedura penală.

În 2016, în **Cipru** s-a înregistrat o creștere a numărului de cazuri rezultate în urma reorganizării interne, în timp ce în **Lituania**, majorarea bugetului alocat serviciilor publice de urmărire penală se datorează renovării sediilor; în **Muntenegru**, acest lucru se datorează unor modificări ale legilor de organizare, instituirii Parchetului special în 2015 și creșterii numărului de angajați, în timp ce în **Norvegia** există o politică specifică care constă în acordarea de prioritate politică serviciilor de urmărire penală. În **Portugalia**, salariile au fost majorate după ce au fost reduse în 2012.

2.4.4.2 Evoluția bugetului public alocat parchetelor în perioada 2010-2016

Tabelul 2.29 Variația în bugetul aprobat a serviciilor publice de urmărire penală între 2010 și 2016 în EUR (Q6)

State / Entități	Buget aprobat pentru serviciile de urmărire penală				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	8 901 893 €	13 000 734 €	11 880 336 €	13 771 074 €	
Andora	810 965 €	NA	669 347 €	NA	
Armenia	4 496 722 €	5 356 768 €	6 870 600 €	7 181 500 €	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	40 007 281 €	47 881 654 €	51 878 281 €	31 373 637 €	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	20 400 465 €	21 290 084 €	23 721 425 €	25 467 215 €	
Bulgaria	79 203 203 €	81 248 370 €	93 698 490 €	103 474 815 €	
Croația	41 296 176 €	42 040 323 €	40 820 393 €	45 315 977 €	
Cipru	15 964 412 €	17 971 759 €	15 798 704 €	21 953 972 €	
Republica Cehă	83 446 289 €	84 706 722 €	85 213 339 €	93 217 029 €	
Danemarca	NAP	94 400 000 €	97 116 986 €	99 406 787 €	
Estonia	9 135 614 €	9 256 322 €	10 627 825 €	11 533 359 €	
Finlanda	42 937 000 €	45 312 000 €	46 223 000 €	46 243 000 €	
Franța	714 870 193 €	729 425 027 €	780 762 888 €	809 515 806 €	
Georgia	7 333 463 €	7 836 580 €	13 500 000 €	12 435 110 €	
Germania	479 916 106 €	523 346 503 €	NA	NA	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	102 321 320 €	125 851 993 €	119 744 000 €	128 900 776 €	
Islanda	872 985 €	951 085 €	NA	NA	
Irlanda	43 854 000 €	40 528 000 €	37 813 000 €	38 886 000 €	
Italia	1 249 053 619 €	1 435 025 477 €	1 460 367 057 €	1 400 480 991 €	
Letonia	15 913 545 €	20 495 958 €	21 771 366 €	22 557 706 €	
Lituania	29 555 000 €	26 101 135 €	28 563 485 €	34 962 778 €	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	
Malta	2 569 000 €	1 828 559 €	1 900 000 €	2 200 000 €	
Republica Moldova	4 416 909 €	5 877 744 €	8 339 575 €	8 916 049 €	
Monaco	1 357 600 €	NA	NA	116 400 €	
Munte negru	5 176 984 €	5 543 766 €	6 016 657 €	8 379 408 €	
Țările de Jos	615 642 000 €	636 924 000 €	568 734 000 €	549 596 000 €	
Norvegia	18 298 000 €	22 266 400 €	20 818 906 €	27 966 712 €	
Polonia	312 514 570 €	424 128 567 €	437 424 395 €	480 141 000 €	
Portugalia	119 901 622 €	97 551 326 €	88 786 150 €	110 412 452 €	
România	162 428 333 €	148 321 292 €	238 801 232 €	194 760 300 €	
Federația Rusă	934 551 021 €	1 161 610 701 €	1 346 581 851 €	857 204 473 €	
Serbia	22 608 698 €	15 498 237 €	35 550 816 €	NA	
Slovacia	63 702 886 €	60 309 536 €	70 099 751 €	83 121 003 €	
Slovenia	19 263 376 €	17 655 253 €	16 730 967 €	19 383 835 €	
Spania	NA	211 352 960 €	270 480 209 €	272 791 497 €	
Suedia	127 316 425 €	144 485 809 €	138 456 474 €	156 090 472 €	
Elveția	297 932 258 €	499 544 104 €	539 206 343 €	512 764 887 €	
FYROMacedonia	4 740 867 €	5 153 300 €	6 502 821 €	11 753 367 €	
Turcia	NA	NA	NA	NAP	
Ucraina	105 519 414 €	257 763 148 €	157 624 921 €	116 282 491 €	
UK Anglia și Țara Galilor	755 810 000 €	722 425 593 €	665 125 835 €	584 861 000 €	
UK-Scoția	135 475 200 €	132 549 350 €	144 512 612 €	125 830 129 €	
Israel	NA		NA	183 558 287 €	
Moroc	NAP				
Media	171 782 447 €	203 661 952 €	202 861 422 €	191 060 784 €	
Mediana	41 296 176 €	47 881 654 €	49 050 641 €	46 243 000 €	
Minim	810 965 €	951 085 €	669 347 €	116 400 €	
Maxim	1 249 053 619 €	1 435 025 477 €	1 460 367 057 €	1 400 480 991 €	

Pe o perioadă mai lungă (2010-2016), este posibil să se evidențieze eforturile bugetare substanțiale depuse de **Armenia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Republica Cehă, Estonia, Finlanda, Franța, Letonia, Republica Moldova, Muntenegru, Polonia și „fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”**, care indică o tendință ascendentă de creștere neîntreruptă a bugetului alocat serviciilor publice de urmărire penală. În

perioada mai scurtă dintre 2012 și 2014, tendința variației bugetului pentru serviciile publice de urmărire penală este pozitivă și în **Danemarca, Lituania, Malta, Slovacia și Spania**. În plus, această tendință s-a modificat pozitiv între 2014 și 2016 în cazul a 8 state în care bugetul a fost redus între 2012 și 2014, dar a crescut în perioadele 2010-2012 și 2014-2016: **Albania, Croația, Cipru, Ungaria, Norvegia, România și Suedia**, precum și în **Azerbaidjan**, cu condiția ca variația cursului de schimb să fie luată în considerare. Trebuie remarcat faptul că **Irlanda, Portugalia și Slovenia**, care au raportat reduceri bugetare pentru ciclurile de evaluare anterioare, au reușit să inverseze această tendință pentru perioada 2014-2016.

În **Ucraina**, scăderea bugetului serviciilor publice de urmărire penală este vizibilă numai atunci când se ia în considerare creșterea cursului de schimb al monedei naționale față de euro.

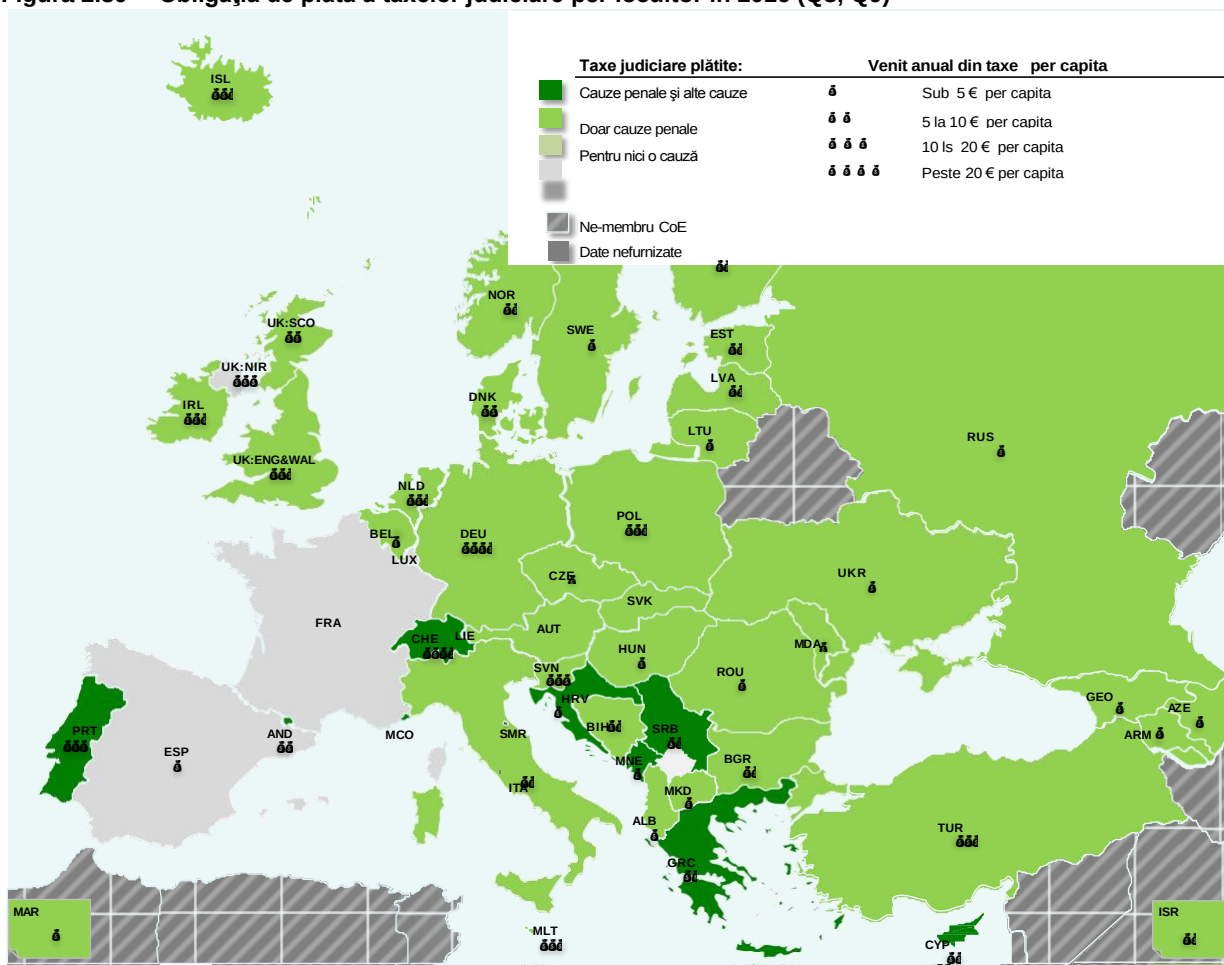
Creșterea bugetului public anual alocat serviciilor publice de urmărire penală poate fi explicată, în funcție de state, de creșterea numărului de procurori (**Muntenegru, Slovenia**), de creșterea salariilor procurorilor și de personalul serviciilor de urmărire penală (**Armenia, Muntenegru**), de renovarea sediilor (**Lituania, Slovacia**) și de construcția de noi sedii (**Bulgaria**). În comparație cu perioada anterioară analizată de CEPEJ (2010-2014), în **Portugalia**, creșterea bugetului observată între 2014 și 2016 depinde de renunțarea la reducerile bugetare impuse în 2012 ca urmare a crizei economice și financiare.

În schimb, unele state care și-au mărit bugetul pentru serviciile de urmărire penală în perioadele 2010-2012 și/sau 2012-2014 au redus bugetul în perioada 2014-2016. Printre acestea se numără **Belgia, Georgia, Italia, Țările de Jos, Federația Rusă, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Ucraina și Regatul Unit-Scoția**.

În **Georgia**, scăderea bugetului între 2014 și 2016 poate fi explicată printr-o creștere a numărului de procurori și printr-un efort bugetar extraordinar pentru fondurile bonus, ambele realizate în 2014. Reducerea bugetului alocat serviciilor publice de urmărire penală în **Federația Rusă** în perioada 2014-2016 este atenuată atunci când se ține seama de evoluția cursului de schimb din perioada respectivă.

2.5 Cheltuieli și taxe judiciare

Figura 2.30 Obligația de plată a taxelor judiciare per locuitor în 2016 (Q8, Q9)

În toate statele și entitățile, cu excepția **Franței**, a **Luxemburgului** și a **Spaniei**, justițiabilii trebuie să plătească o taxă judiciară pentru a iniția o procedură. În **Spania**, un decret regal recent (1/2015) a scutit persoanele fizice de la plata taxelor, plată care cade în prezent doar în sarcina companiilor.

În materie penală, în state precum **Croația**, **Cipru**, **Grecia**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Serbia** și **Elveția**, cei care sunt implicați în proceduri judiciare trebuie să plătească taxe judiciare, fiind scutiți atunci când se acordă asistență juridică gratuită.

Metodologia utilizată pentru calcularea cuantumului taxelor și taxelor judiciare diferă de la stat la stat. Unele state și entități își bazează calculul pe valoarea litigiului, în timp ce altele se bazează pe natura problemei și/sau pe nivelul instanței în cauză. Majoritatea statelor și entităților utilizează o combinație de metodologii diferite. Aceste diferențe pot explica diferitele niveluri de venituri obținute din taxele judiciare de la un stat la altul și de la o entitate la alta.

2.5.1 Scutirea de la plata taxelor judiciare

În marea majoritate a statelor sau entităților, scutirile de la plata taxelor judiciare pot avea trei justificări:

- în cazul resurselor financiare limitate și/sau în cazul persoanelor cărora li se acordă asistență juridică gratuită;
- în ceea ce privește anumite categorii de persoane fizice sau juridice, cum ar fi organizațiile non-profit, administrațiile publice, copiii, persoanele cu handicap, solicitanții de azil, cetățenii străini, cu condiția existenței unui acord internațional sau pe baza principiului reciprocității;
- în ceea ce privește anumite proceduri civile în materie de protecție a drepturilor sau a principiilor fundamentale consacrate în Constituție sau garantate de dreptul administrativ; Legea din domeniul sănătății; dreptul proprietății intelectuale; drepturile consumatorilor; dreptul comercial; dreptul mediului; dreptul muncii și/sau dreptul social; dreptul familiei și alte domenii legate de capacitatea civilă, minori, agricultură, impozitare, alegeri sau unități rezidențiale de cazare.

În unele state sau entități, taxele judiciare trebuie achitate la încheierea procedurilor judiciare.

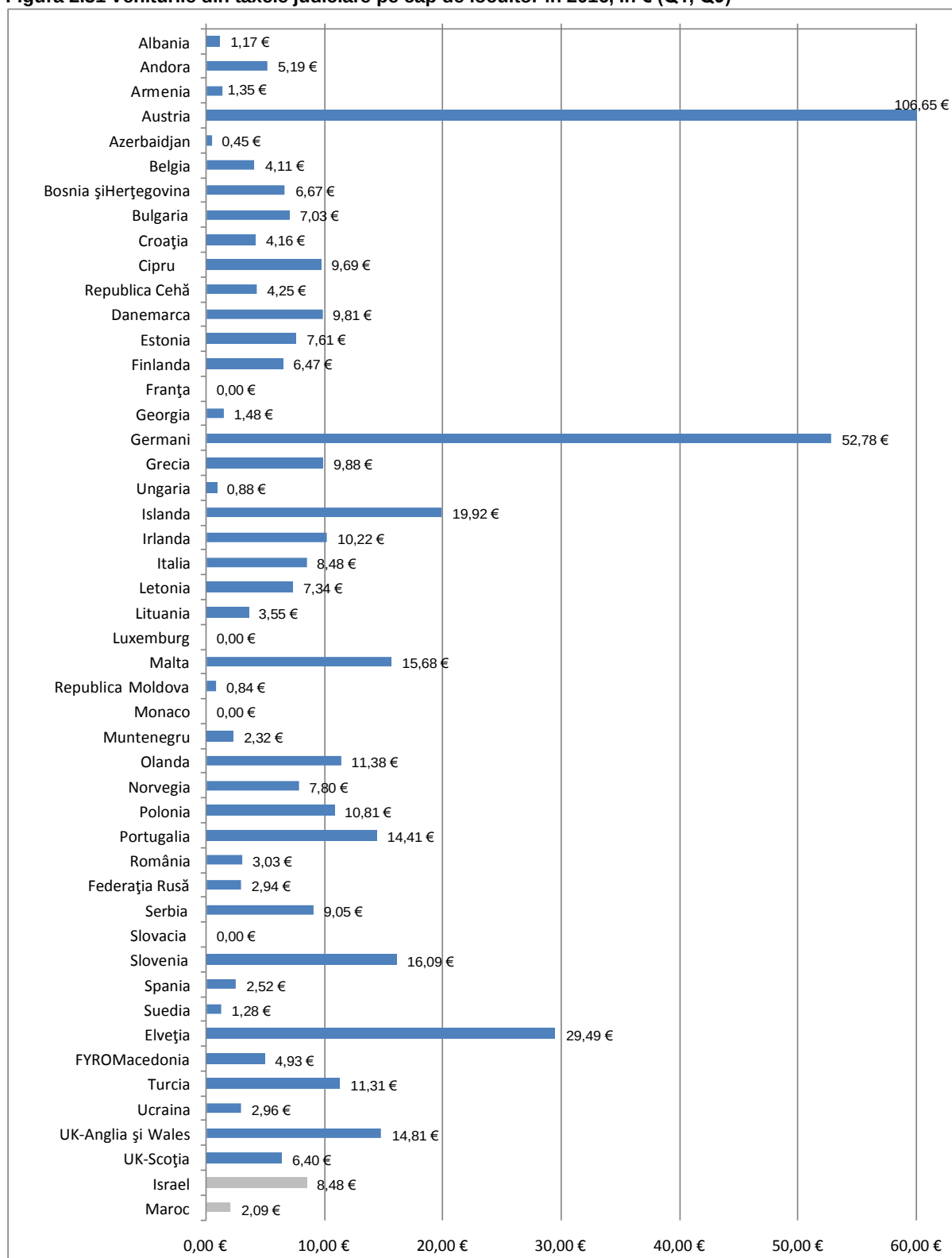
2.5.2 Venituri din taxele judiciare

Nivelul veniturilor generate de un stat sau o entitate din taxe judiciare depinde de mai mulți factori, printre care: 1) numărul de cauze deduse judecății; 2) tipul și complexitatea cauzelor; 3) valoarea oricăror creanțe contestate în instanță; 4) structura de onorarii utilizată de stat (care definește tipul de cauze pentru care se percepe o taxă); 5) nivelul real al taxelor percepute; 6) categoriile de persoane scutite de plata taxelor judiciare.

În consecință, este dificil să se raționalizeze motivele care stau la baza diferitelor niveluri de venituri provenite din taxele judiciare aplicate în statele membre. În mod similar, atunci când se examinează un stat individual, este dificil să se explice variațiile veniturilor provenite dintr-o perioadă de evaluare, oricare ar fi aceasta, sau chiar toți acești factori se pot schimba. Din acest motiv, datele bugetare prezentate în următoarele două secțiuni trebuie să fie luate în considerare cu prudență.

2.5.2.1 Venituri din impozitele sau taxele judiciare în 2016

Figura 2.31 Veniturile din taxele judiciare pe cap de locuitor în 2016, în € (Q1, Q9)

Veniturile din taxele judiciare corespund unor sume mai mult sau mai puțin semnificative, în funcție de state și de entități. Acestea sunt deosebit de ridicate în **Austria** (106,65 Euro pe cap de locuitor), unde instanțele trebuie să fie susținute financiar prin taxe judiciare în **Germania** (52,78 Euro pe cap de locuitor), unde, în

unele regiuni, taxele judiciare sunt considerate amenzi penale și administrative și în **Elveția** (29,50 Euro pe cap de locuitor), unde această măsură include toate veniturile instanțelor.

În mare măsură, nivelul ridicat al taxelor judiciare poate fi explicat prin faptul că unele state și entități includ în această măsură alte forme de venituri ale instanțelor, cum ar fi taxele percepute pentru consultarea sau înregistrarea informațiilor privind registrele de terenuri sau de întreprinderi.

Valoarea medie este de 11 EUR pe cap de locuitor 30. În 10 de state sau entități, valoarea taxelor judiciare primite pe cap de locuitor în 2016 este mai mare decât media: **Austria, Germania și Elveția**, astfel cum au fost deja menționate și **Islanda** (19,90 Euro), **Malta** (15,70 Euro), **Țările de Jos** (11,40 Euro), **Portugalia** (14,40 Euro), **Slovenia** (16,10 Euro), **Turcia** (11,30 Euro) și **UK-Anglia și Țara Galilor** (14,80 Euro).

În 33 de state sau entități, veniturile generate de taxele judiciare sunt sub medie. Dintre acestea, în 16 de state sau entități suma se situează între 5 și 11 Euro, 30 Euro pe cap de locuitor: **Andora** (5,20 Euro), **Bosnia și Herțegovina** (6 Euro), **Bulgaria** (7 Euro), **Cipru** (9,70 Euro), **Danemarca** (9,80 Euro), **Estonia** (7,60 Euro), **Finlanda** (6,50 Euro), **Grecia** (9,90 Euro), **Irlanda** (10,20 Euro), **Italia** (8,50 Euro), **Letonia** (7,35 Euro), **Norvegia** (7,80 Euro), **Polonia** (10,80 Euro), **Serbia** (9 Euro), **Regatul Unit-Scoția** (6,40 Euro) și **Israel** (8,50 Euro).

În celelalte 17 state membre, veniturile din taxele judiciare reprezintă mai puțin de 5 Euro pe cap de locuitor: **Albania** (1,17 Euro), **Armenia** (1,35 Euro), **Azerbaidjan** (0,45 Euro), **Belgia** (4,10 Euro), **Croația** (4,20 Euro), **Republica Cehă** (4,25 Euro), **Georgia** (1,50 Euro), **Ungaria** (0,90 Euro), **Lituania** (3,55 Euro), **Republica Moldova** (0,85 Euro), **Muntenegru** (2,30 Euro), **România** (3 Euro), **Federația Rusă** (2,95 EUR), **Spania** (2,50 Euro), **Suedia** (1,30 Euro), **FYROMacedonis** (4,90 Euro), **Ucraina** (3 Euro). Acest lucru este valabil și în cazul **Marocului** (2,09 Euro).

În **Monaco** și în **Slovacia**, datele nu sunt disponibile.

Aceste date ar trebui totuși să fie legate de procentul pe care aceste venituri îl reprezintă în bugetul sistemului judiciar (sau al bugetului instanțelor) — a se vedea mai jos.

2.5.2.2. Evoluția în veniturile provenind din taxe judiciare între 2010 și 2016

Tabel 2.32 Evoluția în veniturile provenind din taxe judiciare între 2010 și 2016 (Q9)

State / Entități	Venit anual din taxe judiciare				
	2010	2012	2014	2016	Tendințe
Albania	2 201 657 €	4 335 000 €	3 458 066 €	3 356 344 €	
Andora	NA	NA	NA	379 594 €	
Armenia	NAP	2 871 855 €	2 528 252 €	4 028 658 €	
Austria	779 840 000 €	834 870 000 €	915 619 924 €	1 099 812 161 €	
Azerbaidjan	779 988 €	1 208 144 €	4 178 305 €	4 359 230 €	
Belgia	34 408 250 €	34 917 000 €	35 781 147 €	46 522 120 €	
Bosnia și Herțegovina	26 576 744 €	26 179 300 €	23 467 267 €	23 394 965 €	
Bulgaria	58 354 136 €	61 595 758 €	53 967 580 €	49 902 118 €	
Croația	25 168 311 €	28 759 251 €	26 359 795 €	17 300 109 €	
Cipru	9 802 960 €	11 377 030 €	7 851 964 €	8 221 486 €	
Republica Cehă	37 452 793 €	59 014 432 €	47 868 874 €	45 005 572 €	
Danemarca	95 933 236 €	98 520 187 €	57 764 476 €	56 367 754 €	
Estonia	12 909 414 €	7 219 348 €	13 801 463 €	10 014 384 €	
Finlanda	31 284 003 €	33 833 367 €	33 455 279 €	35 596 248 €	
Franța	NAP	NAP	NAP	NAP	
Georgia	NA	NA	NA	5 518 124 €	
Germania	3 515 706 357 €	3 567 436 506 €	3 600 787 657 €	4 336 886 963 €	
Grecia	88 340 000 €	99 050 000 €	145 783 667 €	106 539 586 €	
Ungaria	17 274 015 €	6 159 824 €	6 691 245 €	8 625 404 €	
Islanda	NAP	NA	NA	6 739 496 €	
Irlanda	47 325 000 €	43 720 000 €	44 302 000 €	47 780 000 €	
Italia	326 163 179 €	465 147 222 €	463 052 628 €	513 761 705 €	
Letonia	17 650 016 €	16 573 777 €	16 697 327 €	14 460 678 €	
Lituania	6 950 880 €	7 600 585 €	7 695 204 €	10 119 000 €	
Luxemburg	NAP	NAP	NAP	NAP	
Malta	6 702 000 €	6 399 974 €	6 583 082 €	6 904 081 €	
Republica Moldova	NA	2 341 804 €	3 718 774 €	2 990 638 €	
Monaco	NA	NA	NA	NA	
Munte negru	6 239 721 €	3 918 273 €	3 785 421 €	1 440 493 €	
Țările de Jos	190 743 000 €	237 570 000 €	217 194 000 €	194 428 000 €	
Norvegia	21 736 632 €	22 100 683 €	20 420 354 €	41 000 000 €	
Polonia	530 161 000 €	408 787 000 €	407 715 000 €	415 418 000 €	
Portugalia	217 961 874 €	207 899 840 €	171 890 423 €	148 596 268 €	
România	46 177 039 €	54 301 587 €	60 935 285 €	59 499 517 €	
Federația Rusă	426511157	452 826 397 €	533 051 921 €	432 125 035 €	
Serbia	85 137 114 €	107 047 455 €	71 517 912 €	63 715 886 €	
Slovacia	57 661 794 €	53 448 064 €	49 053 890 €	NA	
Slovenia	50 858 000 €	40 461 043 €	41 131 998 €	33 239 643 €	
Spania	173 486 000 €	172 950 000 €	304 416 000 €	117 458 000 €	
Suedia	4 469 274 €	5 134 908 €	9 011 588 €	12 802 008 €	
Elveția	276 870 194 €	239 397 840 €	201 496 138 €	248 302 357 €	
FYROMacedonia	10 100 403 €	10 113 139 €	NA	10 226 793 €	
Turcia	525 138 372 €	637 583 272 €	827 914 488 €	903 013 742 €	
Ukraine	9 174 192 €	9 174 192 €	52 105 263 €	125 937 328 €	
UK-Anglia și Țara Galilor	545 878 204 €	586 777 526 €	749 451 721 €	864 436 677 €	
UK-Scotia	26 681 850 €	26 862 101 €	31 733 000 €	34 589 300 €	
Israel		80 071 536 €	90 378 021 €	73 198 477 €	
Moroc				72 980 872 €	
Medie	214 035 070 €	217 387 092 €	237 800 984 €	242 162 273 €	
Mediana	37 452 793 €	37 689 022 €	44 302 000 €	38 298 124 €	
Minim	779 988 €	1 208 144 €	2 528 252 €	379 594 €	
Maxim	3 515 706 357 €	3 567 436 506 €	3 600 787 657 €	4 336 886 963 €	

Evoluția în veniturile generate de taxele judiciare începând cu 2010 poate fi măsurată în raport de 40 de state și entități.

În 15 state sau entități, veniturile din taxele judiciare au scăzut în perioada 2010 - 2016. În 10 țări, reducerea este considerabilă, depășind 20%: **Croația** (- 31%), **Danemarca** (- 41%), **Estonia** (- 22%), **Ungaria** (- 50 %), **Muntele Negru** (- 77%), **Polonia** (- 22%), **Portugalia** (- 32%), **Serbia** (- 25%), **Slovenia** (- 35%) și **Spania** (- 32%). În unele dintre aceste state, scăderea se explică prin reforme sau reorganizări: De exemplu, în **Danemarca**, sistemul de cadastrare a terenurilor a fost reorganizat, iar veniturile legate de cadastrarea terenurilor sunt în prezent colectate direct de trezorerie; În **Serbia**, după introducerea sistemului notarial în 2014, instanțele au pierdut unele competențe; În **Spania**, astfel cum s-a menționat deja, persoanele fizice au fost scutite de taxe, pe care numai întreprinderile trebuie să le plătească în momentul de față.

Se poate observa o scădere semnificativă (peste 10%) și în **Bosnia și Herțegovina** (- 12%), **Bulgaria** (- 14%), **Cipru** (- 16%), **Letonia** (- 18%) și **Elveția** (- 10%).

În schimb, în ceea ce privește 25 de state sau entități, tendința pentru perioada 2010-2016 vizează o creștere a veniturilor generate de taxele judiciare. Creșterile au fost deosebit de ridicate în **Albania** (+ 52 %), **Austria** (+ 42 %), **Azerbaidjan** (+ 459 %, + 4 % între 2014 și 2016), **Belgia** (+ 35 %) **Italia** (58 %), **Lituania** (+ 46 %), **Norvegia** (+ 89 %), **Suedia** (+ 186 %), **Turcia** (+ 72 %), **Ucraina** (+ 1 273 %, + 142 % în perioada 2014-2016) și **UK-Anglia** (+ 36 %).

Astfel cum a fost evaluat în ediția precedentă a acestui raport, motivul creșterii ridicate în **Ucraina** și **Azerbaidjan** este reprezentat de Legea „Taxei judiciare” care a intrat în vigoare din noiembrie 2011 în **Ucraina** și în Legea privind „Taxa de stat” adoptată în decembrie 2012 în **Azerbaidjan**, după care valoarea tuturor taxelor judiciare a crescut. În **Norvegia** și **Suedia**, creșterea veniturilor se datorează, de asemenea, unei creșteri a taxelor judiciare (începând din decembrie 2016 în **Norvegia** și din iulie 2014 în **Suedia**). În **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, schimbările de politică au condus la colectarea mai multor taxe judiciare decât în anii precedenți.

Celelalte state sau entități în care veniturile din impozitele și taxele judiciare au crescut între 2010 și 2014 sunt **Republica Cehă** (+ 20 %), **Finlanda** (+ 14 %), **Germania** (+ 23 %), **Grecia** (+ 21 %), **Irlanda** (+ 1 %), **Malta** (2 %), **România** (+ 29 %) și **UK-Scoția** (+ 30 %).

Trebuie remarcat faptul că variațiile globale prezentate în tabelul 2.31 sunt exprimate în euro (fără neutralizarea variațiilor cursurilor de schimb în ceea ce privește statele din afara zonei euro și variațiile prețurilor). În consecință, este necesar să se țină seama de faptul că unele dintre variațiile observate pot fi subestimate sau supraestimate ca urmare a acestor doi parametri.

2.5.2.3. Ponderea din veniturile provenind din taxe judiciare în bugetul sistemului judiciar și al instanțelor.

Figura 2.33 .Ponderea din veniturile provenind din taxe judiciare în bugetul sistemului judiciar (Q6, Q9, Q12, Q13)

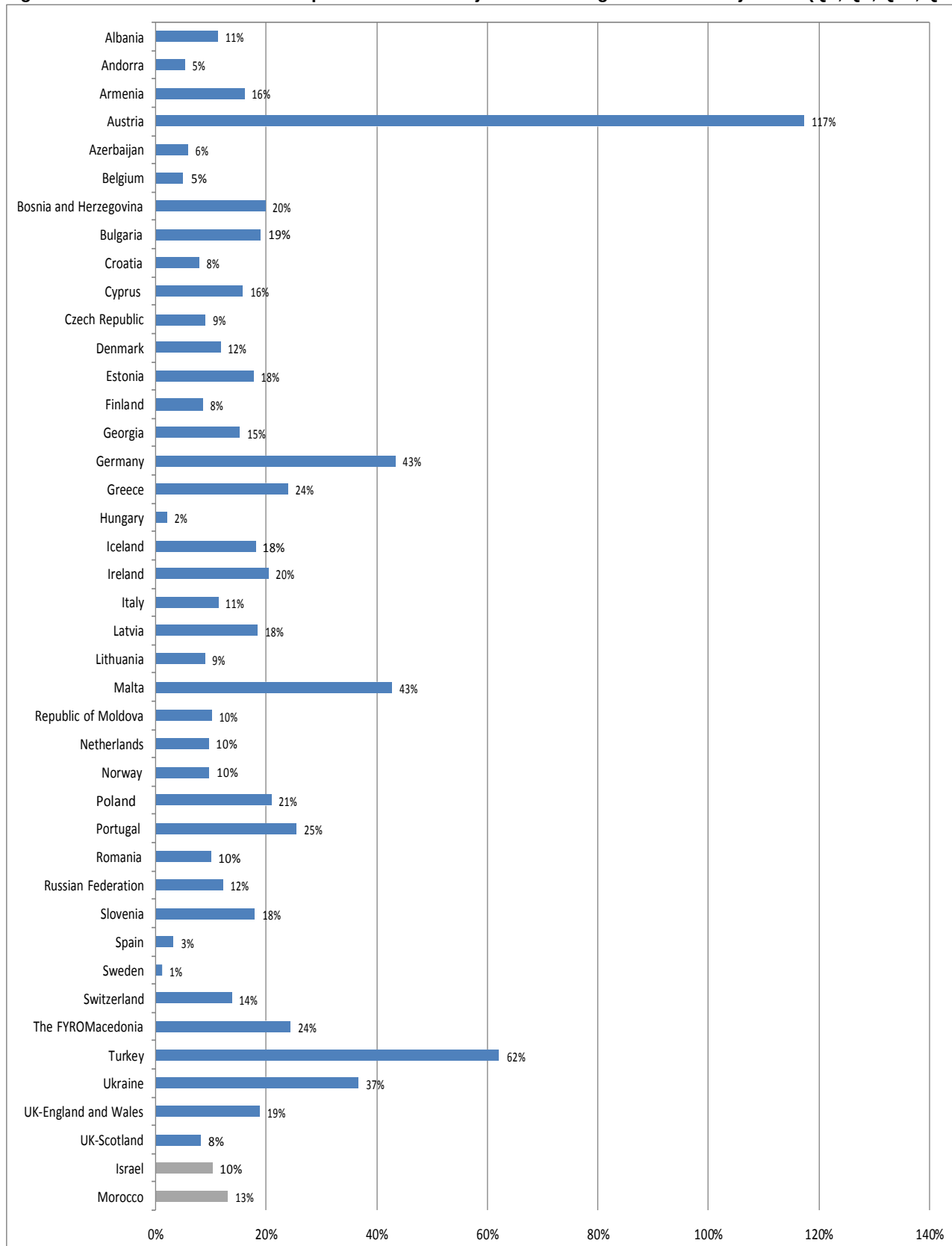
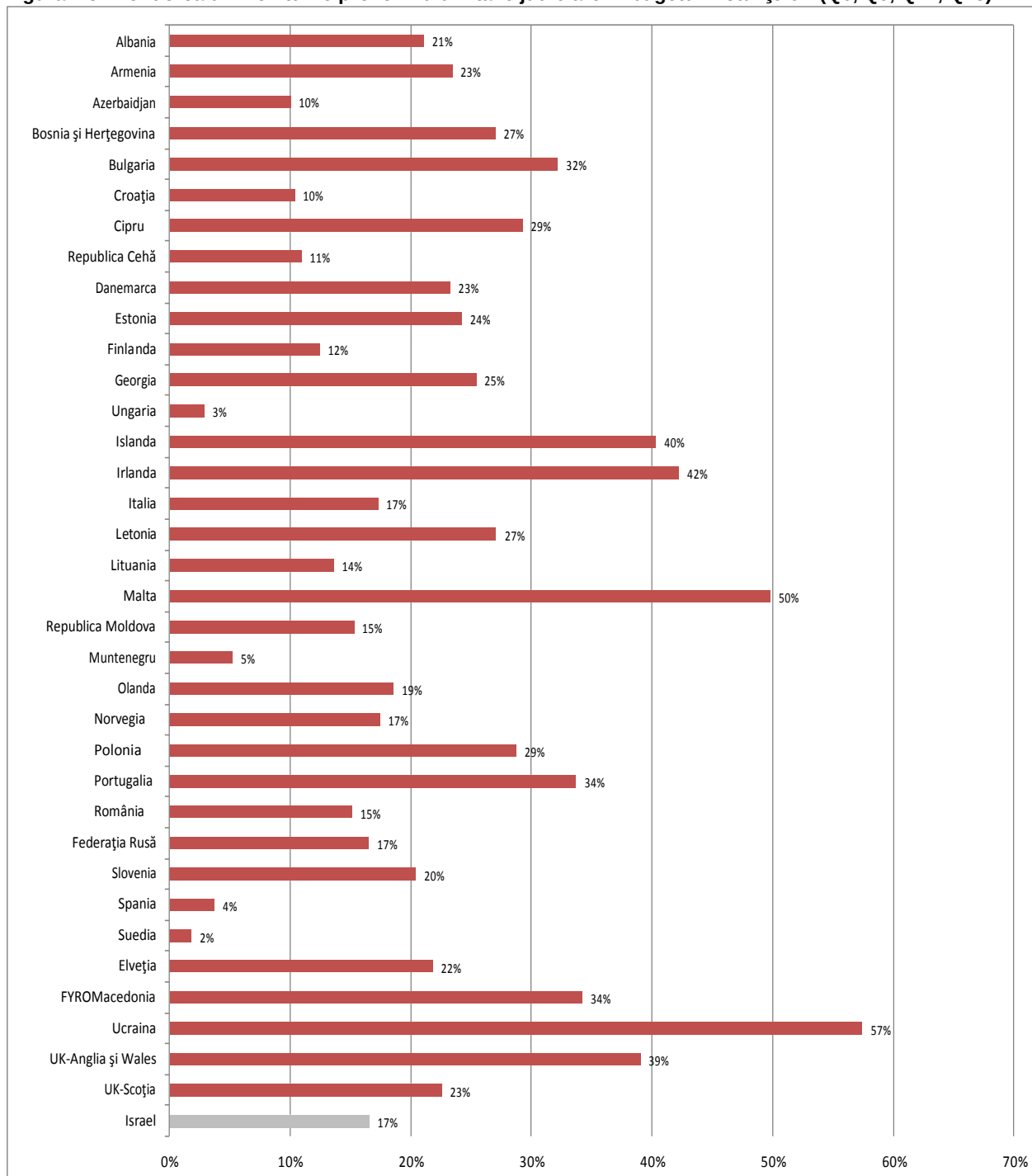

Figura 2.34 Ponderea din veniturile provenind din taxe judiciare în bugetul instanțelor. (Q6, Q9, Q12, Q13)

Se confirmă faptul că plata taxelor judiciare reprezintă o caracteristică esențială a sistemului de justiție în multe state din Europa: contribuabilul nu este singurul care finanțează sistemul, întrucât și justițiabilul trebuie să contribuie. Numai **Franța, Luxemburg** și, începând din 2015, **Spania**, prevăd accesul la instanță fără achitarea unor taxe.

Veniturile generate de taxele judiciare pot acoperi o parte semnificativă din bugetul alocat sistemului judiciar. **Austria** este chiar în situația de a genera venituri care depășesc costurile de exploatare ale întregului sistem judiciar, din cauza nivelului ridicat de automatizare, în special în cauzele nelitigioase cu privire la cadastru și registrul comerțului. În 8 state, veniturile instanțelor din statele membre acoperă cel puțin 20 % din costurile totale ale sistemului judiciar: **Bosnia și Herțegovina** (20 %), **Grecia** (24 %), **Irlanda** (20 %), **Malta** (43 %), **Polonia** (21 %), **Portugalia** (25 %), **Macedonia** (24 %) și **Ucraina** (35 %). În 8 state sau entități, taxele judiciare reprezintă peste 30 % din bugetul Curții: **Bulgaria** (32 %), **Islanda** (40 %), **Irlanda** (42 %), **Malta** (50 %), **Portugalia** (34 %), **Macedonia** (34 %), **Ucraina** (55 %) și **UK-Anglia și Țara Galilor** (39 %).

2.6 Bugetul public alocat asistenței judiciare

În scopul acestei evaluări, asistența judiciară este definită ca asistența oferită de stat persoanelor care nu dispun de mijloace financiare suficiente pentru a se apăra în fața unei instanțe sau pentru a iniția proceduri judiciare (accesul la justiție). Acest lucru este în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) din Convenția Europeană a Drepturilor Omului în ceea ce privește cauzele de drept penal. CEPEJ face distincția între asistența judiciară acordată în materie penală și asistența judiciară acordată în alte domenii decât cele penale.

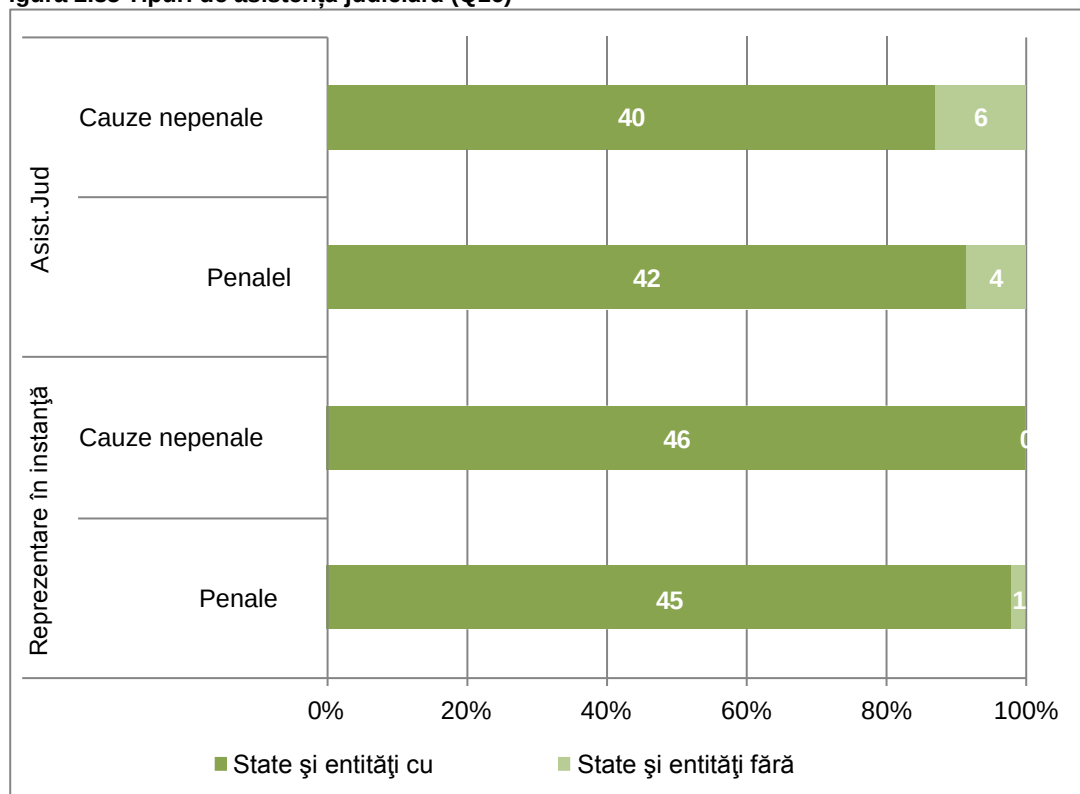
În mod similar cu ciclul de evaluare anterior, CEPEJ s-a străduit să colecteze date privind asistența juridică acordată de state sau entități din afara instanțelor, pentru a preveni litigiile sau pentru a oferi acces la consiliere juridică sau la informații (acces la drept). Această abordare permite identificarea și separarea instrumentelor publice de acces la justiție și a accesului la normele legale.

În consecință, conceptul de asistență judiciară a beneficiat de o interpretare largă, care acoperă ajutorul judiciar (care permite justițiabililor să își finanțeze integral sau parțial taxele judiciare atunci când apar în fața instanțelor) și accesul la informații și la consultanță juridică, specificând, prin urmare, două noțiuni diferite: accesul la justiție (inițierea de acțiuni în justiție) și accesul la normele legale (cunoașterea drepturilor omului și afirmarea acestora, dar nu neapărat prin intermediul unei căi de atac în instanță).

2.6.1 Domeniul de aplicare al asistenței judiciare

2.6.1.1 Diverse tipuri de asistență judiciară

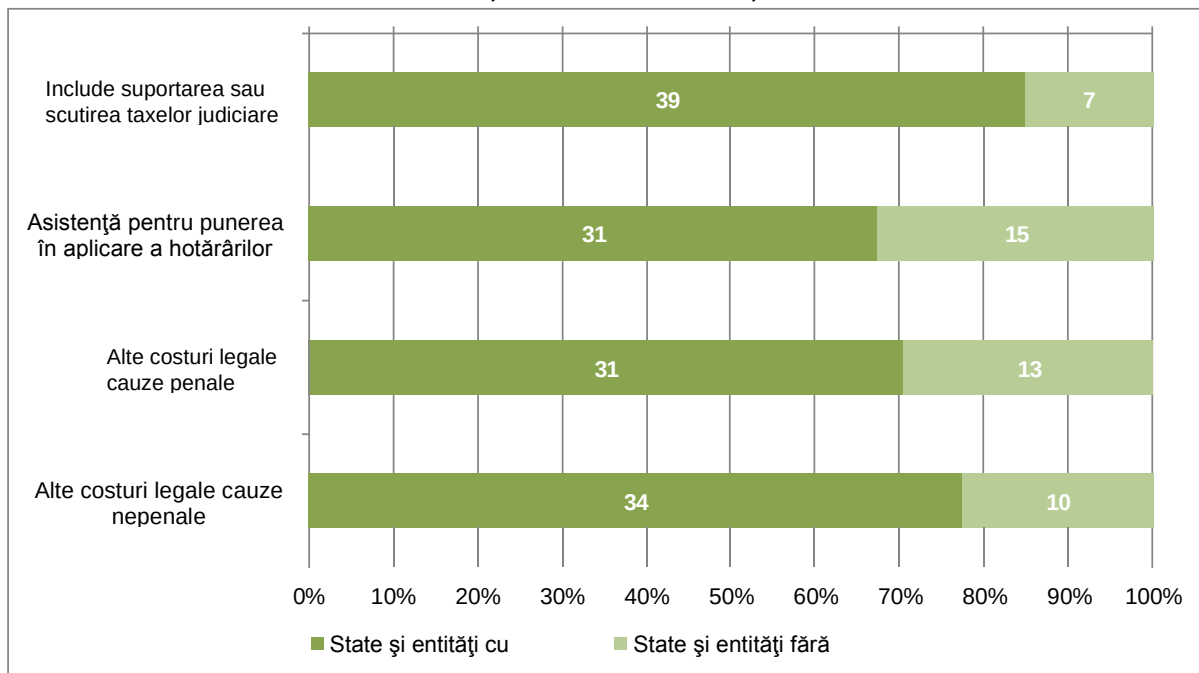
Figura 2.35 Tipuri de asistență judiciară (Q16)

Aproape toate statele și entitățile furnizează asistență juridică în cadrul procedurilor penale și nepenale, ceea ce este lăudabil, având în vedere jurisprudența Convenției Europene a Drepturilor Omului. De cele mai multe ori, ajutorul oferit acoperă reprezentarea legală în instanță.

În **Azerbaidjan, Italia, Malta și Monaco** nu se oferă consiliere juridică, în timp ce în **Islanda și Ucraina** aceasta este garantată numai pentru cauze penale.

Figura 2.36 Domeniul de aplicare al asistenței judiciare (Q17, Q18 și Q19)

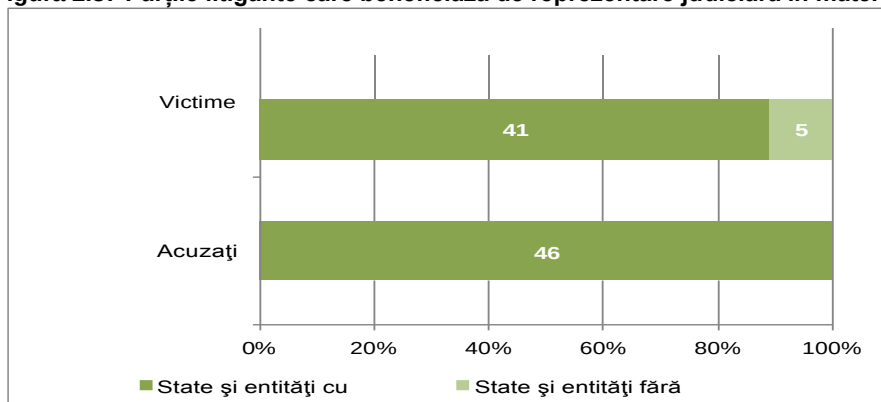

În majoritatea statelor sau entităților (39), regimul de asistență judiciară include acoperirea sau scutirea de la plata taxelor judiciare, astfel cum se descrie în secțiunea anterioară. Există excepții de la această tendință generală, și anume: **Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Republica Moldova, Țările de Jos, Slovenia și Ucraina**. În **Țările de Jos**, taxele judiciare sunt mai mici în cazul justițiabililor cu venituri mici. În **Letonia**, începând cu 1 ianuarie 2016, persoanele care au acces la asistență judiciară sunt scutite în mod automat de la plata taxelor judiciare.

Taxele acoperite de asistența judiciară nu se limitează la cheltuielile de judecată/taxele judiciare. De exemplu, în 32 de state sau entități, domeniul de aplicare al asistenței judiciare include taxele legate de executarea hotărârilor judecătorești. Acest lucru nu este valabil pentru **Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Cipru, Georgia, Irlanda, Letonia, Republica Moldova, Federația Rusă, Slovacia, Elveția, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Ucraina și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În **Croația**, asistența judiciară pentru taxele aferente executării a fost restabilită în 2016.

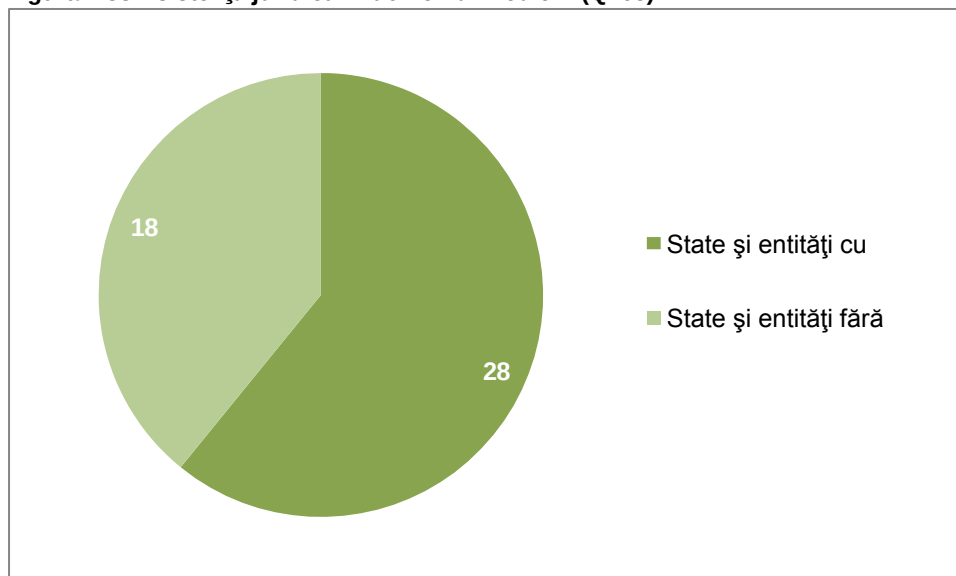
Asistența juridică poate fi acordată, de asemenea, pentru alte costuri atât în materie penală și de altă natură decât penală: onorariile consilierilor sau experților tehnici în cadrul expertizei judiciare (**Austria, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Croația, Republica Cehă, Franța, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Monaco, Polonia, România, Federația Rusă, Serbia, Regatul Unit-Scoția, Israel**), taxe legate de interpretariat și/sau traducere (**Belgia, Croația, Finlanda, Germania, Irlanda, Italia, Letonia, Lituania, Țările de Jos, Norvegia, România, Federația Rusă, Serbia, Spania, Elveția, Regatul Unit-Scoția, Israel**), costurile de călătorie (**Albania, Austria, Irlanda, Letonia, Lituania, Țările de Jos, Polonia, Federația Rusă, Suedia, Regatul Unit-Scoția**), costurile legate de pregătirea documentelor și dosarelor necesare pentru inițierea procedurilor judiciare sau acoperirea (integrală sau parțială) a taxelor privind alți profesioniști, precum notarii, executorii judecătorești (**Belgia, Monaco, Spania**) sau chiar detectivii privați (**Italia**).

Figura 2.37 Părțile litigante care beneficiază de reprezentare judiciară în materie penală (T21)

În conformitate cu articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, o persoană pusă sub acuzare care nu dispune de mijloace financiare suficiente trebuie să beneficieze de reprezentare juridică gratuită (finanțată din bugetul public) în materie penală. Prin urmare, statele și entitățile au fost invitate să precizeze dacă acest drept individual este pus în aplicare în mod efectiv. Toate acestea au oferit un răspuns pozitiv în ceea ce privește persoanele acuzate. În majoritatea statelor sau entităților respondente, victimelor li se acordă, de asemenea, un astfel de drept (cu excepția **Ciprului, Germaniei, Federației Ruse, Slovaciei, UK-Anglia și Țara Galilor**).

Figura 2.38 Asistența juridică în domeniul medierii (Q165)

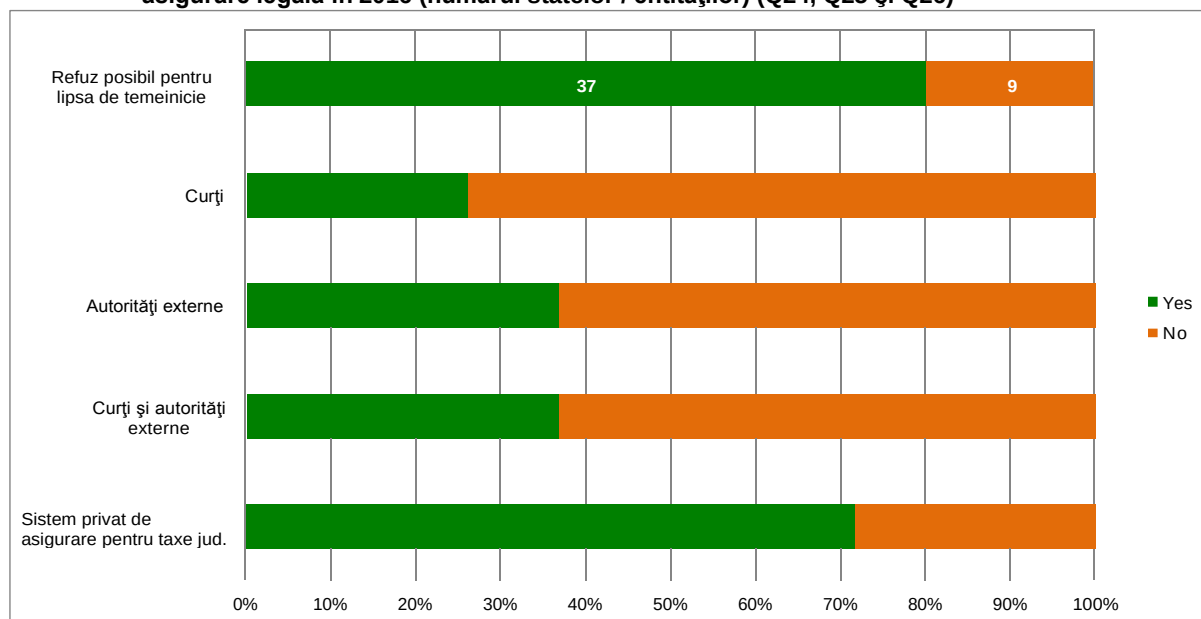
31 state sau entități au indicat că aplică regimul de asistență juridică procedurilor de mediere (excepțiile sunt **Albania, Andora, Austria, Azerbaidjan, Bulgaria, Cipru, Germania, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Muntenegru, Letonia, Polonia, Federația Rusă, Serbia, Spania, Turcia, Ucraina**). În **Armenia**, numai primele patru ore sunt libere, în timp ce în **Spania**, începând din 2015, beneficiul asistenței juridice nu mai include scutirea de la plata costurilor procedurii de mediere.

2.6.1.2. Criterii pentru acordarea asistenței judiciare.

Tabelul 2.39 Autoritățile responsabile pentru acordarea asistenței judiciare și asigurarea unui sistem privat de asigurare legală în 2016 (T24, T25 și T26)

State / Entități	Responsabile pentru aprecierea netemeinicii	Autorități pentru acordarea sau refuzarea asistenței judiciare			Sistem privat pentru asigurare de taxe judiciare
		Instanțe	Autorități externe	Instanțe și autorități externe	
Albania					
Andora					
Armenia					
Austria					
Azerbaidjan					
Belgia					
Bosnia și Herțegovina					
Bulgaria					
Croația					
Cipru					
Republica Cehă					
Danemarca					
Estonia					
Finlanda					
Franța					
Georgia					
Germania					
Grecia					
Ungaria					
Islanda					
Irlanda					
Italia					
Letonia					
Lituania					
Luxemburg					
Malta					
Republica Moldova					
Monaco					
Muntenegru					
Țările de Jos					
Norvegia					
Polonia					
Portugalia					
România					
Federația Rusă					
Serbia					
Slovacia					
Slovenia					
Spania					
Suedia					
Elveția					
FYROMacedonia					
Turcia					
Ucraina					
UK-Anglia și Țara Galilor					
UK-Scoția					
Israel					
Maroc					
Nb de DA	37	12	17	17	33
Nb de NU	9	34	29	29	13

Figura 2.40 Autoritățile responsabile pentru acordarea asistenței juridice și asigurarea unui sistem privat de asigurare legală în 2016 (numărul statelor / entităților) (Q24, Q25 și Q26)

Fondul cauzei

În cauzele penale, pentru asigurarea asistenței juridice nu prezintă relevanță fondul cauzei. Criteriile utilizate pentru a decide dacă într-o cauză ar trebui să acoradă asistență juridică țin seama de probabilitatea ca respectiva cauză să aibă un rezultat pozitiv și să determine dacă beneficiile litigiilor depășesc cheltuielile din fonduri publice. Acest test se aplică numai în materie non-penală. În ceea ce privește statele membre ale Uniunii Europene, Directiva 2003/8/CE prevede posibilitatea de a refuza, în principiu, asistența juridică în alte cauze decât cele penale din cauza lipsei de teme. Numai în 10 state nu este posibil să se refuze asistența juridică în funcție de fondul cauzei, în special în **Armenia, Azerbaidjan, Cipru, Georgia, Grecia, Republica Moldova, Portugalia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Ucraina și Maroc.**

Decizia de acordare sau de refuzare a asistenței juridice pe baza fondului cauzei este de obicei luată de instanță (12 de state sau entități) sau de o autoritate externă (18 de state sau entități) sau de o instanță și o autoritate externă (16 state sau entități). Autoritatea externă poate fi, de exemplu, Baroul (este cazul **Republicii Ceha, Spaniei și Turciei**), sau un organism independent numit „Consiliul pentru asistență juridică” sau „Agenția pentru asistență juridică” (în **Irlanda, Țările de Jos sau UK-Anglia și Țara Galilor**).

Eligibilitatea persoanei pentru asistență juridică

În unele state, eligibilitatea este examinată de la caz la caz (precum în **Bulgaria, Republica Cehă, Polonia, Elveția**), dar, în general, asistența juridică este acordată, în general, în funcție de mijloacele financiare individuale. Aceste norme de eligibilitate pot include o evaluare a veniturilor și activelor financiare ale persoanei.

Compararea eligibilității pentru asistență juridică de la un stat la altul și de la o entitate la alta este dificilă din cauza variației mari a normelor de eligibilitate și a pragurilor financiare.

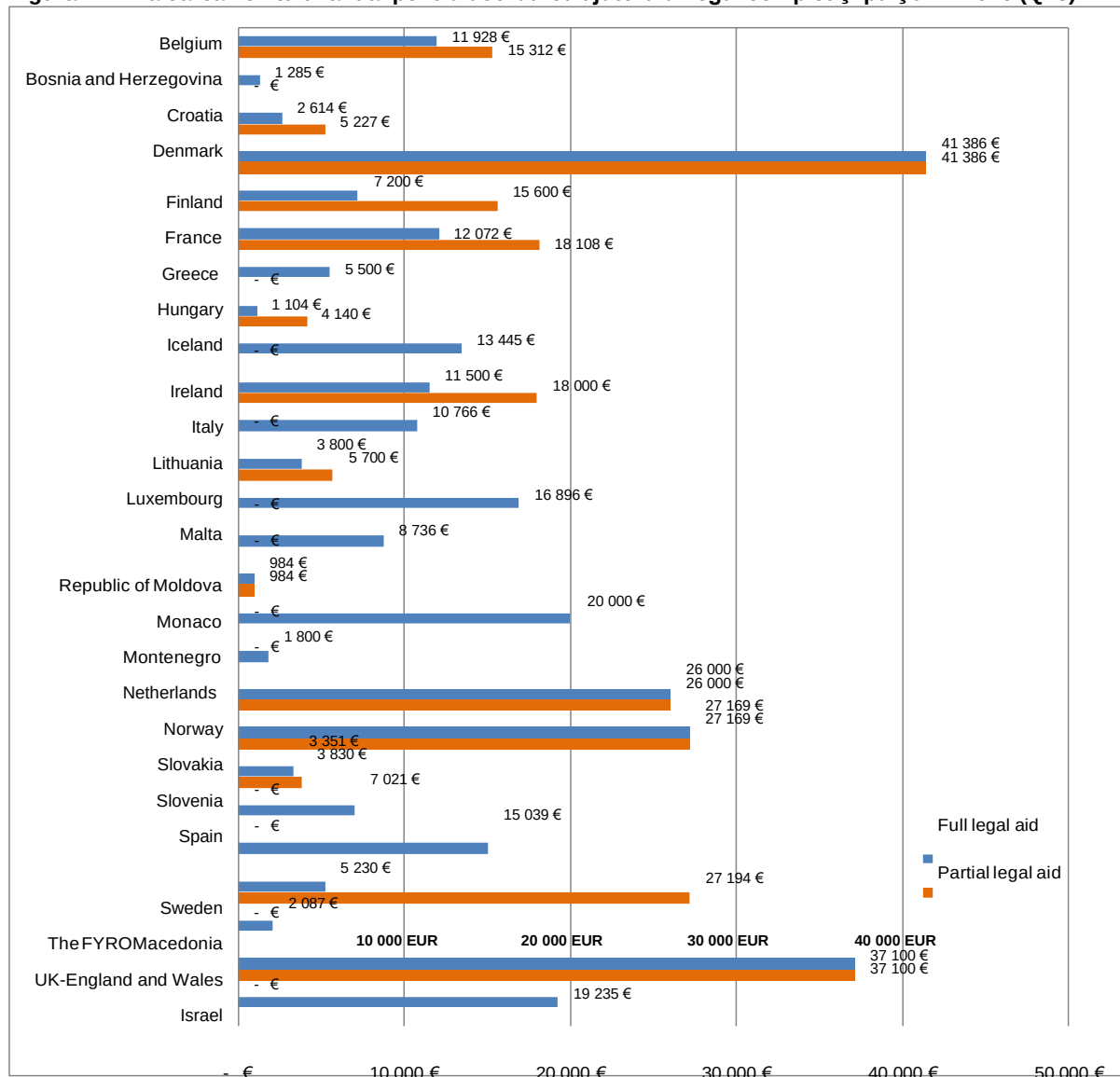
De asemenea, legea poate stabili nivelul asistenței juridice care urmează a fi acordată, pentru a acoperi integral sau parțial cheltuielile de judecată (**Austria, Belgia, Franța**) sau pentru a defini o metodă specifică de evaluare a cuantumului ajutorului judiciar (**Finlanda, Republica Moldova**) care, de exemplu, poate depinde de salariul minim într-o anumită țară sau entitate (**Federația Rusă**).

Majoritatea statelor au norme de eligibilitate bazate fie pe pragurile veniturilor personale, fie pe cele pe gospodărie. Unele dintre aceste state și entități specifică, de asemenea, ca parte a normelor de eligibilitate, categoriile de persoane care sunt eligibile pentru asistență juridică fără examinarea prealabilă a mijloacelor financiare ale persoanelor, cum ar fi cei vulnerabili din punct de vedere social (**Bosnia și Herțegovina, Croația, Letonia, Monaco, Muntenegru, Spania, Turcia**). În **Ungaria, Lituania, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor și Regatul Unit-Scoția**, decizia de acordare a asistenței judiciare se bazează pe criterii de eligibilitate mai cuprinzătoare, care specifică în detaliu pragurile de venit și categoriile de beneficiari. În **Turcia**, justițiabilii pot beneficia de asistență juridică la prezentarea unui certificat social. În anumite state și entități, numai anumiți membri ai societății sunt eligibili (la fel ca în **Georgia**, unde persoane aflate în insolvență,

înregistrate într-o Bază de Date Unită a Familiilor Vulnerabile din punct de vedere Social, pot beneficia de asistență juridică).

Următorul grafic reia pragul de venit anual pentru o singură persoană care are acces la asistență juridică în 24 de state sau entități. Cu toate acestea, trebuie luat în considerare faptul că, în majoritatea statelor, astfel cum s-a descris deja, venitul anual nu este singurul criteriu adoptat, astfel că aceste date trebuie să fie comparate cu precauție.

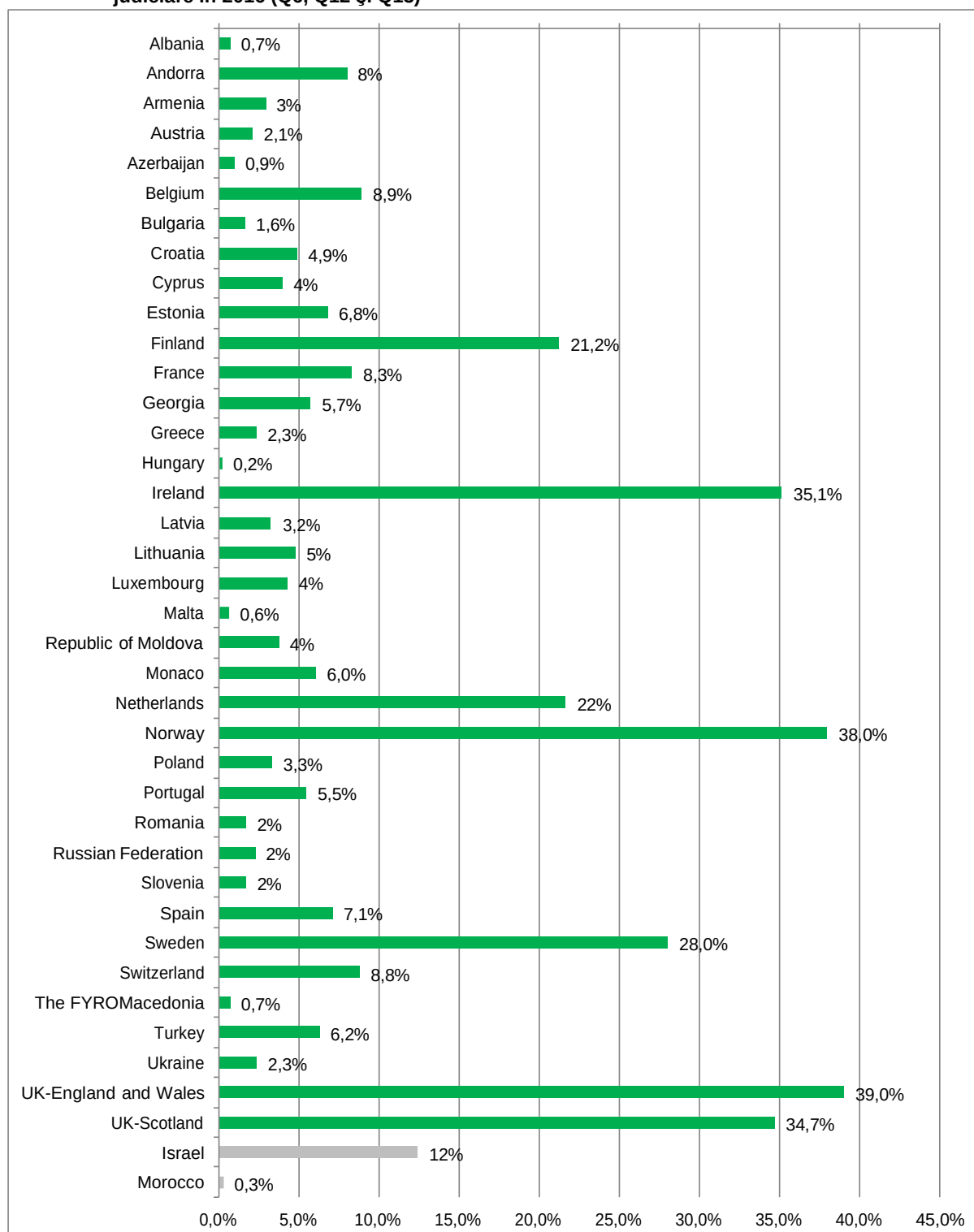
Figura 2.41 Valoarea venitului anual pentru acordarea ajutorului legal complet și parțial în 2016 (Q23)

Țările din nordul Europei au cel mai ridicat prag. Acest lucru se poate datora în mare parte faptului că în aceste țări PIB-ul pe cap de locuitor este mai mare și, în parte, de faptul că țările din nordul Europei au o tradiție puternică în ceea ce privește sistemele dezvoltate de asistență juridică, care tind să includă mai multe persoane prin ridicarea pragului.

2.6.2 Partea din bugetul public alocată ajutorului legal în totalul bugetului sistemului judiciar

Figura 2.42 Partea din bugetul public aprobat alocat ajutorului legal în bugetele anuale totale ale sistemelor judiciare în 2016 (Q6, Q12 și Q13)

Pe baza dreptului de *Habeas Corpus*, sistemele judiciare ale entităților din **Regatul Unit** au acordat întotdeauna o prioritate specială asistenței juridice. Prin urmare, bugetul pentru asistență juridică reprezintă 34 % din bugetul total alocat sistemului judiciar în **Regatul Unit-Scoția** și 39 % în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. Statele din nordul Europei au, de asemenea, o tradiție puternică în ceea ce privește sistemele dezvoltate de asistență juridică, cu o cotă bugetară semnificativă în cadrul bugetului total al sistemului judiciar: **Norvegia** (38 %), **Irlanda** (35 %), **Suedia** (28 %); **Țările de Jos** (22 %) și **Finlanda** (21 %). În unele state, asistența juridică nu este încă o prioritate în termeni de eforturi bugetare, iar bugetul care i se alocă

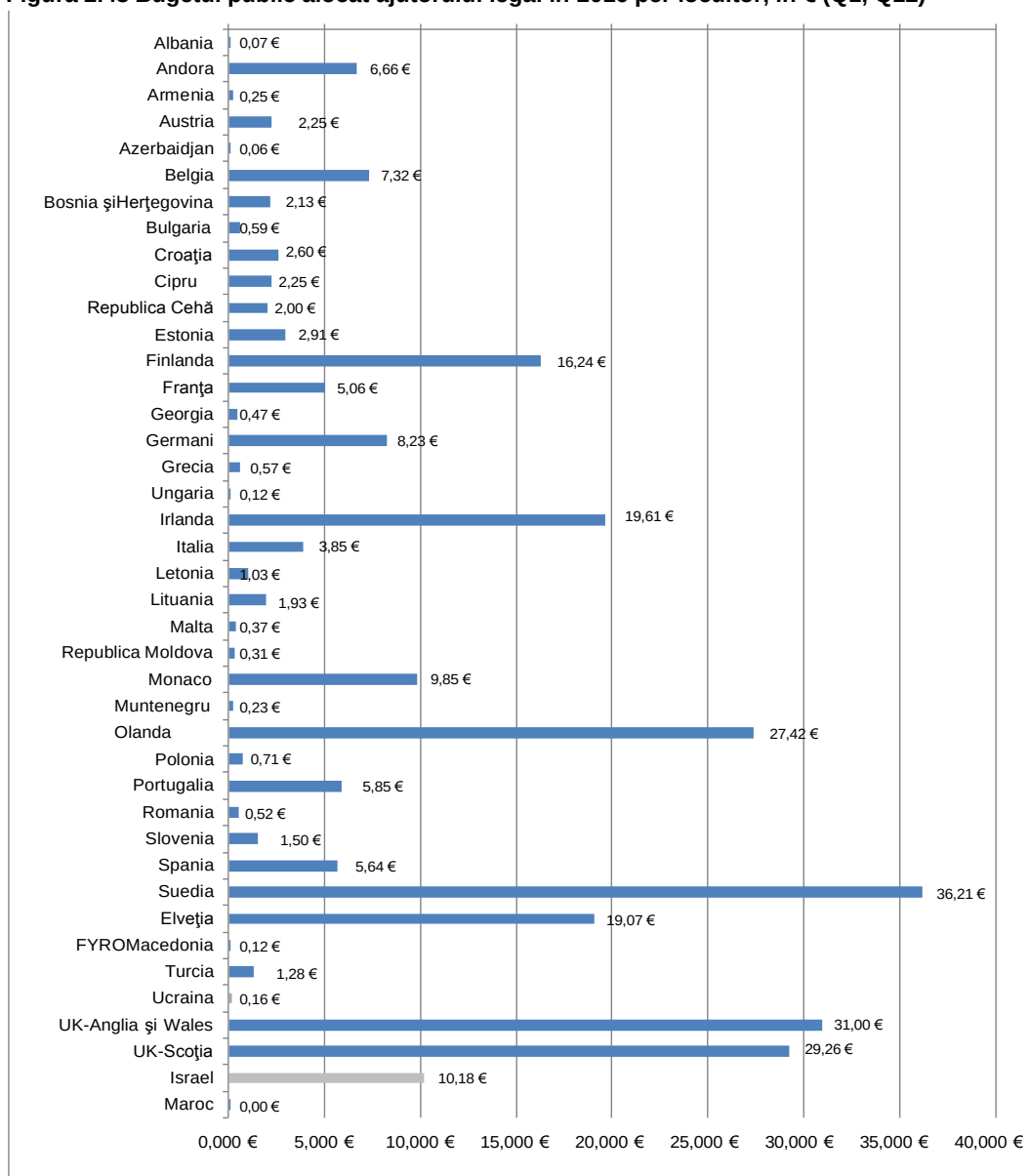
reprezintă mai puțin de 1 % din bugetul alocat sistemului judiciar: **Albania, Azerbaidjan, Ungaria, Malta, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Maroc.**

2.6.3. Execuția bugetului public al asistenței juridice în 2016

În 2016, 39 de state sau entități au fost în măsură să comunice suma de la bugetul public alocată asistenței juridice în 2016.

2.6.3.1. Execuția bugetului public al asistenței juridice pe cap de locuitor în 2016

Figura 2.43 Bugetul public alocat ajutorului legal în 2016 per locuitor, în € (Q1, Q12)

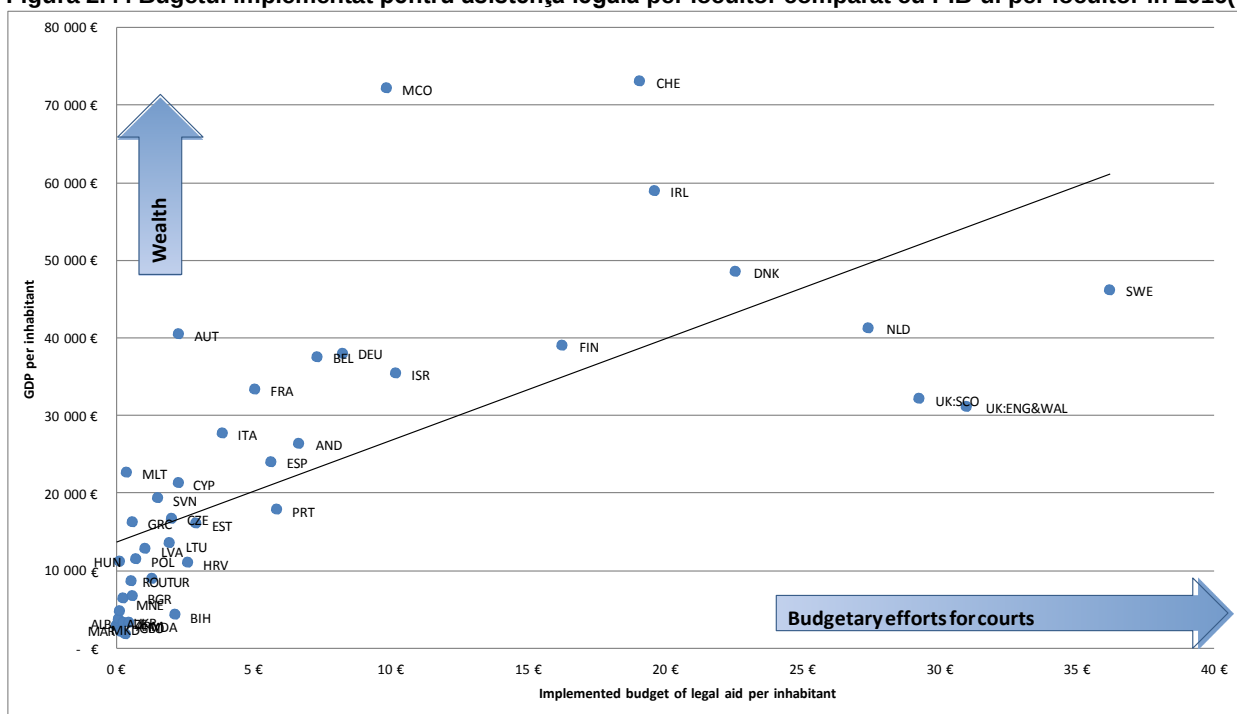
Cuantumul bugetului pe cap de locuitor alocat pentru asistenței juridice variază foarte mult de la un stat la altul sau de la o entitate la alta, variind de la un minim de 0 EUR în Azerbaidjan la maximum 36,21 EUR pe cap de locuitor în Suedia. Media este de 6 EUR pentru 5 EUR pe cap de locuitor, în timp ce valoarea medie este de 2,1 EUR, ceea ce înseamnă că jumătate din state și entități cheltuiesc mai puțin decât această sumă.

12 de state sau entități se situează deasupra mediei, în special: **Andora** (6,70 Euro), **Belgia** (7,30 Euro), Finlanda (16,20 Euro), **Germania** (8,10 Euro), **Irlanda** (19,60 Euro), Monaco (9,80 Euro), **Țările de Jos** (27,40 Euro), **Suedia** (36,20 Euro), **Elveția** (19 Euro), **UK-Anglia și Țara Galilor** (31 Euro), **Regatul Unit-Scoția** (29 Euro), **Israel** (10,20 Euro), în timp ce 15 de state se află sub pragul de 1 Euro: **Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Georgia, Grecia, Ungaria, Malta, Republica Moldova, Muntenegru,**

Polonia, România, FYROMacedoniei, Ucraina și Maroc.

2.6.3.2. Bugetul implementat pentru asistența legală per locuitor comparat cu PIB-ul statelor/ entităților în 2016.

Figura 2.44 Bugetul implementat pentru asistența legală per locuitor comparat cu PIB-ul per locuitor în 2016(Q1, Q12)

Pentru o mai bună vizibilitate, al doilea grafic se concentrează asupra statelor cu un PIB mai scăzut pe cap de locuitor.

Figura 2.44 Focus asupra statelor cu PIB mai scăzut

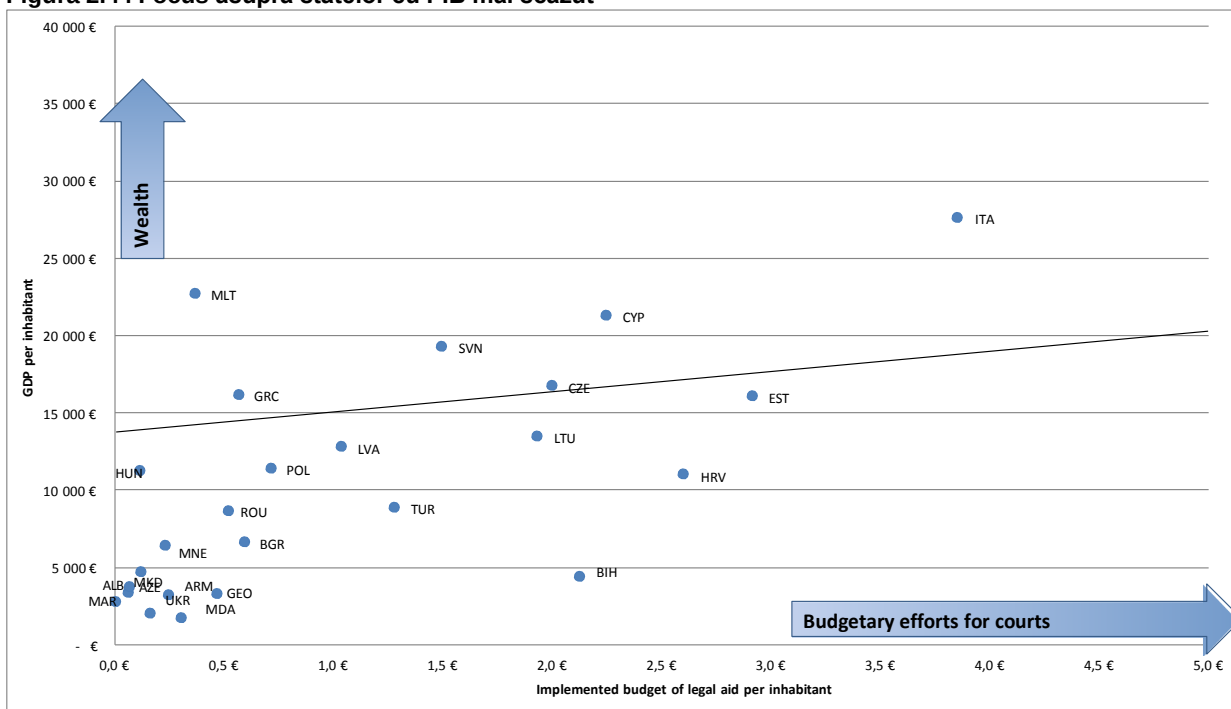

Figura 2.44 prezintă bugetul pus în aplicare pentru asistența juridică pe cap de locuitor cu PIB-ul pe cap de locuitor în fiecare stat și fiecare entitate. Tendința sugerează o relație pozitivă: bugetul aferent asistenței juridice crește odată cu creșterea PIB-ului. Statele situate sub această direcție se află sub tendința de a depune un efort bugetar mai semnificativ pentru a facilita accesul la justiție prin intermediul asistenței juridice.

Figura subliniază eforturile semnificative depuse de **Bosnia și Herțegovina** și de **Portugalia** pentru a permite justițiabililor care nu dispun de resursele financiare necesare să aibă acces la justiție. Aceste două state se disting foarte clar de celelalte grupuri de state și entități cu niveluri de trai similare.

În grupul țărilor cu un nivel de trai adecvat, acest grafic confirmă eforturile depuse de **Țările de Jos, Suedia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** și **Regatul Unit-Scoția** în comparație cu **Irlanda, Monaco** și **Elveția**, de exemplu.

Este necesară o notă de precauție, deoarece analiza cheltuielilor aferente asistenței judiciare în statele membre nu poate fi completă fără a lua în considerare nivelul cererii (numărul de persoane și cazurile care necesită asistență juridică), criteriile de acordare (criteriile de aplicare și criteriile de eligibilitate utilizate de state), complexitatea cazului și nivelul cheltuielilor profesionale și administrative. Prin urmare, este necesar să se interpreteze întotdeauna cu precauție datele bugetare.

2.6.3.3. Numărul de cauze litigioase și nelitigioase pentru care se acordă asistență judiciară

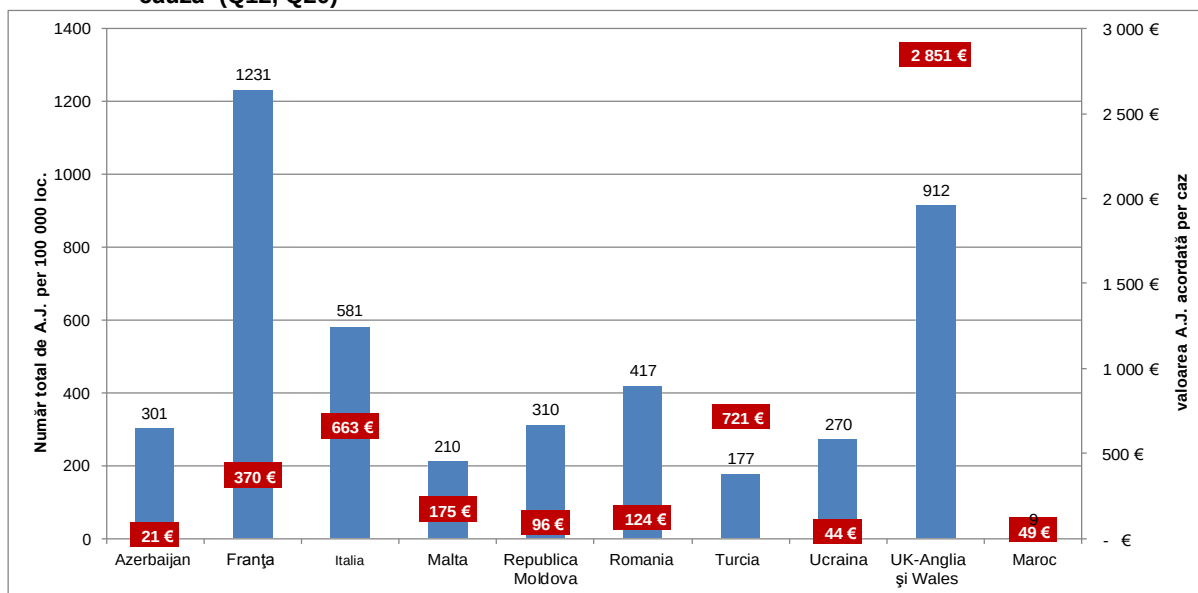
Tabelul prezintă numărul de cauze pentru care s-a acordat asistență judiciară, făcându-se distincție între cauzele penale și cele nepenale. Sunt disponibile date pentru 29 de state sau entități.

Datele se caracterizează printr-o mare variație, variind de la minimum 807 de cauze totale în **Monaco** până la un număr maxim de 824 934 de cauze în **Franța**. Numărul total de cauze deduse judecătii este direct legat de numărul de locuitori; diagrama următoare compară numărul de cauze pentru care s-a acordat asistență judiciară la 100 000 de locuitori.

Tabelul 2.45 Numărul cauzelor deduse judecății în care a fost acordat ajutor judiciar (Q20)

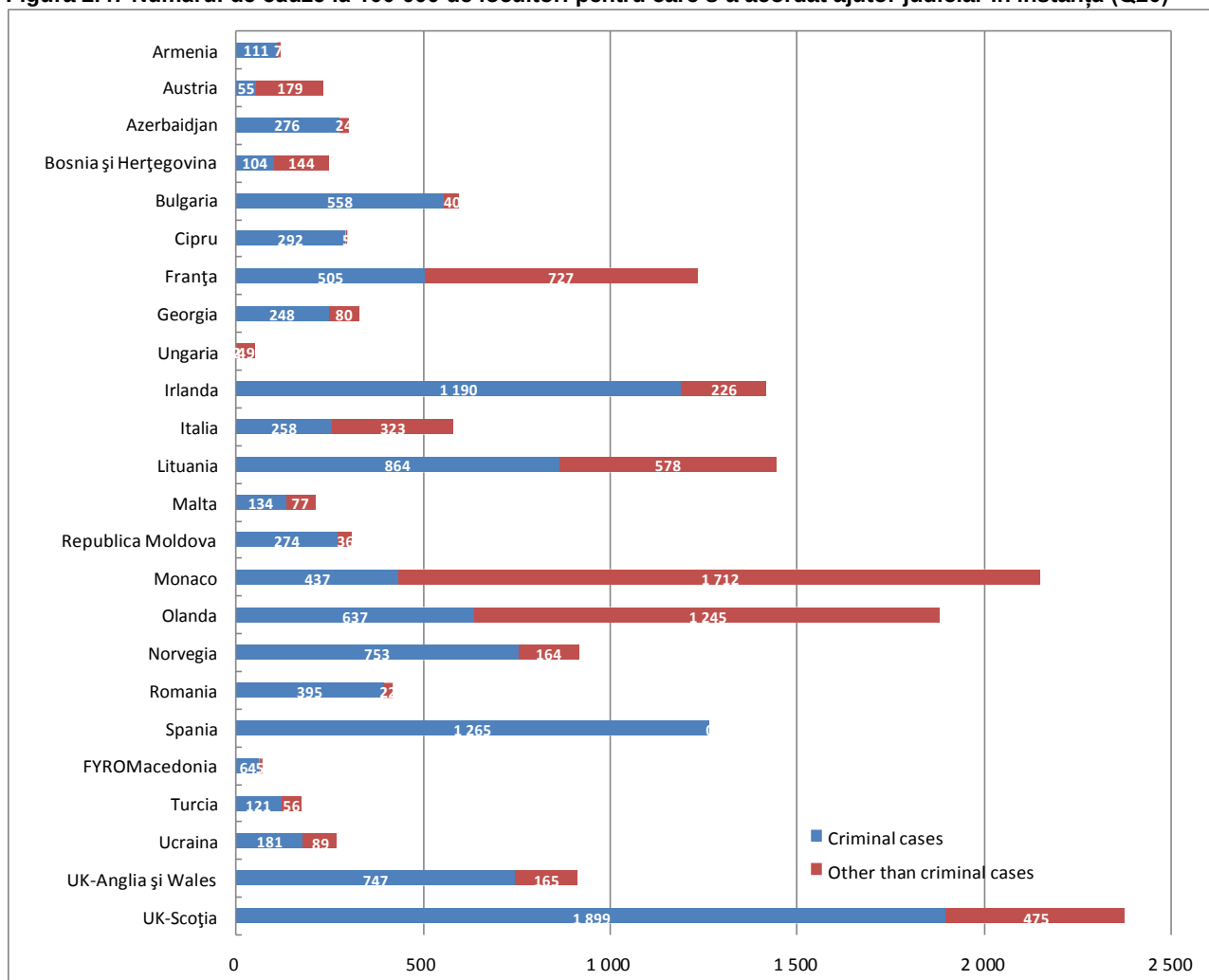
Numărul cauzelor deduse judecății în care a fost acordat ajutor judiciar				
Membre	Cauze penale	Altele decât cauze penale	Cauze penale per 100 000 inh.	Altele decât cauze penale per 100 000 inh.
Albania	NA	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	NA
Armenia	3 304	198	111	7
Austria	4 842	15 623	55	179
Azerbaidjan	26 827	2 375	276	24
Belgia	NA	NA	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	3 635	5 059	104	144
Bulgaria	39 599	2 867	558	40
Croația	NA	6 730	NA	162
Cipru	2 476	39	292	5
Republica Cehă	NA	NA	NA	NA
Danemarca	PNA	2 071	NA	36
Estonia	NA	NA	NA	NA
Finlanda	NA	NA	NA	NA
Franța	338 055	486 879	505	727
Georgia	9 233	2 987	248	80
Germania	NA	573 869	NA	698
Grecia	NA	NA	NA	NA
Ungaria	225	4 763	2	49
Islanda	PNA	NA	NA	NA
Irlanda	55 617	10 574	1 190	226
Italia	156 454	195 820	258	323
Letonia	NA	NA	NA	NA
Lituania	24 609	16 454	864	578
Luxemburg	NA	NA	NA	NA
Malta	588	338	134	77
Republica Moldova	9 734	1 268	274	36
Monaco	164	643	437	1 712
Munte negru	NA	NA	NA	NA
Țările de Jos	108 886	212 699	637	1 245
Norvegia	39 600	8 600	753	164
Polonia	NA	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	NA	NA
România	77 580	4 330	395	22
Federația Rusă	NA	244 741	NA	167
Serbia	NA	NA	NA	NA
Slovacia	NA	4 080	NA	75
Slovenia	NA	NA	NA	NA
Spania	588 561	NA	1 265	NA
Suedia	NA	NA	NA	NA
	NA	NA	NA	NA
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	1 327	100	64	5
Turcia	96 915	44 677	121	56
Ucraina	77 233	37 953	181	89
UK-Anglia și Țara Galilor	436 076	96 442	747	165
Regatul Unit-Scoția	102 628	25 687	1 899	475 zile
Israel	NA	NA	NA	NA
Maroc	NA	NA	NA	NA
Media	91 840	71 710	474	270
Mediană	33 213	5 895	284	117
Minim	164	39	2	5
Maxim	588 561	573 869	1 899	1 712

Figura 2.46 Numărul de cauze deduse judecării pentru care a fost acordat ajutor judiciar și valoarea medie per cauză (Q12, Q20)

Graficul de mai jos prezintă numărul cauzelor penale și nepenale per 100 000 locuitori deduse judecării în care s-a beneficiat de ajutor judiciar. Întrucât populația sa este sub 100 000 de locuitori, **Monaco** nu este reprezentat în diagramă.

Figura 2.47 Numărul de cauze la 100 000 de locuitori pentru care s-a acordat ajutor judiciar în instanță (Q20)

UK-Scoția este entitatea cu cel mai mare număr de cauze la 100 000 de locuitori aduși în fața instanței pentru care s-a acordat asistență juridică: 2 374 de cauze, dintre care 80 % sunt infracțiuni. În al doilea rând, este cazul **Țărilor de Jos**, cu 1 882 de cauze, dintre care 66 % nu sunt decât penale. Statele cu cel mai scăzut număr de cauze sunt **Ungaria**, **Slovacia** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**. În **Spania**, nu au fost disponibile date cu privire la numărul de cauze non-penale în care s-a acordat asistență juridică în instanță.

Tabelul 2.48 Numărul cauzelor nededuse judecării pentru care s-a acordat ajutor judiciar între 2012-2016 (T20)

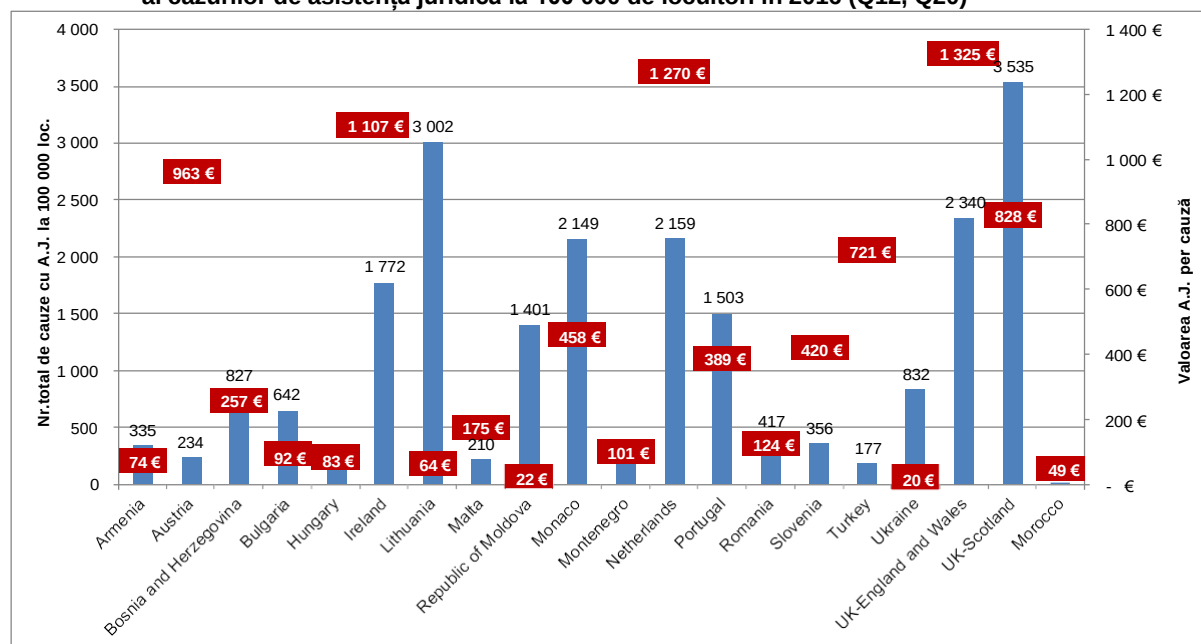
State / Entități	Numărul cauzelor nededuse în fața instanței pentru care a fost acordat ajutor judiciar			Variații	
	2012	2014	2016	2012-2014	2014-2016
Albania	NA	NA	NA	NA	NA
Andora	NA	NA	NA	NA	NA
Armenia	172	2 620	6 064	1423,26%	131,45%
Austria	nap	NAP	NAP	NA	NA
Azerbaidjan	NAP	NA	NA	NA	NA
Belgia	58 050	NA	NA	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	NA	19 418	20 314	NA	4,61%
Bulgaria	2 112	190	3 106	-91,00%	1534,74%
Croația	465	NA	NA	NA	NA
Cipru	NA	NA	NA	NA	NA
Republica Cehă	NA	NA	NA	NA	NA
Danemarca	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	NA	NA	NA	NA	NA
Finlanda	34 794	39 253	NA	12,82%	NA
Franța	NA	NA	NA	NA	NA
Georgia	121	201	NA	66,12%	NA
Germania	767 278	748 001	NA	-2,51%	NA
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA
Ungaria	12 414	10 663	8 677	-14,11%	-18,63%
Islanda	NA	NQ	NAP	NA	NA
Irlanda	NA	NA	16 649	NA	NA
Italia	NA	NA	NA	NA	NA
Letonia	NA	NA	NA	NA	NA
Lituania	44 195	45 443	44 445	2,82%	-2,20%
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	NA
Malta	NA	NAP	NAP	NA	NA
Republica Moldova	20 526	29 904	38 741	45,69%	29,55%
Monaco	NAP	NAP	NAP	NA	NA
Muntele Negru	63	NA	642	NA	NA
Olanda	60 312	54 908	47 132	-8,96%	-14,16%
Norvegia	19 048	19 612	27 889	2,96%	42,20%
Polonia	NAP	NAP	NA	NA	NA
Portugalia	1 359	1 681	1 594	23,69%	-5,18%
România	NA	NA	NAP	NA	NA
Federația Rusă	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	NAP	NA	NA	NA	NA
Slovacia	13	NA	NA	NA	NA
Slovenia	698	848	731	21,49%	-13,80%
Spania	NA	NA	NA	NA	NA
Suedia	NA	NA	NA	NA	NA
Elveția	NA	NA	NA	NA	NA
FYROMacedonia	NAP	NAP	NA	NA	NA
Turcia	NAP	NAP	NAP	NA	NA
Ucraina	NAP	29 525	239 164	NA	710,04%
UK-Anglia și Wales	NA	858 970	833 546	NA	-2,96%
UK-Scoția	NA	72 720	62 720	NA	-13,75%
Israel	NA	NA	NA	NA	NA
Maroc			NAP	NA	NA
Medie	63 851	120 872	90 094	124%	183%
Mediană	7 263	24 569	20 314	8%	-2%
Minim	13	190	642	-91%	-19%
Maxim	767 278	858 970	833 546	1423%	1535%

Datele privind numărul de cauze care nu au fost deduse judecării și pentru care s-a acordat asistență juridică sunt disponibile numai pentru 20 de state sau entități. **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** se confirmă a fi țara cu cel mai mare număr de cauze care beneficiază de asistență juridică, urmată de **Germania** în 2014 și **Ucraina** în 2016.

2.6.4.3. Numărul de cauze (litigioase sau nelitigioase) pentru care se acordă asistență juridică și suma alocată asistenței juridice pentru fiecare cauză în parte

Pentru a perfecționa analiza politicilor legate de asigurarea accesului la justiție și drept prin acordarea asistenței juridice, obiectivul CEPEJ a fost corelarea cererii (numărul de cazuri care au beneficiat de asistență juridică pentru 100 000 de locuitori, pentru cauze litigioase și nelitigioase) cu sumele acordate de la caz la caz. Informațiile sunt disponibile pentru 20 de state și entități.

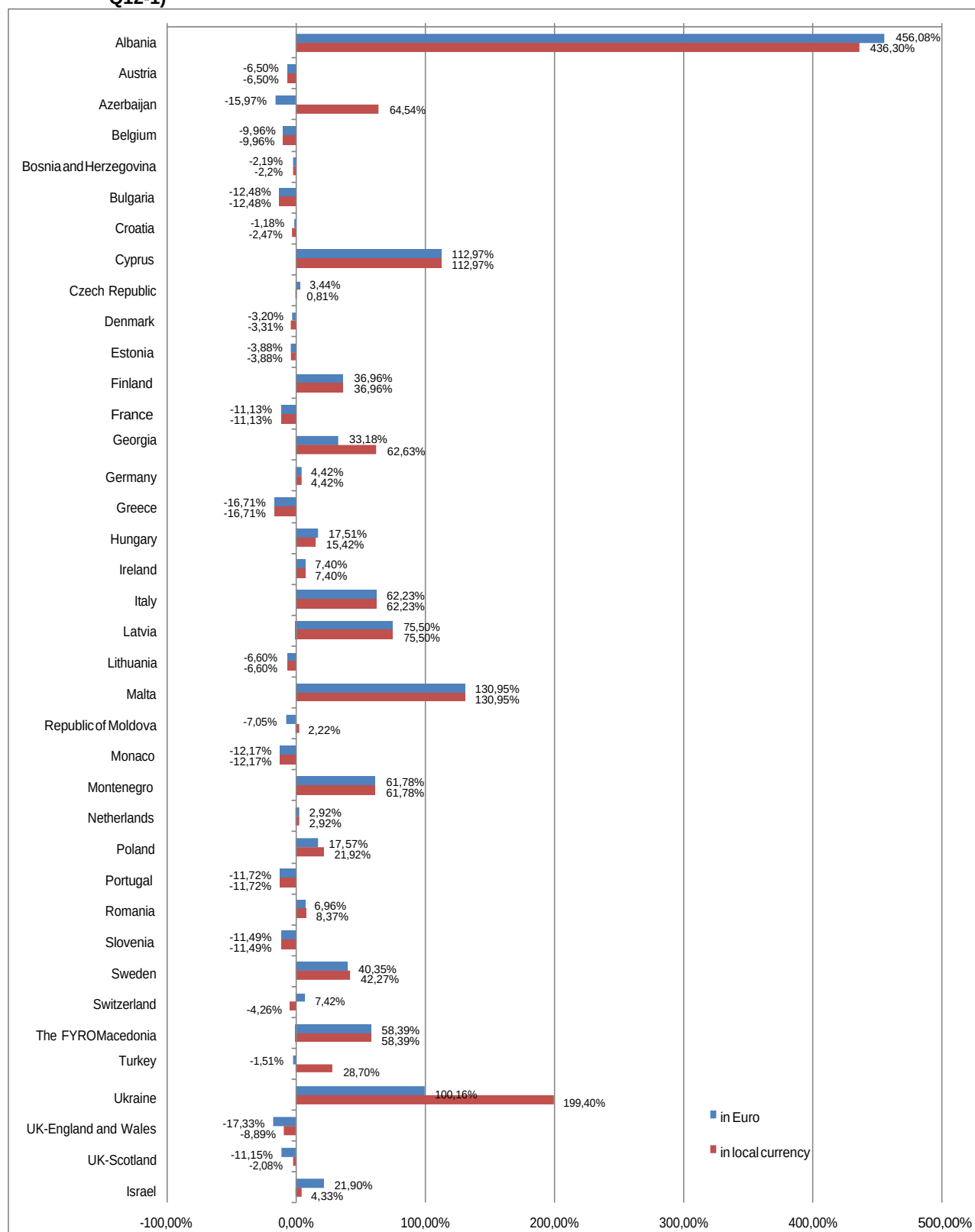
Figura 2.49 Cuantumul asistenței juridice pus în aplicare pentru fiecare caz (în EUR) și numărul total al cazurilor de asistență juridică la 100 000 de locuitori în 2016 (Q12, Q20)

La fel ca în cazul ultimelor cicluri de evaluare, multe state nu au fost în măsură să furnizeze aceste detalii. **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, **Țările de Jos** și **Irlanda** sunt statele/entitățile care alocă cele mai mari sume asistenței juridice pentru fiecare cauză în parte, în timp ce **Regatul Unit-Scoția**, **Monaco** și **Portugalia** au un număr mare de cazuri de asistență juridică la 100 000 de locuitori, cu o sumă mai mică alocată. Într-o măsură mai mică, **Lituania**, **Bulgaria**, **Republica Moldova**, **România** și **Ucraina** extind eligibilitatea la un număr relativ mare de cauze, dar limitează suma alocată.

În cele din urmă, **Armenia**, **Ungaria** și **Malta** limitează atât numărul de cauze eligibile, cât și suma cheltuită pentru fiecare cauză în parte.

Figura 2.50 Variația bugetului executat pentru ajutor judiciar în euro și moneda locală între 2014 și i2016 (Q5, Q12-1)

Tendința generală este pozitivă și arată că au fost realizate noi investiții pentru a promova și a îmbunătăți accesul la justiție și accesul la drept în întreaga Europă, în vederea respectării cerințelor Convenției Europene a Drepturilor Omului. Cu toate acestea, ar trebui să se atragă atenția asupra faptului că media este de 2 EUR, ceea ce înseamnă că aproape jumătate din state sau entități au redus bugetul executat pentru asistență juridică între 2014 și 2016.

În conformitate cu variațiile avute în vedere în euro și fără a lua în considerare parametrul inflației, 17 state și entități și-au redus bugetul pentru asistență juridică, în timp ce 19 state și entități l-au majorat. În **Azerbaidjan**, scăderea înregistrată în bugetul alocat asistenței juridice (aprobată și pusă în aplicare) se datorează aplicării a două devalorizări ale monedei naționale. În moneda locală, bugetul a crescut.

Se pot detecta două tendințe opuse:

- Statele sau entitățile care dispun de cele mai dezvoltate sisteme de asistență juridică care au tendința de a pune în aplicare politici care limitează bugetul alocat asistenței juridice;
- Statele sau entitățile cu un buget mai mic alocat asistenței juridice care pun în aplicare politicile de extindere a numărului de persoane care beneficiază de asistență juridică.

Țările de Jos, Portugalia și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor fac parte din primul grup: în **Țările de Jos**, Secretarul de Stat pentru Securitate și Justiție a elaborat o politică menită să ducă la economii structurale, care include măsuri care limitează accesul la asistență juridică și costurile aferente (de exemplu, reducerea taxei pentru avocați în cazurile care necesită timp); în **Portugalia**, situația economică și financiară a condus la reduceri bugetare; în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, „Legea LASPO” a eliminat din domeniul de aplicare al asistenței juridice mai multe domenii ale dreptului civil și de dreptul familiei. De asemenea, în **Croația**, bugetul alocat asistenței juridice pentru cauzele nelitigioase a fost redus în mod intenționat.

Letonia și Ucraina fac parte din al doilea grup: în Letonia, au fost alocate fonduri suplimentare de la bugetul de stat pentru a extinde asistența juridică acordată victimelor; în Ucraina, guvernul a inițiat reforma asistenței juridice gratuite și a majorat bugetul pentru acest domeniu.

În alte țări, precum **Bulgaria, Cipru, Finlanda, Italia, Muntenegro, Spania și Suedia**, creșterea bugetului pus în aplicare pentru ajutorul judiciar se datorează numărului din ce în ce mai mare de cauze noi, în special cele privind pe refugiați.

Tabelul 2.51 Evoluția în bugetul aprobat pentru asistență judiciară între 2010 și 2016 (Q12)

State / Entități	Bugetul aprobat pentru asistență judiciară				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	21 429 €	60 253 €	62 143 €	202 096 €	
Andora	NA	387 485 €	NA	580 000 €	
Armenia	294 140 €	NA	NA	736 571 €	
Austria	18 400 000 €	19 000 000 €	19 000 000 €	19 500 000 €	
Azerbaidjan	345 054 €	457 000 €	820 000 €	708 872 €	
Belgia	75 326 000 €	87 024 000 €	84 628 000 €	82 869 725 €	
Bosnia și Herțegovina	5 906 637 €	7 128 234 €	NA	NA	
Bulgaria	3 867 730 €	3 579 030 €	4 306 647 €	4 202 804 €	
Croația	11 160 557 €	8 071 016 €	11 464 658 €	10 810 000 €	
Cipru	NA	1 526 738 €	NA	2 076 200 €	
Republica Cehă	28 361 213 €	24 142 835 €	NA	NA	
Danemarca	87 896 311 €	83 643 048 €	129 010 156 €	139 692 531 €	
Estonia	2 982 213 €	3 835 000 €	3 835 000 €	3 835 000 €	
Finlanda	58 100 000 €	67 697 000 €	65 276 000 €	89 400 000 €	
Franța	361 197 138 €	367 180 000 €	366 887 166 €	365 684 483 €	
Georgia	1 080 548 €	1 428 885 €	1 302 966 €	2 075 877 €	
Germania	NA	344 535 431 €	686 978 779 €	725 056 049 €	
Grecia	2 500 000 €	8 300 000 €	10 225 994 €	10 321 925 €	
Ungaria	304 823 €	907 974 €	570 980 €	804 784 €	
Islanda	4 004 810 €	3 555 654 €	NA	NA	
Irlanda	87 435 000 €	83 159 000 €	80 126 000 €	82 390 000 €	
Italia	127 055 510 €	153 454 322 €	NA	NA	
Letonia	842 985 €	962 294 €	1 650 291 €	2 514 338 €	
Lituania	3 906 105 €	4 543 826 €	5 900 767 €	5 500 227 €	
Luxemburg	3 000 000 €	3 500 000 €	3 000 000 €	4 000 000 €	
Malta	85 000 €	49 500 €	70 000 €	100 000 €	
Republica Moldova	314 034 €	1 211 570 €	1 219 308 €	1 111 624 €	
Monaco	224 400 €	294 400 €	370 000 €	370 000 €	
Munte negru	169 921 €	NA	375 943 €	NA	
Olanda	481 655 000 €	495 300 000 €	430 000 000 €	440 400 000 €	
Norvegia	213 990 000 €	270 501 300 €	177 083 000 €	161 000 000 €	
Polonia	23 244 000 €	24 107 000 €	25 029 000 €	65 738 000 €	
Portugalia	51 641 260 €	55 184 100 €	33 403 315 €	31 816 000 €	
România	7 915 238 €	7 958 050 €	9 518 975 €	10 306 534 €	
Federația Rusă	105 836 124 €	120 873 284 €	120 844 668 €	80 318 998 €	
Serbia	NA	NA	NA	NA	
Slovacia	1 357 776 €	1 771 287 €	NA	NA	
Slovenia	5 834 338 €	5 514 089 €	3 414 646 €	3 200 000 €	
Spania	237 898 199 €	253 034 641 €	237 581 907 €	260 079 600 €	
Suedia	195 683 782 €	236 399 146 €	244 442 713 €	332 168 392 €	
Elveția	100 061 055 €	108 609 657 €	152 756 877 €	158 323 883 €	
TFYROMacedonia	NA	304 741 €	222 213 €	282 880 €	
Turcia	79 338 098 €	89 840 624 €	89 776 024 €	90 761 996 €	
Ucraina	NA	NA	3 472 684 €	8 052 860 €	
UK-Anglia și Țara Galilor	2 521 000 000 €	2 717 785 054 €	2 275 552 132 €	1 792 000 000 €	
UK-Scoția	NA	179 000 000 €	132 130 000 €	148 199 930 €	
Israel		39 771 572 €	55 055 454 €	88 530 589 €	
Maroc				1 413 228 €	
Medie	125 903 498 €	139 186 130 €	146 278 620 €	131 722 876 €	
Mediană	7 915 238 €	8 185 508 €	11 464 658 €	10 321 925 €	
Minim	21 429 €	49 500 €	62 143 €	100 000 €	
Maxim	2 521 000 000 €	2 717 785 054 €	2 275 552 132 €	1 792 000 000 €	

Tabelul 2.52 Evoluția bugetului executat pentru asistență judiciară între 2010 și 2016 (Q12)

State / Entități	Buget executat pentru asistență judiciară				Evoluție
	2010*	2012*	2014	2016	
Albania	21 429 €	60 253 €	35 714 €	198 600 €	
Andora	NA	387 485 €	NA	487 022 €	
Armenia	294 140 €	NA	NA	736 571 €	
Austria	18 400 000 €	19 000 000 €	21 070 101 €	19 700 000 €	
Azerbaidjan	345 054 €	457 000 €	734 600 €	617 312 €	
Belgia	75 326 000 €	87 024 000 €	91 998 158 €	82 832 591 €	
Bosnia și Herțegovina	5 906 637 €	7 128 234 €	7 636 209 €	7 469 095 €	
Bulgaria	3 867 730 €	3 579 030 €	4 796 175 €	4 197 520 €	
Croația	11 160 557 €	8 071 016 €	10 939 335 €	10 809 907 €	
Cipru	NA	1 526 738 €	895 700 €	1 907 617 €	
Republica Cehă	28 361 213 €	24 142 835 €	20 433 489 €	21 135 536 €	
Danemarca	87 896 311 €	83 643 048 €	134 146 776 €	129 857 618 €	
Estonia	2 982 213 €	3 835 000 €	3 989 764 €	3 835 000 €	
Finlanda	58 100 000 €	67 697 000 €	65 276 000 €	89 400 000 €	
Franța	361 197 138 €	367 180 000 €	381 268 078 €	338 820 356 €	
Georgia	1 080 548 €	1 428 885 €	1 302 966 €	1 735 348 €	
Germania	NA	344 535 431 €	647 401 631 €	676 027 512 €	
Grecia	2 500 000 €	8 300 000 €	7 348 223 €	6 120 564 €	
Ungaria	304 823 €	907 974 €	970 353 €	1 140 272 €	
Islanda	4 004 810 €	3 555 654 €	NA	NA	
Irlanda	87 435 000 €	83 159 000 €	85 346 304 €	91 666 000 €	
Italia	127 055 510 €	153 454 322 €	143 915 571 €	233 477 724 €	
Letonia	842 985 €	962 294 €	1 159 625 €	2 035 197 €	
Lituania	3 906 105 €	4 543 826 €	5 883 027 €	5 494 755 €	
Luxemburg	3 000 000 €	3 500 000 €	NA	NAP	
Malta	85 000 €	49 500 €	70 000 €	161 662 €	
Republica Moldova	314 034 €	1 211 570 €	1 169 715 €	1 087 297 €	
Monaco	224 400 €	294 400 €	421 100 €	369 850 €	
Munteenegru	169 921 €	NA	88 577 €	143 299 €	
Olanda	481 655 000 €	495 300 000 €	455 000 000 €	468 300 000 €	
Norvegia	213 990 000 €	270 501 300 €	NA	NA	
Polonia	23 244 000 €	24 107 000 €	23 328 000 €	27 427 000 €	
Portugalia	51 641 260 €	55 184 100 €	68 342 718 €	60 335 899 €	
România	7 915 238 €	7 958 050 €	9 511 348 €	10 173 620 €	
Federația Rusă	105 836 124 €	120 873 284 €	NA	NA	
Serbia	NA	NA	NA	NA	
Slovacia	1 357 776 €	1 771 287 €	NA	NA	
Slovenia	5 834 338 €	5 514 089 €	3 492 487 €	3 091 043 €	
Spania	237 898 199 €	253 034 641 €	NA	262 316 223 €	
Suedia	195 683 782 €	236 399 146 €	257 883 019 €	361 941 952 €	
Elveția	100 061 055 €	108 609 657 €	149 445 510 €	160 540 482 €	
FYROMacedonia	NA	304 741 €	156 322 €	247 592 €	
Turcia	79 338 098 €	89 840 624 €	103 638 593 €	102 074 069 €	
Ucraina	NA	NA	3 472 684 €	6 950 954 €	
UK-Anglia și Wales	2 521 000 000 €	2 717 785 054 €	2 189 363 139 €	1 810 000 000 €	
UK-Scotia	NA	179 000 000 €	177 976 260 €	158 138 180 €	
Israel		39 771 572 €	72 090 759 €	87 877 559 €	
Maroc				154 372 €	
Medie	125 903 498 €	139 186 130 €	137 294 791 €	129 075 031 €	
Mediană	7 915 238 €	8 185 508 €	9 511 348 €	8 821 358 €	
Minim	21 429 €	49 500 €	35 714 €	143 299 €	
Maxim	2 521 000 000 €	2 717 785 054 €	2 189 363 139 €	1 810 000 000 €	

*În aceste cicluri, a fost colectat doar un buget aprobat. Cu toate acestea, numeroase state și entități au pus la dispoziție în schimb bugetul.

Aceeași tendință poate fi observată la examinarea evoluției bugetului aprobat pentru asistență juridică, cu unele discrepanțe între bugetele aprobate și cele executate, din cauza numărului variabil de cauze noi.

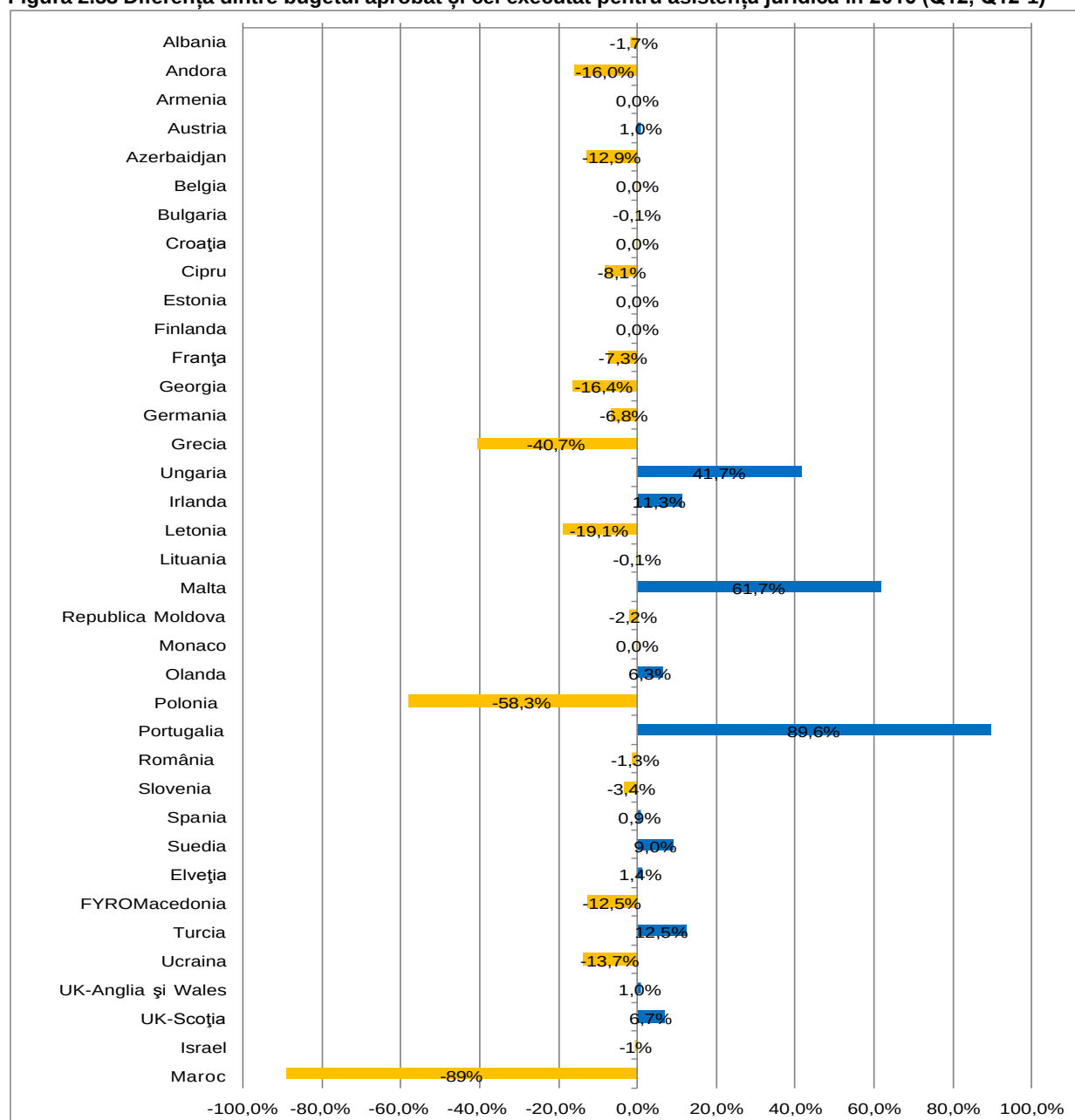
În perioada 2012-2016, trebuie subliniate eforturile susținute ale **Albaniei, Austriei, Finlandei, Georgiei, Greciei, Letoniei, Luxemburgului, Maltei, Monaco, Poloniei, României, Elveției, Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei, Turciei, Ucrainei și Israelului**. Variația în **Germania** este rezultatul faptului că datele din 2010 și 2012 sunt incomplete și nu sunt comparabile cu datele din 2014 și 2016.

Belgia, Norvegia, Slovenia și Regatul Unit-Anglia au bugete pentru asistență juridică în declin constant începând cu anul 2012.

Unele state care au depus eforturi semnificative în ceea ce privește asistența juridică între 2010 și 2014 și-au limitat bugetul în perioada 2014-2016. Acestea sunt **Azerbaidjan, Bulgaria, Croația, Lituania și Federația Rusă**.

În schimb, în perioada 2014-2016, alte state sau entități au majorat bugetul alocat asistenței juridice între 2012 și 2014: **Irlanda, Țările de Jos și Regatul Unit-Scoția**.

Figura 2.53 Diferența dintre bugetul aprobat și cel executat pentru asistența juridică în 2016 (Q12, Q12-1)

Pentru majoritatea acestora, nu au existat variații majore, în timp ce în 13 state, diferența a fost de peste 10 %.

În **Ungaria, Malta, Portugalia și Suedia**, bugetul executat a fost mai mare decât bugetul aprobat. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că numărul de cauze noi care beneficiază de asistență juridică a fost mai mare decât cel preconizat.

În schimb, în **Andora, Azerbaidjan, Franța, Grecia, Letonia, Polonia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Ucraina**, bugetul executat a fost mai mic decât bugetul aprobat. În unele țări, această diferență se datorează unei întârzieri a plăților (de exemplu, în **Grecia și în Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**), în timp ce în alte țări (de exemplu, în **Letonia și în Polonia**), numărul de cauze noi și costurile asistenței juridice au fost mai scăzute decât se preconizase. În **Franța**, reducerile bugetare semnificative au afectat bugetul pentru asistență juridică; în plus, modelul de finanțare a asistenței juridice este în curs de reformă.

Tendențe și concluzii

În majoritatea statelor și entităților, evoluția bugetului alocat sistemului judiciar respectă evoluția cheltuielilor publice. În ansamblu, tendința europeană rămâne o creștere treptată, moderată și continuă în bugetele sistemelor judiciare.

Evaluarea bugetelor alocate sistemelor judiciare dezvăluie un contrast puternic al situațiilor din Europa. Există state și entități în care bugetul sistemului judiciar crește indiferent de comprimarea cheltuielilor publice și, dimpotrivă, cazuri în care reducerea bugetului sistemului judiciar este mai mare decât reducerea cheltuielilor publice. Mai multe state care s-au confruntat cu reduceri ale bugetelor sistemelor judiciare din cauza crizei economice și financiare din 2008 par să fi ieșit de acum din această tendință; unele dintre acestea se îndreaptă treptat către nivelurile pe care le-au cunoscut înainte de criză.

Media europeană privind bugetele sistemelor judiciare este de 64 EUR pe cap de locuitor în 2016 (cu 6 EUR pe cap de locuitor mai mult decât în 2014). Această creștere este în mare măsură rezultatul disponibilității datelor din acest ciclu, din **Andora, Germania, Islanda și Monaco**, care se numără printre țările mai bogate, care investesc în sistemul lor judiciar peste media europeană. În plus, în 5 state, cheltuielile pe cap de locuitor sunt mai mici de 10 EUR, în timp ce în 7 state sau entități cheltuielile sunt mai mari de 100 EUR. Diferențele în ceea ce privește nivelul de trai, măsurat prin PIB, explică, în mod evident, aceste diferențe în termeni absoluți. Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că cele mai bogate state nu sunt neapărat cele cu cele mai mari eforturi bugetare în sistemele lor judiciare. Cu toate acestea, cel puțin pentru **Luxemburg și Norvegia**, bugetele alocate sistemului judiciar sunt foarte importante în ceea ce privește volumul lor.

În general, bugetul instanței reprezintă cea mai mare parte din bugetul alocat sistemului judiciar: în medie cu 66 % (același procent ca în 2014). Deși există mari diferențe între state și entități, remunerația personalului (judecători și nejudcători) este cel mai important element al bugetelor instanțelor în 2016: 69 %, în medie, din bugetele alocate instanțelor. În comparație cu media europeană, o parte mai mare a bugetului judiciar (aproximativ 30 %) este alocată parchetelor din țările din Europa de Est, în timp ce țările din nordul Europei tind să investească mai mult în asistență juridică (mai mult de 30 % din bugetul sistemului judiciar).

Recenta evoluție a unei tendințe de a externaliza anumite servicii poate fi observată, pentru a optimiza resursele bugetare pentru managementul instanțelor, dar și, uneori, pentru a consolida specializarea și expertiza în anumite domenii.

Toate statele sau entitățile au pus în aplicare un sistem de asistență juridică atât în materie penală, cât non-penală, în conformitate cu cerințele Convenției Europene a Drepturilor Omului. Aproape toate statele sau entitățile au instituit un sistem de asistență juridică în alte cauze decât cele penale. Ca regulă generală, acest sistem cuprinde reprezentarea de către un avocat în fața instanței, dar și consiliere juridică. În ceea ce privește evoluția bugetelor alocate asistenței judiciare, este posibil să se facă distincția între două tendințe care caracterizează statele și entitățile europene: cele care dispun de cele mai dezvoltate sisteme au tendința de a restrânge bugetul alocat asistenței juridice și cele în care sumele alocate asistenței juridice sunt cele mai scăzute, tind să crească bugetul pentru asistență juridică.

Plata taxelor judiciare este o caracteristică esențială a sistemului de justiție din Europa: contribuabilul nu este singurul care finanțează sistemul, întrucât i se solicită și justițiabilului să contribuie. Numai **Franța**, **Luxemburg** și, în prezent, **Spania** prevăd accesul la instanțe fără taxe. Veniturile generate de taxele judiciare variază de la mai puțin de 1 % la peste 50 % din bugetul Curții și chiar, în unele state, corespund la mai mult de jumătate din bugetul sistemului judiciar. Pentru majoritatea statelor, în special cele în care instanțele judecătorești obțin veniturile registrelor (ale societăților comerciale și ale afacerilor comerciale sau transferurile imobiliare, de exemplu), reprezintă o resursă semnificativă care acoperă o mare parte a cheltuielilor de funcționare ale instanțelor, iar în cazul **Austriei**, sume care depășesc cu mult costurile de funcționare ale întregului sistem judiciar.

Capitolul 3. Personalul judiciar și avocații

Prezentul capitol se referă la personalul judiciar și avocați, la modalitățile de recrutare a personalului, la condițiile de angajare, la formare, la remunerație și la statut pentru a măsura eforturile continue ale statelor și entităților de a îmbunătăți condițiile de muncă ale personalului judiciar și, în acest mod, de a îmbunătăți calitatea serviciilor furnizate publicului în domeniul justiției. Cu toate acestea, nu este întotdeauna ușor să se stabilească în țări care beneficiază de un sistem judiciar administrativ autonom ce anume intră în mod specific în domeniul său de competență. În acest capitol, se acordă o atenție deosebită problemei parității.

3.1 Judecători

Un judecător este o persoană căreia i se încredințează sau care participă la pronunțarea unei hotărâri în care părți adverse pot fi fie persoane juridice, fie persoane fizice, în timpul procesului. Această definiție ar trebui privită din perspectiva Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Mai precis, *„judecătorul decide, în conformitate cu legea și în urma unei proceduri organizate, cu privire la orice chestiune aflată sub jurisdicția sa”*.

Pentru a ține mai bine seama de diversitatea statutului și a funcțiilor care pot fi legate de noțiunea de „judecător”, în sistemul CEPEJ au fost definite trei tipuri de judecători, în conformitate cu o tipologie dovedită:

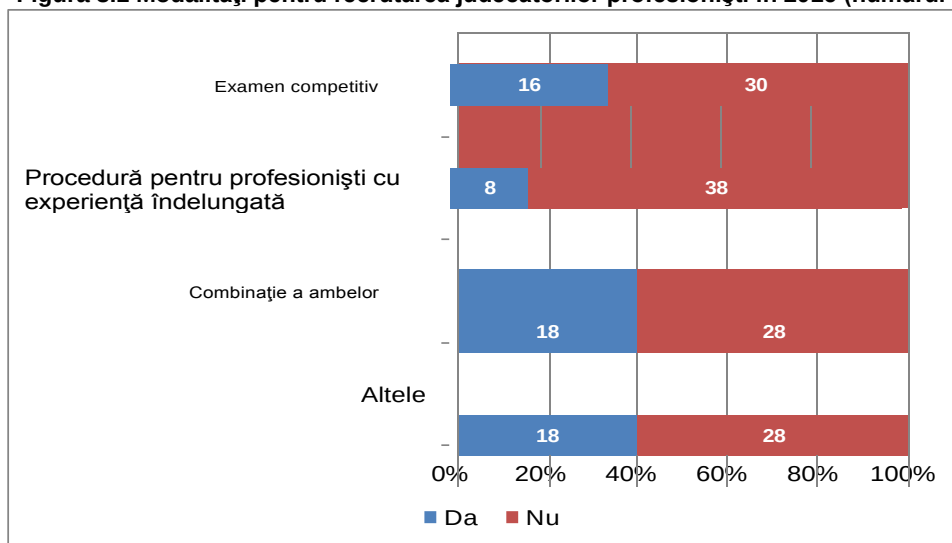
- judecătorii de profesie sunt „cei care au beneficiat de formare profesională și care sunt plătiți ca atare” și a căror funcție principală este să lucreze în calitate de judecător și nu ca procuror; faptul că lucrează cu normă întreagă sau cu fracțiune de normă nu le afectează statutul;
- judecătorii care exercită funcția ocazional și care sunt remunerați ca atare;
- judecătorii neprofesioniști care sunt voluntari, sunt despăgubiți pentru cheltuielile lor și care pronunță hotărâri cu caracter obligatoriu.

Pentru aceste trei categorii, pentru o mai bună evaluare a activității lor efective, statelor li s-a solicitat să precizeze numărul de posturi ocupate efectiv de către judecătorii de profesie, indiferent dacă lucrează sau nu cu normă întreagă.

Calitatea și eficiența justiției depind în mare măsură de sistemele de recrutare a judecătorilor, dar și de formarea inițială și continuă a acestora, de numărul lor, de statutul care trebuie să le garanteze independența și de numărul membrilor personalului care lucrează în instanțe fie ca asistenți judiciari, fie în exercitarea activității judiciare. În timp ce modalitățile de recrutare a judecătorilor nu s-au schimbat deloc de la ultimul studiu al CEPEJ, se poate observa că unele state întâmpină dificultăți în stabilirea unei formări generale și/sau continue obligatorii. În general, statutul oficial al judecătorilor le garantează independența. Principiul inamovibilității este consacrat la scară largă. Există posibilitatea, în mai multe state și entități, de a revoca un judecător fără consimțământul său din motive organizatorice; trebuie să se asigure că acesta rămâne compatibil cu principiul independenței.

3.1.1 Recrutarea judecătorilor profesioniști

Figura 3.1 Modalități pentru recrutarea judecătorilor profesioniști în 2016 (numărul statelor / entităților) (Q110)

Concursul reprezintă modalitatea comună de recrutare a judecătorilor, aleasă de 34 state și entități: în 16 state ca modalitate exclusivă de recrutare (**Albania, Andora, Armenia, Austria, Bulgaria, Republica Cehă, Franța, Germania, Grecia, Italia, Republica Moldova, Monaco, România, Serbia, Spania, Turcia**) și 18 state, în combinație cu o altă procedură care angajează profesioniști din domeniul juridic cu experiență pe termen lung (**Andora, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Georgia, Germania, Letonia, Lituania, Luxemburg, Monaco, Țările de Jos, Polonia, Serbia, Slovacia, Slovenia, Turcia, Ucraina și Regatul Unit-Scoția**). În **Maroc**, judecătorii sunt, de asemenea, recrutați prin concurs, dar pot fi, de asemenea, recrutați direct în urma unei anchete și a unui interviu de preselecție.

8 state au o procedură care se bazează pe experiență și pe vechime în muncă în rândul avocaților, fără concurs (**Albania, Austria, Irlanda, Malta, Norvegia, Elveția, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția**, precum și **Israel**).

Trebuie remarcat faptul că legislația națională stabilește adesea durata minimă a experienței necesare. Pe de altă parte, experiența juridică poate fi interpretată în sens larg, ceea ce se întâmplă de cele mai multe ori (juriști, avocați, notari, consilieri juridici, funcționari și alte profesii în domeniul juridic) sau în sens restrâns (foști magistrați, posturi *de referenți*, judecători asistenți, judecători asociați, judecători stagiați etc.).

De exemplu, în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** și în **Irlanda**, nu există o examinare formală pentru a accede în sistemul judiciar, iar experiența profesională a candidaților este fundamentală pentru evaluarea efectuată de autoritatea competentă. În mod similar, în **Elveția** nu există o programă de învățământ oficială care să descrie etapele necesare pentru funcția de judecător. Judecătorii sunt, în general, selectați din rândul experților din domeniul juridic cu experiență care își desfășoară activitatea în calitate de avocați, experți juridici în cadrul administrației sau întreprinderi și grefieri. Deși din 2009 există o Academie Judiciară Elvețiană, formarea propusă nu este obligatorie (cu excepția unor cantoane). În **Malta**, judecătorii și *Magistrații* sunt aleși din rândul avocaților, fiind necesară o experiență de 12 ani pentru a deveni judecător și 7 ani pentru a deveni *Magistrat*.

În **Finlanda** și **Suedia**, sistemul de recrutare se bazează exclusiv pe experiența dobândită în cadrul sistemului judiciar. Fiind licențiați în drept, candidații la funcția de judecător evoluează profesional în cadrul instanțelor, formarea practică implicând exercitarea unor diverse funcții, înainte ca aceștia să fie numiți permanent: stagiar sau grefier, referendar, judecător ad-interim (și, în final, în **Suedia**, judecător asociat). Excepția de la acest proces de recrutare se bazează, de asemenea, pe experiența profesională. Sistemul este, de asemenea, destul de asemănător în **Danemarca**. În **Finlanda**, în instanțele administrative de mici dimensiuni experiența în calitate de avocat, procuror sau specialist în domeniul fiscal este suficientă, la fel ca și diploma de doctorat. În **Suedia**, orice persoană care are o calificare juridică de procuror sau de avocat poate fi candidat.

În **Portugalia**, experiența relevantă în domeniul juridic poate oferi acces la funcția de judecător. În unele state, cei care dețin doctoratul în drept și foștii judecători sunt exceptați de la examinarea prealabilă intrării în

sistemul de justiție (**Lituania**, în ceea ce privește foștii judecători ai Curții Supreme, ai Curții Constituționale și ai jurisdicțiilor europene; **Federația Rusă**). În **Croația**, persoanele care au avut anterior calitatea de judecători, avocați sau notari pot fi numiți judecători în anumite jurisdicții, după ce au participat la o examinare în fața Consiliului Judiciar, diferită de examinarea finală a Academiei Judiciare. În **Franța**, există posibilitatea recrutării fără concurs, rezervată candidaților care au o experiență profesională care îi califică pentru exercitarea funcțiilor judiciare, cu condiția obținerii unui aviz favorabil din partea unui comisii alcătuite exclusiv din judecători din cadrul sistemului judiciar, „comisia de promovare” (*Commission d’avancement*).

Nu este exclus ca alte calificări decât cele judiciare să fie relevante, cum ar fi situația în **Islanda**, în care este relevantă și calitatea de membru al Parlamentului sau calitatea de funcționar al administrației financiare în cadrul jurisdicțiilor administrative și fiscale (**Finlanda**, anumite landuri din **Germania**).

Alte proceduri de recrutare sunt utilizate în 18 de state și entități, în combinație cu procedurile menționate mai sus (14 de state și entități) sau exclusiv (numai 4 state și entități).

Unele state, cum ar fi **Azerbaidjan**, au indicat că recrutarea are loc într-o altă modalitate decât prin examen sau folosind criteriul experienței profesionale, însă mecanismul descris este similar cu cel al unui concurs. În **Franța**, concursurile alternative pentru recrutarea judecătorilor și a procurorilor sunt deschise candidaților cu experiență profesională anterioară. Aceste concursuri se desfășoară în fața unor comisii care includ, de asemenea, personalități din afara sistemului judiciar. În **Estonia**, ulterior formării inițiale a candidaților selectați în urma concursului are loc o examinare. Promovarea concursului este o condiție aplicabilă tuturor candidaților, dar perioada de formare este redusă pentru cei care au experiență în calitate de avocat, procuror, consultant al instanței, grefier sau judecător. În mod similar, un fost avocat calificat și experimentat, care promovează cu succes examenul, poate fi numit direct în calitate de judecător în cadrul unei curți de apel. În **Georgia** este pusă în aplicare o combinație de mai multe mecanisme: analiza candidaturii și apoi concurs și pentru a fi admis la High School of Justice. **Ungaria** nu a introdus un sistem competitiv de recrutare: Consiliul Judiciar local (format exclusiv din judecători aleși de colegii lor) acordă note candidaților și președintele de instanță prezintă o propunere președintelui Biroului Național de Justiție pentru numirea unui judecător; respectiva propunere este transmisă Președintelui Republicii. De asemenea, **Islanda** nu a adoptat sistemul competitiv de recrutare: există o comisie care evaluează competențele candidaților la funcții judiciare. **Muntelegru** recurge la un mecanism care implică Consiliul Judiciar (un examen urmat de interviu, în funcție de clasamentul stabilit de Consiliu). În perioada examinată în acest raport (2016), **Polonia** folosește o combinație de mai multe sisteme, un rol major fiind încredințat Consiliului Judiciar (numirea judecătorilor supleanți, după o evaluare de 36 luni pentru a deveni judecător). **Federația Rusă** a ales un mecanism de calificare valabil pentru o perioadă de trei ani. În **Austria**, modalitățile de recrutare a judecătorilor din cadrul instanțelor administrative, create în 2014, implică experiență profesională de 5 ani. Numai cei mai buni candidați sunt selectați pentru o listă restrânsă cu trei candidați, stabilită de comisia juridică a instanțelor de contencios administrativ, pentru recrutarea de către Oficiul de Administrație.

În unele state, este posibil să nu existe un mecanism specific de examinare și numirea inițială a judecătorilor face obiectul dublei cerințe : experiență juridică prealabilă și promovarea examenului de intrare în barou (**Muntelegru, Slovenia**).

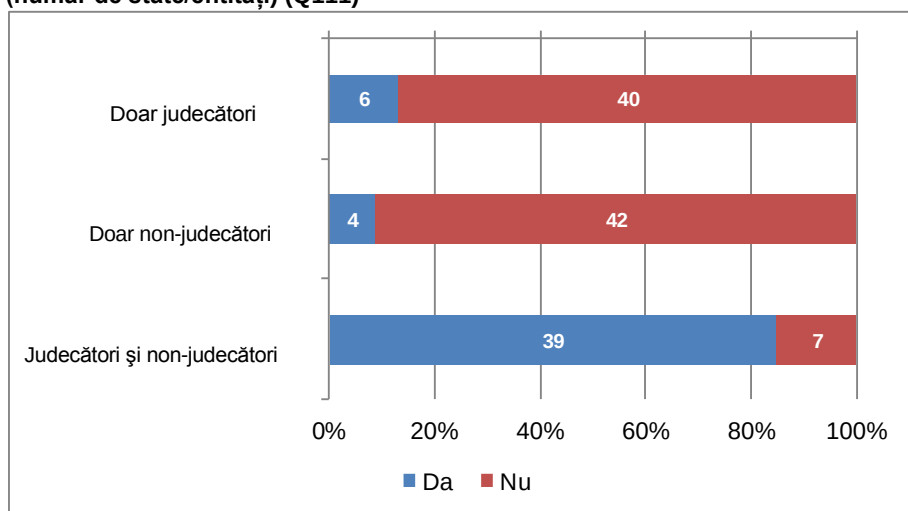
Unele state federale, cum ar fi **Germania**, recurg la proceduri diferite, având în vedere că recrutarea este organizată în funcție de prevederile relevante din fiecare land. **Monaco** se caracterizează prin particularitatea că face distincția între recrutarea judecătorilor monegaști și a judecătorilor detașați dintr-un alt stat (în special **Franța**) în **Monaco**.

Experienței profesionale a candidaților pentru profesia de judecător i se acordă din ce în ce mai multă importanță în cadrul procesului inițial de numire, fiind considerată fie un avantaj, ca una din cerințele necesare, fie unic criteriu de selecție. Acest parametru de evaluare bazat pe competență ar trebui să faciliteze o mai bună calitate a hotărârilor și o mai mare eficiență în ceea ce privește actul de justiție.

Autoritatea responsabilă cu recrutarea inițială și numirea

Toate statele și entitățile insistă ca autoritatea responsabilă cu procedura de recrutare să fie independentă. Unele dintre acestea fac distincție între autoritatea formală, care poate fi cea care numește (de exemplu, președintele Republicii sau ministrul justiției) și autoritatea responsabilă efectiv cu procesul de recrutare, care trebuie să se bucure de independență față de puterea executivă.

Figura 3.2 Autoritățile responsabile cu recrutarea inițială și numirea judecătorilor profesioniști în 2016 (număr de state/entități) (Q111)

Autoritatea responsabilă pentru formarea inițială și continuă a judecătorilor este fie o autoritate compusă exclusiv din judecători (6 state: **Cipru, Germania, Letonia, Lituania, Elveția**) sau o autoritate compusă exclusiv din persoane care nu sunt judecători (4 state: **Andorra, Republica Cehă, Germania, Elveția**) sau o autoritate compusă din judecători și nejudicari (39 state și entități, incluzând **Armenia, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Georgia, Germania, Grecia, Islanda, Irlanda, Italia, Luxemburg, Malta, Republica Moldova, Monaco, Muntenegru, Țările de Jos, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Federația Rusă, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Elveția, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Turcia, Ucraina, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția, Israel, Maroc**). În **Germania** și în **Elveția**, cele trei tipuri de autorități sunt prezente la nivelul entităților federale, în conformitate cu sistemele lor autonome.

Dincolo de diferitele sisteme de numire adoptate de state, începe să se contureze din ce în ce mai clar un consens european cu privire la locul și rolul unui „Înalt Consiliu Judiciar, neutru din punct de vedere politic sau al unui organism echivalent, ca instrument eficient de garantare a respectării principiilor democratice de bază”¹². În mai multe state și entități, un Consiliu Judiciar (**Albania, Andorra, Armenia, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cipru, Franța, Georgia, Ungaria, Italia, Lituania, Republica Moldova, Monaco, Muntenegru, Polonia, Portugalia, România, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Elveția** (în cantoanele care au un Înalt Consiliu Judiciar), **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Turcia, Ucraina**) sau o comisie specială de selecție/evaluare/numire a judecătorilor (**Azerbaidjan, Danemarca, Estonia, Finlanda, Irlanda, Lituania, Letonia, Luxemburg, Norvegia, Federația Rusă, Suedia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, UK- Scoția și Israel**) au un rol central. Aceste instituții sunt compuse adesea din majoritatea membrilor sistemului judiciar, ceea ce reprezintă o garanție esențială a independenței lor și a practicienilor din domeniul juridic care participă la un angajament de legitimitate democratică. **Andorra** este o excepție, cu un Înalt Consiliu Judiciar alcătuit exclusiv din persoane care nu sunt judecători. Existența unei comisii de selecție nu exclude implicarea Înaltului Consiliu Judiciar în procedura de numire (**Azerbaidjan, Lituania, Slovacia**). În **Lituania**, de exemplu, Președintele Republicii numește judecători, alții decât cei ai Curții Supreme, la recomandarea comisiei de selecție stabilit de el însuși, cu acordul Parlamentului și după consultarea Consiliului Judiciar. În timp ce gradul de implicare a consiliilor judiciare sau a altor comisii de numire variază — de la formularea propunerii (marea majoritate a statelor) la numirea oficială (în **Andorra, Bosnia și Herțegovina, Croația, Cipru** (cu excepția judecătorilor Curții Supreme), **Spania, Muntenegru, Slovenia, Turcia**) — acestea contribuie cu siguranță la calitatea justiției prin asigurarea unei prime garanții a independenței funcționale a judecătorilor.

În unele cazuri, concursul care permite accesul la profesia de judecător se desfășoară în fața unui juriu special alcătuit. Acesta din urmă este compus astfel încât să ofere garanții de independență și obiectivitate similare celor legate de componența consiliilor judiciare și a comisiilor de selecție (**Franța, Grecia, Monaco**).

¹² Comisia de la Veneția, *Numirile în sistemul judiciar*, Raport adoptat în cadrul celei de-a 70-a Reuniune Plenară (Veneția, 16-17 martie 2007), CDL-AD(2007)028, Strasbourg, 22 iunie 2007, §22

În multe state și entități, numirea oficială a judecătorilor revine șefilor de stat care acționează la propunerea Consiliului Judiciar (**Albania** (cu excepția judecătorilor Curții Supreme), **Armeniei**, **Austriei** și **Islandei** (pentru judecătorii supreme), **Danemarca** (Regina acționează la recomandarea Consiliului de numire a judecătorilor), Franța, Finlanda (judecătorii sunt numiți de președintele republicii la recomandarea Consiliului de numire a judecătorilor), **Franța, Finlanda** (judecătorii sunt numiți de președintele republicii la recomandarea ministrului justiției), cu recomandarea Comitetului pentru numire), **Ungaria**, Irlanda, Republica Moldova, **Monaco** (numirea este făcută prin ordin suveran în raportul directorului de servicii judiciare, după consultarea Înalțului Consiliu Judiciar), a Federației Ruse (cu privire la judecătorii federali), a **Federației Ruse** (cu privire la judecătorii federali), a **Slovaciei**, a **Ucrainei**, a **Israelului**).

Numirea oficială poate fi, de asemenea, responsabilitatea guvernului (**Norvegia**, **Germania** (în unele entități federale), **Suedia**) și, mai precis, a Ministerului Justiției (pentru judecătorii alții decât judecătorii Curții Supreme), **Germania** (pentru un număr semnificativ de landuri), **Italia**) sau un alt ministru (**Islanda** — Ministerul de Interne). În **Regatul Unit-Anglia** și în Țara Galilor, **Lord Cancelarul, ca reprezentant al Reginei, numește judecători la recomandarea unei comisii independente de numire. O comisie similară există în Regatul Unit-Scoția** și prezintă propuneri prim-ministrului înainte de a trimite recomandările sale către regină. În aproape toate statele și entitățile, recomandările Consiliului Judiciar au caracter obligatoriu pentru autoritatea împuternicită să facă numiri oficiale, dacă nu în drept, cel puțin în practică.

Ar trebui reamintit faptul că, în conformitate cu jurisprudența constantă a CEDO, numirea judecătorilor de către puterea executivă sau puterea legislativă este acceptabilă cu condiția ca, odată ce aceasta a fost numită; Nu primesc nicio presiune sau instrucțiuni în exercitarea funcțiilor lor judiciare¹³.

În **Malta**, procesul de recrutare este gestionat exclusiv de către executiv. Judecătorii sunt numiți de șeful statului la propunerea ministrului justiției. Acest lucru este valabil și în **Republica Cehă**, unde nu există un Consiliu Superior al Magistraturii, însă fiecare instanță dispune de un organ consultativ care exprimă un aviz privind candidații la funcția de președinte și vicepreședinte, la planul de lucru și la alte chestiuni organizatorice. Pentru judecătorii candidați la Curtea Supremă, este necesar acordul președintelui acestei instanțe.

Numirile în funcție de puterea legislativă prin alegeri sunt excepționale. În **Slovenia**, Adunarea Națională alege judecătorii pe baza unei propuneri a Consiliului Judiciar. Este interesant de remarcat faptul că, în **Serbia**, alegerea de către Parlament deschide o perioadă inițială de 3 ani, după care Consiliul Superior al Magistraturii alege judecători permanenți. În **Lituania**, judecătorii Curții Supreme sunt aleși de *Parlament* la propunerea președintelui republicii, în timp ce în **Estonia**, aceștia sunt aleși de Parlament, la propunerea șefului de justiție (ales de Parlament la propunerea șefului de stat). În mod similar, judecătorii Curții Supreme a **Federației Ruse** sunt aleși de camera superioară a parlamentului rus, la recomandarea șefului de stat și luând în considerare opinia președintelui Curții Supreme. La nivelul entităților federale, judecătorii sunt aleși de puterea legislativă la propunerea președintelui instanței relevante sau a guvernatorului entității respective. În **Elveția** sunt numiți judecători de al doilea grad de jurisdicție și, respectiv, ai Curții Supreme, de către parlamentele cantonale și, respectiv, de către Parlamentul federal, la recomandarea partidelor politice și, în majoritatea cazurilor, după examinarea candidaturilor de către o comisie parlamentară.

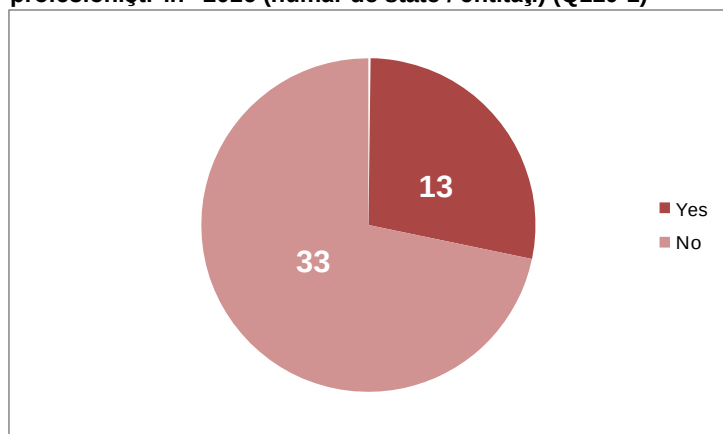
În anumite cazuri rare, dreptul de propunere sau de numire oficială este încredințat anumitor autorități judiciare. În **Estonia**, de exemplu, judecătorii de primă și de a doua instanță sunt numiți de către președintele republicii la propunerea Adunării Plenare a Curții Supreme. În **Spania**, înainte de a fi numiți de Consiliul General al Magistraturii, candidații trec printr-o serie de examinări în fața unei instanțe de recrutare compuse din judecători de la diferite niveluri și din alți practicieni ai dreptului. În **Elveția**, judecătorii de prim grad de jurisdicție sunt numiți de instanțele cantonale sau sunt aleși de către public. În cele din urmă, în **Finlanda**, dacă este necesar, Curtea Supremă și Curtea Supremă Administrativă pot numi judecători cu titlu temporar în fața instanțelor ordinare timp de cel puțin un an (de mai puțin de un an, competența este acordată președintelui instanței în cauză).

Se poate observa că, în cazul instanțelor specializate, unele state au ales să aleagă judecătorii de către colegii lor (**Franța**: Cazul judecătorilor de pe lângă instanțele comerciale sau al consilierilor pe probleme de arbitraj al forței de muncă (Conseillers prers homaux) privind dreptul muncii. Ei nu sunt judecători de profesie și nu primesc salariu pentru acest post, ci numai compensații.

¹³CEDO, *Flux/Moldova* (nr. 2), Appl.Nr. 31001/03, 3/10/2007, § 27.

Gen și recrutare

Figura 3.3 Măsuri pentru a asigura egalitatea între bărbați și femei în procesul de recrutare a judecătorilor profesioniști în 2016 (număr de state / entități) (Q110-1)

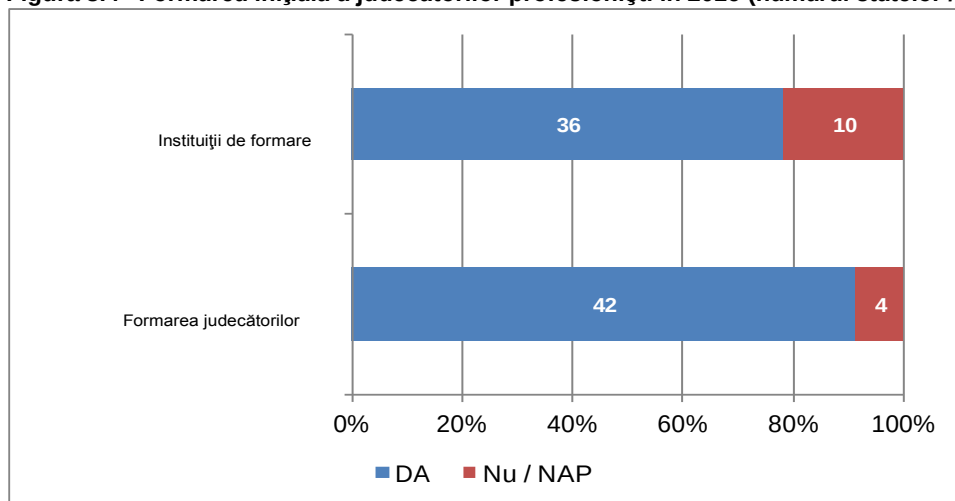
13 state și entități raportează ținând seama de gen în procesul de recrutare și numire (7 în cadrul exercițiului precedent). **Armenia, Austria, Bosnia și Herțegovina, Danemarca, Georgia, Germania, Islanda, Muntenegru, Norvegia, Serbia, Spania, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția și Israel** indică faptul că aplică norme specifice în acest sens. De exemplu, în **Armenia**, paritatea între bărbați și femei este unul dintre motivele elaborării listei de judecători candidați, care trebuie să reprezinte cel puțin 25 % din reprezentanții unui anumit sex. În **Bosnia și Herțegovina**, Legea privind Consiliul Superior al Judecătorilor și Procurorilor urmărește, de asemenea, atingerea parității ca o obligație a Consiliului în cursul procedurii de numire și de promovare a judecătorilor. În mod similar, Consiliul Judiciar din **Muntenegru** este obligat să respecte o obligație legală de a asigura paritatea între bărbați și femei în cadrul procedurii de numire. În **Regatul Unit-Anglia și în Țara Galilor** există o responsabilitate legală a Lordului cancelar și a Lord Chief Justice pentru a asigura această paritate.

Aceste răspunsuri trebuie evaluate cu precauție, deoarece, în multe cazuri, autoritățile responsabile de recrutare aplică doar principiul nediscriminării pe criterii de gen; foarte puține state și entități au început să construiască o politică care să ia efectiv în considerare dimensiunea de gen, fie sub forma unor cote obligatorii, fie sub forma unor stimulente pentru a recruta persoane din genul subreprezentat cu competențe egale.

3.1.2 Formarea judecătorilor profesioniști

Formarea inițială obligatorie a judecătorilor și instituțiile însărcinate cu formarea inițială

Figura 3.4 Formarea inițială a judecătorilor profesioniști în 2016 (numărul statelor / entităților) (Q127, Q131)

În marea majoritate a statelor și entităților, înainte de a-și exercita funcțiile, judecătorii beneficiază de o formare specifică. Aceasta din urmă este obligatorie în 42 de state și entități. Nu este obligatoriu în 4 state și entități (în **Țările de Jos**, formarea inițială obligatorie de 4 ani a fost eliminată în 2014).

Ar trebui remarcat faptul că definiția conceptului de formare inițială variază încă de la un stat și de la o entitate la alta.

Există diferențe în ceea ce privește punctul în care are loc formarea inițială, și anume înainte sau după numirea/alegerea definitivă a judecătorului. Este posibil să se facă distincția între o formare inițială obligatorie înainte de numirea candidaților care au promovat examenele de admitere (acest lucru este valabil în marea majoritate a statelor care au un examen de admitere) și o formare inițială obligatorie după numire. (**Estonia, Franța, Irlanda, Lituania, Federația Rusă, Slovenia**).

Statele și entitățile au puncte de înțelegere diferite în ceea ce privește conținutul formării inițiale. Pare logic ca în țările în care judecătorii sunt recrutați în rândul practicienilor din domeniul dreptului cu experiență profesională îndelungată, formarea inițială să fie redusă la simple formalități organizaționale și administrative. Cu toate acestea, în statele în care judecătorii sunt recrutați relativ tineri, după ce au trecut cu succes examenul de admitere, o formare reală a cunoștințelor juridice, precum și cursuri practice în instanțe, sunt esențiale pentru calitatea justiției. Răspunsurile statelor și entităților ar trebui citite în lumina acestei observații preliminare.

Pentru a asigura formarea inițială a judecătorilor, existența instituțiilor este din ce în ce mai frecventă în Europa, iar 36 de state și entități au astfel de instituții (precum și în **Israel și Maroc**). **Andora, Austria, Estonia, Finlanda, Letonia, Luxemburg, Malta, Monaco, Norvegia și Elveția** nu au astfel de instituții. Formarea inițială este relativ lungă în țările în care aceasta este furnizată de o Academie judiciară, de o instituție similară sau prin programe de formare obligatorii (**Bulgaria** — 9 luni, **Franța** — 31 luni, **Croația** — 2 ani, **Austria** — 4 ani). Cu toate acestea, în țările în care judecătorii provin din rândul specialiștilor cu experiență, formarea (care este o calificare inițială) durează doar câteva zile (pentru țările în care se aplică dreptul comun) sau este complet absentă (**Malta**, unde se solicită o experiență de 12 de ani în calitate de avocat pentru a exercita funcția de judecător).

Formarea inițială este opțională în 4 state și entități (**Finlanda, Serbia, Suedia și Elveția**, unde formarea oferită de Academia judiciară este obligatorie numai în anumite cantoane). În timp ce **Finlanda și Suedia** au indicat că formarea inițială a judecătorilor este opțională, ar trebui reamintit faptul că accesul la profesie în statele respective este condiționat de o lungă formare practică în instanță înainte de numire. Aceasta înseamnă că formarea propusă după numire poate fi descrisă ca formare continuă, mai degrabă decât ca formare inițială. În plus, în **Suedia** există o modalitate alternativă de a deveni judecător printr-o formare inițială de patru ani la Academia judiciară. În **Serbia**, a fost introdus un examen de admitere pentru judecătorii aleși pentru prima dată, organizat de Consiliul Superior al Magistraturii. În mod alternativ, un candidat pentru prima instanță care a finalizat formarea inițială la Academia judiciară nu va fi obligat să susțină acest examen, iar cunoștințele și competențele sale vor fi evaluate în cadrul examenului final al Academiei Judiciare. În cele din urmă, în **Slovacia**, este necesară formarea inițială înainte de examinarea intrării, dar candidații pot participa, de asemenea, la programele de formare la locul de muncă oferite cu titlu facultativ.

Formarea profesională continuă a judecătorilor

Pe lângă formarea inițială, toate statele și entitățile le oferă judecătorilor posibilitatea de a fi formați în timpul carierei (formare la locul de muncă); această formare este obligatorie în 19 de state și entități. Numai 3 state nu oferă o astfel de formare continuă (**Irlanda, Malta și Spania**). În **Irlanda**, judecătorii nu exercită funcții de gestionare administrativă; prin urmare, acestea nu necesită formare în acest domeniu. În **Finlanda**, începând cu 1 ianuarie 2017, fiecare judecător are obligația de a actualiza cunoștințele și cunoștințele sale juridice. Cu toate acestea, chiar și atunci când este opțională, o proporție considerabilă a judecătorilor sunt de obicei interesate de formarea în domeniul serviciilor. În **Austria**, mai mult de 70 % din judecători urmează o formare generală continuă în fiecare an. În unele state și entități, faptul că urmează cursuri de formare continuă, opțional, constituie un plus în CV-ul judecătorului care dorește să preia alte funcții.

Această formare la locul de muncă este fie ocazională (în 7 state și entități precum **Malta**, unde judecătorii organizează activități ocazionale prin intermediul Comitetului de studii judiciare) sau este obișnuită de-a lungul întregii cariere (în 38 de state și entități). Uneori, legislațiile naționale prevăd un interval de timp în care fiecare judecător are obligația de a urma o formare la locul de muncă: durata formării nu poate fi: Mai puțin de 5 de zile pe an și mai mult de 20 de zile pe an în **Albania**, 4 de zile pe an în **Bosnia și Herțegovina**, 5 de zile pe an în **Franța**, o dată la 5 ani în **Lituania**, o dată la trei ani în **Federația Rusă**, 5 de zile pe an în **Regatul Unit-Scoția**. Legislația olandeză este atât precisă, cât și flexibilă — 90 de ore pentru o perioadă de 3 ani. Trebuie remarcat

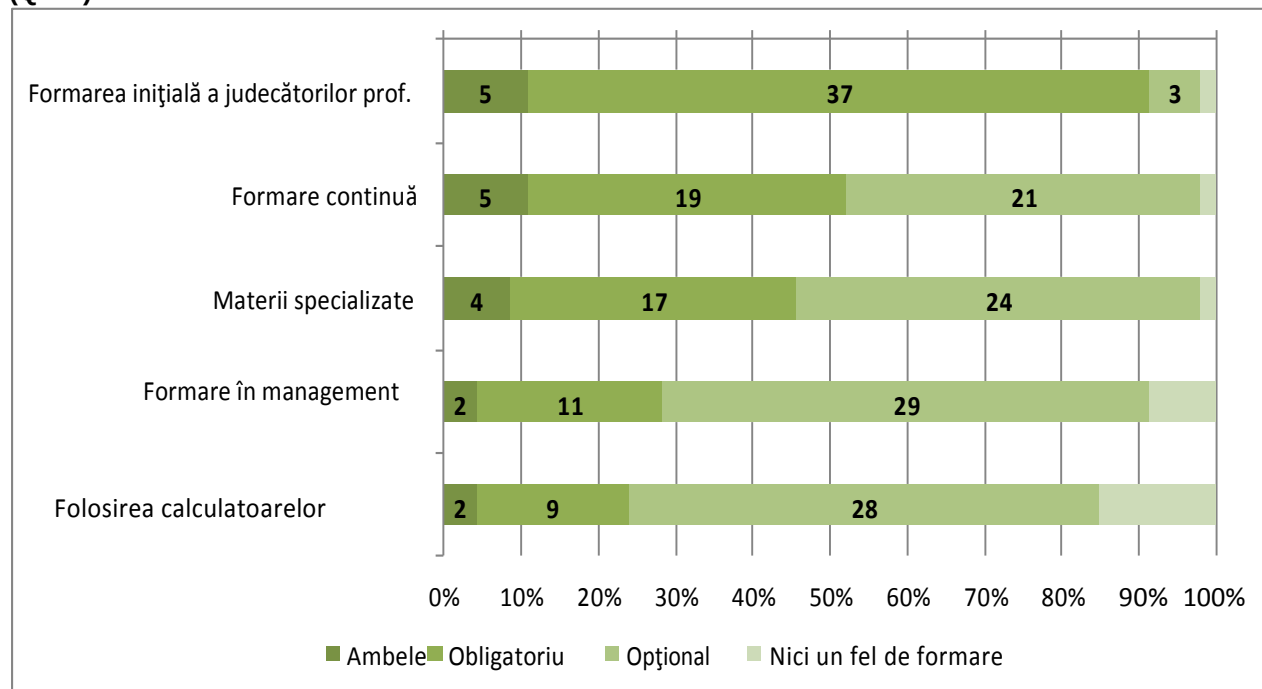
faptul că, în **Lituania**, este necesară o formare la locul de muncă dincolo de criteriile pe 5 ani în caz de promovare, transfer de la o instanță de judecată de drept general la o instanță specializată, sau chiar în cazul unei evoluții în calificarea *judecătorului* etc.

În majoritatea statelor și entităților, judecătorii trebuie să urmeze o formare generală. Cu toate acestea, de obicei, aceștia au în continuare libertatea de a alege tipul de formare în funcție de calificările și nevoile lor. În plus, autoritățile competente în materie de formare elaborează programe bazate pe priorități definite anterior și pe nevoile mai largi ale sistemului judiciar, ceea ce explică de ce programele se schimbă în mod regulat. Formarea continuă se desfășoară sub formă de prelegeri, al căror conținut este foarte divers, al unor seminare și conferințe interne sau în străinătate, al unor ateliere interdisciplinare care promovează schimbul de cunoștințe și de experiență, formare și vizite, inclusiv către jurisdicții europene și internaționale etc. Formarea continuă permite urmărirea eficienței justiției care rezultă din creșterea competențelor juridice ale judecătorilor și adaptarea constantă a acestora din urmă la circumstanțele aplicabile, dincolo de dreptul și jurisprudența aplicabilă.

Sunt organizate, de asemenea, activități de formare specifice în circulație (obligatorii sau opționale) pentru a ocupa funcții judiciare specializate (42 de state și entități) în ceea ce privește diferite domenii de drept și, de asemenea, în ceea ce privește particularitățile unui subiect specific (justiția pentru minori, noile forme de criminalitate, statutul victimelor, protecția drepturilor copiilor etc.) sau pentru cei care vor exercita funcții de conducere (41 de state și entități), în special în ceea ce privește pozițiile președinților și ale administratorilor instanțelor sau pentru a optimiza utilizarea tehnologiei informației în instanțe (38 de state și entități). În **Bosnia și Herțegovina**, există o formare profesională continuă obligatorie pentru judecătorii specializați în funcția de judecători tineri. Un număr de 5 de zile de formare continuă în domeniul gestionării publice sunt obligatorii pentru noile instanțe. Se poate observa că cursurile de formare oferite sunt din ce în ce mai multidisciplinare. În **Austria**, judecătorii sunt încurajați să își dezvolte competențele economice. În Regatul **Unit-Anglia și Țara Galilor**, se oferă formare profesională specifică judecătorilor care decid cu privire la chestiuni economice și administrative. De asemenea, se internaționalizează tot mai mult activitățile de formare la locul de muncă. Țările de **Jos** au dezvoltat un program deosebit de cuprinzător de formare continuă (programă cuprinzătoare privind dezvoltarea conducerii și a gestionării, elaborată la cererea Consiliului Judiciar și a Consiliului procurorilor generali, cu accent pe conducerea personală).

Legislația europeană — Consiliul Europei și Uniunea Europeană — face parte integrantă din programele naționale, într-o majoritate de voturi. În mod similar, aceste două organizații regionale oferă numeroase posibilități de formare a judecătorilor naționali prin stagii, seminare, vizite de studiu etc.

Figura 3.5 Modalitățile de formare a judecătorilor profesioniști în 2016 (numărul de state/entități) (Q127)

Tendințe și concluzii

În general, în ceea ce privește recrutarea judecătorilor, standardele europene par să fie bine ancorate în normele constituționale și legislative naționale. Garanțiile de independență în ceea ce privește autoritățile de recrutare, procedura urmată, rolul Consiliului pentru justiție sau al unui organism similar și condițiile în care este condiționat accesul la funcția de judecător sunt, într-adevăr, prezente, indiferent de metoda de numire aleasă și de concepția din dreptul intern a principiului separării puterilor. Cu toate acestea, va fi necesar să se urmărească evoluțiile ulterioare în acest domeniu, ținând seama de reformele inițiate începând din 2016 în unele state.

Formarea continuă este în curs de dezvoltare. Judecătorii/procurorii sunt încurajați să își consolideze competențele și cunoștințele, adesea în mod multidisciplinar. În timp ce formarea continuă rămâne mai degrabă opțională, caracterul său obligatoriu este consolidat atunci când este vorba de poziții sau funcții specializate (de exemplu, un judecător pentru minori sau un șef de instanță).

Una dintre tendințele care trebuie respectate este importanța din ce în ce mai mare acordată experienței judecătorilor candidați în procesul de selecție. Acest parametru, caracteristic inițial țărilor de drept comun, este mai vizibil în aproape toate statele membre.

3.1.3. Numărul de judecători

Categoriile CEPEJ disting diferența dintre judecătorii de profesie care lucrează cu normă întreagă, judecătorii de profesie care sunt prezenți pe o bază ocazională și judecătorii neprofesioniști (posturi de judecători). Cetățenii care se ocupă de jurii populare (19 de state și entități) ar trebui, în principiu, să fie abordați în afara acestor categorii.

Judecători

Se reamintește faptul că judecătorii profesioniști pot fi definiți drept cei care au fost recrutați, formați și remunerați pentru a exercita funcția de judecător drept ocupație principală. Această categorie nu se referă la judecătorii profesioniști care au loc ocazional.

Judecători de profesie participând la ședințe cu caracter ocazional

Pentru a răspunde unei cereri legitime de proximitate și de actualitate, unele state și entități consolidează personalul din cadrul judecătorilor de profesie care judecă în permanență pe o bază ocazională de judecători de profesie. Acești judecători profesioniști sunt profesioniști cu experiență în drept. Aceștia își îndeplinesc funcția cu fracțiune de normă și sunt în general remunerați pe baza numărului de schimburi pe care le efectuează.

Țările de drept comun utilizează în mod tradițional această categorie specială de judecători de profesie (**UK-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția**). În mod similar, acest tip de judecători face parte din *Tribunalul de Corts* din **Andorra**, din Curtea de Justiție și din Curtea Supremă din **Monaco**. În **Malta**, pe lângă comisarii pentru justiție angajați cu fracțiune de normă, Curtea de litigii minore este prezidată de un avocat numit pentru o perioadă de 5 ani. În **Muntelegru** există posibilitatea ca Consiliul de Justiție să transfere temporar (sau permanent) judecătorii de la o instanță la alta.

În unele state și entități, judecătorii eligibili pentru pensionare pot fi desemnați să îndeplinească funcția de judecători supleanți (**Danemarca, Belgia, Muntenegru, Norvegia, Israel**). În **Israel**, se disting două categorii specifice: judecătorii pensionați au dreptul să se pronunțe numai în legătură cu liberarea condiționată și cei care au puterea de a lua o decizie cu privire la fond, cum ar fi judecătorii de profesie.

În **Spania**, pe lângă judecătorii adjuncți, există judecători de rezervă. Acestea caracterizează, de asemenea, sistemul **Bosniei și Herțegovinei**, în care sunt numite de către Consiliul Suprem al Judecătorilor și Procurorilor, la cererea șefului instanței în cauză, pentru o perioadă maximă de 2 ani, cu scopul de a reduce numărul de cauze aflate pe rol și de a oferi înlocuiri. Aceștia exercită funcția judiciară în timp complet și în același cadru juridic ca și judecătorii obișnuiți.

Judecători neprofesioniști

Un număr important de state și entități recurg la judecători neprofesioniști. Această practică este în conformitate cu jurisprudența CEDO care a statuat în următorii termeni: "*participarea judecătorilor profesioniști la activitatea de judecată nu este, în sine, contrară articolului 6 par. 1*"¹⁴.

Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Luxemburg, Monaco, Norvegia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Elveția (13 cantoane din 26 astfel de judecători neprofesioniști), **fosta Republică iugoslavă a Macedoniei** sau chiar **Regatul Unit-Anglia și Regatul Unit și Scoția**. Poate fi „judecători consultanți”, judecători fără formare juridică care stau singură sau în mod colegial, dar fără sprijinul unui judecător de profesie (țările de drept comun) sau al judecătorilor care participă la un judecător profesional (cum este cazul, de exemplu, în **Austria, Belgia, Croația, Republica Cehă, Franța, Ungaria, Germania, Luxemburg, Monaco, Norvegia, Slovacia, Slovenia, Suedia sau Israel**). De asemenea, poate fi judecătorii de pace competenți să soluționeze litigii civile de mici dimensiuni sau să pronunțe hotărâri cu privire la infracțiuni minore (**Spania, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția**).

¹⁴ ECtHR, *Ibrahim Gürkan v. Turkey*, app. N°10987/10, 3/ A07/2012, § 18.

Tabelul 3.6 Categorii și numărul judecătorilor în 2016 (Q1, Q46, Q48, Q49, Q50)

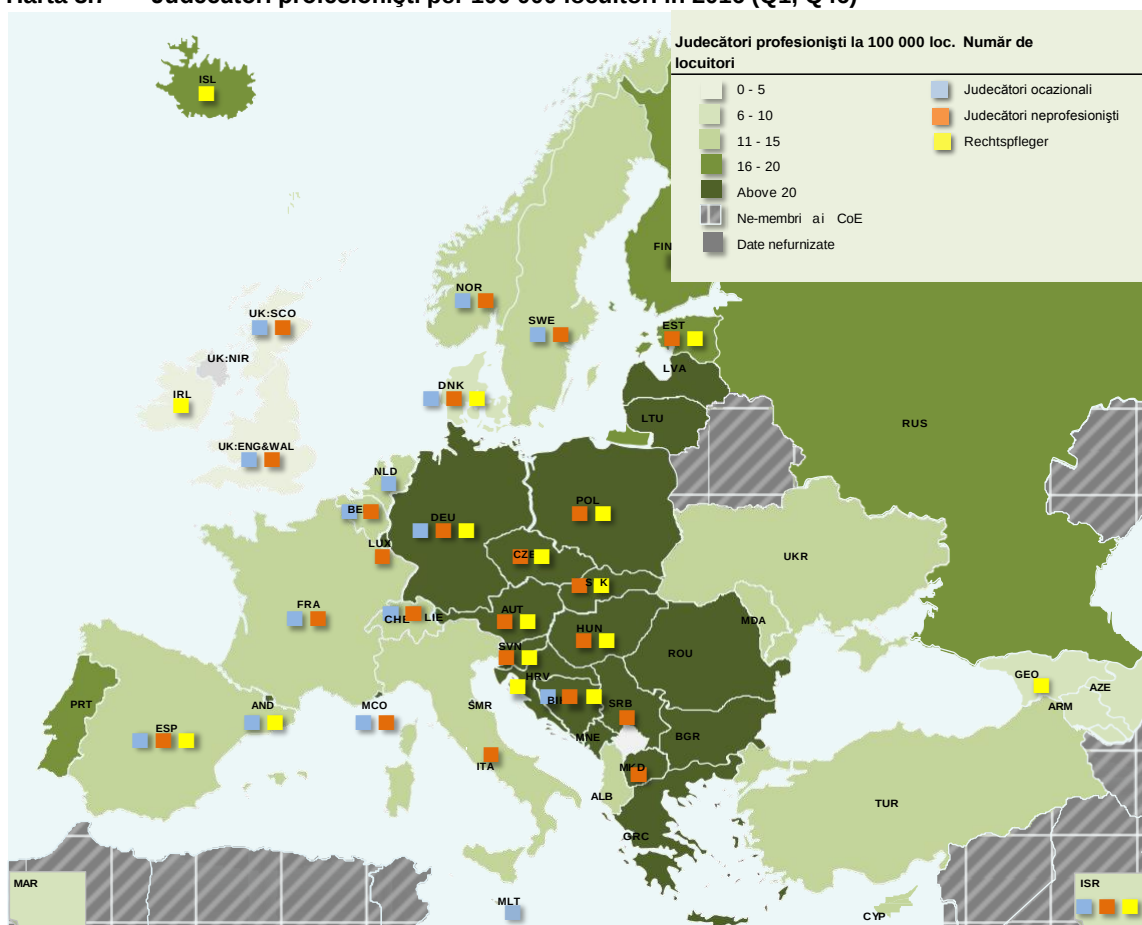
State/ Entități	Judecători profesioniști		Judecători profesioniști ce judecă ocazional)		Judecători neprofesioniști		Proces cu juri
	Număr absolut	per 100 000 locuitori	Număr absolut	per 100 000 locuitori	Număr absolut	per 100 000 locuitori	
Albania	363	13	NAP	NAP	NAP	NAP	
Andora	26	36	2	3	NAP	NAP	
Armenia	231	8	NAP	NAP	NAP	NAP	
Austria	2 397	27	NAP	NAP	823	9	
Azerbaidjan	509	5	NAP	NAP	NAP	NAP	
Belgia	1 600	14	66	1	3 653	32	
Bosnia și Herțegovina	1 014	29	91	3	171	5	
Bulgaria	2 255	32	NAP	NAP	NAP	NAP	
Croația	1 797	43	NAP	NAP	NAP	NAP	
Cipru	111	13	NAP	NAP	NAP	NAP	
Republica Cehă	3 005	28	NAP	NAP	5 796	55	
Danemarca	372	6	NA	NA	10 000	174	
Estonia	232	18	NAP	NAP	502	38	
Finlanda	1 068	19	NAP	NAP	1 738	32	
Franța	6 995	10	477	1	24 925	37	
Georgia	278	7	NAP	NAP	NAP	NAP	
Germania	19 867	24	NA	NA	91 717	112	
Grecia	2 780	26	NAP	NAP	NAP	NAP	
Ungaria	2 811	29	NAP	NAP	4 440	45	
Islanda	53	16	NAP	NAP	NAP	NAP	
Irlanda	162	3	NAP	NAP	NAP	NAP	
Italia	6 395	11	NAP	NAP	3 522	6	
Letonia	503	26	NAP	NAP	NAP	NAP	
Lituania	778	27	NAP	NAP	NAP	NAP	
Luxemburg	187	32	NAP	NAP	28	5	
Malta	45	10	20	5	NAP	NAP	
Republica Moldova	418	12	NAP	NAP	NAP	NAP	
Monaco	37	99	16	43	148	394	
Muntenegru	318	51	NAP	NAP	NAP	NAP	
Țările de Jos	2 331	14	1 074	6	NAP	NAP	
Norway	559	11	63	1	45 000	856	
Polonia	9 980	26	NAP	NAP	12 977	34	
Portugalia	1 986	19	NAP	NAP	NAP	NAP	
România	4 628	24	NAP	NAP	NAP	NAP	
Federația Rusă	26 443	18	NAP	NAP	NAP	NAP	
Serbia	2 707	38	NAP	NAP	2 478	35	
Slovacia	1 311	24	NAP	NAP	1 972	36	
Slovenia	880	43	NAP	NAP	3 445	167	
Spania	5 367	12	946	2	7 692	17	
Suedia	1 179	12	NA	NA	8 363	84	
Elveția	1 251	15	2 988	35	1 554	18	
FYROMacedonia	566	27	NAP	NAP	739	36	
Turcia	11 218	14	NAP	NAP	NAP	NAP	
Ucraina	6 203	15	NAP	NAP	NAP	NAP	
UK-Angliași Wales	1 760	3	6 479	11	16 296	28	
UK-Scoția	200	4	79	1	450	8	
Israel	735	9	53	1	440	5	
Maroc	2 938	8	NAP	NAP	NAP	NAP	
Medie	2 939	22	1 025	9	10 351	94	
Mediană	1 124	18	85	3	3 484	35	
Minim	26	3	2	1	28	5	
Maxim	26 443	99	6 479	43	91 717	856	

Tabelul prezintă disparități semnificative, inclusiv între țări similare ca întindere și venit. Această situație se explică, în parte, prin diversitatea organizațiilor judiciare. Într-adevăr, dintr-un stat în altul, judecătorii profesioniști se ocupă de un volum foarte variabil de proceduri, în special deoarece judecătorii neprofesioniști pot fi responsabili pentru litigii semnificative, precum în **Belgia, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Norvegia, Polonia, Serbia, Slovenia, Suedia, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei** și **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În timp ce majoritatea acestor judecători neprofesioniști se pronunță în materie penală, unele state precum **Austria, Belgia, Franța, Ungaria, Monaco, Slovenia** și **Spania** le atribuie conflicte de muncă, litigii sociale, litigii comerciale sau o parte a litigiilor de dreptul familiei. Cu toate acestea, aproximativ 15 de state și entități, dintre care unele sunt democrații tinere, încredințează toate litigiile lor judecătorilor profesioniști și nu recurg la judecători neprofesioniști. Contrastul deja dintre țările din Europa de Est care au o unitate jurisdicțională, în mare parte sau în totalitate profesionalizată, și țările din Europa de Vest, este încă de actualitate. Același lucru este valabil în ceea ce privește concluzia Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), potrivit căreia statele membre ieșite din regimurile autoritare privesc legea și justiția ca oferind legitimitatea esențială pentru reconstrucția democrației.¹⁵

Diferențele în ceea ce privește numărul de judecători de profesie per stat sau entitate evidențiate în acest tabel rezultă, în mod evident, din diferența de resurse umane alocate în cadrul fiecărui stat pentru funcționarea instanțelor. Numărul mediu de 22 de judecători la 100 000 de locuitori (date relativ stabile în ultimul deceniu) trebuie evaluat în lumina tuturor acestor elemente diferite.

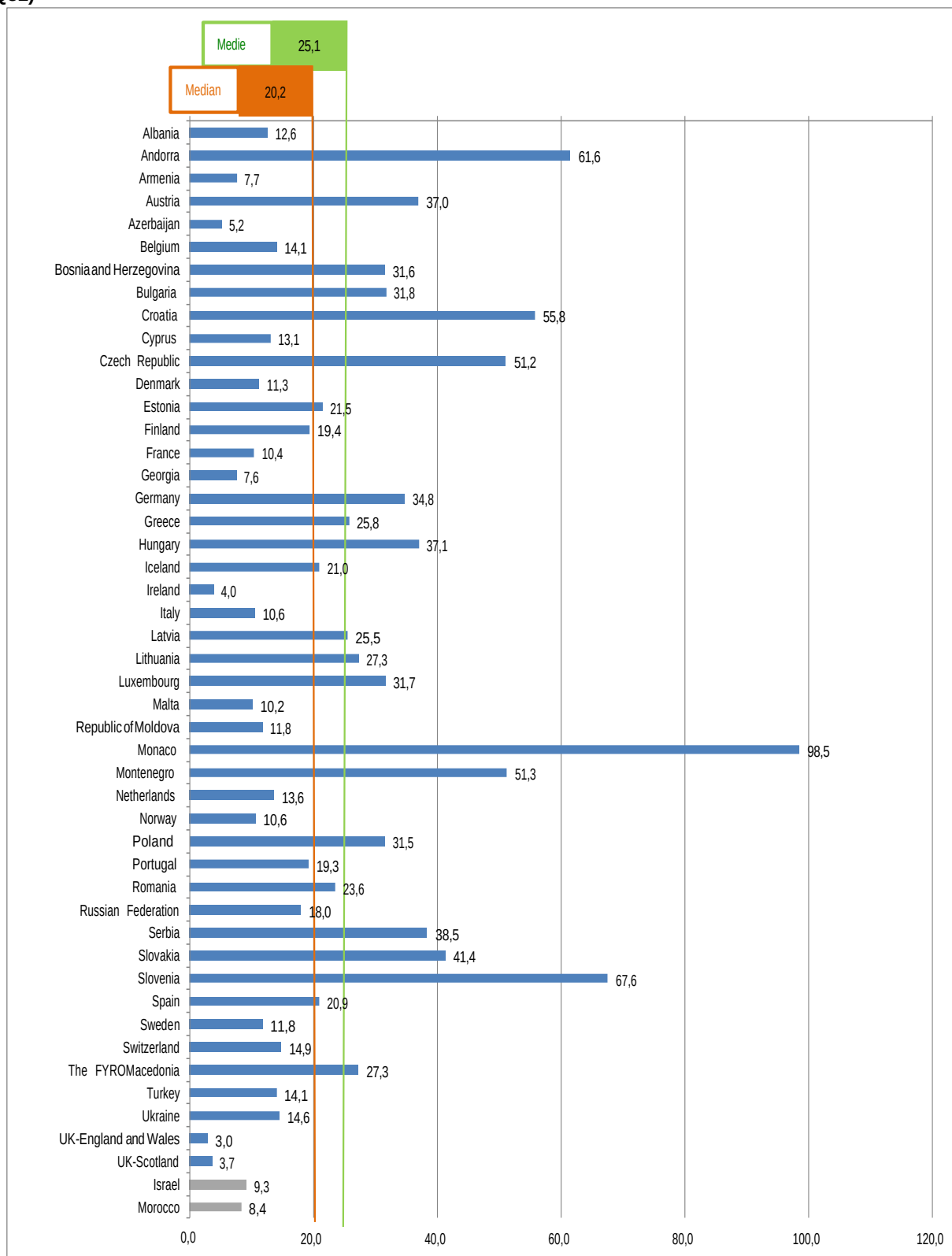
Merită să încercăm să înțelegem mai bine ce poate reprezenta numărul de judecători de profesie la 100 000 de locuitori. Într-adevăr, o parte variabilă a litigiului poate fi asigurată, în opinia statului, de către judecători profesioniști care desfășoară o activitate ocazională, de către judecători neprofesioniști și de către *Rechtspfleger*. În majoritatea cazurilor, acestea din urmă își desfășoară activitățile cu normă întreagă. Prin urmare, a fost elaborat un tabel cu numărul de judecători și *Rechtspfleger* la 100 000 de locuitori, care oferă o viziune mai puțin distorsionată cu privire la realitate.

Harta 3.7 Judecători profesioniști per 100 000 locuitori în 2016 (Q1, Q46)

¹⁵ CCJE, Avizul nr. 3 (2002) privind principiile și normele de conduită profesională a judecătorilor, din punct de vedere al eticii, al comportamentului compatibil și al imparțialității, 19 noiembrie 2002, punctul 11.

Figura 3.8 Numărul cumulat al judecătorilor profesioniști și *Rechtspfleger* per 100 000 locuitori în 2016 (Q46, Q52)

Evoluția numărului de judecători de profesie pentru perioada 2014-2016 urmează tendința observată deja pentru perioada anterioară. Datele sunt consecvente în raport cu celelalte elemente menționate. Astfel, se observă o creștere semnificativă în **Austria** (+ 45 %), **Muntenegru** (+ 25 %), **Turcia** (+ 24 %), ca urmare a instituirii unor noi instanțe. **Grecia** prezintă o variație de + 25 %, în principal din motive tehnice (în 2014, mulți judecători nu au fost luați în calcul în mod corect în statistici, iar judecătorii administrativi nu au fost luați în calcul).

Tabelul 3.9 Evoluția în numărul judecătorilor profesioniști între 2010 și 2016 (Q46)

State / Entități	Judecători profesioniști per 100 000 locuitori				Variații		
	2010	2012	2014	2016	2012-2014	2012-2016	2014-2016
Albania	11,7	13,5	12,5	12,6	-7%	-6%	1%
Andora	28,2	31,5	31,2	35,6	-1%	13%	14%
Armenia	6,7	7,2	7,5	7,7	4%	7%	3%
Austria	17,8	18,3	18,9	27,4	3%	50%	45%
Azerbaidjan	6,7	6,5	6,3	5,2	-3%	-19%	-17%
Belgia	14,8	14,3	14,3	14,1	0%	-1%	-1%
Bosnia și Herțegovina	24,4	25,1	25,9	28,9	3%	15%	11%
Bulgaria	30,0	30,7	30,8	31,8	0%	3%	3%
Croația	42,8	45,3	44,4	43,3	-2%	-5%	-3%
Cipru	12,9	11,9	11,3	13,3	-5%	10%	16%
Republica Cehă	29,1	29,1	28,8	28,4	-1%	-2%	-1%
Danemarca	6,7	6,6	6,7	6,5	0%	-3%	-3%
Estonia	16,7	17,7	17,6	17,6	-1%	-1%	0%
Finlanda	18,0	18,1	18,1	19,4	0%	7%	7%
Franța	10,7	10,7	10,5	10,4	-2%	-3%	0%
Georgia	5,2	5,4	6,8	7,5	26%	39%	10%
Germania	24,3	24,7	23,9	24,2	-3%	-2%	1%
Grecia	29,3	23,3	20,6	25,8	-12%	11%	25%
Ungaria	29,0	27,9	28,5	28,7	2%	3%	1%
Islanda	16,3	17,1	NA	15,7	NA	-8%	NA
Irlanda	3,2	3,1	3,5	3,5	10%	11%	0%
Italia	11,0	10,6	11,4	10,6	7%	-1%	-8%
Letonia	21,2	21,5	24,4	25,5	14%	19%	5%
Lituania	23,9	25,6	25,8	27,3	1%	7%	6%
Luxemburg	32,0	34,1	32,7	31,7	-4%	-7%	-3%
Malta	9,3	9,5	9,5	10,2	1%	8%	7%
Republica Moldova	12,4	12,4	10,8	11,8	-13%	-5%	9%
Monaco	100,3	102,4	95,2	98,5	-7%	-4%	3%
Munte negru	41,9	42,4	41,0	51,3	-3%	21%	25%
Olanda	15,2	14,4	14,0	13,6	-3%	-5%	-2%
Norvegia	11,2	11,0	10,8	10,6	-2%	-4%	-2%
Polonia	27,8	26,2	26,2	26,0	0%	-1%	-1%
Portugalia	18,4	19,2	19,2	19,3	0%	1%	0%
România	19,0	20,2	20,5	23,6	2%	16%	15%
Federația Rusă	22,6	23,2	17,8	18,0	-23%	-22%	1%
Serbia	33,7	40,5	38,0	38,5	-6%	-5%	1%
Slovacia	24,9	24,2	24,4	24,1	1%	0%	-1%
Slovenia	49,9	47,1	44,8	42,6	-5%	-10%	-5%
Spania	10,2	11,2	11,5	11,5	3%	3%	0%
Suedia	11,5	11,8	11,8	11,8	0%	0%	0%
Elveția	14,5	15,8	15,7	14,9	-1%	-6%	-5%
FYROMacedonia	32,3	32,4	30,4	27,3	-6%	-16%	-10%
Turcia	10,6	10,7	11,4	14,1	6%	31%	24%
Ucraina	16,9	17,1	18,8	14,6	10%	-15%	-23%
UK-Anglia și Wales	3,6	3,6	3,3	3,0	-7%	-15%	-9%
UK-Scotia	3,5	3,5	3,3	3,7	-5%	6%	12%
Israel		8	8,3	8,5	1%	4%	3%
Maroc			..	8,4			
Medie	20,9	21,3	20,9	21,5	-1%	2%	3%
Mediana	17,3	17,9	18,1	17,8	-1%	-1%	1%
Minim	3,2	3,1	3,3	3,0	-23%	-22%	-23%
Maxim	100,3	102,4	95,2	98,5	26%	50%	45%

Numărul judecătorilor de profesie rămâne, în linii mari, stabil în diferite state și entități. Acestea sunt persoane recrutate pentru a îndeplini funcția de judecător drept ocupație principală. Evoluțiile observate în anumite state au explicații speciale. Numărul judecătorilor a crescut în **Albania**, ca urmare a creșterii numărului de judecători de apel ca urmare a intrării în vigoare, în 2013, a unei noi proceduri de recurs. Numărul judecătorilor din **Austria** a evoluat de la 1 620 la 2 397 din cauza creării de instanțe administrative în 2014; numărul judecătorilor a crescut mecanic din cauza faptului că statisticile din 2016 au ținut cont pentru prima dată de judecătoria administrativă. În plus, în statisticile din 2014 comunicate de **Austria**, unii judecători au fost numărați de două ori, având în vedere că au intervenit în diferite domenii; De atunci, **Austria** a schimbat modul în care prezintă datele pentru a se conforma metodologiei CEPEJ. În **Bosnia și Herțegovina**, Consiliul Superior al Magistraturii a crescut numărul judecătorilor din mai multe instanțe, având în vedere numărul de cauze care urmează să fie tratate și pentru a evita întârzierile excesive în procese. **Turcia înregistrează**, de asemenea, o creștere semnificativă. Această diferență se datorează faptului că, în 2015, curțile de apel nu erau încă operaționale și, prin urmare, niciun judecător nu a fost încă recrutat la acest nivel. Situația din **Ucraina** se caracterizează printr-o scădere semnificativă a numărului de judecători, în special datorită punerii în aplicare a unei reforme importante a sistemului judiciar în 2016.

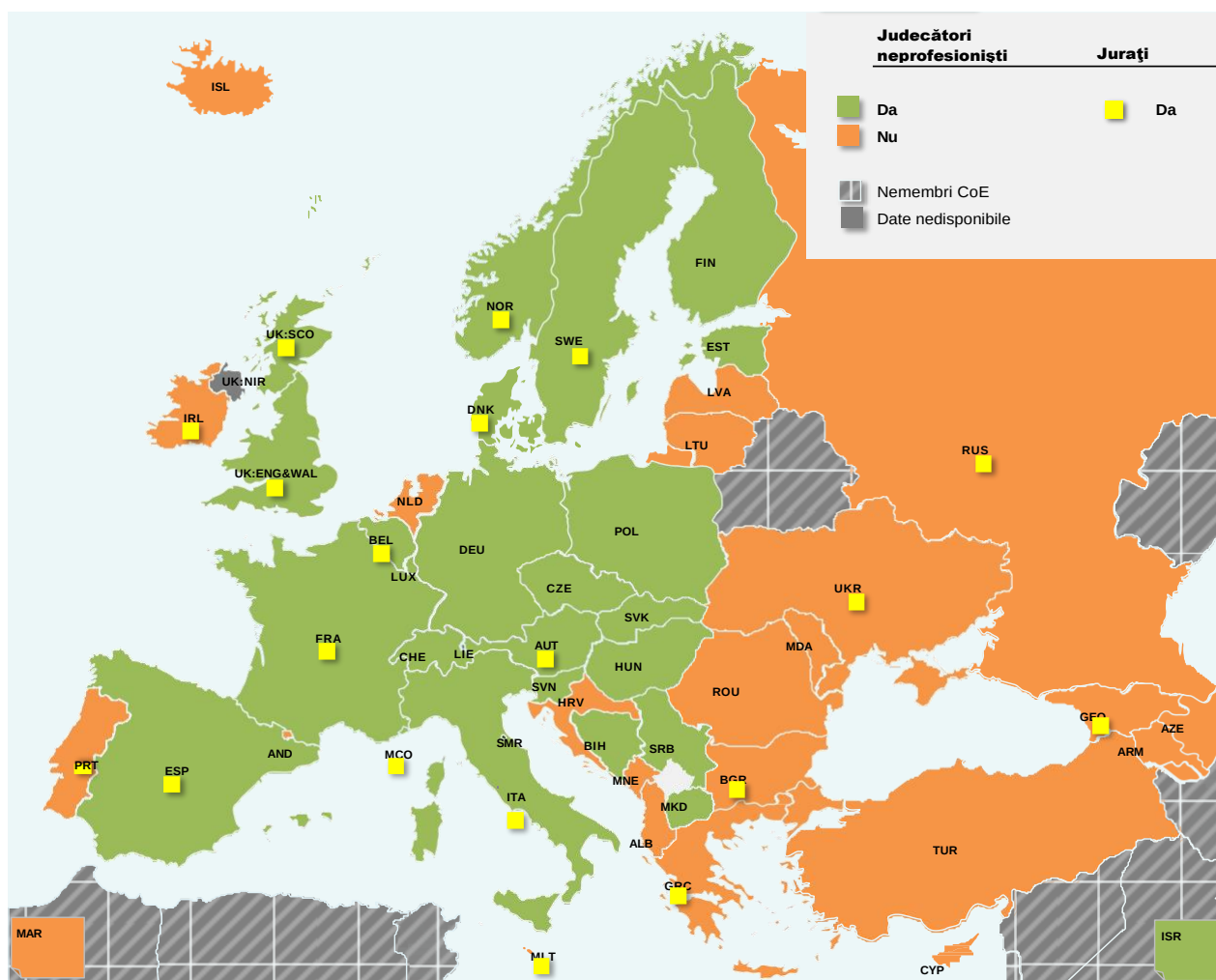
În mod tradițional, țările din Europa de Est au un procent mult mai mare de judecători și funcționari publici pe cap de locuitor.

Numărul mic de judecători de profesie pe cap de locuitor în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** (3 la 100 000 de locuitori), la fel ca în **Regatul Unit-Scoția și Irlanda**, este explicat în mod constant prin proporția foarte mare de cauze judecate de magistrații neprofesioniști. În **Franța**, judecătorii care fac parte din dreptul muncii și din instanțele comerciale sunt neprofesioniști.

Este demn de remarcat faptul că, în ciuda faptului că statele și entitățile au insistat adesea asupra reformelor întreprinse în cadrul sistemelor lor judiciare, de exemplu, fuziunile instanțelor, impactul asupra numărului judecătorilor de profesie a rămas limitat. Exemplul **Bosniei și Herțegovinei** este interesant, dat fiind faptul că numărul de judecători a crescut nu numai ca urmare a reorganizării hărții judiciare, ci și, în special, a unei noi metodologii de prezentare a datelor bazată pe cifre reale mai degrabă decât pe estimări. În **Luxemburg**, numărul de judecători a scăzut ușor ca urmare a creării Curții Supreme de Justiție, care reunește de la 2016 Curtea de Apel și Curtea de Casație.

Numărul de judecători de profesie care au participat ocazional nu variază în mod semnificativ. **Belgia** se confruntă cu o ușoară evoluție (de la 61 la 66), judecătorii pensionați având dreptul să exercite funcția de judecător ședință ocazională. În **Elveția**, numărul judecătorilor de profesie care au participat ocazional la judecătoria a crescut de la 1 900 la aproape 3 000; explicația este aceea că, pe de o parte, judecătorii au fost mai bine clasificați în funcție de așteptările CEPEJ și, pe de altă parte, deoarece numărul de cauze noi este în mod clar în creștere, au fost numiți mai mulți judecători care judecă în mod ocazional.

Figura 3.10 Judecători neprofesioniști în 2016 (Q49)

Dintre cele 48 de state și entități vizate, 19 au un juriu alcătuit din membri ai juriului care nu sunt judecători. De obicei, acești membri ai juriului fac parte din unul sau mai mulți judecători de profesie și se ocupă în principal de infracțiuni, adesea cele mai grave. În țările care fac parte din tradiția juridică comună, un proces al juriului este posibil în cazul anumitor categorii de acțiuni civile (de exemplu, în **Irlanda**, în cauzele privind calomnia din cadrul Înaltei Curți). Cu toate acestea, procesul judiciar în materie civilă rămâne rar (1 % din cauzele civile ale Curții de Justiție din **Regatul Unit-Scoția**). Trebuie remarcat faptul că, în unele cazuri, distincția între jurați și judecătorii evaluatori este dificil de făcut, în special atunci când este vorba de un grup mixt format din unul sau mai mulți judecători de profesie și de un număr limitat de judecători neprofesioniști (majoritate). În **Danemarca**, jurații și judecătorii evaluatori sunt numiți din același grup de persoane, preselectat.

Tabelul 3.11 Judecători neprofesioniști și sarcini încredințate lor în 2016 (Q49, Q49.1)

State / Entități	Număr de judecători neprofesioniști	Judecători neprofesioniști pe tipuri de cauze									Număr total sub-elemente
		Infrațiuni grave	Infrațiuni minore contravenții	Dreptul familiei	Cauze civile	Litigii de muncă	Asistență socială	Cauze comerciale	Cauze insolvență	Alte cauze	
Albania	NAP										NAP
Andora	NAP										NAP
Armenia	NAP										NAP
Austria	823										5
Azerbaidjan	NAP										NAP
Belgia	3653										8
Bosnia și Herțegovina	171										2
Bulgaria	NAP										NAP
Croația	NAP										NAP
Cipru	NAP										NAP
Republica Cehă	5796										3
Danemarca	10000										1
Estonia	502										1
Finlanda	1738										1
Franta	24925										6
Georgia	NAP										NAP
Germania	91717										6
Grecia	NAP										NAP
Ungaria	4440										2
Islanda	NAP										NAP
Irlanda	NAP										NAP
Italia	3522										2
Letonia	NAP										NAP
Lituania	NAP										NAP
Luxemburg	28										1
Malta	NAP										NAP
Republica Moldova	NAP										NAP
Monaco	148										5
Munte negru	NAP										NAP
Olanda	NAP										NAP
Norvegia	45000										8
Polonia	12977										12977
Portugalia	NAP										NAP
România	NAP										NAP
Federația Rusă	NAP										NAP
Serbia	2478										6
Slovacia	1972										2
Slovenia	3445										3
Spania	7692										2
Suedia	8363										5
Elveția	1554										8
FYROMacedonia	739										6
Turcia	NAP										NAP
Ucraina	NAP										NAP
UK-Anglia și Wales	16296										4
UK-Scoția	450										1
Israel	440										1
Maroc	NAP										NAP
Fără judecători profesioniști		7	7	3	6	5	2	4	1	3	
În echevinage (cu un judecător profesionist)		12	4	4	2	8	8	5	2	5	
None		27	35	39	38	33	36	37	43	38	

Numărul de judecători neprofesioniști variază considerabil de la un stat sau de la o entitate la alta. Această disparitate poate fi explicată de mai mulți factori. Pe lângă diferențele demografice care afectează în mod natural volumul litigiilor, trebuie să se considere că activitățile desfășurate de acești judecători neprofesioniști diferă de la un stat sau de la o entitate la alta.

Numărul de judecători neprofesioniști nu a suferit diferențe semnificative. Numai **Estonia** înregistrează o scădere semnificativă a numărului de astfel de judecători, fără explicații specifice. În **Germania**, numărul de judecători consultanți a scăzut, dar aceștia participă în mod semnificativ la procese. **Finlanda** a subliniat că numărul de judecători consultanți este în scădere din cauza modificării componenței instanțelor (un judecător de profesie și 2 judecători consultanți în loc de 3 judecători consultanți).

Este, de asemenea, posibil ca unele state și entități să fi încadrat judecătorii neprofesioniști ca cetățeni membri ai juriilor, care nu sunt considerați ca atare de alte state. Acest lucru poate afecta, în special, comparabilitatea informațiilor în materie penală (infrațiuni grave), caz în care este dificil de știut dacă tabelul reflectă un sistem de *échevinage* (judecători neprofesioniști care să aibă funcția de judecător profesionist), de jurați din juriu sau neprofesioniști, care judecă (în mod regulat), fără un judecător de profesie. Juriile populare există în 19 de state și entități.

Problemele care pot fi judecate de instanțe compuse exclusiv din judecători consultanți sau compuse exclusiv din judecători consultanți sunt diverse, cu și fără *ecvinage*: în dreptul familiei, dreptul civil, dreptul muncii, dreptul social, dreptul comercial și dreptul insolvenței.

Procedura de selecție și de recrutare a judecătorilor neprofesioniști variază considerabil de la un stat sau de la o entitate la alta. În unele cazuri, acești judecători neprofesioniști pot fi aleși: **Republica Cehă**, **Estonia**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania** (judecătorii de pace sunt considerați judecători neprofesioniști; ele sunt situate în fiecare sat în care nu există instanțe profesionale; acestea sunt competente să se ocupe de chestiuni civile la o valoare foarte mică).

Tendențe și concluzii

Numărul judecătorilor de profesie rămâne stabil în general, în timp ce numeroase state și entități au lansat politici de grupare a instanțelor. Cu toate acestea, în unele state, reformele au condus la o creștere semnificativă a numărului de judecători de profesie, uneori pentru a compensa întârzierea din anii anteriori. Instituirea de noi proceduri (crearea de curți de apel) sau noi jurisdicții (administrative) a condus la o creștere a numărului de judecători..

Diferența observată în analizele anterioare între țările din Europa de Est și de Vest este confirmată în ceea ce privește utilizarea judecătorilor consultanți. Sistemele judiciare ale statelor din Europa de Est continuă să funcționeze cu un raport al judecătorilor pe cap de locuitor mai mare decât cel al statelor din Europa de Vest. Utilizarea judecătorilor consultanți rămâne o caracteristică esențială a țărilor de drept comun și a celor din nordul Europei. La nivel european, profesionalizarea judecătorilor este în creștere, cu o tendință de scădere a numărului de state care folosesc judecători consultanți. Există în continuare aceeași neîncredere în țările din Europa de Est față de judecătorii neprofesionali și majoritatea sau aproape toate litigiile sunt încredințate judecătorilor profesioniști. Se pare că sarcinile încredințate judecătorilor neprofesioniști, atunci când sunt utilizate, tind să evolueze. În timp ce sistemul de *Ehevinage* este utilizat în mod obișnuit pentru soluționarea anumitor litigii, unele state au renunțat la acest sistem.

Țările de drept comun recurg, în mod tradițional, la judecători de profesie ședințe în mod ocazional. Implicarea unor astfel de judecători este, de asemenea, justificată în statele mici, precum Andorra și Monaco. În plus, în unele state și entități, judecătorii eligibili pentru pensionare pot fi desemnați ca judecători supleanți (Danemarca, Belgia, Muntenegru, Norvegia, Israel). Această practică contribuie la soluționarea dificultăților legate de locurile de muncă vacante datorate absențelor sau de întârzierile care afectează eficiența instanțelor. În această privință, consiliile de Justiție sunt adesea împuternicite să decidă asupra transferului temporar de judecători de la o instanță la alta. În Spania și în Bosnia și Herțegovina, se pot solicita judecători pentru a asigura înlocuirea sau consolidarea capacității instanțelor de a elimina întârzierile. Europa este divizată în ceea ce privește utilizarea juriilor, care există în puțin mai puțin de jumătate din state. Acest sistem rămâne o caracteristică esențială a Europei de Vest, în timp ce majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est nu au acest sistem — sau au abandonat în mod simbolic în timpul tranziției democratice. Uneori, distincția nu este foarte clară în practică între jurați și judecătorii consultanți. Unele state declară că au un juriu, în timp ce grupul este un grup mixt de judecători de profesie și de cetățeni implicați în calitate de judecători consultanți. Cu toate acestea, pe lângă diferența în ceea ce privește numărul (mai mare pentru un juriu decât pentru un comitet mixt), gradul de autonomie în procesul de luare a deciziilor nu este același și constituie principala trăsătură a distincției.

Componența sistemului judiciar, mai mult sau mai puțin profesionalizat, are un impact puternic asupra aspectelor bugetare, în special în ceea ce privește partea dedicată salariilor, foarte ridicată în statele și entitățile care au recurs doar la judecătorii profesioniști și relativ slabi în țările care apelează la judecători neprofesioniști..

3.1.4. Repartizarea judecătorilor profesioniști între bărbați și femei și între diferitele niveluri de competență

Comitetul de Miniștri a adoptat o strategie a Consiliului Europei privind egalitatea de gen¹⁶. Acest program transversal vizează creșterea impactului și a vizibilității standardelor privind egalitatea prin sprijinirea aplicării acestora în statele membre prin acțiuni și inițiative concrete într-o serie de domenii prioritare. CEPEJ a completat chestionarul privind obiectivul egalității de gen, astfel încât toate profesiile judiciare să fie implicate, și să identifice acțiunile întreprinse pentru îmbunătățirea egalității de gen profesionale (a se vedea mai jos).

Numărul mediu de judecători de profesie în primă instanță este de 81 %, 14 % în a doua instanță și 6 % la nivelul Curții Supreme. Modificările în ceea ce privește **Turcia** sunt explicate prin reforma care creează curți de apel, care a intrat în vigoare în 2016. Numărul judecătorilor de al doilea grad de jurisdicție a înregistrat o ușoară creștere în **Albania**, în urma introducerii, în 2013, a unei proceduri de apel noi în fața instanței de contencios administrativ. Pentru alte țări, cum ar fi **Lituania**, procentul este dificil de stabilit, deoarece unele instanțe funcționează atât ca instanțe de apel, cât și ca instanțe de prim grad de jurisdicție. Această abordare poate fi diferită pentru statele care nu sunt împărțite în trei, dar la patru niveluri: În **Polonia**, de exemplu, în 2016 există patru niveluri de competență, dar trei situații; instanțele regionale sunt competente în primă instanță, iar judecătorii intervin la ambele niveluri. **România** prezintă o particularitate similară cu o competență partajată între instanțele de prim grad de jurisdicție și instanțele de al doilea grad de jurisdicție. În mai multe țări, instanțele de prim grad de jurisdicție se pronunță în calitate de judecător unic, colegialitatea existentă doar din al doilea grad de jurisdicție.

¹⁶Strategia 2018-2023, care urmează Strategiei 2014-2017, a fost adoptată de Comitetul de Miniștri în 7 martie 2018.

Tabelul 3.12 Distribuția judecătorilor profesioniști pe instanțe în 2016 (Q46)

State/ Entități	Numărul total de judecători profesioniști	Prima instanță judecătorească profesioniști	Apel Judecătorească profesioniști	Înalta Curte Judecătorească profesioniști
Albania	363	71%	26%	3%
Andora	26	65%	35%	NAP
Armenia	231	77%	16%	7%
Austria	2 397	81%	14%	6%
Azerbaidjan	509	68%	25%	7%
Belgia	1 600	80%	19%	2%
Bosnia și Herțegovina	1 014	67%	21%	12%
Bulgaria	2 255	79%	12%	8%
Croația	1 797	71%	27%	2%
Cipru	111	88%	NAP	12%
Republica Cehă	3 005	61%	36%	3%
Danemarca	372	68%	27%	5%
Estonia	232	72%	19%	8%
Finlanda	1 068	78%	17%	5%
Franța	6 995	70%	25%	5%
Georgia	278	74%	22%	5%
Germania	19 867	77%	20%	2%
Grecia	2 780	63%	32%	5%
Ungaria	2 811	60%	37%	3%
Islanda	53	81%	NAP	19%
Irlanda	162	88%	6%	6%
Italia	6 395	76%	18%	6%
Letonia	503	62%	28%	9%
Lituania	778	89%	7%	4%
Luxemburg	187	76%	21%	2%
Malta	45	80%	20%	NAP
Republica Moldova	418	73%	20%	7%
Monaco	37	41%	16%	43%
Muntenegru	318	70%	24%	6%
Olanda	2 331	77%	23%	NA
Norvegia	559	67%	29%	4%
Polonia	9 980	94%	5%	1%
Portugalia	1 986	74%	21%	4%
România	4 628	44%	53%	2%
Federația Rusă	26 443	NA	NA	NA
Serbia	2 707	87%	12%	1%
Slovacia	1 311	66%	29%	6%
Slovenia	880	73%	24%	4%
Spania	5 367	71%	28%	2%
Suedia	1 179	67%	31%	3%
Elveția	1 251	64%	33%	3%
FYROMacedonia	566	77%	19%	4%
Turcia	11 218	73%	10%	16%
Ucraina	6 203	78%	21%	0%
UK-Anglia și Țara Galilor	1 760	NA	NA	1%
UK-Scoția	200	92%	9%	NAP
Israel	735	70%	28%	2%
Maroc	2 938	69%	25%	7%
Media	2 939	73%	22%	6%
Mediana	1 124	73%	21%	5%
Minim	26	41%	5%	0%
Maxim	26 443	94%	53%	43%

Distribuția, de exemplu, în procente de judecători de profesie și de sex nu indică nicio schimbare semnificativă în comparație cu anii precedenți, care ar fi rezultatul unei politici proactive de promovare a egalității între femei și bărbați. În ceea ce privește numărul total de judecători de profesie, media globală este de 49 % pentru bărbați și 51 % pentru femei, cu o tendință generală de creștere a procentului de judecători de sex feminin

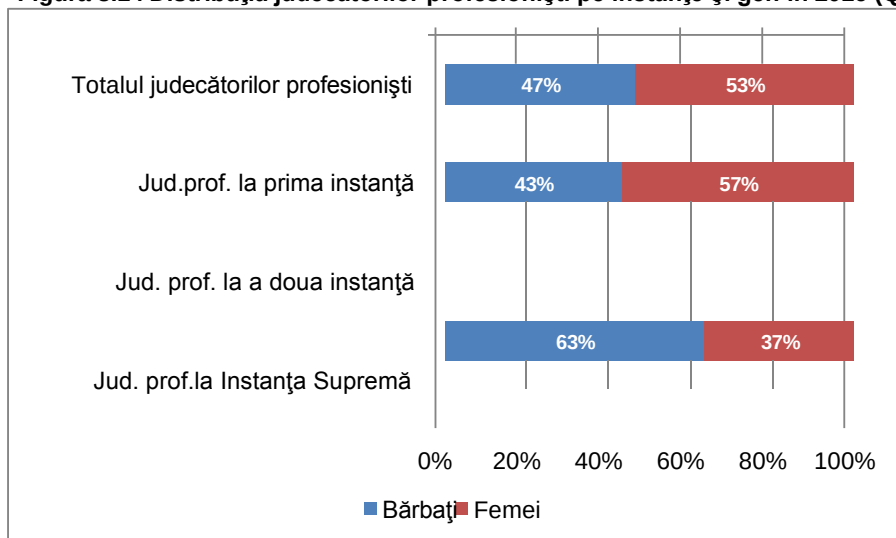
Statele și entitățile cu cel mai mare procent de femei în sistemul judiciar sunt **Belgia, Croația, Republica Cehă, Estonia, Franța, Grecia, Ungaria, Letonia, Lituania, Țările de Jos, România, Serbia, Slovacia, Slovenia.** Feminizarea nu a fost încă resimțită în **Armenia, Azerbaidjan, Irlanda, Malta, Norvegia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor și Regatul Unit-Scoția.** În general, se pare că țările cu drept comun continuă să prezinte un procent foarte ridicat de bărbați în administrația judiciară. Acest procent ridicat de bărbați se regăsește, de asemenea, în țările din Europa de Est (cum ar fi **Armenia**).

Cu toate acestea, în ciuda eforturilor Consiliului Europei și ale unor state, fenomenul global al feminizării funcțiilor judiciare are o limită, plafonul de sticlă, conform căruia raportul CEPEJ a fost subliniat încă din 2014. Cu cât este mai mare nivelul ierarhic, cu atât numărul femeilor (și, prin urmare, procentul) scade. Pentru judecătorii profesioniști de prim grad de jurisdicție, media este de 43 % bărbați și 57 % femei, proporția crește la 50-50 pentru judecătorii specializați în a doua instanță, ceea ce reprezintă o îmbunătățire în comparație cu datele din 2014 (proporția a fost de 53-47 în favoarea bărbaților). La nivelul Curților Supreme, distribuția este de 63 % bărbați și 37 % femei (față de 65-35 în 2014). Celălalt aspect este că mai puține femei sunt numite în posturi de răspundere (a se vedea mai jos).

Tabelul 3.13 Distribuția judecătorilor profesioniști pe instanțe și gen în 2016 (Q46)

State/ Entități	Totalul judecătorilor profesioniști		Primă instanță judecătorești profesioniști		A doua instanță judecătorești profesioniști		Jud.profesioniști Înalta Curte	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	53%	47%	49%	51%	60%	40%	91%	9%
Andora	42%	58%	29%	71%	67%	33%	NAP	NAP
Armenia	75%	25%	75%	25%	76%	24%	71%	29%
Austria	51%	49%	48%	52%	56%	44%	70%	30%
Azerbaidjan	88%	12%	88%	12%	88%	12%	84%	16%
Belgia	47%	53%	46%	54%	50%	50%	72%	28%
Bosnia și Herțegovina	36%	64%	37%	63%	33%	67%	39%	61%
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croația	30%	70%	27%	73%	35%	65%	59%	41%
Cipru	51%	49%	50%	50%	NAP	NAP	62%	38%
Republica Cehă	39%	61%	33%	67%	46%	54%	77%	23%
Danemarca	49%	51%	44%	56%	58%	42%	68%	32%
Estonia	37%	63%	30%	70%	44%	56%	74%	26%
Finlanda	45%	55%	44%	56%	46%	54%	66%	34%
Franța	36%	64%	33%	67%	40%	60%	51%	49%
Georgia	51%	49%	51%	49%	50%	50%	62%	38%
Germania	NA	NA	NA	NA	NA	NA	71%	29%
Grecia	29%	71%	27%	73%	28%	72%	55%	45%
Ungaria	31%	69%	28%	72%	34%	66%	50%	50%
Islanda	62%	38%	58%	42%	NAP	NAP	80%	20%
Irlanda	65%	35%	64%	36%	80%	20%	56%	44%
Italia	46%	54%	43%	57%	48%	52%	70%	30%
Letonia	22%	78%	19%	81%	24%	76%	32%	68%
Lituania	38%	62%	35%	65%	57%	43%	69%	31%
Luxemburg	35%	65%	34%	66%	33%	68%	100%	0%
Malta	58%	42%	50%	50%	89%	11%	NAP	NAP
Republica Moldova	52%	48%	53%	47%	48%	52%	55%	45%
Monaco	57%	43%	40%	60%	33%	67%	81%	19%
Muntenegru	42%	58%	42%	58%	43%	57%	33%	67%
Țările de Jos	42%	58%	39%	61%	54%	46%	NA	NA
Norvegia	59%	41%	56%	44%	64%	36%	67%	33%
Polonia	NA	NA	36%	64%	47%	53%	NA	NA
Portugalia	41%	59%	33%	67%	59%	41%	80%	20%
România	26%	74%	28%	72%	26%	74%	17%	83%
Federația Rusă	40%	60%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	30%	70%	30%	70%	25%	75%	42%	58%
Slovacia	38%	62%	37%	63%	39%	61%	41%	59%
Slovenia	21%	79%	18%	82%	25%	75%	58%	42%
Spania	47%	53%	40%	60%	63%	37%	88%	12%
Suedia	48%	52%	51%	49%	42%	58%	67%	33%
Elveția	59%	41%	54%	46%	68%	32%	68%	32%
FYROMacedonia	40%	60%	39%	61%	45%	55%	48%	52%
Turcia	58%	42%	58%	42%	68%	32%	53%	47%
Ucraina	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Anglia și Țara Galilor	66%	34%	NA	NA	NA	NA	83%	17%
UK-Scoția	74%	27%	74%	26%	65%	35%	NAP	NAP
Israel	48%	52%	45%	55%	54%	46%	71%	29%
Maroc	73%	27%	68%	32%	85%	15%	80%	20%
Medie	47%	53%	43%	57%	50%	50%	63%	37%
Mediană	46%	54%	40%	60%	48%	52%	67%	33%
Minim	21%	12%	18%	12%	24%	11%	17%	0%
Maxim	88%	79%	88%	82%	89%	76%	100%	83%

Figura 3.14 Distribuția judecătorilor profesioniști pe instanțe și gen în 2016 (Q46)

Inegalitatea de gen este deosebit de importantă în ceea ce privește accesul la posturi de răspundere. Din 2014, CEPEJ măsoară plafonul de sticlă prin repartizarea procentuală a președinților de instanță.

Trebuie remarcat faptul că, în **Grecia**, termenul „președinte de instanță” are o interpretare specifică, deoarece desemnează un titlu și nu o persoană responsabilă de gestionarea instanțelor. Datele din 2016 le includ pe cele care sunt efectiv responsabile de organizarea și gestionarea unei instanțe, în timp ce datele anterioare prezentate președinților instanțelor ca titlu (sunt de rang).

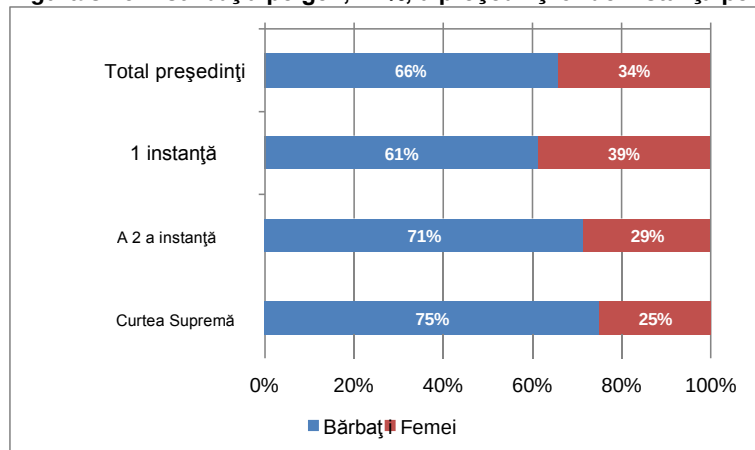
În medie, procentul de șefi de instanță sau de jurisdicție al bărbaților este, în total, de 66 %, în comparație cu 34 % dintre femei (în 2014, procentul a fost de 67-33). În cazul șefilor instanțelor de prim grad de jurisdicție, raportul este de 61-39 în favoarea bărbaților (64-36 în 2014). În **Letonia**, reforma judiciară a condus la o reducere a numărului de instanțe și, prin urmare, la o reducere a numărului de președinți de instanță. Acest lucru este valabil și în cazul **Lituaniiei**, cu grupări de instanțe, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2018. Există, de asemenea, o diferență în ceea ce privește numărul de șefi de instanță din **Țările de Jos** din cauza anumitor grupări. În schimb, **Serbia** a crescut în mod semnificativ numărul de instanțe de primă instanță, astfel că, de la 1 ianuarie 2014, numărul de președinți a crescut. În **Spania**, nu există președinți de instanțe de prim grad de jurisdicție, întrucât instanțele sunt compuse dintr-un singur judecător; în ceea ce privește președinții instanțelor de grad de jurisdicție, procentul este de 71 % bărbați și 29 % femei (75-25 în 2014). În **Finlanda**, scăderea numărului de președinți de bărbați ai instanțelor de al doilea grad de jurisdicție se datorează fuziunii a două curți de apel în 2014 și numirii unui președinte de sex feminin în 2014. Procentul este de 75 % bărbați și 25 % femei la nivelul curților supreme (82-18 în 2014).

Evoluția este foarte puțin vizibilă, însă, având în vedere că numărul femeilor care cresc în aproape toate țările este în creștere, este logic să se ia în considerare evoluția carierei profesionale. 11 state indică faptul că 100 % dintre președinții curții de apel sunt bărbați. În a doua instanță, femeile ocupă 50 % din posturile de judecători de profesie, dar numai 29 % din posturile de președinți ai acestor instanțe. Prin urmare, trebuie luate măsuri suplimentare pentru a facilita dezvoltarea carierei. Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că unele state au înregistrat modificări în numărul de șefi ai instanțelor, comparativ cu anii anteriori: Acesta este cazul **Belgiei**, care a efectuat o reformă a hărții judiciare, în special în ceea ce privește instanțele de prim grad de jurisdicție. În **Estonia**, nu toate instanțele au un președinte.

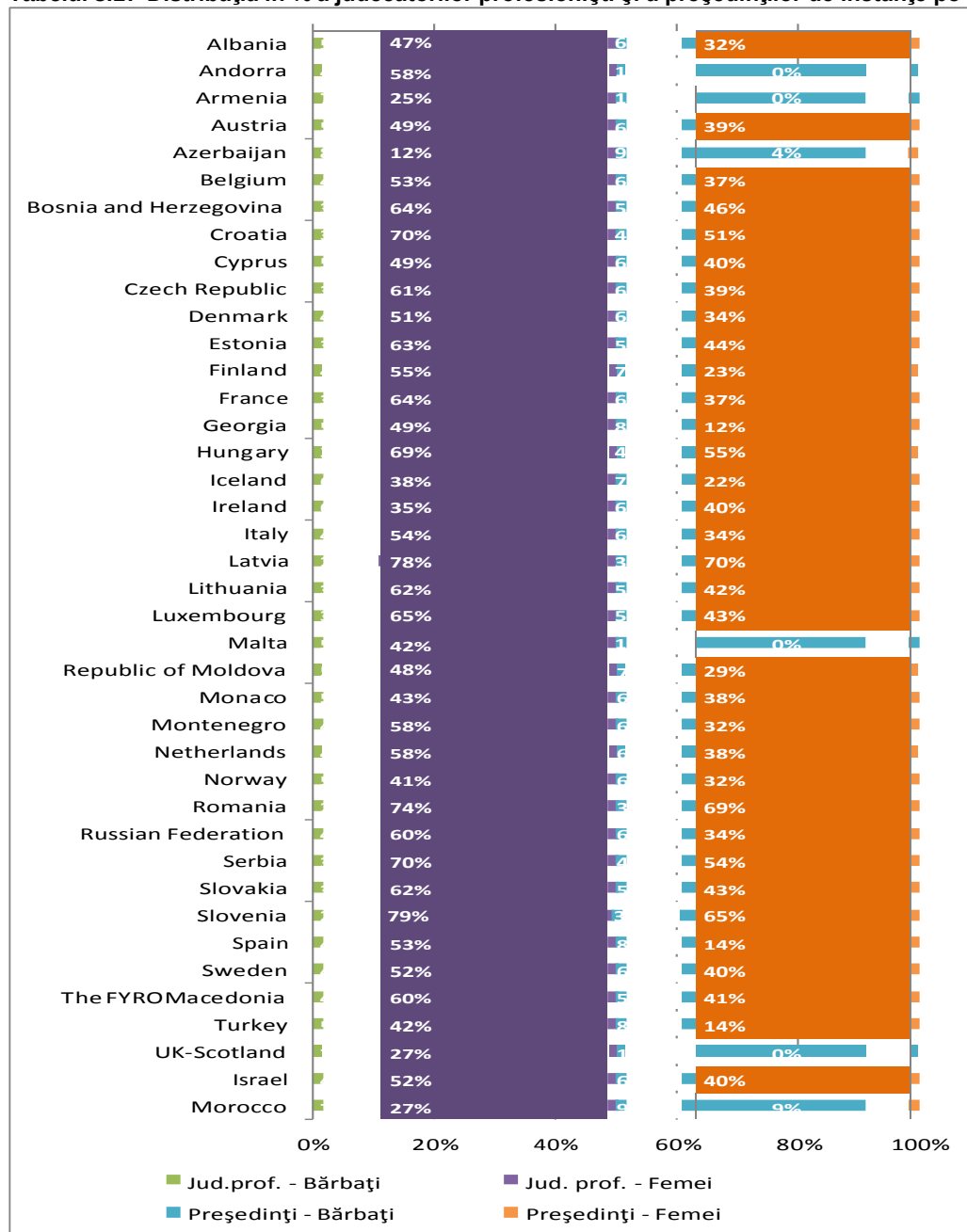
Tabelul 3.15 Distribuția de gen a președinților de instanță pe instanță și gen în 2016 (Q47)

State / Entități	Totalul președinților		Prima instanță		A doua instanță		Curtea Supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	68%	32%	66%	34%	75%	25%	100%	0%
Andora	100%	NAP	100%	NAP	100%	NAP	NAP	NAP
Armenia	100%	0%	100%	0%	100%	0%	100%	0%
Austria	61%	39%	61%	39%	55%	45%	100%	0%
Azerbaidjan	96%	4%	97%	3%	83%	17%	100%	0%
Belgia	63%	37%	63%	37%	60%	40%	100%	0%
Bosnia și Herțegovina	54%	46%	57%	43%	47%	53%	33%	67%
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croația	49%	51%	37%	63%	86%	14%	100%	0%
Cipru	60%	40%	58%	42%	NAP	NAP	100%	0%
Republica Cehă	61%	39%	55%	45%	100%	0%	100%	0%
Danemarca	66%	34%	64%	36%	67%	33%	100%	0%
Estonia	56%	44%	50%	50%	50%	50%	100%	0%
Finlanda	77%	23%	76%	24%	80%	20%	100%	0%
Franța	63%	37%	61%	39%	72%	28%	100%	0%
Georgia	88%	12%	91%	9%	100%	0%	0%	100%
Germania	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ungaria	45%	55%	44%	56%	48%	52%	100%	0%
Islanda	78%	22%	75%	25%	NAP	NAP	100%	0%
Irlanda	60%	40%	67%	33%	100%	0%	0%	100%
Italia	66%	34%	66%	34%	60%	40%	100%	0%
Letonia	30%	70%	27%	73%	33%	67%	100%	0%
Lituania	58%	42%	55%	45%	100%	0%	100%	0%
Luxemburg	57%	43%	40%	60%	100%	0%	100%	0%
Malta	100%	0%	100%	0%	100%	0%	NAP	NAP
Republica Moldova	71%	29%	70%	30%	75%	25%	100%	0%
Monaco	63%	38%	60%	40%	0%	100%	100%	0%
Munte negru	68%	32%	65%	35%	100%	0%	0%	100%
Țările de Jos	63%	38%	40%	60%	100%	0%	NA	NA
Norvegia	68%	32%	68%	32%	83%	17%	0%	100%
Polonia	50%	50%	50%	50%	45%	55%	0%	100%
Portugalia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
România	31%	69%	32%	68%	29%	71%	0%	100%
Federația Rusă	66%	34%	66%	34%	NAP	NAP	100%	0%
Serbia	46%	54%	46%	54%	50%	50%	100%	0%
Slovacia	57%	43%	56%	44%	75%	25%	0%	100%
Slovenia	37%	65%	33%	67%	80%	20%		
Spania	86%	14%	NAP	NAP	86%	14%	100%	0%
Suedia	60%	40%	59%	41%	60%	40%	100%	0%
Elveția	NA	NA	61%	39%	NA	NA	100%	0%
FYROMacedonia	59%	41%	68%	32%	20%	80%	0%	100%
Turcia	86%	14%	85%	15%	100%	0%	67%	33%
Ucraina	NA	NA	NA	NA	80%	20%	100%	0%
UK-Anglia și Țara Galilor	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
UK-Scotia	100%	0%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Israel	60%	40%	50%	50%	86%	14%	0%	0%
Maroc	91%	9%	89%	11%	96%	4%	100%	0%
Media	66%	35%	62%	39%	72%	29%	75%	25%
Mediana	63%	38%	61%	39%	78%	25%	100%	0%
Minim	30%	0%	27%	0%	0%	0%	0%	0%
Maxim	100%	70%	100%	73%	100%	100%	100%	100%

Figura 3.16 Distribuția pe gen, în %, a președinților de instanță pe instanțe în 2016 (Q47)

Tabelul 3.17 Distribuția în % a judecătorilor profesioniști și a președinților de instanțe pe gen în 2016 (Q46, Q47)

Trenduri și concluzii

Feminizarea funcțiilor judecătorului profesionist este o tendință europeană confirmată, deși este mai puțin evidentă în țările de drept comun. Plafonul de sticlă este în continuare o realitate în ceea ce privește aderarea la funcțiile de responsabilitate ale șefilor de instanță și procentul de femei care continuă să scadă prin intermediul ierarhiei judiciare. Unele state și entități au luat cunoștință de această discrepanță și au început să instituie mecanisme pentru a încuraja, în cazul unor competențe egale, recrutarea de femei în posturi de conducere (*infra*). În aceste cazuri, principiul recrutării pe bază de merit pentru șefii de instanțe sau jurisdicții trebuie conciliat cu aspectele legate de gen în încercarea de a promova sexul subreprezentat.

Consolidarea formării continue destinate funcțiilor de conducere ar putea fi un instrument care să încurajeze femeile să aibă un interes timpuriu în ceea ce privește accesul la posturi de răspundere.

3.1.5. Mandatele judecătorilor

Consiliul consultativ al judecătorilor europeni (CCJE) subliniază în avizul său nr. 1 că numirile pe bază de program integral până la vârsta legală de pensionare constituie regula generală, care este, fără îndoială, cea mai bună modalitate de a asigura independența judecătorilor. Cu toate acestea, unele state recurg la numiri pentru mandate limitate; în acest caz și întotdeauna pentru a garanta independența judecătorului, autoritatea împuternicită să facă numiri trebuie să ofere toate garanțiile de obiectivitate, imparțialitate și transparență, astfel încât acest mecanism să nu conducă, în realitate, la exercitarea puterii politice de către judecătorii. Situația din **Elveția**, unde judecătorii sunt aleși într-un sistem consensual, este destul de specifică.

¹⁷ CCJE Avizul Nr.1 (2001) asupra standardelor de independență a sistemului judiciar și iremovabilitate a judecătorilor.

Tabelul 3.18 Condițiile mandatului judecătorilor 2016 (Q121, Q122, Q125)

State/ Entități	Mandatul judecătorilor			Vârsta de pensionare
	Perioadă încercare	Numire până la pensionare	Contract reînnoibil	
Albania				65+
Andora				
Armenia				65
Austria				65
Azerbaidjan				66
Belgia				67 ot 70
Bosnia și Herțegovina				70
Bulgaria				65
Croația				70
Cipru				65
Republica Cehă				70
Danemarca				70
Estonia				68
Finlanda				68
Franța				67
Georgia				65
Germania				65-67
Grecia				65 and 67
Ungaria				65-70
Islanda				70
Irlanda				70
Italia				70
Latvia				70
Lituania				65
Luxemburg				68
Malta				65
Republica Moldova				65
Monaco				65
Munte negru				67
Țările de Jos				70
Norvegia				70
Polonia				60 or 65
Portugalia				70
România				65
Federația Rusă				70
Serbia				65 or 67
Slovacia				65
Slovenia				70
Spania				72
Suedia				67
Elveția				
FYROMacedonia				64
Turcia				65
Ucraina				65
UK-Anglia și Țara Galilor				70
UK-Scotia				70
Israel				70
Maroc				65
Total	38	46	44	
Nb de Da	18	44	5	
Nb de Nu sau NAP	20	2	39	
Nb de NA	0	0	0	

Există diverse moduri în care judecătorii profesioniști pot fi sau nu pot fi numiți cu normă întreagă. În 44 state și entități, judecătorii sunt numiți pentru un mandat nelimitat, mai exact până la vârsta de pensionare, **Andora** și **Elveția** fiind singurele excepții. În aceste două state, judecătorii sunt numiți pentru un mandat fix și reînnoibil. În **Andora**, judecătorii sunt numiți pentru un mandat de 6 ani (articolul 90 din Constituție); Înalțul Consiliu de Justiție aprobă reînnoirea mandatului, cu excepția cazului în care persoana renunță la acest mandat; de asemenea, același Consiliu poate decide să nu reînnoiască mandatul în cazul în care persoana se face vinovată de o abatere gravă. Durata mandatului unui judecător este, de asemenea, stabilită în Elveția: 4 ani (în majoritatea cantoanelor) sau 6-10 ani (în altele), cu o reînnoire posibilă fără limită.

În cazul în care judecătorul este numit pentru o perioadă nelimitată de timp, pragul vârstei de pensionare variază de la stat la stat, cu posibilitatea, în unele state, de a extinde limita de vârstă. Vârsta pensionării este adesea de 65 ani (**Austria**, **Bulgaria**, în **Ungaria** aceasta scade progresiv de la 70 la 65 ani, **Irlanda** (doar judecătoria), **Turcia**) și uneori poate fi extinsă pentru anumite funcții jurisdicționale (de exemplu la Curtea Supremă) și/sau în anumite condiții (de exemplu, **Irlanda**, doar în fața instanței districtuale), **Republica Moldova**, **România**, **Turcia**, **Ucraina**). Este stabilită la 67 ani în **Franța** (cu excepții) și în **Germania**; la 68 ani în **Estonia**, cu posibilitatea de prelungire pe o perioadă de 2 ani, din motive excepționale și în **Luxemburg**; la 70 de ani în **Bosnia și Herțegovina**, **Croația**, **Republica Cehă**, **Islanda**, **Irlanda** (instanțele de circuit și instanțele superioare), **Norvegia**, **Federația Rusă**, **Slovenia**, **Regatul Unit-Anglia** și **Țara Galilor**. A fost stabilită la 72 ani în **Spania** (din 2015, când era ridicată limita de vârstă). În **Belgia**, un judecător care a împlinit vârsta de pensionare poate servi drept judecător supleant în mod ocazional. Nicio vârstă de pensionare nu este stabilită prin lege în **Slovacia**, ci atunci când judecătorul împlinește vârsta de 65 de ani, Consiliul Judiciar poate contacta președintele republicii pentru a decide cu privire la prelungirea mandatului.

Limita de vârstă poate varia în funcție de nivelul la care judecătorul își exercită profesia, judecătorul în cazurile superioare fiind în măsură să rămână în funcție pe o perioadă mai lungă (de exemplu, în **Azerbaidjan**, **Cipru**, **Georgia**, **Serbia**, **Italia**).

În 18 de state există o perioadă de probă. Pentru statele care practică această perioadă de probă, duratele variază: 3 ani în **Azerbaidjan** și **Georgia**, 2 ani în **Portugalia**, 1 an în **Cipru**, 6-9 luni în Letonia. În **Danemarca**, perioada de probă există numai pentru judecătorii Curții Supreme (3 luni).

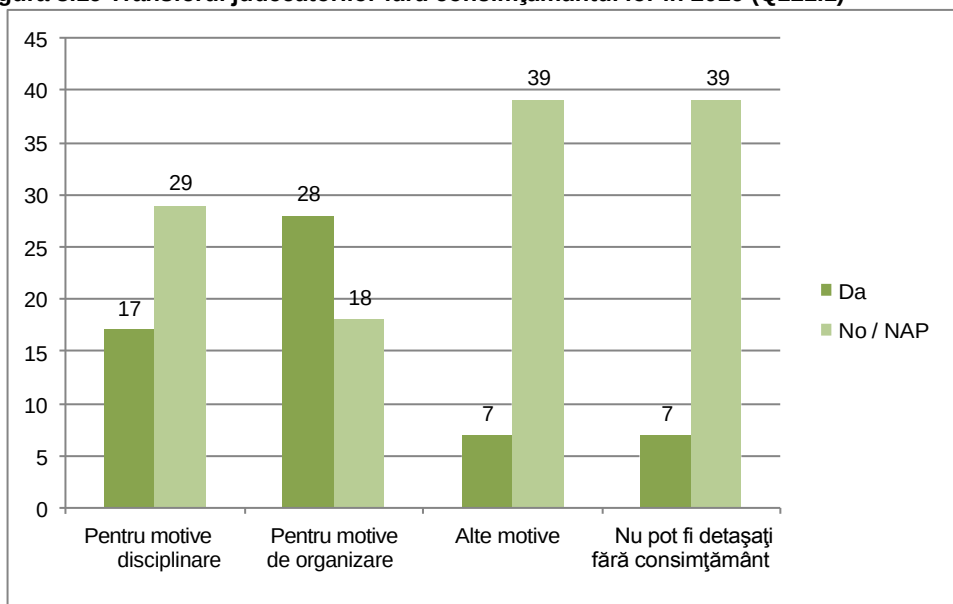
În **Republica Moldova**, judecătorul este mai întâi recrutat pentru o perioadă inițială de 5 ani; acesta este apoi evaluat la sfârșitul acestei perioade și poate fi apoi recrutat până la vârsta de pensionare.

Unele funcții sunt exercitate de un judecător pentru o perioadă limitată. În **Finlanda**, din 2017, toți judecătorii Curții Supreme sunt numiți pentru un mandat fix de șapte ani, cu mandat reînnoibil. Aceeași situație caracterizează **Franța** în ceea ce privește președinții de instanță (7 ani) și consilierii de serviciu extraordinar (10 ani).

Principiul inamovibilității este esențial pentru protejarea independenței sistemului judiciar. Cu toate acestea, există excepții valabile de la acest principiu, care oferă garanții corespunzătoare. Toate statele enumeră motivele pentru demiterea sau demiterea judecătorilor (a se vedea punctul 3.3 de mai jos).

O atenție specială ar trebui acordată modalităților de detașare a unui judecător fără consimțământul acestuia. Principiul inamovibilității implică faptul că un judecător nu poate primi o nouă misiune fără consimțământul său. Cu toate acestea, transferul poate fi efectuat fără consimțământ, în cazul în care acesta survine după o procedură disciplinară în fața unui organism independent. 17 de state recurg la această posibilitate: **Austria**, **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Franța**, **Germania**, **Italia**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania**, **Turcia**, **UK- Scoția**, **Israel**, **Maroc**.

Figura 3.19 Transferul judecătorilor fără consimțământul lor în 2016 (Q121.1)

Însă se pare că din ce în ce mai multe state permit detașarea judecătorilor fără consimțământul acestora din motive de organizare. 31 State și entități îi permit acest lucru, în cadrul unor modalități specifice (**Albania, Austria, Azerbaidjan, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Croația, Cipru, Republica Cehă, Danemarca, Finlanda, Georgia, Germania, Grecia, Ungaria, Islanda, Letonia, Lituania, Malta, Republica Moldova, Muntenegru, Polonia, Portugalia, Federația Rusă, Serbia, Slovenia, Suedia, „fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”, Turcia, Ucraina, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția**).

Tendențe și concluzii

În majoritatea statelor și a entităților, judecătorii sunt recrutați pentru o perioadă nelimitată până la împlinirea vârstei de pensionare. Această vârstă indică o creștere care pare a fi în concordanță cu creșterea speranței de viață și cu constrângerile bugetare. Uneori, această vârstă de pensionare diferă în funcție de nivelul de responsabilitate încredințat judecătorului. Este important ca vârsta de pensionare și evoluția sa să nu poată fi deturnată pentru a pune sub semnul întrebării inamovibilitatea judecătorilor.

Mai multe state impun un termen limită pentru judecători în exercitarea anumitor funcții: de exemplu, acestea nu pot fi exercitate decât pentru o perioadă determinată în cadrul aceleiași instanțe. Acest lucru poate fi util pentru a evita însușirea unui post, dar această mobilitate trebuie să fie înconjurată de garanții pentru a împiedica utilizarea acestui mecanism pentru a scăpa de un judecător.

Principiul transferului fără consimțământul judecătorului „din motive organizatorice” este acceptat în multe state și pare a fi o tendință de dezvoltare. Și în acest caz, este important să se prevadă garanții suficiente pentru aceste proceduri, astfel încât căutarea eficienței sistemelor să nu prevaleze asupra principiilor fundamentale ale independenței judecătorului.

3.1.6 Salariul judecătorilor

Nivelul remunerației judecătorilor contribuie la independența acestora. Judecătorilor ar trebui să li se ofere un nivel de remunerare corespunzător statutului și responsabilităților lor. În general, remunerația constă într-o tranșă principală la care se pot adăuga prime și alte beneficii materiale sau financiare.

Recomandarea Rec (2010) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind „judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile” prevede că remunerația judecătorilor ar trebui să fie garantată prin lege și să fie „proporțională cu profesia și responsabilitățile acestora” și să fie suficientă pentru a-i proteja de stimulente care vizează influențarea deciziilor acestora¹⁸ Astfel, problema remunerării judecătorilor necesită o abordare

¹⁸ Comitetul de Miniștri, Consiliul Europei: *Judecători: independență, eficiență și responsabilități*, Recomandarea CM/Rec(2010)12, op. cit., §§ 53 and 54.

cuprinzătoare, care, dincolo de aspectul pur economic, să țină seama de impactul pe care îl poate avea asupra eficienței justiției în ceea ce privește independența și, prin urmare, asupra luptei împotriva corupției din interiorul și din afara sistemului judiciar.

Comparațiile realizate de CEPEJ se bazează pe doi indicatori: în primul rând, salariul unui judecător la începutul carierei, cu necesitatea de a se integra ca parametru în procedura de recrutare; într-adevăr, dacă un judecător este recrutat după absolvire din școala de formare judiciară în urma unui concurs, acesta își preia mandatul relativ tânăr, iar remunerația pe care o primește este un salariu inițial; aceasta nu va fi aceeași dacă judecătorul este recrutat după o îndelungată experiență profesională, remunerația va fi în mod necesar mai mare. Al doilea indicator reprezintă salariul mediu al judecătorilor Curții Supreme care se află în vârful ierarhiei judiciare.

Se convine ca salariile menționate să nu includă deducerile salariale care sunt adesea plătite în temeiul impozitelor și taxelor de securitate socială și nici să includă suplimentele care pot fi plătite pentru diferite posturi, în special în funcție de situația familială a judecătorului.

Note: în ceea ce privește analiza salariilor, trebuie să se țină seama de evoluția ratelor de schimb ale monedelor naționale față de euro pentru statele care nu fac parte din zona euro înainte de a trage concluzii pe baza acestor date, care sunt toate exprimate în euro. O creștere a salariilor brute în valoare absolută trebuie să fie stabilită în raport cu orice schimbare a cursului de schimb care apare în cursul aceleiași perioade. Pentru a aduce acest lucru în perspectivă în raport cu nivelul bogăției în fiecare stat, raportul dintre salariul judecătorului și salariul mediu din țara în cauză permite o măsură mai obiectivă.

Tabelul 3.20 Salariul mediu brut al judecătorilor, în valoare absolută și în relație cu salariul national mediu brut în 2016 (Q4, Q132)

State/ Entități	Salariul brut al judecătorilor la început de carieră		Salariul brut al judecătorilor la Curtea Supremă	
	Număr absolut	În relație cu salariul national mediu brut	Număr absolut	În relație cu salariu national mediu brut
Albania	9 324 €	2,06	15 535 €	3,42
Andora	59 098 €	2,69	88 660 €	4,04
Armenia	16 955 €	4,31	32 043 €	8,14
Austria	51 962 €	1,64	126 594 €	3,99
Azerbaidjan	12 930 €	4,02	19 718 €	6,13
Belgia	68 856 €	1,66	125 904 €	3,03
Bosnia și Herțegovina	23 996 €	3,01	41 830 €	5,24
Bulgaria	18 867 €	3,20	33 055 €	5,60
Croația	23 128 €	1,87	50 927 €	4,12
Cipru	76 939 €	3,41	136 756 €	6,07
Republica Cehă	30 377 €	2,48	69 174 €	5,65
Danemarca	121 830 €	2,90	207 700 €	4,95
Estonia	41 250 €	3,00	53 040 €	3,86
Finlanda	62 000 €	1,53	130 000 €	3,22
Franța	44 864 €	1,27	119 376 €	3,37
Georgia	17 180 €	NA	25 770 €	NA
Germania	47 469 €	0,94	81 565 €	1,62
Grecia	31 710 €	1,95	87 256 €	5,37
Ungaria	16 916 €	1,61	37 958 €	3,60
Islanda	132 731 €	1,97	173 583 €	2,58
Irelanda	114 711 €	3,11	182 895 €	4,95
Italia	56 263 €	1,91	186 637 €	6,35
Letonia	19 764 €	1,92	37 888 €	3,68
Lituania	23 571 €	2,51	36 149 €	3,84
Luxemburg	83 626 €	1,26	172 172 €	2,60
Malta	68 649 €	3,98	76 130 €	4,41
Republica Moldova	7 648 €	2,81	12 747 €	4,69
Monaco	46 457 €	1,11	95 202 €	2,27
Muntenegru	20 669 €	2,29	38 457 €	4,27
Țările de Jos	74 000 €	1,29	NA	NA
Norvegia	120 459 €	2,10	190 170 €	3,31
Polonia	21 435 €	NA	NA	NA
Portugalia	35 699 €	2,22	85 820 €	5,34
România	28 987 €	4,09	58 695 €	8,28
Federația Rusă	18 675 €	3,14	NA	NA
Serbia	14 923 €	2,42	34 870 €	5,65
Slovacia	33 377 €	3,05	48 212 €	4,41
Slovenia	32 628 €	1,72	63 660 €	3,35
Spania	48 154 €	2,11	122 818 €	5,39
Suedia	71 064 €	1,73	133 438 €	3,24
Suedia	145 711 €	2,00	331 854 €	4,56
FYROMacedonia	17 713 €	2,77	22 699 €	3,54
Turcia	24 103 €	NA	44 241 €	NA
Ucraina	7 318 €	3,08	9 514 €	4,00
UK-Anglia și Țara Galilor	124 800 €	3,75	250 800 €	7,53
UK-Scotia	155 547 €	4,03	240 874 €	6,24
Israel	112 799 €	3,88	164 213 €	5,65
Maroc	22 408 €	1,73	47 975 €	3,70
Medie	50 529 €	2,46	96 102 €	4,53
Mediana	34 538 €	2,29	76 130 €	4,27
Minim	7 318 €	0,94	9 514 €	1,62
Maxim	155 547 €	4,31	331 854 €	8,28
Judecători recrutați după o lungă experiență profesională				

Creșterea remunerațiilor în **România** este rezultatul unei schimbări de interpretare a legii privind remunerarea în administrația publică, acordată de Curtea Constituțională. Salariile au fost înghețate în **Slovacia** ca urmare a crizei. Pe de altă parte, bugetele pentru justiție și salariile judecătorilor au crescut în **Lituania** ca urmare a încheierii crizei economice.

Merită menționat faptul că, în **Andora**, o lege din 2016 privind salariile judecătorilor, magistraților, procurorilor și membrilor Înalțului Consiliu Judiciar a redus salariile judecătorilor la începutul carierei lor și prevede acum salariile judecătorilor cu normă întreagă. În **Irlanda** s-a decis o reducere a salariilor judiciare. Unele state se concentrează mai mult asupra seniorității judecătorului decât pe cea a instanței la care funcționează la sfârșitul carierei; acesta este cazul **Italiei**, unde doar vechimea în funcție („vechimea în muncă”) este luată în calcul la stabilirea remunerației. În **Republica Moldova** a fost introdus un nou sistem de remunerare a judecătorilor și a procurorilor, care a avut drept rezultat o creștere semnificativă a remunerației judecătorilor la începutul carierei, precum și la sfârșitul acesteia.

Pentru a evalua nivelul de remunerare a judecătorilor, este important ca acesta să fie comparat cu salariul mediu din statul/entitatea în cauză. De asemenea, este important să se ia în considerare bogăția statului/entității care poate influența nivelul salariului mediu. Pentru a analiza remunerațiile la începutul carierei, este necesar, de asemenea, să se disocieze statele și entitățile în care judecătorii sunt recrutați de la un avocat cu experiență și cei în care aceștia sunt recrutați în urma unei formări judiciare.

În acest caz, se pot specifica mai multe grupuri de state/entități:

- salariile judecătorilor sunt cele mai mici la începutul carierei lor, comparativ cu salariul mediu (mai mic decât dublul salariului mediu) în **Belgia, Germania, Islanda, Letonia, Țările de Jos, Slovenia, Suedia** — unde salariul mediu este deosebit de ridicat, aceste informații pot fi puse în perspectivă;

cu toate acestea poate fi constatată o recuperare în timpul carierei (salariul judecătorilor cu cel mai mare grad de jurisdicție, înmulțită cu 2-2,5 în raport cu începutul carierei) în **Austria, Croația, Finlanda, Ungaria, Luxemburg, Monaco, Maroc** și chiar mai mult (salariul judecătorilor cu cel mai mare grad de jurisdicție, înmulțit cu mai mult de 2,5 de persoane împotriva începutului carierei), în **Franța, Grecia, Italia**;

- salariile judecătorilor sunt destul de ridicate la începutul carierei lor, comparativ cu salariul mediu (între 2 și 4 ori mai mare decât salariul mediu) în **Albania, Andora, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Estonia, Lituania, Republica Moldova, Muntenegru, Federația Rusă, Slovacia, FYROMacedoniei, Ucraina**;

Iar în **Republica Cehă, Portugalia, Serbia și Spania**, remunerația crește mai mult în cursul carierei (salariul judecătorilor cu cea mai mare putere înmulțită cu peste 2, față de începutul carierei);

această sumă ar trebui pusă în perspectivă în **Irlanda, Malta, Norvegia, Elveția, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Israel**, unde judecătorii sunt recrutați dintre avocații cu experiență;

- Salariile judecătorilor sunt ridicate (la începutul carierei, judecătorii câștigă mai mult de 4 ori salariul mediu și, la sfârșitul carierei, mai mult de 6 ori salariul mediu) în **Armenia, Azerbaidjan, România**;

în **Regatul Unit-Scoția**, această sumă ar trebui să fie inclusă în perspectivă, întrucât judecătorii sunt recrutați în rândul avocaților deja cu experiență.

3.2 Procurori

Recomandarea Rec (2000) 19 privind rolul Parchetului public în sistemul de justiție penală, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000, definește procurorii ca fiind „autorități publice care, în numele societății și în interesul public, asigură aplicarea legii în cazul în care încălcarea legii implică o sancțiune penală, luând în considerare atât drepturile persoanei, cât și eficacitatea necesară a sistemului de justiție penală”¹⁹.

Avizul nr. 9 al Consiliului consultativ al procurorilor europeni (CCPE) consideră că independența și autonomia parchetului reprezintă un corolar esențial la independența sistemului judiciar²⁰. Raportul analizează, de asemenea, realitatea modului de funcționare a procurorilor, sarcinile acestora și mijloacele pe care le au la dispoziție, pentru a măsura eficiența acestora și contribuția lor la eficacitatea sistemului judiciar. În acest sens, ar trebui menționat numărul de angajați ai procurorilor, precum și faptul că, în unele state și entități, membrii personalului îndeplinesc sarcini similare cu cele ale procurorilor.

Adesea, statele și entitățile nu oferă observații specifice privind procurorii sau nu fac distincția cu judecătorii, ceea ce nu permite o analiză cât mai aprofundată care ar fi fost de dorit. Pe de altă parte, chestiunea egalității dintre femei și bărbați face obiectul unei atenții deosebite, întrucât funcțiile procurorilor implică constrângeri specifice care pot constitui obstacole în calea exercitării anumitor funcții de către femei.

3.2.1 Statutul procurorilor

În conformitate cu cerința din Avizul nr. 9 al CCPE menționat mai sus, care prevede că: „independența și autonomia Parchetului este un corolar esențial al independenței sistemului judiciar” și că „tendința generală de consolidare a independenței și autonomiei efective a Parchetului” ar trebui încurajată”, ar trebui analizată evoluția situației procurorilor din statele și entitățile respective.

19 Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, rolul Parchetului în sistemul de justiție penală, Rec (2000) 19, din 6 octombrie 2000.

²⁰ CCPE, Standardele și principiile europene pentru procurori, Avizul nr. 9 (2014), 17 decembrie 2014.

Tabelul 3.21. Statutul procurorului public în 2016 (Q115 și Q115.1)

State / Entități	Statutul procurorului			Norme pentru prevenirea instrucțiunilor de a acuza sau nu adresate procurorului în instanță
	Independent statutar	Sub Ministerul Justiției sau altă autoritate centrală	Alta	
Albania				
Andora				
Armenia				
Austria				
Azerbaidjan				
Belgia				
Bosnia și Herțegovina				
Bulgaria				
Croația				
Cipru				
Republica Cehă				
Danemarca				
Estonia				
Finlanda				
Franța				
Georgia				
Germania				
Grecia				
Ungaria				
Islanda				
Irlanda				
Italia				
Letonia				
Lituania				
Luxemburg				
Malta				
Republica Moldova				
Monaco				
Munte negru				
Țările de Jos				
Norvegia				
Polonia				
Portugalia				
România				
Federația Rusă				
Serbia				
Slovacia				
Slovenia				
Spania				
Suedia				
Elveția				
FYROMacedonia				
Turcia				
Ucraina				
UK-Anglia și Țara Galilor				
UK-Scoția				
Israel				
Maroc				
Total	46	46	46	46
Da	30	14	9	28
Nu sau NAP	16	32	37	18
NA	0	0	0	0

Raportul se axează pe o abordare legală formală, făcând distincția între independența statutară și atașarea de autoritatea unui minister, în special în ceea ce privește instrucțiunile date în anumite cazuri, ceea ce face posibilă analizarea tipului de intervenție în cauzele judiciare. Însă depinde în mare măsură și de practicile reale, legate de tradițiile culturale ale diferitelor state și entități. Distribuția în diferitele categorii desfășurate de către state trebuie să fie însoțită de clarificările furnizate. Ezitățile legitime subliniază complexitatea situațiilor naționale pentru care statutul real de autonomie relativă sau nu al serviciilor publice de urmărire penală depinde uneori mai mult de practici și tradiții decât de texte.

Procurorul este declarat independent din punct de vedere statutar în 30 de state și entități.

Unele state și entități subliniază complexitatea situației, serviciile publice de urmărire penală declarate independente din punct de vedere statutar dar, în același timp, sub autoritatea unei alte autorități centrale (cum ar fi Ministerul Justiției). În **Belgia**, Constituția prevede că Parchetul este independent în exercitarea investigațiilor și urmăririi penale individuale, fără a aduce atingere dreptului ministrului de resort de a dispune urmăriri penale și de a emite directive cu caracter obligatoriu în materie de politică penală, inclusiv în domeniul cercetării și al urmăririi penale. În **Germania**, în timp ce Ministerul Justiției își exercită controlul administrativ asupra parchetelor, ca regulă generală, în practica consacrată nu se dau instrucțiuni individuale referitoare la activitățile Parchetului. **Luxemburg** face parte, de asemenea, din acest context.

9 state au subliniat că procurorul este instituit prin lege sub autoritatea formală a Ministerului Justiției sau a unei alte autorități, în timp ce cel mai adesea se declară că procurorii beneficiază de un anumit grad de independență. **Finlanda**, de exemplu, precizează că Parchetul General se află sub autoritatea administrativă a Ministerului Justiției, dar, în ceea ce privește competența, este independent. **Franta** precizează că principiul interzicerii instrucțiunilor primite de la Ministerul Justiției în cauzele individuale a fost consacrat prin lege. Astfel, Ministerul Justiției conduce politica penală stabilită de guvern. Acesta asigură coerența aplicării sale pe teritoriu. În acest scop, aceasta emite instrucțiuni generale pentru procurorii publici. În **Georgia**, Constituția prevede ca Parchetul să se afle sub auspiciile Ministerului Justiției. Cu toate acestea, legislația garantează deplina sa independență și autonomie. Ministrul justiției nu are competența de a interveni în anchete și urmăriri penale. În **Monaco**, procurorii sunt plasați sub autoritatea directorului de servicii judiciare care conduce acțiunea publică, fără a fi în măsură să o exercite, și nici să nu își întrerupă sau să își suspende cursul. **Norvegia** declară că organele de urmărire penală sunt plasate în mod oficial sub autoritatea Ministerului Justiției. În conformitate cu Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor din **România**, procurorii sunt independenți. Conform legii judiciare, procurorii își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile legalității, imparțialității și controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției. În **Suedia**, Parchetul este plasat sub autoritatea ministrului justiției, dar independența sa funcțională este garantată. Guvernul poate să emită reglementări generale pentru autorități, însă, în conformitate cu Constituția, aceasta nu trebuie să ofere directive în cazurile aflate în curs. **Israelul** precizează că organele de urmărire penală sunt puse sub auspiciile Ministerului Justiției sau a poliției, dar sunt independente din punct de vedere profesional. **Marocul** subliniază faptul că procurorii sunt sub autoritatea ministrului justiției, în măsura în care aceștia au obligația de a face solicitări scrise în conformitate cu instrucțiunile care le sunt adresate, dar pot dezvolta liber observațiile orale pe care le consideră necesare în interesul actului de justiție.

9 Statele și entitățile răspund „Altele”, și anume nu sunt independente din punct de vedere statutar, nici nu se află sub autoritatea Ministerului de Justiție sau a altei autorități centrale, chiar dacă clasificarea acestora ar fi mai apropiată de categoria „statut independent”. **Regatul Unit-Scoția**, de exemplu, afirmă că *Lord Advocate* este șeful sistemului de urmărire penală din **Scoția**, iar independența sa în calitate de procuror este consacrată în legislație. În **Malta**, Parchetul General este independent de guvern și, deși acționează și în calitate de consilier al guvernului, gestionează urmăririle penale în mod independent de orice altă autoritate sau minister. În **Andora**, serviciile publice de urmărire penală pot primi instrucțiuni generale din partea guvernului pentru a lua măsuri publice, însă păstrează o largă autonomie funcțională. Constituția **Muntenegrului** prevede că Parchetul este o singură autoritate independentă a statului care se ocupă de urmărirea penală a infracțiunilor penale și a altor infracțiuni pasibile de pedeapsă care sunt urmărite din oficiu. În **Polonia**, serviciile de urmărire penală sunt, în principiu, sub autoritatea guvernului — Ministerul Justiției, dar se obișnuiește ca guvernul să se abțină de la a da instrucțiuni în cazuri individuale. În **Serbia**, definiția constituțională și juridică este „autonom”. Se spune că, uneori, cadrul juridic utilizează termenul „independență”. Cu toate acestea, cadrul utilizează termenul „autonom” în primul rând. Diferența constă în înțelesul acestui subiect. Procurorii și adjuncții acestora sunt independenți de orice persoană din afara Parchetului, deși nu sunt autonomi în cadrul Parchetului, întrucât procurorii de rang înalt, în conformitate cu legea, pot emite instrucțiuni obligatorii privind gestionarea cauzelor. În cazul **Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei**, membrii parchetelor din fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei au exact același statut profesional ca și judecătorii.

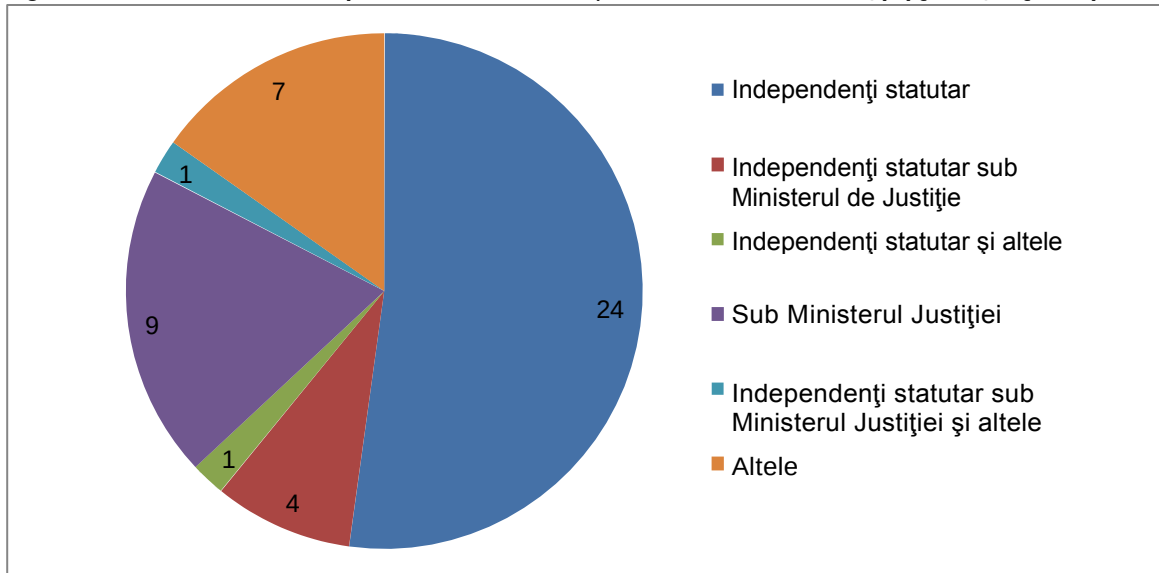
Nu pot exista ordine de constrângere nici din partea ierarhiei interne, nici și din partea ministrului justiției. În **Turcia**, procurorii au același statut constituțional ca și judecătorii și sunt independenți în exercitarea atribuțiilor lor judiciare.

În **Elveția**, 10 din 26 cantoane au un procuror independent din punct de vedere statutar; 6 din 26 au un procuror aflat sub autoritatea ministrului justiției sau o altă autoritate centrală, iar 8 cantoane se încadrează în categoria „Altele”.

28 state și entități au adoptat reglementări care interzic instrucțiunile specifice adresate procurorilor de a urmări penal sau de a nu urmări în justiție. Acest lucru arată cât de sensibil a ajuns această problemă în relația dintre puterea executivă și procurori, care necesită un text specific.

În orice caz, concluziile referitoare la independența procurorilor ar putea fi stabilite numai prin examinarea statutului procurorilor împreună cu normele privind numirea și promovarea care îi privesc.

Figura 3.22 Sinteza statutului procurorilor în 2016 (număr de state / entități) (Q115 și Q115.1)

3.2.2. Durata mandatului procurorilor

Tabelul 3.23 Mandatul procurorilor în 2016 (Q 123, 124 și 126)

State / Entități	Mandatul procurorilor		
	Perioadă de probă	Numire până la pensionare	Contract reînnoibil
Albania			
Andora			
Armenia			
Austria			
Azerbaidjan			
Belgia			
Bosnia și Herțegovina			
Bulgaria			
Croația			
Cipru			
Republica Cehă			
Danemarca			
Estonia			
Finlanda			
Franța			
Georgia			
Germania			
Grecia			
Ungaria			
Islanda			
Irlanda			
Italia			
Letonia			
Lituania			
Luxemburg			
Malta			
Republica Moldova			
Monaco			
Muntenegru			
Țările de Jos			
NorvegiaP			
olonia			
Portugalia			
România			
Federația Rusă			
Serbia			
Slovacia			
Slovenia			
Spania			
Seudia			
Elveția			
FYROMacedonia			
Turcia			
Ucraina			
UK-Anglia și Wales			
UK-Scoția			
Israel			
Maroc			
Total	46	46	46
Da	24	42	4
Nu sau NAP	22	4	42
NA	0	0	0

24 state și entități indică o perioadă de probă care urmează să fie numită procuror, perioada de probă cu o durată de la 6 luni la 5 ani. În **Irlanda**, la fel ca pentru toți funcționarii publici, la momentul numirii în funcție, toți procurorii sunt supuși unei perioade de probă de un an înainte de confirmarea numirii lor. În **Malta**, perioada de probă este de 6 luni. În **Polonia**, perioada de probă corespunde perioadei de verificare a caracterului adecvat pentru profesia de procuror (procuror stagiar). În **Serbia**, perioada de probă se referă numai la procurori adjuncți. În **Spania**, perioada de probă este de 8 luni. În **Elveția**, există perioade de probă în 13 cantoane, variind între 1 luni și 1 an, media fiind de 3 luni. În **Turcia**, nu există nicio perioadă de probă pentru procurorii desemnați, dar există un stagiu înainte de a fi numit procuror. În **Israel**, perioada de probă se referă la procurorii din cadrul Parchetului de poliție.

Vârsta de pensionare este în general de 65-70 de ani, procurorii fiind uneori în măsură să rămână în funcție în anumite condiții și, adesea, pentru funcții specifice. De multe ori procurorii generali sunt numiți pentru o perioadă determinată, care poate fi reînnoită sau nu. În toate statele și în toate entitățile, procurorii pot fi eliberați din funcție într-un cadru disciplinar.

Andora, Federația Rusă, Elveția (pentru anumite cantoane) și **Israel** indică faptul că procurorii, sau unii dintre aceștia, sunt numiți pentru mandate reînnoibile. În unele cantoane elvețiene, procurorii sunt aleși pe o perioadă determinată. În **Malta**, după ce Parchetul a fost transformat într-o agenție aflată sub jurisdicția guvernului, procurorii au fost angajați printr-un contract de muncă, dar, după mai mult de trei ani de serviciu, încadrarea în muncă a acestora este considerată nedeterminată.

3.2.3. Numărul procurorilor

Tabelul 3.24. Variața numărului procurorilor între 2010 și 2016 (Q1, Q55)

State / Entități	Procurori per 100 000 locuitori							
	2010	2012	2014	2016	Variații 2010-2012	Variații 2012-2014	Variații 2014 - 2016	Variații 2010 - 2016
Albania	9,8	11,7	11,2	11,2	19%	-4%	-1%	14%
Andora	3,5	5,2	6,5	6,8	49%	24%	5%	94%
Armenia	10,1	10,5	10,1	10,6	5%	-4%	5%	6%
Austria	4,1	4,1	4,0	4,1	0%	-3%	2%	0%
Azerbaidjan	11,0	11,6	11,3	11,3	5%	-3%	0%	2%
Belgia	7,7	7,4	7,6	7,6	-4%	3%	0%	-1%
Bosnia și Herțegovina	8,0	8,1	9,7	10,9	1%	20%	12%	35%
Bulgaria	19,8	20,1	20,4	21,3	2%	1%	5%	8%
Croația	14,0	14,5	13,4	14,6	3%	-8%	9%	4%
Cipru	13,2	12,9	12,8	13,7	-2%	-1%	7%	4%
Republica Cehă	11,8	11,8	11,7	11,7	0%	-1%	0%	0%
Danemarca	13,5	10,1	12,2	12,1	-25%	21%	-1%	-10%
Estonia	13,1	13,1	12,8	13,0	0%	-2%	2%	0%
Finlanda	6,9	7,4	6,6	6,8	7%	-10%	2%	-2%
Franța	3,0	2,9	2,8	2,9	-4%	-2%	3%	-3%
Georgia	8,0	9,0	11,8	11,8	13%	31%	-1%	48%
Germania	6,4	6,5	6,5	6,7	2%	-1%	4%	4%
Grecia	4,8	5,0	5,3	5,5	3%	8%	4%	15%
Ungaria	17,4	18,3	19,0	19,2	5%	4%	1%	10%
Islanda	25,4	25,2	NA	20,7	-1%	NA	NA	-19%
Irlanda	1,8	1,9	1,9	2,2	8%	-1%	13%	22%
Italia	3,3	3,2	3,4	3,5	-2%	8%	3%	8%
Letonia	17,5	22,1	22,8	22,9	26%	4%	0%	31%
Lituania	25,7	25,5	24,6	24,4	-1%	-3%	-1%	-5%
Luxemburg	9,0	8,8	8,3	8,0	-3%	-5%	-5%	-11%
Malta	2,6	3,6	2,8	4,1	35%	-21%	46%	55%
Republica Moldova	20,7	20,9	19,6	19,2	1%	-6%	-2%	-7%
Monaco	11,1	13,8	10,6	13,3	24%	-24%	26%	19%
Munte negru	20,8	14,7	17,4	16,6	-29%	19%	-5%	-20%
Țările de Jos	4,7	4,7	4,7	5,4	0%	0%	15%	16%
Norvegia	11,7	12,2	NA	13,8	4%	NA	NA	18%
Polonia	14,8	15,7	15,3	15,2	6%	-3%	0%	2%
Portugalia	13,9	14,9	14,2	14,5	8%	-5%	2%	5%
România	10,9	12,0	11,8	13,4	11%	-2%	13%	23%
Federația Rusă	22,1	22,8	23,4	25,2	3%	3%	7%	14%
Serbia	8,4	9,2	9,2	8,8	9%	1%	-5%	5%
Slovacia	17,2	16,7	17,5	17,1	-3%	5%	-2%	0%
Slovenia	8,0	9,2	9,4	10,5	14%	3%	12%	31%
Spania	5,2	5,3	5,2	5,3	1%	-2%	2%	2%
Suedia	10,6	10,6	10,4	9,6	0%	-2%	-8%	-10%
Elveția	5,5	10,4	10,8	10,4	89%	4%	-4%	89%
FYROMacedonia	9,8	10,0	9,7	8,3	3%	-4%	-14%	-15%
Turcia	5,8	5,8	6,8	6,0	-1%	19%	-12%	3%
Ucraina	24,9	29,8	30,6	23,8	20%	3%	-22%	-4%
UK-Anglia și Țara Galilor	5,2	4,5	3,9	3,6	-14%	-13%	-9%	-31%
UK-Scoția	NA	10,4	8,8	8,7	NA	-16%	-1%	NA
Israel	..	7	7,3	14,2	..	-2%	95%	..
Maroc	..	..	..	2,8	..	..	..	..
Medie	11,2	11,6	11,3	11,7	6%	1%	2%	10%
Mediana	10,1	10,5	10,5	11,0	3%	-1%	1%	4%
Minim	1,8	1,9	1,9	2,2	-29%	-24%	-22%	-31%
Maxim	25,7	29,8	30,6	25,2	89%	31%	46%	94%

28 de state și entități au înregistrat o creștere a numărului de procurori începând din 2010. **Bosnia și Herțegovina** subliniază că numărul procurorilor de la nivelul Curții Supreme a crescut în 2015 pentru a spori capacitatea acestora de a investiga cele mai grave tipuri de infracțiuni (și anume, cazurile de criminalitate organizată și de terorism). În ceea ce privește **Georgia**, creșterea este evidentă numai din cauza scăderii semnificative a populației. În **Slovenia**, legislația în materie de urmărire penală (2011) a instituit Biroul Procurorului de Stat însărcinat cu soluționarea infracțiunilor penale împotriva sectorului economic, a cazurilor de criminalitate organizată, corupție și corupție, terorism, trafic de persoane *etc.* În **Elveția**, creșterea puternică se datorează unor schimbări în procedura penală (procurorii au dobândit competențe de investigare sub autoritatea judecătorilor de instrucție). Variațiile observate în **Andora** nu sunt semnificative exprimate în procente, deoarece numărul procurorilor este foarte limitat.

13 state au înregistrat o variație negativă a numărului de procurori în perioada 2010-2016: **Danemarca, Finlanda, Franța, Islanda, Lituania, Luxemburg, Republica Moldova, Muntenegru, Suedia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Ucraina, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. Numărul procurorilor nu a scăzut în **Belgia**, ușoara scădere a tabelului fiind legată de scăderea populației într-un raport calculat la 100 000 de locuitori. **Danemarca** declară că diferențele observate se datorează schimbărilor obișnuite ale numărului de angajați. **Republica Moldova** arată că datele din 2016 nu sunt comparabile cu datele anterioare deoarece Parlamentul a adoptat o lege privind Parchetul în decembrie 2016, ceea ce implică o nouă concepție cu privire la organizarea și funcționarea Parchetului. Muntenegru explică diferența în ceea ce privește numărul procurorilor prin crearea, în 2015, a Biroului procurorului special general, care a preluat activitățile Departamentului pentru combaterea criminalității organizate. **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** explică faptul că unii procurori s-au pensionat și că nu există suficienți candidați pentru a-și ocupa posturile. **UK-Anglia și Țara Galilor** se referă la faptul că datele din acest ciclu și din ciclul anterior pot să nu fie comparabile din cauza modificărilor metodologiei.

3.2.1 Scopul misiunii procurorilor

Tabelul 3.25 Rolurile procurorilor în 2016 (Q105, Q106 și Q36)

State / Entități	Rolurile procurorilor											Rolurile în diferite tipuri de cauze		
	to conduct or supervise police investigation	to conduct investigations	when necessary, to request investigation measures from the judge	to charge	to present the case in court	to propose a sentence to the judge	to appeal	to supervise the enforcement procedure	to discontinue a case without needing a decision by a judge	to end the case by imposing or negotiating a penalty or measure without requiring a judicial decision	other significant powers	Role in civil cases	Role in administrative cases	Role in insolvency cases
Albania														
Andorra														
Armenia														
Austria														
Azerbaijan														
Belgia														
Bosnia și Herzegovina														
Bulgaria														
Croatia														
Cipru														
Republica Ceha														
Danemarca														
Estonia														
Finlanda														
Franța														
Georgia														
Germania														
Grecia														
Ungaria														
Islanda														
Irlanda														
Italia														
Letonia														
Lituania														
Luxemburg														
Malta														
Republica Moldova														
Monaco														
Munteșnegru														
Olanda														
Norveșgia														
Polonia														
Portugalia														
Romania														
Federatia Rusa														
Serbia														
Slovacia														
Slovenia														
Spania														
Suedia														
Elveția														
Macedonia														
Turcia														
Ucraina														
UK-Anglia și Tara Galilor														
UK-Școția														
Israel Marok														
Total	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46	46
Da	38	33	35	43	46	38	45	24	42	24	23	34	25	17
Nu sau NAP	8	13	11	3	0	8	1	22	4	22	23	12	21	29
Numar NA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Figura 3.26 Rezumat al rolurilor și responsabilităților procurorilor în cauzele penale în 2016 (număr de state / entități) (Q105)

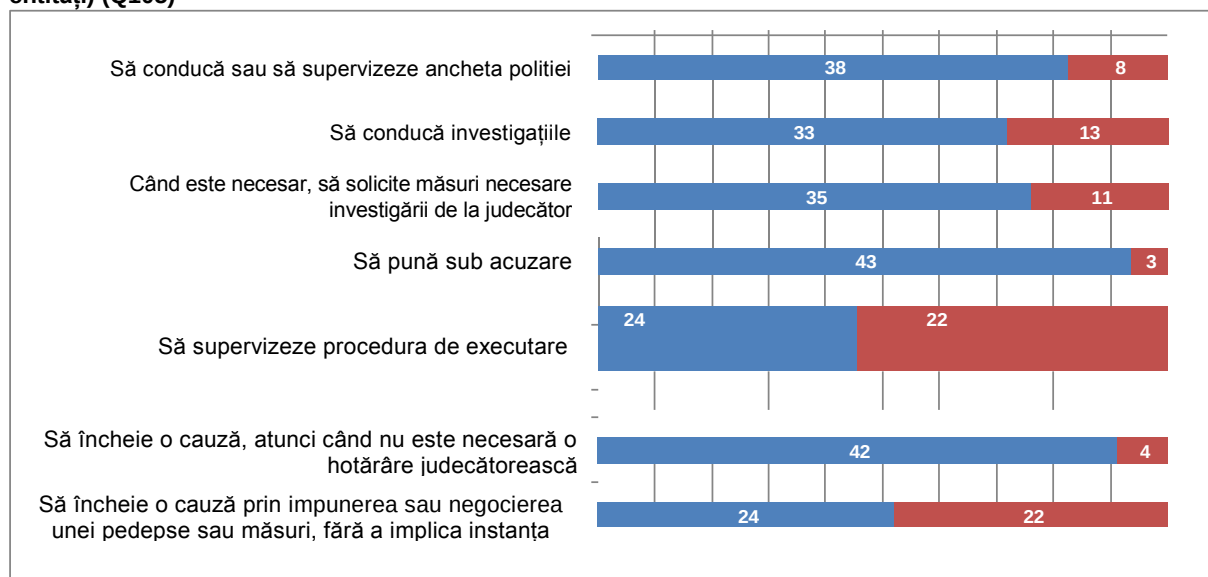
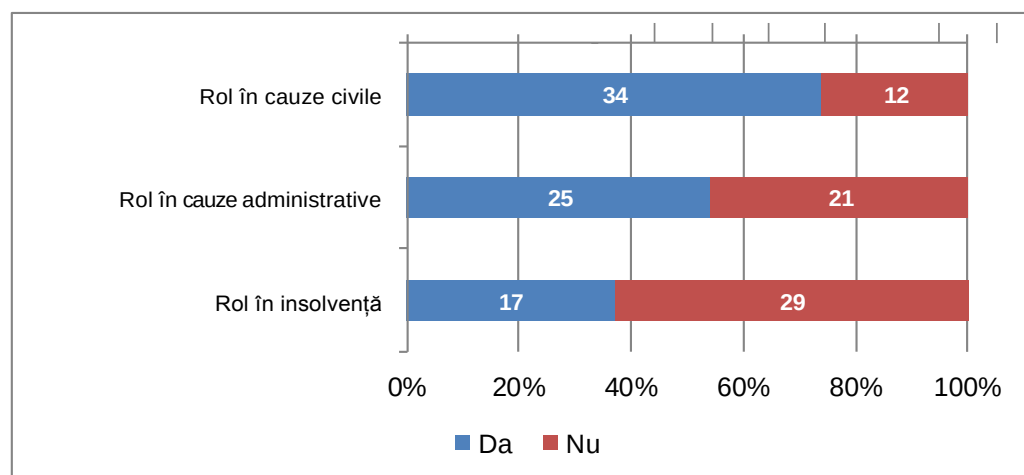

Figura 3.27 Rezumat al rolurilor și altor responsabilități ale procurorilor în 2016 (număr de state / entități) (Q106)

Cifrele și tabelul de mai sus contribuie la măsurarea diferențelor de competență dintre procurorii din diferite state și entități.

În 2 state (**Ungaria** și **Monaco**), procurorii au jurisdicție asupra tuturor celor 14 atribuții enumerate. Alte 6 state au jurisdicție asupra tuturor acestor sarcini, cu excepția uneia: **Bulgaria** (închiderea cazului prin impunerea sau negocierea unei sancțiuni sau a unei măsuri fără un ordin judecătoresc), **Franța** (niciun rol în materie administrativă), **Letonia** (un rol în cazurile de insolvență), **Lituania**, **Portugalia** (închiderea cazului prin impunerea sau negocierea unei sancțiuni sau măsuri fără a fi nevoie de o hotărâre judecătorească), **Slovacia** (care supraveghează procedurile de executare).

În schimb, în 5 state și entități procurorii au jurisdicție numai în cel mult jumătate din aceste sarcini: **Cipru, Finlanda, Irlanda, Malta, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**.

În toate statele și în toate entitățile, procurorii sunt responsabili de depunerea cauzelor în fața instanțelor. Cu excepția **Regatului Unit-Anglia și Țara Galilor** (cu excepția celor mai grave infracțiuni, în conformitate cu modalități specifice), procurorii din toate statele și entitățile pot introduce o cale de atac. Ele poartă responsabilitatea în toate statele și entitățile, cu excepția **Armeniei, Federației Ruse și Regatului Unit-Scoția**.

În 38 state, procurorii au dreptul să desfășoare sau să supravegheze anchete de poliție, în 33 state unde sunt competente să desfășoare investigații personale, iar în 35 state și entități, aceștia pot solicita judecătorului să dispună măsuri de investigație specifice.

În **Danemarca, Finlanda, Irlanda, Malta, Federația Rusă, Slovenia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, procurorii nu intervin în chestiuni de investigare care țin de competența poliției sau a altor organisme specifice. Cu toate acestea, în **Finlanda**, un procuror cooperează cu poliția în timpul investigației premergătoare procesului și are rolul de șef al investigației preliminare în situațiile în care persoana suspectată este ofițer de poliție. În mod similar, în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, procurorii pot oferi consiliere sau sugestii de linii de anchetă poliției. În **Regatul Unit-Scoția**, procurorii nu au nicio autoritate asupra poliției, dar au dreptul de a investiga toate decesele care necesită explicații suplimentare. De asemenea, în **Slovenia**, serviciile de poliție sunt independente din punct de vedere tehnic atunci când efectuează investigații în ceea ce privește alegerea mijloacelor și a metodelor, însă procurorii pot stabili orientări, pot oferi avize și propuneri experților. Acestea sunt, de asemenea, în măsură să conducă echipe comune de anchetă naționale sau internaționale.

Procurorii pot întrerupe un caz, fără a fi nevoie de o hotărâre judecătorească în aproape toate statele și entitățile, cu excepția **Andorei, Italiei, Federației Ruse și Spaniei**.

Numai 24 state și entități permit procurorilor să pună capăt unui caz prin impunerea sau negocierea unei sancțiuni sau a unei măsuri fără o decizie din partea unui judecător. În **Austria și Slovenia**, procurorii pot propune măsuri alternative suspectului, care constituie mai degrabă sancțiuni decât sancțiuni. În **Bosnia și Herțegovina**, procurorul sau judecătorul pot adresa recomandări educaționale unui minor în cazul infracțiunilor pentru care este prevăzută o amendă sau o pedeapsă cu închisoarea pentru o perioadă care nu depășește trei ani. Printre țările care au oferit un răspuns negativ cu privire la această chestiune, **Finlanda** a precizat că, în cazuri clare, procurorul are competența de a solicita autoimpunerea unei amenzi și sancțiuni de confiscare în cadrul procedurilor penale, cu condiția ca persoana suspectată să nu solicite instanței să judece cauza sa. În **Portugalia**, un procuror poate decide suspendarea temporară a cazului, sub rezerva îndeplinirii de către pârât a mai multor ordine de plată și numai cu consimțământul acestuia, precum și al unuia dintre judecători. În **Elveția**, procurorul este competent să impună sancțiuni până la 6 luni de privare de libertate cu hotărâre penală.

Procurorii din 38 de state și entități pot propune judecătorului o sancțiune. În **Irlanda**, procurorul poate atrage atenția judecătorului asupra principiilor de condamnare, astfel cum se prevede în jurisprudența instanțelor superioare. În **Austria**, în timp ce un procuror trebuie să se abțină de la a solicita o pedeapsă concretă, acesta are dreptul de a se adresa cu privire la condamnare prin referire la motivele atenuante și agravante care urmează să fie aplicate sau prin propunerea unei teze supuse unei perioade de probă. În **Suedia**, procurorul nu este obligatoriu să propună judecătorului o sentință, dar această abordare este bine pusă în practică.

Este adevărat că procurorii au un rol esențial în materie penală. Totuși, acestora li se acordă, de asemenea, prerogative importante în afara domeniului dreptului penal. Ei intervin în cauze civile și/sau administrative în 34 de state și entități și în insolvență în 17 de state și entități.

În general, atribuirea competențelor procurorilor publici în afara domeniului dreptului penal este justificată de rolul lor de reprezentare a interesului general. În conformitate cu standardele europene, acționează în numele societății și în interesul public pentru respectarea și protejarea drepturilor individuale, sporind în acest sens eficacitatea statului de drept²¹

Mai precis, procurorii pot participa la proceduri civile și/sau administrative pentru a asigura apărarea statului, a entităților sau a instituțiilor sale (de exemplu **Croația, Cipru, Republica Moldova, Portugalia și Federația Rusă**).

²¹ CCPE, norme și principii europene privind procurorii, Avizul nr. 9 (2014), op. cit. Carta romilor, punctele I și II.

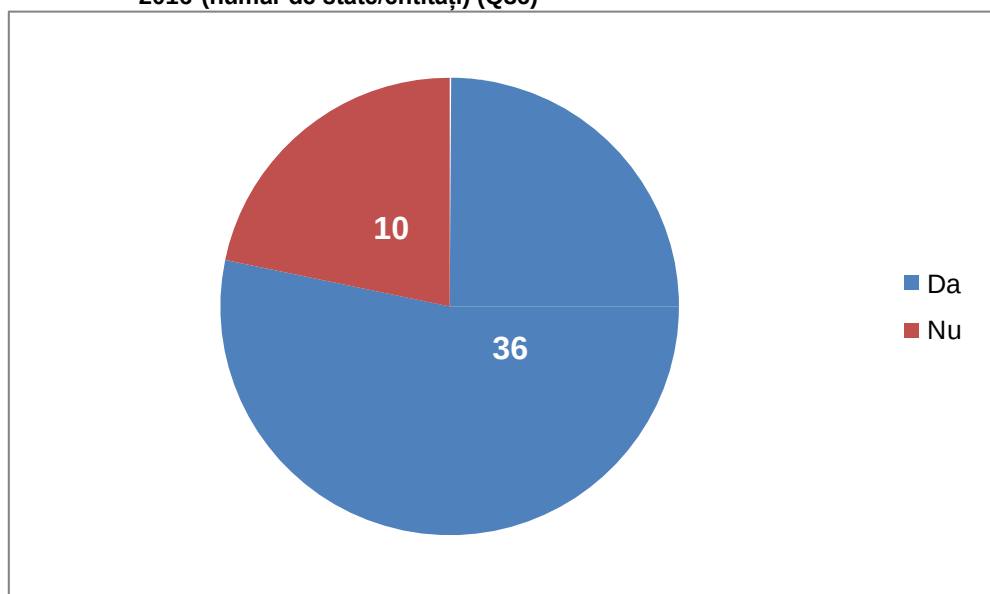
În materie civilă, parchetele sunt adesea învestite cu responsabilitatea de a apăra interesele persoanelor vulnerabile, cum ar fi minorii, victimele, persoanele cu handicap, persoanele cu handicap și persoanele dispărute sau absente. De obicei, procurorii intervin în numele interesului public și în conformitate cu condițiile stabilite de lege în cadrul procedurilor privind starea civilă a persoanelor (depunerea certificatului de naștere, schimbarea numelui, dobândirea cetățeniei, declararea decesului, chestiuni privind capacitatea juridică și protecția juridică a persoanelor etc.), în materie de dreptul familiei (anularea căsătoriilor, adopția copiilor, privarea de drepturi parentale, etc.), dreptul muncii (accidente de muncă, boli profesionale, proceduri disciplinare), dreptul comercial (protecția proprietății, transferul de proprietate, confiscarea bunurilor), în cadrul procedurilor privind conflictele de competență etc.

Cel mai adesea și cu excepția ipotezei atunci când procurorii reprezintă statul în fața instanțelor (**Croația, Portugalia**), participarea acestora la procedurile administrative rezultă în mod firesc din responsabilitatea lor de a asigura aplicarea corespunzătoare a legii, și anume legalitatea acțiunii administrației publice. Prin urmare, procurorii pot fi împuterniciți să trimită cauza în instanță și să solicite retragerea sau anularea unor acte ilegale (**Bulgaria, Ungaria, Letonia, Lituania, Slovacia**). În **Slovenia**, procurorii din cadrul parchetului de pe lângă instanța supremă pot introduce o cale de atac extraordinară împotriva hotărârilor judecătorești definitive în cauze civile, administrative și minore, pe motive de încălcare a dreptului material sau procedural.

În 17 state și entități, procurorii intervin în procedurile de insolvență. Cu toate acestea, în **Germania** și în **Lituania**, procurorii sunt implicați numai în cazul în care cauza de insolvență conduce la un caz penal (faliment fraudulos). În **Italia** și **Franța**, această competență se limitează la situațiile în care este în joc un interes public. În **Spania**, procurorii intervin în procedurile de insolvență pentru a justifica faptele relevante pentru constatarea unui pasiv civil special (din cauza unor nereguli sau a unei neglijențe) a debitorului.

Procurorii pot interveni în afara domeniului justiției penale în diferite moduri. Pentru anumite aspecte sau tipuri de cauze, acestea au dreptul de a iniția proceduri, pentru altele, se pot alătura unor procese în curs și pot deveni parte la procedură. Uneori, competența acestora este limitată la formularea avizelor juridice.

Figura 3.28 Rezumat al posibilităților victimelor de a introduce apel împotriva deciziilor emise de procurori în 2016 (număr de state/entități) (Q36)

Posibilitatea victimelor de a introduce o acțiune împotriva deciziilor de urmărire penală pentru a întrerupe un caz continuă să se extindă. 36 de state și entități permit victimelor să conteste o decizie a procurorului. În prezent, **Olanda** precizează că victimele (sau orice persoană interesată de caz) pot depune o plângere împotriva hotărârii procurorului în fața unei instanțe, potrivit Codului Penal.

În plus, statele au reformat sistemul lor de depunere a plângerilor cu privire la deciziile luate de procurori. În **Irlanda**, atunci când va fi aplicabilă, legea din 2017 privind justiția penală (victimele infracțiunilor) va acorda reclamanților dreptul de a solicita informații și un rezumat al motivelor care au stat la baza deciziei de a abandona urmărirea penală. În **Muntenegru**, Codul de procedură penală introduce o plângere împotriva unei decizii de respingere a urmăririi penale. În **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, există, începând cu 2013, un sistem de evaluare a drepturilor victimelor, care le permite victimelor să solicite o revizuire a deciziilor de a nu depune o plângere, de a abandona sau de a încheia procedura în orice alt mod. În **Regatul Unit-Scoția**, până în iulie 2015, nu a existat dreptul de a contesta o decizie a parchetului, dar o persoană ar putea solicita ca decizia să facă obiectul unui control jurisdicțional

3.2.5. Volumul de muncă al procurorilor în 2016

Tabelul 3.29 Numărul de procurori, numărul de roluri și numărul de cauze pentru procurori în 2016 (Q1, Q55, Q105, Q106, Q107)

State / Entități	Număr de procurori la 100 000 locuitori	Număr de roluri	Număr de cauze per 100 locuitori
Albania	11,2	11	1,5
Andorra	6,8	9	6,5
Armenia	10,6	9	0,1
Austria	4,1	10	5,9
Azerbaidjan	11,3	9	NA
Belgia	7,6	12	NA
Bosnia si Hercegovina	10,9	12	1,9
Bulgaria	21,3	13	1,8
Croatia	14,6	12	1,7
Cipru	13,7	7	NA
Republica Ceha	11,7	12	2,3
Danemarca	12,1	7	3,0
Estonia	13,0	10	NA
Finlanda	6,8	6	1,5
Franța	2,9	13	7,5
Georgia	11,8	10	1,2
Germania	6,7	10	6,3
Grecia	5,5	10	NA
Ungaria	19,2	14	1,9
Islanda	20,7	9	2,0
Irlanda	2,2	6	0,3
Italia	3,5	8	5,2
Letonia	22,9	13	0,7
Lituania	24,4	13	2,7
Luxemburg	8,0	12	9,7
Malta	4,1	6	NA
Republica Moldova	19,2	11	1,9
Monaco	13,3	14	6,2
Muntele Negru	16,6	12	1,5
Olanda	5,4	12	1,1
Norvegia	13,8	8	6,5
Polonia	15,2	11	2,3
Portugalia	14,5	13	4,3
Romania	13,4	12	3,5
Federatia Rusa	25,2	6	0,6
Serbia	8,8	11	1,6
Slovacia	17,1	13	1,4
Slovenia	10,5	11	3,3
Spania	5,3	11	NA
Suedia	9,6	8	4,6
Elvetia	10,4	10	6,9
Macedonia	8,3	7	1,4
Turcia	6,0	11	4,2
Ucraina	23,8	10	NA
UK-Anglia si Tara Galilor	3,6	5	0,9
UK-Scotia	8,7	8	3,6
Israel	14,2	11	4,0
Maroc	2,8	12	4,2
Medie	11,7	10	3,1
Mediana	11,0	11	2,2
Minim	2,2	5	0,1
Maxim	25,2	14	9,7

Volumul de muncă al procurorilor poate fi măsurat luând în considerare numărul procurorilor (și, dacă este cazul, numărul celorlalți membri ai personalului cu atribuții similare procurorilor), numărul de proceduri primite de către procurori și, de asemenea, diversitatea funcțiilor acestora. Tabelul de mai sus evaluează volumul de muncă al procurorilor cu privire la acești parametri diferiți.

Fără nici o îndoială, procurorii care au cea mai grea sarcină continuă să fie găsiți în **Franța**, care are aproape cel mai scăzut număr de procurori din Europa (2,8 la 100 000 de locuitori) și trebuie să facă față, în același timp, celui mai mare număr de proceduri primite (7,45 de cazuri la 100 de locuitori) și trebuie să ocupe un număr record de funcții diferite (13). În lumina acestor criterii, procurorii din **Austria și Italia** au, de asemenea, un volum de muncă deosebit de mare. Această observație ar trebui să fie avută în vedere, subliniind faptul că, în aceste țări, alți membri ai personalului îndeplinesc funcții similare cu cele ale procurorilor, deși nu este posibil, pe baza informațiilor disponibile, să se măsoare impactul acestui fenomen asupra volumului de muncă al procurorilor. **Olanda și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** au, de asemenea, un număr mic de procurori, dar numărul de proceduri primite este mult mai scăzut, iar competențele procurorilor din **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** sunt mai limitate.

În schimb, majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est au un număr semnificativ de procurori (peste 10 sau peste 20 de procurori la 100.000 de locuitori), pentru un număr relativ mic de proceduri primite (mai puțin de 3 de cazuri la 100 de locuitori), chiar dacă jurisdicția lor este largă (în jur de 10 de competențe). Istoria acestor țări explică parțial această situație. Acesta este în special cazul **Federației Ruse** (peste 25 de procurori la 100 000 de locuitori și 0,65 de proceduri la 100 de locuitori pentru a se ocupa de acestea), **Bulgaria, Ungaria, Letonia, Lituania, Republica Moldova, Muntenegru, Polonia, Slovacia**. Acest fenomen este accentuat în unele țări în care alți agenți exercită funcții similare cu cele ale procurorilor.

Tabelul 3.30 Cauzele penale în primă instanță soluționate de procurori în 2016 (Q1, Q107)

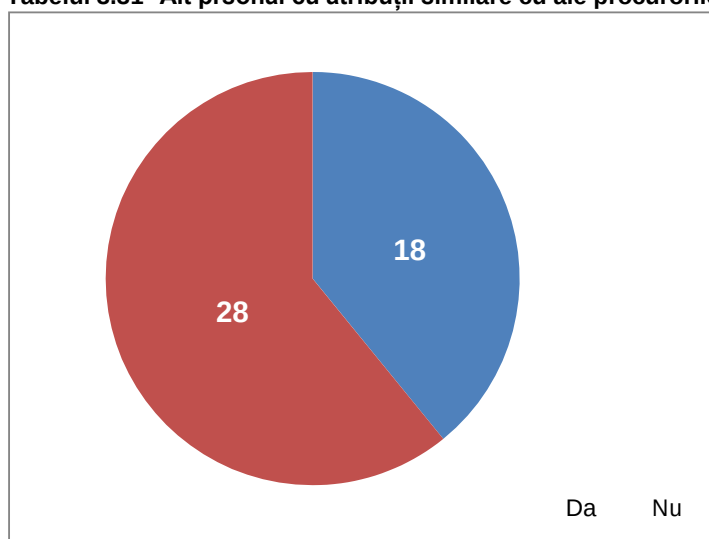
State / Entități	Cauze primite de procurori		Cauze încheiate de către procurori		Cauze încheiate cu impunerea sau negocierea unei măsuri sau pedepse		Cauze trimise în fața instanței	
	La 100 locuitori	Procuror de primă instanță	La 100 locuitori	Procuror de primă instanță	La 100 locuitori	Procuror de primă instanță	La 100 locuitori	Procuror de primă instanță
Albania	1,5	153	1,2	126	NAP	NAP	0,5	47
Andora	6,5	NAP	NAP	NAP	NA	NA	NA	NA
Armenia	0,1	NAP	0,2	NAP	NAP	NAP	0,1	NAP
Austria	5,9	1624	4,8	1323	0,2	60	0,8	206
Azerbaidjan	NA	NA	0,1	NA	NAP	NAP	0,1	NA
Belgia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Bosnia si Hercegovina	1,9	229	0,3	37	0,4	48	0,4	46
Bulgaria	1,8	145	1,7	137	NAP	NAP	0,5	39
Croatia	1,7	162	0,7	72	0,0	0	0,4	42
Cipru	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republica Ceha	2,3	290	1,6	196	0,2	24	0,7	83
Danemarca	3,0	325	0,4	47	0,9	93	2,5	267
Estonia	NA	NA	1,0	NAP	0,2	NAP	0,5	NAP
Finlanda	1,5	NAP	0,5	NAP	0,0	NAP	0,9	NAP
Franta	7,5	3465	4,9	2293	0,9	403	0,9	413
Georgia	1,2	NAP	0,6	NAP	0,3	NAP	0,4	NAP
Germania	6,3	1045	3,7	618	0,2	35	1,2	202
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ungaria	1,9	163	0,3	22	0,1	9	1,7	141
Islanda	2,0	NA	0,2	NA	NA	NA	1,7	NA
Irlanda	0,3	NAP	0,1	NAP	NA	NA	0,1	NAP
Italia	5,2	1737	3,6	1224	0,0	7	0,9	303
Letonia	0,7	49	0,1	4	0,1	6	0,5	34
Lituania	2,7	121	1,0	46	NAP	NAP	1,2	53
Luxemburg	9,7	1636	3,6	610	NA	NA	1,9	324
Malta	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	3,6	NAP
RepublicaMoldova	1,9	139	0,4	26	0,2	15	0,4	30
Monaco	6,2	NAP	3,6	NAP	0,4	NAP	1,3	NAP
Munteenegru	1,5	134	0,5	47	0,1	11	0,6	52
Olanda	1,1	225	0,2	51	0,2	50	0,6	123
Norvegia	6,5	554	2,9	243	1,4	118	1,4	121
Polonia	2,3	235	0,8	80	0,4	38	0,7	74
Portugalia	4,3	317	NA	NA	NA	NA	0,5	36
Romania	3,5	581	2,7	444	0,5	76	0,2	41
Federatia rusa	0,6	NAP	0,0	NAP	NAP	NAP	0,6	NAP
Serbia	1,6	202	1,0	119	0,4	45	0,6	74
Slovacia	1,4	118	0,5	41	0,0	3	0,5	40
Slovenia	3,3	418	0,8	104	0,1	11	0,5	62
Spania	NA	NA	NAP	NAP	NA	NA	NA	NA
Suedia	4,6	NAP	1,7	NAP	0,6	NAP	1,8	NAP
Elvetia	6,9	NAP	1,2	NAP	5,6	NAP	0,2	NAP
Macedonia	1,4	211	0,5	76	0,0	3	0,9	129
Turcia	4,2	743	1,4	241	NA	NA	0,9	155
Ucraina	NA	NA	NA	NA	NAP	NAP	NA	NA
UK-Anglia si Tara Galilor	0,9	NAP	0,1	NAP	NAP	NAP	1,0	NAP
UK-Scoția	3,6	NA	0,9	NA	1,0	NA	NA	NA
Israel	4,0	NAP	1,4	NAP	0,0	NAP	1,9	NAP
Maroc	4,2	2 103	1,5	317	0,6	317	1,6	794
Media	3,1	578	1,3	329	0,5	53	0,9	121
Mediana	2,2	232	0,8	104	0,2	30	0,6	74
Minim	0,1	49	0,0	4	0,0	0	0,1	30
Maxim	9,7	3 465	4,9	2 293	5,6	403	3,6	413

Pentru a completa observațiile privind volumul de lucru al procurorilor, este interesant să se analizeze, de asemenea, o parte a alternativelor la urmărirea penală și numărul de cauze introduse efectiv în instanță. Acest lucru permite, de asemenea, măsurarea volumului de muncă asumat exclusiv de către procurori în raport cu volumul de muncă acordat judecătorilor, pentru cazurile în care autorii au fost identificați.

Și în acest caz, se poate remarca faptul că o parte semnificativă a activității judiciare se bazează numai pe procurorii din **Franța**: procurorii francezi sunt cei care întrerup cel mai mare număr de cazuri (4,9 cazuri la 100 de locuitori, pentru 7,5 de cazuri primite) și pronunță un număr mare de alternative la urmărirea penală (sanțiuni impuse de procuror sau măsuri negociate impuse de procuror). Mai puțin de un caz din șapte tratate de către serviciile publice de urmărire penală sunt aduse în fața instanțelor. Un context similar se aplică **Austriei, Germaniei și Italiei**.

De asemenea, există un număr mare de alternative la urmărirea penală decise de procurori în **Elveția** (5,6 la 100 de locuitori, pentru 6,9 de cazuri primite). Importanța existenței unor metode alternative la metoda urmăririi penale face posibilă limitarea numărului de proceduri soluționate de instanțe (doar 0,2 cazuri la 100 de locuitori, pentru 6,9 de cazuri primite de parchetele publice), în timp ce rata cazurilor întrerupte rămâne limitată (1,2 cazuri la 100 de locuitori).

Tabelul 3.31 Alt prsonal cu atribuții similare cu ale procurorilor (număr de state/entități) (Q57)

De asemenea, a părut oportun să se finalizeze această analiză a volumului de lucru al procurorilor, prin analizarea posibilității ca alți membri ai personalului să exercite funcții similare în calitate de procurori în cadrul statelor și al entităților.

18 de state și entități au personal cu sarcini similare cu cele ale procurorilor. Acestea pot include servicii de poliție. Două state indică faptul că acest personal a fost inclus în numărul de procurori (**Cipru și Franța**).

În **Danemarca**, acest din urmă personal are dreptul de a acționa în instanță în numele procurorilor cu privire la anumite infracțiuni minore. De asemenea, în **Grecia**, ofițerii de poliție de rang înalt au competențe similare cu cele ale procurorilor în ceea ce privește infracțiunile minore, și anume accidente rutiere. În **Malta**, funcționarii poliției acționează în calitate de procurori în cauzele judecate în fața Curții de Magistrați. În **Israel**, funcțiile de urmărire penală sunt repartizate în principal între serviciile publice de urmărire penală și poliție. În plus, în **Franța**, funcțiile de procuror în fața instanței de poliție și a judecătorului de proximitate sunt asigurate de un funcționar al procuraturii, respectiv comisionarul de poliție competent în cadrul jurisdicțiilor respective. **Monaco** utilizează o organizare comparabilă în fața instanței de poliție cu un comisionar de poliție pentru siguranța publică.

În unele state și entități, autoritățile specifice își exercită funcțiile în anumite domenii, cum ar fi sănătatea și impozitele în **Irlanda**, protecția mediului în **Irlanda și Israel**, aspectele fiscale în **Germania**, vamă, poliție, serviciile fiscale, pădurile și protecția vieții sălbatice, jandarmeria militară din **Polonia**. În **Finlanda**, cancelarul pentru justiție al guvernului și Ombudsmanul parlamentar pot, de asemenea, să urmărească penal sau să ordone aducerea de acuzații în legătură cu chestiuni care țin de competența lor de supraveghere a legalității. În **Serbia**, cazurile de contravenții nu sunt urmărite penal de către organele de urmărire penală.

Personalul cu funcții similare cu cele ale procurorilor poate fi parte a organelor de urmărire penală, la fel ca în cazul avocaților districtuali din **Austria**, care au un statut comparabil cu cel al ofițerilor judiciari, care beneficiază de formare juridică și au posibilitatea de a acționa în cadrul parchetelor sub supravegherea unui procuror. În **Serbia**, procurorii pot desfășura activități procedurale specifice, autorizați de un procuror, și anume procurorul adjunct. Aceștia sunt numiți pentru o perioadă nedeterminată. În cadrul **Regatului Unit-Anglia și Țara Galilor**, procurorii asociați sunt angajați de Ministerul Public și au competențe limitate în instanțele inferioare, pentru procese simple și litigii necontencioase. Deși au dreptul de a adresa o audiență unui procuror al Coroanei pentru a desfășura cazuri de rutină la instanțele magistraților, aceștia nu au dreptul să inițieze proceduri penale sau să examineze dacă să continue procedurile inițiate de poliție. În **Germania**, procurorii asociați de la instanțele locale, precum și juriștii stagiați, sunt competenți pentru îndeplinirea anumitor sarcini de urmărire penală în cadrul unor cazuri individuale și sub supravegherea procurorului.

Procurorii supleanți din **Spania** și înlocuitorii procurorilor adjuncti din **Portugalia** sunt numiți pentru o perioadă limitată de timp, cel mai adesea în locul unui procuror în caz de boală, concediu de maternitate, locuri de muncă vacante, etc. Aceștia au aceleași responsabilități și îndatoriri ca procurorii.

În **Elveția**, terminologia variază în funcție de cantoane: funcționarii tehnici sau oficialii specializați, ofițeri responsabili cu investigațiile penale, funcționarii responsabili cu impunerea contravențiilor, asistenții procurorului etc. (12 cantoane au oferit un răspuns pozitiv). În **Olanda**, lucrătorii din cadrul Ministerului Public au dreptul, prin delegare, de a prelua o parte din funcțiile de procuror, de exemplu, de a decide dacă doresc sau nu să înceapă urmărirea penală și de a oferi o soluționare extrajudiciară. Dimpotrivă, aceștia nu au nicio competență în ceea ce privește detenția inculpaților. În plus, începând cu 2014, a fost creată o nouă funcție în cadrul serviciului de urmărire penală — funcționari asistenți care pot examina cazurile sau pot introduce acțiuni în instanță și care ar trebui să fie distinși de procurorii asistenți.

Personalul care are responsabilități similare cu cele ale procurorilor poate fi, de asemenea, extern serviciilor de urmărire penală. Acesta este cazul „procurorilor adjuncti onorifici” din **Italia**, care dețin o diplomă în drept și sunt numiți pentru o perioadă fixă de către Consiliul Superior al Magistraturii. În **Irlanda**, directorul Ministerului Public (DPP) angajează consultanți de stat în temeiul unui contract de urmărire penală în afara sistemului Dublin. În general, în această țară, o mare parte din activitatea oficiului DPP se realizează de către avocați pledanți în practica privată, mai degrabă decât de avocați pledanți, la angajarea statului. În **Franța**, procurorii adjuncti numiți de procurorul general al republicii pot fi persoane fizice sau asociații. Aceștia nu sunt membri ai biroului procurorului și nu au dreptul să inițieze proceduri împotriva funcționarilor parchetelor. De asemenea, mediatorii execută anumite sarcini comparabile cu cele ale procurorilor.

Activitatea consilierilor din **Estonia** care au dreptul de a întocmi documente și cazuri este mai puțin apropiată de funcția procurorului principal. Unele țări au ridicat, de asemenea, posibilitatea urmăririi penale de către victime (**Germania** și **Finlanda**).

Pentru a perfecționa analiza, ar fi util să se cunoască numărul de persoane care exercită funcții comparabile cu cele ale procurorilor. Acest lucru este dificil de stabilit. În plus față de dificultatea de a defini această categorie de personal în funcție de particularitățile sistemelor naționale, adesea acestea sunt agenți numiți cu titlu temporar și remunerați în funcție de performanța reală.

Tendențe și concluzii

În 2016, numărul mediu de procurori la 100 000 de locuitori este ușor mai ridicat, în medie și median, în timp ce numărul cazurilor primite la 100 de locuitori este constant în comparație cu 2014. Acest lucru poate reflecta o ușoară îmbunătățire a situației procurorilor în ceea ce privește volumul de muncă. Însă numărul de roluri este deosebit de important, numărul procurorilor este relativ scăzut, iar numărul de cazuri este încă ridicat.

3.2.6. Distribuirea procurorilor între diferite nivele de jurisdicție

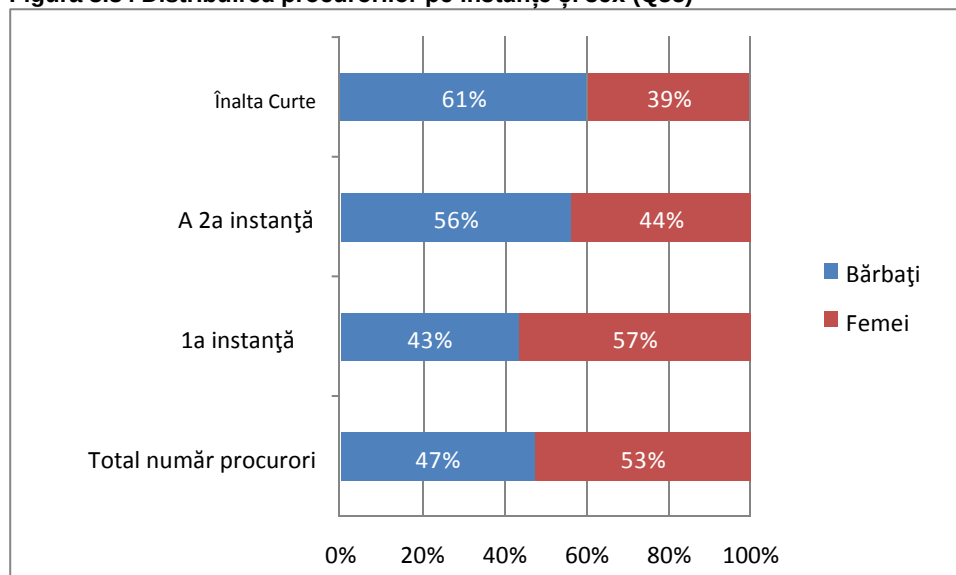
Tabelul 3.32 Distribuirea procurorilor pe instanțe în 2016 (Q55)

State / Entități	Număr total de procurori	Prima instanță	A doua instanță	Înalta Curte
Albania	321	86%	9%	5%
Andora	5	NAP	NAP	NAP
Armenia	318	NAP	NAP	NAP
Austria	360	88%	7%	5%
Azerbaidjan	1092	NA	NA	NA
Belgia	862	81%	18%	2%
Bosnia si Hercegovina	381	78%	NAP	22%
Bulgaria	1511	59%	33%	8%
Croatia	607	70%	26%	4%
Cipru	116	NAP	NAP	NAP
Republica Ceha	1243	68%	28%	4%
Danemarca	697	76%	15%	9%
Estonia	171	NAP	NAP	NAP
Finlanda	372	NAP	NAP	NAP
Franta	1955	74%	23%	3%
Georgia	437	NAP	NAP	NAP
Germania	5505	91%	7%	2%
Grecia	597	66%	31%	4%
Ungaria	1882	61%	32%	6%
Islanda	70	NA	NA	NA
Irlanda	102	NAP	NAP	NAP
Italia	2138	84%	12%	4%
Letonia	451	66%	17%	17%
Lituania	696	90%	NAP	10%
Luxemburg	47	74%	NAP	26%
Malta	18	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	681	70%	3%	26%
Monaco	5	NAP	NAP	NAP
MunteNegru	103	66%	26%	8%
Olanda	927	91%	9%	NA
Norvegia	727	85%	13%	2%
Poland	5839	66%	33%	1%
Portugalia	1499	93%	6%	1%
Romania	2622	45%	35%	20%
Federatia Rusă	36978	NAP	NAP	NAP
Serbia	617	91%	7%	2%
Slovacia	931	67%	21%	13%
Slovenia	217	76%	19%	5%
Spania	2473	NAP	NAP	2%
Suedia	959	NAP	NAP	1%
Elvetia	877	NAP	NAP	NAP
Macedonia	173	80%	14%	6%
Turcia	4800	94%	3%	3%
Ucraina	10133	NAP	NAP	NAP
UK-Anglia si Tara Galilor	2080	NAP	NAP	NAP
UK-Scoția	471	NA	NA	NA
Israel	1226	NAP	NAP	NAP
Maroc	982	70%	26%	4%
Media	2067	76%	18%	8%
Mediana	689	76%	17%	5%
Minim	5	45%	3%	1%
Maxim	36978	94%	35%	26%

Tabelul 3.33 Distribuirea procurorilor pe nivel de jurisdicție și sex în 2016 (Q55)

State / Entități	Total procurori		Primă instanță		A doua instanță		Înalta Curte	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	39%	61%	32%	68%	86%	14%	73%	27%
Andora	40%	60%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Armenia	91%	9%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Austria	49%	51%	47%	53%	67%	33%	61%	39%
Azerbaidjan	95%	5%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgia	45%	55%	41%	59%	59%	41%	92%	8%
Bosnia și Herțegovina	49%	51%	48%	52%	NAP	NAP	52%	48%
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	32%	68%	28%	72%	41%	59%	46%	54%
Cipru	19%	81%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Cehă	50%	50%	46%	54%	59%	41%	67%	33%
Danemarca	32%	68%	30%	70%	41%	59%	27%	73%
Estonia	29%	71%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Finlanda	45%	55%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Franta	47%	53%	43%	57%	55%	45%	68%	32%
Georgia	71%	29%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Germania	54%	46%	53%	47%	66%	34%	67%	33%
Grecia	45%	55%	38%	62%	55%	45%	81%	19%
Ungaria	40%	60%	35%	65%	46%	54%	56%	44%
Islanda	43%	57%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	43%	57%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italia	57%	43%	54%	46%	71%	29%	72%	28%
Letonia	38%	62%	35%	65%	42%	58%	47%	53%
Lituania	49%	51%	50%	50%	NAP	NAP	41%	59%
Luxemburg	53%	47%	57%	43%	NAP	NAP	42%	58%
Malta	39%	61%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	68%	32%	67%	33%	65%	35%	73%	27%
Monaco	60%	40%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Muntele Neagra	36%	64%	38%	62%	26%	74%	50%	50%
Olanda	39%	61%	37%	63%	53%	46%	NA	NA
Norvegia	43%	57%	40%	60%	60%	40%	64%	36%
Polonia	48%	52%	43%	57%	57%	43%	66%	34%
Portugalia	38%	62%	37%	63%	59%	41%	59%	41%
Romania	48%	52%	47%	53%	48%	52%	49%	51%
Federatia Rusă	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Serbia	45%	55%	44%	56%	52%	48%	58%	42%
Slovacia	51%	49%	48%	52%	55%	45%	58%	42%
Slovenia	32%	68%	27%	73%	45%	55%	55%	45%
Spania	36%	64%	NAP	NAP	NAP	NAP	63%	37%
Suedia	40%	60%	NAP	NAP	NAP	NAP	57%	43%
Elvetia	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Macedonia	41%	59%	37%	63%	50%	50%	70%	30%
Turcia	68%	32%	67%	33%	90%	10%	80%	20%
Ucraina	65%	35%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
UK- Anglia și Tara Galilor	45%	55%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
UK-Scotia	34%	66%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Israel	36%	64%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Maroc	84%	16%	80%	20%	95%	5%	92%	8%
Media	47%	53%	43%	57%	56%	44%	61%	39%
Mediana	45%	55%	43%	57%	55%	45%	60%	40%
Minim	19%	5%	27%	33%	26%	10%	27%	8%
Maxim	95%	81%	67%	73%	90%	74%	92%	73%

Figura 3.34 Distribuirea procurorilor pe instanțe și sex (Q55)

În timp ce ponderea de gen în numărul total de procurori a fost egală în 2014, aceasta favorizează în prezent femeile în 2016, cu 53 % femei și, în medie, cu 47 %. Acest lucru sugerează o creștere a feminizării profesiei de procuror ca urmare a recrutărilor din ultimii ani. În primă instanță, cifra este aceeași ca în 2014, cu 53 % femei și 47 % bărbați, ceea ce înseamnă mai multe femei decât bărbați. În a doua instanță, în 2014, raportul s-a inversat deja în favoarea bărbaților (58 % bărbați, 42 % femei). În 2016, deși raportul este în continuare favorabil bărbaților, începe o reechilibrare, întrucât există 56 % bărbați și 44 % femei. În ultimă instanță, reechilibrarea este, de asemenea, în curs de desfășurare, deoarece în 2014 au existat 63 % bărbați și 38 % femei, iar în 2016, 61 % bărbați și 39 % femei. Prin urmare, feminizarea este continuă și are un efect asupra pozițiilor mai înalte.

Cu toate acestea, în unele state nu există încă un procuror feminin la a doua instanță (**Turcia**) și cel mai ridicat grad de jurisdicție (**Azerbaidjan**). În unele state (**Azerbaidjan, Bulgaria, Islanda, Olanda, Regatul Unit-Scoția**), cifrele nu sunt disponibile pentru toate instanțele.

În ceea ce privește funcția de procuror (mai mult de 60 % dintre femei), se poate observa o puternică feminizare în ceea ce privește: **Cipru** (81 %), **Estonia** (71 %), **Danemarca** (68 %), **Slovenia** (68 %), **Regatul Unit-Scoția** (66 %), **Spania, Israel, Muntenegru** (64 %), **Letonia** (62 %), **Portugalia** (62 %), **Albania** (61 %), **Malta** (61 %), **Olanda** (61 %), **Andora** (60 %), **Ungaria** (60 %), **Suedia** (60 %).

Tabelul 3.35 Distribuția șefilor de parchete pe instanță în 2016 (Q56)

State/ Entități	Număr total de șefi de parchete	Prim grad de jurisdicție	Al doilea grad de jurisdicție	Curtea Supremă	Număr de procurori raportat la un șef de parchet
Albania	31	74%	23%	3%	10,4
Andora	1	NAP	NAP	NAP	5,0
Armenia	16	NAP	NAP	NAP	19,9
Austria	30	80%	17%	3%	12,0
Azerbaidjan	NA	NA	NA	NA	NA
Belgia	29	76%	21%	3%	29,7
Bosnia și Herțegovina	18	83%	NAP	17%	21,2
Bulgaria	153	75%	25%	1%	9,9
Croatia	32	53%	44%	3%	19,0
Cipru	9	NAP	NAP	NAP	12,9
Republica Cehă	94	88%	11%	1%	13,2
Danemarca	18	78%	17%	6%	38,7
Estonia	5	NAP	NAP	NAP	34,2
Finlanda	13	NAP	NAP	NAP	28,6
Franța	202	82%	18%	0%	9,7
Georgia	53	NAP	NAP	NAP	8,2
Germania	NA	NA	NA	NA	NA
Grecia	83	76%	23%	1%	7,2
Ungaria	139	81%	19%	1%	13,5
Islanda	11	82%	9%	9%	6,4
Irlanda	1	NAP	NAP	NAP	102,0
Italia	159	86%	14%	1%	13,4
Letonia	61	67%	16%	16%	7,4
Lituania	81	86%	NAP	14%	8,6
Luxemburg	3	67%	NAP	33%	15,7
Malta	1	NAP	NAP	NAP	18,0
Republica Moldova	42	76%	17%	7%	16,2
Monaco	1	NAP	NAP	NAP	5,0
Muntenegru	17	76%	18%	6%	6,1
Olanda	61	97%	3%	NA	15,2
Norvegia	13	0%	92%	8%	55,9
Polonia	414	86%	14%	0%	14,1
Portugalia	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	426	34%	48%	18%	6,2
Federația Rusă	2923	NA	NA	NA	12,7
Serbia	90	94%	4%	1%	6,9
Slovacia	63	86%	13%	2%	14,8
Slovenia	13	92%	NAP	8%	16,7
Spania	88	NA	NA	9%	28,1
Suedia	39	NAP	NAP	8%	24,6
Elveția	120	NAP	NAP	NAP	7,3
FYROMacedonia	26	81%	15%	4%	6,7
Turcia	237	92%	6%	1%	20,3
Ucraina	195	NAP	NAP	NAP	52,0
Anglia și Țara Galilor	18	NAP	NAP	NAP	115,6
Scotia	8	NA	NA	NA	58,9
Israel	20	NAP	NAP	NAP	61,3
Maroc	102	75%	24%	1%	9,6
Media	140	76%	21%	7%	22,0
Mediana	32	81%	17%	4%	14,1
Minim	1	0%	3%	0%	5,0
Maxim	2923	97%	92%	33%	115,6

În ceea ce privește conducerea parchetelor, se confirmă tendința unei prezențe puternice a bărbaților.

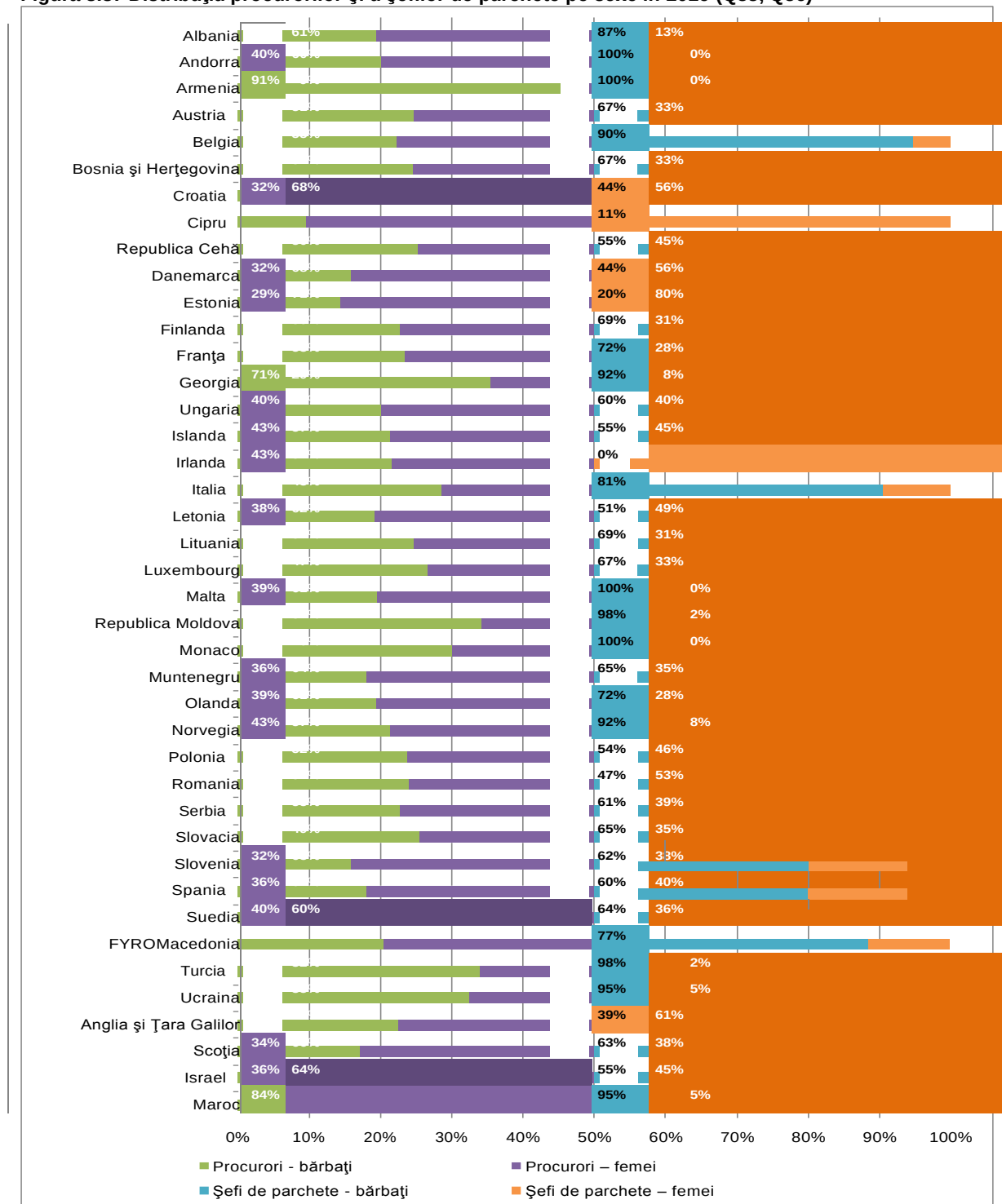
Tabelul 3.36 Distribuția șefilor de parchete pe instanțe și pe sexe în 2016 (Q56)

State/ Entități	Numărul total de șefi de parchete		Primă instanță		Al doilea grad		Curtea Supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	87%	13%	87%	13%	86%	14%	100%	0%
Andora	100%	0%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Armenia	100%	0%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Austria	67%	33%	63%	38%	80%	20%	100%	0%
Azerbaidjan	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgia	90%	10%	86%	14%	100%	0%	100%	0%
Bosnia și Herțegovina	67%	33%	60%	40%	NAP	NAP	100%	0%
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	44%	56%	41%	59%	43%	57%	100%	0%
Cipru	11%	89%	53%	47%	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Cehă	55%	45%	53%	47%	70%	30%	100%	0%
Danemarca	44%	56%	36%	64%	67%	33%	100%	0%
Estonia	20%	80%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Finlanda	69%	31%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Franța	72%	28%	74%	26%	61%	39%	100%	0%
Georgia	92%	8%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Germania	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ungaria	60%	40%	54%	46%	85%	15%	100%	0%
Islanda	55%	45%	56%	44%	100%	0%	0%	100%
Irlanda	0%	100%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italia	81%	19%	79%	21%	91%	9%	100%	0%
Letonia	51%	49%	49%	51%	50%	50%	60%	40%
Lituania	69%	31%	67%	33%	NAP	NAP	82%	18%
Luxembourg	67%	33%	100%	0%	NAP	NAP	0%	100%
Malta	100%	0%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	98%	2%	97%	3%	100%	0%	100%	0%
Monaco	100%	0%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Muntenegru	65%	35%	62%	38%	67%	33%	100%	0%
Olanda	72%	28%	69%	29%	100%	0%	NA	NA
Norvegia	92%	8%			92%	8%	100%	0%
Polonia	54%	46%	50%	50%	75%	25%	100%	0%
Portugalia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	47%	53%	39%	61%	49%	51%	59%	41%
Federația Rusă	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	61%	39%	61%	39%	75%	25%	0%	100%
Slovacia	65%	35%	65%	35%	63%	38%	100%	0%
Slovenia	62%	38%	58%	42%	NAP	NAP	0%	0%
Spania	60%	40%	NA	NA	NA	NA	75%	25%
Suedia	64%	36%	NAP	NAP	NAP	NAP	33%	67%
Elveția	79%	21%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
FYROMacedonia	77%	23%	71%	29%	100%	0%	100%	0%
Turcia	98%	2%	98%	2%	100%	0%	100%	0%
Ucraina	95%	5%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Anglia și Țara Gallor	39%	61%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Scotia	63%	38%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Israel	55%	45%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Maroc	95%	5%	94%	6%	100%	0%	100%	0%
Media	67%	33%	66%	34%	79%	21%	77%	19%
Mediana	67%	33%	62%	38%	80%	20%	100%	0%
Minim	0%	0%	36%	0%	43%	0%	0%	0%
Maxim	100%	100%	100%	64%	100%	57%	100%	100%

Cifrele nu sunt la fel de echilibrate atunci când analizăm situația la nivelul conducerii parchetelor, prin comparație cu numărul total de procurori. În timp ce numărul de femei șefi de parchete a crescut în anul 2014 de la 31% la 33%, procentul femeilor în primă instanță a rămas neschimbat; în al doilea grad de jurisdicție și la instanța supremă, acesta s-a diminuat. Ar trebui remarcat faptul că aceasta a scăzut și în cazul bărbaților. Din acest motiv, raportul general bărbați/femei pare mai favorabil reechilibrării.

Ar trebui remarcat, de asemenea, faptul că nu toate statele au furnizat răspunsuri.

Figura 3.37 Distribuția procurorilor și a șefilor de parchete pe sexe în 2016 (Q55, Q56)

Această cifră este o ilustrare a dezechilibrului în situația conducerii unităților de parchet. Deși, în Europa, se remarcă o feminizare generală a unităților de parchet, bariera avansării profesionale pentru funcțiile cele mai înalte rămâne la fel de puternică.

Tendențe și concluzii

Creșterea feminizării în rândul procurorilor confirmă tendința observată în 2014. Bariera avansării profesionale pentru femei în funcțiile de șefi de parchete rămâne, de asemenea, o realitate, în pofida unei ușoare tendințe de absorbție din partea numărului de femei care avansează lent la niveluri ierarhice.

3.2.7. Salariul procurorilor

Tabelul 3.38 Salariul mediu brut al unui procuror în valori absolute și raportat la salariul mediu brut national in 2016 (Q4, Q132)

State/ Entități	Salariul brut al unui procuror la început de carieră		Salariul brut al unui procuror la cea mai înaltă instanță	
	Cifră absolută	Raportat la Salariul mediu brut national	Cifră absolută	Raportat la Salariul mediu brut national
Albania	9 324 €	2,1	11 652 €	2,6
Andora	59 098 €	2,7	88 660 €	4,0
Armenia	9 576 €	2,4	NAP	NAP
Austria	55 139 €	1,7	126 594 €	4,0
Azerbaidjan	3 283 €	1,0	10 684 €	3,3
Belgia	68 856 €	1,7	128 209 €	3,1
Bosnia și Herțegovina	23 996 €	3,0	41 830 €	5,2
Bulgaria	18 867 €	3,2	33 055 €	5,6
Croatia	23 128 €	1,9	50 927 €	4,1
Cipru	34 030 €	1,5	NAP	NAP
Republica Cehă	27 313 €	2,2	59 339 €	4,8
Danemarca	52 000 €	1,2	88 160 €	2,1
Estonia	22 440 €	1,6	53 040 €	3,9
Finlanda	48 800 €	1,2	NAP	NAP
Franța	45 780 €	1,3	119 376 €	3,4
Georgia	9 834 €	NA	31 452 €	NA
Germania	47 469 €	0,9	81 565 €	1,6
Grecia	31 710 €	2,0	87 256 €	5,4
Ungaria	16 916 €	1,6	34 750 €	3,3
Islanda	NA	NA	136 995 €	2,0
Irlanda	30 520 €	0,8	NAP	NAP
Italia	56 263 €	1,9	186 637 €	6,4
Letonia	19 368 €	1,9	24 112 €	2,3
Lituania	20 967 €	2,2	30 425 €	3,2
Luxembourg	83 626 €	1,3	172 172 €	2,6
Malta	30 628 €	1,8	NAP	NAP
Republica Moldova	6 189 €	2,3	7 381 €	2,7
Monaco	46 457 €	1,1	95 202 €	2,3
Muntenegro	21 438 €	2,4	37 749 €	4,2
Olanda	66 451 €	1,2	99 997 €	1,7
Norvegia	66 362 €	1,2	115 640 €	2,0
Polonia	21 435 €	NA	43 184 €	NA
Portugalia	35 699 €	2,2	85 820 €	5,3
Romania	28 987 €	4,1	43 663 €	6,2
Federatia Rusa	NA	NA	NA	NA
Serbia	13 907 €	2,3	30 313 €	4,9
Slovacia	31 523 €	2,9	48 212 €	4,4
Slovenia	32 103 €	1,7	53 454 €	2,8
Spania	48 154 €	2,1	114 181 €	5,0
Suedia	51 912 €	1,3	104 328 €	2,5
Elveția	121 566 €	1,7	174 088 €	2,4
FYROMacedonia	18 445 €	2,9	20 404 €	3,2
Turcia	24 103 €	NA	44 241 €	NA
Ucraina	4 138 €	1,7	10 480 €	4,4
Anglia și Țara Galilor	38 399 €	1,2	NAP	NAP
Scotia	35 067 €	0,9	NA	NA
Israel	30 037 €	1,0	99 492 €	3,4
Maroc	22 408 €	1,7	47 975 €	3,7
Media	35 483 €	1,9	71 717 €	3,6
Mediana	31 076 €	1,7	53 247 €	3,3
Minim	3 283 €	0,8	7 381 €	1,6
Maxim	121 566 €	4,1	186 637 €	6,4

Salariul câștigat de procurori este afectat în mod inevitabil de diversitatea care caracterizează statutul acestora în cadrul statelor, entităților și observatorilor, ceea ce face mai dificile comparațiile decât în cazul judecătorilor.

În unele state, în general, procurorii sunt într-o situație similară cu cea a judecătorilor, în timp ce în alte state, activitățile unităților de parchet sunt îndeplinite, cel puțin parțial, de către organele de poliție. Prin urmare, nivelurile salariilor diferă în mod semnificativ. În **Albania, Austria, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Italia, Luxemburg, Monaco, Portugalia, Slovacia, Spania și Turcia**, salariile judecătorilor și cele ale procurorilor sunt aproape identice, atât la începutul carierei, cât și la Curtea Supremă.

Pentru celelalte state și entități, în general, salariul judecătorilor este, în medie, mai mare decât cel al procurorilor. Cu toate acestea, această observație trebuie nuanțată în ceea ce privește salariile la începutul carierei, reamintind că media calculată în pentru judecători include state și entități în care judecătorii sunt recrutați din rândul avocaților și juriștilor cu experiență, anume din rândul unor profesioniști mai în vârstă, al căror salariu la începutul carierei este deja semnificativ (**Danemarca, Irlanda, Norvegia, Elveția, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Irlanda de Nord și Regatul Unit-Scoția**). Pe lângă aceste diferențe explicate de sistemul de recrutare al judecătorilor, cele mai mari diferențe (în favoarea judecătorilor) pot fi observate în **Azerbaidjan, Cipru, Malta, Norvegia, Israel**, dar și la începutul carierei lor numai în **Estonia și Ucraina**.

În ceea ce privește judecătorii, pentru a evalua nivelul de remunerare a procurorilor, este important ca acesta să fie comparat cu salariul mediu din statul/entitatea în cauză și cu bunăstarea acestuia, care poate influența nivelul salariului mediu.

Tendențe și concluzii

Disparitățile statutare considerabile care afectează situația procurorilor din statelor și entităților fac dificilă realizarea unei comparații relevante între situația acestora și cea a judecătorilor. Cu toate acestea, tendința observată în ultimii ani relevă armonizarea salariilor judecătorilor și procurorilor atât la începutul, cât și la finalul carierei. Discrepanțele rămase rezultă fie din particularitățile procedurii de recrutare a judecătorilor (atunci când experiența juridică constituie principalul criteriu de selecție), fie din particularitățile serviciilor publice de urmărire penală (atunci când funcțiile de urmărire penală sunt îndeplinite simultan de procurori și alte organisme specifice, cum ar fi poliția sau, dimpotrivă, atunci când, din motive istorice, procurorii beneficiază de un statut deosebit de important).

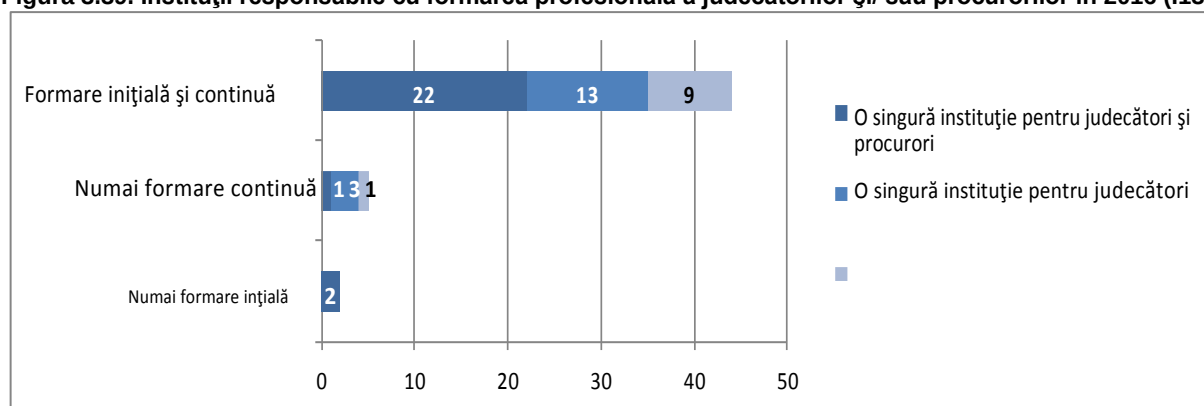
3.3 Elemente comune judecătorilor și procurorilor în materie de formare profesională, etică și responsabilitate

3.3.1 Formarea profesională a judecătorilor și procurorilor

40 de state și entități au o instituție de formare specifică. În 24 de state și entități, aceeași instituție oferă cursuri de formare atât pentru judecători, cât și pentru procurori. 17 state au o instituție de formare numai pentru judecători și 11 numai pentru procurori. **Irlanda, Letonia, Lituania, Malta, Suedia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** au o instituție de formare pentru judecători, dar nu și pentru procurori. Unele state, din cauza numărului mic de judecători/procurori, nu au o instituție distinctă dedicată formării: astfel, **Luxemburg** a încheiat acorduri privind participarea judecătorilor la activitățile de formare ale Școlii Naționale de Justiție din Franța și ale ERA din Trier (Germania).

Nu întotdeauna aceeași instituție asigură formarea inițială și pe cea continuă. Instituția responsabilă de formarea continuă poate fi o instanță judecătorească sau un organism judiciar (în Cipru, Curtea Supremă). În Elveția formarea este asigurată de universități sau de instituții private; a fost creată o fundație elvețiană pentru formarea continuă a judecătorilor.

Figura 3.39. Instituții responsabile cu formarea profesională a judecătorilor și/ sau procurorilor în 2016 (131)

Finanțarea formării profesionale a judecătorilor/ procurorilor

Notă: este dificil să se evalueze bugetul instituțiilor de formare, în funcție de practicile din diferite state; de fapt, astfel de instituții nu sunt întotdeauna autonome față de Ministerul Justiției și, prin urmare, nu beneficiază de un buget separat. Instituția poate fi responsabilă de formarea judecătorilor, nu și de cea a procurorilor și, prin urmare, este important să se adune diferitele bugete alocate. Anumite state nu au nicio instituție de formare profesională (nici inițială, nici continuă). De asemenea, ar trebui reamintit faptul că, în mai multe state, această parte din bugetul instanței este alocată formării nu doar a judecătorilor, ci și altor categorii de personal (de exemplu, în Republica Moldova). În plus, există, de asemenea, state în care partea din bugetul instanței alocată pentru formare este dedicată în întregime formării altor categorii de personal decât judecătorii, având în vedere că formarea judecătorilor este finanțată printr-un buget separat (de exemplu, în Italia și Franța).

Prin urmare, elementele din tabelul de mai jos ar trebui analizate cu precauție. În plus, bugetele acestor instituții nu sunt întotdeauna dedicate exclusiv formării, ca urmare a altor sarcini legate de formarea inițială sau continuă care le-au fost încredințate. Pe de altă parte, o instituție poate fi responsabilă de formare, dar nu în mod exclusiv, alte instituții putând interveni, de asemenea, ceea ce înseamnă că bugetul alocat pentru formare poate fi mai mare decât cel alocat exclusiv instituției.

De exemplu, observațiile formulate de Bosnia și Herțegovina, Italia, Lituania, Muntenegru, Serbia și Slovenia subliniază faptul că partea din bugetul instanței alocată formării judiciare nu reflectă bugetul total alocat pentru formarea judecătorilor și a procurorilor, care este furnizată de către Înalta școală pentru sistemul judiciar, în Italia, de către Centrul de Formare Judiciară în Bosnia și Herțegovina, Lituania, Muntenegru și Slovenia și de către Academia judiciară în Serbia.

În ansamblu, resursele alocate formării judecătorilor/procurorilor rămân limitate la o mică parte din bugetul instanței (în medie, 1%). Dar tot mai multe state și entități au o instituție de formare pentru judecători/procurori, cu mijloace financiare diferite.

Tabelul 3.40 Instituții de formare și bugete alocate formării în 2016 (Q6, Q131-0)

State/ Entități	Buget public anual total pt toate instanțele ⁽¹⁶⁾	Instituții de formare pentru judecători și procurori					Bugetul anual public pentru formare & educație (budget of courts)	Bugetul pt formare al instanțelor și bugetul instituțiilor de formare	
		Instituție separată de formare pt judecători	Instituție separată de formare pentru procurori	O instituție de formare pentru judecători și procurori	Nicio instituție	Total buget pt aceste instituții		Cifra absolută	pe locuitor
Albania	15 903 916 €					900 000 €	17 258 €	917 258 €	0,32 €
Andora	NA	No training institution				NAP	NA	NA	NA
Armenia	17 179 503 €					517 679 €	401 687 €	919 366 €	0,31 €
Austria	NA	No training institution				NAP	NA	NA	NA
Azerbaidjan	43 281 253 €					1 516 007 €	949 772 €	2 465 779 €	0,25 €
Belgia	NA					4 381 000 €	NA	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	86 590 466 €					550 878 €	NA	NA	NA
Bulgaria	154 970 220 €					1 854 199 €	35 231 €	1 889 430 €	0,27 €
Croatia	166 408 056 €					734 000 €	441 551 €	1 175 551 €	0,28 €
Cipru	28 107 307 €					NA	83 720 €	83 720 €	0,10 €
Republica Cehă	411 012 953 €					2 442 847 €	139 504 €	2 582 351 €	0,24 €
Danemarca	242 289 742 €					2 330 000 €	2 152 013 €	4 482 013 €	0,78 €
Estonia	41 340 192 €	No training institution				NAP	303 662 €	303 662 €	0,23 €
Finlanda	285 425 000 €	No training institution				NAP			
Franta	3 238 063 225 €					31 000 000 €	93 596 131 €	124 596 131 €	1,86 €
Georgia	21 718 668 €					471 531 €	538 604 €	1 010 135 €	0,27 €
Germania	NA					NA	NA	NA	NA
Grecia	NA					2 532 857 €	NA	NA	NA
Ungaria	299 893 343 €					NA	NAP	NA	NA
Islanda	16 722 689 €					NA	NA	NA	NA
Irlanda	113 172 000 €					310 000 €	310 000 €	310 000 €	0,07 €
Italia	2 971 094 830 €					10 537 499 €	256 310 €	10 793 809 €	0,18 €
Letonia	53 365 154 €					260 854 €	288 054 €	548 908 €	0,28 €
Lituania	74 237 182 €					227 000 €	755 369 €	982 369 €	0,34 €
Luxembourg	NA	No training institution				NAP	NAP	NAP	NAP
Malta	13 870 800 €					9 000 €	1 000 €	10 000 €	0,02 €
Republica Moldova	19 555 856 €					1 016 562 €	37 485 €	1 054 047 €	0,30 €
Monaco	5 665 100 €	No training institution				NAP	58 800 €	58 800 €	1,57 €
Munte negru	27 664 139 €					379 724 €	23 000 €	402 724 €	0,65 €
Olanda	1 046 578 000 €					20 100 000 €	20 229 000 €	40 329 000 €	2,36 €
Norvegia	235 000 000 €	No training institution				NAP	2 600 000 €	2 600 000 €	0,49 €
Polonia	1 445 686 000 €					10 528 000 €	5 718 000 €	16 246 000 €	0,42 €
Portugalia	441 024 845 €					9 136 275 €	7 090 257 €	16 226 532 €	1,57 €
Romania	392 582 194 €					5 402 826 €	140 935 €	5 543 761 €	0,28 €
Federația Rusă	2 614 827 293 €					3 156 447 €	5 828 787 €	8 985 234 €	0,06 €
Serbia	NA					2 272 696 €	NAP	2 272 696 €	0,32 €
Slovacia	186 576 657 €					771 009 €	- €	771 009 €	0,14 €
Slovenia	162 731 138 €					860 867 €	642 715 €	1 503 582 €	0,73 €
Spania	3 145 396 555 €					20 420 052 €	17 345 639 €	37 765 691 €	0,81 €
Suedia	697 033 550 €					6 000 000 €	NA	NA	NA
Elveția	1 137 821 098 €	No training institution				NAP	5 089 816 €	5 089 816 €	0,60 €
FYROMacedonia	29 899 055 €					638 081 €	NAP	638 081 €	0,31 €
Turcia	NA					5 691 914 €	NA	NA	NA
Ucraina	219 392 178 €					721 721 €	16 249 €	737 970 €	0,02 €
Anglia și Țara Galilor	2 215 993 000 €					12 374 461 €	5 692 000 €	18 066 461 €	0,31 €
Scotia	153 313 246 €					187 580 €	363 136 €	550 716 €	0,10 €
Israel	441 926 855 €					1 418 221 €	2 620 621 €	4 038 842 €	0,47 €
Maroc	NA					4 058 905 €	NA	NA	NA
Media						4 712 752 €	5 348 303 €	9 173 900 €	50%
Mediana						1 685 103 €	382 412 €	1 339 567 €	30%
Minimum						9 000 €	- €	10 000 €	2%
Maximum						31 000 000 €	93 596 131 €	124 596 131 €	236%

*Irlanda: bugetul pentru formare al Irlandei provine doar din 16 referitoare la bugetul instanțelor, pentru că aceeași sumă este raportată și la 1130-0. Comitetul pentru Studii Juridice este instituția responsabilă pentru formarea profesională; cu toate acestea, bugetul său este asigurat prin votul instanțelor, prin urmare linia bugetară trebuie prezentată pentru ambele întrebări.

În 9 state, cota din bugetul instanțelor alocat formării judiciare este de 1% sau mai mult: **Franța** (2,9 %), **Georgia** (2,5 %), **Armenia** (2,3 %), **Azerbaidjan** (2,2 %), **Olanda** (1,9 %), **Portugalia** (1,6 %), **Norvegia** (1,1 %), **Monaco** (1,0 %) și **Lituania** (1,0 %).

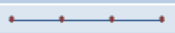
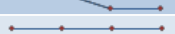
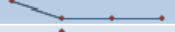
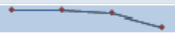
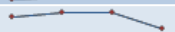
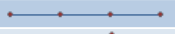
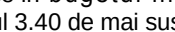
Această cotă este cuprinsă între 0,1 % și 1 % în **Danemarca** (0,9 %), **Estonia** (0,7 %), **Spania** (0,6 %), **Israel** (0,6 %), **Letonia** (0,5 %), **Polonia** (0,4 %), **Slovenia** (0,4 %), **Elveția** (0,4 %), **Cipru** (0,3 %), **Irlanda** (0,3 %), **Croația** (0,3 %), **Anglia și Țara Galilor** (0,3 %), **Scoția** (0,2 %), **Federația Rusă** (0,2 %), **Republica Moldova** (0,2 %), **Albania** (0,1 %) și **Muntenegru** (0,1 %). În **România**, **Republica Cehă**, **Bulgaria**, **Italia**, **Ucraina**, **Malta** și **Slovacia**, cota din bugetul instanțelor alocată pentru formarea judecătorilor și a procurorilor este mai mică de 0,1 %.

Pentru a reprezenta un cadru care ar putea contribui la o mai bună evaluare a efortului bugetar efectiv pentru formarea judiciară efectuat de către state și entități, pot fi specificate patru grupuri de state:

- primul grup reunește statele al căror buget pentru formarea judecătorilor și a procurorilor este inclus în întregime în bugetul instanțelor: **Cipru**, **Estonia**, **Monaco**, **Norvegia**, **Elveția** și **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** — majoritatea acestor state și entități nu dispun de instituții de formare judiciară;
- al doilea grup include statele al căror buget pentru formare judiciară este în întregime (**Serbia**, **Slovacia** și **Maroc**) sau aproape în întregime (**Albania**, **Armenia**, **Bulgaria**, **Republica Cehă**, **Italia**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Muntenegru** și **România**) alocat unui buget separat;
- al treilea grup reunește statele și entitățile al căror buget pentru formare judiciară este inclus, în diferite grade, fie în bugetul instanțelor, fie într-un buget separat: **Azerbaidjan**, **Croația**, **Danemarca**, **Franța**, **Georgia**, **Israel**, **Irlanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Olanda**, **Polonia**, **Portugalia**, **Federația Rusă**, **Slovenia**, **Spania**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, **Ucraina** și **Regatul Unit-Scoția**.

În **Franța**, bugetul total alocat formării judiciare, exprimat în valoare absolută, este cel mai remarcabil în Europa (124 596 131 Euro, din care 93 596 131 Euro în cadrul bugetului instanțelor, 31 000 000 Euro inclus într-un buget separat). În **Olanda** și **Spania**, bugetele totale alocate formării judiciare sunt de 40 329 000 Euro și, respectiv, 34 990 649 Euro, din care jumătate este inclusă în bugetul instanțelor, iar cealaltă jumătate este alocată unui buget separat. De asemenea, în **Danemarca**, **Georgia**, **Irlanda** și **Letonia**, bugetele lor de formare judiciară sunt împărțite în mod egal între bugetul instanțelor și un buget separat. **Polonia** și **Portugalia** alocă formării judiciare un buget aproape identic (puțin sub 16 500 000 Euro), dar în **Polonia** numai o treime din aceasta este alocată ca procent din bugetul instanțelor, în timp ce în **Portugalia** se poate observa o tendință către o distribuție egală. În **Italia**, bugetul pentru formarea judiciară (10 793 809 Euro) este alocat aproape în întregime unui buget separat.

Tabelul 3.41 Evoluția bugetului aprobat al instanțelor alocat formării profesionale între 2010 și 2016 (Q6)

State/ Entități	Buget anual probat, alocat formării profesionale				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	33 069 €	26 000 €	21 746 €	17 258 €	
Andorra	23 418 €	30 000 €	26 991 €	NA	
Armenia	360 226 €	306 176 €	NA	401 687 €	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	1 293 230 €	2 950 650 €	3 707 657 €	949 772 €	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	152 175 €	106 601 €	89 319 €	NA	
Bulgaria	25 799 €	25 427 €	24 450 €	35 231 €	
Croatia	1 624 490 €	475 248 €	603 604 €	441 551 €	
Cipru	98 929 €	92 480 €	25 560 €	83 720 €	
Republica Cehă	101 057 €	455 033 €	114 013 €	139 504 €	
Danemarca	2 012 585 €	2 106 506 €	2 109 194 €	2 152 013 €	
Estonia	214 574 €	177 645 €	285 683 €	303 662 €	
Finlanda	NA	897 000 €	866 000 €	NA	
Franța	58 068 026 €	67 420 185 €	89 230 729 €	93 596 131 €	
Georgia	428 188 €	453 189 €	717 702 €	538 604 €	
Germania	56 770 990 €	69 721 400 €	NA	NA	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	247 356 €	318 785 €	NAP	NAP	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	1 172 000 €	550 000 €	425 000 €	310 000 €	
Italia	755 313 €	229 971 €	228 646 €	256 310 €	
Letonia	211 718 €	249 939 €	309 624 €	288 054 €	
Lituania	234 882 €	311 973 €	161 091 €	755 369 €	
Luxembourg	NA	NA	NA	NA	
Malta	2 000 €	1 000 €	1 000 €	1 000 €	
Republica Moldova	201 043 €	25 625 €	31 716 €	37 485 €	
Monaco	NA	NA	80 000 €	58 800 €	
Muntenegru	NAP	28 454 €	94 000 €	23 000 €	
Olanda	20 522 000 €	29 897 000 €	25 004 000 €	20 229 000 €	
Norvegia	2 470 205 €	3 900 000 €	2 700 000 €	2 600 000 €	
Polonia	2 329 000 €	2 822 000 €	5 252 000 €	5 718 000 €	
Portugalia	22 594 517 €	7 289 829 €	6 080 423 €	7 090 257 €	
Romania	421 975 €	3 554 195 €	165 410 €	140 935 €	
Federația Rusă	7 929 817 €	16 252 538 €	9 791 847 €	5 828 787 €	
Serbia	NAP	NAP	1 021 €	NAP	
Slovacia	1 336 296 €	1 414 040 €	1 169 989 €	0 €	
Slovenia	1 229 741 €	645 870 €	484 628 €	642 715 €	
Spania	NA	NA	NA	17 345 639 €	
Suedia	6 873 752 €	7 706 415 €	6 008 451 €	NA	
Elveția	3 464 996 €	3 759 005 €	4 864 654 €	5 089 816 €	
FYROMacedonia	421 588 €	567 970 €	568 228 €	NAP	
Turcia	NA	NA	NA	NA	
Ucraina	NA	NA	933 105 €	16 249 €	
Anglia și Țara Galilor	1 000 000 €	1 326 282 €	1 417 565 €	5 692 000 €	
Scotia	1 170 000 €	662 202 €	561 000 €	363 136 €	
Israel	- €	1 329 309 €	2 952 477 €	2 620 621 €	
Maroc	- €	- €	- €	NA	
Media	5 758 675 €	6 298 795 €	4 559 890 €	5 348 303 €	
Mediana	877 657 €	558 985 €	522 814 €	382 412 €	
Minim	2 000 €	1 000 €	1 000 €	- €	
Maxim	58 068 026 €	69 721 400 €	89 230 729 €	93 596 131 €	

Unele state și entități au instituții de formare profesională cu bugete separate, care nu sunt incluse în bugetul instanțelor. Pentru o imagine completă privind bugetul alocat formării în 2016, a se vedea tabelul 3.40 de mai sus.

Tabelul 3.42 Evoluția bugetului aprobat al instanțelor alocat formării, în moneda locală între 2010 și 2016 (Q6)

State/ Entități	Buget anual aprobat al instanțelor alocat formării, în moneda locală				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	4 588 985	3 615 040	3 044 005	2 329 830	
Armenia	173 326 342	147 319 644	NA	205 744 081	
Azerbaidjan	1 365 651	3 003 762	3 530 431	1 770 755	
Bosnia și Herțegovina	304 350	208 493	174 693	NA	
Bulgaria	50 458	49 731	47 820	68 906	
Croatia	11 995 717	3 586 504	4 622 223	3 337 150	
Republica Cehă	2 532 488	11 439 530	3 161 010	3 769 398	
Danemarca	14 999 997	15 715 377	15 699 996	16 000 001	
Georgia	1 015 148	989 991	1 642 174	1 504 860	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Lituania	811 001	1 077 180	556 215	NAP	
Republica Moldova	3 237 697	409 915	602 496	783 043	
Norvegia	19 786 342	28 538 250	24 435 540	23 541 180	
Polonia	9 223 539	11 536 900	22 385 600	25 273 560	
Romania	1 808 078	15 692 837	741 384	640 000	
Federația Rusă	328 989 076	653 816 850	494 096 600	431 685 211	
Serbia	NAP	NAP	123 498	NAP	
Suedia	61 520 080	66 034 729	56 673 512	NA	
Elveția	4 332 631	4 537 871	5 851 692	5 456 792	
FYROMacedonia	25 759 027	34 930 155	34 946 022	NAP	
Turcia	NA	NA	NA	NA	
Ucraina	NA	NA	17 728 995	461 797	
Anglia și Țara Galilor	850 600	1 081 530	1 104 000	4 885 444	
Scotia	995 202	539 999	436 907	311 680	
Israel	0	6 540 998	13 949 273	10 597 267	
Maroc	0	0	0	NA	
Media	33 482 565 €	49 895 055 €	32 933 563 €	42 797 864 €	
Mediana	3 785 164 €	4 076 455 €	3 161 010 €	3 337 150 €	
Minim	50 458 €	49 731 €	47 820 €	68 906 €	
Maxim	328 989 076 €	653 816 850 €	494 096 600 €	431 685 211 €	

În **Cipru**, creșterea semnificativă în alocarea pentru formarea profesională din bugetul instanțelor între 2014 și 2016 poate fi explicată parțial prin aceea că s-a pus capăt măsurilor globale de austeritate adoptate de-a lungul anilor, până în 2014. Creșterea bugetului instanțelor alocat formării judiciare este considerabilă și în **Anglia și Țara Galilor, Lituania și Republica Moldova**. În **Anglia și Țara Galilor**, creșterea bugetului pentru formare este chiar mai mare atunci când este exprimată în moneda locală, fapt care poate fi explicat prin necesitatea de a forma cea mai mare parte a personalului instanțelor din țară în tehnici de utilizare a noilor sisteme informatice care erau dezvoltate pentru informatizarea instanțelor. Creșterea impresionantă a bugetului constatată în **Republica Moldova**, în conformitate cu informațiile furnizate de această observație, poate fi explicată ca o consecință a Planului de acțiune pentru punerea în aplicare a Strategiei pentru Sectorul Judiciar 2011-2016.

În **Franța**, creșterea progresivă a bugetului alocat formării judiciare poate fi explicată, în primul rând, prin creșterea masivă a recrutării și, în al doilea rând, prin extinderea formării oferite de Școala Națională de Magistratură și la personalul non-judiciar. **Italia** motivează creșterea cheltuielilor de formare între 2014 și 2016 prin nevoia de a forma noi funcționari non-judiciari care s-au alăturat Ministerului de Justiție din alte administrații. În **România**, în pofida scăderii cotei din bugetul instanțelor alocate formării, se poate observa o creștere globală a bugetului total de formare în 2016, datorită creșterii semnificative a participării la cursurile de formare.

În **Georgia**, ponderea bugetului instanțelor alocată formării judiciare a scăzut între 2014 și 2016, însă ar trebui să se țină seama de faptul că numai în 2014 bugetul alocat Înaltei Școli de Justiție a crescut ca urmare a resurselor suplimentare investite din fonduri speciale. În **Muntenegru**, scăderea importantă a bugetului observată între 2014 și 2016 este consecința alocării unor resurse suplimentare pentru funcționarea Centrului de formare judiciară, aplicată între 2012 și 2014, pentru a avea o instituție independentă de Curtea Supremă. **Federația Rusă** explică faptul că scăderea bugetului instanțelor alocat formării este rezultatul unei evaluări a cheltuielilor deplasarea și cazarea.

În cele din urmă, unele state își afirmă disponibilitatea de a acorda o prioritate bugetară ridicată formării judiciare în 2017. Este cazul **Israelului**, în pofida scăderii bugetului înregistrată între 2014 și 2016.

3.3.2 Etica judecătorilor și procurorilor

Nu există nicio întrebare specifică de evaluare cu privire la subiectul eticii. Cu toate acestea, unele state și entități menționează acest lucru în observațiile lor. Tema eticii este abordată la trei niveluri diferite: elaborarea de standarde, recrutarea și formarea profesională. În **Bosnia și Herțegovina**, competențele Înalțului Consiliu de Justiție se extind la reflecția asupra unui cod etic și a procedurilor; acesta supraveghează formarea judecătorilor și a procurorilor. În **Bulgaria** o comisie de etică este implicată în recrutarea judecătorilor. **Letonia** are o anumită instituție responsabilă de formarea judecătorilor, Centrul de formare judiciară, care oferă formare în fiecare an în materie de etică, deschidere, competență și imparțialitate. **Slovenia** oferă formare judecătorilor în domeniul eticii la Centrul de formare judiciară.

3.3.3 Răspunderea judecătorilor și procurorilor

Unele state și entități precizează mecanismele răspunderii profesionale pentru judecătorii și procurorii.

Deși principiul inamovibilității este, desigur, recunoscut pe scară largă, există excepții de la acest principiu și toate statele enumeră motivele suspendării sau destituirii judecătorilor. Aceste motive sunt explicate fie chiar în textul Constituției, fie în dispozițiile legislative. Atunci când suspendarea se face din motive disciplinare, sancțiunea va fi pronunțată, în principiu, de un consiliu superior al justiției sau echivalent, în orice caz de un organism ale cărui independență și imparțialitate sunt garantate, în urma unei proceduri care oferă o serie de garanții.

În **Andora**, rolul major al Înalțului Consiliu de Justiție este să nu reînnoiască mandatul unui judecător, dacă persoana în cauză a fost sancționată disciplinar pentru două infracțiuni grave sau foarte grave. În 2015, în **Armenia** a fost creat un Consiliu Suprem de Justiție, dar se pare că nu are competențe disciplinare asupra magistraților. Se pare că Înalțul Consiliu de Justiție din **Bosnia și Herțegovina** își exercită autoritatea disciplinară în principal în ceea ce privește procurorii, și nu în ceea ce privește judecătorii. În **Croația**, Consiliul de Justiție are, în mod tradițional, competență disciplinară asupra judecătorilor, având în vedere că poate destitui un judecător din exercitarea atribuțiilor sale în cazul unei încălcări disciplinare deosebit de grave. În **Cipru**, un judecător poate fi revocat din funcție în caz de comportament necorespunzător sau de incapacitate gravă, dar nu este clar dacă această revocare este responsabilitatea Înalțului Consiliu de Justiție. În **Republica Cehă**, revocarea unui judecător este o posibilă sancțiune disciplinară, dar nu este pronunțată de un consiliu superior, deoarece o astfel de instituție nu există în țara respectivă. În **Danemarca**, Curtea specială de acuzare și revizuire poate să concedieze un judecător pentru o încălcare gravă, pentru o problemă fizică gravă sau în caz de demență. Camera de disciplină a judecătorilor poate, de asemenea, să concedieze un judecător în **Estonia**; pentru un judecător care nu pare să își poată exercita atribuțiile, procedura este complexă, cu intervenția unui complet al Curții Supreme. În **Franța**, toate procedurile disciplinare pentru judecători au loc în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii; astfel, sancțiunile redistribuirea și retragerea funcțiilor, care pot conduce la transferul unui judecător, pot fi pronunțate numai la sfârșitul procedurii disciplinare prevăzute de lege și numai de Consiliul Superior al Magistraturii. Procedura este contradictorie și hotărârile care se iau pot face obiectul unui recurs în fața Consiliului de Stat. În **Germania**, o procedură de punere sub acuzare poate fi introdusă împotriva unui judecător numai în fața Curții Constituționale Federale; procedurile disciplinare împotriva judecătorilor sunt instituite în conformitate cu dreptul german. Și în **Grecia** sunt posibile sancțiuni disciplinare care pot merge până la excludere, care poate fi pronunțată pentru incompetența profesională. În **Islanda**, un judecător care nu își asumă funcțiile de administrator al unei instanțe poate fi demis doar printr-o hotărâre judecătorească (articolul 61 din Constituție). Un alt proces este aplicabil în **Irlanda**, unde un judecător poate fi demis pentru incapacitate sau abatere doar după ce ambele camere ale Parlamentului adoptă o hotărâre. Revocarea este o sancțiune disciplinară care poate fi aplicată unui judecător care discreditează funcția prin comportamentul său în **Lituania**. În **Luxemburg** sancțiunea revocării poate fi pronunțată doar de către Curtea Superioară de Justiție. În **Malta**, o procedură cvasi-judiciară poate fi introdusă împotriva unui judecător pentru a identifica acuzațiile care i se aduc și, eventual, pentru a-l demite, în urma unui vot al Camerei Reprezentanților, cu o

majoritate de două treimi. Consiliul Superior de Justiție din **Republica Moldova** adoptă diverse sancțiuni împotriva judecătorilor. În **Monaco**, puterea disciplinară asupra magistraților este exercitată de către Consiliul Superior al Magistraturii, la sesizarea directorului serviciilor judiciare. Aceasta poate impune sancțiunile de pensionare automată și revocare, care atrag pierderea statutului de magistrat. De asemenea, Consiliul Judiciar exercită competențe disciplinare asupra judecătorilor și în **Muntenegru**. În **Polonia** există o procedură în fața Consiliului Național de Justiție, care conduce la impunerea unei sancțiuni disciplinare împotriva unui judecător. În **România**, un judecător poate fi revocat pentru motive de incompetență profesională sau ca sancțiune disciplinară, ceea ce se întâmplă și în **Serbia**. În **Slovacia** revocarea unui judecător este pronunțată de o Cameră disciplinară, ca urmare a unei condamnări pentru o infracțiune gravă. **Spania** are un sistem în trei puncte: infracțiunile sunt minore, grave sau foarte grave. Revocarea este, de asemenea, o sancțiune disciplinară în **Suedia**. Cazurile în care un judecător poate fi revocat în **Ucraina** sunt specificate în amendamentele la Constituție.

Observațiile statelor și entităților nu permit întotdeauna să se facă distincția între răspunderea profesională a procurorilor și cea a judecătorilor. Cu toate acestea, unele state precizează mecanismele răspunderii profesionale a procurorilor. **Albania** declară că un procuror este eliberat din funcție atunci când este pedepsit printr-o hotărâre judecătorească pentru comiterea unei infracțiuni penale; în urma unei măsuri disciplinare; acesta este considerat incompetent în conformitate cu procedura prevăzută de lege. În **Belgia**, legea prevede că măsura disciplinară a revocării nu poate fi utilizată decât în cazurile în care se constată o gravă infracțiune disciplinară și în care gravitatea infracțiunii indică în mod clar că autorul infracțiunii nu este în măsură sau nu este demn să își exercite în continuare atribuțiile. **Bosnia și Herțegovina** prerogativele Înalțului Consiliu Judiciar: să primească plângeri împotriva procurorilor, să desfășoare proceduri disciplinare, să stabilească răspunderea disciplinară și să impună măsuri disciplinare împotriva procurorilor; să decidă cu privire la recursurile în cadrul procedurilor disciplinare; să decidă cu privire la suspendarea procurorilor; să decidă cu privire la aspectele de incompatibilitate ale altor funcții îndeplinite de către procurori. În **Germania**, funcția de procuror general încetează în cazul în care i se aplică măsura disciplinară a revocării din funcție pentru o infracțiune gravă comisă în exercitarea funcției. Funcția de procuror încetează, de exemplu, ca urmare a unei hotărâri judecătorești în materie penală definitivă prin care procurorul a fost condamnat la cel puțin un an de închisoare pentru o infracțiune intenționată. În **Italia**, un procuror poate fi revocat în urma unor proceduri disciplinare inițiate de procurorul general al Curții Supreme sau la cererea ministrului justiției. În cazul în care sunt aduse acuzații, Secția disciplinară a Înalțului Consiliu Judiciar audiază și decide în cauză; procedurile au natură judiciară, dreptul la apărare este garantat în toate etapele și se aplică Codul de procedură penală (astfel cum este în vigoare înainte de 1989). Hotărârea în materie disciplinară poate fi atacată în fața camerelor civile comune ale Curții Supreme. În **Muntenegru**, procurorul este revocat din funcție pentru comiterea unor grave infracțiuni disciplinare, în cazul în care: (1) persoana este condamnată pentru o infracțiune care îl face nedemn de exercitarea funcției de procuror; 2) acesta îndeplinește funcția de procuror de o manieră neprofesională sau neglijentă.

Tendințe și concluzii

Prin urmare, un judecător, precum și un procuror, poate fi revocat în cazul unei abateri profesionale deosebit de grave, iar această măsură este, de obicei, rezultatul unor proceduri disciplinare în fața unei instituții cu toate garanțiile de imparțialitate. În mod similar, o astfel de instituție poate decide transferul pentru motive disciplinare. Judecătorului sau procurorului îi sunt, evident, solicitate explicații. Cu toate acestea, este esențial ca măsurile de sancționare să fie pronunțate de un organism independent în conformitate cu norme care garantează foarte strict cerințele de imparțialitate.

3.4 Alte categorii de personal

O condiție prealabilă esențială pentru funcționarea eficientă a sistemului judiciar este existența unui personal competent, cu roluri definite și un statut recunoscut, alături de judecători.

La fel ca în rapoartele anterioare, se face o distincție între cinci tipuri de personal (alții decât judecătorii):

- „ **Rechtspfleger** ” – inspirat din sistemele germane și austriece, este, potrivit Uniunii Europene a *Rechtspfleger*, un organism judiciar independent, ancorat în Constituție și îndeplinind sarcinile care i-au fost atribuite prin lege; *Rechtspfleger* nu asistă judecătorul, ci lucrează alături de acesta și poate îndeplini diferite sarcini juridice, de exemplu în domeniul dreptului familiei sau al succesiunii; acesta are, de asemenea, competența de a pronunța hotărâri judecătorești în mod independent, în ceea ce privește acordarea cetățeniei, ordinele de plată, executarea hotărârilor judecătorești, licitațiile pentru bunuri imobile și executarea hotărârilor în materie penală; acesta are competența de a îndeplini sarcini administrative de natură judiciară; într-o anumită măsură, *Rechtspfleger* (nota trad. *grefierii cu atribuții lărgite*) sunt o categorie profesională între judecători și personalul auxiliar, de tipul grefierilor;
- personalul auxiliar a cărui sarcină este de a acorda asistență judecătorilor în mod direct. Atât consilierii juridici, cât și grefierii îi asistă pe judecători în activitățile lor judiciare (în special în cadrul ședințelor de judecată) și ar putea autentifica acte;
- personalul responsabil de diverse aspecte administrative și de managementul instanțelor;
- personal tehnic responsabil cu echipamentele informatice, securitate și curățenie;
- alt tip de personal auxiliar.

Distincția între personalul auxiliar judecătorilor și personalul auxiliar procurorilor nu este întotdeauna posibilă, în special în cazul statelor și al entităților în care serviciile sau o parte din serviciile atașate instanțelor și parchetelor sunt comune.

3.4.1 Personal alocat judecătorilor

În ceea ce privește raportul de personal auxiliar/ judecător, cifrele arată o stabilitate destul de mare; numai **Grecia** se află într-o situație specială, probabil din cauza crizei economice și financiare.

Tabelul 3.43 Personal auxiliar raportat la numărul judecătorilor între 2010 și 2016 (Q46, Q52)

State/ Entități	Număr de personal auxiliar raportat la un judecător				Variație		
	2010	2012	2014	2016	2012 - 2014	2012 - 2016	2014 - 2016
Albania	2,1	2,1	2,4	2,5	11%	18%	6%
Andora	4,7	4,4	4,4	4,1	-1%	-8%	-7%
Armenia	2,8	2,8	10,3	10,1	266%	260%	-2%
Austria	3,1	3,0	2,9	2,3	-3%	-23%	-20%
Azerbaidjan	3,8	3,9	4,3	5,1	12%	33%	19%
Belgia	3,5	3,4	3,3	3,2	-3%	-8%	-4%
Bosnia și Herțegovina	3,2	3,2	3,1	3,1	-3%	-3%	0%
Bulgaria	2,7	2,7	2,7	2,7	1%	2%	1%
Croatia	3,7	3,2	3,2	3,2	0%	0%	0%
Cipru	4,5	4,1	4,6	3,9	12%	-4%	-15%
Republica Cehă	3,1	3,0	3,1	3,2	3%	8%	5%
Danemarca	NA	4,9	4,7	4,4	-5%	-10%	-5%
Estonia	4,4	4,2	4,4	3,8	5%	-10%	-14%
Finlanda	2,4	2,3	2,2	2,0	-3%	-10%	-7%
Franța	3,0	3,1	3,2	3,2	4%	5%	1%
Georgia	6,9	4,8	4,6	5,1	-3%	6%	10%
Germania	2,7	2,7	2,8	2,7	2%	-1%	-3%
Grecia	2,0	2,1	2,5	1,5	19%	-26%	-38%
Ungaria	2,7	2,9	2,9	2,8	-3%	-3%	0%
Islanda	NA	0,8	NA	1,1	NA	42%	NA
Irlanda	7,0	6,6	5,8	6,0	-12%	-8%	4%
Italia	NA	3,7	3,2	3,3	-15%	-11%	5%
Letonia	3,4	3,7	3,2	3,1	-12%	-14%	-3%
Lituania	3,4	3,4	3,5	3,5	1%	3%	2%
Luxemburg	NA	NA	1,1	1,1	NA	NA	0%
Malta	9,6	9,0	9,5	8,5	5%	-5%	-10%
Republica Moldova	3,5	3,4	4,9	4,4	42%	29%	-10%
Monaco	1,1	1,1	1,3	1,2	13%	10%	-3%
Munte negru	4,1	4,0	3,4	3,0	-16%	-25%	-10%
Olanda	2,6	2,6	3,1	3,1	21%	21%	0%
Norvegia	1,5	1,5	1,5	1,6	5%	9%	4%
Polonia	3,4	4,0	4,1	4,3	2%	7%	5%
Portugalia	3,4	3,0	2,9	2,8	-6%	-6%	-1%
Romania	2,1	2,2	2,2	2,2	3%	3%	0%
Federația Rusă	3,0	2,9	3,7	3,7	29%	29%	0%
Serbia	4,5	3,5	3,7	3,5	4%	-3%	-7%
Slovacia	3,3	3,4	3,4	3,4	-1%	0%	1%
Slovenia	3,2	3,4	3,6	3,8	6%	10%	4%
Spania	NA	8,7	9,1	9,2	5%	6%	1%
Suedia	NA	4,6	4,2	4,1	-9%	-11%	-1%
Elveția	3,8	3,4	3,6	3,6	5%	6%	1%
FYROMacedonia	3,5	3,5	3,7	3,9	6%	13%	6%
Turcia	2,8	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ucraina	NA	4,2	NA	3,8	NA	-10%	NA
Anglia și Țara Galilor	10,3	8,6	9,4	9,0	10%	4%	-5%
Scotia	8,1	7,4	8,0	7,7	9%	5%	-4%
Israel	..	5,8	5,5	5,2	-5%	-9%	-4%
Maroc	..	..	..	3,2	..	..	..
Media	3,8	3,8	4,0	3,9	10%	7%	-2%
Mediana	3,4	3,4	3,4	3,4	3%	1%	0%
Minim	1,1	0,8	1,1	1,1	-16%	-26%	-38%
Maxim	10,3	9,0	10,3	10,1	266%	260%	19%

Aceleași date sunt valabile pentru variația numărului personalului auxiliar raportat la 100.000 de locuitori.

Tabelul 3.44 Personal auxiliar raportat la 100.000 de locuitori între 2010 și 2016 (Q1, Q52)

State/ Entități	Număr de personal auxiliar raportat la 100.000 locuitori				Variații		
	2010	2012	2014	2016	2012 - 2014	2012 - 2016	2014 - 2016
Albania	24,3	28,7	29,7	31,6	3,5%	10,1%	6,4%
Andora	132,9	139,0	136,5	145,0	-1,8%	4,3%	6,3%
Armenia	18,9	20,4	77,5	78,5	279,7%	284,5%	1,3%
Austria	55,3	54,8	54,8	63,4	0,0%	15,8%	15,7%
Azerbaidjan	25,5	25,0	27,2	26,9	8,9%	7,5%	-1,3%
Belgia	52,0	48,9	47,2	44,6	-3,5%	-8,7%	-5,4%
Bosnia și Herțegovina	77,7	80,4	81,0	89,9	0,7%	11,8%	11,1%
Bulgaria	79,7	82,6	83,5	86,9	1,1%	5,3%	4,1%
Croatia	157,4	146,3	143,4	140,3	-1,9%	-4,1%	-2,2%
Cipru	57,5	49,0	52,2	51,5	6,6%	5,2%	-1,3%
Republica Cehă	90,3	86,9	88,4	91,8	1,8%	5,6%	3,8%
Danemarca	NA	32,5	31,0	28,6	-4,7%	-12,2%	-7,8%
Estonia	72,8	74,4	77,4	66,7	4,1%	-10,4%	-13,9%
Finlanda	42,5	40,8	39,5	39,4	-3,2%	-3,4%	-0,2%
Franța	32,5	33,2	33,7	33,9	1,6%	2,2%	0,6%
Georgia	36,3	25,7	31,4	37,8	22,3%	47,2%	20,3%
Germania	65,6	66,9	66,0	64,7	-1,3%	-3,2%	-1,9%
Grecia	59,8	48,2	50,5	39,3	4,8%	-18,4%	-22,2%
Ungaria	77,2	82,2	81,4	81,7	-0,9%	-0,6%	0,4%
Islanda	NA	13,4	NA	17,4	NA	30,5%	NA
Irlanda	22,4	20,6	20,0	20,9	-2,6%	1,4%	4,1%
Italia	NA	39,7	36,0	35,0	-9,2%	-11,9%	-3,0%
Letonia	71,8	78,6	78,8	80,3	0,3%	2,2%	1,9%
Lituania	81,9	87,2	89,3	96,2	2,4%	10,3%	7,8%
Luxemburg	NA	NA	34,8	33,9	NA	NA	-2,7%
Malta	89,6	85,4	90,6	87,0	6,0%	1,8%	-4,0%
Republica Moldova	44,1	42,5	52,8	51,9	24,2%	22,3%	-1,6%
Monaco	105,9	116,2	121,7	122,5	4,7%	5,4%	0,7%
Munte negru	171,8	169,5	137,7	154,5	-18,7%	-8,8%	12,2%
Olanda	40,1	37,3	43,9	42,8	17,9%	15,0%	-2,4%
Norvegia	16,2	16,3	16,7	17,1	2,8%	5,3%	2,5%
Polonia	94,1	106,0	107,9	112,3	1,8%	6,0%	4,1%
Portugalia	62,3	58,3	54,9	54,8	-5,7%	-5,9%	-0,2%
Romania	39,6	43,6	45,5	52,4	4,5%	20,3%	15,1%
Federația Rusă	67,3	66,6	65,7	66,8	-1,4%	0,3%	1,8%
Serbia	151,4	143,7	140,3	132,7	-2,3%	-7,6%	-5,4%
Slovacia	82,2	82,8	82,4	82,5	-0,5%	-0,5%	0,1%
Slovenia	159,7	161,7	162,8	161,2	0,6%	-0,3%	-1,0%
Spania	NA	97,3	104,6	105,7	7,5%	8,7%	1,1%
Suedia	NA	54,1	49,2	48,6	-9,1%	-10,2%	-1,2%
Elveția	55,5	53,6	55,7	53,5	4,1%	-0,1%	-4,0%
FYROMacedonia	111,9	113,1	112,6	107,3	-0,5%	-5,2%	-4,7%
Turcia	30,3	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ucraina	NA	72,1	NA	55,2	NA	-23,5%	NA
Anglia și Țara Galilor	37,1	30,6	31,1	27,0	1,8%	-11,7%	-13,3%
Scotia	28,7	25,6	26,6	28,5	4,0%	11,3%	7,0%
Israel		47,1	45,4	44,7	-3,6%	-5,1%	-1,5%
Maroc				26,6			
Media	69,8	67,8	69,6	68,7	8,3%	8,9%	0,7%
Mediana	62,3	56,5	55,7	55,2	1,4%	2,0%	0,1%
Minim	16,2	13,4	16,7	17,1	-18,7%	-23,5%	-22,2%
Maxim	171,8	169,5	162,8	161,2	279,7%	284,5%	20,3%

Unele state europene au înființat *Rechtspfleger* și se pune problema creării unui astfel de organism la nivel european. În conformitate cu „Cartea albă a *Rechtspfleger*-ului european”, publicată în 2016 de către Uniunea Europeană a *Rechtspfleger* (EUR), „*aceștia sunt funcționari publici judiciari, care, în cadrul instanțelor, sunt responsabili pentru sarcini judiciare, alături de judecători și procurori, sprijină activitatea judiciară și managementul instanțelor. Termenul „Rechtspfleger” corespunde numelui profesional al colegilor germani și austrieci care exercită atribuții judiciare în instanțe ca urmare a transferului de sarcini de la judecători și face din această profesie un participant cu drepturi depline la îndeplinirea actului de justiție*”. Extinderea acestei funcții în țările în care aceasta nu există în prezent ar reduce volumul de muncă al judecătorilor, prin încredințarea proceselor în anumite cauze acestor persoane.

Statele care utilizează *Rechtspfleger* sunt: **Andora, Austria, Bosnia și Herțegovina, Croația, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Georgia, Germania, Ungaria, Islanda, Irlanda, Polonia, Slovacia, Slovenia, Spania și Israel** (17 state).

Alte categorii de personal auxiliar au roluri mai dispersate. **Armenia** afirmă că sporirea numărului personalului tehnic se datorează înființării a 7 instanțe administrative și că datele furnizate în 2012 au inclus numai personalul care asista direct judecătorii, contrar următoarelor date, care includ funcționari judiciari, funcționari în materie de disciplină judiciară și furnizori de servicii tehnice. În **Austria**, instanțele administrative înființate în 2014 sunt luate în considerare pentru prima dată. **Azerbaidjanul** precizează că înființarea unui nou post de „judecător asistent”, creșterea numărului consultanților IT în instanțe etc. fac parte din măsurile de creștere a productivității judecătorilor, ceea ce conduce la o creștere a numărului de angajați non-judecători de la 3 la 4 raportat la un judecător. Creșterea numărului de angajați responsabili de diferitele sarcini administrative și de managementul instanțelor se datorează, în special, creșterii numărului de funcționari responsabili cu implementarea sistemului *e-court* (instanța electronică). În **Croația**, numărul total de angajați non-judiciari este rezultatul unei deduceri și include numai personalul activ. Astfel, numărul total nu include personalul în concediu, suspendat în urma unor proceduri disciplinare, transferat altor instituții ale statului (de exemplu, Ministerul Justiției sau Academia judiciară). Motivul fluctuației și diferențelor în ceea ce privește numărul de *Rechtspflegers* este acela că aceștia lucrează pentru o perioadă de 2 ani, apoi activitatea le este prelungită pentru 5 ani, înainte de a obține o poziție permanentă sau nu. În cazul **Ciprului**, numărul total include funcționarii care îndeplinesc atribuții administrative și executorii judecătorești. În cazul **Republicii Cehe**, variațiile informațiilor pentru diferitele categorii de personal auxiliar se datorează diferenței dintre metodologia de raportare utilizată pentru 2014 și evaluările anterioare. În **Danemarca**, funcția de *Rechtspfleger* pare similară cu cea a judecătorilor adjuncți ai instanțelor daneze. Se clarifică faptul că diferența dintre datele din 2014 și datele din 2016 se datorează unei erori în datele din 2014. **Georgia** arată că, din cauza adoptării unor modificări la legislația privind interogarea martorilor în instanță și din cauza creșterii masive a numărului de cazuri înregistrate în general, numărul de personal auxiliar a crescut în 2016. Datele furnizate de **Germania** includ numărul de angajați cu normă întreagă aflați în concediu fără plată pentru formare/formare continuă, personalul care lucrează în organismele de reprezentare a personalului, ca reprezentanți ai personalului cu handicap și comisari pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați angajați într-o unitate specială, angajați ca personal de recepție/ securitate, personalul de la centrala telefonică a instanței, personalul de curățenie și alte categorii de personal nesalariat. **Ungaria** îi include pe secretarii instanței, care sunt angajați similari *Rechtspfleger*. Aceștia sunt avocați care, după absolvirea unei facultăți de drept, au promovat examenul la barou (peu care sunt necesari cel puțin 3 ani de practică profesională). Aceștia au dreptul să exercite funcția de judecător în cazurile definite în mod specific prin lege. În cazul în care un secretar de instanță se ocupă de un caz, acesta se bucură de aceeași independență ca un judecător. **Italia** afirmă că în categoria „personal auxiliar” sunt incluși asistenți, recepționeri, portari și alte tipuri de personal juridic. În general, ar trebui subliniat faptul că procentul ridicat de „alte tipuri de personal auxiliar” se datorează unei interpretări foarte stricte a definiției categoriilor principale. În cazul **Letoniei**, datele furnizate pentru 2014, 2015 și 2016 arată o tendință descrescătoare a numărului de personal tehnic, în special în ceea ce privește femeile, dar nu a fost furnizată nicio explicație privind aceste variații. De asemenea, **Letonia** afirmă că sarcinile administrative generale ale instanțelor sunt centralizate la nivelul Parchetului General. Același lucru este valabil și pentru personalul tehnic. Dintre cele 192 de persoane care îi asistă pe judecători, 117 sunt femei. **Lituania** raportează că numărul personalului tehnic a scăzut, în timp ce numărul de angajați care asistă judecători a crescut. În cazul **Maltei**, printre membrii personalului auxiliar se numără șefii instanțelor civile și de personal, șeful Curții penale și personalul său, registrul Curții penale, șeful poliției judiciare, șoferii judiciari și personalul din „*Subasti*”. **Republica Moldova** explică faptul că aceste discrepanțe în materie de date se pot explica prin fluctuația personalului, în special din cauza salariilor mici. În **Muntenegru**, această categorie include consilieri juridici, secretari, asistenți tehnici, agenți procedurali și contabili. În **Polonia**, ceilalți membri ai personalului auxiliar includ 5 859 de persoane, inclusiv 5 212 ofițeri de probațiune și 647 de angajați în cadrul Echipei consultative de experți judiciari. În **România**, numărul indicat pentru categoria „personal nejudiciar care acordă asistență judecătorilor” include grefierii; numărul indicat pentru „personalul administrativ” se referă la grefieri registratori, grefieri documentariști, grefieri statisticieni, grefieri arhivari și funcționari publici; numărul indicat pentru „personal tehnic” include personalul IT, personalul contractual și alte

categorii de personal (șoferi, executori judecătorești, agenți procedurali etc.). Categoria „alte” include magistrații asistenți, asistenții judiciari și consilierii de probațiune. Slovacia declară că Ministerul Justiției clasifică personalul auxiliar în categorii diferite, care diferă de categoriile enumerate în chestionarul CEPEJ. În sensul prezentului chestionar, cifrele includ Rechtspflegers (executori judecătorești superiori), instanțe districtuale și regionale, asistenți judiciari (grefieri) și secretari ai instanțelor. La nivelul Curții Supreme, acesta include asistenți judiciari (avocați care asistă judecătorii în cercetare, redactarea hotărârilor și asistență juridică) și grefieri. Restul numărului total de angajați ai instanțelor care nu sunt judecători este, de asemenea, inclus în această categorie. Printre aceștia se numără funcționarii responsabili cu administrarea instanțelor, supervizarea personalului, relația cu publicul (centru de informare, registratură), arhivele, personal tehnic, conducătorii auto etc. În Slovenia, definițiile categoriilor sunt următoarele: 1. Categoria „*Rechtspfleger*” include numai personalul (asistenții legali și consilierii juridici) cu competențe autonome de a lua hotărâri definitive (decizii privind fondul cauzei), stabilite în mod explicit în dreptul procedural. 2. Categoria „personal auxiliar” include personalul ale cărui îndatoriri sunt în general determinate de legislația instanței. Aceștia sunt asistenții judiciari (depunerea cererilor și declarațiile părților la dosar și, prin ordin al unui judecător, îndeplinirea unor sarcini mai puțin solicitante legate de pregătirea procesului sau a altor acte procedurale, calcularea cheltuielilor, pregătirea proiectelor de decizii și îndeplinirea altor sarcini în cadrul procedurilor judiciare, la ordinele unui judecător), precum și a unor consilieri judiciari (efectuarea de lucrări legate de examinarea părților, a martorilor și a experților, în afara ședințelor principale), desfășurarea unor activități de pregătire a ședințelor mai complexe, redactarea de rapoarte în cadrul reuniunilor comisiei, redactarea deciziilor, desfășurarea audierilor sub coordonarea unui judecător și desfășurarea altor activități sub coordonarea unui judecător și a unui ordin judecătoresc). Toți ceilalți membri ai personalului care nu au fost menționați mai sus și care nu corespund categoriei 4) „personal tehnic” sunt incluși în 3) „Personal administrativ”. Aceasta din urmă include, pe lângă personalul administrativ, personalul administrativ de suport. Slovenia precizează, de asemenea, că, de-a lungul anilor, personalul instanțelor poate fi repartizat în diferite departamente, cu diferite sarcini și, prin urmare, variația categoriilor de personal și raportul între bărbați și femei în cadrul categoriilor se pot schimba, chiar dacă nu a avut loc nicio angajare sau concediere majoră pentru diferite categorii de personal al instanțelor. În Spania, informațiile pentru personalul auxiliar includ funcționarii judiciari care sunt responsabili pentru prelucrarea cauzelor, actele de comunicare și alte sarcini și sunt împărțiți în trei categorii (*Auxilio Judicial, Tramitacion Procesal, Gestion Procesal*). Criminaliștii sunt un organism special (care nu este inclus în cifra furnizată la această întrebare). Elveția include stagiați, auditori, personal administrativ specializat în protecția adulților și a copiilor, personal specializat al parchetelor și precizează că scăderea numărului de personal auxiliar se explică prin faptul că acest număr depinde de politica de angajamente din cadrul autorităților judiciare. Anglia și Țara Galilor nu pot furniza o defalcare a forței de muncă, astfel cum a fost descrisă de CEPEJ. Cu toate acestea, indică o defalcare în funcție de gen pentru toate categoriile: bărbați = 29%, femei = 71%. Israelul include Garda judiciară, o unitate de protecție sub auspiciile sistemului judiciar, care răspunde de menținerea ordinii în instanțe și de securitatea judecătorilor. Alte servicii, cum ar fi întreținerea și curățenia, au fost delegate unor furnizori privați.

Este demn de remarcat comentariul **Estoniei**, care demonstrează interesul pentru un efort de recrutare a unui astfel de personal, în timp ce se conturează o tendință descendentă. În 2013 a fost creat un proiect-pilot în cadrul unei instanțe regionale, pentru a pune la dispoziția fiecărui judecător un asistent juridic personal. După primul an al proiectului-pilot, durata medie a procedurilor în cauzele civile ale acestei instanțe s-a modificat de la 201 zile la 160 zile; după cel de-al doilea an, durata medie a procedurii a scăzut la 132 de zile. În 2015, proiectul a fost extins la toate instanțele de prim și al doilea grad de jurisdicție. Există, de asemenea, eforturi depuse de state și entități cu privire la noile tehnologii: în 2015, a fost realizată o reformă a Departamentului de carte funciară, pe parcursul căreia cele patru districte au fost grupate la Curtea regională din Tartu, creându-se astfel un departament de înregistrare a terenurilor și un birou de înregistrare. Reforma a avut ca rezultat optimizarea semnificativă a proceselor și a dosarelor de lucru, ceea ce a condus la o reducere a personalului care lucrează în registre.

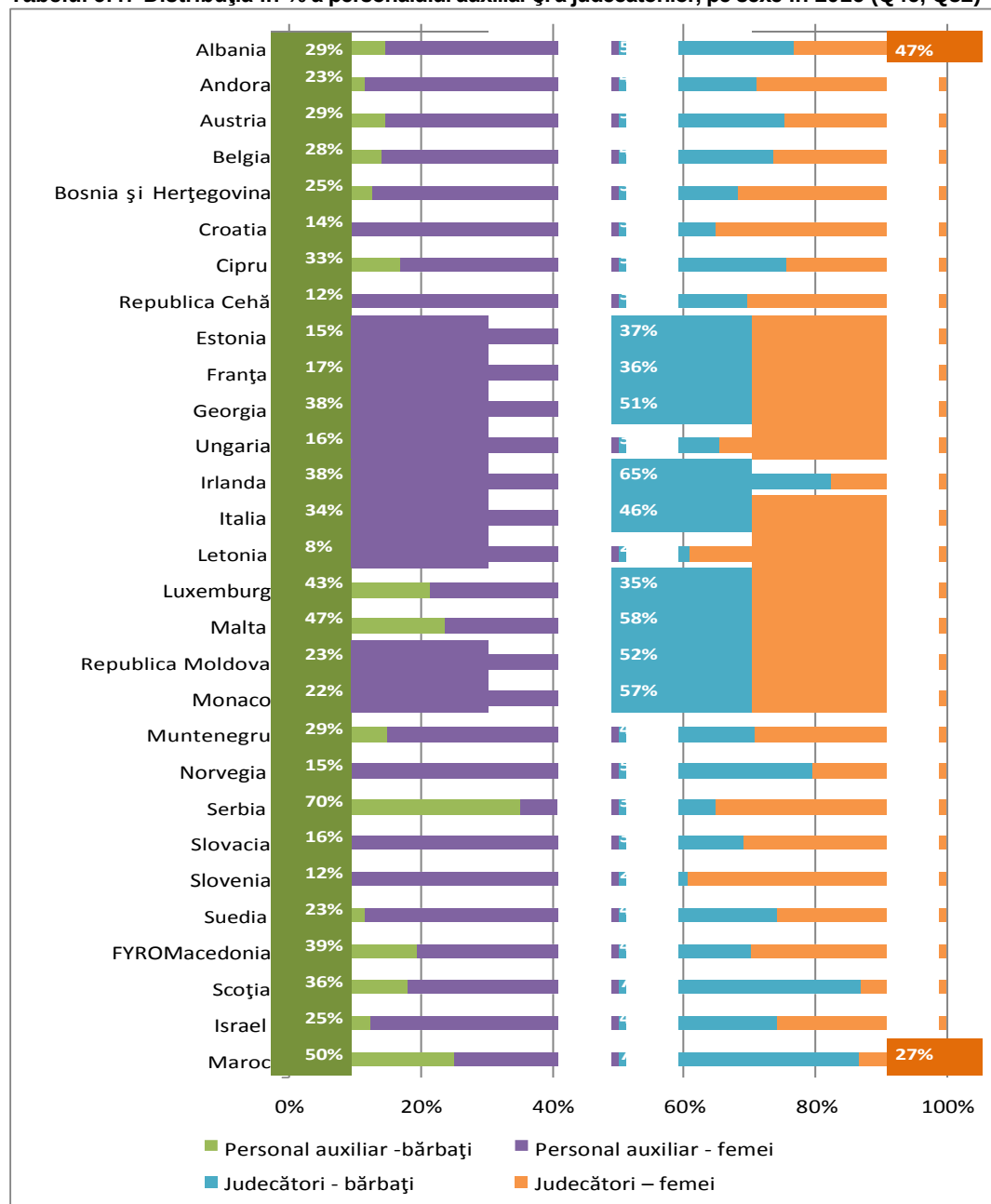
Tabelul 3.45 Numărul personalului auxiliar raportat la 100.000 de locuitori pe categorie in 2016 (Q1, Q52)

State/ Entități	Personal auxiliar total care lucrează în instanțe (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	1. Rechtspfleger (sau similar)	2. Personal auxiliar cu atribuții în asistarea judecătorilor	3. Personal responsabil cu diferite sarcini administrative și cu managementul instanțelor	4. Personal tehnic	5. Alt personal auxiliar
Albania	31,6	NAP	15,1	4,8	8,6	3,0
Andora	145,0	26,0	90,3	21,9	6,8	NAP
Armenia	78,5	NAP	22,0	12,4	18,6	25,4
Austria	63,4	9,6	5,7	7,8	0,6	39,8
Azerbaidjan	26,9	NAP	11,2	11,4	4,3	NAP
Belgia	44,6	NAP	17,2	20,6	6,8	NAP
Bosnia și Herțegovina	89,9	2,7	34,7	43,0	9,5	NAP
Bulgaria	86,9	NAP	63,1	16,4	6,8	0,7
Croatia	140,3	12,6	99,3	12,0	16,4	NAP
Cipru	51,5	NAP	16,3	15,9	15,3	4,0
Republica Cehă	91,8	22,8	42,5	19,8	6,2	0,6
Danemarca	28,6	4,8	0,2	22,4	1,1	0,1
Estonia	66,7	3,9	46,7	6,2	6,7	3,1
Finlanda	39,4	NAP	NA	NA	NA	NA
Franța	33,9	NAP	28,2	3,9	1,4	0,4
Georgia	37,8	0,2	15,1	2,3	20,2	NAP
Germania	64,7	10,6	34,2	7,9	2,3	9,7
Grecia	39,3	NAP	NA	NA	NA	NA
Ungaria	81,7	8,4	9,2	NA	NA	64,2
Islanda	17,4	5,3	NAP	NA	NA	NA
Irlanda	20,9	0,5	16,9	3,4	0,0	NAP
Italia	35,0	NAP	21,9	6,7	0,6	5,7
Letonia	80,3	NAP	54,4	18,0	7,2	0,7
Lituania	96,2	NAP	53,6	30,0	9,6	3,1
Luxemburg	33,9	NAP	22,2	11,2	0,5	NAP
Malta	87,0	NAP	51,5	13,4	1,6	20,4
Republica Moldova	51,9	NAP	27,2	16,3	8,4	NAP
Monaco	122,5	NAP	53,3	37,3	26,6	5,3
Munte negru	154,5	NAP	101,4	NA	NA	53,1
Olanda	42,8	NAP	NA	NA	NA	NA
Norvegia	17,1	NAP	NA	NA	NA	NA
Polonia	112,3	5,6	63,0	20,0	8,5	15,2
Portugalia	54,8	NAP	51,8	0,9	2,0	0,1
Romania	52,4	NAP	31,5	8,3	9,3	3,4
Federația Rusă	66,8	NAP	33,7	18,8	14,3	NAP
Serbia	132,7	NAP	55,6	47,7	29,4	NAP
Slovacia	82,5	17,2	39,4	NA	NA	25,8
Slovenia	161,2	25,0	40,0	86,9	9,3	NAP
Spania	105,7	9,4	NAP	NAP	NAP	96,3
Suedia	48,6	NAP	33,4	7,1	1,0	7,1
Elveția	53,5	NAP	21,8	27,8	1,2	2,7
FYROMacedonia	107,3	NAP	26,6	63,1	8,1	9,5
Turcia	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
Ucraina	55,2	NAP	14,9	36,0	4,3	NA
Anglia și Țara Galilor	27,0	NAP	NA	NA	NA	NA
Scotia	28,5	NAP	25,6	2,9	NAP	NAP
Israel	44,7	0,8	9,0	22,4	4,2	8,3
Maroc	26,6	NAP	NA	NA	NA	NA
Media	68,7	10,3	36,6	19,6	8,0	16,0
Mediana	55,2	8,9	32,5	15,9	6,8	5,3
Minim	17,1	0,2	0,2	0,9	0,0	0,1
Maxim	161,2	26,0	101,4	86,9	29,4	96,3

Tabelul 3.46 Numărul personalului auxiliar pe sexe și distribuția totalului pe categorii în 2016 (Q52)

State/ entități	Personal auxiliar total care lucrează în instanțe (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	Sex		Categorii de personal auxiliar				
		Bărbați	Femei	1. Rechtspfleger (sau similar)	2. Personal auxiliar cu atribuții în asistarea judecătorilor	3. Personal responsabil cu diferite sarcini administrative și cu managementul instanțelor	4. Personal tehnic	5. Alt personal auxiliar
Albania	908	29%	71%	NAP	48%	15%	27%	10%
Andora	106	23%	77%	18%	62%	15%	5%	NAP
Armenia	2 344	NA	NA	NAP	28%	16%	24%	32%
Austria	5 544	29%	71%	15%	9%	12%	1%	63%
Azerbaidjan	2 610	NA	NA	NAP	42%	42%	16%	NAP
Belgia	5 054	28%	72%	NAP	39%	46%	15%	NAP
Bosnia și Herțegovina	3 156	25%	75%	3%	39%	48%	11%	NAP
Bulgaria	6 174	NA	NA	NAP	73%	19%	8%	1%
Croatia	5 827	14%	86%	9%	71%	9%	12%	NAP
Cipru	437	33%	67%	NAP	32%	31%	30%	8%
Republica Cehă	9 714	12%	88%	25%	46%	22%	7%	1%
Danemarca	1 642	NA	NA	17%	1%	78%	4%	0%
Estonia	877	15%	85%	6%	70%	9%	10%	5%
Finlanda	2 170	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
Franța	22 712	17%	83%	NAP	83%	12%	4%	1%
Georgia	1 405	38%	62%	0%	40%	6%	53%	NAP
Germania	53 181	NA	NA	16%	53%	12%	4%	15%
Grecia	4 236	27%	73%	NAP	NA	NA	NA	NA
Ungaria	8 003	16%	84%	10%	11%	NA	NA	79%
Islanda	59	NA	NA	31%	NAP	NA	NA	NA
Irlanda	975	38%	62%	2%	81%	17%	0%	NAP
Italia	21 182	34%	66%	NAP	63%	19%	2%	16%
Letonia	1 582	8%	92%	NAP	68%	22%	9%	1%
Lituania	2 740	NA	NA	NAP	56%	31%	10%	3%
Luxemburg	200	43%	58%	NAP	66%	33%	2%	NAP
Malta	383	47%	53%	NAP	59%	15%	2%	23%
Republica Moldova	1 844	23%	77%	NAP	52%	31%	16%	NAP
Monaco	46	22%	78%	NAP	43%	30%	22%	4%
Muntele Neagra	958	29%	71%	NAP	66%	NA	NA	34%
Olanda	7 317	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
Norvegia	900	15%	85%	NAP	NA	NA	NA	NA
Polonia	43 176	NA	NA	5%	56%	18%	8%	14%
Portugalia	5 652	34%	66%	NAP	95%	2%	4%	0%
Romania	10 297	NA	NA	NAP	60%	16%	18%	6%
Federația Rusă	98 091	NA	NA	NAP	50%	28%	21%	NAP
Serbia	9 344	70%	30%	NAP	42%	36%	22%	NAP
Slovacia	4 482	16%	84%	21%	48%	NA	NA	31%
Slovenia	3 330	12%	88%	15%	25%	54%	6%	NAP
Spania	49 186	NA	NA	9%	NAP	NAP	NAP	91%
Suedia	4 859	23%	77%	NAP	69%	15%	2%	15%
Elveția	4 504	29%	71%	NAP	41%	52%	2%	5%
FYROMacedonia	2 225	30%	70%	NAP	25%	59%	8%	9%
Turcia	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA
Ucraina	23 492	NA	NA	NAP	27%	65%	8%	NA
Anglia și Țara Galilor	15 772	29%	71%	NAP	NA	NA	NA	NA
Scotia	1 540	36%	64%	NAP	90%	10%	NAP	NAP
Israel	3 856	25%	75%	2%	20%	50%	9%	19%
Maroc	9 255	50%	50%	NAP	NA	NA	NA	NA
Media	10 005,2	27%	73%	13%	51%	27%	11%	19%
Mediana	3 330,0	28%	72%	13%	51%	19%	8%	9%
Minim	46,0	8%	30%	0%	1%	2%	0%	0%
Maxim	98 091,0	70%	92%	31%	95%	78%	53%	91%

Tabelul 3.47 Distribuția în % a personalului auxiliar și a judecătorilor, pe sexe în 2016 (Q46, Q52)

Sarcinile postului de *Rechtspfleger* sunt diferite. În 6 state, aceștia decid cu privire la asistența judiciară (**Andora, Austria, Germania, Islanda, Polonia, Spania**); în 9 state decid în cauze de dreptul familiei (**Andora, Austria, Republica Cehă, Germania, Ungaria, Islanda, Irlanda, Slovacia, Spania**); în 10 state și entități, decid în cauzele având ca obiect ordine de plată; în 9 state și entități decid în legătură cu registrele; în 11 state și entități, au competențe în pregătirea cauzelor civile; în 6, în cauzele penale; în 12, în chestiuni de altă natură și 12, de asemenea, în procedura necontencioasă (gratioasă).

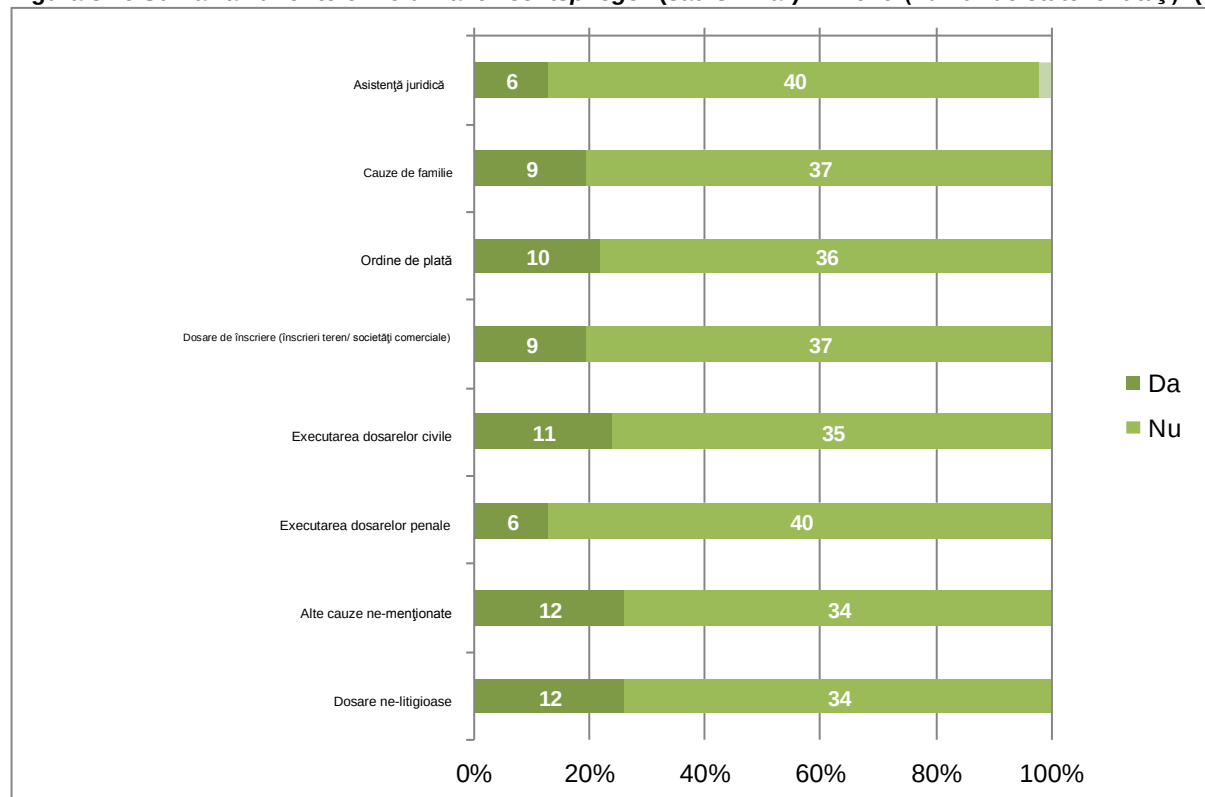
Germania, Austria, Danemarca și Spania implică *Rechtspfleger* în aproape toate domeniile posibile. În special în cauzele penale, **Germania** și **Spania** au încredințat atribuții *Rechtspfleger* care, ulterior, joacă rolul unor veritabile organe judiciare în domeniul executării pedepselor, de exemplu. La un nivel mai general, aceștia preiau sarcini de protecție ca organism independent (în chestiuni de familie, tutelă, fidejusiune, moștenire, proprietate civilă, cadastru, registre, insolvență și executare). În **Spania**, secretarii judiciari (*secretarios judiciales*) au devenit *Letrados de la Administración de Justicia*, care au fost însărcinați cu atribuții extinse în toate domeniile, cu excepția registrelor.

Tabelul 3.48 Rolurile *Rechtspfleger* (sau similar) in 2016 (Q53)

State/ Entități	Rolurile								Număr total de sub-elemente
	Asistență juridică	Cauze de familie	Ordine de plată	Dosare de înscriere (înscrisuri terenuri și/sau societăți comerciale)	Executarea dosarelor civile	Executarea dosarelor penale	Alte cauze ne-menționate	Cauze ne-litigioase	
Albania									0
Andora									7
Armenia									0
Austria									6
Azerbaidjan									0
Belgia									0
Bosnia și Herțegovina									4
Bulgaria									0
Croatia									1
Cipru									0
Republica Cehă									5
Danemarca									1
Estonia									2
Finlanda									0
Franța									0
Georgia									2
Germania									8
Grecia									0
Ungaria									6
Islanda									7
Irlanda									3
Italia									0
Letonia									0
Lituania									0
Luxemburg									0
Malta									0
Republica Moldova									0
Monaco									0
Muntenegru									0
Olanda									0
Norvegia									0
Polonia									6
Portugalia									0
Romania									0
Federația Rusă									0
Serbia									0
Slovacia									7
Slovenia									3
Spania									7
Suedia									0
Elveția									0
FYROMacedonia									0
Turcia									0
Ucraina									0
Anglia și Țara Galilor									0
Scoția									0
Israel									4
Maroc									0

Da	6	9	10	9	11	6	12	12
Nu	40	37	36	37	35	40	34	34
Total	46	46	46	46	46	46	46	46

Figura 3.49 Sumar al diferitelor roluri ale *Rechtspfleger* (sau similar) în 2016 (număr de state/ entități) (Q53)

Statele și entitățile care au creat *Rechtspfleger* fac din aceasta un adevărat organ judiciar, alături de judecător sau de magistrat. Prin urmare, pentru a garanta principiul efectiv al separării puterilor, este esențial ca aceste persoane să fie recrutate ca adevărate entități judiciare.

Tendențe și concluzii:

Numărul de state care au înființat un *Rechtspfleger* sau un personal echivalent este stabil. Reformele în administrarea justiției, foarte prezente în observațiile unor țări, nu conduc la definirea misiunilor judecătorului și ale profesiilor judiciare, ceea ce ar face posibilă identificarea sarcinilor care pot fi îndeplinite doar de un judecător sau de un procuror și ceea ce poate fi realizat de către personalul auxiliar. Nu există o tendință de fond care ar duce la o astfel de reformă într-un număr mare de țări.

Diversitatea sarcinilor încredințate *Rechtspfleger* este în creștere, iar câteva state le încredințează acestora misiuni foarte generale, în domenii foarte variate; este, în esență, cazul **Germaniei** și **Spaniei**, dar și al **Islandei**, **Slovaciei** și, într-o oarecare măsură, în **Andora**.

Există prea puține date în domeniul specific al managementului instanțelor pentru a identifica tendințe. Este cert că mai multe state încredințează acestei categorii de personal managementul instanțelor, însă nu se cunoaște amplitudinea exactă a acestei sarcini.

3.4.2 Personal alocat parchetelor

Tabelul 3.50 Variația în numărul de personal auxiliar raportat la un procuror între 2010 și 2016 (Q55, Q60)

State/ Entități	Număr de personal auxiliar raportat la un procuror				Variații		
	2010	2012	2014	2016	2012 - 2014	2012 - 2016	2014 - 2016
Albania	NAP	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Andorra	1,7	1,0	1,0	0,8	0%	-20%	-20%
Armenia	NAP	0,5	0,6	0,5	14%	8%	-5%
Austria	1,0	1,1	1,2	1,0	9%	-12%	-19%
Azerbaidjan	1,2	0,7	0,7	NA	0%	NA	NA
Belgia	3,3	3,3	2,9	3,0	-11%	-8%	4%
Bosnia și Herțegovina	1,8	2,0	1,7	1,8	-15%	-9%	7%
Bulgaria	NA	2,0	2,0	NA	-2%	NA	NA
Croatia	NA	1,8	1,8	1,6	3%	-9%	-12%
Cipru	0,9	0,7	0,6	0,6	-14%	-17%	-4%
Republica Cehă	1,2	1,2	1,2	1,2	3%	2%	-1%
Danemarca	NA	NA	0,7	0,5	NA	NA	-19%
Estonia	0,5	0,5	0,5	0,6	-6%	13%	21%
Finlanda	0,5	0,4	0,4	0,4	0%	-16%	-16%
Franța	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Georgia	0,7	NA	0,8	0,9	NA	NA	1%
Germania	2,0	2,0	2,2	2,1	11%	6%	-5%
Grecia	NA	NA	NA	2,7	NA	NA	NA
Ungaria	1,3	1,5	1,5	1,4	-1%	-5%	-4%
Islanda	NAP	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	1,3	0,9	1,0	0,8	10%	-20%	-27%
Italia	4,8	4,7	4,2	4,1	-10%	-13%	-4%
Letonia	1,0	0,9	0,9	0,9	-2%	0%	1%
Lituania	0,9	0,7	0,8	0,8	17%	17%	0%
Luxemburg	0,8	2,4	2,3	2,4	-2%	3%	6%
Malta	2,3	1,7	1,7	1,2	0%	-27%	-27%
Republica Moldova	0,6	0,5	0,5	0,5	-15%	-13%	2%
Monaco	1,5	1,0	1,5	1,4	50%	40%	-7%
Muntenegru	1,0	1,5	1,5	1,8	-2%	19%	22%
Olanda	4,9	5,0	4,7	4,0	-7%	-21%	-15%
Norvegia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Polonia	1,3	1,2	1,2	1,3	1%	7,3%	6%
Portugalia	1,2	1,1	1,1	1,1	0%	-1%	-1%
Romania	1,3	1,2	1,3	1,2	9%	2%	-6%
Federația Rusă	0,4	0,4	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	1,7	1,7	1,8	2,0	10%	22%	11%
Slovacia	0,8	1,0	1,0	1,1	-3%	4%	8%
Slovenia	1,4	1,2	1,4	1,4	18%	14%	-4%
Spania	0,8	1,0	0,8	0,8	-20%	-14%	7%
Suedia	0,4	0,4	0,4	0,5	4%	15,2%	11%
Elveția	1,7	1,9	1,9	1,9	1%	-3%	-4%
FYROMacedonia	1,0	1,0	1,2	2,3	28%	137%	86%
Turcia	3,1	3,0	2,5	NA	-15%	NA	NA
Ucraina	NA	NA	0,4	0,4	NA	NA	-15%
Anglia și Țara Gallor	1,7	1,5	1,7	1,6	12%	10%	-2%
Scoția	NA	2,1	2,3	1,9	11%	-9%	-18%
Israel		0,9	0,9	0,7	-1%	-24,4%	-24%
Maroc				3,7			
Media	1,5	1,5	1,4	1,4	2%	3%	-1%
Mediana	1,2	1,2	1,2	1,2	0%	-1%	-4%
Minim	0,4	0,4	0,4	0,4	-20%	-27%	-27%
Maxim	4,9	5,0	4,7	4,1	50%	137%	86%

Aceste cifre indică o scădere medie în perioada 2014-2016 (-1%, mediana fiind de -3%), cea mai mare scădere fiind -27 % (Irlanda, Republica Moldova) și cea mai mare creștere de 86% (Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei). Numărul mediu de angajați alocat procurorului este de 1,4 în 2016, minimul fiind de 0,4 (Finlanda) și maximul de 4,1 (Italia).

Tabelul 3.51 Variația în numărul de personal auxiliar din parchete raportat la 100.000 de locuitori între 2010 și 2016 (Q1, Q 52)

State/ Entități	Număr de personal auxiliar din parchete raportat la 100.000 locuitori				Variații		
	2010	2012	2014	2016	2012 - 2014	2012 - 2016	2014 - 2016
Albania	NAP	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Andora	5,9	5,2	6,5	5,5	23,9%	4,3%	-15,8%
Armenia	NAP	5,3	5,8	5,8	10,0%	9,6%	-0,3%
Austria	4,0	4,5	4,8	4,0	5,9%	-12,4%	-17,3%
Azerbaidjan	12,9	8,0	7,8	NA	-2,6%	NA	NA
Belgia	25,5	24,2	22,0	22,9	-9,1%	-5,7%	3,7%
Bosnia și Herțegovina	14,3	15,9	16,1	19,3	1,6%	21,9%	20,0%
Bulgaria	NA	41,0	40,5	NA	-1,2%	NA	NA
Croatia	NA	25,7	24,4	23,6	-4,9%	-8,1%	-3,3%
Cipru	12,4	9,6	8,2	8,4	-14,9%	-12,7%	2,6%
Republica Cehă	14,5	13,6	13,8	13,7	1,8%	0,9%	-0,9%
Danemarca	NA	NA	8,1	6,5	NA	NA	-19,7%
Estonia	6,0	6,5	6,0	7,4	-7,9%	12,9%	22,6%
Finlanda	3,1	3,2	2,8	2,4	-10,6%	-23,2%	-14,0%
Franța	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Georgia	5,4	NA	10,0	10,1	NA	NA	0,3%
Germania	12,6	12,9	14,1	14,0	9,9%	8,7%	-1,1%
Grecia	NA	NA		14,8	NA	NA	
Ungaria	22,5	27,1	27,8	27,1	2,6%	0,2%	-2,3%
Islanda	NAP	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	2,3	1,8	2,0	1,6	8,7%	-10,0%	-17,2%
Italia	15,5	15,0	14,6	14,4	-3,0%	-3,9%	-0,9%
Letonia	17,7	19,2	19,6	19,9	1,9%	3,6%	1,7%
Lituania	23,9	17,4	19,8	19,5	13,2%	11,9%	-1,2%
Luxemburg	7,2	20,8	19,4	19,5	-6,7%	-6,2%	0,6%
Malta	6,0	5,9	4,7	5,0	-21,5%	-15,8%	7,2%
Republica Moldova	11,4	11,2	9,0	9,0	-19,9%	-20,3%	-0,5%
Monaco	16,7	13,8	15,9	18,6	14,7%	34,7%	17,4%
Muntenegru	21,6	22,6	26,3	30,5	16,4%	35,0%	16,0%
Olanda	22,9	23,7	22,1	21,6	-6,7%	-8,7%	-2,1%
Norvegia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Polonia	19,4	19,0	18,7	19,7	-1,8%	3,7%	5,5%
Portugalia	16,5	15,9	15,2	15,3	-4,7%	-4,0%	0,8%
Romania	14,2	14,1	15,1	16,0	6,8%	13,4%	6,2%
Federația Rusă	8,3	8,3	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	14,6	15,1	16,8	17,7	11,1%	17,1%	5,4%
Slovacia	13,0	16,9	17,2	18,1	1,8%	7,3%	5,4%
Slovenia	11,0	11,0	13,3	14,3	21,0%	29,9%	7,4%
Spania	4,2	5,2	4,1	4,5	-21,0%	-14,0%	8,9%
Suedia	4,7	4,4	4,5	4,6	1,8%	4,2%	2,4%
Elveția	9,2	20,2	21,1	19,6	4,7%	-3,0%	-7,4%
FYROMacedonia	10,0	9,6	11,8	18,9	22,8%	96,9%	60,3%
Turcia	17,9	17,2	17,3	NA	0,7%	NA	NA
Ucraina	NA	NA	13,1	8,6	NA	NA	-34,1%
Anglia și Țara Galilor	8,7	6,7	6,5	5,8	-2,7%	-12,7%	-10,4%
Scotia	22,7	21,7	20,4	16,5	-6,2%	-24,2%	-19,1%
Israel		6,6	6,4	9,5	-2,7%	44,0%	48,0%
Maroc				10,5			
Media	12,7	14,2	14,2	13,8	1,0%	3,9%	0,7%
Mediana	12,8	14,0	14,4	14,6	1,6%	0,6%	0,3%
Minim	2,3	1,8	2,0	1,6	-21,5%	-24,2%	-34,1%
Maxim	25,5	41,0	40,5	30,5	23,9%	96,9%	60,3%

În cazul de față, datele nu indică o scădere a numărului de personal auxiliar de la parchete în perioada 2010-2016, însă, în schimb, în 2016 s-a înregistrat o scădere medie în comparație cu 2014 și 2012. **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a** înregistrat cea mai mare creștere în perioada 2010-2016, în timp ce **Andora, Austria, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Scoția** au înregistrat scăderi semnificative.

Danemarca precizează că personalul parchetelor (altul decât procurorii) este împărțit între poliție și organele de urmărire penală (în primă instanță). **Franța** reamintește că personalul care asistă Ministerul Public este compus din întreg personalul grefei, sub conducerea unui director al grefei. Acesta din urmă colaborează îndeaproape cu președintele instanței și cu procurorul în instanță. În consecință, datele privind personalul parchetelor nu sunt, până în prezent, separate de cele ale personalului instanțelor. Cu toate acestea, unele parchete foarte specializate pot fi alocate unor asistenți specializați sau, uneori, altor jurisdicții, pentru a le ajuta să gestioneze cele mai complexe proceduri. Sunt 60 de asistenți specializați și 49 de avocați asistenți. În cazul **Germaniei**, datele includ numărul procurorilor asociați (și anume procurori cu drept de audiere numai în fața instanțelor locale — în limba germană: *Amtsanwälte*). Acesta acoperă parchetele și parchetele asociate de pe lângă instanțele regionale (în primă instanță), parchete de pe lângă instanțele regionale superioare (al doilea grad de jurisdicție) și Parchetul Federal (în acest caz: număr de persoane, nu echivalent cu normă întreagă). În **Irlanda**, 77 din personalul Biroului directorului Ministerului Public au fost de nivel administrativ. **Letonia** ia în considerare directorul administrativ, directorii administrativi adjuncți și alți membri ai personalului Biroului directorului administrativ - personal al cancelariei, interpreți, specialiști IT, specialiști de personal, conducători auto, auditori, precum și procurori asistenți. Procurorii asistenți nu au competențe procedurale. Atribuțiile și competența lor sunt strict limitate. **Lituania** include asistenți și avocați care lucrează direct cu procurorii (363 în total: 81 bărbați și 282 femei). În **Malta**, datele se referă în mod specific la personalul care lucrează în cadrul Parchetului General. Numărul agenților non-procurori înregistrați este defalcat după cum urmează: personal administrativ de suport (consilier juridic); avocații care acționează în calitate de avocați cu procurorii. În **România**, datele includ grefieri, avocați, personal auxiliar, funcționari și personal contractual. **Slovenia** reamintește că, în 2014, a existat o creștere substanțială a numărului de posturi la nivelul parchetelor, ca urmare a deciziei guvernului de a consolida lupta împotriva corupției și a altor domenii infracționale definite în politica de urmărire penală: 40 de consilieri judiciari de rang înalt și-au preluat funcțiile, precum și 7 alte tipuri de funcționari publici. În 2015, au fost admiși 15 stagiați. În **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, pentru a integra competențele noului Cod de procedură penală (în vigoare din 2013), numărul personalului din parchete a crescut în 2014. În 2016, creșterea se datorează includerii personalului noilor parchete speciale (40 de angajați). Ar trebui remarcat, de asemenea, că acest număr nu include investigatorii care lucrează în cadrul parchetului în calitate de membri ai poliției judiciare și care sunt angajați în principal de Ministerul de Interne. **Turcia** nu poate separa numărul angajaților care nu sunt judecători de numărul de angajați (alții decât procurorii) alocat Ministerului Public, dar precizează că numărul total de personal auxiliar și de procurori este de 55 085. În decursul anilor, **Scoția** raportează diferite economii în materie de eficiență, ținând seama de utilizarea sporită a soluțiilor digitale, ceea ce a condus la economii de personal. În **Israel**, datele furnizate includ numărul ofițerilor de pe lângă Parchetul de stat și Parchetul poliției. Datele pentru Parchetul General nu includ voluntarii și studenții din serviciile naționale.

3.5 Avocații

Respectarea misiunii avocatului este esențială pentru statul de drept. Recomandarea Rec (2000)21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind libertatea de a exercita profesia de avocat, definește avocatul ca fiind „*persoana calificată și autorizată în conformitate cu dreptul național să pledeze și să acționeze în numele clienților săi, să se angajeze în a practica dreptul, să se înfățișeze înaintea instanțelor sau să își sfătuiască și să își reprezinte clienții în chestiuni legale*”²².

Conform acestei definiții, unui avocat i se poate încredința reprezentarea juridică a unui client în fața unei instanțe, precum și responsabilitatea de a acorda asistență juridică.

În anumite state și entități, sunt utilizate alte titluri și definiții ale avocatului, cum ar fi *solicitor* (avocat consultant) (o persoană care oferă consiliere juridică și pregătește documente juridice) și *barrister* (avocat pledant) (o persoană care reprezintă clienții în instanță). În **Anglia și Țara Galilor**, în anii 1990, avocații consultanți au obținut calificări suplimentare de consultanți-avocați și au fost autorizați să pledeze în fața instanțelor superioare. În ceea ce privește **Irlanda**, avocații consultanți au deținut drepturi depline de a pleda în toate instanțele de la începutul anilor 1970. Termenul „*attorney* (avocat)” este, de asemenea, utilizat și este similar termenului „avocat” menționat în prezentul raport (o persoană autorizată să practice dreptul, să deruleze acțiuni în justiție sau să ofere consiliere juridică).

Din motive practice, raportul utilizează definiția avocatului stabilită în Recomandarea Rec (2000) 21, cu condiția ca posibilitatea de a intenta o acțiune în justiție în numele unui client să determine activitatea instanțelor. Acolo unde este posibil, se va face o distincție între categoriile menționate mai sus.

Calitatea justiției depinde de posibilitatea ca un justițiabil să fie reprezentat și ca pârâtul să își organizeze apărarea, ambele funcții fiind îndeplinite de un profesionist instruit, competent, disponibil, care oferă garanții etice și care lucrează la un cost rezonabil.

²² Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei, *Libertatea de a exercita profesia de avocat*, Rec(2000)21, 25 octombrie 2000.

3.5.1 Număr de avocați

Tabelul 3.52 Variația în numărul de avocați la 100.000 de locuitori între 2010 și 2016 (Q146, Q147)

State/ Entități	Număr de avocați				Variația			Numărul de avocați include consilierii juridici care nu pot reprezenta clienții în instanță (în 2016)
	2010	2012	2014	2016	2012 - 2014	2012 - 2016	2014 - 2016	
Albania	157	216	86	79	-60%	-63%	-9%	
Andorra	179	219	242	274	10%	25%	12%	
Armenia	35	45	53	62	17%	36%	14%	
Austria	66	68	69	70	2%	3%	1%	
Azerbaijan	8	9	10	9	10%	7%	-3%	
Belgium	152	155	162	164	4%	5%	1%	
Bosnia and Herzegovina	34	35	37	46	6%	29%	18%	
Bulgaria	161	165	176	190	7%	15%	7%	
Croatia	94	103	106	113	3%	10%	6%	
Cyprus	298	295	363	425	23%	44%	15%	
Czech Republic	97	104	113	107	8%	3%	-5%	
Denmark	105	107	108	108	1%	1%	0%	
Estonia	59	66	71	75	8%	15%	6%	
Finland	35	36	39	69	8%	93%	44%	
France	80	86	94	98	9%	14%	4%	
Georgia	78	83	102	120	23%	46%	15%	
Germany	190	201	202	200	1%	0%	-1%	
Greece	370	381	388	390	2%	3%	1%	
Hungary	121	131	132	114	1%	-13%	-15%	
Iceland	302	323	NA	321	..	0%	..	
Ireland	239	241	251	262	4%	9%	4%	
Italy	350	379	368	378	-3%	0%	3%	
Latvia	61	66	68	63	4%	-5%	-9%	
Lithuania	51	60	68	78	14%	30%	12%	
Luxembourg	372	385	387	403	1%	5%	4%	
Malta	383	332	346	301	4%	-9%	-15%	
Republic of Moldova	47	49	51	57	4%	15%	10%	
Monaco	70	86	82	93	-4%	9%	12%	
Montenegro	100	114	122	134	7%	18%	9%	
Netherlands	98	102	105	102	3%	1%	-2%	
Norway	135	138	142	147	3%	7%	4%	
Poland	101	114	137	126	20%	10%	-9%	
Portugal	259	270	283	296	5%	9%	4%	
Romania	96	98	104	118	6%	20%	12%	
Russian Federation	46	48	48	49	0%	4%	3%	
Serbia	108	112	118	129	6%	15%	8%	
Slovakia	84	96	107	113	12%	17%	5%	
Slovenia	63	69	79	83	15%	20%	5%	
Spain	272	285	291	305	2%	7%	5%	
Sweden	53	55	57	58	4%	5%	1%	
Switzerland	129	135	140	142	4%	5%	1%	
The FYROMacedonia	103	121	108	121	-11%	0%	10%	
Turkey	97	99	112	126	14%	28%	11%	
Ukraine	224	244	NA	83	..	-66%	..	
UK-England and Wales	299	308	253	259	-18%	-16%	3%	
UK-Scotland	206	209	209	209	0%	0%	0%	
Israel		637	684	738	7%	16%	8%	
Morocco				35				
Average	143	150	151	162	6%	12%	5%	
Median	102	113	110	119	4%	7%	4%	
Minimum	8	9	10	9	-60%	-66%	-15%	
Maximum	383	385	388	425	23%	93%	44%	

Numărul avocaților la 100 000 de locuitori a crescut din nou în 2016, la fel ca în cazul celor trei exerciții anterioare. Cu toate acestea, creșterea medie pentru perioada 2010-2016 este de doar 3 %. Se pare că, recent, tendința încetinește.

Observațiile nu explică întotdeauna scăderile din **Albania, Azerbaidjan, Republica Cehă, Germania, Ungaria, Malta, Olanda, Polonia, Ucraina, Anglia și Țara Galilor**. Explicația constă parțial probabil mai mult într-o modificare a clasificării ca răspuns la chestionarul CEPEJ decât în cazul unei scăderi reale a numărului de avocați (**Malta**). **Albania** a explicat scăderea prin modificarea cerințelor pentru formarea profesională a avocaților și, ulterior, o selecție mai puternică. **Malta** explică scăderea datelor sale în 2016 prin faptul că apartenența la Camera Avocaților, care este singurul barou din Malta, nu este obligatorie. În ultimele luni, Ministerul Justiției a întocmit prima listă completă a avocaților cu și fără mandat. Lucrările sunt încă în curs de desfășurare, astfel încât este important să se ia act de faptul că cifra menționată mai sus, care este mai mică decât cea prezentată în cadrul exercițiului precedent, reflectă o reprezentare mai exactă a numărului de avocați cu mandat. **Ucraina** explică faptul că activitatea unui număr mare de avocați a fost suspendată sau anulată din cauza unor proceduri disciplinare. În **Anglia și Țara Galilor**, numărul de avocați pledanți a crescut, în timp ce numărul avocaților consultanți a scăzut. Avocații pledanți pot practica numai în Regatul Unit, în timp ce avocații consultanți pot practica oriunde în Uniunea Europeană. Societatea irlandeză de drept a raportat, de asemenea, că numărul de înregistrări de avocați din Anglia și Țara Galilor în **Irlanda** este în creștere cu 275% între 2015 și 2016. Dacă acest lucru este legat de ieșirea Regatului Unit din Uniunea Europeană, rămâne o problemă deschisă în prezent.

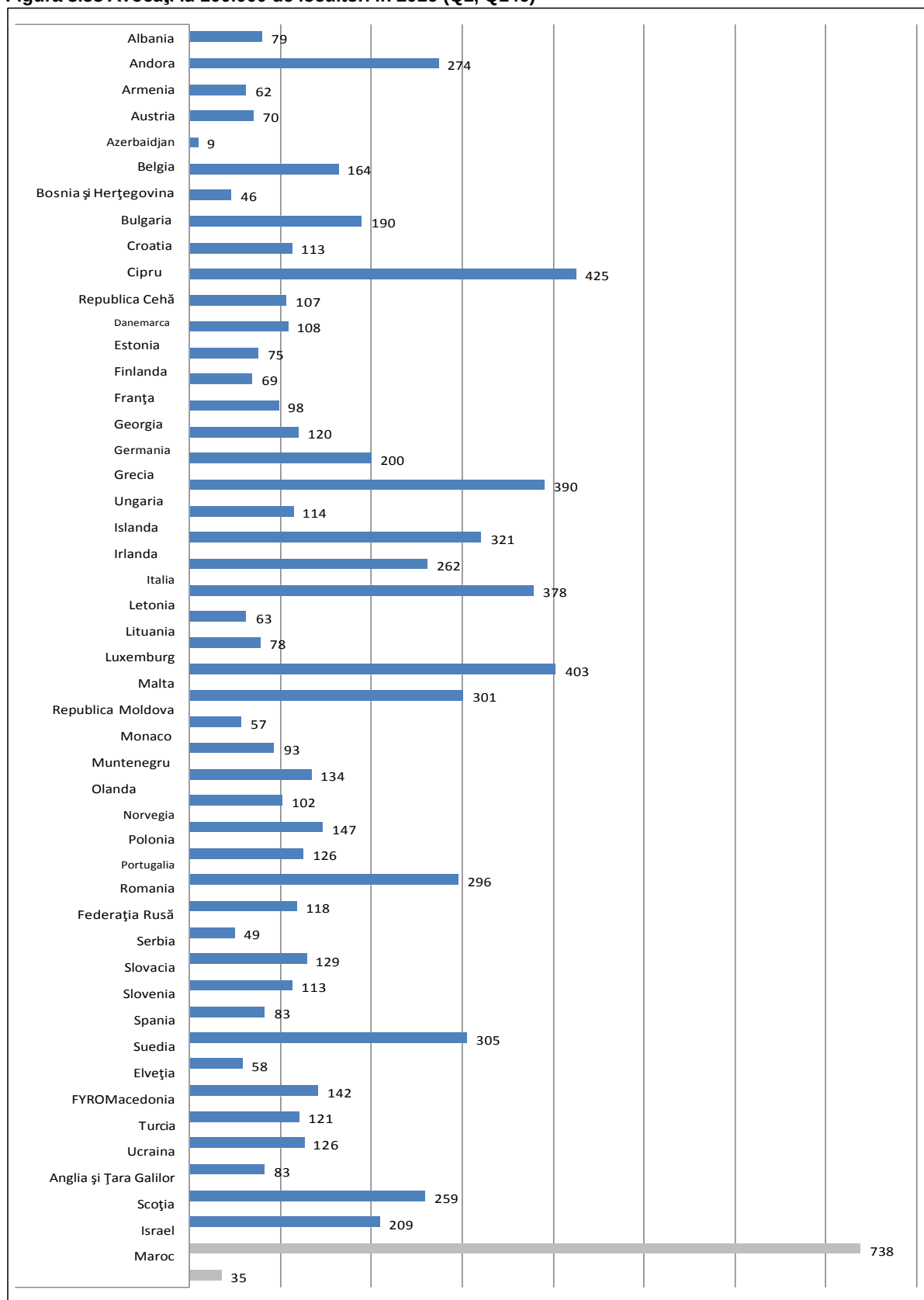
Pe de altă parte, **Cipru** afirmă că au fost create trei universități care oferă diplome în drept, ceea ce a dus la creșterea numărului de avocați înregistrați.

Există un mare decalaj între state. Acest lucru poate fi explicat și de tradițiile juridice, de definiția și sfera competențelor avocaților, precum și de evoluția recentă sau mai veche a statului de drept. Cel mai mic număr în 2016 a fost de 9 de avocați la 100 000 de locuitori în **Azerbaidjan** și cel mai mare de 425 de avocați în **Cipru**, în care este inclus și numărul avocaților care consiliază, dar nu își reprezintă clienții în instanță. Alte câteva state sunt aproape de 400 de avocați la 100 000 de locuitori: **Luxemburg** (403), **Grecia** (390) și **Italia** (378). Cifrele scad pentru **Islanda**, numărând 321 de avocați la 100 000 de locuitori, **Spania** (305), **Malta** (301), **Portugalia** (296), **Andorra** (274), **Irlanda** (262), **Anglia și Țara Galilor** (259), **Scotia** (209), **Germania** (200) etc. Media în 2016 a fost de 161 de avocați la 100 000 de locuitori, iar mediana de 119 de avocați la 100 000 de locuitori.

Austria afirmă că datele includ doar avocați înscrși pe lista avocaților austrieci (6.132) și avocați înscrși pe lista avocaților europeni recunoscuți (84) înregistrați la 31 decembrie 2016. Nu sunt incluși avocați sau consilieri juridici, deoarece aceste profesii sau tipuri de prestatori de servicii nu există. **Belgia** precizează că a inclus 7 930 avocați pentru Ordinul barourilor de limbă franceză și de limbă germană la 1 decembrie 2016 și 10 602 avocați ai barourilor flamande. În **Finlanda**, numărul de avocați menționați pentru 2012 și 2014 s-a referit la membrii baroului finlandez care are dreptul de a utiliza titlul profesional de *advokat* (avocat). Firmele de avocatură angajează, de asemenea, asociați. În plus, oficiile de asistență judiciară angajează, de asemenea, consilieri juridici care nu sunt toți membrii Baroului. Până în 2014, avocații (persoanele care dețin o diplomă de master în drept) puteau oferi servicii juridice similare cu cele ale membrilor Baroului. De la începutul anului 2014, numai avocații, avocații specializați în asistența judiciară publică și avocații care au obținut diploma menționată în Legea privind avocații autorizați sunt autorizați să reprezinte un client în instanță. În 2016, numărul total de avocați (3 791) este alcătuit din 2 119 membri ai Baroului finlandez, 1 540 avocați înregistrați și 229 avocați specializați în asistență juridică publică (97 dintre aceștia sunt, de asemenea, membri ai Baroului finlandez). Numai membrii Baroului finlandez au acum dreptul de a utiliza titlul profesional de „avocat”. În **Germania**, toți avocații au dreptul să pledeze în instanță. Nu se face nicio distincție între diferitele grupuri de avocați. În plus față de avocați, și alte persoane pot apărea în instanță în calitate de „consilieri juridici”, dar nu există date statistice cu privire la acestea. În **Ungaria**, avocații sunt cei care dețin o diplomă în drept, care au promovat examenul la Barou și care sunt membri ai Baroului local. Un avocat poate lucra doar ca avocat individual sau ca membru al unei firme de avocatură ; acesta nu poate avea statut de angajat. Avocații care lucrează ca angajați ai unei societăți sunt denumiți „consilieri juridici”. Aceștia au dreptul să își reprezinte angajatorii în orice procedură, limitarea fiind aceea că pot acționa doar în numele angajatorilor lor și nu pot avea alți clienți. O nouă lege privind avocații va intra în vigoare la 1 ianuarie 2018. Datele din **Irlanda** arată actuala componență a Consiliului Baroului din Irlanda și a Societății de Drept. **Lituania** declară că numărul avocaților activi este pus la dispoziție de Asociația Barourilor din Lituania, dar că există, de asemenea, 870 de asistenți juridici care prestează servicii juridice. Datele pentru **Malta** se referă la numărul de avocați care sunt și membri ai Camerei avocaților la sfârșitul anului 2016. **Portugalia** declară că numai avocații înregistrați sunt autorizați să exercite profesia de avocat și să reprezinte persoane în fața instanțelor. Numărul de avocați furnizați nu include consilierii juridici și profesorii de drept. Acești profesioniști sunt înregistrați în barou și pot oferi consiliere juridică. În **Serbia**, avocații sunt membri ai baroului local/regional și

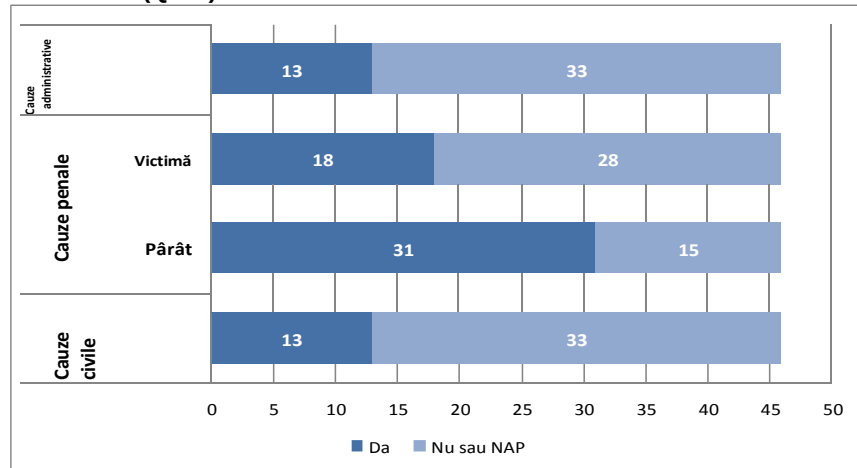
ai baroului național. În **Suedia**, aceste cifre includ toți membrii Asociației Baroului din Suedia: „advokater” (avocați) și avocați asociați în cabinetele de avocatură. Numai cei care sunt calificați și care au îndeplinit toate cerințele obligatorii pot fi admiși în calitate de membri ai Baroului suedez. Numai membrii baroului suedez pot oferi consiliere juridică și reprezenta clienți în instanță, sub titlul profesional de „Advokat”. O caracteristică interesantă a profesiei juridice suedeze este reprezentată de existența unei piețe legale deschise și libere și a absenței unui monopol pentru avocați; oricine poate acționa ca avocat și poate reprezenta clienți în instanță. În **Anglia și Țara Galilor sunt** 16 045 avocați pledanți și 135 309 avocați consultanți sau 151 354 avocați în total. **Israelul** explică faptul că numărul total de avocați activi include toate persoanele cu o diplomă în drept, înregistrate în Baroul israelian și nu doar pe cei care practică în calitate de avocat. Acest număr include, de asemenea, avocați ai administrației publice (procurori, avocați ai apărării publice și consilieri juridici), precum și consilieri juridici ai întreprinderilor private.

Figura 3.53 Avocați la 100.000 de locuitori în 2016 (Q1, Q146)

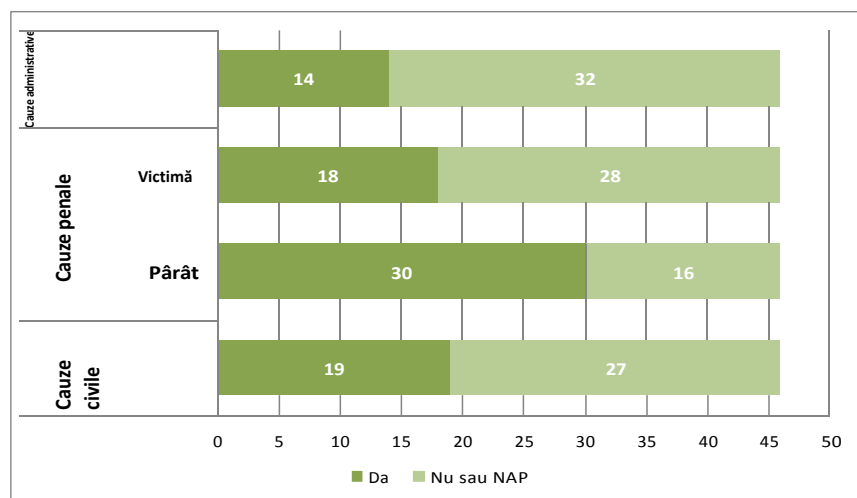

3.5.2 Monopolul reprezentării juridice la avocați

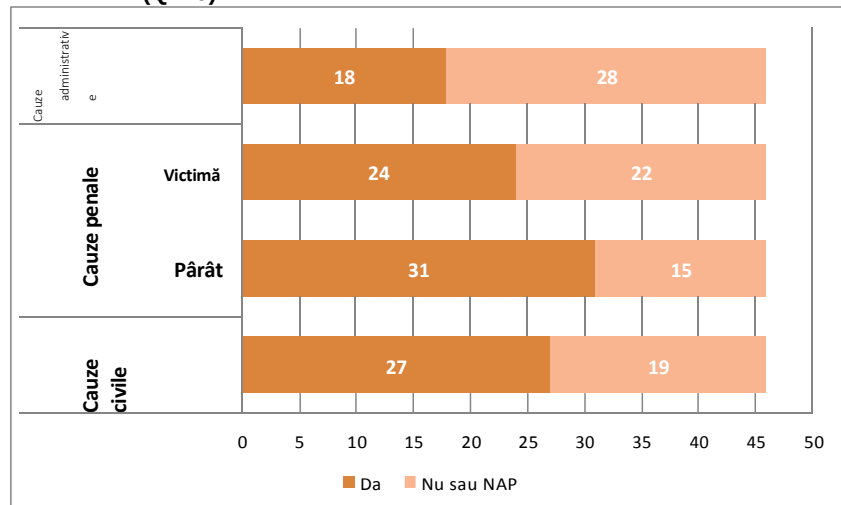
Tabelul 3.54 Sumar al monopolului reprezentării juridice in instanțele de prim grad in 2016 (număr de state/ entități) (Q149)

Tabelul 3.55 Sumar al monopolului reprezentării juridice in al doilea grad de jurisdicție in 2016 (număr de state/ entități) (Q149)

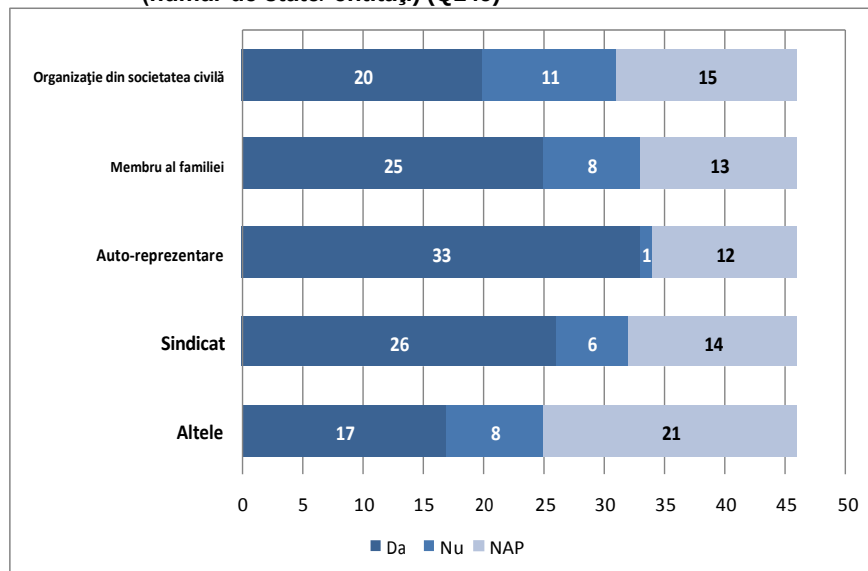
Tabelul 3.56 Sumar al monopolului reprezentării juridice la cele mai înalte instanțe in 2016 (număr de state/ entități) (Q149)

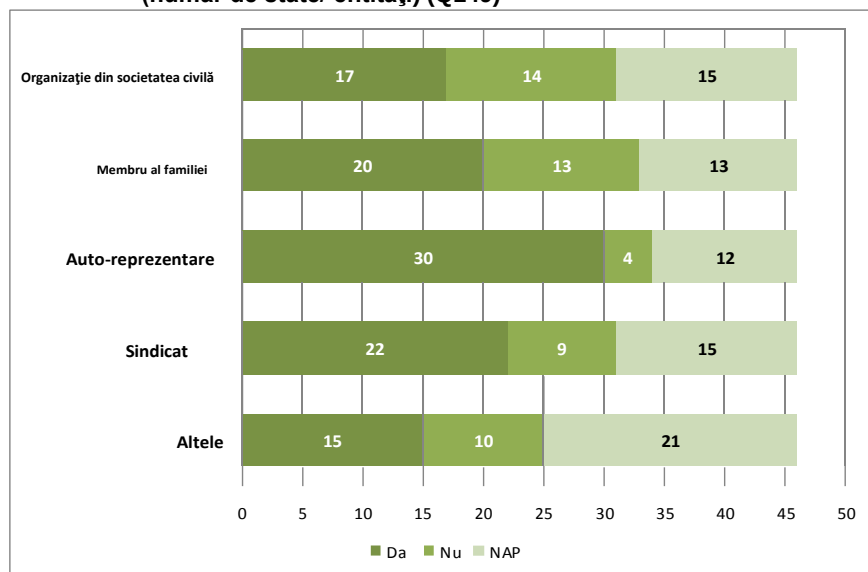
Reprezentarea obligatorie atinge cel mai înalt nivel în ultimul grad de jurisdicție. 18 state și entități au declarat că există un monopol al reprezentării legale în ultimul grad de jurisdicție în cauzele civile, în cauzele penale (în ceea ce privește victimele în calitate de pârâți) și în cauze administrative. Există doar 13 state și entități în care această situație se întâlnește în al doilea grad de jurisdicție și 11 în primă instanță.

În principal, inculpații din dosarele penale sunt reprezentați de un avocat (în 31 de state în primă instanță, în 30 de state în al doilea grad de jurisdicție și în 31 de state în ultimă instanță). În ceea ce privește cauzele civile și administrative, monopolul este ilustrat cel mai bine la nivelul celui de al treilea grad de jurisdicție (27 și, respectiv, 18 state și entități). Acest lucru este valabil și în cazul reprezentării victimelor în a treia instanță (există un monopol în 24 de state și entități, în timp ce în 18 există în primă instanță).

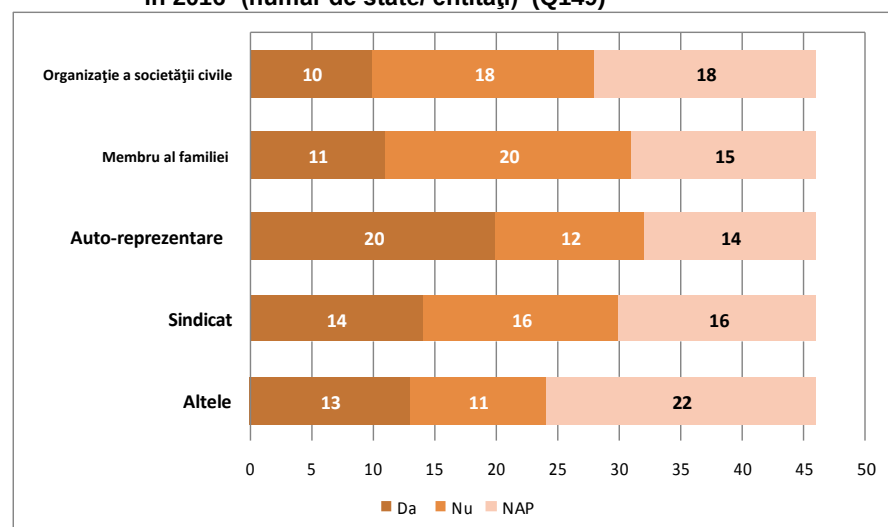
Tabelul 3.57 Alte organizații sau persoane care pot reprezenta un client în fața unei instanțe de prim grad în 2016 (număr de state/ entități) (Q149)

Tabelul 3.58 Alte organizații sau persoane care pot reprezenta un client în al doilea grad de jurisdicție în 2016 (număr de state/ entități) (Q149)

Tabelul 3.59 Alte organizații sau persoane care pot reprezenta un client în fața instanțelor de ultim grad de jurisdicție în 2016 (număr de state/ entități) (Q149)

Sunt rare țările care diversifică în mod real natura organizațiilor sau a persoanelor care pot reprezenta un client în instanță. Există doar 9 state și entități care declară că există reprezentare în primă instanță de către o organizație a societății civile, de către o persoană din cadrul familiei, posibilitatea de a te reprezenta singur, de către o uniune sau alt tip de reprezentare; o astfel de reprezentare este posibilă în al doilea grad de jurisdicție în 6 țări și la instanța supremă doar în 5 state. Printre aceste cinci excepții de la monopolul reprezentării prin avocați, cea mai întâlnită la toate instanțele este posibilitatea de a te reprezenta singur (33 în primă instanță, 30 în al doilea grad de jurisdicție și 20 la instanța supremă).

Tendențe și concluzii

Numărul de avocați este în continuare în creștere în Europa, cu diferențe semnificative între state și entități.

Creșterea numărului de avocați în mai multe state din Europa Centrală și de Est reflectă dezvoltarea statului de drept. Dezvoltarea pe scară largă a asistenței juridice, deși inegală între state și entități, poate, de asemenea, să explice, în parte, creșterea numărului de avocați.

Există încă un număr mare de avocați în țările din sudul Europei, unde societățile sunt mai litigioase.

Monopolul avocaților nu este o tendință clară, în special în primă instanță. Aceasta tinde să crească la nivelul celui mai înalt grad de jurisdicție.

3.6 Echilibrul de gen în sectorul judiciar

Astfel cum s-a menționat anterior, CEPEJ și-a concentrat în special studiul de anul acesta pe problema distribuției femeii/bărbați în cadrul profesiilor din sectorul justiției. Studiul se bazează pe o combinație de răspunsuri la chestionarul general și la un chestionar specific privind echilibrul de gen.

Numărul de răspunsuri primite la chestionarul specific pentru echilibrul de gen a fost ridicat: 38 dintre cele 48 de state și entități au răspuns integral, 2 parțial și doar 8 nu au răspuns. Cu toate acestea, acțiunile statelor și entităților în domeniul egalității între femei și bărbați în sectorul justiției sunt rare. Adesea, măsurile nu sunt specifice sistemului judiciar, ci sunt destinate în sens mai larg tuturor profesiilor din sectorul public sau, în sens și mai larg, tuturor profesiilor, inclusiv sectorului privat. Cu toate acestea, merită menționate câteva exemple interesante specifice sectorului justiției.

Analiza chestionarelor permite elaborarea unui raport și estimarea acțiunilor statelor și entităților, precum și a instrumentelor care trebuie dezvoltate. Pot fi identificate, de asemenea, cauze ale inegalității, pe baza exemplelor furnizate, însă studiile sunt în continuare insuficiente și trebuie să fie îmbunătățite.

3.6.1 Distribuția femeii/bărbați în diferite profesii

Unele tabele și grafice sunt deja menționate în paragrafele despre judecători și procurori.

Tabelul 3.60 Judecători pe instanțe și sexe în 2016 (Q46)

State/ Entități	Total judecători (FTE)		Judecători la instanțele de fond		Judecători la al doilea grad de jurisdicție		Judecători la Curtea Supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	53%	47%	49%	51%	60%	40%	91%	9%
Andora	42%	58%	29%	71%	67%	33%	NAP	NAP
Armenia	75%	25%	75%	25%	76%	24%	71%	29%
Austria	51%	49%	48%	52%	56%	44%	70%	30%
Azerbaidjan	88%	12%	88%	12%	88%	12%	84%	16%
Belgia	47%	53%	46%	54%	50%	50%	72%	28%
Bosnia și Herțegovina	36%	64%	37%	63%	33%	67%	39%	61%
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	30%	70%	27%	73%	35%	65%	59%	41%
Cipru	51%	49%	50%	50%	NAP	NAP	62%	38%
Republica Cehă	39%	61%	33%	67%	46%	54%	77%	23%
Danemarca	49%	51%	44%	56%	58%	42%	68%	32%
Estonia	37%	63%	30%	70%	44%	56%	74%	26%
Finlanda	45%	55%	44%	56%	46%	54%	66%	34%
Franța	36%	64%	33%	67%	40%	60%	51%	49%
Georgia	51%	49%	51%	49%	50%	50%	62%	38%
Germania	NA	NA	NA	NA	NA	NA	71%	29%
Grecia	29%	71%	27%	73%	28%	72%	55%	45%
Ungaria	31%	69%	28%	72%	34%	66%	50%	50%
Islanda	62%	38%	58%	42%	NAP	NAP	80%	20%
Irlanda	65%	35%	64%	36%	80%	20%	56%	44%
Italia	46%	54%	43%	57%	48%	52%	70%	30%
Letonia	22%	78%	19%	81%	24%	76%	32%	68%
Lituania	38%	62%	35%	65%	57%	43%	69%	31%
Luxemburg	35%	65%	34%	66%	33%	68%	100%	0%
Malta	58%	42%	50%	50%	89%	11%	NAP	NAP
Republica Moldova	52%	48%	53%	47%	48%	52%	55%	45%
Monaco	57%	43%	40%	60%	33%	67%	81%	19%
Munte negru	42%	58%	42%	58%	43%	57%	33%	67%
Olanda	42%	58%	39%	61%	54%	46%	NA	NA
Norvegia	59%	41%	56%	44%	64%	36%	67%	33%
Polonia	NA	NA	36%	64%	47%	53%	NA	NA
Portugalia	41%	59%	33%	67%	59%	41%	80%	20%
Romania	26%	74%	28%	72%	26%	74%	17%	83%
Federația Rusă	40%	60%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	30%	70%	30%	70%	25%	75%	42%	58%
Slovacia	38%	62%	37%	63%	39%	61%	41%	59%
Slovenia	21%	79%	18%	82%	25%	75%	58%	42%
Spania	47%	53%	40%	60%	63%	37%	88%	12%
Suedia	48%	52%	51%	49%	42%	58%	67%	33%
Elveția	59%	41%	54%	46%	68%	32%	68%	32%
FYROMacedonia	40%	60%	39%	61%	45%	55%	48%	52%
Turcia	58%	42%	58%	42%	68%	32%	53%	47%
Ucraina	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Anglia și Țara Galilor	66%	34%	NA	NA	NA	NA	83%	17%
Scotia	74%	27%	74%	26%	65%	35%	NAP	NAP
Israel	48%	52%	45%	55%	54%	46%	71%	29%
Maroc	73%	27%	68%	32%	85%	15%	80%	20%
Media	47%	53%	43%	57%	50%	50%	63%	37%
Mediana	46%	54%	40%	60%	48%	52%	67%	33%
Minim	21%	12%	18%	12%	24%	11%	17%	0%
Maxim	88%	79%	88%	82%	89%	76%	100%	83%

Tabelul 3.61 Distribuția diferitelor profesii juridice în 2016 (Q46, G1)

State/ Entități	Total judecători (FTE)		Procurori		Avocați		Notari		Agenți de executare	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	53%	47%	39%	61%						
Andora	42%	58%	40%	60%						
Armenia	75%	25%	91%	9%	58%	42%	30%	70%	84%	16%
Austria	51%	49%	49%	51%	71%	29%	NA	NA	NA	NA
Azerbaidjan	88%	12%	95%	5%	85%	15%	NA	NA	NA	NA
Belgia	47%	53%	45%	55%	NA	NA				
Bosnia și Herțegovina	36%	64%	49%	51%	71%	29%	49%	51%	NA	NA
Bulgaria	NA	NA	NA	NA						
Croatia	30%	70%	32%	68%	54%	46%	38%	62%	63%	37%
Cipru	51%	49%	19%	81%	47%	53%	NA	NA	86%	14%
Republica Cehă	39%	61%	50%	50%	61%	39%	NA	NA	NA	NA
Danemarca	49%	51%	32%	68%						
Estonia	37%	63%	29%	71%	53%	47%	22%	78%	41%	59%
Finlanda	45%	55%	45%	55%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Franța	36%	64%	47%	53%	45%	55%	61%	39%	66%	34%
Georgia	51%	49%	71%	29%	53%	47%	17%	83%	63%	37%
Germania	NA	NA	54%	46%	60%	40%	84%	16%	NA	NA
Grecia	29%	71%	45%	55%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ungaria	31%	69%	40%	60%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Islanda	62%	38%	43%	57%						
Irlanda	65%	35%	43%	57%	51%	49%	79%	21%	73%	27%
Italia	46%	54%	57%	43%	53%	47%	66%	34%	48%	52%
Letonia	22%	78%	38%	62%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Lituania	38%	62%	49%	51%	62%	38%	14%	86%	44%	56%
Luxemburg	35%	65%	53%	47%						
Malta	58%	42%	39%	61%	42%	58%	42%	58%	NA	NA
Republica Moldova	52%	48%	68%	32%	71%	29%	23%	77%	56%	44%
Monaco	57%	43%	60%	40%	66%	34%	33%	67%	0%	100%
Muntenegru	42%	58%	36%	64%	73%	27%	40%	60%	70%	30%
Olanda	42%	58%	39%	61%						
Norvegia	59%	41%	43%	57%	67%	31%	NA	NA	85%	15%
Polonia	NA	NA	48%	52%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Portugalia	41%	59%	38%	62%	46%	54%	24%	76%	35%	65%
Romania	26%	74%	48%	52%						
Federația Rusă	40%	60%	NA	NA	59%	41%	16%	84%	21%	79%
Serbia	30%	70%	45%	55%	64%	36%	43%	57%	60%	40%
Slovacia	38%	62%	51%	49%	58%	42%	30%	70%	66%	34%
Slovenia	21%	79%	32%	68%	55%	45%	41%	59%	89%	11%
Spania	47%	53%	36%	64%	NA	NA	69%	31%	NA	NA
Suedia	48%	52%	40%	60%	70%	30%	67%	33%	37%	63%
Elveția	59%	41%	NAP	NAP	71%	29%	80%	20%	30%	70%
FYROMacedonia	40%	60%	41%	59%	58%	42%	44%	56%	57%	43%
Turcia	58%	42%	68%	32%	58%	42%	54%	46%	69%	31%
Ucraina	NA	NA	65%	35%	64%	36%	NA	NA	NA	NA
Anglia și Țara Galilor	66%	34%	45%	55%	51%	48%	72%	28%	NA	NA
Scotia	74%	27%	34%	66%	46%	54%	49%	51%	NA	NA
Israel	48%	52%	36%	64%	54%	46%	76%	24%	NA	NA
Maroc	73%	27%	84%	16%	77%	23%	84%	16%	87%	13%
Media	47%	53%	47%	53%	59%	40%	46%	54%	57%	43%
Mediana	46%	54%	45%	55%	58%	42%	43%	57%	61%	39%
Minim	21%	12%	19%	5%	42%	15%	14%	16%	0%	11%
Maxim	88%	79%	95%	81%	85%	58%	84%	86%	89%	100%

Tabelul 3.62 Distribuția procurorilor pe instanță și pe sexe în 2016 (Q55)

State/ Entități	Total procurori		Prim grad de jurisdicție		Al doilea grad de jurisdicție		Instanța supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	39%	61%	32%	68%	86%	14%	73%	27%
Andora	40%	60%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Armenia	91%	9%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Austria	49%	51%	47%	53%	67%	33%	61%	39%
Azerbaidjan	95%	5%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgia	45%	55%	41%	59%	59%	41%	92%	8%
Bosnia si Hertegovina	49%	51%	48%	52%	NAP	NAP	52%	48%
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	32%	68%	28%	72%	41%	59%	46%	54%
Cinru	19%	81%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Cehă	50%	50%	46%	54%	59%	41%	67%	33%
Danemarca	32%	68%	30%	70%	41%	59%	27%	73%
Estonia	29%	71%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Finlanda	45%	55%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Franta	47%	53%	43%	57%	55%	45%	68%	32%
Georgia	71%	29%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Germania	54%	46%	53%	47%	66%	34%	67%	33%
Grecia	45%	55%	38%	62%	55%	45%	81%	19%
Ungaria	40%	60%	35%	65%	46%	54%	56%	44%
Islanda	43%	57%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	43%	57%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italia	57%	43%	54%	46%	71%	29%	72%	28%
Letonia	38%	62%	35%	65%	42%	58%	47%	53%
Lituania	49%	51%	50%	50%	NAP	NAP	41%	59%
Luxemburg	53%	47%	57%	43%	NAP	NAP	42%	58%
Malta	39%	61%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	68%	32%	67%	33%	65%	35%	73%	27%
Monaco	60%	40%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Munteleauru	36%	64%	38%	62%	26%	74%	50%	50%
Olanda	39%	61%	37%	63%	53%	46%	NA	NA
Norvegia	43%	57%	40%	60%	60%	40%	64%	36%
Polonia	48%	52%	43%	57%	57%	43%	66%	34%
Portugalia	38%	62%	37%	63%	59%	41%	59%	41%
Romania	48%	52%	47%	53%	48%	52%	49%	51%
Federatia Rusă	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Serbia	45%	55%	44%	56%	52%	48%	58%	42%
Slovacia	51%	49%	48%	52%	55%	45%	58%	42%
Slovenia	32%	68%	27%	73%	45%	55%	55%	45%
Spania	36%	64%	NAP	NAP	NAP	NAP	63%	37%
Suedia	40%	60%	NAP	NAP	NAP	NAP	57%	43%
Elvetia	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
FYROMacedonia	41%	59%	37%	63%	50%	50%	70%	30%
Turcia	68%	32%	67%	33%	90%	10%	80%	20%
Ucraina	65%	35%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Analia si Tara Galilor	45%	55%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Scotia	34%	66%	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Israel	36%	64%	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Maroc	84%	16%	80%	20%	95%	5%	92%	8%
Media	47%	53%	43%	57%	56%	44%	61%	39%
Mediana	45%	55%	43%	57%	55%	45%	60%	40%
Minimum	19%	5%	27%	33%	26%	10%	27%	8%
Maximum	95%	81%	67%	73%	90%	74%	92%	73%

Aceste tabele arată că distribuția de gen în rândul judecătorilor și al procurorilor favorizează femeile, deoarece profesiile sunt în mare măsură feminizate, chiar dacă această creștere a numărului de femei nu se reflectă în ierarhia judiciară: sunt tot mai puține femei pe măsură ce se avansează pe scara ierarhică și chiar mai puține în funcția de șefi ai instanțelor. Cu toate acestea, cifrele pentru 2016 sunt în continuare mai bune decât cele pentru 2014, inclusiv pentru funcțiile ierarhice superioare, chiar dacă îmbunătățirea rămâne slabă.

Pe de altă parte, în celelalte profesii din domeniul juridic, feminizarea este mai puțin semnificativă. Bărbații sunt majoritari în rândul avocaților (59% — 41%) și ai agenților însărcinați cu aplicarea legii (57% — 43%). Bărbații sunt mai des în majoritate în rândul avocaților: proporția depășește 70% în **Austria, Azerbaidjan, Bosnia și Herțegovina, Republica Moldova, Muntenegru, Suedia, Elveția și Maroc**. În ceea ce privește agenții însărcinați cu aplicarea legii, proporția bărbaților este uneori considerabilă și este dificil de explicat în mod clar acest lucru; de exemplu, 84% din agenții însărcinați cu aplicarea legii sunt bărbați în **Armenia**, un procent similar celui din **Cipru, Norvegia, Slovenia sau Maroc**. Se pare că femeile sunt majoritare în rândul notarilor (54% — 46%), însă aceste constatări se bazează pe un număr insuficient de răspunsuri. Cu toate acestea, este interesant de observat că procentul de femei în profesii notariale depășește uneori 70%: **Armenia, Estonia, Georgia, Lituania, Moldova, Portugalia, Federația Rusă și Slovacia**. Prin urmare, se pare că feminizarea notarilor poate fi observată în special în țările din Europa de Est, eventual din motive legate de stabilitatea profesiei în raport cu profesia de avocat.

Tedințe și concluzii

În timp ce procentul femeilor în rândul judecătorilor și procurorilor este în creștere, profesii precum avocații, notarii și agenții de aplicare a legii sunt predominant bărbați. Condițiile de recrutare, precum și condițiile de muncă din aceste diferite profesii pot explica anumite situații.

Este posibil ca profesia de judecător să fie considerată mai stabilă decât cea de avocat, astfel cum sugerează un studiu pregătit pentru Parlamentul European și, din acest motiv, să fie percepută mai atractivă de femei. Raportul elaborat pentru Comisia Europeană în cadrul proiectului „A se manevra cu atenție: analiza și elaborarea de metode de evaluare și dezvoltare a calității justiției” (Ed. F. Contini, ianuarie 2018) propune, de asemenea, o explicație cu privire la acest aspect.

Pe de altă parte, la nivelurile ierarhice superioare, unde, așa cum arată raportul, prestigiul și salariul judecătorului cresc²³, proporția dintre femei și bărbați se schimbă în mod semnificativ. Un studiu recent realizat de către doi sociologi, Yoann Demoli și Laurent Willemez, publicat de Ministerul Justiției din Franța (Infostat Justice nr. 161, aprilie 2018) ar confirma această teză pentru judecătorii francezi. Raportul constată, de asemenea, că profesia de procuror (care poate fi considerată mai restrictivă în ceea ce privește programul de lucru) apare ca o funcție mult mai des aleasă de bărbați decât de judecător. De asemenea, posturile de șef de instanță arată că bărbații devin șefi de instanță mult mai frecvent decât femeile și sunt mai tineri când ocupă aceste funcții. În timp ce 1,5 % dintre bărbații cu vârste cuprinse între 35 și 39 de ani sunt deja șefi de instanță, acesta este cazul pentru de patru ori mai puține femei (rata de gen scade apoi ușor până la 2: bărbații sunt de două ori mai des șefi de instanță, în orice interval de vârstă, decât femeile. Studiul arată, de asemenea, că bărbații sunt mai numeroși în pozițiile cele mai înalte. Deși piramida vârstei joacă un rol în acest punct, din cauza logicii promovării în funcție de vechime în **Franța** (66% din magistrați sunt femei, dar numărul bărbaților din profesie crește odată cu vârsta), studiul arată că diferențele dintre traiectoriile profesionale ale bărbaților și femeilor joacă un rol foarte important. Studiul emite ipoteza că bărbații ar putea, de exemplu, să experimenteze locuri de muncă mai numeroase și mai diversificate, atât din punct de vedere funcțional, cât și geografic, iar diferențele ar putea fi explicate prin constrângerile familiale cu care bărbații și femeile se confruntă în mod diferit.

²³ „Carierile judiciare ar putea fi mai atractive pentru unele femei decât o carieră în practica privată. Carierile judiciare oferă venituri remunerate și fixe și, la instanțele inferioare, ore fixe. Este posibil ca practica privată să nu ofere niciunul dintre aceste lucruri. Carierile în domeniul judiciar par să fie o alegere cu mai puțin stres (spre exemplu, un volum de muncă gestionat, mai degrabă decât un volum de muncă auto-generat), mai puțină presiune și o traiectorie clară de carieră. Avansarea în cariera judiciară poate părea mai puțin condiționată de participarea la evenimente sociale în afara orelor de program și la cerințele culturii masculine”, Mapping the Representation of Women and Men in Legal Professions Across the EU (Cartografia reprezentării femeilor și bărbaților în profesiile din domeniul juridic de-a lungul UE), Wheeler, Irvina Lisa, Hauptfleisch Renate, Korolkova Katja, Natter Monika, Schultz Urike, Parlamentul European, 2017, p. 87.

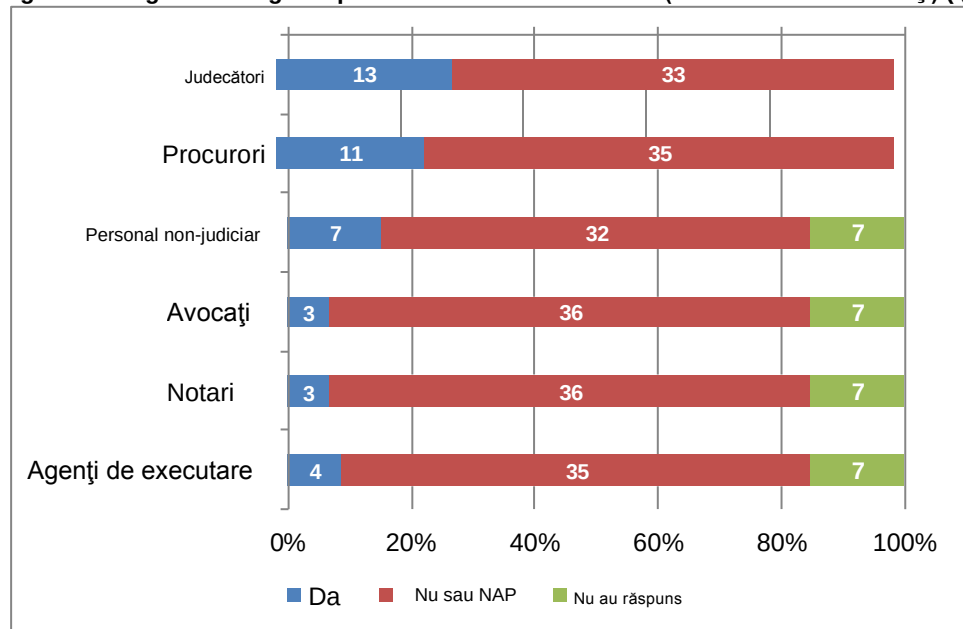
„A se manevra cu atenție: analiza și elaborarea de metode de evaluare și dezvoltare a calității justiției » Ed. F. Contini, ianuarie 2018, p. 144 și 148.

²⁴ „A se manevra cu atenție: analiza și elaborarea de metode de evaluare și dezvoltare a calității justiției » Ed. F. Contini, ianuarie 2018, p. 144 și 148.

3.6.2 Prevederi speciale pentru facilitarea echilibrului între sexe în procesul de recrutare

Nu sunt disponibile toate informațiile și, prin urmare, este dificil să furnizăm linii directoare particulare pentru profesiile judiciare, altele decât judecătorii și procurorii.

Figura 3.63 Egalitatea de gen în procedura de recrutare în 2016 (număr de state/ entități) (Q110-1, Q117-1, G2)

În ceea ce privește judecătorii, 11 state arată faptul că au aplicat dispoziții speciale pentru a facilita paritatea între femei și bărbați în cadrul procedurilor de recrutare. Datele furnizate în 2014 de **Bosnia și Herțegovina** menționau că legea privind Consiliul superior al judecătorilor și procurorilor a urmărit obiectivul parității exprimat ca o obligație în cadrul procedurilor de numire și promovare a judecătorilor. În **Muntenegru** nu par să existe dispoziții speciale, cu excepția faptului că legislația și Constituția impun și garantează egalitatea de gen în procedurile de recrutare, care nu sunt elemente specifice ale sistemului judiciar; cu toate acestea, informațiile furnizate în 2014 indicau că obligația în sarcina Consiliului Judiciar de a asigura paritatea de gen în procedura de numire este prevăzută de lege.

În **Austria, Danemarca și Islanda** există dispoziții în acest sens. În **Germania**, dispozițiile generale promovează paritatea, în special pentru a promova recrutarea sexului subreprezentat, dar aceste dispoziții nu par a fi specifice pentru justiție și judecători; dispoziții speciale promovează, de asemenea, paritatea pentru recrutarea avocaților, notarilor și agenților însărcinați cu aplicarea legii. **Germania** este singura țară care prezintă o strategie globală în ceea ce privește paritatea. În **Norvegia**, dispozițiile încearcă să faciliteze paritatea la recrutare: legea privind egalitatea de gen și combaterea discriminării impune autorităților publice să depună eforturi sistematice pentru a promova egalitatea de gen în procesul de recrutare; același principiu se aplică în cazul recrutării personalului auxiliar recrutat de fiecare instanță. În **Serbia**, se pare că nu există dispoziții specifice, ci pur și simplu aplicarea principiului general al nediscriminării. Acest principiu se aplică în multe state, cum ar fi **Slovacia, Turcia** (un Comitet pentru egalitate între femei și bărbați din cadrul Legislativului Turciei este responsabil pentru promovarea egalității, dar principala sa sarcină pare să fie depunerea de plângeri), **Ucraina, Scoția** (comitete mixte de recrutare pentru promovarea parității în recrutarea avocaților), **Israel**. În **Anglia și Țara Galilor** se aplică dispoziții pentru recrutare în condiții de egalitate, nu printr-un mecanism de cote, ci prin stimulente puternice pentru a încuraja diversificarea profesiilor. Au fost consolidate oportunitățile judecătorilor de a lucra cu fracțiuni de normă, în vederea încurajării recrutării femeilor. *Lord Chief Justice (conducătorul sistemului judiciar și președintele instanțelor din Anglia și Țara Galilor)* a intervenit în numirea „magistraților” (judecătorii de pace), astfel încât să fie garantate aptitudinile necesare, precum și echilibrul de gen. Acest mecanism a permis numirea unui număr foarte mare de femei (începând din 2011, mai mult de 50% din magistrați erau femei).

În **Republica Moldova** sunt aplicabile dispoziții speciale pentru a promova paritatea în recrutarea personalului auxiliar. În plus, în 2017 a avut loc o modificare a textelor pentru a se consolida egalitatea de tratament între femei și bărbați în cadrul mecanismelor de recrutare și de promovare. **Elveția** nu dispune de mecanisme

specifice, dar este interesant de remarcat faptul că în anumite cantoane au fost instituite cote pentru a încuraja recrutarea femeilor.

Suedia a instituit dispoziții pentru a garanta egalitatea în recrutarea agenților însărcinați cu aplicarea legii: astfel, procesul de recrutare se desfășoară acum prin teste care par să garanteze o respectare mai obiectivă a principiului egalității.

Tendențe și concluzii

Există, de fapt, puține state și entități în care au fost adoptate și puse în aplicare dispoziții specifice în favoarea parității de gen în procesul de recrutare în sectorul judiciar. În majoritatea cazurilor, se aplică dispoziții sau mecanisme generale menite să evite discriminarea de gen. Numai **Germania** pare să fi dezvoltat o politică globală în favoarea parității, pentru recrutarea judecătorilor și avocaților, notarilor și agenților însărcinați cu aplicarea legii.

3.6.3 Măsuri speciale pentru facilitarea echilibrului de gen în procedurile de promovare

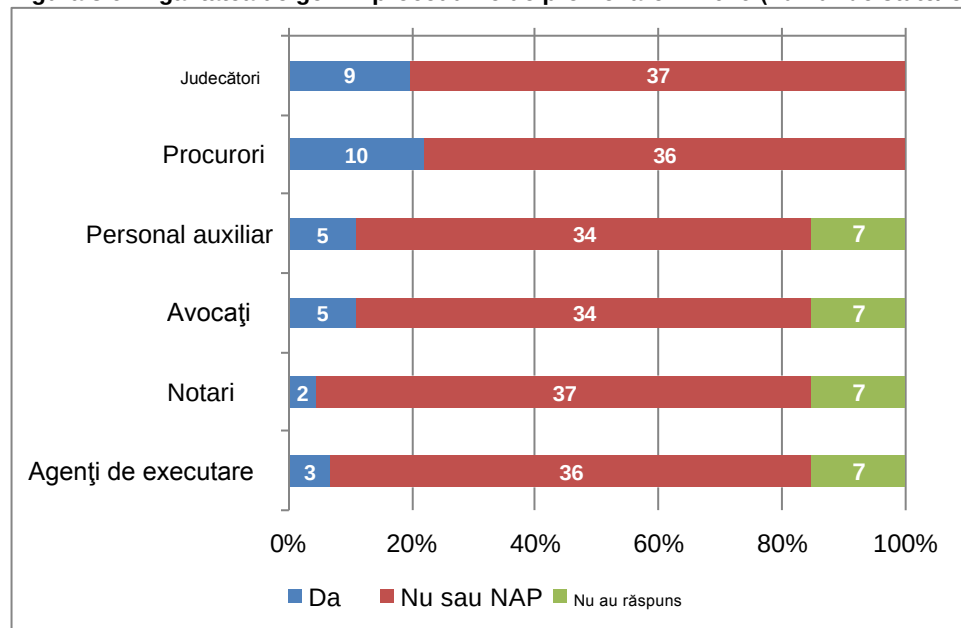
Din nou, rezultatele trebuie examinate cu precauție. 9 state și entități declară că au adoptat măsuri pentru a asigura paritatea de gen în mecanismele de promovare judiciară (**Armenia, Bosnia și Herțegovina, Danemarca, Germania, Muntenegru, Serbia, Spania, Turcia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, precum și **Israel**). 10 indică astfel de măsuri pentru promovarea procurorilor (**Bosnia și Herțegovina, Danemarca, Germania, Muntenegru, Norvegia, Federația Rusă, Slovacia, Suedia, Turcia, Regatul Unit-Scoția**, precum și **Israel**).

În ceea ce privește promovarea personalului auxiliar, numai 5 state și entități indică faptul că au luat măsuri de promovare a parității în cadrul mecanismelor de promovare (**Germania, Irlanda, Republica Moldova, Norvegia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**). 5 state și entități afirmă, de asemenea, că au adoptat astfel de măsuri pentru a promova paritatea în ceea ce privește promovarea avocaților (**Italia, Norvegia, Suedia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Regatul Unit-Scoția**). În ceea ce privește notarii, numai **Norvegia** declară că a luat anumite măsuri; 3 state au luat măsuri pentru agenții de aplicare a legii (**Germania, Norvegia, Suedia**).

În aceste cazuri, **Germania** se remarcă prin aceea că, în conformitate cu politica sa globală în favoarea parității dintre bărbați și femei, a instituit mecanisme speciale de promovare a parității în procedurile de promovare a personalului auxiliar, agenților de aplicare a legii, precum și a procurorilor, dar nu și a avocaților și notarilor, fapt ce poate fi înțeles prin prisma particularităților profesiilor liberale. În 2014, în **Irlanda**, a fost pus în aplicare un plan pentru a promova paritatea în procedurile de promovare; noi măsuri au fost anunțate în ianuarie 2017, cu un obiectiv de promovare 50/50 și un puternic stimul pentru a acorda prioritate femeilor cu competențe egale.

Norvegia indică mecanismele instituite pentru a promova echilibrul de gen în procesul de promovare în funcțiile de conducere în cadrul poliției, prin intermediul unui plan pe cinci ani. **Suedia** a instituit stimulente pentru promovarea femeilor în cadrul profesiei juridice: Biroul Baroului din Suedia a oferit linii directoare în vederea promovării parității. De asemenea, au fost introduse teste de selecție pentru a promova în mod nediscriminatoriu agenții responsabili cu aplicarea legii.

Figura 3.64 Egalitatea de gen în procedurile de promovare în 2016 (număr de state/ entități) (Q112-1, Q119-1, G3)

Pentru celelalte state menționate, există adesea dispoziții care interzic orice discriminare pe criterii de gen în cadrul procedurii de promovare, dar aceste dispoziții nu sunt specifice domeniului justiției.

Tendențe și concluzii

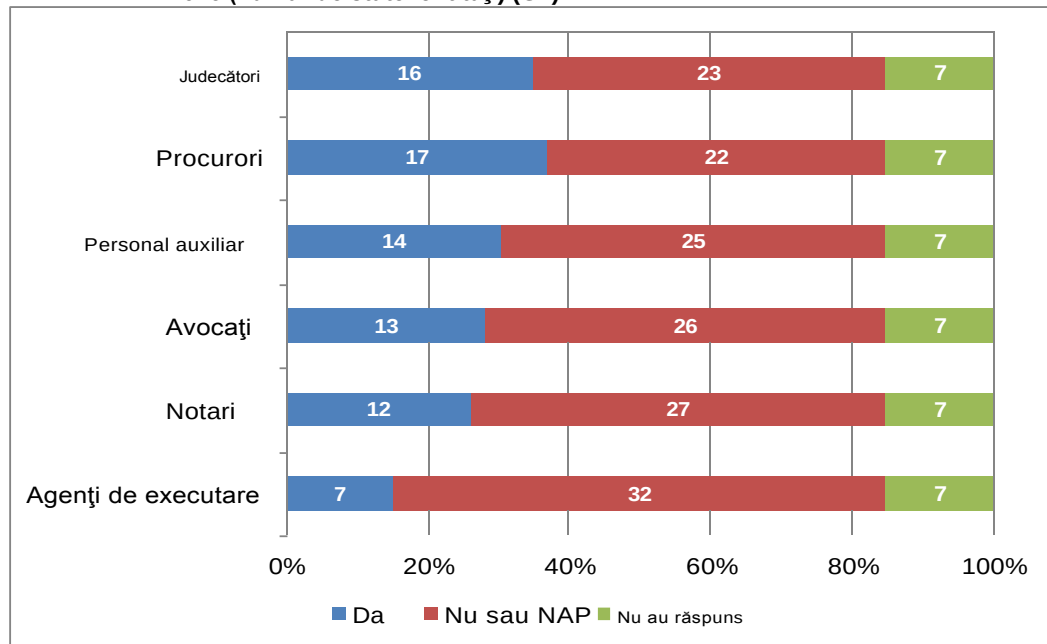
Informațiile din chestionare nu sunt suficient de precise pentru a trage concluzii perfect fiabile. Cu toate acestea, este clar că unele state și entități par să fie deosebit de preocupate de asigurarea parității în mecanismele de promovare pentru judecători și procurori și, de asemenea, în sens mai larg, în majoritatea profesiilor juridice. **Germania, Norvegia și Suedia** par să ia în considerare această cerință în dispozițiile puse în aplicare. Pe de altă parte, nu este posibil să se stabilească eficacitatea acestor mecanisme sau măsuri; dacă avem în vedere numai cifrele furnizate, nu este sigur că mecanismele sunt utile, având în vedere că, de exemplu, **Germania** suferă de un dezechilibru evident între bărbați și femei în diferitele categorii. Procentul de bărbați și femei promovați anual lipsește, de asemenea, în raport cu procentul de bărbați și femei eligibili pentru promovare. Ar fi, de asemenea, interesant să se cunoască posibilele diferențe de remunerare între bărbați și femei.

Nu există mecanisme specifice care să permită accesul femeilor în posturi de răspundere în cadrul instanțelor; organizarea sistemelor judiciare nu îndeplinește în prezent acest obiectiv, cu foarte rare excepții. Acest lucru ar implica, într-adevăr, revizuirea formării inițiale și a formării continue a magistraților, a metodelor interne de management pentru a crea noi organizații de lucru și o reflecție generală care nu pare încă să fi fost efectuată de către state și entități.

3.6.4 Cercetări recente sau rapoarte privind, partial sau integral, distribuția în funcție de gen în cadrul sistemului judiciar

Nu toate statele și entitățile au instrumentele necesare pentru a identifica precis unde trebuie întreprinse măsuri pentru promovarea egalității de gen.

Figura 3.65 Sondaje sau rapoarte referitoare la – integral sau parțial - distribuția bărbați/femei în cadrul sistemului judiciar în 2016 (număr de state/ entități) (G4)

De exemplu, **Spania** a indicat faptul că verificări cu privire la distribuirea posturilor între bărbați și femei sunt realizate de Consiliul Judiciar în cazul judecătorilor, de ministrul justiției pentru procurori, de academii private sau regiuni autonome pentru personalul auxiliar și de Direcția Generală a Notarilor (în cadrul Ministerului Justiției) pentru notari. În **Italia**, Înalțul Consiliu Judiciar oferă date pentru judecători și procurori, Baroul Național pentru avocați, Consiliul Notarilor pentru notari și ministrul justiției pentru agenții însărcinați cu aplicarea legii și personal auxiliar. **Finlanda** a efectuat astfel de anchete în special pentru avocați; Asociația Barourilor din Finlanda a comandat un studiu privind salariile bărbaților și femeilor care lucrează în această profesie. Un document specific s-a axat pe fenomenul hărțuirii sexuale în cadrul profesiei (2017-2018), un sondaj inspirat de campania #metoo. **Franța** arată că nu are decât un raport al Inspectoratului General pentru Justiție privind feminizarea profesiilor din Ministerul Justiției (2017). În **Georgia**, Înalțul Consiliu de Justiție furnizează o serie de date statistice privind distribuția judecătorilor în funcție de gen; se pare că acest tip de sondaj sensibilizează publicul cu privire la acest aspect, cu o creștere inițială a numărului de femei în anumite posturi importante; o altă instituție este responsabilă de această anchetă pentru personalul auxiliar. În Irlanda există un sondaj pentru avocați, împreună cu un raport anual al Baroului Național. În **Lituania** a fost efectuată o anchetă națională privind egalitatea de gen pentru procurori (nu pentru judecători). Un raport a fost prezentat Parlamentului în 2016. În **Muntele Negru** există un raport național privind distribuția posturilor de procuror între femei și bărbați; Consiliul Judiciar dispune de aceste elemente; raportul anual al Consiliului procurorilor conține informații privind distribuția în funcție de gen în 2016. **Norvegia** deține date interesante cu privire la distribuția în funcție de gen pentru judecători și personalul auxiliar în cadrul fiecărui raport anual al fiecărei instanțe. În **Portugalia**, Centrul pentru studii judiciare a elaborat un studiu anual care integrează aspecte de gen pentru judecători și procurori începând din 2004. Aceste sondaje și rapoarte există la nivel global în **Moldova**, fiind necesare statistici în cadrul Programului Organizației Națiunilor Unite pentru Dezvoltare. Începând din 2014, **Serbia** a efectuat anchete privind funcționarea sistemului judiciar: constatarea este că există mai multe femei decât bărbați în instanțe și la toate nivelurile ierarhice, inclusiv la Curtea Supremă. **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** afirmă că există anchete pentru toate profesiile juridice. În **Turcia**, Consiliul judecătorilor și procurorilor publică un raport anual cu date privind distribuția în funcție de gen.

Tendințe și concluzii

Nu există întotdeauna o strategie cuprinzătoare în ceea ce privește sondajele privind distribuția între femei și bărbați în diferitele profesii. Există adesea o preocupare de a lua în considerare echilibrul de gen, dar nu într-un mod organizat. Datele sunt colectate fără o planificare reală și cu obiective care nu sunt întotdeauna clar evidențiate.

3.6.5 Program sau document strategic national de promovare a egalității de gen în sistemul de justiție

13 state și entități raportează faptul că au un program sau un document de politică națională pentru a promova echilibrul de gen în sistemul lor de justiție.

Puține state și entități recunosc existența unui program specific privind egalitatea de gen în sectorul judiciar. În **Armenia** există un document de promovare a parității în candidaturile depuse începând din 2014; a fost adoptat un plan de acțiune pentru perioada 2015-2017. **Austria** are un program specific. **Georgia** are în vedere un astfel de program: planul de acțiune 2014-2016 a fost în favoarea parității. S-a acordat atenție includerii unor considerente de gen în mecanismele de recrutare ale instanțelor și în realizarea unor statistici de gen. Aceste statistici sunt prevăzute în planul pentru perioada 2018-2020; o bază de date privind genul ar fi menținută la nivelul jurisdicțiilor. **Norvegia** nu dispune de un program specific, dar Oficiul de recrutare în sistemul judiciar încearcă să instituie o politică de promovare a parității în ceea ce privește numirea judecătorilor. În **Anglia și Țara Galilor**, reforma constituțională din 2005 a încurajat, în general, diversitatea și, prin urmare, paritatea dintre femei și bărbați și Comisia privind numirile judiciare insistă asupra nevoii de recrutare pe bază de merit, urmărind să încurajeze diversitatea în procesul de recrutare. În **Suedia** există un program. **Marocul** evidențiază o inițiativă, Carta pentru reforma sistemului judiciar, în care Consiliul Baroului prevede paritatea pentru profesia de avocat. La un nivel mai general, există un Plan guvernamental privind egalitatea (2012-2016), care a condus la elaborarea unei strategii și a unui plan de implementare pentru integrarea perspectivei de gen în serviciul public.

Majoritatea statelor și entităților recunosc că există un program în favoarea parității, dar că acesta se aplică justiției ca și în alte domenii, fără particularități (inclusiv **Azerbaidjan, Spania, Italia, Lituania, Republica Moldova, Elveția, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Ucraina**).

Tendințe și concluzii

Marea majoritate a statelor și a entităților aplică un program general, valabil pentru toate funcțiile publice sau chiar în societate în ansamblu, fără dispoziții specifice în domeniul justiției. Aceasta înseamnă că aceste state și entități tratează profesiile juridice ca orice altă profesie, fără a ține seama de anumite caracteristici ale profesiilor judiciare.

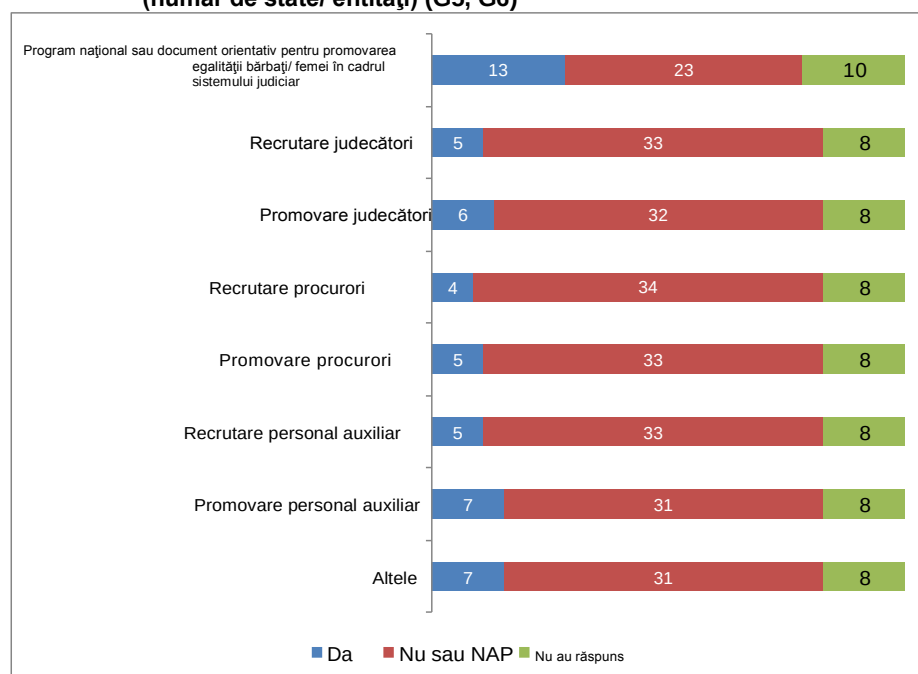
În afară de **Irlanda**, niciun stat nu pare să fi început să reflecteze asupra dezvoltării formării profesionale a judecătorilor în favoarea parității de gen; o astfel de formare, care ar putea fi organizată în contextul seminarelor de etică, nu pare a fi planificată.

3.6.6 Instituție cu competență specială pentru aspectele legate de gen în sistemul judiciar

Șase state și entități indică faptul că au o instituție responsabilă în mod specific pentru probleme legate de egalitate în procesul de recrutare a judecătorilor (**Austria, Franța, Germania, Spania, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Israel**); **Italia** ar trebui să fie adăugată pentru promovarea judecătorilor. 3 state indică existența unei instituții specifice pentru recrutarea procurorilor (**Austria, Franța, Germania, Israel**); **Italia** ar trebui să fie adăugată pentru promovarea procurorilor. **Elveția** are un organism responsabil cu paritatea în procesul de recrutare și promovare a personalului auxiliar. **Scotia** are un organism specific pentru procurori, dar numai la nivel de instanță (Ambasadorul egalității de gen). **Franța** afirmă că un funcționar pentru egalitatea de gen din cadrul Ministerului justiției este membru al Înaltului Consiliu pentru egalitate. Acest Consiliu, creat în 2013, întocmește un raport anual privind situația sexismului. Intervine în special în etapa de evaluare a studiilor de impact ale legilor în

domeniul egalității; poate emite recomandări adresate primului-ministru; dispune de competențe consultative și se poate autosesiza. **Italia** dispune de un organism specific pentru promovarea judecătorilor și a procurorilor, în cadrul Înalțului Consiliu Judiciar, care dezvoltă criterii în favoarea parității. Există, de asemenea, un organism specific pentru personalul auxiliar, alcătuit din membri ai sistemului judiciar și din reprezentanți ai sindicatelor. Acest organism are o prezență la nivel local, la nivelul instanțelor. În **Serbia** o comisie pentru promovarea egalității intervine pentru personalul auxiliar, ca răspuns la un caz particular; acesta este un organism independent, cu atribuții de recomandare. **Spania** are un organism specific în cadrul Consiliului Judiciar, care poate recomanda Adunării Plenare să ia măsuri pentru a pune în aplicare în mod activ principiul egalității de gen. În plus, Institutul de femei și, în special, Observatorul pentru egalitatea de șanse din cadrul Ministerului Sănătății, al serviciilor sociale și al egalității, format din reprezentanți ai diferitelor ministere (printre care Ministerul Justiției) propune politici menite să îmbunătățească situația femeilor din diferite domenii. În **Anglia și Țara Galilor** există Comisia privind numirile judiciare, o agenție a Departamentului de Justiție, care include un comitet pentru diversitate; acesta depune eforturi pentru a atrage femeile către sistemul judiciar și funcțiile de conducere din cadrul acestuia. Aceasta este reprezentată la nivel local de un Colegiu judiciar, responsabil cu formarea judecătorilor, care include egalitatea și diversitatea. Acesta a elaborat un Ghid privind egalitatea de tratament.

Figura 3.66 Program național sau document orientativ de promovare a egalității de gen în cadrul sistemului judiciar în 2016 (număr de state/ entități) (G5, G6)

Unele state nu au un organism specific, ci un organism general: **Bosnia și Herțegovina** (Agenția pentru egalitatea de gen, responsabilă cu litigiile legate de discriminare), **Estonia** (Comisia pentru egalitatea de gen și egalitatea de tratament), **Finlanda** (Ombudsman pentru probleme legate de egalitate), **Georgia** (Consiliul pentru egalitatea de gen din Parlament), **Irlanda** (Comisia pentru egalitate și drepturile omului), **Lituania** (Ombudsmanul pentru egalitatea de gen în sectoarele public și privat), **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (reprezentant legal pentru protecția egalității de drepturi între femei și bărbați, Ombudsman și Comisie pentru combaterea discriminării), **Malta** (Comisia națională pentru promovarea egalității), **Monaco** (Înaltul comisar pentru protecția drepturilor și a libertăților și mediere), **Norvegia** (Ombudsmanul pentru egalitate și nediscriminare; un tribunal anti-discriminare și-a preluat mandatul la 1 ianuarie 2018), **Republica Moldova** (Comisia generală pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați), **Suedia** (administrația națională are un manager de proiect care se ocupă de aspectele de gen), **Elveția** (birouri federale și birourile cantonale pentru egalitate), **Turcia** (Ombudsmanul audiază plângeri legate de încălcări ale drepturilor omului), **Ucraina** (Consiliul pentru egalitatea de gen și nediscriminare).

Tendințe și concluzii

Marea majoritate a statelor și a entităților indică existența instituțiilor responsabile de paritatea de gen, dar care nu sunt specifice domeniului justiției. În realitate, există foarte puține structuri dedicate în totalitate parității între bărbați și femei în cadrul sistemului judiciar. **Germania și Italia** dispun de autorități locale care acționează în acest domeniu.

3.6.7 Instituție cu atribuții speciale pentru asigurarea egalității de gen în organizarea activității judiciare în cadrul instanțelor și parchetelor

A se vedea secțiunea anterioară.

Cu toate acestea, 2 state merită o atenție specială. În **Germania**, instanțele au comisari pentru egalitatea de șanse, inclusiv în instanțele cele mai înalte, care sunt responsabile de judecatori, procurori și personalul auxiliar și care pot interveni în chestiuni legate de recrutare și promovare. Este vorba atât de statul federal, cât și de landuri. La nivel federal, aceasta este organizată prin Legea din 24 aprilie 2015 privind egalitatea între femei și bărbați în administrația federală și în întreprinderile federale și în instanțe (http://www.gesetze-im-internet.de/englisch_bgleig/englisch_bgleig.html#p0059). Un funcționar responsabil cu egalitatea de șanse și un adjunct sunt aleși în fiecare jurisdicție care are în mod normal cel puțin 100 de angajați din sectorul public. Ofițerul pentru egalitatea de șanse este membru executiv și raportează direct Președintelui. La cel mai înalt nivel al autorităților federale, acesta poate raporta și șefului serviciului central. Ofițerul pentru egalitate de șanse nu este ținut să respecte instrucțiuni în exercitarea atribuțiilor sale. Ofițerul pentru egalitatea de șanse este responsabil de promovarea și monitorizarea aplicării acestei legi și a Legii privind egalitatea generală de tratament, în ceea ce privește protecția funcționarilor publici împotriva discriminării pe criterii de gen, în special discriminarea împotriva femeilor.

Scoția are un organism specific, dar numai pentru procurori: ambasadorul egalității. Biroul Regal și Serviciul de procuratură fiscală a numit o echipă de ambasadori în materie de egalitate, pentru a reprezenta toate caracteristicile protejate prin Legea privind egalitatea. Pe lângă reprezentarea personalului, aceștia oferă consiliere personalului atunci când se ocupă de victime și martori, precum și consiliere de specialitate cu privire la urmărirea penală împotriva persoanelor cu o caracteristică protejată. 12 ambasadori reprezintă caracteristicile protejate: ambasadorii care reprezintă vârsta, sexul, sarcina și maternitatea, religia și convingerile, comunitatea musulmană, comunitatea evreiască, comunitatea LGBT, transsexuali și non-binară, comunitatea nomazilor etnici, persoanele cu handicap, sănătatea mintală, refugiații și solicitanții de azil, fiecare dintre aceștia având un rol în comunicarea cu grupurile de promovare a egalității, ca punct de contact. O mare parte din activitatea acestora se desfășoară în cadrul comunităților și în școli, pentru a crește gradul de conștientizare cu privire la roluri și responsabilități, în calitate de parchet scoțian. Biroul Regal și Serviciul de procuratură fiscală lucrează pentru a îmbunătăți proporția femeilor în posturi de conducere la nivel superior: promovarea în timpul sarcinii și al concediului de maternitate, program de lucru flexibil. În prezent, acesta elaborează un proiect pilot privind munca de la domiciliu, bazat pe o mai mare utilizare a TI.

3.6.8 Schimbări concrete în organizarea activității judiciare legate de feminizarea anumitor funcții în instanțe și parchete

În pofida unei feminizări generale a funcțiilor judiciare, unele state și entități indică faptul că acestea nu au schimbat organizarea activității judiciare: **Armenia, Azerbaidjan, Bosnia și Herțegovina, Croația, Cipru, Estonia, Grecia, Lituania, Luxemburg, Monaco, Muntenegru, Norvegia, Polonia, Republica Moldova, Slovacia, Slovenia, Suedia, Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei, Ucraina, Regatul Unit-Scoția.**

Tabelul 3.67 Consecințele feminizării anumitor funcții în cadrul instanțelor și parchetelor (G8)

State/ Entități	Feminizarea anumitor funcții, în cazul în care există un astfel de fenomen în țara dvs, la nivelul instanțelor sau parchetelor duce la schimbări concrete în organizarea activității judiciare în următoarele domenii						
	Desemnarea pe diferite posturi	Distribuția volumului de muncă	Program	Tipuri de muncă la distanță și prezență la locul de muncă	Înlocuirea persoanelor care lipsesc	Organizarea ședințelor	Altele
Albania							
Andora							
Armenia							
Austria							
Azerbaidjan							
Belgia							
Bosnia și Herțegovina							
Bulgaria							
Croatia							
Cipru							
Republica Cehă							
Danemarca							
Estonia							
Finlanda							
Franța							
Georgia							
Germania							
Grecia							
Ungaria							
Islanda							
Irlanda							
Italia							
Letonia							
Lituania							
Luxemburg							
Malta							
Republica Moldova							
Monaco							
Munte negru							
Olanda							
Norvegia							
Polonia							
Portugalia							
Romania							
Federația Rusă							
Serbia							
Slovacia							
Slovenia							
Spania							
Suedia							
Elveția							
FYROMacedonia							
Turcia							
Ucraina							
Anglia și Țara Galilor							
Scoția							
Israel							
Maroc							
Da	2	2	5	5	5	2	0
Nu sau NAP	36	36	33	33	33	36	38
Nu au răspuns	8	8	8	8	8	8	8
% din NA	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Total	38	38	38	38	38	38	38

Unele state au luat măsuri: **Republica Cehă** (posibilitatea de a lucra cu fracțiuni de normă sau munca la domiciliu pentru îngrijirea unui copil, această măsură se aplică atât bărbaților, cât și femeilor), **Finlanda**, **Franța** (munca la domiciliu și munca la distanță), **Georgia** (unele structuri de organizare a muncii pentru femei), **Ungaria** (atribuirea anumitor locuri de muncă, ore de lucru, înlocuirea persoanelor absente), **Malta** (instanța trebuie să favorizeze munca la domiciliu pentru a facilita viața de familie), **Portugalia** (este posibil să se înlocuiască persoanele aflate în concediu de maternitate în instanțele administrative și fiscale), **Serbia** (înlocuirea persoanelor absente), **Spania** (ore de lucru, munca la domiciliu și munca la distanță), **Elveția** (nu există un studiu exact, dar mecanismele evoluează spre desemnarea pe anumite posturi, distribuția volumului de muncă, programul de lucru, munca la domiciliu și înlocuirea persoanelor absente), **Turcia** (distribuția volumului de muncă, ore de lucru).

Tendențe și concluzii

În ciuda fenomenului destul de general al feminizării majorității profesiilor juridice, organizarea muncii în cadrul sistemului judiciar nu s-a schimbat foarte mult. Folosirea muncii la distanță este departe de a fi generalizată, înlocuirea persoanelor aflate în concediu de maternitate nu pare sistematică. Se pare că organizarea muncii necesită o atenție deosebită la nivelul instanțelor de prim grad de jurisdicție, unde femeile sunt mult mai numeroase.

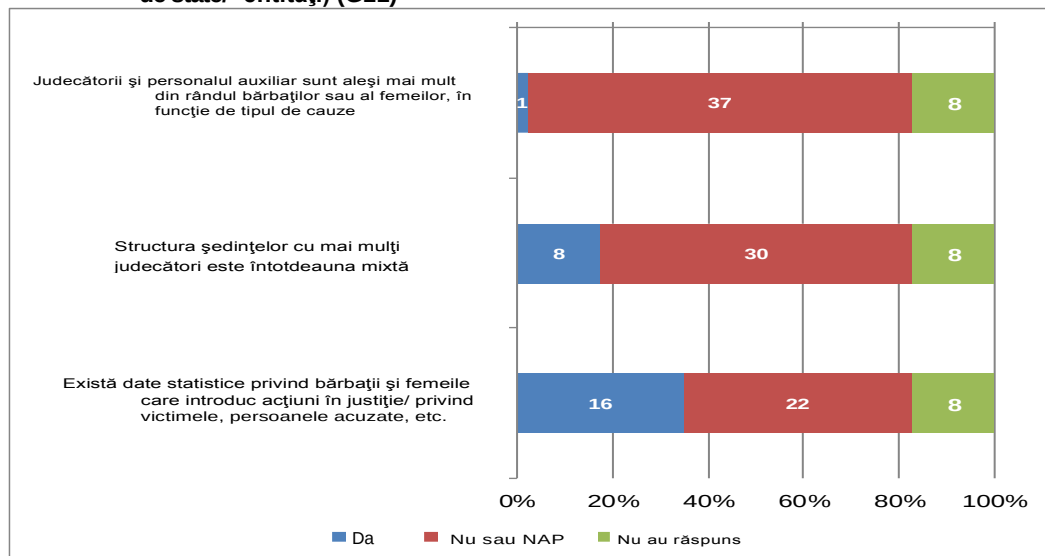
Din nou, absența unei strategii globale pare să determine statele să adopte o serie de măsuri succesive, mai degrabă decât să reflecteze asupra unui plan general de reorganizare a activității judiciare.

3.6.9 Atenție specială pentru tema parității raportată la public și utilizatori ai serviciilor instanțelor

Finlanda a modificat organizarea completelor ca urmare a feminizării; obiceiul este să se asigure paritatea în ceea ce privește compunerea. În **Italia**, componența completelor colegiale este mixtă. În **Lituania**, componența instanțelor este transparentă. În **Norvegia**, componența completelor colegiale este întotdeauna mixtă (principiu consacrat prin lege). **Suedia** depune eforturi pentru a se asigura că structura completelor de judecată este mixtă. În **Elveția**, judecătorii sunt bărbați sau femei, în funcție de tipul de caz (studiu cantonal). Componența completelor colegiale este în continuare mixtă în „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**”. Componența completelor colegiului este, în mod tradițional, mixtă în **Anglia și Țara Galilor**. Repartizarea judecătorilor din **Maroc** se bazează pe criterii obiective; componența completelor colegiale este uneori mixtă. În plus, principiul parității, cuprins în legea organică, asigură reprezentarea femeilor în rândul celor 10 membri aleși în raport cu prezența acestora în sistemul judiciar; 4 femei fac parte din Înalțul Consiliu Judiciar (3 alese și una desemnată de rege).

Republica Cehă păstrează, în cadrul procedurilor penale, statistici cu privire la sexul victimei și la cel al autorului infracțiunii; există, de asemenea, statistici în materie civilă, în cazuri specifice. **Ungaria** are statistici cu privire la genul persoanelor care sesizează instanțele. În **Italia** există statistici cu privire la persoanele care introduc cazuri în justiție (studiu recent efectuat de Ministerul Justiției cu privire la procedurile de gen). În **Lituania** există statistici cu privire la persoanele care sesizează instanțele. **Republica Moldova** păstrează statistici privind apartenența de gen a persoanelor puse sub acuzare. **Serbia** păstrează statistici cu privire la autorii infracțiunilor și victimele acestora. **Slovacia** compilează aceste statistici privind egalitatea de gen numai pentru persoanele acuzate. **Turcia** păstrează statistici privind genul persoanelor acuzate și al victimelor în cadrul procedurilor penale. În **Anglia și Țara Galilor** există statistici de gen, dar numai pentru persoana acuzată. În **Maroc**, sistemul informatic de gestionare la nivel de instanță conține câmpuri legate de sexul părților.

Figura 3.68 Atenție specială pentru aspectele legate de gen în ceea ce privește publicul și utilizatorii serviciilor instanței (număr de state/ entități) (G11)

Tendențe și concluzii

În general, chiar dacă există puține acțiuni de ajustare a echilibrului de gen în profesiile din sectorul justiției, datele sugerează că problema este luată în considerare în marea majoritate a statelor și entităților. Această observație este sprijinită de creșterea numărului studiilor care explorează subiectul, furnizând unele răspunsuri, dar ridicând și alte întrebări.

Cele mai urgente măsuri par să fie avute în vedere în domeniul egalității de gen pentru funcții mai înalte, în care inegalitățile sunt cele mai semnificative. De asemenea, trebuie adoptate norme sau soluții pentru a răspunde mai bine fenomenului de feminizare, astfel încât femeile să nu fie penalizate în ceea ce privește accesul la poziții de răspundere.

Se face un efort în ceea ce privește componența completelor colegiale, pentru a se asigura că acestea se întrunesc pe bază de paritate; numai 7 state și entități au instituit o obligație de paritate între femei și bărbați în această componență a instanțelor colegiale. Dar nu pare să existe o abordare cuprinzătoare a modului în care utilizatorii pot percepe paritatea în cadrul sistemului de justiție.

Statisticile legate de sex/ gen sunt adesea colectate în cazul persoanelor acuzate sau condamnate, uneori în cazul victimelor, dar mai puțin frecvent. CEPEJ ar putea să își aprofundeze analizele pe această bază în activitatea sa viitoare.

Deși acestea sunt în cea mai mare parte profesii liberale, organizațiile profesionale care reunesc avocați, notari și executori judecătorești ar trebui să fie încurajate să pună în aplicare condiții mai favorabile de recrutare, de promovare și de muncă pentru femei.

Capitolul 4. Organizarea instanțelor

4.1 Organizarea judiciară

În nota explicativă, *instanța* este definită ca un "organism înființat prin lege și desemnat pentru a soluționa anumite tipuri specifice de litigii, în cadrul unei anumite structuri administrative, unde funcționează unul sau mai mulți judecători, temporar sau permanent".

În cadrul acestei secțiuni, noțiunea de instanțe are în vedere următoarele elemente:

- *instanțele de fond cu competență generală (entități cu personalitate juridică)*: aceste instanțe soluționează spețe care nu sunt atribuite instanțelor specializate, precum și anumite spețe de competență generală care sunt menționate în acest capitol;
- *instanțe de fond specializate (entități cu personalitate juridică)*;
- toate instanțele, luate în considerare ca *locații geografice*: acestea sunt sedii sau clădiri ale instanțelor, unde se desfășoară ședințele de judecată. În cazul în care există mai multe instanțe în același loc (oraș/district, județ, departament, regiune etc.), acest lucru trebuie luat în considerare. Cifrele includ locațiile în care sunt amplasate instanțe de fond cu competență generală și instanțe de fond specializate, ale instanțelor de al doilea grad de jurisdicție (curți de apel), precum și locațiile înaltelor curți și/sau ale curților supreme;
- *harta judiciară* la nivel național și evoluția acesteia, constând în restructurarea rețelei de instanțe de pe teritoriul național;
- instanțele îndeplinesc *sarcini diferite* în conformitate cu competențele descrise în legislația fiecărui stat. În principiu, instanțele judecătorești au competențe privind soluționarea (i) cauzelor civile (litigii între persoane și/sau entități juridice), cauzelor penale și cauzelor administrative (persoane și/sau persoane juridice împotriva statului sau autorităților statului);
- în plus, instanțele pot avea în competență administrarea registrelor (terenuri, comerciale, civile etc.) și pot avea servicii speciale pentru executarea dosarelor. De exemplu, în **Bosnia și Herțegovina**, instanțele sunt, de asemenea, competente pentru înregistrarea societăților, în **Polonia** instanțele districtuale se ocupă de registrele funciare și de creditele ipotecare, iar în **Spania** există 26 de instanțe specializate în registrul stării civile.

Datele cuprinse în acest capitol trebuie să fie tratate cu prudență deoarece competența unei instanțe sau denumirea unei cauze poate să corespundă unor concepte diferite din state sau entități diferite. Pentru unele state și entități, de exemplu, instanțele de pace nu sunt considerate instanțe de fond. Pe lângă diferențele legate de definiții, densitatea geografică poate fi, de asemenea, un factor de diferențiere pentru țări comparabile în ceea ce privește dezvoltarea sistemelor lor judiciare. Din cauza distanțelor scurte, jurisdicțiile sunt mai grupate și, prin urmare, mai puține. Astfel, statele cu o densitate mare a populației pot avea un număr redus de jurisdicții pe cap de locuitor (**Țările de Jos** 0,2 ; **Danemarca** 0,5), spre deosebire de cele mai mari (**Franța** 1 ; **Germania** 1,3).

4.1.1 Populația și numărul instanțelor

O comparație a datelor privind numărul total de instanțe înregistrate ca entități geografice la 100 000 de locuitori, incluzând toate instanțele (tabelul 4.1 de mai jos), indică o medie de 1,9 instanțe și faptul că există între 1 și 2 instanțe în 20 state și entități (**Albania**, **Austria**, **Azerbaidjan**, **Estonia**, **Finlanda**, **Franța**, **Germania**, **Ungaria**, **Irlanda**, **Italia**, **Luxemburg**, **Republica Moldova**, **Norvegia**, **Polonia**, **România**, **Slovacia**, **Spania**, **Suedia**, „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**” și **Ucraina**). Unele țări au un număr mare de instanțe per număr de locuitori. În special **Croația** (4,9) sau **Muntenegru** (4,0). În direcția opusă, **Țările de Jos** (0,2) sau Marocul (0,3) au un număr foarte mic de instanțe per număr de locuitori.

Compararea pe baza datelor referitoare la instanțe ca entitate juridică sau structură administrativă ar oferi o imagine mai exactă a numărului de instanțe, în sensul comun al termenului. Cu toate acestea, în ceea ce privește entitățile juridice, datele CEPEJ sunt limitate la instanțele de fond și nu țin seama de numeroasele instanțe de al doilea grad de jurisdicție sau de curțile de apel, precum și de curțile supreme, care sunt, în general, una în fiecare stat sau entitate.

Cu toate acestea, este util să se remarce faptul că, deși cele două modalități de numărare a instanțelor dau o idee generală asupra numărului de instanțe per stat și per entitate, unele state dispun de un număr total de instanțe (locații geografice) mult mai mici decât numărul instanțelor de fond (entități juridice), ceea ce sugerează că statele au depus deja eforturi pentru a regrupa instanțele, facilitând astfel accesul la justiție și raționalizând, probabil, anumite costuri de funcționare: Austria, Franța, Portugalia, Federația Rusă, Spania, Elveția, Turcia și Israel. Același lucru este valabil în Malta și Monaco, unde raționalizarea geografică este mai evidentă. În funcție de stat și de entitate, aceasta poate reprezenta o organizare judiciară veche sau o reformă a hărții judiciare (a se vedea și partea 4.2 de mai jos).

Tabelul 4.1 Numărul instanțelor de fond ca entități cu personalitate juridică și numărul tuturor instanțelor, ca locație geografică în 2016 (Q1, Q42)

State / Entități	Instanțe de fond cu competență generală, entități cu personalitate juridică proprie		Toate instanțele (locații geografice)	
	Cifre absolute	per 100 000 locuitori	Cifre absolute	per 100 000 locuitori
Albania	22	0,8	38	1,3
Andora	2	2,7	3	4,1
Armenia	16	0,5	21	0,7
Austria	129	1,5	103	1,2
Azerbaidjan	86	0,9	112	1,2
Belgia	13	0,1	267	2,4
Bosnia și Herțegovina	67	1,9	98	2,8
Bulgaria	113	1,6	182	2,6
Croația	22	0,5	203	4,9
Cipru	6	0,7	22	2,6
Republica Cehă	86	0,8	98	0,9
Danemarca	24	0,4	29	0,5
Estonia	4	0,3	21	1,6
Finlanda	27	0,5	73	1,3
Franța	786	1,2	641	1,0
Georgia	26	0,7	29	0,8
Germania	761	0,9	1 102	1,3
Grecia	289	2,7	319	3,0
Ungaria	111	1,1	157	1,6
Islanda	8	2,4	11	3,3
Irlanda	3	0,1	95	2,0
Italia	515	0,8	836	1,4
Letonia	28	1,4	42	2,1
Lituania	54	1,9	62	2,2
Luxembourg	5	0,8	8	1,4
Malta	1	0,2	2	0,5
Republica Moldova	46	1,3	53	1,5
Monaco	1	2,7	1	2,7
Muntenegru	15	2,4	25	4,0
Olanda	11	0,1	40	0,2
Norvegia	63	1,2	72	1,4
Polonia	363	0,9	401	1,0
Portugalia	292	2,8	253	2,5
România	233	1,2	243	1,2
Federația Rusă	10 039	6,8	3 823	2,6
Serbia	93	1,3	162	2,3
Slovacia	54	1,0	64	1,2
Slovenia	55	2,7	77	3,7
Spania	2 223	4,8	763	1,6
Suedia	60	0,6	95	1,0
Elveția	167	2,0	290	3,4
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	25	1,2	34	1,6
Turcia	4 472	5,6	668	0,8
Ucraina	663	1,6	765	1,8
UK-Anglia și Țara Galilor	393	0,7	396	0,7
UK-Scoția	77	1,4	NA	NA
Israel	37	0,4	69	0,8
Maroc	67	0,2	112	0,3
Media	135	1,22	264	1,9
Mediana	54	1,13	95	1,6
Minim	1	0,1	1	0,2
Maxim	10 039	6,8	3 823	4,9

*Federația Rusă, Spania și Turcia nu sunt incluse în medie și mediană din cauza metodologiei specifice privind numărul instanțelor

4.1.2. Instanțe cu competență generală și instanțe specializate

Sistemele de organizare a instanțelor din Europa pot fi clasificate în două grupe majore:

- state și entități în care majoritatea sau toate litigiile și dosarele sunt soluționate de instanțe cu competență generală,
- state și entități în care o parte semnificativă a litigiilor sunt soluționate de instanțe specializate.

Tabelul 4.2 de mai jos arată că în 19 state și entități există doar instanțe cu competență generală și nicio instanță de fond specializată (spre exemplu **Andorra, Republica Cehă, Georgia**) sau mai puține (mai puțin de 10% în comparație cu instanțele cu competență generală) instanțe de fond specializate (**Armenia** (1), **Bosnia și Herțegovina** (5), **Danemarca** (1), **Letonia** (1), **Lituania** (5), **Republica Moldova** (2), **Olanda** (1), **Norvegia** (2), **Polonia** (26), **România** (9), **Federația Rusă** (1), **Slovenia** (5), **Ucraina** (54), **UK-Anglia și Țara Galilor** (3), **UK-Scoția** (1)).

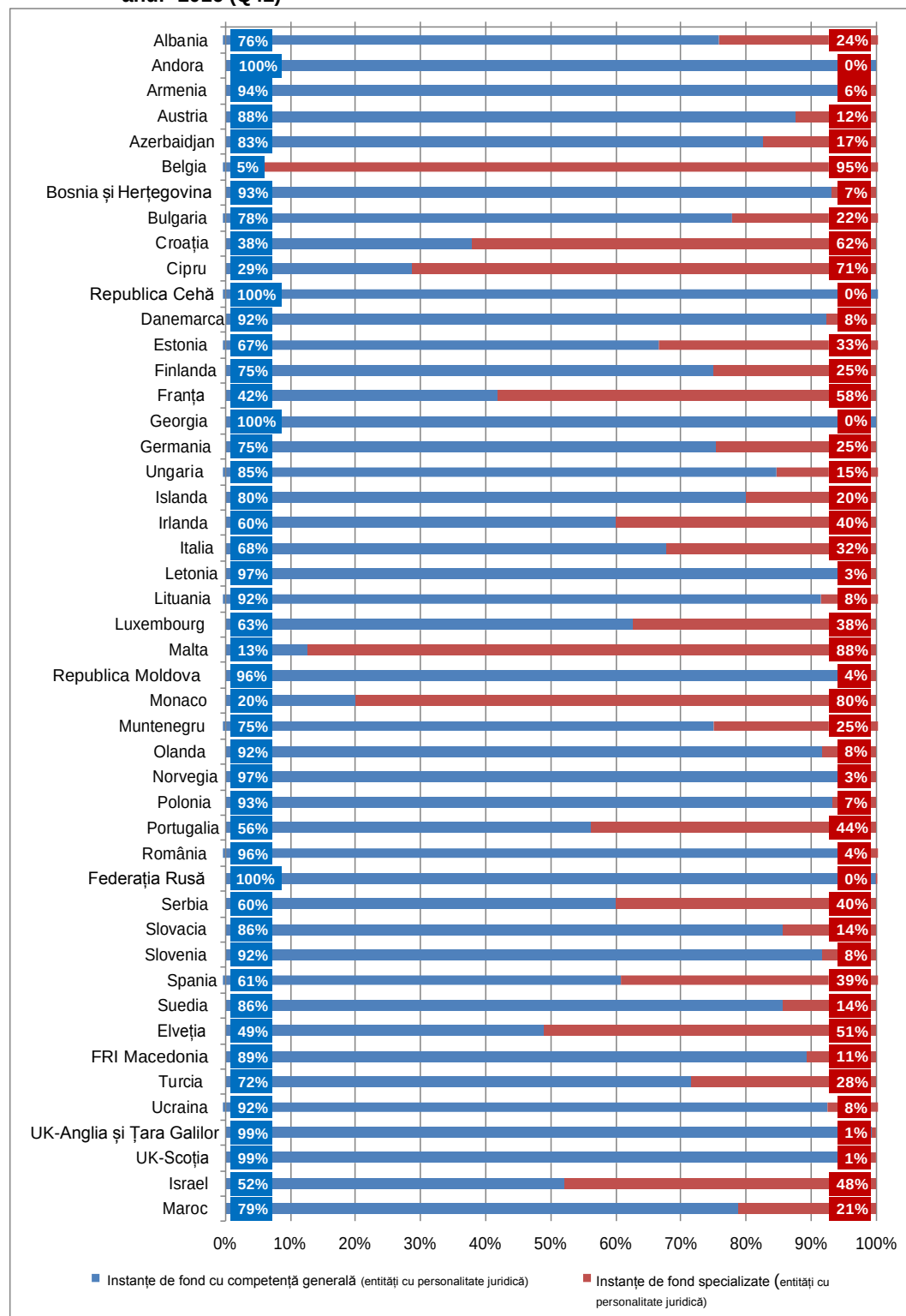
Dimpotrivă, instanțele specializate reprezintă mai mult de 30% din instanțele de fond din **Estonia** (33 %), **Irlanda** (40 %), **Italia** (32 %), **Portugalia** (44 %), **Serbia** (40 %), **Spania** (39 %) sau **Israel** (48 %), sau chiar mai mult de jumătate în **Belgia** (95 %), **Croația** (62 %), **Franța** (58 %) sau **Elveția** (51 %).

Tabelul 4.2 Numărul instanțelor de fond cu competență generală și numărul instanțelor de fond specializate în anul 2016, în cifre absolute și raportat la 100.000 de locuitori (Q1, Q42)

State / Entități	Numărul total de instanțe de fond		Instanțe de fond cu competență generală (entități cu personalitate juridică)		Instanțe de fond specializate (entități cu personalitate juridică)		% din instanțele de fond specializate
	Cifre absolute	per 100 000 locuitori	Cifre absolute	per 100 000 locuitori	Cifre absolute	per 100 000 locuitori	
Albania	29	1,0	22	0,8	7	0,2	24%
Andora	2	2,7	2	2,7	Nu se aplică	Date indisponibile	Nu se aplică
Armenia	17	0,6	16	0,5	1	0,0	6%
Austria	147	1,7	129	1,5	18	0,2	12%
Azerbaidjan	104	1,1	86	0,9	18	0,2	17%
Belgia	238	2,1	13	0,1	225	2,0	95%
Bosnia și Herțegovina	72	2,1	67	1,9	5	0,1	7%
Bulgaria	145	2,0	113	1,6	32	0,5	22%
Croația	58	1,4	22	0,5	36	0,9	62%
Cipru	21	2,5	6	0,7	15	1,8	71%
Republica Cehă	86	0,8	86	0,8	Nu se aplică	Date indisponibile	Nu se aplică
Danemarca	26	0,5	24	0,4	2	0,0	8%
Estonia	6	0,5	4	0,3	2	0,2	33%
Finlanda	36	0,7	27	0,5	9	0,2	25%
Franța	1 872	2,8	786	1,2	1 086	1,6	58%
Georgia	26	0,7	26	0,7	Nu se aplică	Date indisponibile	Nu se aplică
Germania	1 008	1,2	761	0,9	247	0,3	25%
Grecia	Date indisponibile	Date indisponibile	289	2,7	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile
Ungaria	131	1,3	111	1,1	20	0,2	15%
Islanda	10	3,0	8	2,4	2	0,6	20%
Irlanda	5	0,1	3	0,1	2	0,0	40%
Italia	760	1,3	515	0,8	245	0,4	32%
Letonia	29	1,5	28	1,4	1	0,1	3%
Lituania	59	2,1	54	1,9	5	0,2	8%
Luxembourg	8	1,4	5	0,8	3	0,5	38%
Malta	8	1,8	1	0,2	7	1,6	88%
Republica Moldova	48	1,4	46	1,3	2	0,1	4%
Monaco	5	13,3	1	2,7	4	10,7	80%
Munte negru	20	3,2	15	2,4	5	0,8	25%
Olanda	12	0,1	11	0,1	1	0,0	8%
Norvegia	65	1,2	63	1,2	2	0,0	3%
Polonia	389	1,0	363	0,9	26	0,1	7%
Portugalia	520	5,0	292	2,8	228	2,2	44%
România	242	1,2	233	1,2	9	0,0	4%
Federația Rusă	10 040	6,8	10 039	6,8	1	0,0	0%
Serbia	155	2,2	93	1,3	62	0,9	40%
Slovacia	63	1,2	54	1,0	9	0,2	14%
Slovenia	60	2,9	55	2,7	5	0,2	8%
Spania	3 657	7,9	2 223	4,8	1 434	3,1	39%
Suedia	70	0,7	60	0,6	10	0,1	14%
Elveția	342	4,1	167	2,0	175	2,1	51%
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei	28	1,4	25	1,2	3	0,1	11%
Turcia	6 240	7,8	4 472	5,6	1 768	2,2	28%
Ucraina	717	1,7	663	1,6	54	0,1	8%
UK-Anglia și Țara Galilor	396	0,7	393	0,7	3	0,0	1%
UK-Scoția	78	1,4	77	1,4	1	0,0	1%
Israel	71	0,8	37	0,4	34	0,4	48%
Maroc	85	0,2	67	0,2	18	0,1	21%
Media	193	1,89	135	1,22	65	0,7	26%
Mediana	62	1,35	54	1,13	7	0,2	16%
Minim	2	0,1	1	0,1	1	0,0	0%
Maxim	10 040	13,3	10 039	6,8	1 768	10,7	95%

* Federația Rusă, Spania și Turcia nu sunt incluse în medie și mediană din cauza metodologiei specifice privind numărul instanțelor

Figura 4.3 Numărul instanțelor de fond cu competență generală vs. numărul instanțelor de fond specializate în anul 2016 (Q42)

Aceste date foarte diferite între instanțele cu competență generală și instanțele specializate trebuie privite dintr-o anumită perspectivă, deoarece adesea rezultă dintr-o diferență de denumire sau de interpretare a termenului "specializat" (instanțe specializate sau secție specializată sau judecător specializat dintr-o instanță de competență generală), dar ilustrează aceeași realitate în cadrul organizării judiciare.

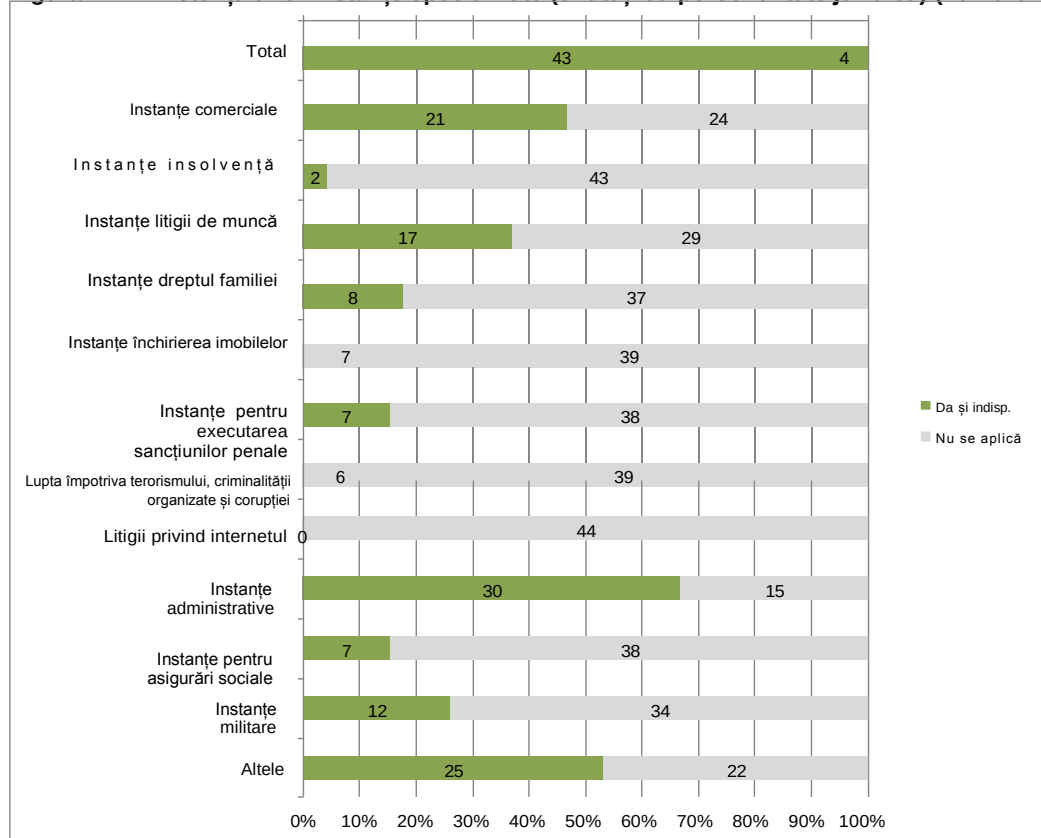
Detaliile oferite de state și entități privind aspectele soluționate de aceste jurisdicții oferă o imagine concretă a instanțelor (de fond) specializate. Între cele 42 de state și entități care au răspuns că au instanțe specializate sunt:

- instanțe administrative (pentru 31 de state și entități);
- instanțe comerciale (pentru 21 de state și entități);
- instanțe pentru litigii de muncă (pentru 17 state și entități);
- instanțe militare (pentru 11 state și entități).

De asemenea, **Israel** a raportat că are instanțe militare și pentru litigii de muncă, iar Maroc că are instanțe administrative și comerciale.

În rest, aceste instanțe sunt pentru dreptul familiei, pentru litigii privind închirierea imobilelor, pentru asigurări sociale etc. (a se vedea graficul 4.4 de mai jos).

Figura 4.4 Existența unor instanțe specializate (entități cu personalitate juridică) (numărul statelor / entităților) (Q42)

Categoria "alte" instanțe specializate este interesantă, deoarece privește 22 de state și entități care menționează un număr mare al acestora (astfel încât este posibil ca, în viitor, să se sugereze o schimbare a categoriilor propuse): un astfel de exemplu este **Finlanda** cu Înalta Curte de Punere sub Acuzare care este responsabilă pentru judecarea conduitei înalților funcționari ai statului, dar care nu are o funcționare permanentă și care probabil ca există în mai multe state. În Spania există mai multe instanțe competente pentru violența împotriva femeilor, iar în **Israel** există în jur de 20 de instanțe religioase. **Belgia** include judecătorii de pace în rândul instanțelor specializate.

Numărul instanțelor de fond specializate a crescut între 2014 și 2016, în special în **Croația, Irlanda, Italia, Muntenegru, Elveția și Israel**.

Deși comparația statelor arată o imagine diversificată, fără o tendință generală către specializare, totuși este util să se precizeze că instanțele, secțiile sau judecătorii specializați pot să ofere organizării judiciare actuale o adaptare mai rapidă la litigiile moderne și astfel să ofere un răspuns mai rapid pentru justițiabil. Prin urmare, ar fi potrivit să se asigure formare în domenii foarte specializate și foarte tehnice pentru judecători și personalul auxiliar (niciun stat sau entitate nu menționează, spre exemplu, existența unei instanțe specializate în chestiuni privind internetul).

Tabelul 4.5 Numărul instanțelor de fond specializate și schimbările prevăzute în organizarea instanțelor în 2016 (Q43, Q44)

State / Entități	Numărul instanțelor de fond specializate (entități cu personalitate juridică)													
	Total	Instanțe comerciale	Instanțe insolvență	Instanțe litigii de muncă	Instanțe dreptul familiei	Instanțe închiriere imobilelor	Instanțe pentru executarea sancțiunilor penale	Lupta împotriva terorismului, criminalității organizate și corupției	Litigii privind internetul	Instanțe administrative	Instanțe pentru asigurări sociale	Instanțe militare	Altele	Schimbări prevăzute în organizarea instanțelor
Albania	7	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	6	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Andorra	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Armenia	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Austria	19	2	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	2	Nu se aplică	Nu se aplică	11	1	Nu se aplică	2	
Azerbaidjan	18	7	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	7	Nu se aplică	6	5	
Belgia	225	9	Nu se aplică	9	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	5	Nu se aplică	Nu se aplică	202	
Bosnia și Herțegovina	5	5	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Bulgaria	32	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	28	Nu se aplică	3	1	
Croația	36	8	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	4	Nu se aplică	Nu se aplică	23	
Cipru	15	Nu se aplică	Nu se aplică	3	3	2	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	1	5	
Republica Cehă	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Danemarca	2	1	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	
Estonia	2	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	2	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Finlanda	9	1	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	6	1	Nu se aplică	Nu se aplică	
Franța	1086	143	Nu se aplică	216	Nu se aplică	281	50	8	Nu se aplică	42	141	Nu se aplică	200	
Georgia	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Germania	247	Nu se aplică	Nu se aplică	110	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	51	68	Nu se aplică	18	
Grecia	Date indisponibile	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	30	Nu se aplică	Date indisponibile	Date indisponibile	
Ungaria	20	Nu se aplică	Nu se aplică	20	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	20	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Islanda	2	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	
Irlanda	2	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	2	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Italia	245	22	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	58	Nu se aplică	Nu se aplică	29	Nu se aplică	4	132	
Letonia	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Lituania	5	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	5	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Luxembourg	13	2	Nu se aplică	3	2	3	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	1	1	Nu se aplică	
Malta	7	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	4	
Republica Moldova	2	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	
Monaco	4	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	1	
Muntenegru	5	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	3	
Olanda	1	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Norvegia	2	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	2	
Polonia	26	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	17	Nu se aplică	9	Nu se aplică	
Portugalia	248	20	Nu se aplică	44	45	Nu se aplică	5	Nu se aplică	Nu se aplică	20	Nu se aplică	Nu se aplică	114	
România	9	3	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	5	Nu se aplică	
Federația Rusă	1	1	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Serbia	62	16	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	45	
Slovacia	9	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	8	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
Slovenia	5	Nu se aplică	Nu se aplică	4	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	NAP	Nu se aplică	1	1	Nu se aplică	Nu se aplică	
Spania	1434	64	Nu se aplică	345	104	Nu se aplică	18	7	Nu se aplică	241	Nu se aplică	Nu se aplică	655	
Suedia	10	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	8	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	
Elveția	175	4	16	39	16	39	4	1	0	21	9	8	18	
FRI Macedonia	3	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Nu se aplică	2	
Turcia	1768	192	Nu se aplică	322	307	Nu se aplică	145	Nu se aplică	Nu se aplică	127	Nu se aplică	28	647	
Ucraina	54	27	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	27	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
UK-Anglia și Țara Galilor	3	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	
UK-Scotia	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	2	
Israel	34	Nu se aplică	Nu se aplică	5	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	7	22	
Maroc	18	8	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	7	Nu se aplică	Nu se aplică	3	
Da	42	21	2	17	8	7	7	6	0	30	7	11	24	32
Nu se aplică	4	24	43	29	37	39	38	39	44	15	38	34	22	14
Indisponibil	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	

4.1.3. Soluționarea dosarelor obișnuite: cereri cu valoare redusă, concedieri, tâlhării

Pentru a oferi o perspectivă comparativă a organizării, CEPEJ a propus identificarea categoriilor specifice din rândul dosarelor obișnuite și indicarea organizării judiciare care rezultă.

Tabelul 4.6 Numărul instanțelor de fond competente pentru cereri cu valoare redusă, concedieri și tâlhării (locații geografice) în 2016 (Q1, Q45)

State / Entități	Colectarea datoriilor pentru cererile cu valoare redusă		Concedieri		Tâlhării	
	Cifre absolute	per 100 000 de locuitori	Cifre absolute	per 100 000 de locuitori	Cifre absolute	per 100 000 de locuitori
Albania	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică
Andora	1	1,4	1	1,4	1	1,4
Armenia	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică
Austria	115	1,3	16	0,2	16	0,2
Azerbaidjan	86	0,9	86	0,9	5	0,1
Belgia	208	1,8	34	0,3	27	0,2
Bosnia și Herțegovina	56	1,6	51	1,5	51	1,5
Bulgaria	113	1,6	113	1,6	145	2,0
Croația	87	2,1	23	0,6	64	1,5
Cipru	6	0,7	3	0,4	6	0,7
Republica Cehă	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică
Danemarca	24	0,4	24	0,4	24	0,4
Estonia	17	1,3	16	1,2	16	1,2
Finlanda	27	0,5	27	0,5	27	0,5
Franța	307	0,5	216	0,3	168	0,3
Georgia	26	0,7	26	0,7	26	0,7
Germania	646	0,8	110	0,1	761	0,9
Grecia	155	1,4	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile
Ungaria	111	1,1	20	0,2	131	1,3
Islanda	8	2,4	8	2,4	8	2,4
Irlanda	92	2,0	Nu se aplică	Nu se aplică	91	1,9
Italia	370	0,6	145	0,2	145	0,2
Letonia	28	1,4	28	1,4	28	1,4
Lituania	49	1,7	54	1,9	49	1,7
Luxemburg	3	0,5	3	0,5	2	0,3
Malta	2	0,5	2	0,5	2	0,5
Republica Moldova	47	1,3	46	1,3	47	1,3
Monaco	1	2,7	1	2,7	1	2,7
Muntelegru	15	2,4	15	2,4	17	2,7
Olanda	11	0,1	11	0,1	11	0,1
Norvegia	64	1,2	64	1,2	64	1,2
Polonia	318	0,8	131	0,3	318	0,8
Portugalia	1	0,0	23	0,2	23	0,2
România	176	0,9	42	0,2	176	0,9
Federația Rusă	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile	Date indisponibile
Serbia	83	1,2	67	1,0	93	1,3
Slovacia	54	1,0	8	0,1	54	1,0
Slovenia	55	2,7	4	0,2	11	0,5
Spania	1 788	3,8	345	0,7	1 545	3,3
Suedia	48	0,5	48	0,5	48	0,5
Elveția	108	1,3	98	1,2	85	1,0
FRI Macedonia	26	1,3	26	1,3	26	1,3
Turcia	Nu se aplică	Nu se aplică	322	0,4	335	0,4
Ucraina	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică
UK-Anglia și Țara Galilor	235	0,4	Date indisponibile	Date indisponibile	98	0,2
UK-Scotia	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	39	0,7
Israel	32	0,4	5	0,1	6	0,1
Maroc	248	0,7	70	0,2	70	0,2
Media	99	1,2	45	0,8	76	1,0
Mediana	55	1,2	26	0,5	34	0,9
Minim	1	0,0	1	0	1	0
Maxim	1 788	3,8	345	3	1 545	3

*Spania și Turcia nu sunt incluse în calcularea mediei și mediane din cauza metodologiei specifice privind calcularea numărului instanțelor

În anumite state și entități, instanțele cu competență generală judecă cererile cu valoare redusă, concedierile și tâlhăriile. Este spre exemplu situația **Franței** (unde instanțele de fond au competență din anul 2017), **Croația**, **Danemarca** sau **Serbia**. În anumite state, recuperarea sumelor datorate în contul cererilor cu valoare redusă intră în competența unor instanțe specializate: **Finlanda**, **Olanda**. Cererile cu valoare redusă din **Malta**, spre exemplu, sunt de competența Tribunalului pentru Cereri cu Valoare Redusă.

În ceea ce privește dosarele referitoare la concediere, acestea sunt soluționate de instanțe specializate (de litigii de muncă), acolo unde acest tip de instanțe există, spre exemplu în **Slovenia** și **UK-Scoția**. În **Elveția**, anumite cantoane trimit dosarele de concediere către instanțele cu competență generală. Alte cantoane le trimit spre soluționare instanțelor de litigii de muncă. În majoritatea statelor și entităților, dosarele de tâlhărie sunt soluționate de instanțele penale de competență generală.

Mai precis, în situația unei cereri cu valoare redusă și a recuperării acesteia, acest tip de dosar reprezentând exemplul tipic de "zi cu zi", la care justițiabilul speră și este îndreptățit să spere la un răspuns rapid din partea instanței, se remarcă că suma sub care o cerere este considerată ca fiind cu "valoare redusă" este utilizată în general drept criteriu pentru a desemna competența materială (adesea între judecătorii de pace sau judecătorii locali). Analiza acestui tip de litigiu oferă, în general, o bună imagine a volumului de activitate al instanțelor de fond.

Cuantumul cererilor cu valoare redusă diferă considerabil între state, acesta trebuind, de asemenea, să fie corelat cu PIB-ul: 18 € în **Albania**, 354€ în **Armenia** și 370 € în **Republica Cehă**, în timp ce în Norvegia este de 12 703 €, în **Austria** de 15 000 € și de 25 000 € în **Olanda**. În restul statelor și entităților care au răspuns, cuantumul cererilor cu valoare redusă variază între 2 000 € și 6 000 €.

Unele state nu au o definiție specială în legislația națională privind domeniul de aplicare sau administrarea cererilor cu valoare redusă (spre exemplu în **Armenia**, **Azerbaidjan**, **Islanda** și **Slovacia**) sau prevăd că în cazul cererilor cu valoare redusă nu este permis apelul (**Republica Cehă**). Membrii Uniunii Europene aderă la Regulamentul nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă. Alte state au în vedere o reformă prin care să stabilească o procedură specifică pentru cererile cu valoare redusă (**Armenia**). Totuși, anumite state prevăd diferite cuantumuri în funcție de natura cererii (**Croația**, **Franța**, **Georgia**) sau diferite domenii în care se consideră că este o cerere cu valoare redusă, dar nu există un cuantum determinat (**Finlanda**).

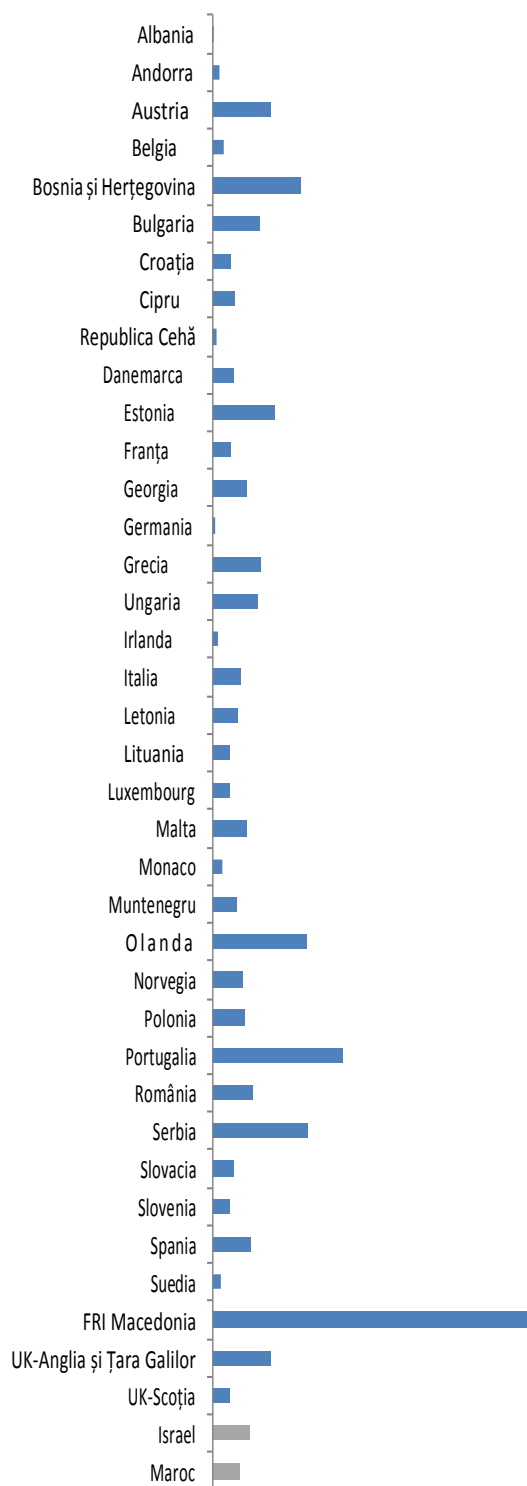
Harta 4.7 Cererile cu valoare redusă (definiție) în 2016 (Q45-1, Q45-2)

Tabelul 4.8 Cererile cu valoare redusă (definiție și valoare) și raportul dintre cuantumul unei cereri cu valoare redusă și PIB-ul per locuitor în 2016 (Q45-1, Q45-2)

State / Entități	Definiția pentru cereri cu valoare redusă, conform celor menționate în nota explicativă	Cuantumul în euro al cererii cu valoare redusă	Raportul dintre cuantumul cererii cu valoare redusă și PIB-ul per locuitor
Albania		18 €	0,005
Andorra		1 200 €	0,046
Armenia		- €	-
Austria		15 000 €	0,371
Azerbaidjan		- €	-
Belgia		2 500 €	0,067
Bosnia și Herțegovina		2 500 €	0,574
Bulgaria		2 000 €	0,301
Croația		1 328 €	0,121
Cipru		3 000 €	0,141
Republica Cehă		370 €	0,022
Danemarca		6 718 €	0,139
Estonia		6 400 €	0,399
Finlanda		- €	-
Franța		4 000 €	0,120
Georgia		716 €	0,219
Germania		600 €	0,016
Grecia		5 000 €	0,310
Ungaria		3 232 €	0,289
Islanda		- €	-
Irlanda		2 000 €	0,034
Italia		5 000 €	0,181
Letonia		2 100 €	0,165
Lituania		1 500 €	0,111
Luxembourg		10 000 €	0,110
Malta		5 000 €	0,221
Republica Moldova		- €	-
Monaco		4 600 €	0,064
Munte negru		1 000 €	0,157
Olanda		25 000 €	0,606
Norvegia		12 703 €	0,193
Polonia		2 380 €	0,209
Portugalia		15 000 €	0,838
România		2 202 €	0,256
Federația Rusă		- €	-
Serbia		3 000 €	0,612
Slovacia		2 000 €	0,134
Slovenia		2 000 €	0,104
Spania		6 000 €	0,250
Suedia		2 317 €	0,050
Elveția		- €	-
FRI Macedonia		9 756 €	2,080
Turcia		- €	-
Ucraina		- €	-
UK-Anglia și Țara Galilor		11 650 €	0,375
UK-Scoția		3 495 €	0,109
Israel		8 260 €	0,234
Maroc		471 €	0,170
Media		4 029 €	0,271
Mediana		2 260 €	0,161
Minim		- €	0,005
Maxim		25 000 €	2,080

Figura 4.9 Raportul dintre cuantumul unei cereri cu valoare redusă și PIB-ul per locuitor (Q3, Q45-1, Q45-2)

*Spania și Turcia nu sunt incluse în medie și mediană din cauza metodologiei specifice privind calcularea numărului instanțelor

4.1.4. Harta judiciară

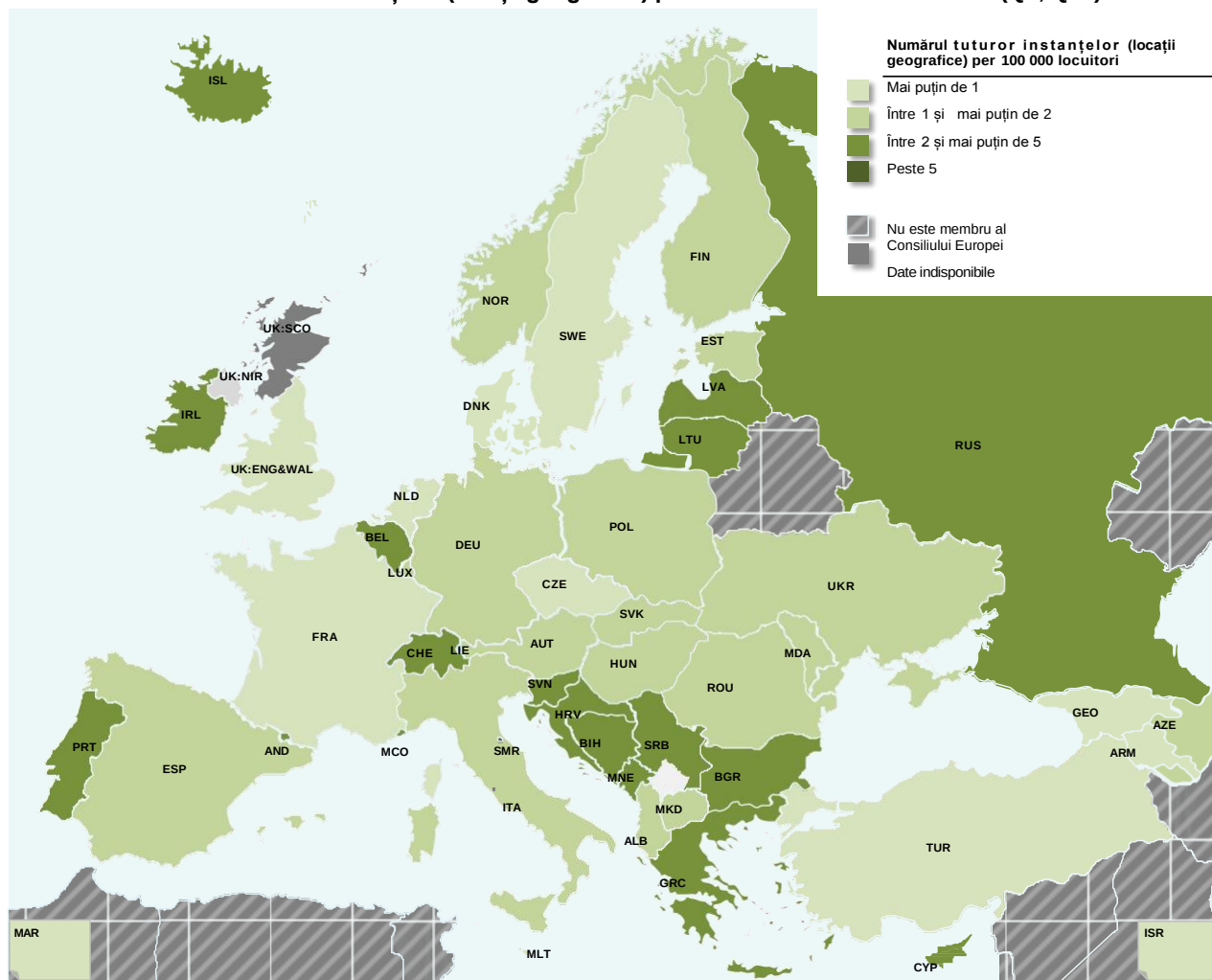
Accesul la instanțe reprezintă un element cheie al principiului fundamental privind accesul la justiție. Prin urmare, trebuie examinat modul în care sistemul instanțelor este organizat pe teritoriul statelor și entităților și modul în care justițiabilii pot să ajungă din punct de vedere geografic la un judecător.

Observațiile anterioare privind densitatea geografică a țărilor și, prin urmare, a distanței pe care persoanele trebuie să o parcurgă pentru a avea acces la instanță sunt de asemenea utile în acest caz, ca și elemente variabile explicative.

Anumite state au ales să își concentreze sistemul de instanțe și să păstreze un număr mic de instanțe mari, iar altele au ales să distribuie instanțe mai mici pe întreg teritoriul statului.

Pentru a evalua acest fenomen, se propune să se aibă în vedere, în primul rând, numărul total de locații geografice ale instanțelor (considerându-se că numărul instanțelor de apel și al curților supreme, incluse în datele de mai jos, nu are un impact semnificativ asupra procentajului, cu excepția statelor mici cu un număr mic de instanțe de fond).

Harta 4.10 Numărul tuturor instanțelor (locații geografice) per 100 000 de locuitori în 2016 (Q1, Q42)

Statele care au cea mai mare densitate sunt **Croația** (4,9), **Muntelegru** (4,0), **Slovenia** (3,7) și **Elveția** (3,4). Cea mai mică densitate per locuitor se întâlnește în **Olanda** (0,2), **Maroc** (0,3) și **Danemarca** (0,5).

În multe state și entități, organizarea judiciară are o experiență îndelungată. Pentru a lua în considerare tendințele demografice, noile mijloace tehnice de transport și comunicare ale utilizatorilor instanțelor, dar și specializarea sporită a judecătorilor, mai multe state au stabilit recent, sau au în vedere să stabilească, o nouă împărțire a jurisdicțiilor pentru a îmbunătăți eficiența justiției și a reduce costurile (32 de state și entități au menționat că sunt prevăzute schimbări în organizarea instanțelor).

Aceste reforme ale hărții judiciare merg împreună cu utilizarea informațiilor și a metodelor de comunicare prin intermediul Internetului și dematerializarea documentelor, aspecte care au loc rapid în multe țări, câteodată împreună cu schimbări majore în organizarea activității: spre exemplu, în **Albania** sistemele IT vor fi administrate de instituții independente ale sistemului judiciar, în **Armenia** se utilizează un nou sistem informatic de repartizare a dosarelor, în **Republica Cehă** noua legislație prevede un sistem audiovideo de înregistrare în dosarele civile, precum și un sistem automat de distribuire a dosarelor, în **Republica Moldova** funcționează un sistem de distribuire a dosarelor, precum și un sistem de înregistrare audio. **UK-Anglia și Țara Galilor** implementează sisteme online pentru a facilita accesul la instanțe.

În mod logic, cu cât este mai mare densitatea instanțelor pe teritoriul unui stat, în special în cazul statelor cu o mare densitate a populației, cu atât mai tentant ar fi să se deruleze reforme privind harta judiciară. Totuși nu întotdeauna predomină acest criteriu; apar și alți factori, în special tradiția juridică privind accesul facil sau dificil la instanță. Ar trebui avut în vedere că este mai ușor să se deruleze o reformă privind desființarea instanțelor în statele mici, în care necesitatea de a se adresa unei alte instanțe nu va produce inconveniente nejustificate pentru justițiabili sau pentru personalul altor instanțe.

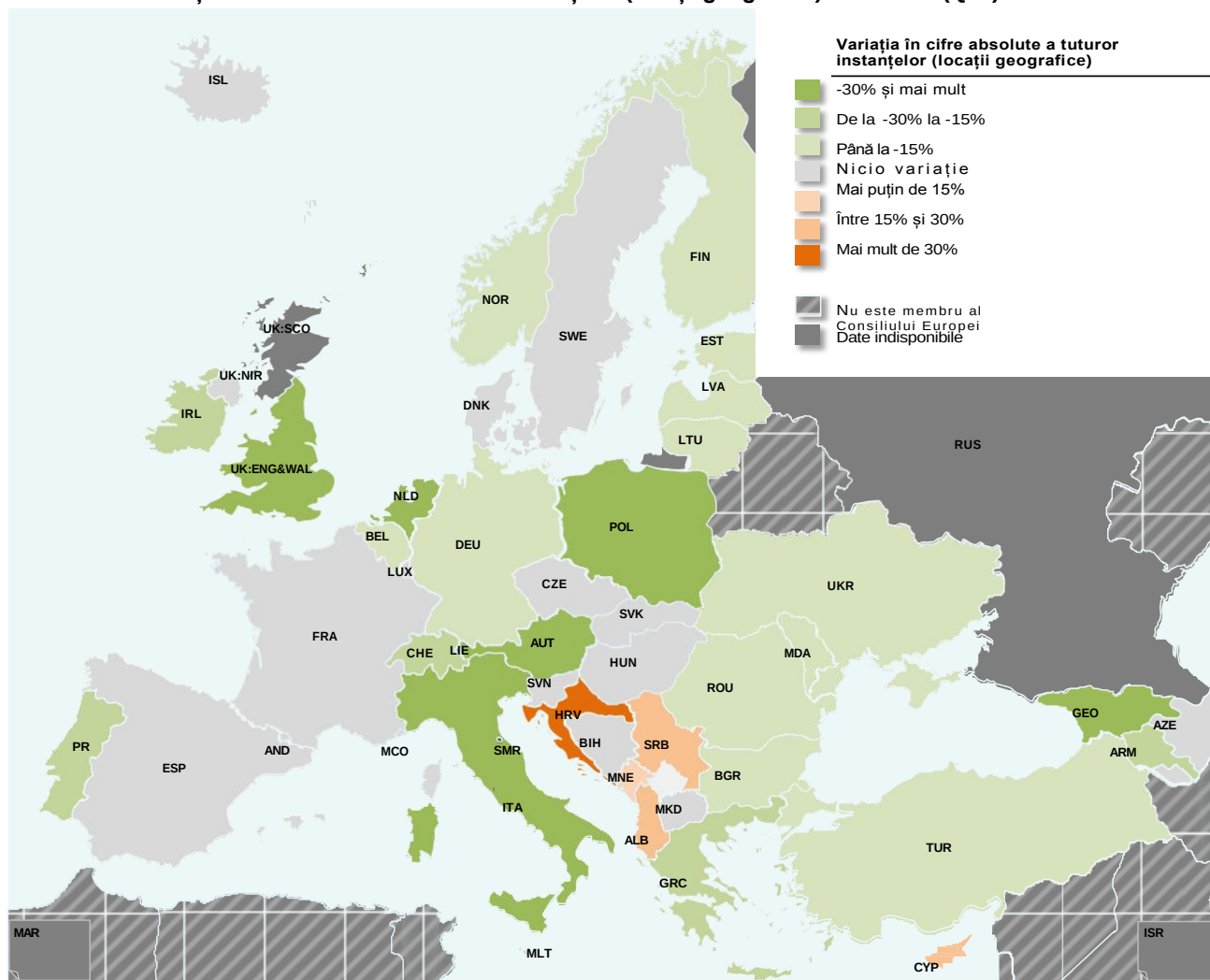
Aceste reforme ale sistemului judiciar sunt adesea proiectate pentru a duce către o administrare mai eficientă a activelor imobiliare prin gruparea jurisdicțiilor într-un singur loc în care este strâns și personalul din diferite instanțe mai mici. Aceste reforme nu au generat întotdeauna economiile prevăzute și nici nu au fost implementate după o consultare exhaustivă cu personalul instanței, cu avocații și cu alte grupuri profesionale.

Schimbările aduse hărții judiciare constituie o provocare reală pentru distribuirea instanțelor pe teritoriul unui stat și pentru accesul egal la justiție pentru utilizatorii instanțelor și chiar pentru redefinirea atribuțiilor și competențelor între diferite instanțe. Conceptualizarea și implementarea acestor schimbări necesită prudență (a se vedea în special *CEPEJ Revised Guidelines on the Creation of Judicial Maps to Support Access to Justice within a Quality Judicial System* – Document CEPEJ(2013)7Rev1).

Tabelul 4.11 Variația numărului de instanțe 2010-2016 (Q42)

State / Entități	Instanțe de fond cu competență generală					Instanțe de fond specializate					Toate instanțele (locație geografică)				
	2010	2012	2014	2016	2010-2016	2010	2012	2014	2016	2010-2016	2010	2012	2014	2016	2010-2016
Albania	22	22	22	22	0,0%	1	1	7	7	600,0%	33	31	38	38	15,2%
Andora	2	2	2	2	0,0%	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	3	3	3	3	0,0%
Armenia	16	16	16	16	0,0%	1	1	1	1	0,0%	27	21	21	21	-22,2%
Austria	154	154	129	129	-16,2%	7	7	18	18	157,1%	149	149	103	103	-30,9%
Azerbaidjan	85	86	87	86	1,2%	18	18	18	18	0,0%	111	111	112	112	0,9%
Belgia	27	27	13	13	-51,9%	262	262	225	225	-14,1%	288	288	288	267	-7,3%
Bosnia și Herțegovina	64	67	67	67	4,7%	5	5	5	5	0,0%	98	98	98	98	0,0%
Bulgaria	Date indis.	113	113	113	Date indis.	34	34	32	32	-5,9%	184	170	168	182	-1,1%
Croația	66	67	65	22	-66,7%	70	74	74	36	-48,6%	154	158	203	203	31,8%
Cipru	6	6	6	6	0,0%	11	14	13	15	36,4%	18	21	21	22	22,2%
Republica Cehă	86	86	86	86	0,0%	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	98	98	98	98	0,0%
Danemarca	24	24	24	24	0,0%	2	2	2	2	0,0%	29	29	29	29	0,0%
Estonia	4	4	4	4	0,0%	2	2	2	2	0,0%	22	22	22	21	-4,5%
Finlanda	27	27	27	27	0,0%	11	11	9	9	-18,2%	82	82	81	73	-11,0%
Franța	774	778	786	786	1,6%	1157	1156	1094	1086	-6,1%	630	640	643	641	1,7%
Georgia	40	26	26	26	-35,0%	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	43	29	29	29	-32,6%
Germania	777	765	761	761	-2,1%	256	250	247	247	-3,5%	1126	1108	1101	1102	-2,1%
Grecia	462	402	298	289	-37,4%	4	Date indis.	Date indis.	Date indis.	Date indis.	462	402	329	319	-31,0%
Ungaria	131	131	111	111	-15,3%	20	20	20	20	0,0%	157	157	157	157	0,0%
Islanda	8	8	8	8	0,0%	2	2	2	2	0,0%	10	10	10	11	10,0%
Irlanda	3	3	3	3	0,0%	1	1	1	2	100,0%	119	105	94	95	-20,2%
Italia	1231	1231	515	515	-58,2%	116	116	245	245	111,2%	1378	1378	836	836	-39,3%
Letonia	34	34	34	28	-17,6%	1	1	1	1	0,0%	48	48	48	42	-12,5%
Lituania	59	59	54	54	-8,5%	5	5	5	5	0,0%	67	67	62	62	-7,5%
Luxemburg	5	5	5	5	0,0%	5	3	3	3	-40,0%	8	8	8	8	0,0%
Malta	1	1	1	1	0,0%	7	7	7	7	0,0%	2	2	2	2	0,0%
Republica Moldova	46	46	46	46	0,0%	2	2	2	2	0,0%	55	54	53	53	-3,6%
Monaco	1	1	1	1	0,0%	4	4	4	4	0,0%	1	1	1	1	0,0%
Muntenegru	17	15	15	15	-11,8%	3	3	3	5	66,7%	22	22	22	25	13,6%
Olanda	19	19	11	11	-42,1%	1	1	1	1	0,0%	64	60	40	40	-37,5%
Norvegia	66	66	64	63	-4,5%	2	2	2	2	0,0%	74	73	73	72	-2,7%
Polonia	365	287	287	363	-0,5%	28	26	26	26	-7,1%	705	827	Date indis.	401	43,1%
Portugalia	217	231	292	292	34,6%	109	102	228	228	109,2%	336	318	253	253	-24,7%
România	235	233	233	233	-0,9%	10	10	10	9	-10,0%	246	244	244	243	-1,2%
Federația Rusă	9978	9329	9460	10039	0,6%	Nu se aplică	Nu se aplică	Nu se aplică	1	Nu se aplică	Date indis.	3393	3455	3823	Date indis.
Serbia	60	60	93	93	55,0%	62	62	62	62	0,0%	129	129	162	162	25,6%
Slovacia	54	54	54	54	0,0%	9	9	9	9	0,0%	64	64	64	64	0,0%
Slovenia	55	55	55	55	0,0%	5	5	5	5	0,0%	77	77	77	77	0,0%
Spania	2243	2349	2224	2223	-0,9%	1433	1459	1443	1434	0,1%	749	763	763	763	1,9%
Suedia	60	60	60	60	0,0%	12	12	12	10	-16,7%	95	95	95	95	0,0%
Elveția	259	198	167	167	-35,5%	81	140	109	175	116,0%	405	359	301	290	-28,4%
FIR Macedonia	25	25	25	25	0,0%	3	3	3	3	0,0%	34	34	34	34	0,0%
Turcia	4298	4349	4337	4472	4,0%	1437	2107	1938	1768	23,0%	750	652	652	668	-10,9%
Ucraina	665	665	665	663	-0,3%	54	54	54	54	0,0%	766	766	766	765	-0,1%
UK-Anglia și Țara Galilor	627	497	479	393	-37,3%	4	3	3	3	-25,0%	631	500	482	396	-37,2%
UK-Scoția	99	99	74	77	-22,2%	Nu se aplică	Nu se aplică	1	1	Nu se aplică	64	64	40	Date indis.	Date indis.
Israel		29	28	37			5	5				43	39	69	
Maroc				67										112	
Media	522	495	476	490	-8%	128	150	145	138	28%	236	298	271	284	-7%
Mediana	60	60	62	58	0%	7	8	9	8	0%	95	97	94	95	-1%
Minim	1	1	1	1	-67%	1	1	1	1	-49%	1	1	1	1	-43%
Maxim	9978	9329	9460	10039	55%	1437	2107	1938	1768	600%	1378	3393	3455	3823	32%

Harta 4.12 Variația în cifre absolute a tuturor instanțelor (locații geografice) 2010-2016 (Q42)

Pentru a analiza fenomenul concentrării jurisdicțiilor, este mai precisă analiza posibilelor variații ale numărului de instanțe în conformitate cu locația geografică. Dar o analiză a numărului de entități cu personalitate juridică (competență generală și competență specializată a instanțelor de fond) va face posibil să se stabilească dacă este vorba despre un fenomen global sau dacă reducerile sau creșterile unui număr de instanțe se referă doar la câteva instanțe (spre exemplu, în **Albania**, creșterea de 22,6% în numărul locațiilor geografice și creșterea de 600% în numărul instanțelor specializate corespunde în realitate doar cu înființarea a 6 noi instanțe specializate între 2012 și 2014).

Tabelul 4.11 de mai sus este interesant în acest sens și pentru că oferă o perspectivă a organizării instanțelor în Europa între 2010 și 2016 (fără date pentru **Israel** în 2010 și pentru **Maroc** din 2010 până în 2014).

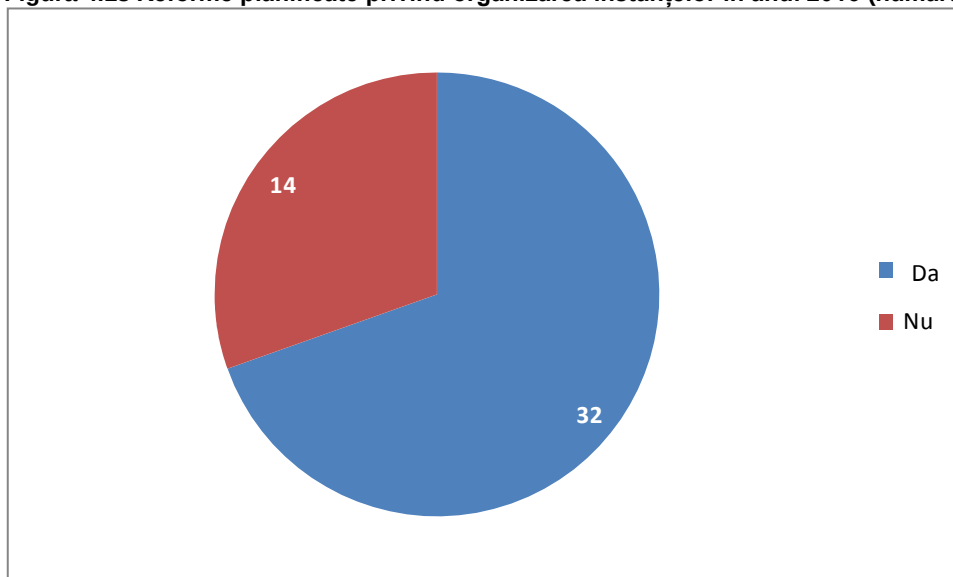
Acest tabel arată dacă, din 2010, statele sau entitățile hotărâte să reformeze harta judiciară, au decis, în acest context, să desființeze instanțele mici (instanțe de fond). Aceste instanțe mici, răspândite pe întreg teritoriul, pot implica costuri mari de întreținere pentru statul respectiv, dar prezintă avantajul că sunt aproape de utilizatorii instanțelor și mai ieftine decât instanțele mai mari pentru persoanele care apelează la sistemul judiciar doar o dată în viață. Aceasta este situația în **Austria, Belgia, Georgia, Grecia, Italia, Letonia, Olanda, Elveția și UK-Anglia și Țara Galilor**.

Trebuie remarcat că unele state, în cadrul procesului de reformă, au decis să crească numărul de instanțe specializate: între 2010 și 2016 în **Italia**, numărul instanțelor de fond specializate a crescut cu 111% (în timp ce, în aceeași perioadă, instanțele cu competență generală au scăzut cu mai mult de 58%, în **Portugalia** cu 109% (creștere de numai 35% pentru instanțele cu competență generală) și în **Elveția** (cu o creștere de 116 % a instanțelor specializate și o scădere cu 35% a instanțelor cu competență generală), aceste date se referă la înființarea a aproape o sută de instanțe între 2012 și 2014.

Este important de subliniat că **Croația** și-a redus considerabil numărul instanțelor (entități cu personalitate juridică) ca urmare a reformei hărții judiciare din anul 2015, având în același timp un număr în creștere de locații geografice, datorită schimbării competenței în căile de atac. **Armenia** a ales să transfere notarilor o parte din competențele instanțelor.

Harta 4.12 prezintă o imagine mai puțin detaliată și mai superficială a variației locațiilor geografice, chiar dacă arată că unele state s-au angajat în reforme majore privind harta judiciară care vizează contopirea unor instanțe (spre exemplu, **Italia, Polonia, Olanda**) sau creșterea numărului unor instanțe (spre exemplu, **Federația Rusă** sau **Serbia**). La un nivel mai general, se poate observa că 18 din 46 de state sau entități și-au redus puțin sau mai mult numărul de instanțe între 2010 și 2016 și că doar 6 state și-au sporit numărul instanțelor. Prin urmare, tendința generală este de reducere a numărului instanțelor din Europa. Se confirmă astfel tendințele deja înregistrate în anii anteriori, în special în țările din nordul și vestul Europei.

Figura 4.13 Reforme planificate privind organizarea instanțelor în anul 2016 (numărul de state/entități) (Q44)

Reforme ale hărții judiciare sunt anunțate, spre exemplu, în **Albania, Polonia** sau **Ucraina**. Contopiri ale instanțelor sunt avute în vedere în **Armenia, Austria, Croația, Finlanda** și **Malta**. Alte demersuri de reformă se referă la proximitatea geografică a instanțelor (**Andorra**) și schimbări în administrarea proprietăților imobiliare (**Bulgaria**). Anumite state intenționează să își reformeze organizarea judiciară, ceea ce implică considerații privind optimizarea numărului instanțelor și a personalului, îmbunătățind în același timp metodele pentru administrarea instanțelor (**Azerbaidjan, Croația, Franța, Georgia, Italia, Republica Moldova, Muntenegru, Elveția**). Aceste reforme continuă procesul început acum câțiva ani în Europa pentru reorganizarea instanțelor.

În general, tendința la nivel european este de reducere a numărului instanțelor și de creștere a dimensiunii instanțelor, grupând mai mulți judecători și personal auxiliar, precum și de creștere a specializării competenței materiale. Aceste reforme, care au ca obiectiv reducerea costurilor de funcționare, în special în ceea ce privește clădirile, prin punerea în comun și raționalizarea cheltuielilor, îi obligă pe utilizatorii instanțelor, pe personalul auxiliar și pe ceilalți practicieni din domeniul juridic să facă un efort pentru a se adapta la această nouă structură a organizării judiciare. Aceștia pot beneficia de reale "locuri ale justiției" care sunt mai ușor de utilizat, de evoluția instrumentelor IT amplificând și însoțind aceste transformări.

Reforme ale hărții judiciare sunt în curs în aproape $\frac{3}{4}$ din state și entități. Aceste reforme sunt câteodată însoțite de demersuri pentru dezvoltarea unor metode alternative de soluționare a litigiilor, care să permită soluționarea disputelor fără a mai apela la instanță.

Gruparea jurisdicțiilor are loc, în general, concomitent cu dezvoltarea utilizării metodelor de informare și comunicare prin Internet, dematerializarea documentelor, uneori derulându-se și împreună cu schimbări majore în ceea ce privește organizarea activității.

4.2 Stadiul de dezvoltare a tehnologiei informației (TI) în sistemele judiciare europene

Valul actual de transformare digitală din societățile noastre încă afectează în mod inegal instanțele europene. Deși utilizarea calculatoarelor este în general larg răspândită, exploatarea potențialului complet al celor mai recente tehnologii este extrem de dispartă: multe țări din Europa au dezvoltat abordări foarte sofisticate (atât la nivel tehnologic, cât și la nivel legislativ), în alte state implementarea unui sistem informatic de gestiune simplu și eficient ar reprezenta deja un pas înainte considerabil.

În locul unei corelări sistematice între nivelul de dezvoltare al tehnologiilor informatice și creșterea eficienței, așa cum ar fi de așteptat, anumite sisteme judiciare europene au experimentat de fapt dificultăți semnificative de funcționare după testarea sau implementarea unor sisteme de administrare electronică a dosarelor. Înainte de a-i convinge pe utilizatorii finali, care pot să manifeste o rezistență la schimbare, sau pe proiectanți, care este posibil să nu fie suficient de atenți față de necesitățile utilizatorilor instanțelor, este necesar să se analizeze fiecare situație specifică pe baza unor criterii obiective, astfel încât să se înțeleagă sursa acestor dificultăți.

Evaluarea impactului tehnologiei informației asupra eficienței și calității justiției a fost una dintre sarcinile încredințate Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) a Consiliului Europei, încă din anul 2002²⁵. Măsurile derulate în anul 2016 (cu datele din 2014) au scos în evidență în special lipsa unei corelări clare între nivelul de investiții financiare în TI și indicatorii de eficiență. Evoluțiile observate în datele din 2016, care nu sunt subiectul unui raport specific ca în ciclul precedent, vor fi mai succinte și de această dată vor încerca să scoată în evidență principalele caracteristici ale tendințelor actuale și viitoare în tehnologiile informatice din instanțele europene.

4.2.1 Metodologia de evaluare

Ca și pentru ciclul 2016 (cu date din 2014), Grupul de Lucru pentru Evaluare al CEPEJ a derulat o analiză a situației actuale a tehnologiilor informatice din instanțele europene, pe baza unui chestionar aprofundat alcătuit din patruzeci de întrebări²⁶.

Aceste întrebări s-au schimbat un pic față de exercițiul precedent, astfel încât să identifice noi domenii de studiu: hotărâri ale instanțelor în format de date deschise (open data), domenii specifice pentru colectarea datelor statistice și probele electronice. În plus, statele și entitățile și-au îmbunătățit nivelul de înțelegere a chestionarului și uneori au fost în măsură să ofere date mai precise, diferite de ciclul precedent, pentru realități identice. **Aceste schimbări fac ca indicatorii pentru datele din 2014 și 2016 să nu fie complet comparabili** (a se vedea metoda de calcul din anexă). Prin urmare, trebuie avuți în vedere în mod separat și nu se poate deduce vreo evoluție din variația acestora în valorile lor absolute. Pe de altă parte, permit o estimare pentru fiecare țară și entitate, a nivelului de investiție în diferite tehnologii în anul respectiv.

Ar trebui evidențiat că un nivel înalt de dezvoltare nu înseamnă în mod necesar un nivel înalt de utilizare efectivă și un impact pozitiv asupra eficienței instanțelor: chestionarul a încercat să cuantifice tipul tehnologiei investit și gradul de diseminare, dar nu a încercat să măsoare gradul efectiv de utilizare (răspunsul la o întrebare directă poate să fie foarte subiectiv) În mod similar, existența unei game largi de tehnologii nu se reflectă neapărat în îmbunătățirea calității serviciului public de justiție. Nivelul de dezvoltare ar trebui corelat mai degrabă cu alte măsuri, precum durata de procesare a procedurilor judiciare) atunci când se încearcă conturarea unor concluzii.

Ca și în exercițiul general de evaluare, **Liechtenstein, San Marino și UK-Irlanda de Nord**, nu au oferit date privind situația tehnologiei informației din cadrul sistemelor judiciare. **Israel și Maroc** au răspuns chestionarului specializat în calitate de state observatoare ale CEPEJ. Inițiativele Uniunii Europene (spre exemplu e-justice, e-Codex), care implică anumite state membre ale Consiliului Europei sau instrumentele sectoriale private accesibile profesiiilor judiciare (inclusiv judecători, procurori și grefieri) nu au fost abordate în mod specific în acest studiu.

²⁵ Rezoluția Res(2002)12 a Consiliului de Miniștri ai Consiliului Europei prin care se înființează Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ).

²⁶ <http://rm.coe.int/european-commission-for-the-efficiency-of-justice-cepej-scheme-for-eva/1680788434>

4.2.2 Evoluția generală între 2014 și 2016

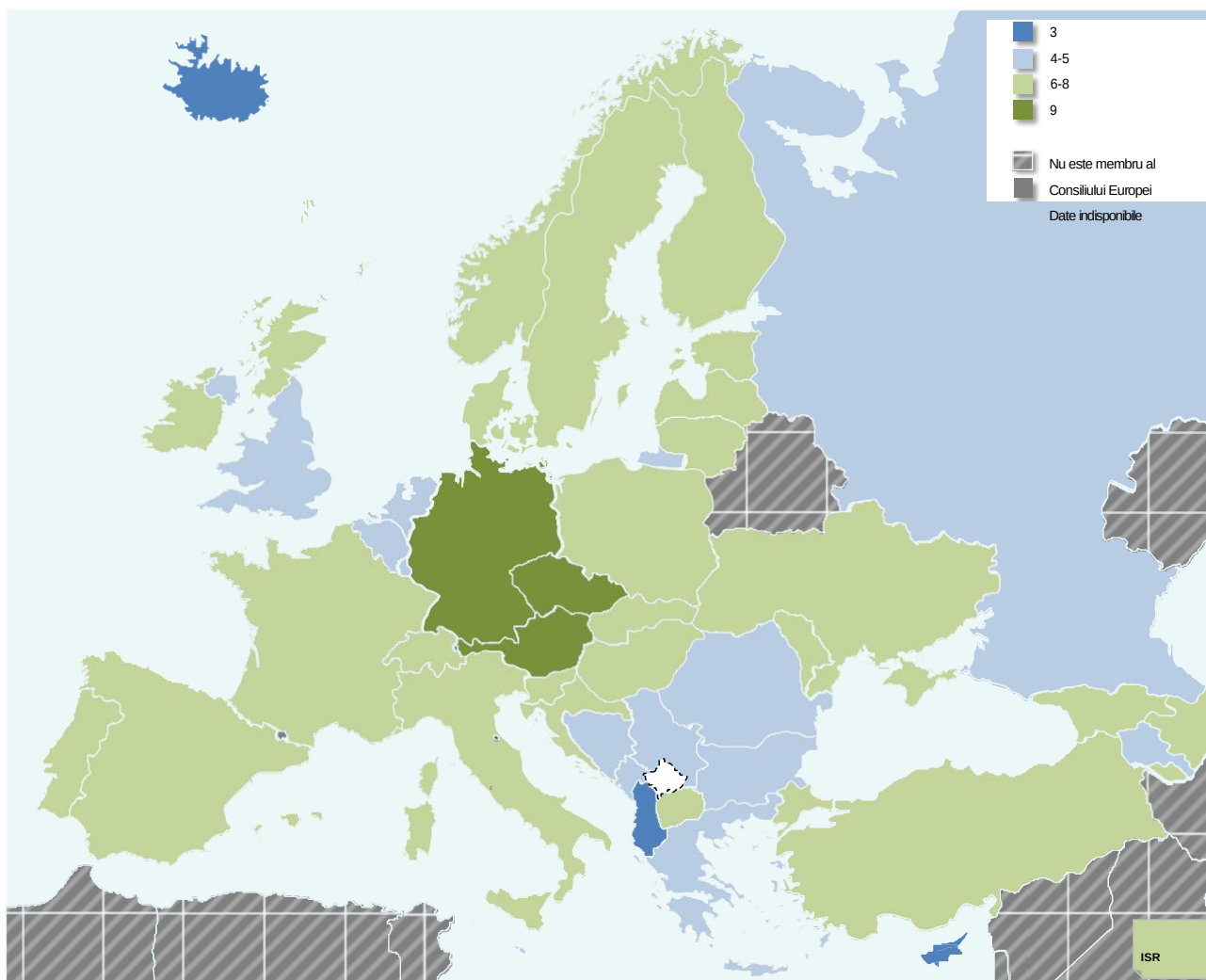
Indexul evoluției generale prezentat mai jos include echipamentul tehnologic (evaluat de la 1 la 3, 3 însemnând o evoluție semnificativă), cadrul legislativ pentru aceste tehnologii (de la 1 la 3) și administrarea acestora (de la 1 la 3). Indexul minim este prin urmare 3, iar maximum 9.

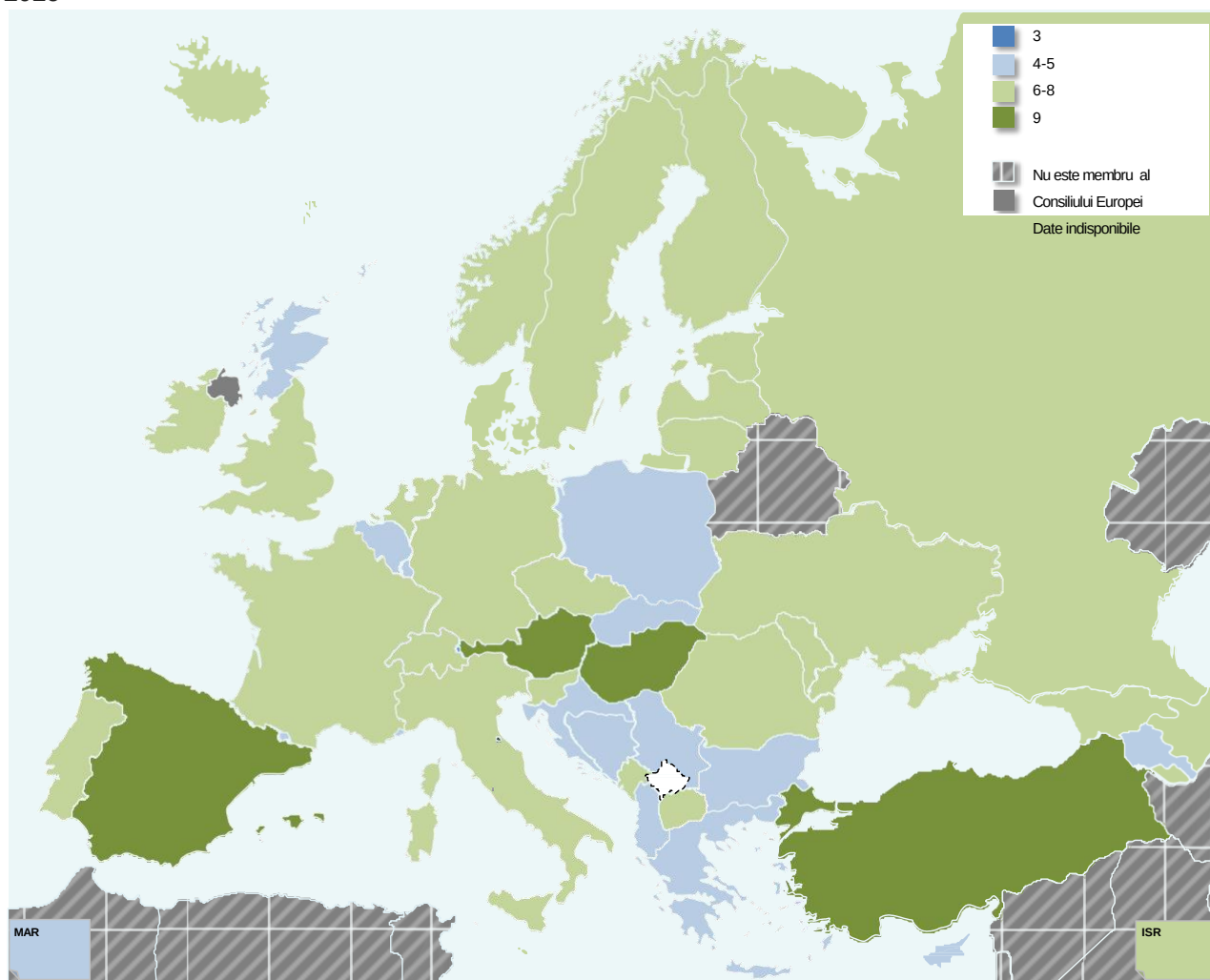
O continuare a eforturilor pentru dezvoltarea tehnologiei

Ca și în ciclurile anterioare, implementarea tehnologiilor informatice în general a continuat în toate țările și entitățile evaluate. Chiar dacă indicii nu sunt pe deplin comparabili (a se vedea mai sus), se poate observa, pe baza datelor din 2016, că niciun stat membru sau entitate nu a rămas la minimum indexului global, ținând cont de faptul că, pe baza declarațiilor din 2014, 3 state au primit punctaj minim (**Albania, Cipru, Islanda**).

Harta. 4.14 Evoluția dezvoltării globale a tehnologiilor informatice și sprijinul acestora între 2014 și 2016 (Q62 la Q64)

2014

Cadrul legislativ pentru tehnologiile informatice

În ceea ce privește cadrul legislativ, analiza răspunsurilor statelor și entităților confirmă că, în general, există o legătură între nivelul echipamentului tehnologic și existența unor norme legislative pentru utilizarea acelei tehnologii. Ar putea fi interesant de observat, la extreme, scenarii care nu intră în această analiză, Adică state sau entități în care, deși tehnologia este pe deplin implementată, cadrul legislativ este inexistent și, din contră, state și entități care, deși au un asemenea cadru, sunt evident în stadiul de experimentare.

Principala noutate este reprezentată de apariția unor cadre legislative pentru sprijinirea politicilor de date deschise (open data) care merg dincolo de simpla stimulare a transparenței și scot în evidență chestiuni fundamentale, precum transformările construcției jurisprudențiale (vezi punctul 1.4 de mai jos). Acest tip de legislație arată o însușire a tehnologiilor de către state și entități pentru reforma și administrarea justiției.

Administrarea sistemelor informatice: de la managementul de proiect la promovarea cu adevărat a inovării

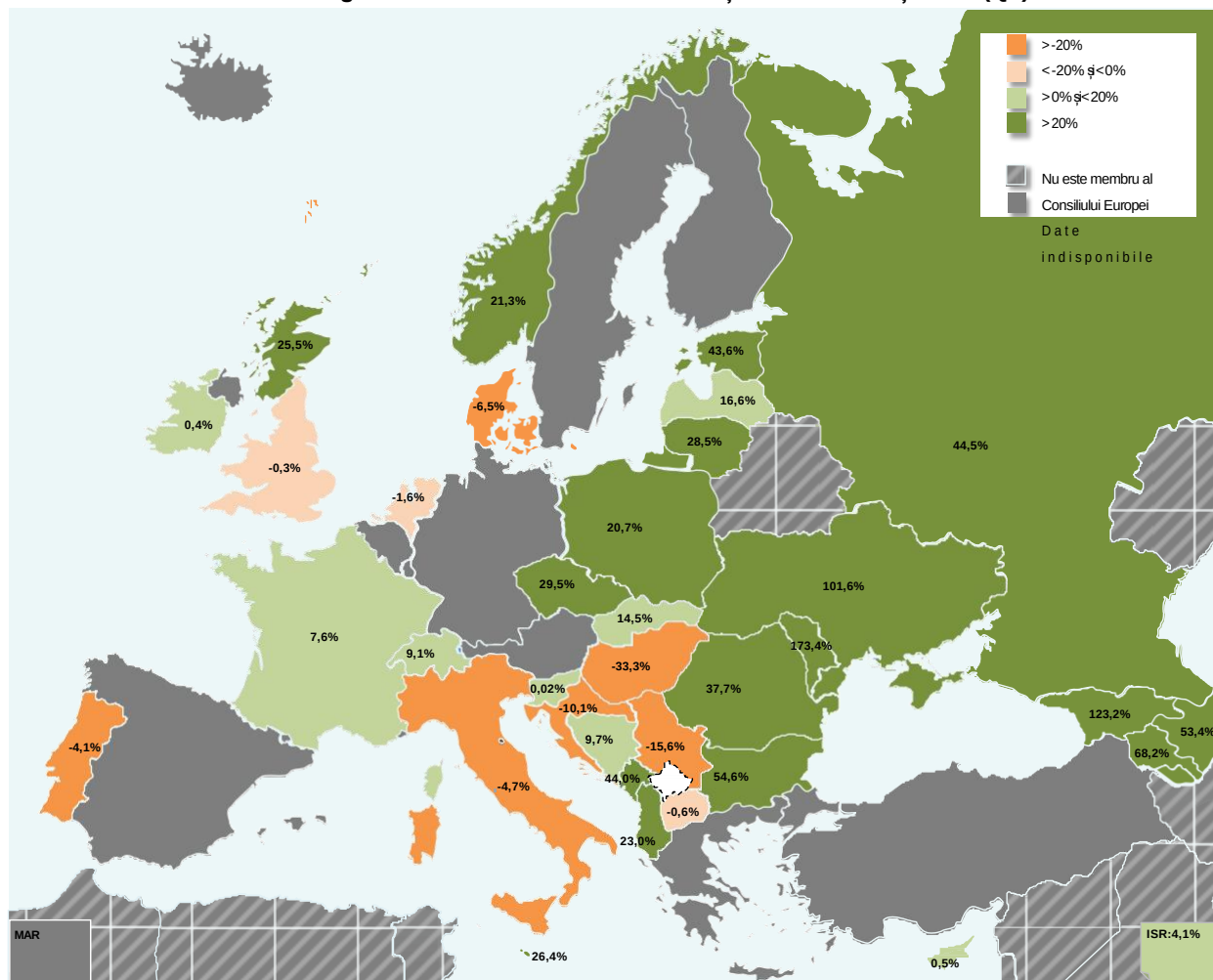
Chestiunea administrării pare să fie în mod special avută în vedere de către state și entități, cu integrarea tehnologiilor în planificarea strategică a instituțiilor judiciare și nu ca un scop sau ca metode de management delegate doar specialiștilor IT. Astfel s-a ajuns la situația în care în anumite țări sau entități s-au făcut investiții foarte importante în tehnologii (precum sisteme de administrare electronică a dosarelor) care au fost inutile în lipsa unei viziuni globale și a gestionării schimbării. Consecințele dezastruoase, atât pentru eficiența instanțelor și a finanțelor publice, sunt perceptibile atât pentru profesioniști, cât și pentru public și contribuie, fără îndoială, la deteriorarea încrederii în funcționarea sistemului judiciar în aceste țări și entități.

Orientările CEPEJ's privind Cyberjustiția au subliniat necesitatea ca statele și entitățile să evolueze de la o cultură a managementului de proiect către promovarea autentică a inovării sau, cu alte cuvinte, să dezvolte o viziune generală a sistemelor informatice din justiție care să depășească logica proiectelor izolate²⁷. În acest sens, ar putea fi necesar ca acestea, de asemenea, să fie însoțite la nivelul lor, în activitatea de schimbare, de ceea ce trebuie să constituie un adevărat demers pentru inovare.

Efortul bugetar pentru sprijinirea dezvoltării tehnologiei informatice în instanțe

Trebuie remarcat că efortul bugetar pentru tehnologia informatică corespunde unei logici de investiție și mentenanță. Etapa de investiție are ca rezultat bugete semnificativ mai mari decât etapele de mentenanță. Declinul aparent al valorii absolute nu trebuie, prin urmare, interpretat ca o reducere a investițiilor statului sau entității în cauză.

Harta. 4.15 Schimbarea în bugetele alocate informatizării instanțelor între 2012 și 2016 (Q6)

% Schimbări în bugete în termeni absoluți (moneda locală fără conversie în euro pentru statele și entitățile în cauză)

O examinare a variației bugetelor alocate pentru informatizarea instanțelor între 2012 și 2016 indică în mod clar un efort continuu și susținut al statelor și al entităților în ceea ce privește dezvoltarea tehnologiilor informatice în instanțe. Declinul semnificativ în **Ungaria** (- 33 %) trebuie temperat prin prisma unei ușoare creșteri în perioada 2014-2016 (+2%) și a unui nivel general de dezvoltare care pare să fie unul dintre cele mai puternice (a se vedea harta 1, de mai sus).

Efortul general de informatizare pare să fie mai susținut în țările din Europa de Est. Statele și entitățile nu au specificat în mod sistematic dacă sumele din buget includ fonduri externe primite pentru a sprijini dezvoltarea (spre exemplu, Uniunea Europeană, EEA/Norway Grants sau altele). **Slovacia** a subliniat că bugetul include asemenea fonduri.

²⁷ CEPEJ(2016)13 Îndrumar despre cum poate fi schimbată Cyberjustiția - <https://rm.coe.int/16807482de>

Problema impactului acestor investiții asupra îmbunătățirii eficienței și calității serviciului oferit justițiabililor pare să fie mai complexă. Raportul anterior de evaluare a evidențiat multitudinea de factori care pot să aibă o influență (spre exemplu, o schimbare în organizarea activității, managementul activ al dosarelor în instanță) și a evidențiat că investițiile financiare semnificative nu s-au corelat în mod sistematic cu o eficiență sporită. Potrivit Orientărilor CEPEJ privind Ciberjustiția, capacitatea țărilor de a se angaja în cicluri de îmbunătățire continuă, adică să evalueze periodic rezultatul politicilor publice și să deducă măsuri corective, pare să fie cea mai bună măsură pentru o administrare eficientă și pentru garantarea succesului pe termen lung.

4.2.3 Eficiența și calitatea justiției: situația specială a sistemelor de administrare electronică a dosarelor

Una dintre forțele pozitive pentru activitatea instanțelor este reprezentată de sistemele de administrare electronică a dosarelor, care au fost deja implementate în aproape toate statele și entitățile. Doar **Cipru** a precizat că nu are un astfel de sistem.

Caducitatea unor asemenea instrumente, care uneori au fost implementate începând cu sfârșitul anilor 1990, nu a fost, totuși, avută în vedere în contextul acestei evaluări. Același lucru este valabil și în cazul ratei efective de utilizare (anumite state și entități încă păstrează evidențe pe hârtie în paralel cu sistemele electronice).

Sisteme precum *e-File* în **Estonia** sau *LOVISA* în **Norvegia** au dovedit un mare potențial pentru îmbunătățirea funcționării justiției. *E-File* a fost primul instrument din Europa pentru a sprijini nu doar managementul instanțelor, dar și pentru a implementa digitalizarea acestora. *LOVISA*, la rândul său, a contribuit la alimentarea datelor statistice și a modelelor matematice pentru a evalua volumul de activitate al instanțelor și pentru distribuirea resurselor, atât financiare cât și umane.

În schimb, sistemul *ICMIS* din **Albania**, deși implementat în toate jurisdicțiile (cu excepția Curții Districtuale Tirana), încă se confruntă cu dificultăți semnificative, potrivit utilizatorilor săi direcți²⁸. Registre pe hârtie continuă să fie întocmite în paralel de registratori, iar colacionarea statistică se bazează pe socoteli manuale, care sunt periodic consolidate în foi de tip Excel, acestea necesitând o întreținere periodică. Motivele pentru această situație, care nu este unică în Europa, pare să țină de mai mulți factori: delegarea acestui serviciu către o unitate tehnică terță, lipsa unei implicări efective de către utilizatori în proiectarea acestui instrument, elaborarea de politici de administrare a schimbării bazate pe formare externalizată în totalitate sau planurile de comunicare instituțională. Într-adevăr, aceste aspecte sunt adesea citate ca factori care produc asemenea eșecuri²⁹. Evident, nici reticența utilizatorilor în a accepta schimbarea nu trebuie să fie minimalizată, dar adesea aceasta se dovedește a fi consecința unor greșeli din trecut și a lipsei de încredere în executarea acestor proiecte.

De asemenea, trebuie amintit că sistemele de administrare electronică a dosarelor reprezintă un numitor comun pentru o varietate de subproduse. Astfel, orice serviciu online pentru justițiabili (cerere de chemare în judecată, decizii în materie comercială, adoptarea unei decizii) sau avocați (schimb de concluzii) este gândit să funcționeze pe această infrastructură prin schimburi automate de date sau prin schimbul de date prin utilizarea aceleiași baze de date. Întocmirea unor statistici fiabile depinde și de calitatea datelor introduse în sistemul de administrare a dosarelor. Multe dintre rapoartele de eroare din statisticile instanțelor pot fi direct imputabile erorilor umane sau tehnice (greșeli în introducerea datelor), care devin vizibile în modulele de raportare din aceste instrumente de administrare a dosarelor. Evaluările inter pares ale Grupului de lucru pentru evaluare al CEPEJ și ale programelor de cooperare CEPEJ au confirmat această observație.

Prin urmare, se poate recomanda statelor și entităților să își concentreze eforturile pe controlul și eficiența sistemelor electronice de administrare a dosarelor, printr-o asociere strânsă între proiectanții sistemelor informatice și utilizatorii finali, înainte de a iniția serviciul mai complex.

Statele și entitățile sunt invitate să urmărească următoarele evoluții ale Grupului de lucru CEPEJ pentru calitatea justiției, care lucrează la dezvoltarea suplimentară a Orientărilor pentru Ciberjustiție privind sistemele de administrare a dosarelor.

²⁸ A se vedea și raportul întocmit de consorțiul Euralius, de exemplu:

[http://www.euralius.eu/pdf/annex/Annex%20123%20The%20The%20Next%20Generation%20CCMS%202016-05-27%20\(Activity%202.3.2\).pdf](http://www.euralius.eu/pdf/annex/Annex%20123%20The%20The%20Next%20Generation%20CCMS%202016-05-27%20(Activity%202.3.2).pdf)

²⁹ CEPEJ(2016)13, *op.cit.*

4.2.4 Datele deschise, inteligența artificială, tehnologia blockchain: distincția dintre efectul “la modă” și potențialul real

Pentru acest ciclu, CEPEJ a încercat să măsoare politicile și tehnologiile emergente în instanțe. Tehnologia informației urmează ciclul industrial pe care Gordon Moore l-a estimat la 18 luni³⁰. În această cursă, tehnologiile prezentate ca fiind foarte promițătoare (precum sistemele expert în anii 1980 și 1990) au dispărut, în timp ce altele au apărut drept factori semnificativi.

Epoca contemporană confirmă această regulă și este important să se distingă între retorica comercială și sprijinul acordat dezvoltării industriale de schimbările reale. Transformarea digitală actuală este mai degrabă calitativă decât cantitativă. Prin intermediul inteligenței artificiale (IA), tehnologia reinterpretează justiția și devine ceva mai simbolic: soluționarea conflictului printr-un act calificat (o decizie adoptată în numele întregii comunități), adoptat atât prin intermediul unui algoritm cât și prin deliberarea unui judecător. Inclusiv rolul dreptului este pus în discuție de modalitățile de soluționare a conflictelor care nu mai vin din partea statului, ci din partea operatorilor privați care este clar că se poziționează în competiție cu serviciul public oferit de instanțe, fără a prezenta în mod necesar toate garanțiile unei instanțe, așa cum se menționează în articolul 6 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Discuția în speță nu este de a critica metodele de soluționare alternativă a conflictelor (încurajate de CEPEJ), ci mai degrabă de a acorda o atenție specială impactului pe care îl au calculele matematice în soluționarea litigiilor sau în asistarea adoptării unei decizii. Profesiile judiciare în întregul lor trebuie să devină mai familiare cu noul limbaj și trebuie să integreze aceste schimbări profunde în conceptele și proiectarea viitoarelor transformări.

În acest sens, în anul 2016, trei subiecte aveau potențial pentru îmbunătățirea eficienței și calității justiției:

- formatul *datelor deschise* pentru hotărârile judecătorești, ceea ce reprezintă o politică generală de a face datele disponibile pentru publicul larg; prin autorizarea descărcării în întregime a unor baze de date care conțin hotărâri judecătorești (combustibil “gratuit” real)
- IA (motorul pentru administrarea acestui combustibil), prezentat de către anumite companii private ca fiind capabil să facă “predicții” cu privire la hotărârile judecătorești;
- tehnologia *blockchains*, regiștrii distribuite de tranzacție, făcuți cunoscuți de moneda electronică bitcoin, dar a cărei utilizare pe scară largă ar putea revoluționa industria autentificării părților terțe autorizate (în special notari și executori judecătorești).

Formatul open data al hotărârilor judecătorești

Deși unii critică analogia, s-a spus adesea că datele digitale reprezintă petrolul secolului 21. Datele în format deschis nu reprezintă orice fel de date, totuși: sunt date publice sau private organizate într-o bază de date, care pot fi descărcate în mod gratuit și reutilizate în cadrul unei licențe simple de utilizator comercial, fără compensare financiară.

Totuși, acest tip de furnizare al datelor nu trebuie să fie confundat cu cerințele privind transparența publică de a face disponibil un anumit nivel de informații publice. În mod paradoxal, datele deschise nu sunt probabil suficient de transparente pentru a oferi informații clare, deoarece posibilitatea de a descărca un set complet de date brute, printr-o simplă apăsare pe o legătură electronică, este pur și simplu copleșitoare pentru majoritatea persoanelor.

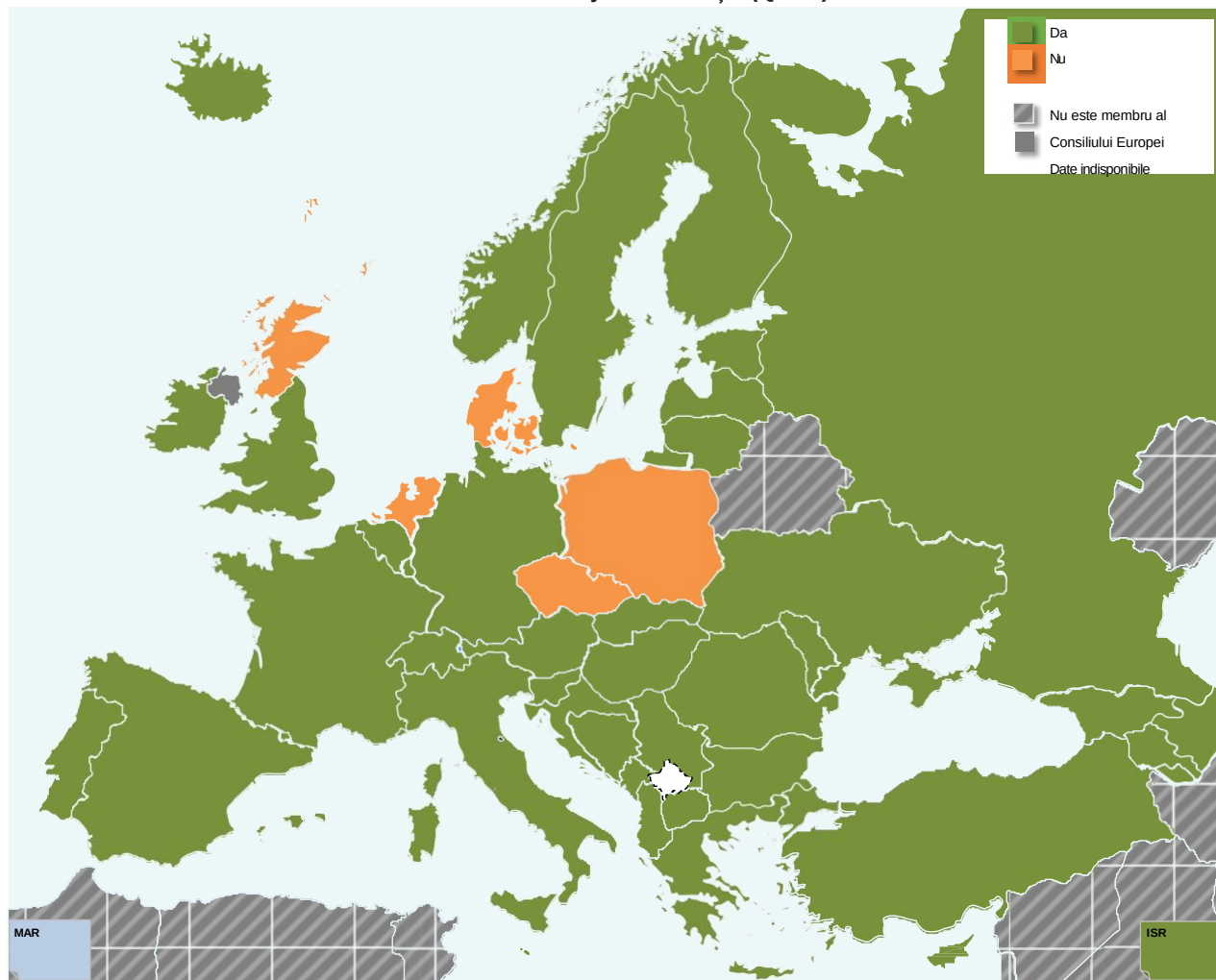
³⁰ G. Moore, Electronics Magazine, 19 aprilie 1965.

Pentru a oferi datelor deschise o valoare reală și pentru a putea fi accesibile, s-a avut inițial în vedere ca părțile terțe să poată prelua datele, fără a se reflecta cu privire la costurile implicate sau la cine ar trebui să suporte acele costuri. Modelul economic al datelor publice privind jurisprudența, procesate de sectorul privat și vândute ulterior ca serviciu către instanțe, practicieni sau persoane private, trebuie să fie prin urmare analizat cu grijă de către cei care gândesc politicile, atât în termeni de logică, cât și de impact. Modelul economic de externalizare a serviciului poate să prezinte avantaje în ceea ce privește reducerea costurilor de dezvoltare, infrastructură și mentenanță, dar, ca în cazul oricărui parteneriat între sectorul public și cel privat, costul total al operațiunii trebuie avut în vedere pe termen lung.

În ceea ce privește formatul *date deschise* al hotărârilor judecătorești, CEPEJ a dorit să consulte pentru prima dată toate instanțele, entitățile și observatorii cu privire la existența politicilor referitoare la deschiderea datelor privind hotărârile judecătorești. Această consultare inițială nu intră în detalii privind posibila certificare a integrității hotărârilor judecătorești publicate, natura precisă a tipurilor de dosare incluse în acest sistem, ritmul de actualizare, autoritatea responsabilă pentru diseminare etc.

Chestiunea anonimizării datelor, în cadrul larg al protejării datelor personale așa cum este definit de Regulamentul General privind Protecția Datelor³¹ și de Convenția 108 a Consiliului Europei³², a făcut obiectul unei întrebări specifice, pentru a identifica măsurile special implementate de state, entități și observatori în acest domeniu deosebit de sensibil.

Harta 4.16 Datele deschise în domeniul hotărârilor judecătorești (Q62-4)

³¹ RGPD, Regulamentul Uniunii Europene adoptat la 14 aprilie 2016 de Parlamentul European.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2016.119.01.0001.01.ENG

³² <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/108>

Dintre toate statele și entitățile evaluate doar 6 au declarat că nu au implementat în 2016 o politică privind datele deschise pentru instanțele judecătorești. Aceste răspunsuri afirmative ar trebui să fie interpretate ținând cont de confuzia între anumite răspunsuri care echivalează accesul la baze de date cu hotărâri judecătorești cu datele deschise (**Armenia, Belgia, Bosnia și Herțegovina, Luxembourg, Federația Rusă, Turcia**). Totuși, indică o dorință clară pentru transparență a instituțiilor judiciare din Europa, prin diseminarea jurisprudenței.

Experiența **Franței** este reprezentativă în ceea ce privește aspectele care apar în urma implementării acestei politici de deschidere. În primul rând, este esențial de amintit că, în anul 2016, Franța a introdus un cadru legislativ care impune jurisdicțiilor sale să disemineze obligatoriu hotărârile judecătorești, renunțând la politica anterioară de diseminare doar a unei selecții a hotărârilor către publicul larg³³. De atunci, întreaga jurisprudență este publicabilă. Rezultatele prevăzute prin această foarte largă diseminare au fost stabilite de Curtea de Casație în cadrul unei conferințe din octombrie 2016: transparența activității judiciare, o mai bună cunoaștere a tendințelor jurisprudențiale de către public și practicieni și o calitate sporită a justiției care se află sub analiza constantă a publicului³⁴.

Mai mult, această posibilă disponibilitate ideală a jurisprudenței prin utilizarea mecanismului digital ar fi atenuată din cauza mai multor elemente, tehnice și fundamentale. Dincolo de dificultățile de colectare a hotărârilor sau pseudoanonimizarea³⁵ în absența unui sistem omogen de informații și a unui mecanism complet automat în Franța, transformarea conceptului de realizare a jurisprudenței a fost abordat de anumiți autori³⁶. Ei consideră posibilă implementarea unui adevărat standard bazat pe numărul deciziilor adoptate. O asemenea transformare a ierarhiei surselor legale, ar implica totuși posibilitatea de a asigura sistematic că metodele de procesare a datelor pot să indice cu precizie motivarea în drept a judecătorilor (a se vedea mai jos utilizarea IA în corelare cu hotărârile judecătorești).

În ceea ce privește protecția datelor personale, 23 de state și entități declară că utilizează pseudoanonimizarea cel puțin în anumite litigii (situații personale sau dosare privind familia, spre exemplu) prin ștergerea datelor care fac posibilă identificarea părților sau a martorilor (nume, adrese, numere de telefon, numere de identificare, conturi bancare, numere de identificare fiscală sau date privind sănătatea). Această activitate pare să fie responsabilitatea personalului auxiliar din instanță (spre exemplu, **Republica Moldova, Israel**) sau a operatorilor publici (spre exemplu, **Bosnia și Herțegovina, Spania**). **Bosnia și Herțegovina și Ungaria** au menționat explicit că publică numele practicienilor.

Datele colectate nu permit măsurarea impactului datelor deschise. Un proces de evaluare ar putea să fie totuși inițiat prin analiza consecințelor prelucrării efectuate prin utilizarea datelor deschise ale hotărârilor judecătorești, incluzând IA.

Utilizarea IA în corelare cu hotărârile judecătorești

IA este printre cele mai avansate tehnologii în această mare transformare digitală și, în același timp, pare să fie cea mai spectaculoasă și dezbătută³⁷, în special în ceea ce privește efectelor unor declarații ale anumitor companii de tehnologie pentru domeniul juridic, care pretind că sunt capabile să prezică soluția pronunțată de instanță într-un dosar³⁸.

³³ În Franța, articolul R433-3 al Codului de Organizare Judiciară (*code de l'organisation judiciaire*) prevede un principiu de selecție a "hotărârilor de interes special pronunțate de alte instanțe din cadrul sistemului judiciar". Articolele 20 și 21 ale legii privind republica digitală (*Loi pour une République numérique*) prevede un principiu al deschiderii totale, cu excepția deciziilor care sunt clasificate ca nepublice.

³⁴ Conferința "Jurisprudence in the open data movement", 14 octombrie 2016 (disponibilă doar în limba franceză) https://www.courdecassation.fr/institution_1/revolution_numerique_7985/open_data_7821/jurisprudence_mouvement_78_86/supplement_semaine_36233.html

³⁵ Acest termen a apărut în dezbaterile privind implementarea unui nou regulament general pentru protecția datelor din 27 aprilie 2016, care definește strict termenul de anonimizare ca fiind operațiunea prin care se previne reidentificarea directă sau indirectă a unei persoane fizice. Ținând cont de imposibilitatea de a derula această operațiune în sensul strict în cadrul hotărârilor judecătorești, termenul de "pseudoanonimizare" a intrat în limbaj pentru a denumi înlocuirea în hotărârile judecătorești a numelor prin litere).

³⁶ Eloi Buat-Menard et Paolo Giambiasi, «La mémoire numérique des décisions judiciaires», Recueil Dalloz, 2017, p. 1483. (doar în limba franceză).

³⁷ Termenul de inteligență artificială se referă la tehnologiile de învățare automată denumite "învățare automatizată".

³⁸ Aplicații din Marea Britanie care evaluează riscul de recidivă al persoanelor – (sistemul HART), inspirat de programe informatice din Statele Unite (sistemul COMPAS), trebuie menționate, dar în situația de față sunt excluse din domeniul de aplicare al dezbaterilor din Franța ținând cont de evidentele implicații asociate.

Totuși, o primă analiză a acestui fenomen indică necesitatea de a distinge între limbajul comercial și realitatea proiectării, utilizării și implementării IA. Nu există o utilizare practică și zilnică a programului informatic "predictiv" de către judecători în anul 2016 în statele și entitățile membre ale Consiliului Europei. Experimente³⁹ locale și activități de cercetare în învățământul superior⁴⁰ au vizat explorarea potențialului acestor aplicații, care ar putea să fie utilizate în viitor, dar fără să cunoască o dezvoltare generală. Totuși, factorii publici de decizie încep să fie din ce în ce mai atrași de potențialul oferit, despre care își imaginează că va putea să răspundă unor preocupări îndelungate pentru transparență, eficiență și predictibilitate a justiției, precum și pentru unificarea jurisprudenței. Aceste perspective sunt totuși moderate având în vedere realitatea mecanică a învățării automate, care produce modele de comportament bazate pe corelări și clasificări ale grupurilor lexicale prin care se adoptă decizii, fără să intenționeze modelarea motivării juridice. Prin urmare, riscul de transformare a "libertății în destin"⁴¹ pe baza corelării greșite a *datelor complexe*⁴² rămâne să fie evaluat din punct de vedere științific.

CEPEJ (Grupul de lucru pentru calitatea justiției) evaluează situația actuală printr-o abordare multidisciplinară, pentru a dezvolta o cartă etică conformă cu cerințele Convenției Europene a Drepturilor Omului. Statele și entitățile vor fi invitate să promoveze principiile acestei carte în sistemele judiciare pe care le reprezintă, care, fără a limita vreo inițiativă publică sau privată, va sprijini evoluțiile care respectă drepturile fundamentale.

Tehnologia blockchains

Tehnologia blockchains pare să ofere un potențial semnificativ pentru transformarea digitală, dar este necesar să se înțeleagă mai întâi funcționalitățile tehnice ale acesteia.

Această tehnologie trebuie considerată ca un registru computerizat distribuit, care oferă un nivel ridicat de securitate prin replicarea informațiilor privind fiecare tranzacție din domeniile specifice ale rețelei formate din toți utilizatorii. Cu alte cuvinte, înregistrează dovada unui schimb de informații între utilizatorul A și utilizatorul B într-un registru care nu este deținut de o autoritate centrală, ci într-un registru replicat în timp real, în mai multe locații, protejat prin metode criptografice. Nu toate serviciile par să fie adaptate acestei tehnologii complexe, care uneori prezintă deficiențe în cazul unui număr foarte mare de tranzacții.

Cea mai cunoscută aplicație este criptomoneda (precum bitcoin), dar posibilitățile de utilizare sunt mult mai ample și unele sunt utile pentru funcționarea justiției. Executarea unei tranzacții, certificarea unui document, orice dovadă a unui act ar putea, din punct de vedere tehnic, să fie stocate în astfel de evidențe. Profesiile judiciare care acționează în calitate de părți terțe autorizate (notari, executori judecătorești) sunt primele care vor fi afectate, deoarece această tehnologie propune o metodă de certificare automată nu numai a unei tranzacții, dar și a completării unui document, cu aproape niciun risc de falsificare. Se pot imagina și alte aplicații în cadrul instanțelor pentru a păstra evidențe digitale ale hotărârilor adoptate. O altă posibilă evoluție ar fi aceea a contractelor inteligente care automatizează executarea clauzelor. Aceste contracte, înregistrate cu tehnologia blockchains, nu pot fi falsificate în ceea ce privește termenii sau condițiile de executare.

Analiza de către CEPEJ a chestiunii privind admiterea modalităților digitale de probă nu a identificat o structură blockchain cu adevărat funcțională în cadrul sistemelor judiciare din Europa, în anul 2016. Va fi necesar ca în viitoarele exerciții să se evalueze domeniile și funcțiile acestor tehnologii, din punctul de vedere al implicării statelor și entităților.

³⁹ Spre exemplu, curțile de apel Douai și Rennes din Franța au experimentat timp de un an o aplicație informatică predictivă în cazul unui complet de judecători în materie civilă.

⁴⁰ Activitate desfășurată pe un eșantion de 584 de hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului: Nikolaos Aletras, Dimitrios Tsarapatsanis, Daniel Preotiu-Pietro, Vasileios Lampos, "Predicting judicial decisions of the European Court of Human Rights: a Natural Language Processing perspective", publicată pe 24 octombrie 2016, <https://peerj.com/articles/cs-93/>

⁴¹ Antoine Garapon, "La justice prédictive risque de transformer la liberté en destin", în LePoint.fr, interviu publicat pe 20 septembrie 2017, http://www.lepoint.fr/chroniqueurs-du-point/laurence-neuer/la-justice-predictive-risque-de-transformer-la-liberte-en-destin-20-09-2017-2158486_56.php (pagină consultată în 14 decembrie 2017). (doar în limba franceză)

⁴² Cristian S. Calude, Giuseppe Longo, Le déluge des corrélations fallacieuses dans le big data, dans La toile que nous voulons – Le web néguentropique, B. Stiegler (dir.) : FYP éd., 2017, p. 156. (doar în limba franceză)

Potențialul tehnologiei informatice pentru sprijinirea îmbunătățirii eficienței și calității sistemelor judiciare este cunoscut și face obiectul unor considerabile investiții în toate statele membre, entitățile și observatorii Consiliului Europei. Asistența Uniunii Europene și a altor donatori pentru proiecte privind sistemele informatice în instanțele europene urmează aceeași direcție de dezvoltare.

Cu toate acestea, ceea ce în prezent se numește transformarea digitală, prezintă noi provocări care depășesc simpla echipare tehnică a unei administrații. Cele mai recente evoluții tehnologice nu sunt neutre, iar consecințele administrării unor dosare în afara instanțelor, prin canale digitale, ar trebui să fie examinate nu doar din punct de vedere al procesării optime a dosarului. Înțelegerea de către justițiabili a faptului că sunt implicați într-o procedură în instanță la un moment dat, cu toate garanțiile necesare pentru un proces echitabil, nu este neapărat evidentă atunci când un dosar este administrat doar prin intermediul unor interfețe informatice sau prin videoconferință.

În consecință, viitoarele evaluări ale CEPEJ privind utilizarea tehnologiilor informației în instanțele europene ar putea depăși simpla cuantificare a dezvoltării tehnologice care există în prezent în toate țările și entitățile și ar putea încerca să înțeleagă consecințele transformării digitale în ceea ce privește activitățile și procesele judiciare esențiale.

4.3 Utilizatorii instanțelor

Cercetări europene⁴³ și internaționale⁴⁴ au indicat că există trei factori majori care determină încrederea în sistemul judiciar. Primul și cel mai important factor este justiția distributivă – dacă oamenii simt că legea se aplică în mod egal tuturor și că hotărârile pronunțate de sistemul judiciar sunt corecte. Al doilea factor este justiția procedurală – dacă persoanele implicate în procedurile judiciare simt că au fost ascultate, că au avut ocazia să își prezinte propria versiune a speței, că judecătorul și personalul instanței le-a tratat cu demnitate și respect, că procedura a fost imparțială și corectă și că judecătorul a fost demn de încredere în calitatea sa de protector al justiției și că a fost independent față de influențe externe. Ultimul factor este percepția eficienței – dacă oamenii consideră că procedurile judiciare sunt organizate într-un mod eficient, derulate fără întârzieri nejustificate și că hotărârile judecătorești sunt puse în aplicare în mod eficient. Dacă cetățenii văd sistemul judiciar drept un sistem care oferă justiție distributivă și justiție procedurală eficientă, atunci vor avea mai multă încredere în sistemul judiciar, ceea ce va duce la o mai bună cooperare cu autoritățile judiciare și la acceptarea hotărârilor judecătorești individuale și a hotărârilor judecătorești în general.

Legitimitatea instanțelor și a sistemului judiciar în întregul său și încrederea în acestea reprezintă rezultatul unei interacțiuni complexe între activitățile instanțelor și judecători, pe de o parte și caracteristicile istorice, culturale și sociale ale unei societăți, pe de altă parte. Deși mass-media și liderii de opinie influențează în mare măsură percepția asupra sistemului judiciar dintr-un stat, totuși conducerea instanței, judecătorii și personalul instanței pot să îmbunătățească calitatea sistemului judiciar prin pronunțarea unor hotărâri judecătorești corecte și de calitate, în cadrul unor proceduri eficiente, prin abordarea sistematică a nevoilor și așteptărilor utilizatorilor justiției.

Pentru a sublinia importanța în creștere a politicii de calitate privind instanțele și sistemul judiciar în general, CEPEJ a creat un grup de lucru special și a adoptat o listă de verificare pentru promovarea calității justiției și a instanțelor – un instrument practic care poate fi utilizat de instanțe pentru a introduce măsuri specifice de calitate.⁴⁵ Existența sistemelor de calitate și a standardelor de calitate pentru sistemul judiciar, pentru instanță și pentru judecător, precum și organizarea monitorizării acestora, atât la nivel național, cât și la nivel de instanță, reprezintă elemente cheie pentru a îmbunătăți calitatea serviciului public oferit de sistemul judiciar pentru justițiabili și pentru societate în ansamblul ei.

Accentul pus pe utilizatorii instanțelor, ca fiind cele mai importante părți interesate din cadrul sistemului judiciar, poate fi demonstrat prin diferite activități și politici. Poate să reiasă din accesibilitatea fizică (organizarea hărții judiciare⁴⁶, organizarea și facilitățile clădirii în care funcționează instanța⁴⁷, indicațiile și semnalizarea, aranjamente speciale pentru categoriile vulnerabile de utilizatori ai instanțelor, etc.). Suplimentar, atenția acordată utilizatorilor instanței poate să fie demonstrată prin activitatea judecătorilor și a personalului auxiliar care ar trebui să ofere utilizatorilor informații suficiente, prompte și ușor de înțeles (cu privire la tipul procedurilor, etapele predictibile ale procedurii, consecințele hotărârii judecătorești, posibilitatea utilizării procedurilor pentru soluționarea alternativă a litigiilor etc.).⁴⁸ În mod similar, atenția acordată utilizatorilor și percepția acestor asupra procedurilor judiciare pot fi îmbunătățite prin asigurarea de formare profesională periodică pentru judecători și personalul auxiliar privind comunicarea cu părțile în general și cu privire la aspecte psihologice specifice privind interacțiunea cu părțile, rezultatele posibile ale procedurii și consecințele acestora etc.

Atunci când se oferă informații, ar trebui acordată o atenție specială păstrării independenței și imparțialității. Pe de altă parte, ar trebui să se pună la dispoziția publicului larg informații actualizate și inteligibile cu privire la funcționarea sistemului judiciar, legislație și jurisprudență și hotărârile judecătorești importante. Sistemele

⁴³ A se vedea Ancheta Socială Europeană (2011). *Round 5 Module on Trust in the Police & Courts – Final Question Design Template*. London: Centre for Comparative Social Surveys: City University London - www.europeansocialsurvey.org/docs/round5/questionnaire/ESS5_final_trust_in_police_courts_module_template.pdf și EURO Justis Project la <http://www.heuni.fi/en/index/researchareas/confidenceinthecjs/eurojustis-scientificindicatorsofconfidenceinjusticetoolsforpolicyassessment.html>

⁴⁴ A se vedea Tyler, Tom. Procedural justice and the courts. *Court review*, 44 (1/2), 26-31. - <https://digitalcommons.unl.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1254&context=ajacourtreview> A se vedea și Tyler, Tom and Sevier, Justin, 2014. How do the courts create popular legitimacy? The role of establishing the truth, punishing justly and/or acting through just procedures, *Albany law review*, 77 (3), 1095-1137. - <http://ssrn.com/abstract=2396945>.

⁴⁵ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/quality-of-justice> - Checklist for the promotion of quality of justice and the courts - Document CEPEJ(2008)2. A se vedea și Measuring the quality of justice – Document 12(2016).

⁴⁶ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-documents/guidelines> - Revised Guidelines on the creation of judicial maps to support access to justice within a quality judicial system – Document CEPEJ(2013)7RevE.

⁴⁷ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/quality-of-justice> - Guidelines on the organisation and accessibility of court premises - Document CEPEJ(2014)15.

⁴⁸ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/mediation> - Guidelines for a better implementation of the existing recommendation concerning penal mediation - Document CEPEJ(2007)13E, Guidelines for a better implementation of the existing recommendation concerning family and civil mediation - Document CEPEJ(2007)14E, Guidelines for a better implementation of the existing recommendation on alternatives to litigation between administrative authorities and private parties - Document CEPEJ(2007)15E.

judiciare sunt încurajate să ofere informații relevante și inteligibile prin organizarea eficientă a relațiilor cu publicul, prin utilizarea purtătorilor de cuvânt și o comunicare proactivă prin diferite canale (mass-media tradițională, site-uri web, materiale tipărite, social media etc.). Deoarece utilizatorii instanțelor își formează percepțiile privind funcționarea sistemului pe baza experienței lor în alte domenii ale vieții, instanțele ar trebui să utilizeze oportunitatea oferită de tehnologiile de comunicare și informare privind conectivitatea și interoperabilitatea.⁴⁹ Pentru a realiza acest lucru, bunele practici în comunicare din alte domenii, atât din sectorul public cât și din cel privat, ar putea fi implementate în activitatea instanțelor. Oferind oamenilor posibilitatea de a fi informați și de a comunica cu sistemul judiciar prin intermediul tehnologiilor mobile și online, protejând în același timp confidențialitatea și siguranța, sistemele judiciare își dovedesc angajamentul față de utilizatori și capacitatea de a se adapta și de a evolua. Cu toate acestea, ar trebui acordată o atenție specială categoriilor vulnerabile de utilizatori care nu sunt familiarizați cu aceste noi tehnologii, astfel încât accesul la justiție să fie garantat.

Utilizatorii instanțelor nu sunt doar justițiabili, victimele sau avocații, ci și practicienii (avocați, procurori, experți, interpreți, executori judecătorești, notari etc.). Sistemele care includ acești utilizatori și nevoile lor în activitățile desfășurate prin organizarea de sondaje periodice, ateliere de lucru, interviuri, întâlniri și alte demersuri pentru a îmbunătăți comunicarea reciprocă, se dezvoltă natural prin includerea intereselor celorlalte părți interesate, iar în acest fel promovează calitatea și responsabilitatea. În același timp este important să se formeze potențialii și viitorii utilizatori ai instanțelor prin intermediul unei game largi de activități, precum zile ale ușilor deschise în cadrul instanțelor, procese simulate pentru elevi și studenți și împărtășirea experiențelor personale în activitatea de adoptare a deciziilor de către judecători în școli, în cadrul altor evenimente sau în media.

Importanța pe care statele și CEPEJ o acordă utilizatorilor instanțelor este evidentă din numărul în creștere de inițiative și de proiecte care au fost premiate în cadrul concursului Crystal Scales of Justice.⁵⁰ Încă din anul 2005, Curtea de Apel din Rovaniemi, **Finlanda**, a pregătit un proiect detaliat privind calitatea, prezentând diferite domenii ale calității judiciare, cu includerea a diferite părți interesate pentru crearea unei instanțe mai eficiente și mai concentrată pe nevoile utilizatorului.⁵¹ Curtea Regională din Linz, **Austria**, a îmbunătățit serviciile oferite prin acordarea de asistență utilizatorilor instanței astfel încât să poată obține toate informațiile relevante și să ofere servicii într-un punct centralizat din cadrul instanței.⁵² Deoarece sistemul judiciar este complex, iar drepturile pot fi implementate eficient doar atunci când utilizatorii le înțeleg, este important să se ofere utilizatorilor informații simple și utile. Curtea Administrativă Yambol, **Bulgaria**, a pregătit un proiect pentru a ajuta utilizatorii instanței să înțeleagă procedurile judiciare și alte informații relevante.⁵³ Utilizarea tehnologiilor informatice ajută la accelerarea procedurilor și permite un acces mai bun la justiție. Curtea Supremă din **Slovenia** a îmbunătățit eficiența procedurilor de executare prin înființarea unui sistem automat pentru executarea documentelor autentice.⁵⁴ În mod similar, Consiliul General al Barourilor din Spania a introdus asistența judiciară online.⁵⁵ Consiliul Judiciar din **Serbia**⁵⁶ a abordat problema condițiilor fizice din cadrul instanței și a soluțiilor pentru nevoile instanțelor și ale utilizatorilor.

Bunele practici din state și entități dovedesc că implicarea activă a utilizatorilor instanței în procesul de planificare și implementare a îmbunătățirilor pentru serviciile instanțelor duce la multiple efecte pozitive.

Utilizatorii instanțelor ar trebui să fie punctul central al activităților din sistemele judiciare pentru a îmbunătăți calitatea acestora și pentru a consolida legitimitatea percepută a acestor servicii. CEPEJ invită statele să înființeze activități periodice de evaluare pentru a colecta informații privind satisfacția utilizatorilor instanțelor, pentru a-i informa corespunzător, într-un mod simplu și ușor de înțeles, cu privire la drepturile și obligațiile acestora în cadrul unor proceduri specifice, cu privire la termenele previzibile, precum și referitor la funcționarea sistemului judiciar în ansamblul său.

⁴⁹ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-documents/guidelines> - Guidelines on how to drive change towards Cyberjustice – Document CEPEJ(2016)13E.

⁵⁰ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/events/crystal-scales-of-justice-prize>.

⁵¹ A se vedea The Quality Project in the Courts in the Jurisdiction of the Court of Appeal of Rovaniemi, Finland (2005).

⁵² A se vedea Service and Centers of the Regional Court of Linz, Austria (2006).

⁵³ A se vedea Yambol Administrative Court, Bulgaria (2010).

⁵⁴ A se vedea Supreme Court of Slovenia, Automated system for enforcement of authentic documents (COVL) (2010).

⁵⁵ A se vedea The General Council of Spanish Bars - Online legal aid (2014).

⁵⁶ A se vedea High Judicial Council of Serbia - Model Court Guideline for the Basic and Higher Courts in the Republic of Serbia (2015).

În acest raport, orientarea către utilizatorii instanțelor este prezentată și analizată în conformitate cu patru domenii – informațiile furnizate utilizatorilor instanței, sistemele de compensare pentru utilizatorii instanțelor, sondaje privind satisfacția utilizatorilor și monitorizarea încălcărilor articolului 6 CEDO.

4.3.1 Informațiile pentru utilizatorii instanțelor

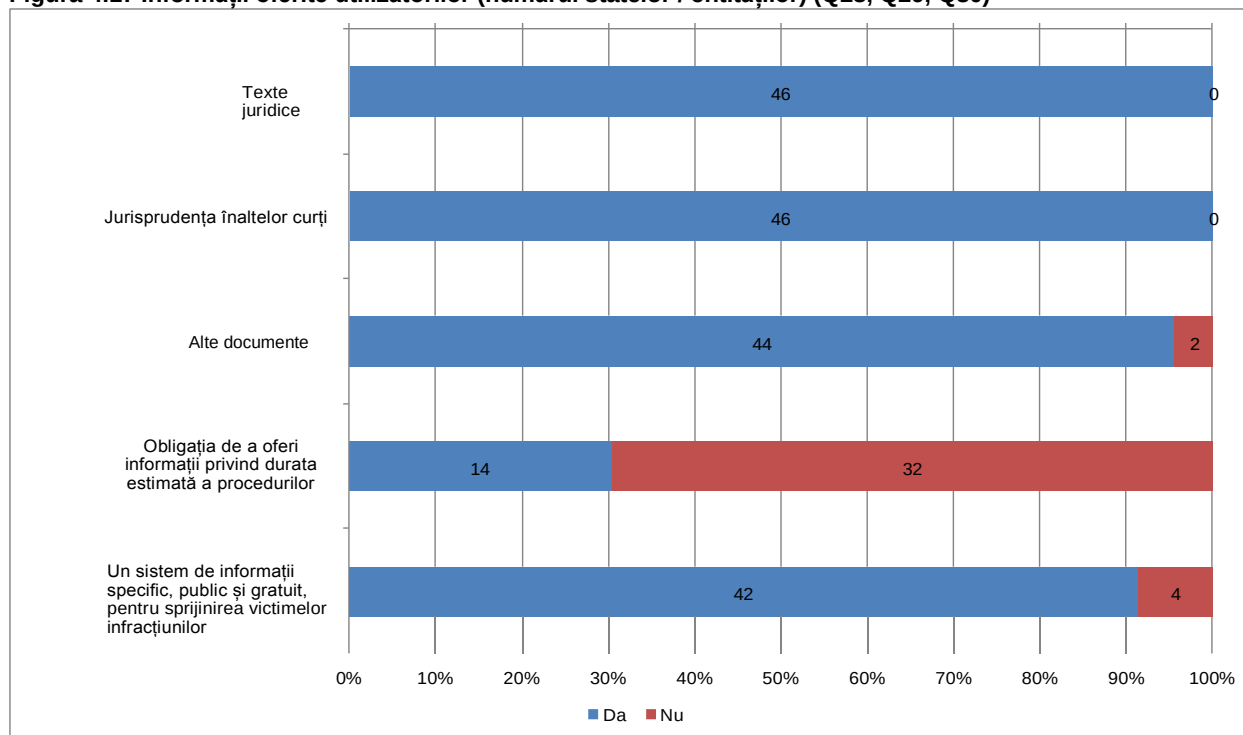
Obținerea unor informații corecte și suficiente este esențială pentru garantarea accesului efectiv la justiție. Pe de altă parte, sistemele judiciare ar trebui să depună eforturi pentru a informa și a educa publicul în general și potențialii utilizatori ai instanțelor cu privire la activitatea și competențele instanțelor, procedurile judiciare, rolul diferiților practicieni implicați în procedură, reprezentarea juridică, posibilitatea de a obține asistență juridică gratuită, drepturile și obligațiile persoanelor, inițierea unei proceduri, termenele procedurilor judiciare, costurile și durata previzionate, legislația relevantă, jurisprudență etc. Pe de altă parte, odată ce procedura a fost începută, partea ar trebui să aibă acces liber la informații despre procedură – etapele acesteia, termenele planificate și durata previzionată, dar și acces la dosar.

Utilizarea instrumentelor IT poate ajuta utilizatorii instanței să își înțeleagă mai bine poziția în cadrul unei proceduri (și, dacă este necesar, să solicite accelerarea procedurii atunci când se constată întârzieri nejustificate), să accelereze schimbul de documente și informații, să reducă costurile și să sporească responsabilitatea față de mediu și să degreveze personalul auxiliar de sarcini care nu sunt necesare⁵⁷. De asemenea, permite accesul facil și gratuit la informații privind legislația, procedurile legale, precum și la formulare și documente ale instanțelor. CEPEJ încurajează utilizarea noilor tehnologii pentru a ajuta informarea utilizatorilor justiției și pentru a comunica cu ușurință cu părțile interesate din cadrul sistemului judiciar, asigurând, în același timp, accesul egal la aceste noi tehnologii.⁵⁸

⁵⁷ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/legal-instruments> - Recommendation Rec (2001)3 on the delivery of court and other legal services to the citizen through the use of new technologies.

⁵⁸ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-documents/guidelines> - Guidelines on how to drive change towards Cyberjustice – Document CEPEJ(2016)13E.

Figura 4.17 Informații oferite utilizatorilor (numărul statelor / entităților) (Q28, Q29, Q30)

Fiecare stat membru și entitate și-au înființat website-uri prin care publică legislația și jurisprudența națională, precum și alte informații practice pentru utilizatorii instanțelor. În anumite state, asemenea informații sunt oferite de instanțe, în altele de către Ministerul Justiției. Accesul la jurisprudență diferă considerabil (atât în ceea ce privește nivelul instanței, procentul de spețe publicate, frecvența actualizării jurisprudenței, etichetarea hotărârilor judecătorești cu cuvinte cheie sau identificatori pentru a ușura căutarea etc.).

Majoritatea statelor sau entităților oferă și alte documente (doar două state nu au ales această variantă). În această categorie, pot fi menționate informațiile practice și formulare (model), precum și diferite tipuri de formulare care pot fi completate electronic. Informațiile practice oferite utilizatorilor instanței pot fi generale sau destul de simple sau pot fi organizate în conformitate cu anumite tipuri de evenimente juridice sau din viață, adaptate în ceea ce privește terminologia utilizată, prezentarea vizuală etc. Se pot adresa doar publicului general sau pot da informații cuprinzătoare privind etapele procedurilor pentru persoanele fizice.

Un exemplu interesant este sala interactivă virtuală din **Lituania**⁵⁹, care utilizează noile tehnologii pentru a sprijini utilizatorii instanțelor să înțeleagă mai bine sistemul judiciar, prin prezentarea rolurilor și funcțiilor diferitelor persoane implicate în diverse tipuri de proceduri. Un alt exemplu avansat este dat de **Franța**, care oferă un sistem de căutare intuitiv, ușor de înțeles și prietenos cu utilizatorul, pentru majoritatea procedurilor obișnuite și a situațiilor juridice.⁶⁰ În mod similar, **Turcia** a înființat un website pentru a răspunde majorității întrebărilor într-un limbaj simplu și ușor de înțeles, atât pentru utilizatorii naționali cât și pentru cei străini.⁶¹

Mai multe state și entități au precizat că website-urile lor includ formulare (model) sau documente pe care utilizatorii le pot descărca (spre exemplu, **Armenia, Austria, Bosnia și Herțegovina, Croația, Danemarca, Georgia, Grecia, Ungaria, Malta, Republica Moldova, Monaco, Portugalia, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia**), sau servicii online (adică aplicații pentru completarea și transmiterea cererilor, acces la informații privind dosarele) pentru a le permite să își exercite drepturile (spre exemplu, **Armenia, Austria, Georgia, Estonia, Franța, Ungaria, Islanda, Malta, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Elveția, Ucraina**). Tipul aplicațiilor poate să difere, de la asistență juridică gratuită (**Bosnia și Herțegovina, Finlanda, Republica Moldova și Suedia**) la formulare pentru cereri, plângeri sau exercitarea căilor de atac (**Serbia, Spania și Elveția**).

⁵⁹ A se vedea <http://sale.teismai.lt/en>, disponibil și în limba engleză, de unde utilizatorii pot să aleagă între diferite tipuri de roluri și proceduri și să urmărească procedura unui dosar standard în instanță.

⁶⁰ A se vedea <https://www.justice.fr/>.

⁶¹ A se vedea http://www.hukukiyarim.gov.tr/legal_aid/index.html.

Deși majoritatea statelor și entităților au indicat că nu există o obligație de a furniza informații cu privire la durata estimată a procedurilor, totuși s-au raportat diferite abordări în acest sens (spre exemplu, instrumente prin care se informează părțile cu privire la etapa pregătitoare a procedurilor).

Majoritatea statelor și entităților au înființat un sistem dedicat pentru sprijinirea victimelor infracțiunilor, prin care oferă informații specifice și aranjamente speciale în cadrul procedurilor din instanță.

Informații privind termenele procedurilor

Calitatea sistemului judiciar reiese și din nivelul de informații disponibile utilizatorului cu privire la eficiența instanțelor. Pe de o parte, acesta este evident din rapoartele publicate periodic privind activitatea instanțelor și durata medie a diferitelor tipuri de proceduri și etape în cadrul unei proceduri. Pe de altă parte, informații specifice privind procedurile individuale pot fi oferite justițiabililor, dovedind astfel eficiență procedurală, dar și corectitudine procedurală. Procedurile judiciare sunt în general evenimente stresante care au loc rar pe parcursul vieții, iar obținerea unor informații precise, ușor de înțeles și actualizate privind evoluția procedurii sporește senzația de control și reduce stresul. Informații detaliate pot fi oferite doar de sistemele judiciare care au un sistem avansat de administrare a dosarelor, permițând astfel obținerea unor informații detaliate privind progresul procedurii, care pot fi transmise utilizatorilor instanțelor prin intermediul diferitelor canale de comunicare (în mod ideal, transmise automat de sistem sau la cerere). Exemple de țări care oferă astfel de informații sunt **Letonia**⁶² **Turcia**⁶³ și **Israel**.⁶⁴

CEPEJ sprijină stabilirea unor termene pentru diferite tipuri de proceduri judiciare și a adoptat recent un ghid specific.⁶⁵ Termenele reprezintă un instrument de administrare, care vizează volumul total de activitate al unei instanțe sau al unui sistem judiciar. Termenele sunt stabilite pentru tipuri de proceduri și reprezintă o categorie diferită de termenele limită sau restanțele prevăzute de lege. În mod similar, nu se referă la stabilirea unui calendar pentru ședințele de judecată, un aspect obișnuit în stabilirea audierilor pregătitoare de la începutul unui proces sau la programarea întregii proceduri. Aceste cifre din Ghidul CEPEJ pentru termene sunt doar o propunere, iar instanțele și entitățile sunt sfătuite să adopte propriile termene la nivel național, districtual și la nivelul instanței. Tipul procedurilor judiciare, precum și specificitățile diferitelor sisteme de instanțe ar trebui să fie avute în vedere pentru stabilirea unor termen realiste. Se recomandă comunicarea deschisă între instanțe și părțile interesate privind metodologia, precum și revizuirea periodică a setului de termene. Două țări, **Slovenia** și **Turcia**, au raportat că au stabilit termene în conformitate cu orientările CEPEJ SATURN.

Din ce în ce mai multe state și entități, chiar dacă numărul lor este încă scăzut (6 în ediția din 2008, 14 pentru acest exercițiu de evaluare) sunt obligate să ofere informații privind intervalele de timp ale procedurilor, cel puțin în anumite circumstanțe speciale. Anumite state și entități folosesc audieri pregătitoare sau instrumente similare pentru, *inter alia*, a informa părțile privind dinamica soluționării dosarelor lor. (**Albania, Danemarca, Estonia, Finlanda, Italia, Lituania, Norvegia, Romania, Slovacia, Suedia, UK-Anglia și Țara Galilor**), iar alte țări au implementat instrumente pentru a urmări procedura online (**Letonia, Turcia, Israel**). Unele au inclus în lege termene limită pentru anumite proceduri sau etape din cadrul procedurilor (**Armenia, Norvegia, Romania**).

⁶² Serviciul "Track court proceedings" din Letonia este gratuit, fiind disponibil publicului larg prin intermediul portalului instanțelor (www.tiesas.lv) și permite urmărirea oricărei proceduri din instanță pentru orice instanță din Letonia. Informația este disponibilă cu privire la stadiul actual al oricărei proceduri judiciare – nume și date de contact ale instanței, judecătorul desemnat, ședințe de judecată programate, cererile înregistrate, deciziile adoptate în cadrul procedurii (fără textul complet) și informații privind procedura dosarelor în alte instanțe. Informația este disponibilă public, fără ca datele personale să fie divulgate.

⁶³ Instrumentul informatic pentru sistemul judiciar UYAP permite cetățenilor, inclusiv victimelor, să acceseze informații despre dosarele lor prin utilizarea unui portal al cetățenilor. Cetățenii se pot loga în sistem fie printr-o semnătură electronică, fie prin utilizarea numărului de identificare național. Suplimentar, victimele, părțile și orice alte persoane, care s-au înscris în sistemul de informații SMS al UYAP, primesc informații despre dosare și proceduri printr-un SMS. A se vedea <https://vatandas.uyap.gov.tr/index.html>

⁶⁴ Sistemul online de informații MENA oferă victimelor infracțiunilor informații actualizate privind aspecte precum: stadiul plângerii pe care au înregistrat-o la poliție, cui i-a fost alocată soluționarea plângerii, locația secției de poliție/a unității de parchet care soluționează plângerea, informații privind făptuitorul sau suspectul (atunci când acest tip de informație este disponibil). Sistemul informează victimele și cu privire la dreptul de a formula un punct de vedere în cadrul diferitelor etape ale procedurilor penale.

⁶⁵ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/saturn-centre-for-judicial-time-management> - Towards European timeframes in judicial proceedings – Implementation guide – Document CEPEJ(2016)5.

Termenele stabilite ar trebui să permită utilizatorilor instanțelor să înțeleagă mai bine administrarea justiției și să aibă așteptări realiste, oferind în același timp administrației instanței o mai bună înțelegere a procedurilor instanțelor. Două exemple ale utilizării tehnologiei informației pentru a ajuta administrația instanțelor, prin intermediul unor instrumente utile și ușor de utilizat care să indice modul de funcționare al instanțelor, sunt date de finalişti competiției: **Slovenia**⁶⁶ și **Azerbaidjan**.⁶⁷

Informații privind victimele infracțiunilor

Aproape toate statele și entitățile în cauză, cu excepția **Andorrei, Armeniei, Georgiei și Muntenegrului**, au înființat sisteme de informare gratuite pentru victimele infracțiunilor. Astfel de sisteme includ broșuri de informare, website-uri și formulare specifice, precum și linkuri către organizații guvernamentale și neguvernamentale care au ca obiect de activitate sprijinirea victimelor infracțiunilor. Un exemplu este organizația Victim Support Europe, care oferă informații practice și sprijin pentru victimele din cadrul Uniunii Europene.⁶⁸

Întrucât informațiile furnizate în timp util pot fi cruciale, anumite state și entități au înființat linii telefonice dedicate pentru sprijinirea victimelor (spre exemplu, **Albania, Austria, Croația, Franța, Ungaria, Irlanda, Letonia, Republica Moldova, România și Israel**). Sprijinirea victimelor necesită o abordare cuprinzătoare, care implică nu doar sistemul judiciar, ci și alte instituții, precum poliția, sistemul național de sănătate, serviciile sociale, serviciile de asistență psihologică etc. Țările care au înființat astfel de sisteme multidimensionale și interdisciplinare pentru a coordona mai bine sarcinile și serviciile judiciare și nejudiciare includ **Belgia**⁶⁹, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**⁷⁰, **Croația**⁷¹, **Danemarca**⁷², **Finlanda**⁷³, **Franța**⁷⁴, **Irlanda**⁷⁵, **Letonia**⁷⁶, **Lituania**, **Luxembourg**, **Malta**⁷⁷, **Monaco**, **Olanda**⁷⁸, **Norvegia**, **Polonia**⁷⁹, **România**, **Federația Rusă**⁸⁰, **Serbia**, **Slovacia**⁸¹, **Slovenia**⁸², **Spania**, **Suedia**⁸³, **Elveția**⁸⁴, **Turcia**⁸⁵, **UK-Anglia și Țara Galilor**⁸⁶, **UK- Scoția**⁸⁷ și **Israel**⁸⁸. Deoarece statele și entitățile reprezintă un mediu din ce în ce mai interconectat, este recomandabil ca informația să fie disponibilă în diferite limbi (spre exemplu **Finlanda**).

Persoanele vulnerabile

Se acordă o atenție specială copiilor și minorilor, minorităților etnice, persoanelor cu dizabilități, victimelor infracțiunilor sexuale și violenței domestice, precum și victimelor traficului de ființe umane sau terorism. Majoritatea statelor și entităților oferă mecanisme de informare pentru categoriile de utilizatori menționate, în special pentru minori (39), victimele violenței domestice (37) și victimele violenței sexuale (36). Proceduri speciale în timpul audierilor și alte proceduri specifice sunt disponibile în majoritatea țărilor pentru următoarele cinci categorii:

⁶⁶ A se vedea "The judicial data warehouse and performance dashboards" (2012): <https://rm.coe.int/judicial-data-warehouse-and-performance-dashboards-supreme-court-of-sl/168078b0cb>

⁶⁷ A se vedea "Court pulse, the management revolution" (2017): <https://rm.coe.int/court-pulse-the-management-revolution-sharing-best-practice-of-azerbai/168078aa8e>

⁶⁸ A se vedea <http://victimsupport.eu/>, care include și o prezentare video

⁶⁹ A se vedea https://www.belgium.be/fr/justice/victime/aide_aux_victimes/services_d_aide_aux_victimes

⁷⁰ A se vedea <http://www.compensation.bg/en>

⁷¹ A se vedea <https://pravosudje.gov.hr/podrska-zrtvama-i-svjedocima/6156>

⁷² Asociația Danish Victim este o organizație independentă care este finanțată *inter alia* de Consiliul Fondului Victimelor Daneze, care la rândul său este finanțat prin plăți fixe de către fiecare persoană condamnată pentru o infracțiune sau încălcare a codului rutier.

⁷³ A se vedea <https://www.riku.fi/en/home/>, <http://oikeus.fi/en/index/esitteet/josjoudutrikoksenuhriksi/apuajatuksia.html> and https://oikeus.fi/material/attachments/oikeus/tietoarikoksenuhriksista2017/6hnlPe2j/Rights_of_a_Crime_Victim.pdf.

⁷⁴ A se vedea <https://www.gouvernement.fr/guide-victimes>

⁷⁵ A se vedea www.victimsofcrime.ie

⁷⁶ A se vedea <http://www.cietusajiem.lv/en/> and <http://www.jpa.gov.lv/par-mums-eng>

⁷⁷ A se vedea www.victimsupport.org.mt

⁷⁸ A se vedea www.slachtofferhulp.nl/

⁷⁹ A se vedea www.pokrzywdzeni.gov.pl

⁸⁰ A se vedea <http://soprotivlenie.org>

⁸¹ A se vedea <http://www.pomocobetiam.sk>

⁸² A se vedea <https://www.policija.si/en/index.php/prevention/105-when-i-become-a-victim-of-a-crime>

⁸³ A se vedea <https://www.brottsoffermyndigheten.se/en>

⁸⁴ A se vedea <http://www.centrelavi-ge.ch/index.php?q=category/theme/centres-lavi-de-suisse>

⁸⁵ A se vedea http://www.hukukiyarim.gov.tr/legal_aid/ și <http://www.magdur.adalet.gov.tr/>

⁸⁶ A se vedea <https://www.victimsupport.org.uk>

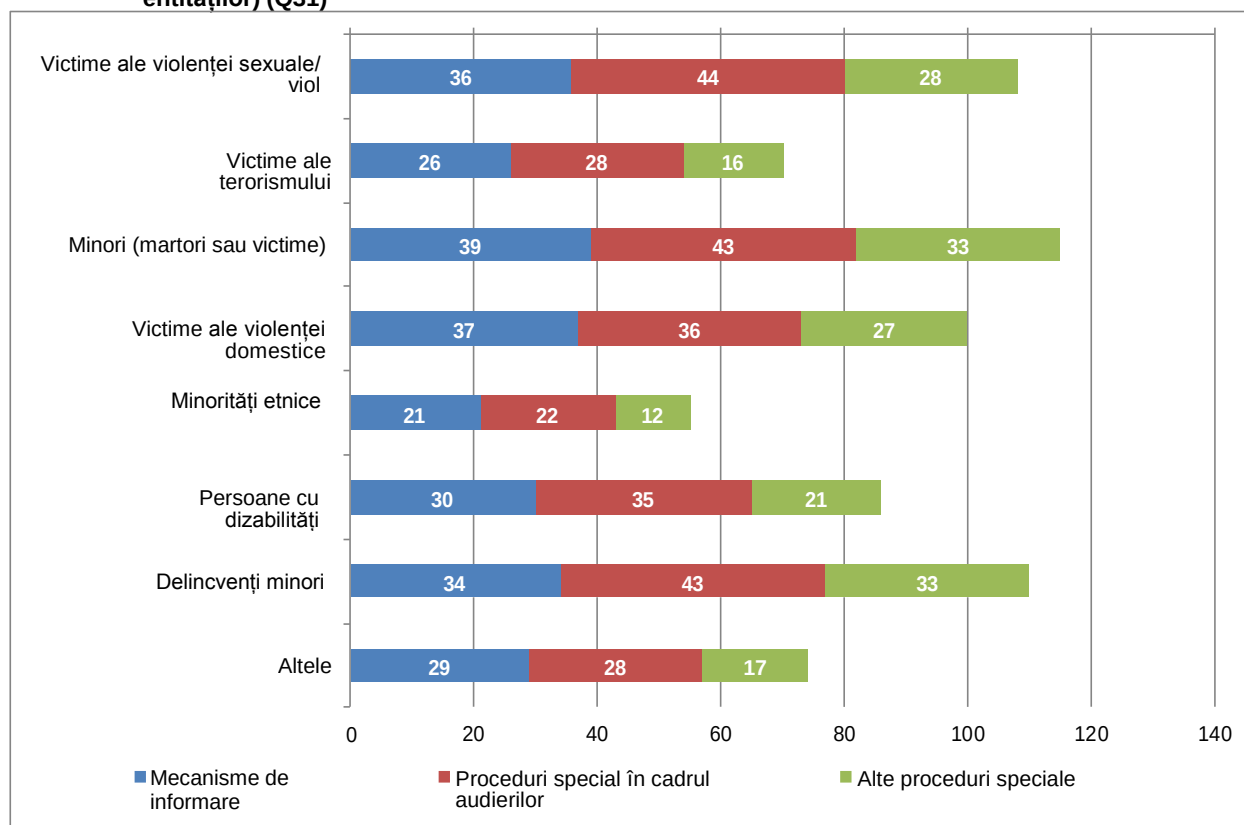
⁸⁷ A se vedea <https://www.mygov.scot/crime-justice-and-the-law/>

⁸⁸ A se vedea https://www.gov.il/en/service/information_system_for_victims_of_crime

victime ale violenței sexuale (44 + 28), minori (43 + 33), delincvenți minori (43 + 33), victime ale violenței domestice (36 + 27) și persoane cu dizabilități (35 + 21).

Victimele și martorii, precum și membrii familiilor acestora ar trebui să primească sprijin adecvat, informații și protecție, nu numai înainte și în timpul procesului, ci și după ce acesta s-a încheiat. Aceștia ar trebui să fie tratați cu demnitate și respect, să fie în totalitate conștienți de drepturile lor și să poată să participe la procedură și, dacă este cazul, să primească o compensare echitabilă.

Figura 4.18 Proceduri favorabile în cadrul procedurilor judiciare pentru persoanele vulnerabile (numărul statelor / entităților) (Q31)

Din ce în ce mai multe documente și inițiative naționale și internaționale prin care se cere protecția, sprijinul și informarea adecvată a victimelor dovedesc un nivel în creștere al atenției acordate victimelor de către serviciile publice de justiție din Europa.

CEPEJ invită statele și entitățile să ofere utilizatorilor instanțelor informații relevante, precise, ușor de înțeles și actualizate cu privire la tipul și durata procedurilor din instanțe. Utilizarea noilor tehnologii oferă diferite canale de comunicare și permite informarea automată și personalizată. Trebuie acordată atenție specială pentru informarea și sprijinirea categoriilor vulnerabile de utilizatori ai instanțelor, precum victimele, copiii și persoanele cu dizabilități.

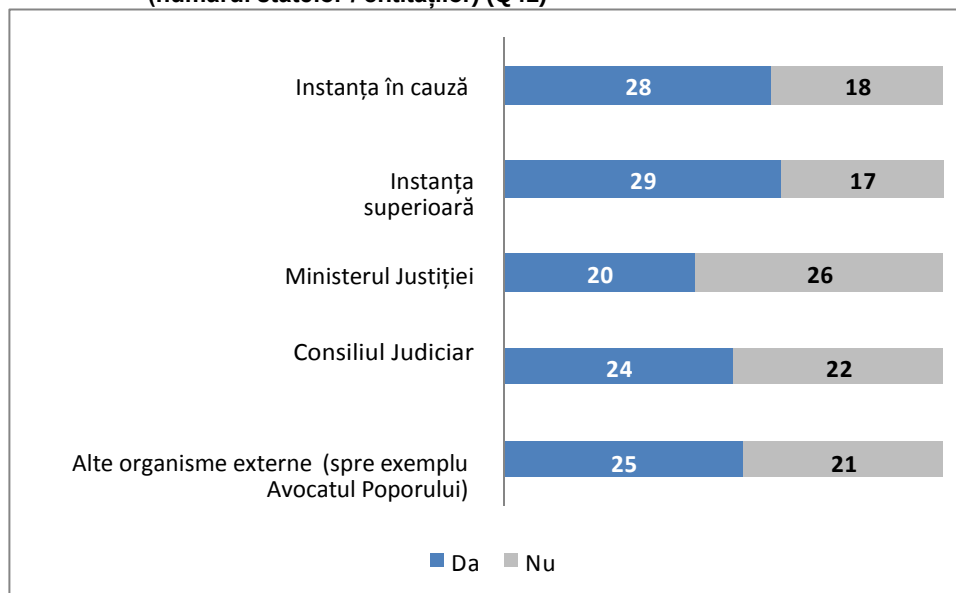
4.3.2 Procedurile de depunere a plângerilor și sistemele de compensare

Procedurile de depunere a plângerilor

În afara căilor de atac obișnuite sau extraordinare care vizează hotărârile judecătorești individuale, sistemele judiciare oferă utilizatorilor instanțelor diferite posibilități de a contesta modul de administrare al justiției. Aceste proceduri sunt diferite, fiind inițiate și administrate de diferite instituții. În cadrul tuturor acestor proceduri trebuie să se acorde o atenție specială menținerii independenței judecătorilor în procedura de adoptare a deciziilor.

Majoritatea statelor și entităților au instituit proceduri privind funcționarea sistemului judiciar chiar prin intermediul sistemului însuși – fie prin intermediul instanței în cauză (28), fie prin intermediul unei instanțe superioare (29). Plângerile pot fi adresate către Consiliul Judiciar (24), Ministerul Justiției (20) sau alte organisme externe precum Avocatul Poporului (24). Termenele pentru soluționarea plângerilor sunt obișnuite pentru organismele judiciare. Datele privind numărul plângerilor sau despăgubirile acordate sunt foarte limitate.

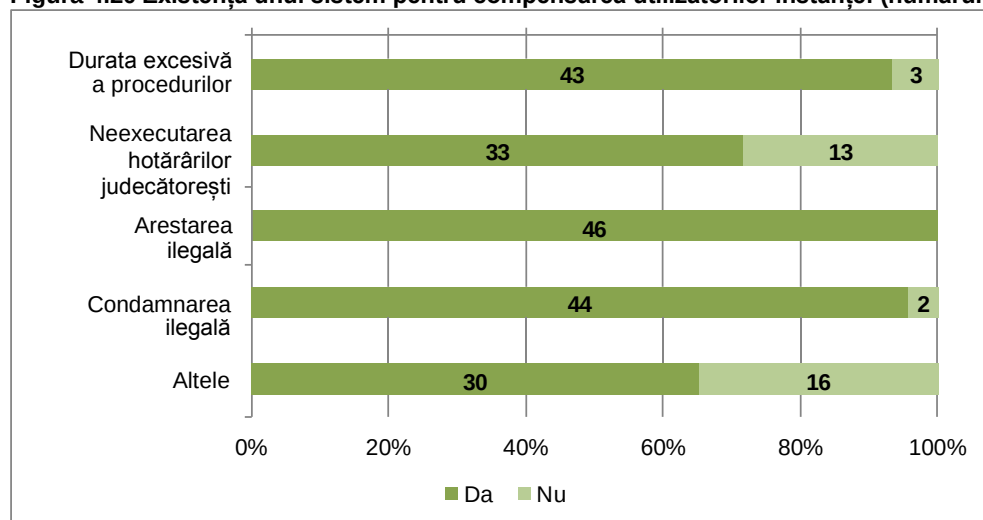
Figura 4.19 Autoritatea responsabilă pentru soluționarea plângerilor privind funcționarea sistemului judiciar (numărul statelor / entităților) (Q41)

Sistemele de compensare

Toate statele și entitățile în cauză au înființat sisteme specifice prin care este posibil ca utilizatorii instanței să fie compensați pentru disfuncționalitățile din cadrul instanței care le-au produs un prejudiciu.

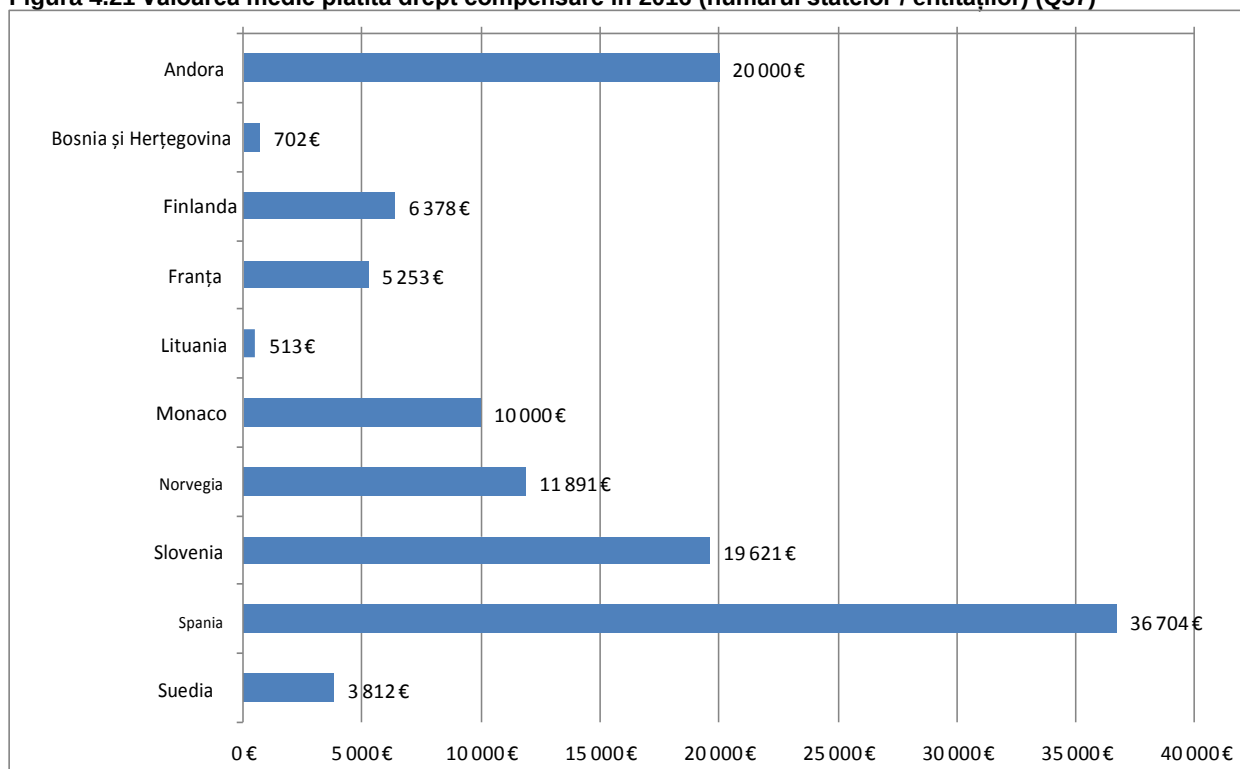
Figura 4.20 Existența unui sistem pentru compensarea utilizatorilor instanței (numărul statelor / entităților) (Q37)

În domeniul dreptului penal, arestarea ilegală și condamnarea ilegală pot fi compensate în aproape toate statele membre. Totuși, datele disponibile sunt limitate în ceea ce privește numărul cererilor de compensare, numărul de decizii în favoarea celui care a făcut plângerea, valoarea despăgubirilor acordate, deoarece mai mult de 75% dintre state și entități nu au putut să ofere astfel de date. Reiese clar din informațiile furnizate de câteva state și entități că informațiile variază considerabil.

CEPEJ invite statele și entitățile să ofere date mai detaliate cu privire la astfel de proceduri, care ar putea să ducă la o mai bună comparație între sistemele judiciare.

Figura 4.21 Valoarea medie plătită drept compensare în 2016 (numărul statelor / entităților) (Q37)

Durata excesivă a procedurilor judiciare, care rămâne principalul motiv invocat în cererile depuse în conformitate cu articolul 6 al CEDO de către persoanele care se adresează Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), face obiectul compensărilor în majoritatea statelor și entităților (43). În mod similar cu practica CEDO, statele nu au cifre absolute care să stabilească ce reprezintă o durată excesivă a procedurilor, deoarece toate circumstanțele dosarului trebuie să fie avute în vedere, inclusiv complexitatea cauzei, conduita autorităților și comportamentul solicitantului care ar fi putut să ducă la prelungirea duratei procedurilor.⁸⁹ Al doilea motiv principal invocat de solicitanți în legătură cu articolul 6 CEDO se referă la neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate de instanțele naționale; această disfuncționalitate poate să constituie subiect al compensării în mai mult de jumătate dintre statele și entitățile în cauză (33). În mod similar cu datele privind arestarea ilegală și condamnarea ilegală, doar o treime din state sau entități au furnizat date privind numărul procedurilor sau cuantumul sumelor acordate pentru durata excesivă a procedurilor și neexecutarea hotărârilor judecătorești (**Andorra, Bosnia și Herțegovina, Croația, Finlanda, Franța, Italia, Letonia, Lituania, Monaco, Muntenegru, Norvegia, Federația Rusă, Serbia, Slovenia, Suedia, “fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”**). Unele state se bazează pe o examinare de la caz la caz a despăgubirii, altele au înființat o schemă națională. În unele cazuri, valoarea acordată poate să fie stabilită în funcție de tipul abuzului (spre exemplu, o sumă fixă pe zi în cazul arestului ilegal) sau poate să aibă o limită superioară (spre exemplu **Croația, Finlanda**).

Aproape toate statele sau entitățile (45) au stabilit un sistem de compensare pentru victimele infracțiunilor. În jumătate din state și entități (23) este necesară o hotărâre judecătorească în cadrul procedurii privind compensarea. Compensarea poate să provină dintr-un fond public (40) sau dintr-un fond privat (1) iar în majoritatea țărilor despăgubirea pentru paguba suferită și dobânzile provin de la persoana responsabilă (31).

4.3.3 Sondaje privind satisfacția utilizatorilor instanței

Deoarece sistemul judiciar reprezintă o ramură independentă a puterii statului este esențial ca sistemele judiciare să comunice cu părțile interesate pentru a le înțelege nevoile și așteptările. Prin includerea utilizatorilor instanței în activitatea lor, sistemele judiciare își dovedesc legitimitatea și consolidează încrederea.

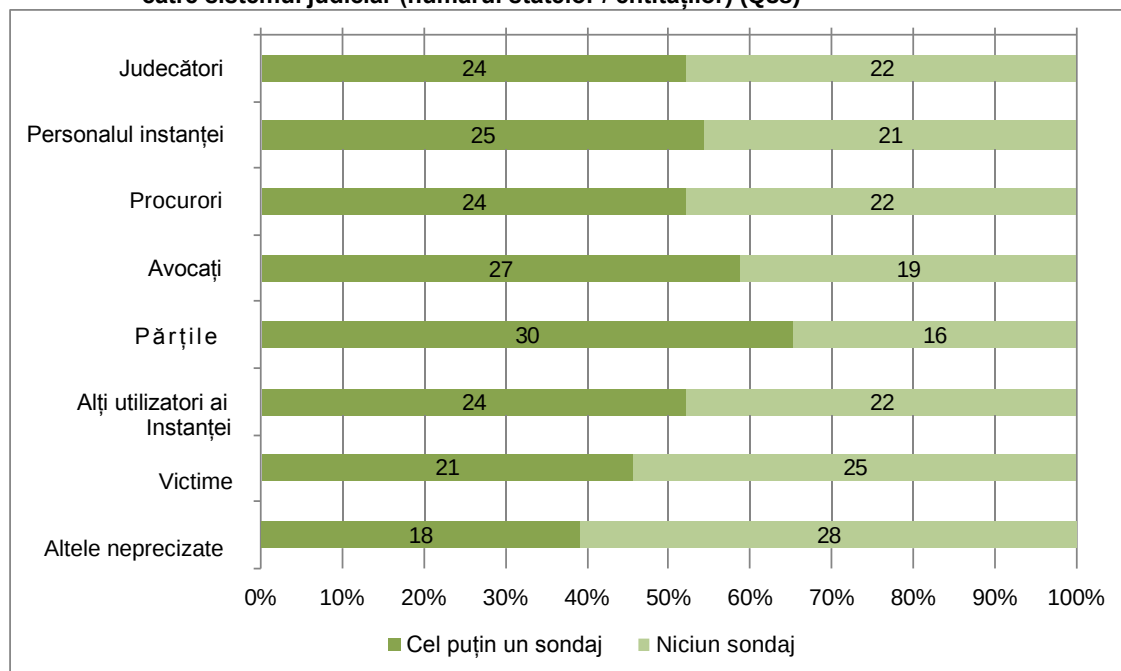
⁸⁹ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-studies> - Durata procedurilor judiciare în statele membre ale Consiliului Europei pe baza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (2003, revizuit în 2011) – Studii CEPEJ nr.3. A se vedea și Studiul privind durata procedurilor în cadrul instanțelor de apel și al instanțelor supreme în statele membre ale Consiliului Europei – Ediția 2015 (cu date din 2006-2012) – Studii CEPEJ nr.17.

Sondajele privind satisfacția utilizatorilor reprezintă un instrument important pentru politica de calitate a sistemului judiciar, utilizate pentru a măsura percepția părților interesate. Aceste sondaje pot fi direcționate către diferite părți interesate (justițiabili, practicieni ai dreptului – avocați, procurori -, experți, interpreți, publicul larg, judecători și personalul instanței, anumite categorii de utilizatori ai instanțelor, precum copii, victime, persoane cu dizabilități, etc). Metodele pentru colectarea informațiilor pot să difere considerabil – de la interviuri cantitative prin telefon, chestionare online, chestionare tipărite local, la diferite abordări calitative precum ateliere de lucru, grupuri de reflecție, interviuri concentrate pe o anumită temă, observare, analize ale activității în social media, etc. Fiecare metodă are avantajele și dezavantajele ei, fiecare măsurând anumite aspecte ale calității judiciare (nivelul de satisfacție privind serviciile pentru persoane care au avut o interacțiune reală cu instanța, pe de o parte și încrederea în sistemul judiciar al publicului larg, pe de altă parte).

Pentru a ajuta statele și entitățile sau instanțele individuale să deruleze sondaje privind satisfacția, CEPEJ a adoptat un model de raport cu un chestionar model pentru utilizatorii instanțelor și avocați, însoțit de un ghid metodologic.⁹⁰ Documentul prezintă abordări ale diferitelor țări și, construind pe experiența acestora, propune o versiune model a diferitelor întrebări. Aceste întrebări se referă la clădirile instanțelor, la organizarea activității, disponibilitatea informațiilor, nivelul serviciului și expertiza oferită de judecători și personalul instanței, promptitudinea și ușurința de înțelegere a hotărârilor judecătorești, etc. Statele nu sunt invitate doar să măsoare activitatea diferitelor aspecte ale serviciului judiciar, ci pot să măsoare și importanța fiecărei caracteristici, oferind astfel administrației instanțelor informații mai precise cu privire la nevoile utilizatorilor instanței și ghidând astfel activitățile pe termen scurt și lung ale instanțelor pentru a răspunde acestor nevoi.

Sondajele privind utilizatorii instanțelor pot fi derulate în cadrul unei instanțe, a unei regiuni sau la nivelul statului (în funcție de organizarea sistemului judiciar, de existența unor instanțe specializate, etc). Ceea ce este esențial este ca aceste sondaje să fie derulate periodic, astfel încât evoluția satisfacției cu privire la aspecte specifice ale serviciilor instanțelor să poată să fie observate și, pe baza analizei rezultatelor, să poată fi planificate măsuri specifice de îmbunătățire. Derularea doar o dată a unui sondaj privind utilizatorii instanțelor sau fără utilizarea rezultatelor pentru a planifica și implementa proiecte și acțiuni ulterioare pe baza acestora (precum propuneri pentru schimbări legislative, stabilirea necesarului de formare pentru judecători și personalul auxiliar) face ca acest instrument și această activitate, importante din punct de vedere strategic, să devină lipsite de conținut și aproape inutile. Bunele practici arată că demersurile bine planificate și organizate pentru a înțelege și a aborda nevoile utilizatorilor instanțelor nu doar că îmbunătățesc serviciul din perspectiva utilizatorilor, ci și comunicarea și satisfacția judecătorilor și a personalului instanței.

Figura 4.22 Existența unor sondaje pentru măsurarea încrederii în justiție și satisfacția față de serviciile oferite de către sistemul judiciar (numărul statelor / entităților) (Q38)

⁹⁰ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-work/quality-of-justice> - Raport referitor la derularea sondajelor privind satisfacția utilizatorilor instanțelor în statele membre ale Consiliului Europei - Document CEPEJ(2010)2 – Studii CEPEJ Nr. 15. A se vedea și Manualul pentru derularea sondajelor privind satisfacția utilizatorilor instanțelor în statele membre ale Consiliului Europei – Document CEPEJ(12/2016) și Lista de verificare pentru îndrumarea instanțelor în cadrul derulării sondajelor privind satisfacția utilizatorilor instanțelor – Document CEPEJ(12/2013).

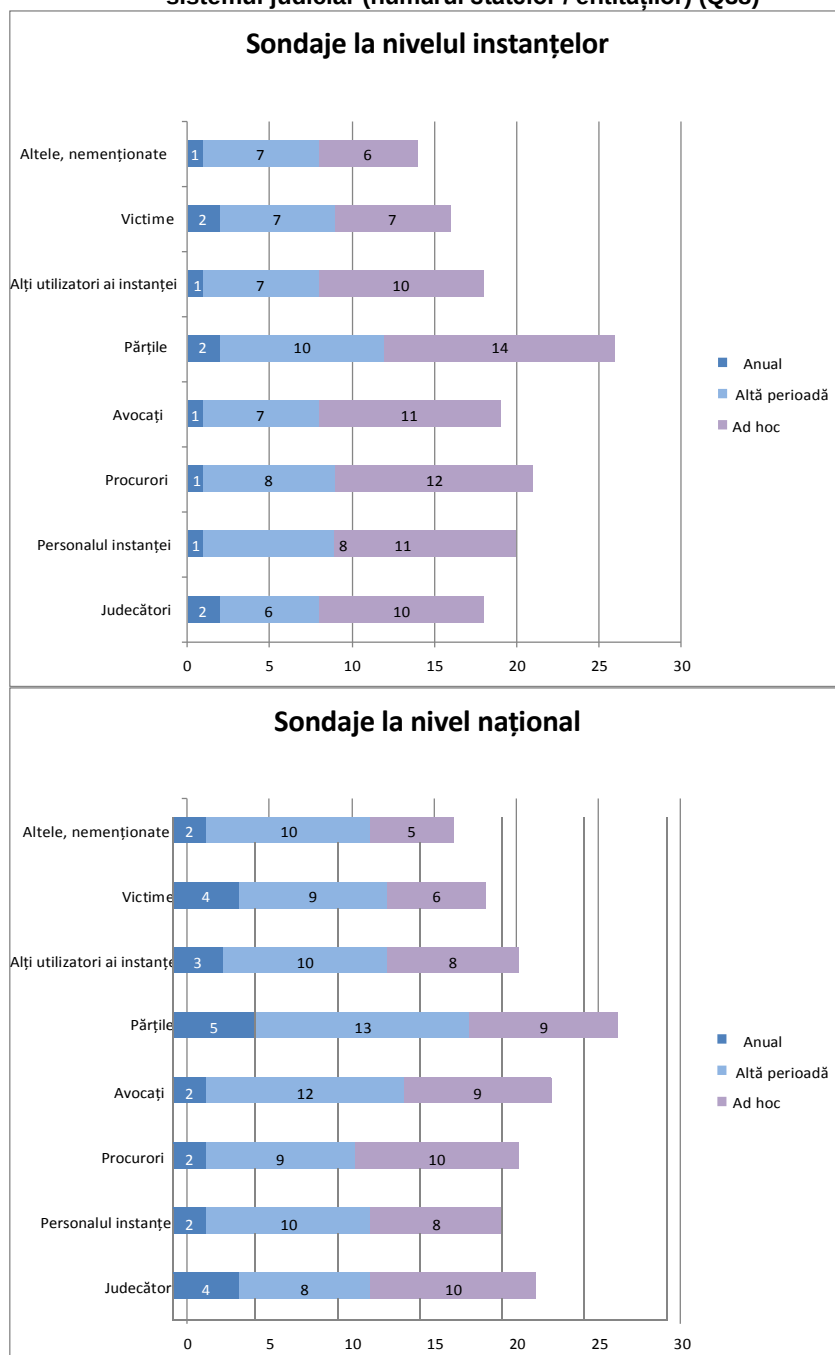
Tabelul 4.23 Implementarea sondajelor pentru măsurarea încrederii în justiție și a satisfacției privind serviciile oferite de sistemul judiciar (Q38)

State	Sondaje privind satisfacția, pentru							
	Judecători	Personalul instanței	Procurori	Avocați	Părți	Alți utilizatori ai instanței	Victime	Altele, nemenționate
Albania								
Andora								
Armenia								
Austria								
Azerbaidjan								
Belgia								
Bosnia și Herțegovina								
Bulgaria								
Croația								
Cipru								
Republica Cehă								
Danemarca								
Estonia								
Finlanda								
Franța								
Georgia								
Germania								
Grecia								
Ungaria								
Islanda								
Irlanda								
Italia								
Letonia								
Lituania								
Luxembourg								
Malta								
Republica Moldova								
Monaco								
Muntenegru								
Olanda								
Norvegia								
Polonia								
Portugalia								
România								
Federația Rusă								
Serbia								
Slovacia								
Slovenia								
Spania								
Suedia								
Elveția								
FRI Macedonia								
Turcia								
Ucraina								
UK-Anglia și Țara Galilor								
UK-Scoția								
Israel								
Maroc								
Cel puțin un sondaj	24	25	24	27	30	24	21	18
Niciun sondaj	22	21	22	19	16	22	25	28

În fiecare an din ce în ce mai multe state și entități decid să deruleze sondaje pentru sondarea satisfacției. În anul 2016, 35 de state și entități au înființat mecanisme pentru a evalua percepția utilizatorilor instanțelor cu privire la serviciile oferite de sistemul judiciar. Doar 11 state și entități nu au raportat o astfel de activitate (**Andorra, Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Estonia, Georgia, Germania, Grecia, Italia, Luxembourg și UK-Scoția**). Aceste sondaje sunt în principal adresate părților (30), practicienilor în drept – avocați (27) și procurorilor (24). O altă categorie importantă care nu ar trebui exclusă este formată din judecători (24) și personalul instanței (25). Alte sondaje includ și victimele (21) sau alți utilizatori ai instanțelor (24) sau alte categorii specifice care nu sunt menționate (18).

Atenția acordată părților, avocaților și procurorilor este evidentă atât din sondajele derulate la nivel național, cât și din cele derulate la nivelul instanțelor. Frecvența diferă considerabil – unele sunt derulate periodic la fiecare câțiva ani, altele sunt derulate *ad hoc* doar pentru anumite instanțe sau subiecte. În timp ce sondajele naționale sunt de regulă periodice, sondajele la nivelul instanțelor sunt cel mai adesea derulate *ad hoc*.

Figura 4.24 Frecvența sondajelor pentru măsurarea încrederii în justiție și a încrederii în serviciile oferite de sistemul judiciar (numărul statelor / entităților) (Q38)

Un exemplu de abordare cuprinzătoare a sondajului privind satisfacția utilizatorilor instanțelor este oferit de **Slovenia**. Sondaje cantitative ample privind gradul de satisfacție în ceea ce privește funcționarea instanțelor din **Slovenia** sunt derulate de instituții de învățământ superior, fiind planificate ca o activitate bianuală la nivel național (2013, 2015, 2017). Sondajele vizează publicul larg, utilizatorii instanțelor din toată țara (neprofesioniști – părți și alte persoane prezente în cadrul instanțelor, inclusiv victime), practicieni ai dreptului (avocați și procurori) și angajați (judecători și personal din cadrul instanței). O analiză amplă și rezultatele complete ale tuturor sondajelor sunt publicate pe site-ul sistemului judiciar sloven⁹¹. Pentru a completa cercetarea cantitativă, în anul 2017 a fost introdus un studiu calitativ privind corectitudinea procedurală și activitățile de comunicare, inclusiv ateliere de lucru cu diferite părți interesate, interviuri aprofundate cu utilizatori ai instanțelor, observări în

⁹¹ A se vedea http://www.sodisce.si/sodna_uprava/statistika_in_letna_porocila/zadovoljstvo_javnosti/ (deocamdată disponibil doar în limba slovenă)

incinta instanțelor și analize ale social media. Rezultatele acestor sondaje servesc drept fundament pentru activități și proiecte specifice (precum ghiduri simplificate privind rolul și procedurile instanțelor), îmbunătățirea semnalizării în cadrul clădirilor instanțelor), deoarece astfel de cercetări permit administrației instanțelor să identifice în detaliu potențialele domenii în care se pot aduce îmbunătățiri.

Nu toate statele și entitățile care derulează sondaje publică rezultatele acestora (se publică în **Armenia, Germania, Islanda, Letonia, Lituania, Muntenegru, Norvegia, Portugalia, România, Serbia, Slovenia, Spania, Suedia, UK-Anglia și Țara Galilor, UK-Scoția, Israel**). Așa cum s-a precizat deja, frecvența sondajelor și activitățile ulterioare sunt cruciale pentru succesul sondajelor privind utilizatorii instanțelor.

CEPEJ sprijină utilizarea sondajelor în rândul utilizatorilor instanțelor și invite statele și entitățile să deruleze sondaje periodice pentru diferite categorii de utilizatori ai instanțelor la nivelul instanțelor individuale și la nivel național și să publice rezultatele acestora. Deschiderea dialogului dintre instanțe și utilizatori îmbunătățește comunicarea, contribuie la furnizarea unui serviciu mai bun, consolidează și afirmă legitimitatea și responsabilitatea publică a sistemului judiciar.

4.3.4 Monitorizarea încălcărilor articolului 6 CEDO

Unul dintre elementele esențiale pentru buna funcționare a instanțelor este salvagardarea dreptului fundamental la un proces echitabil într-un termen rezonabil. Acest principiu trebuie să fie luat pe deplin în considerare atunci când se administrează volumul de activitate al unei instanțe, durata procedurilor și măsurile specifice pentru reducerea duratei acestora și pentru a îmbunătăți eficiența și eficacitatea acestora.⁹² Consiliul Europei și CEDO acordă atenție deosebită "termenului rezonabil" al procedurilor judiciare și executării efective a hotărârilor judecătorești. Unul dintre obiectivele CEPEJ constă în prevenirea plângerilor către CEDO din cauza funcționării defectuoase a sistemelor judiciare, prin acordarea de asistență pentru îmbunătățirea funcționării justiției în statele europene. CEDO și-a motivat câteva din hotărârile pronunțate pe anumite aspecte din activitatea CEPEJ, în special cele referitoare la prevenirea încălcării cerinței privind termenul rezonabil al procedurilor.⁹³

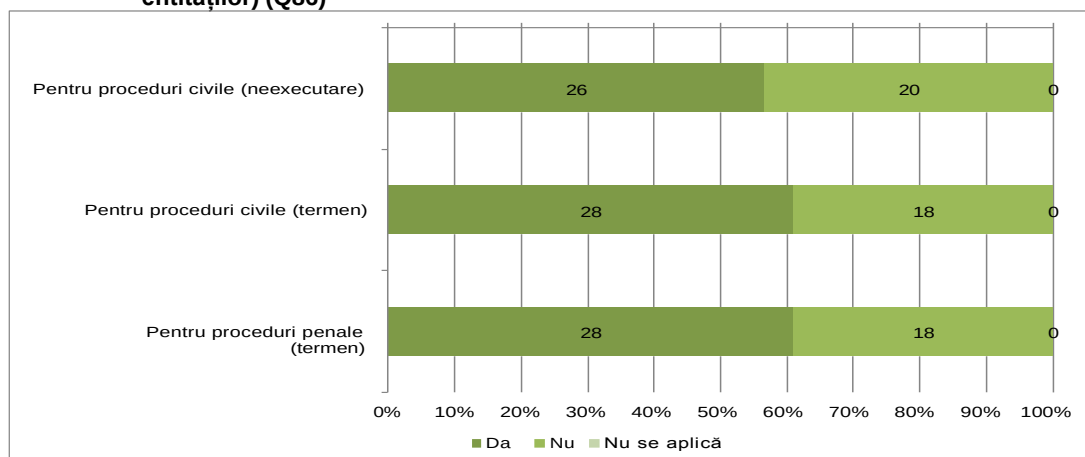
În mai multe rânduri CEDO a apreciat că una din modalitățile pentru garantarea eficienței și credibilității sistemelor judiciare este de a asigura că un dosar este soluționat într-un termen rezonabil (*H. v. Franța*, Nr. 10073/82, din 24 octombrie 1989). Mai recent, Curtea a precizat că "întârzierile semnificative și repetate în administrarea justiției au constituit un motiv de îngrijorare deosebită, având potențialul de a submina încrederea publică în eficiența sistemului judiciar" și că, în situații excepționale, "absența nejustificată a unei hotărâri a instanței, pentru o perioadă deosebit de extinsă, ar putea să reprezinte, în practică, o denegare de dreptate" (*Glykantzi v. Grecia*, Nr. 40150/09, din 30 octombrie 2012). În ceea ce privește dreptul la punerea în aplicare a justiției, Curtea a afirmat că garantarea "dreptului la instanță" ar fi "iluzoriu dacă sistemul național al statului contractant ar permite ca o hotărâre judecătorească finală și obligatorie ar rămâne fără efecte, în detrimentul uneia dintre părți". În consecință, executarea unei hotărâri pronunțate de orice instanță "trebuie privită ca o parte integrală a "procesului" în sensul articolului 6 [al Convenției]" (*Hornsby v. Grecia*, 19 martie 1997).

CEPEJ sprijină statele în crearea unor sisteme de monitorizare privind încălcarea articolului 6 CEDO. Din ce în ce mai multe state și entități au înființat asemenea mecanisme privind încălcarea termenelor, atât pentru procedurile civile cât și pentru procedurile penale(28), dar și pentru monitorizarea neexecutării hotărârilor judecătorești în procedurile civile (26).

⁹² A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/cepej-studies> - Durata procedurilor judecătorești în statele membre ale Consiliului Europei, pe baza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului (2003, revizuit în 2011) –Studii CEPEJ Nr. 3.

⁹³ A se vedea <https://www.coe.int/en/web/cepej/documentation/echr-judgements>.

Figura 4.25 Existența unui sistem de monitorizare privind încălcările articolului 6 CEDO (numărul statelor / entităților) (Q86)

Statele și entitățile au fost invitate să ofere informații privind dosarele aflate pe rolul CEDO în conformitate cu articolul 6 CEDO, dosarele aflate pe rolul instanțelor naționale și măsurile adoptate pentru promovarea unor proceduri eficiente ale instanțelor.

Majoritatea statelor și entităților au raportat înființarea unor mecanisme pentru a adopta măsuri individuale, dar și măsuri generale destinate să prevină încălcări suplimentare. Anumite țări au înființat mecanisme legislative pentru a accelera procedurile (spre exemplu, **Republica Moldova, Muntenegru, Federația Rusă, Slovenia și Spania**) sau pentru a repune pe rol un dosar, în cazul altor încălcări ale articolului 6 (spre exemplu **Georgia, Letonia, Serbia, Slovenia**). Deși astfel de remedii nu reprezintă un sistem de monitorizare *per se*, acestea pot să instituie o cale de atac pentru persoanele ale căror drepturi s-a constatat că au fost încălcate, astfel încât să facă demersuri pentru remedierea acestei situații, contribuind astfel la eficiența deciziilor CEDO. Alte state au prezentat mecanisme cuprinzătoare pentru prevenirea generală a încălcărilor, precum monitorizarea și diseminarea jurisprudenței CEDO (spre exemplu **Austria, Federația Rusă, Spania și Elveția**), includerea acestora în programele de formare (**Austria**), raportarea către parlamentele naționale sau guvern (spre exemplu **Franța, Italia, Slovacia**), pregătirea unor schimbări sistematice sau planuri de acțiune pentru a preveni alte încălcări, etc. În majoritatea cazurilor, acțiunile sunt adoptate de către Ministerul Justiției sau de Ministerul Afacerilor Externe. Cu toate acestea, în anumite state, astfel de activități sunt promovate de alte instituții sau organisme speciale (spre exemplu Consiliul Experților – reprezentanți ai diferitelor organisme – în **Croația**, Curtea Constituțională în **Malta**, Institutul Danez pentru Drepturile Omului în **Danemarca**, Institutul Național pentru Drepturile Omului în **Norvegia**, Comisia Interministerială în **“Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**).

CEPEJ invită statele și entitățile să continue activitatea pe această temă. Este esențial ca statele și entitățile să poată furniza date cu privire la dosarele împotriva lor aflate pe rolul Curții de la Strasbourg care se referă la articolul 6 CEDO. Asemenea evoluții ale sistemelor statistice reprezintă un instrument esențial pentru remedierea disfuncționalităților evidențiate de Curte și pentru prevenirea unor alte încălcări ale Convenției. CEPEJ sprijină înființarea unor organisme sau grupuri de lucru specifice în cadrul diferitelor ministere și domenii care pot să ia în considerare hotărârile Curții din diferite perspective pentru a asigura implementarea mecanismelor de prevenție la nivel de stat.

Tendințe și concluzii

Nu se poate sublinia îndeajuns importanța includerii utilizatorilor judiciari în activitatea zilnică a sistemului judiciar. Din ce în ce mai multe state și entități oferă utilizatorilor informații specifice, atât în ceea ce privește sistemul judiciar în general, cât și cu privire la procedurile instanței, se adresează categoriilor vulnerabile de utilizatori cu informații și proceduri specifice, oferă posibilitatea de a depune plângeri privind funcționarea sistemului judiciar și de a primi despăgubiri, derulează sondaje privind satisfacția utilizatorilor și creează mecanisme de monitorizare privind încălcarea CEDO.

Pentru a îmbunătăți responsabilitatea socială și încrederea în sistemul judiciar, CEPEJ invite statele și entitățile să aloce resurse și personal pentru o mai bună comunicare cu principalele părți interesate – utilizatorii justiției. Prin utilizarea avantajelor tehnologiei informației, statele pot să informeze mai bine utilizatorii, pot adapta disponibilitatea informației și să creeze o comunicare bidirecțională cu utilizatorii, permițând astfel abordarea problemelor semnalate de utilizatori. Analiza și utilizarea datelor, colectate prin intermediul cercetării calitative și cantitative a satisfacției utilizatorilor instanței, întăresc legitimitatea sistemelor judiciare și ajută conducătorii instanțelor și administrațiile instanțelor să ofere un serviciu de justiție mai bun și mai eficient. Utilizarea sistemelor informatice pentru sprijinirea unor astfel de activități este esențială. Cu toate acestea, este vorba despre justiția procedurală – contactul uman, tratarea cu demnitate și respect a tuturor celor implicați în procedurile judiciare contribuie esențial la adoptarea unor decizii corecte și, pe cale de consecință, la consolidarea încrederii în justiție. Fiecare sistem este constituit din persoane, iar CEPEJ invită statele membre și entitățile să formeze, să sprijine și să investească în fiecare persoană din sistemul judiciar pentru a îmbunătăți calitatea generală a justiției.

Capitolul 5. Eficiența și calitatea activității instanțelor și parchetelor

Eficiența instanțelor are un rol esențial în apărarea statului de drept, asigurând că toate persoanele, instituțiile și entitățile, atât publice cât și private, inclusiv statul, sunt responsabile și garantând în timp util remedii echitabile, corecte și juste. Aceasta sprijină buna guvernare și poate reduce riscul corupției și ajută la consolidarea încrederii în instituții. O instanță eficientă este un ingredient esențial pentru un mediu care permite persoanelor să evolueze prin exercitarea efectivă a drepturilor sociale și economice și care promovează investițiile și încurajează mediul antreprenorial.

Acest capitol oferă date și cifre primare referitoare la funcționarea instanțelor în 48 de state sau entități. Analiza din acest capitol se referă la funcționarea instanțelor de fond, a curților de apel și a curților supreme. Performanța este evaluată în contextul unor sectoare specifice ale justiției, adică în materie penală, civilă (în special în ce privește cauzele civile și comerciale) și administrative, precum și în ceea ce privește anumite categorii de cauze, adică dosare de divorț litigios, concedieri, insolvență, tâlhărie, omor săvârșit cu intenție, dosare referitoare la solicitantii de azil și dosare privind permisul de intrare și de rezidență al cetățenilor străini, înregistrate și soluționate de instanțele de fond.

Informațiile au fost colectate pentru două categorii generale: “alte decât cauzele penale” și “cauze penale” precum și pentru un număr de subcategorii pentru fiecare dintre acestea două.

Categoria “alte decât cauzele penale” cuprinde: dosare litigioase civile (și comerciale); dosare nelitigioase (incluzând dosare generale civile și comerciale nelitigioase și cauze privind alte registre) și dosare privind dreptul administrativ; și alte dosare. Există dificultăți de măsurare relevante referitoare la diferențele dintre țări în ceea ce privește definirea și clasificarea grupelor specifice de cauze. Distincțiile utilizate în chestionarul CEPEJ fac posibilă, într-o anumită măsură, separarea categoriilor și facilitează clasificarea în cadrul fiecărui sistem.

În mod similar, pentru grupul “cauze penale”, având în vedere diferitele clasificări juridice ale infracțiunilor pe care le utilizează fiecare țară, colectarea datelor face diferența între infracțiuni grave și infracțiuni minore (sau contravenții). În acest sens, CEPEJ se bazează pe “European Sourcebook of the Council of Europe” ca ghid comun de referință privind categoriile de cauze penale din majoritatea jurisdicțiilor. Cu toate acestea, informațiile colectate de la state și entități evidențiază diferențe importante în modul în care grupe specifice de cauze sunt calculate în cadrul categoriilor chestionarului CEPEJ; de asemenea, există diferențe în cadrul aceluiași sistem național de-a lungul timpului, în general pentru a se adapta la metodologia CEPEJ. În consecință, comparabilitatea datelor între state și interpretarea variațiilor de-a lungul unei perioade de timp ar trebui interpretată în strânsă legătură cu observațiile oferite de state privind specificul fiecărei jurisdicții (atât în materie civilă, cât și în materie penală).

Capitolul analizează în mod egal toate jurisdicțiile și nu intenționează să promoveze în mod special un anumit tip de sistem judiciar. Cu toate acestea, abordarea sa este inspirată de standardul fundamental al unui proces echitabil într-un termen rezonabil (articolul 6 CEDO), care reprezintă un element esențial pentru buna funcționare a instanțelor. În consecință, pornește de la premisa – deși neexhaustivă – că, indiferent de modelul sistemului național de justiție sau de tradiția juridică pe care este fundamentat, durata procedurilor, numărul cauzelor aflate pe rol și capacitatea instanțelor de a soluționa aceste cauze, reprezintă parametri esențiali pentru evaluarea eficienței unui sistem judiciar.

Indicatorii de performanță CEPEJ privind eficiența instanțelor

Consiliul Europei și Curtea Europeană a Drepturilor Omului acordă o atenție specială “termenului rezonabil” al duratei procedurilor judiciare (*H. v. France*, Nr. 10073/82, 24 octombrie 1989). Curtea, în special, a stabilit *criterii* pentru evaluarea caracterului rezonabil al duratei procedurilor judiciare și *reguli* pentru calcularea duratei procedurilor⁹⁴. Prima categorie include complexitatea dosarului; comportamentul reclamantului; comportamentul autorităților competente; tipul dosarului, care poate implica aspecte de o importanță deosebită pentru reclamant (spre exemplu, litigii de muncă privind concedierea, sau dosare de dreptul familiei privind relațiile dintre copii și părinți). A doua categorie include o indicare a metodelor de calcul pentru durata procedurilor. Spre exemplu, momentul de început pentru calcul în cazul dosarelor civile (în general data la care dosarul a fost înregistrat la instanță) este diferit de cel al dosarelor penale (data de început poate să fie data la care persoana suspectată a fost arestată sau inculpată sau data de la care a început investigația preliminară).

⁹⁴ “Length of court proceedings in the member States of the Council of Europe based on the case law of the European Court of Human Rights”, Françoise Calvez and Nicolas Régis, 2012.

În mod similar, momentul de încheiere se poate referi la data la care hotărârea finală este pronunțată și/sau poate să ia în considerare, în anumite situații, durata procedurilor de executare a hotărârii (*Hornsby v. Grecia*, Nr.18357/91, 19 martie 1997). Aceste elemente oferă un reper util în raport de care poate fi evaluată performanța statului în ceea ce privește eficiența instanțelor (referitor la durata procedurilor).

Suplimentar, ca o specificație a acestora, CEPEJ a instituit doi indicatori pentru a evalua eficiența instanțelor la nivel european. Primul indicator este *rata de soluționare a stocului de cauze pendinte*, care măsoară modul în care instanțele din cadrul unui stat sau al unei entități gestionează volumul de activitate. Al doilea indicator este *timpul de soluționare stocului de cauze pendinte*, care măsoară numărul de zile estimate care sunt necesare pentru a soluționa dosarele aflate pe rol. Cei doi indicatori pot fi studiați împreună pentru a obține o imagine de ansamblu inițială a eficienței instanțelor dintr-o anumită țară. O analiză a evoluției lor în timp permite o mai bună înțelegere a eforturilor sistemului judiciar de a menține și/sau de a îmbunătăți eficiența.

Rata de soluționare (RS)

Rata de soluționare a stocului de cauze pendinte este un raport simplu, obținut prin împărțirea numărului de cauze soluționate la numărul de cauze noi, exprimat printr-un procentaj:

$$\text{Rata de soluționare (\%)} = \frac{\text{Numărul cauzelor soluționate într-un interval}}{\text{Numărul de cauze noi într-un interval}} \times 100$$

O rată de soluționare a stocului de cauze pendinte apropiată de 100% indică capacitatea instanței sau a sistemului judiciar de a soluționa un număr de dosare aproximativ egal cu numărul de dosare noi, într-un anumit interval de timp. O rată de soluționare a stocului de dosare pendinte peste 100% indică capacitatea sistemului de a rezolva mai multe dosare decât cele alocate, reducând astfel numărul cauzelor pendinte la sfârșitul perioadei de evaluare, inclusiv orice restanțe existente. O rată de soluționare a stocului de cauze pendinte de sub 100% apare atunci când numărul dosarelor noi este mai mare decât numărul dosarelor soluționate. În acest caz, numărul total de cauze pendinte va crește.

În esență, rata de soluționare a stocului de cauze pendinte arată modul în care instanța sau sistemul judiciar administrează fluxul de dosare. Acesta permite comparații, chiar și în cazul în care parametrii dosarelor din diferite state nu sunt identice.

Timpul de soluționare (TS)

Timpul de soluționare măsoară timpul teoretic necesar pentru ca un dosar aflat pe rol să fie soluționat în instanță, având în vedere ritmul de activitate curentă al instanțelor din acea țară sau entitate.

Timpul de soluționare poate fi obținut prin împărțirea numărului de dosare nesoluționate la sfârșitul perioadei de referință la numărul de dosare soluționate în același interval, înmulțit cu 365 (zilele anului):

$$\text{Timpul de soluționare} = \frac{\text{Numărul de cauze nesoluționate la sfârșitul unei perioade}}{\text{Numărul de cauze soluționate într-o perioadă}} \times 365$$

Conversia în zile simplifică modalitatea de înțelegere a relației dintre cauzele pendinte și cele soluționate în decursul unui interval de timp. Timpul de soluționare al stocului ar indica, de exemplu, că timpul necesar pentru soluționarea unei cauze pendinte a crescut de la 120 de zile la 150 de zile. Acest lucru permite comparații în cadrul aceleiași jurisdicții, în timp și, cu o anumită prudență, între sistemele judiciare din diferite state sau entități. Este de asemenea relevantă pentru evaluarea eficienței instanței în ceea ce privește standardele stabilite privind durata procedurilor.

Trebuie remarcat că acest indicator nu reprezintă o calculare a timpului mediu necesar pentru a soluționa un dosar, ci doar o estimare teoretică a timpului necesar pentru a soluționa dosarele aflate pe rol. Cu toate acestea, indicatorul nu evidențiază amestecul, concentrarea sau fondul dosarelor. Astfel, spre exemplu, dacă raportul indică că dosarele aflate pe rol vor fi soluționate în 90 de zile, anumite dosare pot fi soluționate în a 10-a zi, iar alte în cea de-a 90-a zi. Pentru a evalua aceste detalii și a face o analiză completă sunt necesare date de la caz la caz care pot fi obținute prin intermediul unor sisteme TCI funcționale. Între timp, această formulă poate să ofere informații valoroase privind durata maximă estimată a dosarelor care sunt încă în curs de soluționare.

5.1 Privire de ansamblu asupra volumului de dosare din instanță

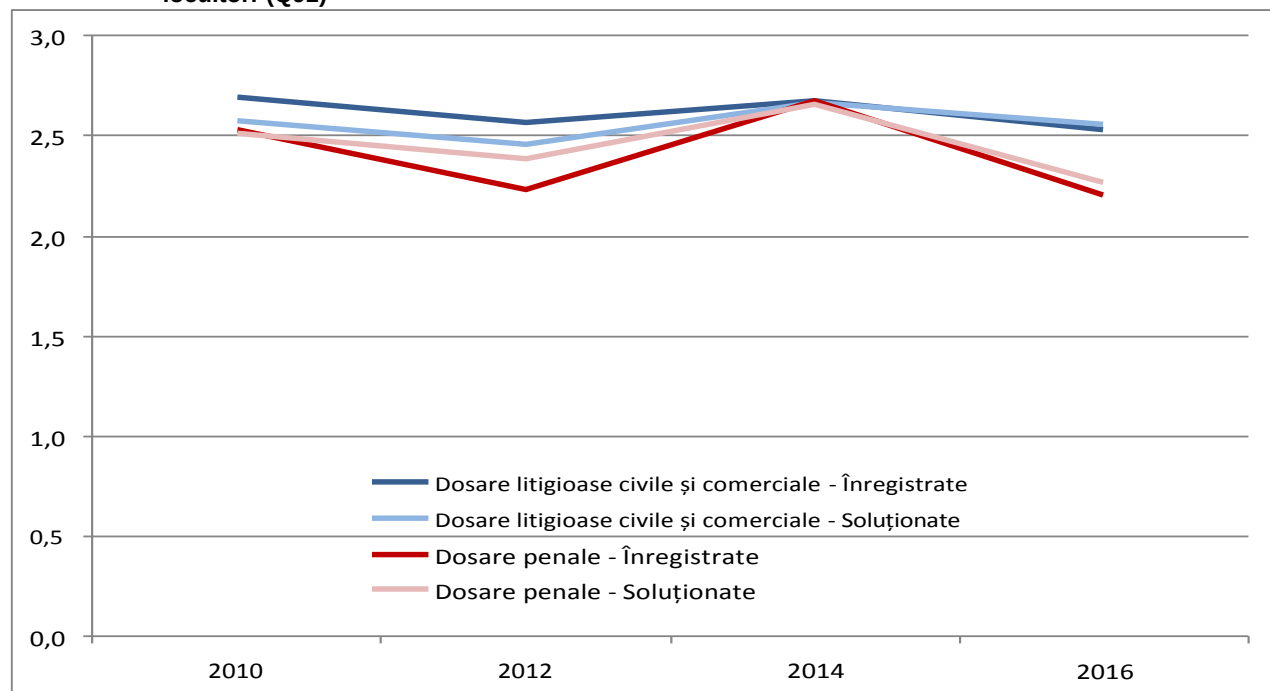
În cadrul evaluării fundamentate pe datele din 2016, 48 de state sau entități au oferit informații cu privire la dosare penale (distribuite pe infracțiuni grave și delict) și la alte dosare în afara celor penale (distribuite pe dosare civile și comerciale litigioase, nelitigioase, administrative și de alt tip). Pentru fiecare dintre aceste categorii, statele și entitățile au raportat un număr de dosare pendinte la începutul anului (1 ianuarie 2016), numărul de dosare noi din timpul anului, numărul de dosare soluționate și numărul de dosare pendinte la sfârșitul anului (31 decembrie 2016). Acest lucru permite evaluarea performanței din perspectiva indicatorilor CEPEJ privind eficiența instanțelor (rata de variație a stocului de cauze pendinte, durata lichidării stocului și numărul de cauze pendinte).

Graficul de mai jos oferă o perspectivă generală a evoluției volumului mediu de dosare pentru cauze penale și cauze civile și comerciale litigioase, la nivelul a trei instanțe – instanță de fond, instanță de apel și înaltă curte – între anul 2010 și anul 2016. Cauzele penale evidențiate cu roșu și cauzele litigioase civile și comerciale marcate cu albastru sunt prezentat separat. După cum se va explica mai jos, acest capitol analizează în principal date privind dosarele litigioase civile și comerciale (în cadrul categoriei "altele decât dosare penale") deoarece astfel se oferă o imagine mai clară pentru comparație.

În funcție de anul evaluării și de instanță, e posibil ca statele sau entitățile să fi raportat că datele sunt indisponibile în ceea ce privește cauzele noi și/sau cauzele soluționate, astfel încât nu sunt incluse în graficul de mai jos.

Notă: Este posibil ca unele dintre evoluțiile observate să fie datorate mai degrabă unor motive tehnice (date rectificate sau calculate diferit de către anumite state sau entități de la un an la altul) decât să fie schimbări reale ale numărului de dosare avute în vedere. Prin urmare, este important ca aceste evoluții să fie analizate cu atenție.

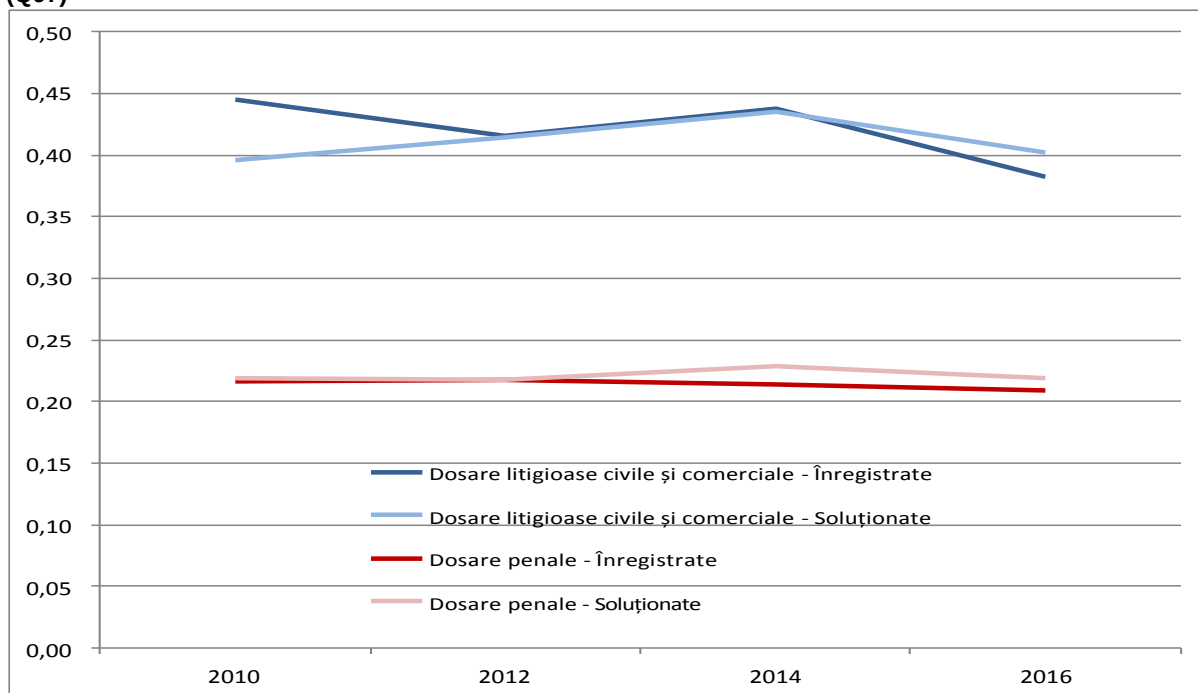
Figura 5.1 Evoluția la nivel european a numărului mediu de dosare în instanțe de fond, raportat la 100 de locuitori (Q91)

Tendința medie în cauzele litigioase civile și comerciale în instanțele de fond arată că fluxul de dosare noi a rămas stabil între 2010 și 2016, în timp ce numărul de dosare soluționate a scăzut ușor, atât pe termen lung (2010-2016), cât și în comparație cu ultimul ciclu de evaluare (de la 2.7 în 2014 la 2.6 în 2016).

În domeniul justiției penale, la nivelul instanțelor de fond, numărul mediu de dosare înregistrate și soluționate a scăzut în general între 2010 și 2016, în pofida unei creșteri înregistrate în anul 2014. În fiecare ciclu de evaluare, **Cipru** a raportat o rată mare de dosare înregistrate, afectând astfel media. În anul 2014 media a fost, de asemenea, afectată de o creștere bruscă semnificativă în datele raportate de **Serbia** (de la 0.9 în 2010 la 10.6 în 2014) și de **Irlanda**, care a început să raporteze date doar în ultimele două cicluri. Numărul dosarelor soluționate a urmat, de asemenea, această tendință. Atât datele mediene, cât și cele medii ale dosarelor soluționate sunt egale sau mai mari decât numărul dosarelor înregistrate, ceea ce indică o bună performanță a instanțelor la fiecare evaluare. Totuși, numărul mediu de dosare soluționate în anul 2016 (2.3 dosare) este mai mic decât cel din anul 2010 (2.5 dosare) și din 2014 (2.7 dosare), ceea ce indică o capacitate redusă a instanțelor de a gestiona dosarele, atât pe termen lung cât și în cadrul celor două cicluri de evaluare.

Figura 5.2 Evoluția la nivel european a numărului mediu de dosare în instanțe de apel, raportat la 100 de locuitori (Q97)

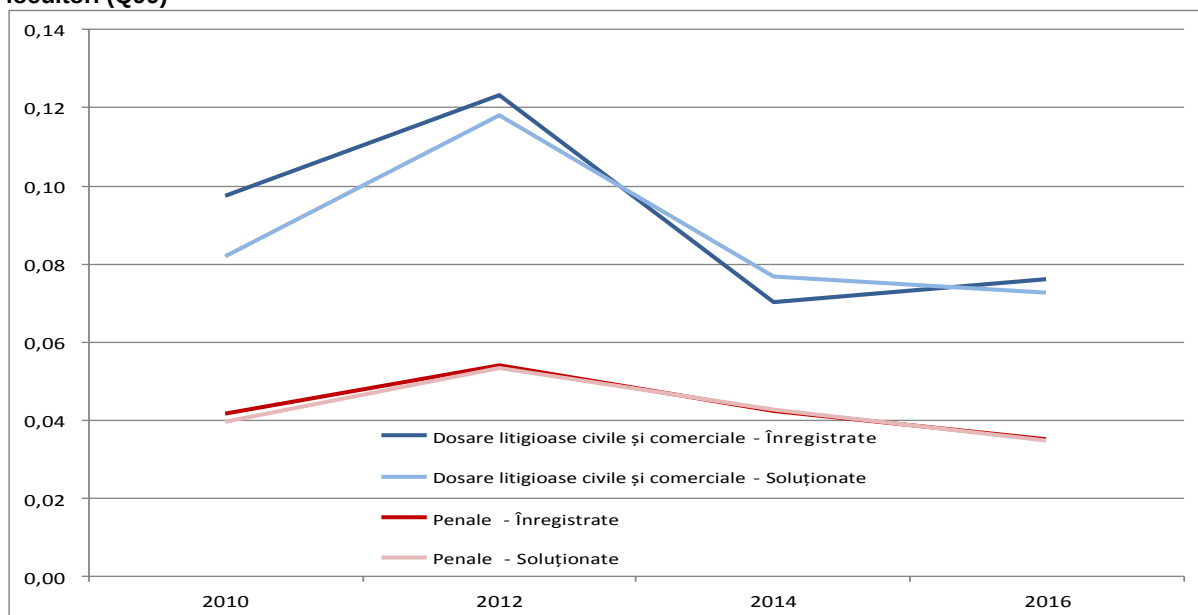

În instanțele de apel, numărul mediu al dosarelor noi litigioase civile și comerciale a variat pe parcursul celor patru cicluri de evaluare și a scăzut pe termen lung (de la 0.45 în 2010 la 0.38 în 2016). În 2010 și 2012 instanțele au soluționat mai puține dosare decât dosarele noi, dar performanța s-a îmbunătățit pe parcursul ultimelor două cicluri de evaluare. Graficul 5.2 arată o performanță generală pozitivă în anul 2016 (0.38 dosare noi; 0.40 dosare soluționate), dar capacitatea instanțelor de a soluționa dosare a scăzut ușor de la 0.44 dosare în anul 2014 la 0.40 dosare în 2016. De asemenea, cifrele mediane, care sunt mai puțin sensibile la variații semnificative în cadrul spectrului datelor disponibile, confirmă tendințe similare.

În instanțele de apel, în toate cele patru evaluări, s-a constatat că s-au putut soluționa mai multe dosare penale decât numărul dosarelor noi. În pofida unor astfel de rezultate pozitive, în anul 2016, instanțele au soluționat, în medie, un pic mai puține dosare decât în ciclul precedent de evaluare (0.23 dosare în 2014 și 0.22 dosare în 2016), în timp ce numărul dosarelor noi a rămas stabil la 0.21 cauze per 100 de locuitori.

Este posibil ca aceste informații să reprezinte mai mult o rectificare a datelor decât o tendință reală.

Figura 5.3 Evoluția la nivel european a numărului mediu de dosare în instanțele supreme, raportat la 100 de locuitori (Q99)

În cadrul instanțelor supreme, în pofida fluctuațiilor, numărul mediu atât al dosarelor noi, cât și al dosarelor soluționate în materie litigioasă civilă și comercială a scăzut între anii 2010 și 2016. Graficul 5.3. arată, în medie, o reducere ușoară a capacității instanțelor de a soluționa dosare, în comparație cu evaluarea anterioară (0.08 dosare în 2014 și 0.07 dosare în 2016).

În cadrul instanțelor supreme, numărul mediu atât al dosarelor penale noi cât și al celor soluționate a scăzut din 2010, în pofida unei creșteri în 2012. Așa cum s-a menționat în rapoartele precedente, datele privind numărul dosarelor noi și al dosarelor soluționate pe 100 de locuitori oferă o imagine clară a volumului de activitate și a productivității din cadrul diferitelor sisteme judiciare europene în general. Totuși, capacitatea instanțelor de a gestiona volumul de dosare este strâns legat de și ia în considerare numărul judecătorilor care funcționează în cadrul instanțelor.

O mai bună înțelegere a modului de funcționare a diferitelor sisteme judiciare din Europa ar putea fi obținută prin calcularea și compararea numărului de dosare noi și de dosare soluționate per judecător în cadrul fiecărei instanțe, de preferință prin defalcarea numărului de judecători în funcție de specializare (adică în materie penală, civilă, administrative). Totuși, acest raport s-ar putea să nu fie întotdeauna reprezentativ pentru modul în care un anumit sistem judiciar funcționează în practică, din cauza diferențelor foarte relevante dintre țări în ceea ce privește personalul care exercită funcții judiciare și cvasijudiciare – adică judecătorii de carieră, judecătorii neprofesioniști și *Rechtspfleger* (a se vedea capitolul 3 privind personalul auxiliar din cadrul instanței). Chestionarul CEPEJ ia în considerare aceste diferențe, dar calitatea informațiilor obținute în ceea ce privește numărul de judecători neprofesioniști și *Rechtspfleger* nu este suficientă pentru a face comparații între state sau entități. În plus, pot exista diferențe în modul în care autoritățile raportoare definesc "judecătorii profesioniști" sau în metodologia de prezentare a datelor în cursul diferitelor cicluri de evaluare și, în consecință, în cifrele raportate.

Acestea sunt diferențe relevante și sunt avute în vedere mai în profunzime în capitolul dedicat personalului din sistemul judiciar. Pentru obiectivele acestei părți a raportului, privind eficiența instanțelor, o simplă analiză care nu are în vedere particularitățile diferitelor sisteme ar putea conduce la concluzii nejustificate. Informații suplimentare privind situația specifică a unui stat sau entitate ar putea fi obținute din rapoarte specializate aprofundate privind eficiența, care să abordeze în detaliu, separat pentru un stat sau o entitate, datele privind întregul personal care desfășoară activități judiciare. Acest lucru ar permite o analiză aprofundată și mai bine orientată a factorilor care au un impact asupra eficienței instanțelor și ar permite acelor jurisdicții în care instanțele au dificultăți în gestionarea fluxurilor de dosare să ia decizii mai bine fundamentate atunci când revizuiesc organizarea sistemului judiciar, în vederea echilibrării administrării judiciare a diferitelor categorii de cauze. Ar putea fi implicați mai mulți factori, inclusiv realocarea resurselor financiare și umane între diferite domenii juridice sau între instanțe pentru a echilibra gestionarea fluxului de dosare în conformitate cu volumul și diferitele tipuri de dosare, sau diversificarea procedurilor judiciare (SAL, proceduri simplificate sau negociate).

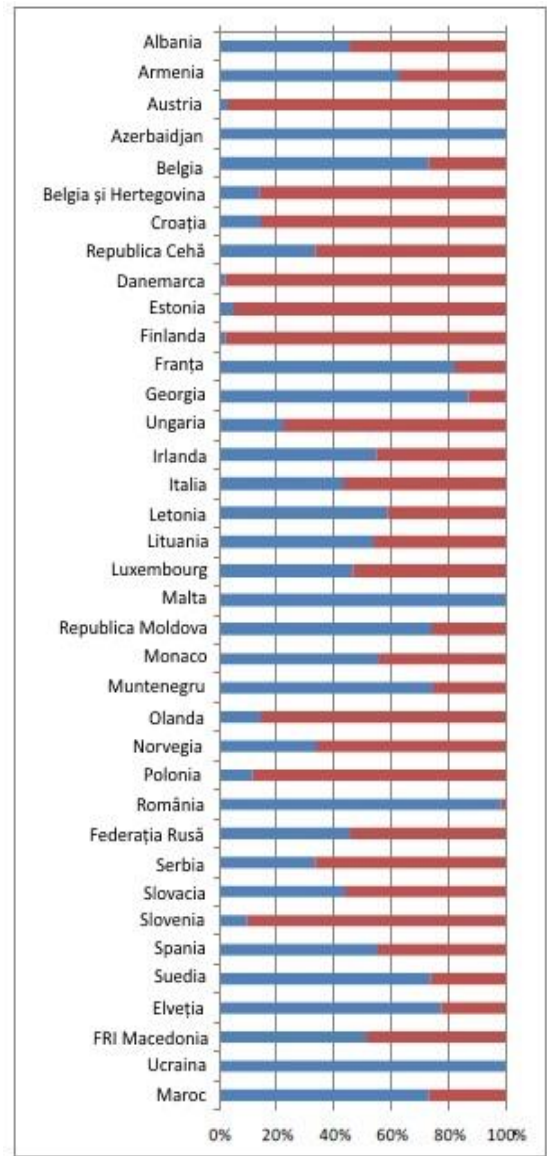
5.2 Justiția în materie civilă și comercială (dosare litigioase): datele din anul 2016 și tendințe privind indicatorii de performanță

Așa cum s-a menționat anterior, acest capitol analizează în principal datele privind dosarele litigioase civile și comerciale. Examinarea volumului de activitate și a eficienței instanțelor, în ceea ce privește acest subgrup de dosare, este importantă din două motive principale. În primul rând, categoria complementară de cauze nelitigioase arată diferențe considerabile între statele și entitățile care fac obiectul sondajului. În unele jurisdicții, dosarele privind registrul de carte funciară și registrul comerțului (care implică în principal o verificare formală, într-o perioadă scurtă de timp, înainte de înregistrarea și furnizarea unui atestat) constituie o mare parte a activității instanțelor nelitigioase, în timp ce în altele, acest sarcini sunt îndeplinite de alte autorități și, prin urmare, nu sunt incluse în calcule. Această situație afectează concluziile care pot fi trase din datele colectate. Prin urmare, concentrarea pe cauzele litigioase civile și comerciale oferă o imagine mai clară pentru analiza comparativă. În al doilea rând, având în vedere complexitatea lor, volumul de muncă care este atribuit direct judecătorilor care soluționează dosarele litigioase oferă o imagine mai precisă a volumului de muncă pe care instanțele îl alocă pentru soluționarea dosarelor, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ.

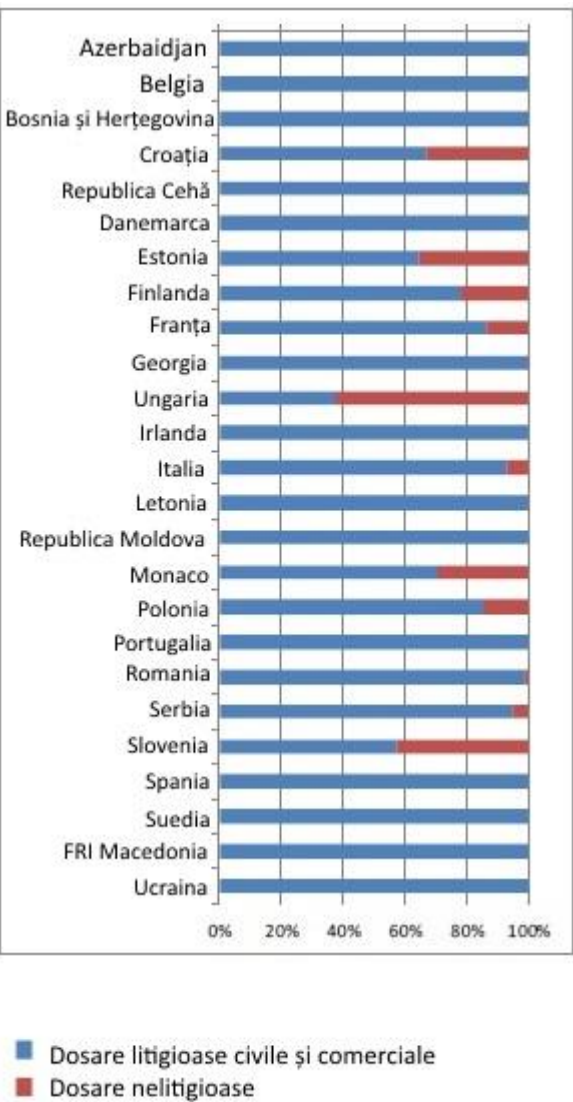
Cu toate acestea, există diferențe semnificative între jurisdicții, iar graficele de mai jos oferă o anumită perspectivă asupra structurii activității instanțelor în fiecare dintre jurisdicții. 33 de state și entități au oferit date privind numărul dosarelor litigioase civile și comerciale din instanțele de fond, pe de o parte, și dosarele nelitigioase (care includ dosare civile și comerciale nelitigioase, dosare privind înregistrarea și alte cauze nelitigioase), pe de altă parte. **Azerbaidjan, Malta, Ucraina și Israel** au raportat că nu sunt aplicabile datele privind dosarele nelitigioase civile și comerciale. Datele privind dosarele noi la nivelul instanțelor de apel și al instanțelor supreme au fost mai reduse.

Figura 5.4 Raportul dintre dosarele noi litigioase civile și comerciale și totalul dosarelor noi nelitigioase civile și comerciale în cadrul a 3 instanțe în 2016 (Q91)

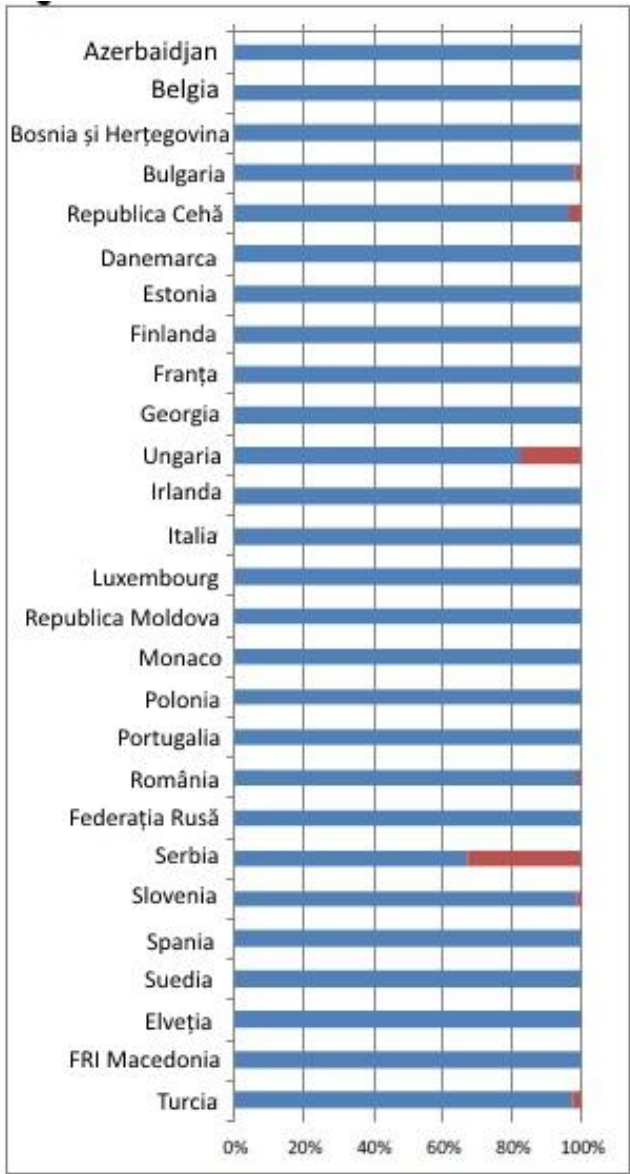
Instanța de fond

Instanța de apel

Instanța supremă

Cele trei diagrame arată o combinație echilibrată între cauzele litigioase civile și comerciale și cauzele nelitigioase în cadrul instanțelor de prim grad în diferite jurisdicții, în timp ce în a doua și în a treia instanță cauzele litigioase civile și comerciale constituie majoritatea cazurilor tratate de instanțe.

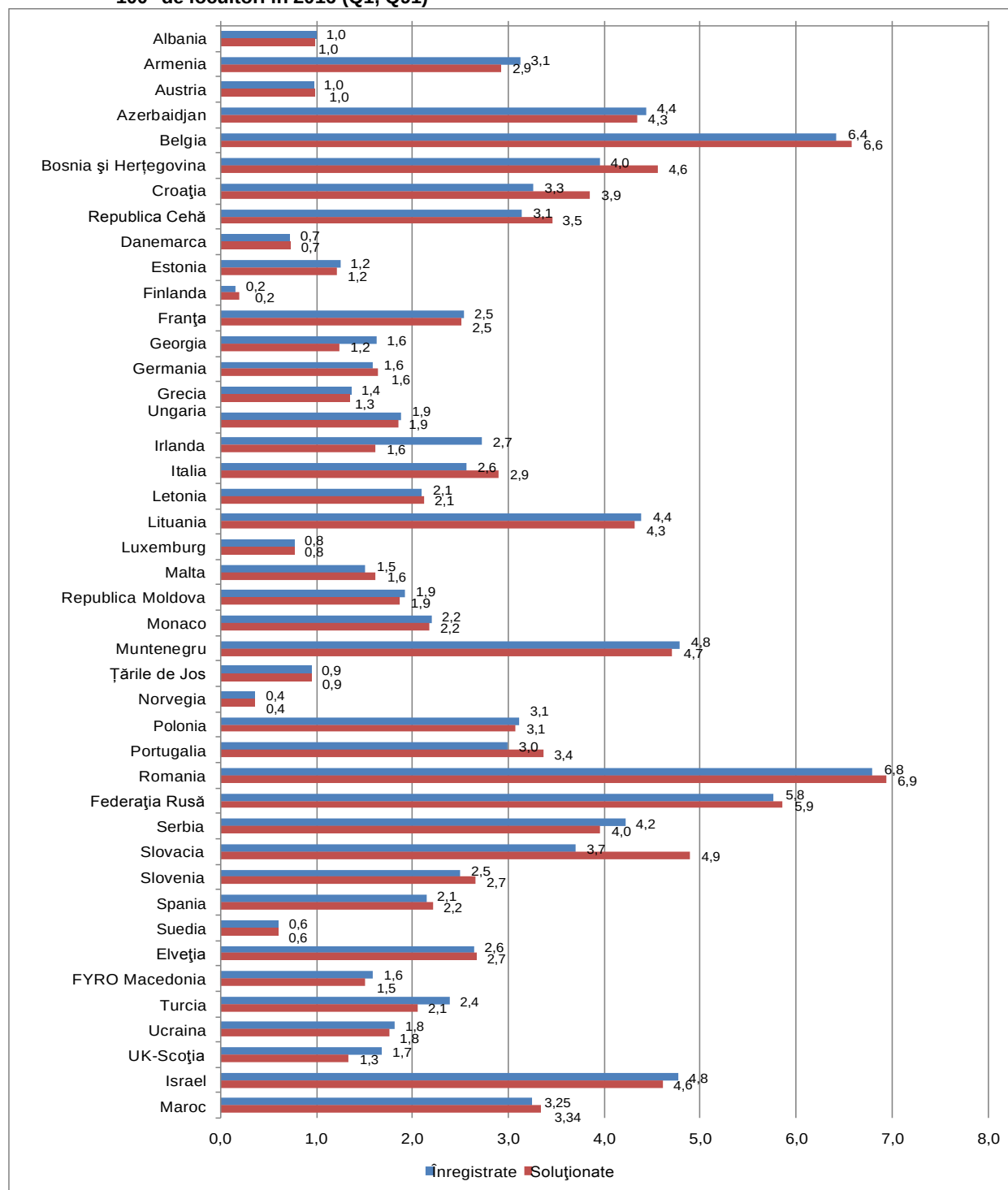
În primă instanță, dintre cele 33 de state și entități vizate, jumătate au înregistrat mai multe cauze litigioase civile și comerciale decât cauze nelitigioase. În cazul celeilalte jumătăți de state și entități, cauzele nelitigioase au reprezentat cea mai mare parte a numărului de cauze judecate de instanță. În special, în **Austria, Bosnia și Herțegovina, Croația, Danemarca, Estonia, Finlanda, Ungaria, Țările de Jos, Polonia și Slovenia**, peste 70 % din cauzele aflate în fața instanțelor de prim grad de jurisdicție erau nelitigioase, afectând în mod inevitabil toate rezultatele în ceea ce privește eficiența globală, deoarece se preconizează că acest tip de cazuri vor fi soluționate mai rapid.

De asemenea, numărul de cauze nelitigioase înregistrate pe rolul instanțelor de prim grad diferă în mod semnificativ de la un stat la altul sau de la o entitate la alta: de la 0.1 de cazuri la 100 de locuitori în **România**, la 35.8 de cazuri în **Danemarca**. Acestea pot fi explicate prin diferențele dintre sistemele statistice respective și/sau clasificările legale: anumite tipuri de cauze nelitigioase sunt soluționate numai în a doua și a treia instanță (**Albania**); armonizarea registrelor extrajudiciare și judiciare ale drepturilor de proprietate imobiliară (**Bosnia și Herțegovina**); imposibilitatea de a separa numărul de cauze litigioase și nelitigioase (**Cipru**); cauze nelitigioase privind registrul comerțului gestionat de grefa Tribunalului comercial, a cărui activitate nu intră în domeniul de aplicare al Ministerului Justiției (**Franța**); cauze nelitigioase privind aplicarea legii, registrul funciar și registrul întreprinderilor care nu intră în competența instanțelor de prim grad de jurisdicție (**Letonia**); imposibilitatea de a stabili dacă cauzele noi sau în curs vor fi litigioase sau nelitigioase, caracter ce poate fi stabilit numai după soluționarea lor (**Țările de Jos**).

5.2.1 Cauze litigioase civile și comerciale — Primul grad de jurisdicție

Încărcătura instanțelor de judecată și indicatorii de performanță în 2016

Figura 5.5 Numărul de cazuri litigioase civile și comerciale de primă instanță, înregistrate și soluționate, la 100 de locuitori în 2016 (Q1, Q91)

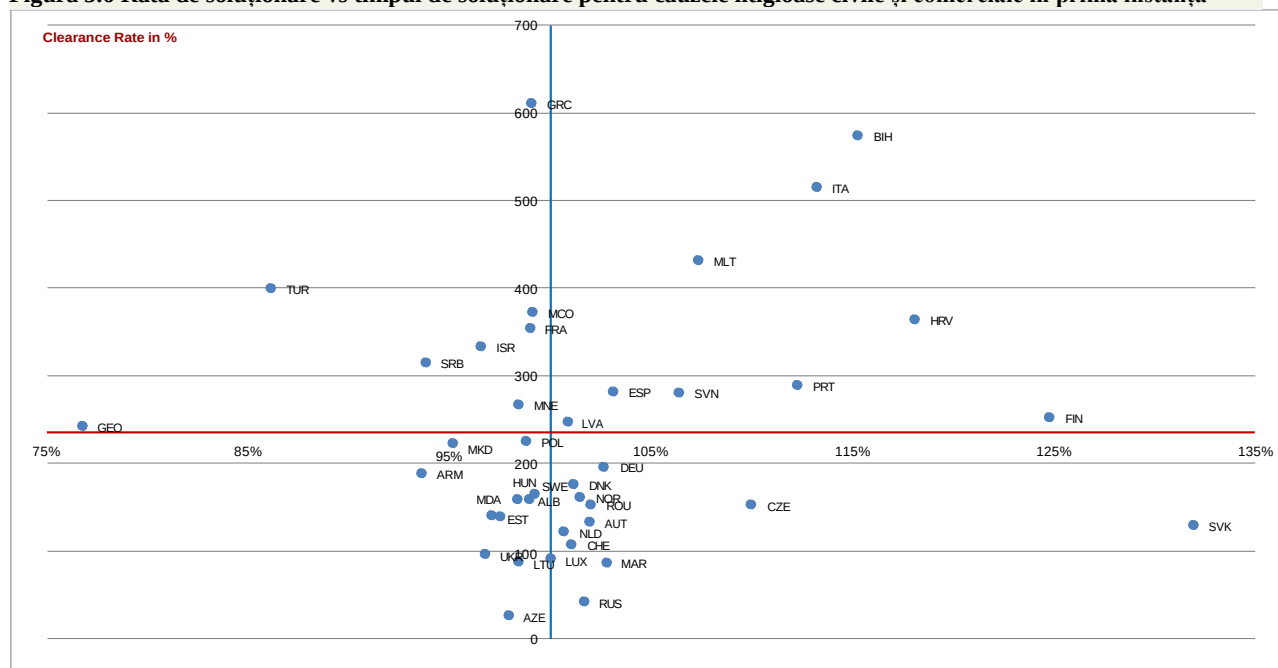

În 2016, instanțele de prim grad de jurisdicție au înregistrat, în medie, 2,5 de cauze litigioase civile și comerciale la 100 de locuitori și au reușit să soluționeze același număr de cauze în cursul anului, numărul median atât pentru cauzele noi, cât și pentru cele soluționate fiind ușor mai mic (2,2).

Cu toate acestea, există diferențe esențiale între statele membre și entitățile evaluate. Cea mai scăzută cifră a cazurilor înregistrate (0.2), care a fost raportată de **Finlanda**, ar trebui interpretată în lumina figurii 5.5 de mai sus, care arată că doar 2 % din cauzele noi la instanțele de prim grad sunt litigioase. Instanțele din 3 state (**Belgia, România și Federația Rusă**) au gestionat peste 5 cauze litigioase civile și comerciale la 100 de locuitori, în timp ce în **6** state (**Danemarca, Finlanda, Luxemburg, Țările de Jos, Norvegia și Suedia**) instanțele au soluționat mai puțin de un caz la 100 de locuitori. În conformitate cu analiza efectuată în cadrul ultimelor două evaluări, datele din ciclul din 2018 (date din 2016) par să confirme faptul că persoanele din statele și entitățile din Europa de Nord recurg mai puțin frecvent la sistemul judiciar pentru soluționarea cauzelor litigioase. Cu toate acestea, ar trebui să se considere că, în cazul **Luxemburgului, al Norvegiei și al Suediei**, procentul de cauze litigioase civile și comerciale este semnificativ mai mare decât în **Danemarca, Finlanda și Țările de Jos** (a se vedea figura 5.5 de mai sus).

În ceea ce privește indicatorii de performanță, revizuirea ratei de soluționare și a timpului de soluționare face posibilă identificarea de tipare în ceea ce privește numărul de cauze pendinte și timpul necesar pentru prelucrarea acestora. Pentru 5 state și entități (**Andora, Bulgaria, Cipru, Islanda și Regatul Unit al Angliei și Țării Galilor**) nu a fost posibil să se calculeze rata de soluționare și timpul de soluționare pentru cauzele litigioase civile și comerciale. În ceea ce privește alte 3 state și entități (**Belgia, Irlanda și Regatul Unit-Scoția**), a fost posibil doar să se măsoare rata de soluționare, dar nu și timpul de soluționare. Dintre acestea, rata de soluționare este foarte scăzută în **Irlanda** (59 %) și **UK-Scoția** (79 %), dar nu în **Belgia** (102 %). Explicația pentru rata scăzută de soluționare în **Irlanda** constă în organizarea procedurilor judiciare — cu excepția cazului în care un caz a fost introdus în calendarul instanței în scopul judecății sau al stabilirii datei ședinței de judecată, părțile la procedurile civile nu au, în general, obligația de a notifica instanței că un caz a fost soluționat sau că s-a renunțat la acesta. În consecință, rata de soluționare estimată apare mult mai mică decât rata efectivă de soluționare, deoarece un număr semnificativ de cazuri finalizate nu sunt înregistrate ca atare. În schimb, nu este clar de ce **Regatul Unit-Scoția** afișează o rată de soluționare scăzută.

Figura 5.6 Rata de soluționare vs timpul de soluționare pentru cauzele litigioase civile și comerciale în primă instanță

Cvadrantul din dreapta jos al figurii 5.6 indică statele și entitățile care au o rată de soluționare egală sau mai mare de 100 % și un timp de soluționare sub media celor 233 de zile (media este de 192 zile). În consecință, 12 state au un nivel satisfăcător de productivitate a instanțelor în ceea ce privește cauzele litigioase civile și comerciale: **Austria, Republica Cehă, Danemarca, Germania, Luxemburg, Țările de Jos, Norvegia, România, Federația Rusă, Slovacia, Elveția și Maroc**. Unele dintre aceste state confirmă rezultatele pozitive ale ultimei evaluări, cu adăugarea notabilă a **Slovaciei**, care a făcut un salt semnificativ în ceea ce privește rata de soluționare până la 132 %. Șase dintre aceste state confirmă rezultatele pozitive de la ultimul ciclu de evaluare: **Republica Cehă** (110 %), **Germania** (103 %), **Luxemburg** (100 %), **Țările de Jos** (101 %), **Norvegia** (102 %) și **Federația Rusă** (102 %).

Mergând în sus, peste media temporală de 233 de zile, situația pare să fie ușor de gestionat în alte 6 state, care

au o rată de soluționare pozitivă (peste 100 %) și un timp de soluționare mai mic de un an (365 zile): **Croația, Finlanda, Letonia, Portugalia, Slovenia și Spania.**

Pentru un alt grup de state, rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare poate fi considerat satisfăcător (sub media de 233 de zile): **Albania, Azerbaidjan, Estonia, Ungaria, Lituania, Republica Moldova, Polonia, Suedia, FYRO Macedonia și Ucraina.** Cel mai mic timp de soluționare este evidențiat în cazul **Azerbaidjanului** (25 de zile) și al **Federației Ruse** (42 zile). Se poate acorda o atenție specială **Franței, Monaco, Muntenegrului și Israelului**, unde rata de soluționare este mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare este mai mare decât media — 353 de zile în **Franța**, 372 zile în **Monaco**, 267 zile în **Muntenegru** și 333 zile în **Israel**.

Situația este mai gravă în statele și entitățile care au o rată de soluționare deosebit de scăzută sau un timp de soluționare foarte ridicat sau ambele, deoarece acest lucru arată că instanțele se confruntă cu dificultăți în a face față volumului de cauze noi. Numărul de cauzele pendinte, inclusiv întârzierile și cauzele nerezolvate, este susceptibil să crească în viitor dacă nu se iau măsuri specifice în ceea ce privește eficiența instanțelor în aceste state. Este cazul **Bosniei și Herțegovinei** (timp de soluționare: 574 de zile), **Georgia** (rată de soluționare: 77 %), **Grecia** (rată de soluționare: 610 zile), **Italia** (rată de soluționare: 514 zile), **Malta** (rată de soluționare: 432 de zile), **Turcia** (rată de soluționare: 86 %; timp de soluționare: 399 de zile).

În unele dintre aceste state au fost luate deja măsuri de consolidare a productivității instanțelor, inclusiv prin introducerea unui sistem electronic de gestionare a cauzelor și punerea în aplicare a altor măsuri de gestionare a cazurilor în **Georgia**. Rata scăzută de soluționare este, în plus, explicată de o scădere generală a numărului de judecători ca urmare a expirării mandatelor lor între 2014 și 2016. Această situație a coincis cu schimbarea guvernului în urma alegerilor parlamentare din 2012; noul guvern lansează numeroase reforme în sectorul justiției. Ca urmare, numărul cauzelor aflate pe rol a crescut în mod semnificativ în toate instanțele, în special în ceea ce privește cauzele litigioase civile și comerciale. Pe o notă pozitivă și susținută de explicația oferită de stat, numai 1,9 % din primele cauze litigioase civile și comerciale pendinte au o vârstă de peste doi ani.

Scăderea performanței în **Turcia** se observă după 2012. Numărul de cauze litigioase civile și comerciale de prim grad de jurisdicție nu a înregistrat o creștere semnificativă de la ultimul ciclu de evaluare, în timp ce atât timpul de soluționare, cât și rata de soluționare au scăzut. În plus, țara se confruntă în continuare cu întârzieri în soluționarea cauzelor litigioase civile și comerciale, cu 21,9 % din numărul total de cauze pendinte fiind mai vechi de doi ani.

În **Bosnia și Herțegovina**, faptul că 45 % din cauzele pendinte sunt mai vechi de 2 de ani poate contribui la explicarea timpului ridicat de soluționare de 574 de zile. O considerație similară poate fi făcută în ceea ce privește **Monaco** (timp de soluționare: 372 de zile; 22 % din cazuri mai vechi de 2 ani).

În **Grecia**, rata ridicată de soluționare poate fi rezultatul grevei de lungă durată a avocaților din 2016, ceea ce ar rezulta într-o reducere a numărului de cauze noi și soluționate (în special cauzele litigioase civile și comerciale). Creșterea semnificativă a numărului de cauze pendinte altele decât cauzele penale din perioada 2012-2014 a fost cauzată de o grevă îndelungată a avocaților în 2013 și 2014.

Evoluția indicatorilor de performanță

Tabelul de mai jos prezintă evoluția ratei de soluționare pentru cauze civile și comerciale între 2010 și 2016. Rezultatul analizei trebuie luat în considerare cu prudență, întrucât consistența unor date s-ar putea modifica în interiorul perioadei analizate, ceea ce ar putea influența variațiile în timp.

Tabelul 5.7 Rata de soluționare a cauzelor civile și comerciale de primă instanță între 2010-2016 (Q91)

State / Entități	Rata de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale de primă instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluția
Albania	93%	97%	100%	99%	
Andora	99%	95%	103%	NA	
Armenia	101%	103%	75%	94%	
Austria	100%	101%	103%	102%	
Azerbaidjan	98%	100%	99%	98%	
Belgia	NA	NA	98%	102%	
Bosnia și Herțegovina	94%	116%	114%	115%	
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	
Croația	102%	95%	113%	118%	
Cipru	84%	NA	NA	NA	
Republica Cehă	103%	99%	105%	110%	
Danemarca	102%	109%	102%	101%	
Estonia	98%	112%	104%	98%	
Finlanda	93%	103%	105%	125%	
Franța	98%	99%	94%	99%	
Georgia	96%	102%	93%	77%	
Germania	102%	100%	100%	103%	
Grecia	79%	58%	113%	99%	
Ungaria	102%	105%	104%	98%	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NA	56%	59%	
Italia	118%	131%	119%	113%	
Letonia	86%	118%	98%	101%	
Lituania	102%	101%	97%	98%	
Luxemburg	139%	173%	97%	100%	
Malta	89%	114%	101%	107%	
Republica Moldova	95%	100%	97%	97%	
Monaco	76%	117%	109%	99%	
Muntenegru	92%	102%	84%	98%	
Țările de Jos	NA	NA	99%	101%	
Norvegia	101%	100%	97%	102%	
Polonia	95%	89%	99%	99%	
Portugalia	102%	98%	NA	112%	
România	90%	99%	109%	102%	
Federația Rusă	100%	99%	98%	102%	
Serbia	92%	116%	92%	94%	
Slovacia	98%	82%	92%	132%	
Slovenia	99%	101%	109%	106%	
Spania	93%	100%	98%	103%	
Suedia	98%	99%	104%	99%	
Elveția	100%	100%	101%	101%	
FYROMacedonia	95%	131%	117%	95%	
Turcia	NA	115%	96%	86%	
Ucraina	104%	106%	102%	97%	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	85%	85%	79%	
Israel		101%	102%	97%	
Maroc				103%	
Media	98%	104%	100%	101%	
Mediana	98%	101%	100%	100%	
Minim	76%	58%	56%	59%	
Maxim	139%	173%	119%	132%	

Datele colectate în ultimele patru evaluări arată un trend pozitiv de îmbunătățire a ratei de soluționare de-a lungul perioadei mari (2010 to 2016) cât și o îmbunătățire comparativ cu ultimul ciclu, atât în raport de media aritmetică cât și de mediană. Rata medie aritmetică de soluționare a crescut de la 98 % în 2010 la 101 % în 2016 iar cea mediană de la 98 % la 100 %. În 2014 atât media aritmetică cât și mediana ratei de soluționare au fost de 100 %.

În timp ce cele mai multe jurisdicții au experimentat o îmbunătățire a ratei de soluționare între prima și ultima evaluare, doar două state, Finlanda și Elveția au îmbunătățit constant și/sau au menținut stabilă rata de soluționare pozitivă de-a lungul celor patru cicluri de evaluare.

După creșteri între 2010 și 2014, rata de soluționare a scăzut în **Austria, Romania, Slovenia și Elveția** în 2016. Cu excepția **Elveției** (rată de soluționare: 99 % în 2016) scăderea a avut loc totuși în limitele unor valori pozitive. Între 2010 și 2016, rata de soluționare a scăzut de la valori pozitive la negative în **Armenia, Ungaria, Lituania și Ucraina**. În **Georgia**, rata de soluționare a rămas în valori negative și a scăzut semnificativ de la 96 % în 2010 la 77 % în 2016. În **Luxemburg**, rata de soluționare a scăzut de asemenea de-a lungul perioadei mari dar s-a stabilizat la pragul de 100 % în 2016.

6 state au avut o performanță remarcabilă de-a lungul perioadei mari și au putut aduce rata de soluționare de la valori negative la pozitive: **Bosnia și Herțegovina, Finlanda, Malta, Slovenia, Slovacia și Spania**. Situația în **Bosnia și Herțegovina** (de la 94 % la 115 %) și **Slovacia** (de la 98 % la 132 %) trebuie evidențiată. **Grecia și Monaco** de asemenea au îmbunătățit rata de soluționare din 2010, care este stabilă la 99 % pentru ambele țări.

Tabelul 5.8 Rata de soluționare a cauzelor civile și comerciale de primă instanță, 2010-2016 (Q91)

State / Entități	Timpul de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale de primă instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	173	192	171	159	
Andora	189	264	460	NA	
Armenia	163	168	230	188	
Austria	129	135	130	133	
Azerbaidjan	43	52	33	25	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	826	656	603	574	
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	
Croația	462	457	380	364	
Cipru	513	NA	NA	NA	*
Republica Cehă	128	174	163	153	
Denemarca	182	165	177	176	
Estonia	215	167	125	139	
Finlanda	259	325	289	252	
Franța	279	311	348	353	
Georgia	94	62	100	242	
Germania	184	183	198	196	
Grecia	190	469	330	610	
Ungaria	160	97	144	159	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NA	NA	NA	
Italia	493	590	532	514	
Letonia	315	241	255	247	
Lituania	55	88	97	88	
Luxemburg	200	73	103	91	
Malta	849	685	536	432	
Republica Moldova	110	106	127	140	
Monaco	743	433	347	372	
Montenegro	271	254	298	267	
Țările de Jos	NA	NA	132	121	
Norvegia	158	160	176	161	
Polanda	180	195	203	225	
Portugalia	417	369	NA	289	
România	217	193	146	153	
Federația Rusă	13	40	37	42	
Serbia	316	242	359	315	
Slovacia	364	437	524	130	
Slovenia	315	318	270	280	
Spania	314	264	318	282	
Suedia	187	179	157	164	
Elveția	132	127	116	107	
FYROMacedonia	259	175	132	223	
Turcia	NA	134	227	399	
Ucraina	52	70	68	96	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scotia	NA	NA	NA	NA	
Israel		340	334	333	
Maroc				86	
Media	267	243	238	233	
Mediana	195	188	188	192	
Minim	13	40	33	25	
Maxim	849	685	603	610	

Rata de soluționare medie în cauzele civile și comerciale s-a îmbunătățit încet dar constant de-a lungul timpului (de la 267 zile în 2010, la 233 zile în 2016). Valorile mediene s-au îmbunătățit de asemenea modest de-a lungul perioadei mari. (de la 195 zile în 2010, la 192 zile în 2016).

Bosnia și Herțegovina, Croația, Malta, Portugalia, Elveția și Israel și-au îmbunătățit constant rata de soluționare la fiecare ciclu de evaluare. Unele din aceste state prezintă o rată de soluționare foarte mare și au experimentat îmbunătățiri majore ale ratei de soluționare de-a lungul perioadei mari (2010-2016). În particular, rata de soluționare în **Croația** a scăzut vertiginos într-un an, marcând o îmbunătățire semnificativă comparativ cu nivelul înregistrat în 2010 (462 zile). În **Malta** timpul de soluționare a scăzut de la 849 zile în 2010, la 432 zile în 2016; în **Bosnia și Herțegovina**, de la 826 la 574 zile. Scăderea constantă a timpului de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale în **Bosnia și Herțegovina** (de la 826 zile în 2010, la 656 zile în 2012, la 603 zile în 2014 și la 574 zile în 2016) este legată de implementarea măsurilor domestice destinate îmbunătățirii eficienței instanțelor. O reducere a întârzierii în soluționarea cauzelor a avut loc începând cu anul 2009, cu scopul de a soluționa problema numărului mare de cazuri pendinte.

Prin contrast, în **Franța și Polonia** timpul de soluționare a crescut de-a lungul timpului dar este în continuare mai mică de 1 an. **Andora** a experimentat de asemenea o deteriorare constantă a timpului de soluționare, care crescuse de la 189 zile în 2010, la 264 zile în 2012 și la 460 zile în 2014. Datele din 2016 nu sunt disponibile pentru **Andora**, astfel încât nu se poate determina cum a evoluat situația sa.

O evoluție importantă a timpului de soluționare a avut loc în **Slovacia**: de-a lungul primelor trei cicluri de evaluare, (din 2010 în 2014) timpul de soluționare a crescut de la 364 la 524 zile, dar în timpul ultimului ciclu s-a constatat o îmbunătățire semnificativă a timpului de soluționare, ce a scăzut la 130 zile. Aceasta ar putea fi parțial explicată prin schimbările în modul în care Ministerul de Justiție structurează datele. O evoluție contrară a avut loc în **Georgia**: cu excepția unei îmbunătățiri între 2010 și 2012, situația s-a deteriorat de atunci și în cursul ultimului ciclu de evaluare timpul de soluționare a crescut cu 142 %.

Este necesar a se menționa și situația altor 4 state: **Grecia, Italia, Monaco și Turcia**. În **Grecia**, rata de soluționare a crescut cu 420 zile între 2010 și 2016 și aproape s-a dublat între 2014 și 2016 (de la 330 la 610 zile). Între 2012 și 2016, **Turcia** la rândul său a prezentat o creștere a timpului de soluționare pentru cauzele civile și comerciale în primă instanță (nu sunt disponibile date pentru 2010). Prin contrast, **Italia** și-a îmbunătățit încet dar constant timpul de soluționare în ultimele 3 cicluri (de la 590 zile în 2012 la 514 zile în 2016), în urma implementării reformelor destinate să îmbunătățească performanța și să crească calitatea informațiilor statistice.

Diferențele în cifrele referitoare la timpul de soluționare raportate mai sus ar trebui de asemenea să fie analizate (și parțial pot fi explicate) în lumina modificării volumului cauzelor pendinte în cursul ultimelor 3 cicluri de evaluare. Tabelul de mai jos prezintă evoluția volumului de cauze pendinte civile și comerciale la 31 decembrie între 2010 și 2016. Merită notat că un număr de state și entități au raportat discrepanțe și o anumită inconsistență orizontală în datele puse la dispoziție, datorită unui număr de cauze, inclusiv reguli procedurale care permit reunirea și disjungerea cauzelor în timpul procedurii (e.g. **Estonia și Norvegia**); sisteme ce permit redeschiderea cauzelor fără a le înregistra ca atare (e.g. **Danemarca**); diferitele momente în timp în care informațiile despre cauzele înregistrate, rezolvate și pendinte sunt obținute (e.g. **Olanda**); sau omisiunile în informațiile statistice generate de instanțe și schimbările structurale în sistemul judiciar (e.g. **Polonia**).

Tabelul 5.9 Numărul cauzelor civile și comerciale de primă instanță pendinte la 31 decembrie la 100 locuitori (Q1, Q91)

State / Entități	Numărul cauzelor de primă instanță pendinte la 31 decembrie la 100 locuitori				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	0,3	0,3	0,3	0,4	
Andora	2,7	4,0	9,4	NA	
Armenia	0,4	0,4	1,1	1,5	
Austria	0,5	0,5	0,4	0,4	
Azerbaidjan	0,1	0,2	0,2	0,3	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	8,7	7,8	7,8	7,2	
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	
Croația	4,3	5,1	4,6	3,8	
Cipru	3,9	NA	NA	NA	
Republica Cehă	1,6	1,6	2,1	1,4	
Danemarca	0,6	0,4	0,4	0,4	
Estonia	0,9	0,7	0,5	0,5	
Finlanda	0,1	0,2	0,2	0,1	
Franța	2,1	2,2	2,4	2,4	
Georgia	0,1	0,1	0,2	0,8	
Germania	1,0	1,0	1,0	0,9	
Grecia	1,7	4,3	2,3	2,3	
Ungaria	0,9	1,2	0,8	0,8	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NA	NA	NA	
Italia	6,3	5,5	4,5	4,1	
Letonia	1,7	1,7	1,6	1,4	
Lituania	1,0	0,9	1,0	1,0	
Luxemburg	0,3	0,3	0,2	0,2	
Malta	2,5	2,1	2,3	1,9	
Republic Moldova	0,6	0,7	0,7	0,7	
Monaco	4,5	2,6	2,2	2,2	
Munte negru	2,2	2,3	3,0	3,4	
Țările de Jos	NA	NA	0,4	0,3	
Norvegia	0,2	0,2	0,2	0,2	
Polonia	1,0	1,3	1,8	1,9	
Portugalia	3,4	3,5	NA	2,7	
România	2,7	2,7	3,0	2,9	
Federația Rusă	0,3	0,5	0,7	0,7	
Serbia	2,6	2,5	2,9	3,4	
Slovacia	2,3	2,9	3,7	1,7	
Slovenia	2,8	2,7	2,3	2,0	
Spania	1,8	2,8	1,8	1,7	
Suedia	0,3	0,3	0,3	0,3	
Elveția	0,8	1,0	1,0	0,8	
FYROMacedonia	1,8	1,0	1,1	0,9	
Turcia	NA	0,9	1,6	2,2	
Ucraina	0,5	0,4	0,3	0,5	
UK-Angliași Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		4,2	4,2	4,2	
Maroc				0,79	
Media	1,8	1,8	1,8	1,6	
Mediana	1,3	1,1	1,1	1,2	
Minim	0,1	0,1	0,2	0,1	
Maxim	8,7	7,8	9,4	7,2	

6 state și entități nu au putut prezenta date pentru nici unul din cele 4 cicluri - **Belgia, Bulgaria, Islanda, Irlanda, UK-Anglia și Țara Galilor și UK-Scoția**. 5 State - **Andora, Cipru, Olanda, Portugalia și Turcia** – au prezentat date doar pentru o parte din ciclurile de evaluare. **Israel** s-a alăturat exercițiului în 2012 și **Maroc** în 2016.

Majoritatea statelor și entităților (23) ale căror date au fost colectate au redus volumul cauzelor pendinte în ultimul ciclu, în timp ce restul (15) au înregistrat o creștere comparativ cu datele din 2014. Același trend este vizibil și în ce privește perioada mare. În orice caz, atât trendul mediei aritmetice cât și cel al mediane indică că numărul absolut al cauzelor pendinte a crescut de-a lungul perioadei mari (2010 la 2016) prin comparație cu ultimul ciclu. Această discrepanță poate fi explicată în lumina diferenței notabile între cifrele mediei aritmetice și cele ale mediei (în 2016 media aritmetică este 313 403 cazuri în timp ce mediana este 49 475 cazuri). Valori standardizate (atât media aritmetică cât și mediana) au pornit de la 1,8 cazuri în medie aritmetică per 100 locuitori între 2010 și 2014 la 1,6 cazuri în 2016. Medienele au urcat de la 1,3 în 2010 la 1,2 cazuri per 100 locuitori în 2016.

În 9 state - **Austria, Bosnia și Herțegovina, Danemarca, Germania, Italia, Letonia, Portugalia, Slovenia și Suedia** – numărul cauzelor pendinte a scăzut progresiv între 2010 și 2016. O performanță pozitivă notabilă poate fi remarcată în statele unde numărul cauzelor per 100 de locuitori este în particular ridicat, i.e. **Bosnia și Herțegovina** (de la 8,7 la 7,2), **Italia** (de la 6,3 la 4,1) și **Croația** (de la 4,3 la 3,8).

Prin contrast, **Polonia, Serbia** și într-o măsură mai mică **Georgia**, au manifestat o creștere semnificativă a numărului de cazuri pendinte. În **Polonia**, numărul cazurilor pendinte a crescut progresiv începând cu 2010. În contextul exercițiului din 2018, acest fapt a fost explicat prin problemele întâmpinate cu programul informatic în utilizarea procedurilor electronice. În **Georgia**, numărul cazurilor pendinte a crescut de la 0,1 la 0,8 cazuri la 100 locuitori în cursul a patru cicluri de evaluare (o creștere de mai mult de 22 000 cazuri). Pentru această țară, o creștere semnificativă în numărul de cazuri noi a determinat în continuare o creștere în numărul cazurilor pendinte, în pofida introducerii sistemului electronic de management al cazurilor și implementarea și a altor măsuri destinate să asigure gestionarea cu celeritate a cazurilor. **Franța** (de la 2,1 la 2,4), **Grecia** (de la 1,7 la 2,3) și **Muntenegru** (de la 2,2 la 3,4) au experimentat la rândul lor o creștere a numărului de cazuri pendinte de-a lungul perioadei mari. **Andora** nu a putut să furnizeze date pentru ultimul ciclu, dar în evaluările anterioare numărul cazurilor pendinte a crescut de la 2,7 la 9,4 cazuri la 100 locuitori între 2010 și 2014 (aproape 5 000 de cazuri).

O mai bună înțelegere a datelor asupra cazurilor pendinte pentru scopul de a garanta standardul de timp rezonabil poate fi obținută din analiza cazurilor ce sunt mai vechi de 2 ani la fiecare instanță. Evaluarea din exercițiul din 2018 (date din 2016) a colectat astfel de date, pentru prima dată.

⁹⁵ A se vedea *“Durata procedurilor judiciare în statele membre ale Consiliului European pe baza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului”*, Françoise Calvez și Nicolas Régis, 2012.

Figura 5.10 Proportia cazurilor litigioase civile și comerciale de primă instanță pendinte de mai mult de 2 ani în totalul cazurilor pendinte la 31 decembrie în 2016 (Q91)

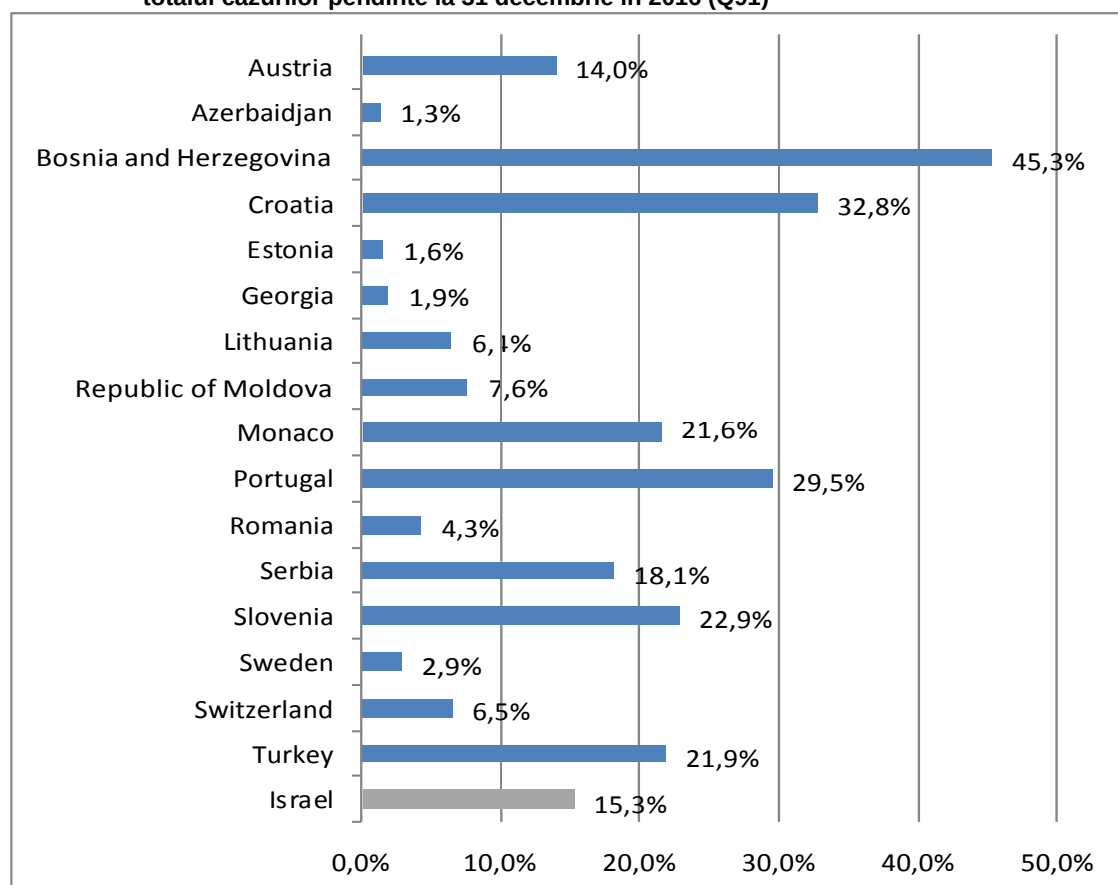
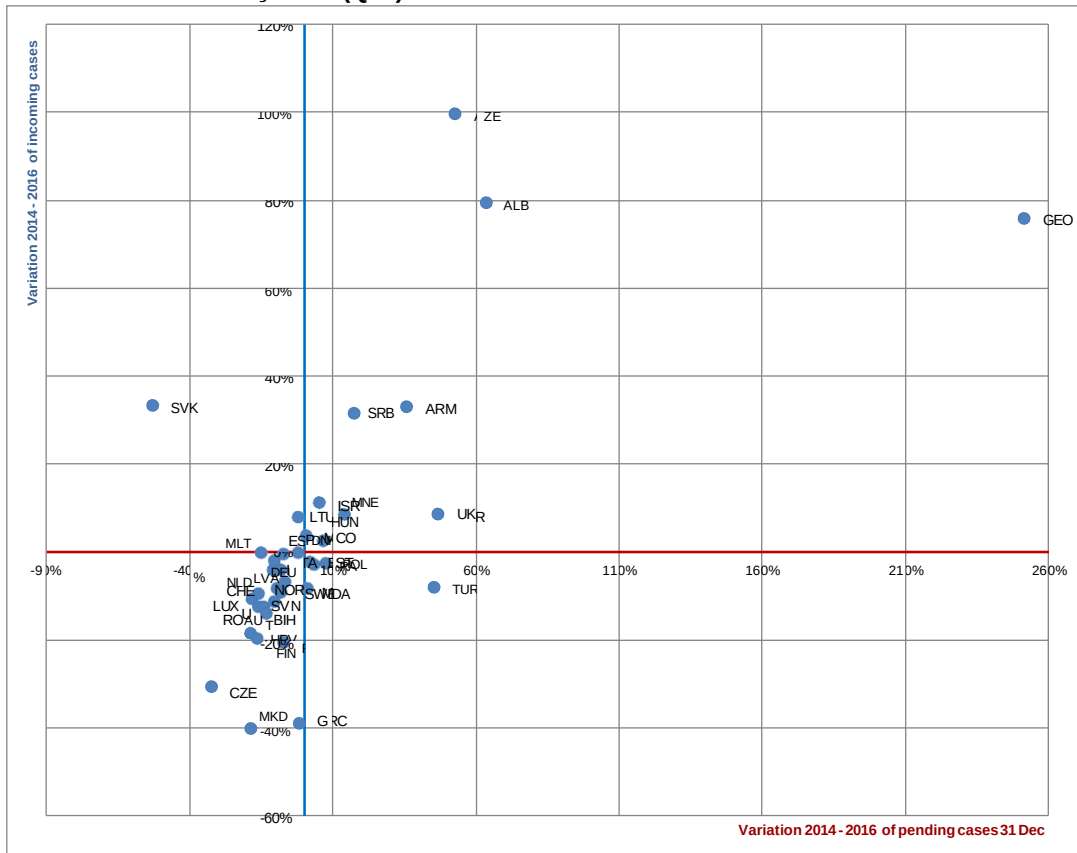

Figura 5.10 oferă informații adiționale asupra vechimii cazurilor pendinte. Este important de subliniat că 17 state și entități au fost în măsură să ofere date asupra cazurilor mai vechi de 2 ani. Mai mult, performanțele pozitive ale **Bosniei și Herțegovinei** și **Croației** subliniate anterior în acest raport ar trebui să fie citite în lumina faptului că un procent ridicat din toate cazurile pendinte în aceste state sunt mai vechi de 2 ani.

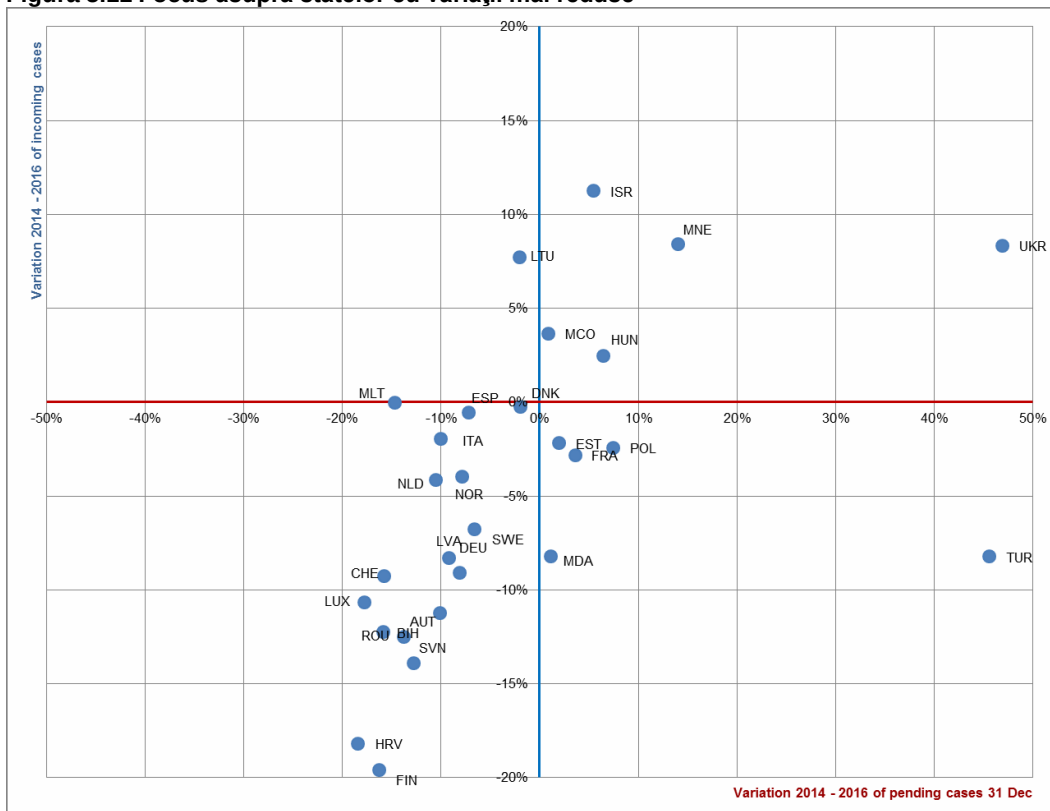
În final, o mai bună înțelegere a evoluției cazurilor pendinte de-a lungul timpului și rațiunea ce stă în spatele eficienței (sau lipsa ei) performanței instanțelor poate fi obținută analizând variația cazurilor pendinte între ultimele două cicluri prin comparație cu numărul de cazuri nou intrate. Această observație completează imaginea ce reiese din analiza ratei de soluționare prezentând o imagine a capacității instanțelor de a rezolva încărcătura de cauze și reduce întârzierile, în ciuda creșterii volumului cauzelor noi de la o evaluare la alta. Majoritatea statelor au fost capabile să reducă numărul cauzelor pendinte, dar acest fapt ar trebui să fie evaluat în lumina scăderii concomitente a volumului de cauze nou înregistrate.

Figura 5.11 Variații în cauze litigioase civile și comerciale pendinte la 31 decembrie vs.cauze nou înregistrate între 2014 și 2016 (Q91)

Pentru o mai bună vizibilitate al doilea tabel se concentrează asupra statelor cu variații mai reduse.

Figura 5.11 Focus asupra statelor cu variații mai reduse

În figura 5.11, cvadrantul din stânga sus arată o performanță pozitivă din partea Lituaniei, și, mai evident, **Slovaciei** în reducerea numărului de cazuri pendinte în ciuda unei creșteri a numărului de cazuri noi. Prin contrast, cvadrantul din dreapta jos prezintă acele state și entități unde numărul cazurilor pendinte a crescut în ciuda unei scăderi a cazurilor noi, precum **Franța, Estonia, Republica Moldova, Polonia și Turcia**. O atenție particulară ar trebui acordată situațiilor din aceste state precum și acelor unde numărul de cauze pendinte a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cazuri noi (**Georgia și Serbia** nu sunt menționate în tabel din pricina variațiilor extreme prezentate).

Unele state au raportat statistici privind folosirea medierii și procedurile de soluționare alternativă în aria justiției civile și comerciale. Datele sunt sărace și nu sunt suficient de detaliate pentru a evalua impactul cauzal al procedurilor de soluționare alternative asupra categoriilor specifice de cauze litigioase civile și comerciale. Între 2014 și 2016, **Bosnia și Herțegovina** au raportat cea mai mare creștere în procedurile de mediere. În **FYRO Macedonia** și în **Spania**, a existat o creștere în utilizarea procedurii de mediere. Cu toate acestea, aceste creșteri sunt mari doar datorită faptului că numerele absolute sunt mici și acest instrument a fost introdus doar recent în aceste state. Numărul absolut de cauze a crescut de la 0 la 1800 în **Bosnia și Herțegovina**; de la 119 la 951 în **Spania** și de la 36 la 137 în **FYRO Macedonia**.

5.2.2 Categoriile specifice de cauze civile și litigioase – Primul grad de jurisdicție

Datele privind trei categorii specifice de cauze civile, respectiv divorțuri litigioase, concedieri și cauze de insolvență, permit o mai bună înțelegere a încărcăturii de cauze în instanțele din Europa, precum și o comparație mai pertinentă a cifrelor. Aceste categorii au fost selectate pentru analiză suplimentară în exercițiul de evaluare plecând de la prezumția că sunt soluționate în mod asemănător în toate instanțele europene. Aceste trei categorii de cauze sunt definite în nota explicativă a schemei de evaluare după cum urmează:

Cazurile de divorțuri litigioase: desfacerea unei căsătorii, contract între două persoane, prin hotărârea unei instanțe competente. Datele nu ar trebui să includă: divorțurile realizate pe baza unui acord între părți asupra separării soților și toate consecințele aferente (proceduri bazate pe acordul ambelor părți, chiar dacă sunt procesate de instanță) sau decise în cadrul unei proceduri administrative.

Concedieri: cauze privind terminarea unui contract de muncă la inițiativa angajatorului (în sectorul privat). Acestea nu includ concedierea funcționarilor publici, ca urmare a unei proceduri disciplinare de exemplu.

Insolvența: Statutul legal al unei persoane sau organizații care nu poate achita datoriile către creditori. Datele ar trebui să acopere declararea insolvenței de către o instanță, cât și procedurile legate de insolvență (recuperarea creditelor, lichidarea activelor, plata creditorilor, etc).

În relație cu categorii specifice de cauze litigioase civile și penale, statele și entitățile au fost invitate să prezinte cifre asupra duratei medii a procedurilor, în plus față de rata și timpul de soluționare. Acest indicator corespunde duratei medii de soluționare a cauzelor soluționate la instanțele relevante în anul de referință și dă o indicație reală asupra duratei procedurilor prin comparație cu timpul de soluționare, care este o cifră estimativă. Durata medie însă depinde foarte mult de metodologia folosită în fiecare stat pentru a stabili momentele de început și sfârșit în măsurarea duratei procedurilor.

Cauzele litigioase de divorț

Jumătate din statele sau entitățile pentru care au fost disponibile date au demonstrat o rată de soluționare pozitivă în cazurile litigioase de divorț în 2016 (20 din 40) iar în 15 alte state rata de soluționare se situează între 95 % și 99 %. Doar **Irlanda, Italia, Slovacia și Turcia** au înregistrat o rată de soluționare negativă, sub 90 %, cu **Irlanda** marcând cea mai scăzută rată, la 78 %. Totuși, așa cum s-a menționat anterior, explicația pentru rata scăzută de soluționare în **Irlanda** constă în organizarea procedurilor judiciare – cu excepția situației în care un caz a fost listat în calendarul instanței în vederea procesului sau în scopul stabilirii termenului de judecată, părțile în procedurile civile nu au în general obligația de a notifica instanța dacă au tranșat cauza prin mediere sau nu doresc să mai continue procedura. Pe cale de consecință, rata de soluționare calculată apare mult mai scăzută decât rata de soluționare reală din moment ce un număr substanțial de cazuri soluționate nu sunt înregistrate ca atare.

O performanță pozitivă notabilă poate fi notată în privința statului **Monaco**, care a crescut rata de soluționare cu 70 % de la ultimul ciclu de evaluare, ridicând-o la 156 %. Un alt exemplu este **Croația** care a continuat să își ridice rata de soluționare deja destul de înaltă – de la 123 % la 148 % între 2014 și 2016. Această evoluție pozitivă poate fi explicată în primul rând prin schimbarea metodologiei de clasificare între diferite tipuri de cazuri, ce permite obținerea unor informații mai precise și detaliate și în al doilea rând prin eforturile suplimentare depuse de judecători de a crește numărul cauzelor soluționate. Raportarea anterioară a scos în evidență o procedură obligatorie de consiliere și mediere în litigiile de divorț, în cazul soților cu copii minori introdusă în iunie 2014, ce a condus la un număr de cazuri noi mai scăzut, îmbunătățirea ratei de soluționare putând fi o consecință a acestei noi proceduri.

De-a lungul a patru cicluri de evaluare, situația s-a îmbunătățit sau a rămas mai mult sau mai puțin stabilă în multe state și entități, precum **Estonia, Lituania, Muntenegru, Federația Rusă, Slovenia și Suedia**. Instanțele depun eforturi pentru a face față numărului de cazuri de divorțuri litigioase în **Irlanda și Slovacia** și, într-o măsură mai mică, în **Italia și Turcia**. Sistemul aparte prin care numărul cazurilor rezolvate și pendinte este calculat în **Irlanda** a fost deja subliniat mai sus.

Figura 5.12 Rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a cauzelor de divorțuri litigioase în primă instanță în 2016 (Q101 and Q102)

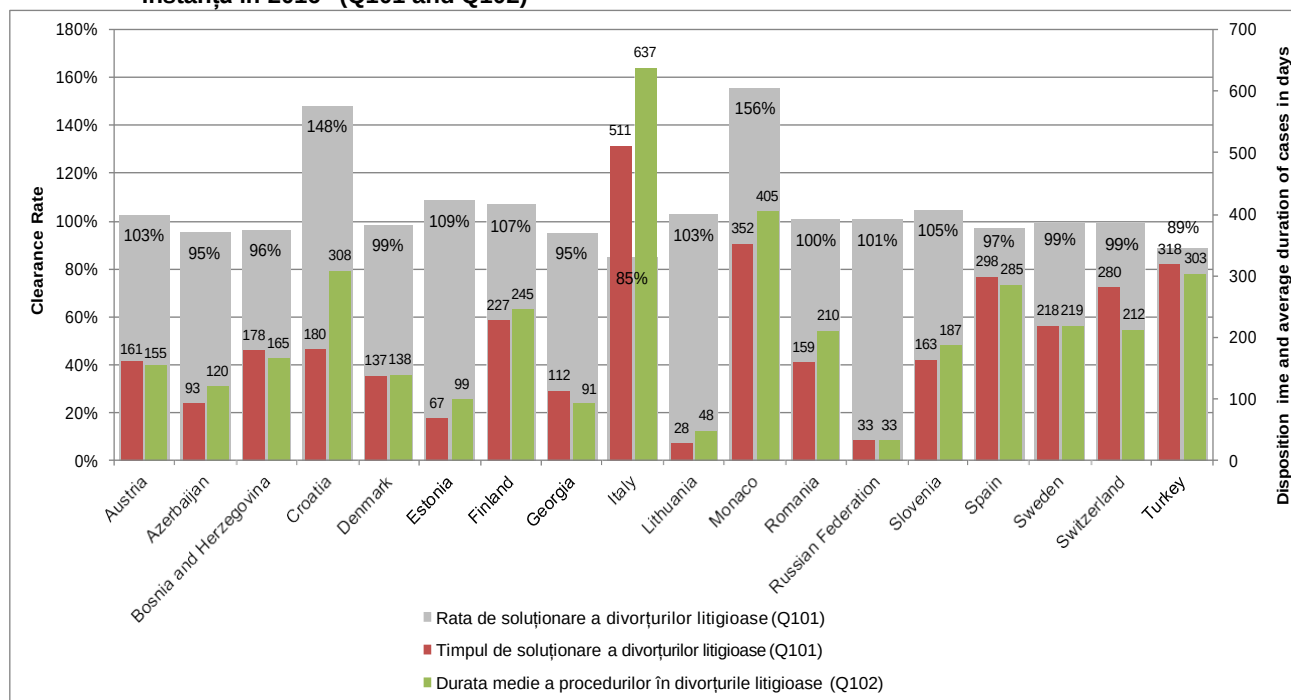

Figura 5.12 prezintă împreună rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a procedurilor pentru câteva state și entități care au prezentat informații despre fiecare din cei trei indicatori.

Atât durata medie de soluționare cât și rata de soluționare calculată variază considerabil între diferitele state și entități, în funcție de procedurile care se aplică în fiecare sistem în cazurile de litigii de familie, metoda de calcul a perioadei medii de soluționare și volumul de cazuri soluționate de instanțe. Urmare a unor astfel de diferențe semnificative între state și entități, timpul de soluționare este mai folositor pentru a compara durata posibilă a procedurilor între state, în timp ce durata medie a procedurilor servește la explicarea evoluțiilor în aceleași state de-a lungul diferitelor cicluri de evaluare.

Proceduri rapide (timp de soluționare mai mic de 100 de zile) pot fi notate în **Albania, Azerbaidjan, Estonia, Lituania, Republica Moldova, Muntenegru, Federația Rusă** (care are cea mai scurtă durată a procedurii de soluționare: 33 de zile) și **Ucraina** și proceduri mai lungi în **Italia** (durata medie în 2016: 637 de zile). Este interesant de remarcat că timpul de soluționare și durata medie a procedurilor, calculate pentru state și entități, folosind durata reală de soluționare a cazurilor de divorțuri litigioase coincide în mare măsură pentru 13 state și entități (din 18) pentru care au fost disponibile informații. Doar pentru 5 state există o diferență semnificativă (aproximativ 2 luni sau mai mult) între acești indicatori (**Croația, Italia, Monaco, România și Elveția**).

Litigiile de muncă privind concedieri

Din cele 31 de state și entități care au furnizat informații pentru calculul ratei de soluționare pentru litigiile de muncă privind concedieri, jumătate (16) au prezentat o rată mai mare de 100 %. Mai general, între 2010 și 2016, rata medie aritmetică de soluționare în cazurile privind concedieri a crescut de la 96 % la 105%. Rata mediană a urmat un trend similar și s-a stabilizat la 103 % în 2016.

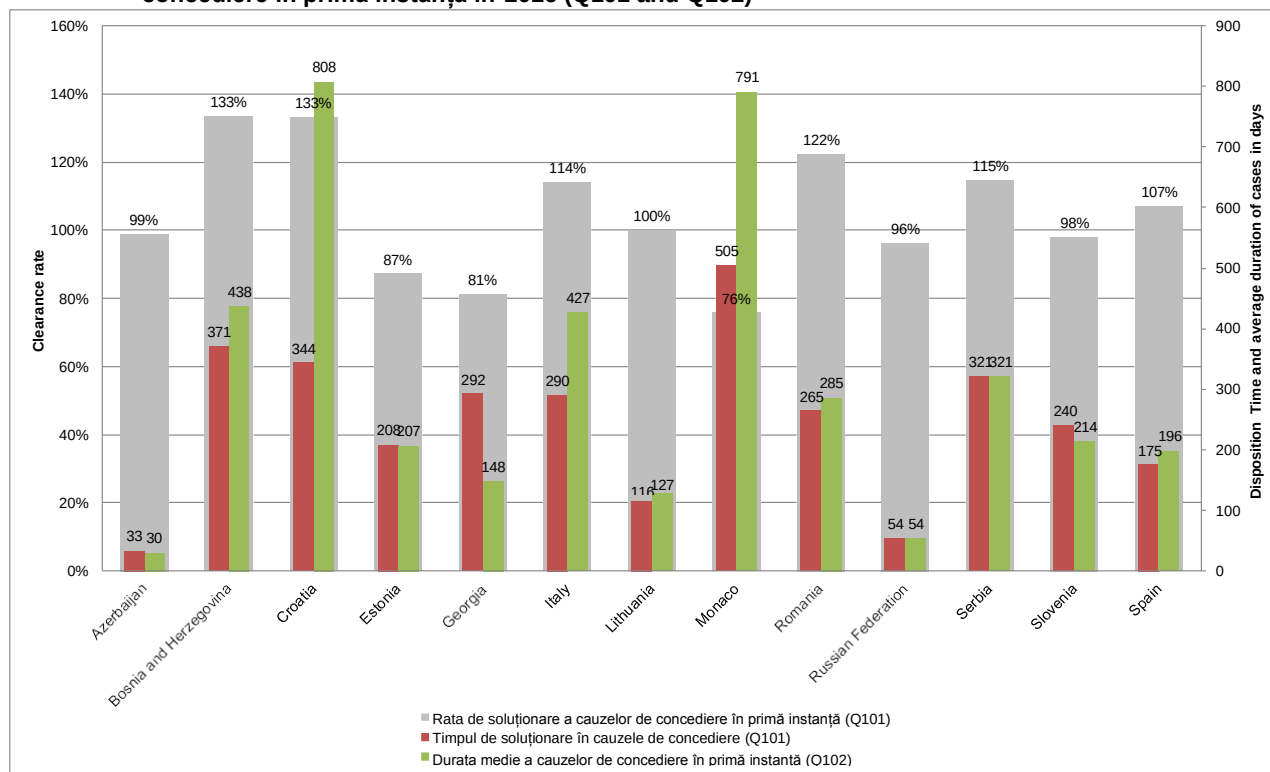
Capacitatea instanțelor de a reduce întârzierile mulțumită unei rate de soluționare pozitive a fost deosebit de ridicată în **Bosnia și Herțegovina, Croația, Franța, Ungaria, Italia, Letonia, Luxemburg, Republica Moldova, Muntenegru, Portugalia, România, Serbia, Slovacia și Maroc**. (Rată de soluționare mai mare de 110 %). În particular, între 2014 și 2016, **Bosnia și Herțegovina** (de la 88 % la 133 %) și **Croația** (de la 92 % la 133 %) au prezentat îmbunătățiri semnificative în rata lor de soluționare. Acestea sunt cele mai ridicate cifre între toate statele și entitățile și au contribuit la reducerea timpului de soluționare, care rămâne ridicat în aceste jurisdicții (371 zile pentru **Bosnia și Herțegovina** și 344 zile pentru **Croația** în 2016). Durata medie a procedurilor pentru această categorie de cazuri în **Croația** (la 808 zile) este alarmantă.

3 state, **Armenia, Cipru și Monaco**, au o rată de soluționare scăzută și un timp de soluționare crescut și/sau o durată medie a procedurilor mare (de mai mult de un an). În **Armenia**, timpul de soluționare este de 420 de zile în timp ce în **Cipru** este mai mare de 1 000. Instanțele în aceste țări fac eforturi evidente să facă față volumului mari de cauze în aceste categorii, care a condus la întârzieri și restanțe. Aceste state sunt supuse unui risc mai mare de încălcare a standardului de durată rezonabilă (Art. 6 CEDO) având în vedere că Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră de regulă litigiile de muncă privind concedierile ca fiind cauze urgente, care ar trebui soluționate în mai puțin de 2 ani. **Belgia și Bosnia și Herțegovina** au de asemenea dificultăți în a face față volumului de cauze deoarece, în ciuda unei rate de soluționare apropiate sau mai mari de 100 %, timpul de dispoziție este mare (mai mare de un an).

Dintre cele 20 de state și entități ce au fost în măsură să ofere informații asupra duratei medii a procedurilor în primă instanță, **Azerbaidjan, Germania, Olanda și Federația Rusă** au raportat perioade foarte reduse (mai puțin de 100 de zile) în timp ce perioada medie pentru aceste cauze este mai mare de 300 de zile în **Bosnia și Herțegovina, Croația, Republica Cehă, Finlanda, Franța, Italia, Monaco și Serbia**. Nici un argument concret nu a fost furnizat pentru a explica aceste cifre. Într-un număr mic de state, există diferențe semnificative între timpul de dispoziție calculat și durata medie a procedurilor raportată: **Bosnia și Herțegovina** (timp de soluționare: 371, durată medie: 438), **Croația** (timp de soluționare: 344, durată medie: 808), **Georgia** (timp de soluționare: 292, durată medie: 148), **Italia** (timp de soluționare: 290, durată medie: 427) și **Monaco** (timp de soluționare: 505, durată medie: 791).

Doar 13 state și entități au furnizat cifre referitoare la rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a procedurilor referitoare la cauzele de litigii de muncă privind concedierile, cifre ce sunt prezentate în figura 5.13.

Figura 5.13 Rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a procedurilor privind cauzele de concediere în primă instanță în 2016 (Q101 and Q102)

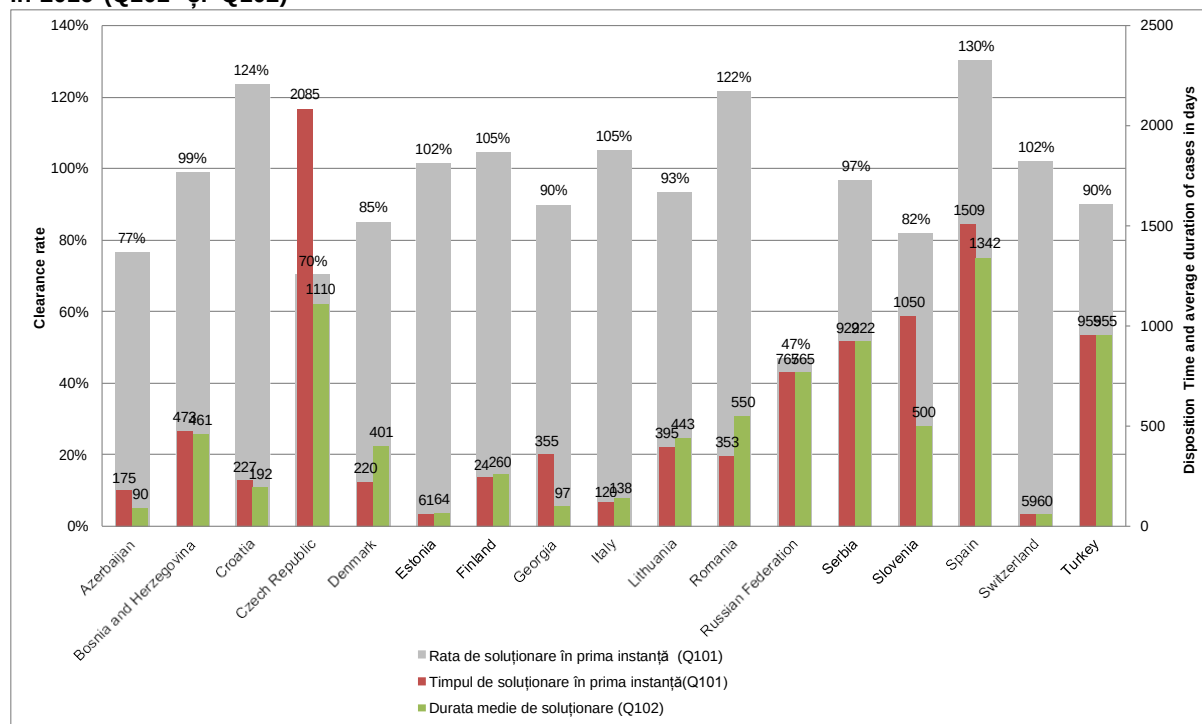
Cauzele de insolvență

Din cele 36 de state și entități pentru care au fost disponibile informații privind rata de soluționare în 2016, doar mai puțin de jumătate (17) au raportat o cifră de 100% sau mai mare prezentând astfel o performanță pozitivă. Performanțele **Estoniei**, **Portugaliei** și **Elveției** trebuie lăudate, prezentând o rată de soluționare pozitivă cât și un timp de soluționare redus (sub 100 de zile). Rata de soluționare este în particular mai ridicată în **Croația**, **Letonia**, **Monaco**, **Muntenegru**, **România** și **Spania** (peste 110 %). Aceasta este în general însoțită de un timp de soluționare bun, cu excepția **Spaniei** (1 509 zile) și **Letoniei** (791 zile) unde cifrele sunt foarte mari. În **Spania**, rata de soluționare pozitivă poate fi explicată, parțial, prin scăderea numărului de cauze de insolvență noi, datorită unui impact al crizei economice mai puțin sever. Prin contrast, anumite state prezintă o rată de soluționare de 50% sau mai mică, ceea ce este o cauză de îngrijorare: **Armenia**, **Federația Rusă** și **Israel**. Rata de soluționare în **Republica Cehă**, **Republica Moldova** și **Slovenia** este de asemenea îngrijorătoare. Unele din aceste state raportează un timp de soluționare foarte lung pentru cauzele de insolvență: **Republica Moldova** (610 zile), **Federația Rusă** (765 zile), **Slovenia** (1 050 zile), **Israel** (1 521 zile), **Armenia** (1 589 zile) și **Republica Cehă** (2 085 zile).

Durata medie a procedurilor în 2016 a fost disponibilă pentru 21 de state și entități. Din acestea, doar 9 au o rată de soluționare sub 1 an, în timp ce toate celelalte au raportat o durată a procedurilor deosebit de lungă: peste un an în **Bosnia și Herțegovina**, **Danemarca**, **Slovenia** și **România**, peste doi ani în **Franța**, **Serbia**, **Olanda** și **Turcia** și peste 3 ani în **Republica Cehă** (1 110 zile) și **Spania** (1 342 zile).

Figura 5.14 arată cele 17 state și entități care au furnizat cifre pentru fiecare din cei trei indicatori – rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a procedurilor relative la cazurile de insolvență.

Figura 5.14. Rata de soluționare, timpul de soluționare, durata medie în prima instanță a cauzelor de insolvență în 2016 (Q101 și Q102)

5.2.3 Cauzele litigioase civile și comerciale – Al doilea grad de jurisdicție

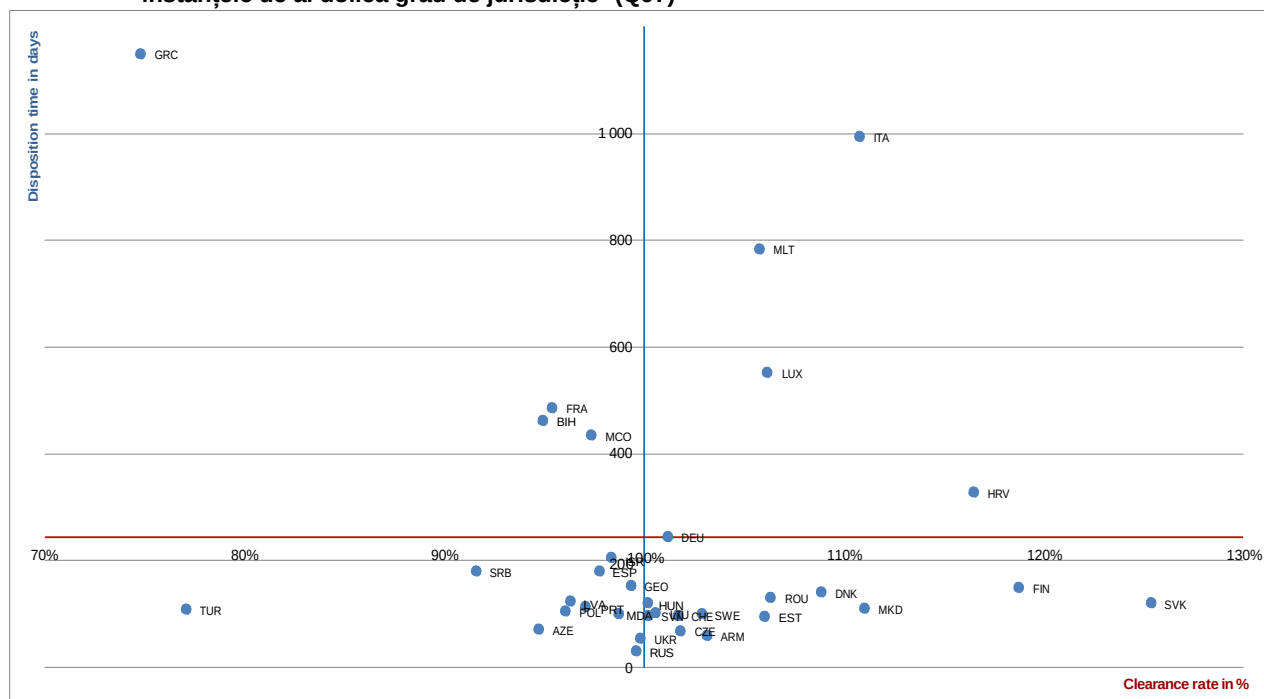
Încărcătura de cauze și indicatorii de performanță în 2016

În instanțele de al doilea grad, în 2016, instanțele europene au primit în medie 0,38 cauze civile și litigioase la 100 locuitori, cu instanțe în **4 state (Bosnia și Herțegovina, Croația, România și Serbia)** administrând mai mult de 1 caz la 100 locuitori și instanțe în **6 state și entități (Danemarca, Finlanda, Irlanda, Suedia, Turcia și UK-Scoția)** administrând mai puțin de 0,1 cauze la 100 locuitori. Cifra medie a cauzelor civile și comerciale noi la instanțele de al doilea grad în 2016 a fost de 0,23 cauze la 100 locuitori.

O analiză a ratei la care cauzele sunt atacate ar întregi analiza eficienței la fiecare instanță și ar ajuta în obținerea unei înțelegeri complete a eficienței și calității instanțelor de grade diferite de jurisdicție. Există două potențiale aspecte relevante. Mai întâi, procentul hotărârilor supuse căilor de atac poate fi un indicator folositor pentru a evalua dacă alocarea resurselor umane la fiecare instanță este aptă pentru procesarea încărcăturii de cauze. Acest aspect este legat de capitolul 3 despre personalul judiciar și ne-judiciar. Atunci când instanțele de al doilea (sau al treilea) grad fac constant eforturi să facă față volumului de cauze nou înregistrate, în ciuda implementării măsurilor destinate să promoveze eficiența, o analiză a ratei căilor de atac de-a lungul anilor ar putea oferi un punct de referință util în raport de care să se evalueze și planifice o distribuire diferită a resurselor umane. În al doilea rând, un procent deosebit de ridicat sau scăzut al cauzelor atacate ar putea fi un semnal pentru realizarea unui studiu suplimentar asupra posibilelor cauze ale acestei situații, care să includă considerații asupra calității actului de justiție în instanța imediat inferioară, sau asupra barierelor legale, financiare sau de alt tip la accesul la justiție.

Statele și entitățile ce au luat parte la evaluare nu sunt solicitate să furnizeze astfel de date, exceptând cu referire la categoriile specifice de cauze menționate mai sus. Calitatea și cantitatea informațiilor raportate, cu toate acestea, este mai degrabă scăzută în condițiile în care foarte puține state și entități au raportat asupra procentului cauzelor supuse căilor de atac (**Bosnia și Herțegovina, Danemarca, Estonia, Franța, Georgia, Germania, Monaco, România, Federația Rusă, Slovenia, Spania, Elveția, FYRO Macedonia, Turcia și Maroc**). În cele mai multe din aceste state care au raportat date dezagregate pe categorii de cauze, litigiile de muncă privind concedierile sunt cel mai frecvent atacate, la o rată medie de 41 %. **Spania** este o excepție: 68 % din cauzele de insolvență sunt atacate de către părți.

Figura 5.15 Rata de soluționare vs. timpul de soluționare pentru cauzele litigioase civile și comerciale la instanțele de al doilea grad de jurisdicție (Q97)

Per ansamblu, rata de soluționare la a doua instanță este pozitivă. Figura 5.15 arată distribuția statelor și entităților prin raportare la performanța instanțelor la a doua instanță în 2016. În cvadrantul din dreapta jos, statele și entitățile au o rată de soluționare la sau peste 100 % și un timp de soluționare sub media europeană de 244 zile. **16** state au un grad satisfăcător de productivitate a instanțelor: **Armenia, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Finlanda, Germania, Ungaria, Lituania, România, Federația Rusă, Slovacia, Slovenia, Suedia, Elveția, FYRO Macedonia și Ucraina.**

În alte 8 state rata de soluționare este puțin mai mică de 100% dar timpul de soluționare poate fi considerat satisfăcător (sub media de 244 de zile): **Azerbaidjan, Georgia, Letonia, Republica Moldova, Polonia, Portugalia, Spania și Israel.**

Federația Rusă (31 zile), **Ucraina** (54 zile) și **Armenia** (60 zile) au un timp de soluționare în mod particular scăzut.

Este necesară o analiză specială în cazul acelor state sau entități care au o rată de soluționare deosebit de scăzută sau un timp de soluționare deosebit de mare, sau ambele: **Bosnia și Herțegovina** (TS 462 zile; RS 95 %), **Franța** (TS 487 zile; RS 95 %), **Italia** (TS 993 zile, dar RS 111 %), **Malta** (TS 783 zile, dar RS 106 %) și **Turcia** (RS 77 % dar TS doar 109 zile). Deosebit de îngrijorătoare este situația performanței instanțelor de al doilea grad de jurisdicție în **Grecia**, cu un timp de soluționare de 1 149 zile și o rată de soluționare de 75 %.

Unele state și entități prezintă, în mod similar, date slabe comparativ cu statisticile din prima instanță, situația înrăutățindu-se în general în a doua instanță. În mod semnificativ, datele privind timpul de soluționare în **Grecia** (care nu sunt arătate în figura de mai sus), **Italia** și **Malta** se dublează aproape la a doua instanță. În 2016, rata de soluționare a **Turciei** de 86% la prima instanță, este chiar mai scăzută (până la 77 %) la a doua instanță, dar timpul de soluționare la a doua instanță (109 zile) este mai scurt, prin comparație cu prima instanță (399 zile). Performanța **Georgiei** este semnificativ îmbunătățită la a doua instanță, cu o rată de soluționare de 99%, prin comparație cu 77 % la prima instanță.

Tabelul 5.16 Rata de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale în apel între 2010 și 2016 (Q97)

State/ Entități	Rata de soluționare a cauzelor în a doua instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	NA	NA	NA	
Andora	98%	89%	85%	NA	
Armenia	NA	96%	103%	103%	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	NA	88%	100%	95%	
Belgia	NA	NA	103%	110%	
Bosnia și Herțegovina	96%	92%	87%	95%	
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	
Croația	94%	89%	96%	116%	
Cipru	72%	63%	NA	NAP	
Republica Cehă	101%	98%	102%	102%	
Danemarca	97%	94%	104%	109%	
Estonia	108%	100%	107%	106%	
Finlanda	103%	109%	NA	119%	
Franța	96%	99%	93%	95%	
Georgia	106%	100%	89%	99%	
Germania	NA	NA	100%	101%	
Grecia	78%	78%	102%	75%	
Ungaria	98%	101%	111%	100%	
Islanda	NAP	NAP	NA	NAP	
Irlanda	NA	NA	75%	82%	
Italia	83%	104%	119%	111%	
Letonia	97%	110%	101%	96%	
Lituania	84%	96%	102%	101%	
Luxemburg	95%	103%	87%	106%	
Malta	100%	55%	87%	106%	
Republica Moldova	91%	105%	96%	99%	
Monaco	73%	87%	113%	97%	
Munte negru	NA	94%	95%	NA	
Țările de Jos	NA	NA	NA	NA	
Norvegia	NA	NA	NA	NA	
Polonia	99%	94%	97%	96%	
Portugalia	NA	NA	NA	97%	
România	92%	105%	67%	106%	
Federația Rusă	NA	98%	97%	100%	
Serbia	NA	108%	102%	92%	
Slovacia	NA	NA	NA	125%	
Slovenia	97%	100%	106%	100%	
Spania	100%	97%	105%	98%	
Suedia	100%	100%	106%	103%	
Elveția	99%	106%	100%	102%	
FYROMacedonia	107%	105%	94%	111%	
Turcia	NAP	NAP	NAP	77%	
Ucraina	81%	210%	99%	100%	
UK-Anglia și Țara Galilor	95%	96%	NA	NA	
UK-Scoția	74%	NA	NA	NA	
Israel		103%	98%	98%	
Maroc				NA	
Media	94%	99%	98%	101%	
Mediana	97%	98%	100%	100%	
Minim	72%	55%	67%	75%	
Maxim	108%	210%	119%	125%	

În majoritatea statelor și entităților, rata de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale în a doua instanță s-a îmbunătățit în decursul perioadei lungi (2010-2016), similar tendinței înregistrate în primă instanță. Dintre acestea, 12 state au adus rata de soluționare de la negativ la pozitiv: **Armenia, Croația, Danemarca.**

Ungaria, Italia, Lituania, Luxemburg, România, Federația Rusă, Slovenia, Elveția și Ucraina. În special, **Croația, Italia, România și Ucraina** au adus îmbunătățiri importante în această privință.

O îmbunătățire a ratei de soluționare în perioada îndelungată, în ciuda fluctuațiilor, a avut loc și în **Republica Cehă, Finlanda, Malta, Suedia și FYRO Macedonia**, dar aceste țări aveau deja o rată de soluționare pozitivă în 2010. Între 2010 și 2016, **Azerbaidjanul, Irlanda, Republica Moldova și Monaco** au îmbunătățit rata de soluționare, deși instanțele de al doilea grad de jurisdicție din aceste țări continuă să facă eforturi în administrarea cazurilor noi.

În plus, **Grecia** a menținut o rată de soluționare negativă de-a lungul perioadei lungi. În ciuda rezultatelor pozitive înregistrate în 2014 (rata de soluționare: 102 %) rata de soluționare a scăzut la 75 % în 2016, fiind chiar mai scăzută decât nivelul înregistrat în 2010 (78 %). Mai mult, **Serbia** înregistrează o scădere constantă a ratei de soluționare — de la 108 % în 2012, la 102 % în 2014, la 92 % în 2016.

Tabelul 5.17 Rata de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale în a doua instanță între 2010 și 2016 (Q97)

State / Entități	Timpul de dispoziție în a doua instanță cauze litigioase civile și comerciale				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	NA	NA	NA	NA	
Andora	146	169	245	NA	
Armenia	NA	65	57	60	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	NA	100	56	72	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	299	348	392	462	
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	
Croația	322	370	448	328	
Cipru	1 194	340	NA	NAP	
Republica Cehă	75	70	73	69	
Danemarca	151	158	170	141	
Estonia	102	107	100	95	
Finlanda	223	204	NA	150	
Franța	359	405	477	487	
Georgia	54	53	125	153	
Germania	NA	NA	233	245	
Grecia	298	834	509	1 149	
Ungaria	114	125	114	121	
Islanda	NAP	NAP	NA	NAP	
Irlanda	NA	NA	NA	NA	
Italia	1 268	1 161	959	993	
Letonia	237	133	160	124	
Lituania	191	151	97	103	
Luxemburg	472	511	722	553	
Malta	470	1 065	1 010	783	
Republica Moldova	125	82	92	100	
Monaco	798	557	315	435	
Munte negru	NA	108	105	NA	
Țările de Jos	NA	NA	NA	NA	
Norvegia	NA	NA	NA	NA	
Polonia	45	71	89	105	
Portugalia	NA	NA	NA	114	
România	221	218	299	131	
Federația Rusă	NA	18	27	31	
Serbia	NA	164	158	180	
Slovacia	NA	NA	NA	121	
Slovenia	101	122	84	97	
Spania	189	211	178	181	
Suedia	111	122	106	100	
Elveția	144	127	100	97	
FYROMacedonia	102	79	98	111	
Turcia	NAP	NAP	NAP	109	
Ucraina	101	21	50	54	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		204	225	205	
Maroc				NA	
Media	293	258	247	244	
Mediana	189	142	125	121	
Minim	45	18	27	31	
Maxim	1268	1161	1010	1149	

Timpul mediu de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale în a doua instanță a înregistrat o scădere lentă în timp, așa cum este cazul în primă instanță. Dintre cele 9 state care s-au confruntat anterior cu o îmbunătățire constantă a timpului de soluționare între 2010 și 2014, în măsura în care datele sunt disponibile, numai **Republica Cehă** și **Elveția** au continuat aceste evoluții pozitive. În schimb, **Italia**, **Lituania** și **Serbia** au înregistrat o ușoară creștere a timpului de soluționare între 2014 și 2016, **Monaco** înregistrând o creștere mai semnificativă de 120 de zile.

În cursul celor patru cicluri de evaluare, 3 state au înregistrat o deteriorare continuă a timpului de soluționare. Situația din **Polonia** poate fi considerată acceptabilă deoarece timpul de soluționare a crescut doar cu puțin peste 100 de zile. În schimb, timpul de soluționare în **Bosnia** și **Herțegovina** a crescut la 462 de zile, iar în **Franța** la 487 de zile.

Situația este mai problematică în **Grecia**, unde timpul de soluționare a crescut de peste două ori între 2014 și 2016, așa cum s-a întâmplat și în primă instanță — acest aspect este legat de nivelul foarte scăzut al ratei de soluționare, astfel cum s-a subliniat mai sus. În schimb, **Danemarca**, **Estonia**, **Letonia**, **Suedia** și **Israel** au înregistrat o ușoară reducere între ultimele două cicluri, cu îmbunătățiri mai semnificative în **Croația**, **Luxembourg**, **Romania** și în special **Malta** (de la 1 010 zile în 2014 la 783 zile în 2016).

Figura 5.18 Variația cauzelor litigioase civile și comerciale pendinte la 31 decembrie vs cauze noi între 2014 și 2016 (Q97)

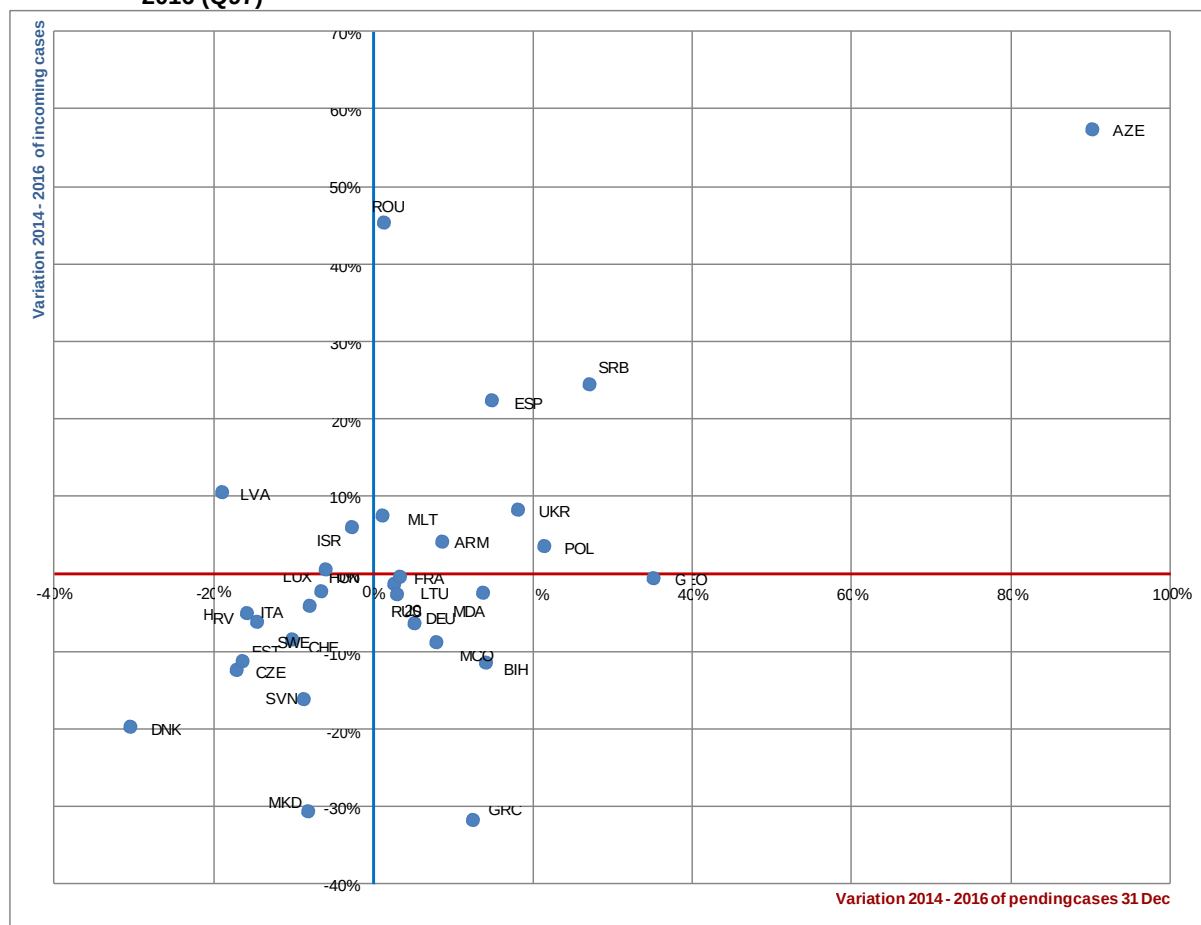

Figura 5.18 prezintă variația cazurilor pendinte între 2014 și 2016 comparativ cu variația cazurilor noi în aceeași perioadă. Cvadrantul din stânga sus al graficului arată o performanță pozitivă a **Letoniei** și **Israelului** în ceea ce privește reducerea numărului de cauze pendinte, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi. Numărul de cauze noi din **Luxemburg** a rămas același, în timp ce numărul de cauze pendinte a fost redus (— 6 %), ceea ce este, de asemenea, semnificativ. **România** relevă, de asemenea, o performanță pozitivă: în timp ce numărul de cauze noi a crescut cu 45 % între 2014 și 2016, numărul de cauze pendinte a crescut cu numai 1 %. În mod similar, deși într-o măsură mai mică, în **Malta** numărul de cauze pendinte a crescut într-un ritm mai lent în comparație cu creșterea numărului de cauze noi.

Prin contrast, cvadrantul din dreapta jos indică acele state sau entități în care numărul de cauze pendinte a crescut în pofida scăderii numărului de cauze noi (**Bosnia și Herțegovina, Franța, Germania, Grecia, Lituania, Republica Moldova și Monaco**) sau a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Azerbaidjan** și, într-o mai mică măsură, **Ucraina**).

Cvadrantul din dreapta sus indică țările care au înregistrat o creștere atât în cauzele noi, cât și în cele pendinte. **Georgia** înregistrează o creștere mult mai mare a cauzelor pendinte, în comparație cu cauzele noi.

5.2.2 Cauze litigioase civile și comerciale — Curtea Supremă (cea mai înaltă instanță)

Încărcătura instanțelor și indicatorii de performanță în 2016

Per ansamblu performanța instanțelor de ultim grad de jurisdicție în 2016, în ceea ce privește cauzele civile și comerciale este pozitivă. Rata medie de soluționare este pozitivă, la o medie aritmetică de 104 % (medie de 101 %), iar timpul mediu de soluționare este mai mic de un an (238 de zile; cifra medie fiind de 176 zile). În comparație cu celelalte instanțe, rata de soluționare în a treia instanță este aceeași ca și în cazul primei instanțe și mai mare decât în cazul celei de a doua instanțe (101 %). Timpul mediu de soluționare este, de asemenea, similar cu celelalte cazuri.

Cu toate acestea există diferențe semnificative între state și entități.

Figura 5.19 Rata de soluționare vs timpul de soluționare pentru cauzele litigioase civile și comerciale în al treilea grad de jurisdicție (T99)

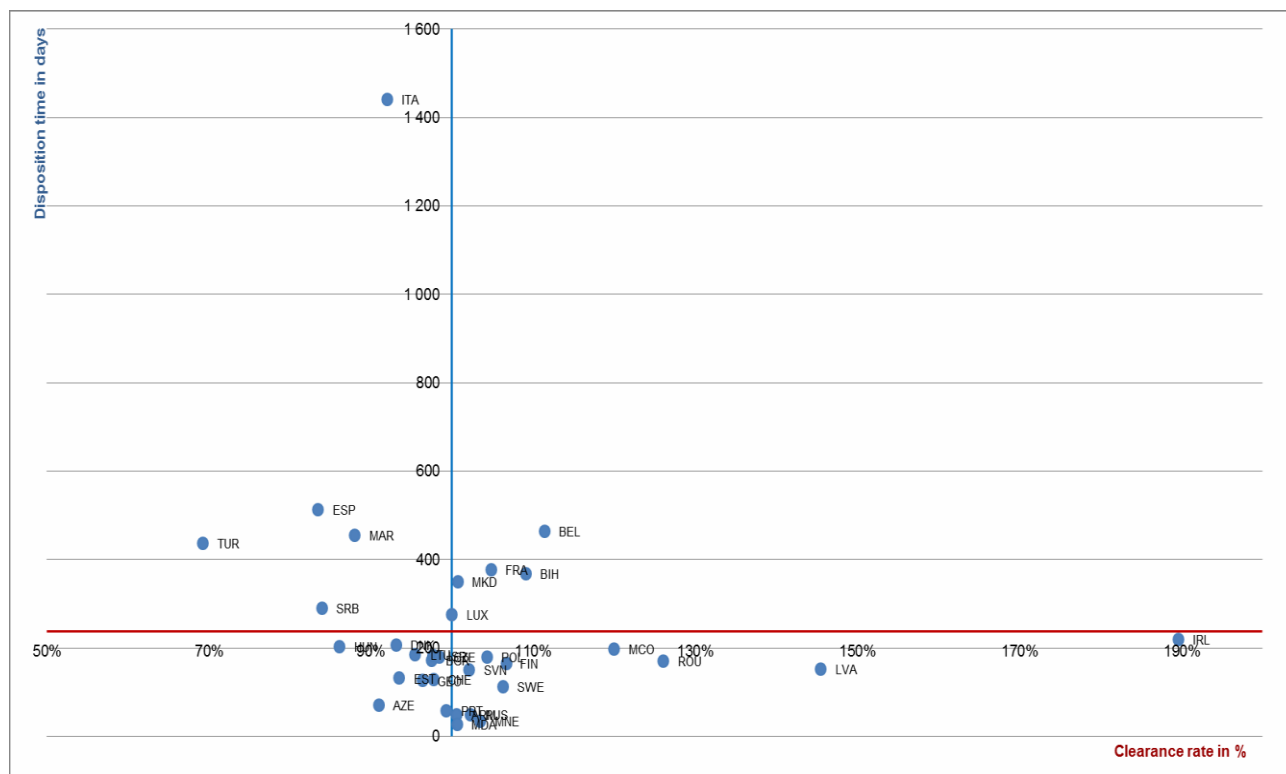
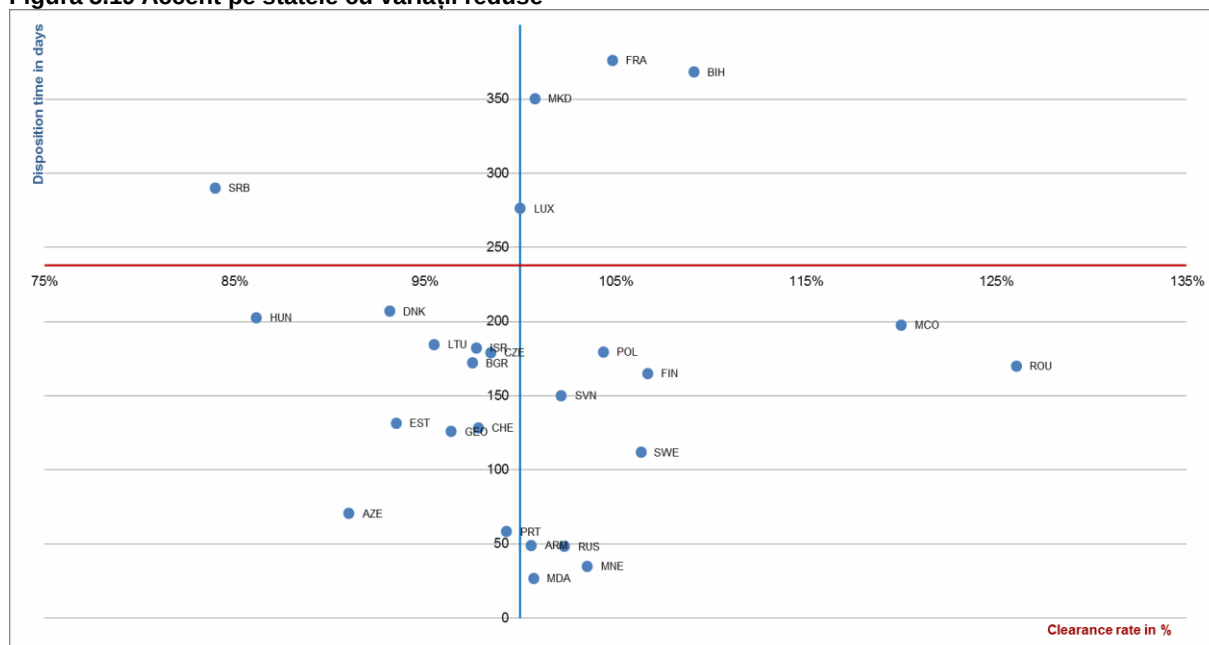

Figura 5.19 Accent pe statele cu variații reduse

Cvadrantul din dreapta jos al figurii 5.19 indică statele sau entitățile care au o rată de soluționare egală cu sau mai mare de 100 % și un timp de soluționare sub media celor 238 zile. **12** state și entități prezintă un nivel satisfăcător de productivitate a instanțelor în ceea ce privește cauzele litigioase civile și comerciale la nivelul celor mai înalte instanțe: **Armenia, Finlanda, Irlanda, Letonia, Republica Moldova, Monaco, Muntenegru, Polonia, România, Federația Rusă, Slovenia și Suedia**. Acesta este același număr de state și entități care prezintă un nivel satisfăcător de productivitate a instanțelor în ceea ce privește cauzele litigioase civile și comerciale în primă instanță, numărul de state crescând până la 16 în ceea ce privește cazurile de ultim grad de jurisdicție.

Depășind media de 238-zile timp de soluționare, situația în **Luxembourg** și **FYRO Macedonia** pare gestionabilă, întrucât ambele țări prezintă o rată de soluționare pozitivă combinată cu o durată a soluționării mai mică de un an.

În **7** state, rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare poate fi considerat satisfăcător (sub media de 238 de zile): **Bulgaria, Republica Cehă, Georgia, Lituania, Portugalia, Elveția și Israel**.

Cele mai scăzute termene limită se evidențiază în ceea ce privește **Republica Moldova** (27 de zile), **Muntenegru** (35 de zile), **Federația Rusă** (48 de zile) și **Armenia** (49 de zile). Modelul de timp de soluționare redus pentru litigiile litigioase civile și comerciale se evidențiază în toate instanțele din **Federația Rusă** (42 de zile în primă instanță și 31 de zile în a doua instanță).

Situația ar trebui să fie monitorizată îndeaproape în acele state și entități care prezintă o rată de soluționare deosebit de scăzută (cvadrantii din stânga) sau un timp de soluționare foarte ridicat (cvadrantii superiori) sau ambele, deoarece acest lucru arată că instanțele se confruntă cu dificultăți în a face față volumului de cauze noi. În viitor, este posibil ca situația întârzierilor și duratei procedurilor să se agraveze în cazul în care nu sunt luate măsuri specifice în ceea ce privește eficiența instanțelor în aceste state. Situația din **Italia** (rata de soluționare: 92 %, timpul de soluționare: 1442 zile, care nu sunt indicate în figură), **Spania** (rata de soluționare: 84 %, timpul de soluționare: 513 de zile), **Turcia** (rata de soluționare: 69 %, timpul de soluționare: 437 zile) și în **Maroc** (timpul de soluționare: 455 de zile) merită o atenție deosebită. Statele cu un timp de soluționare foarte ridicat, dar cu o rată de soluționare mai mare de 100 %, **Belgia** (rata de soluționare: 111 %, timpul de soluționare: 464 de zile), **Bosnia și Herțegovina** (rata de soluționare: 109 %, timpul de soluționare: 368 de zile), **Franta** (rata de soluționare: 105 %, timpul de soluționare: 376 de zile), trebuie să își continue eforturile de reducere a stocului.

Dintre aceste **7** state, **4** au prezentat similar date modeste la prima și a doua instanță, în fiecare caz situația înrăutățindu-se la instanțele supreme. În particular, timpul de soluționare pentru **Italia** a crescut cu aproape 450 de zile de la a doua la cea mai înaltă instanță, dublându-se aproape de la prima la a doua instanță. Urmare a unei îmbunătățiri a timpului de soluționare (dar nu și a ratei de soluționare) de la prima la a doua instanță, **Turcia** la rândul său arată o înrăutățire a ratei dar și a timpului de soluționare (care prezintă un nivel înregistrat pentru primă instanță). Timpul de soluționare în **Franta** crește cu aproximativ 100 de zile de la a doua la ultima instanță.

Tabelul 5.20 Rata de soluționare la cea mai înaltă instanță pentru cauze litigioase civile și comerciale între 2010 și 2016 (Q99)

State / Entități	Rata de soluționare a cauzelor civile și comerciale la cea mai înaltă instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	97%	NA	NA	
Andora	NAP	NAP		NAP	
Armenia	NA	100%	96%	101%	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	NA	96%	99%	91%	
Belgia	NA	NA	107%	111%	
Bosnia și Herțegovina	116%	101%	83%	109%	
Bulgaria	NA	NA	NA	97%	
Croația	76%	NA	NA	NA	
Cipru	NAP	NAP	NAP	NA	
Republica Cehă	108%	128%	96%	98%	
Danemarca	135%	NA	132%	93%	
Estonia	85%	102%	98%	93%	
Finlanda	NA	88%	93%	107%	
Franța	98%	96%	92%	105%	
Georgia	95%	99%	82%	96%	
Germania	NA	NA	97%	NA	
Grecia	NA	108%	NA	NA	
Ungaria	98%	94%	102%	86%	
Islanda	NAP	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	42%	152%	190%	
Italia	95%	86%	93%	92%	
Latvia	NA	NA	85%	146%	
Lituania	85%	88%	83%	95%	
Luxemburg	NA	NA	NA	100%	
Malta	NA	NAP	NAP	NAP	
Republica Moldova	97%	97%	107%	101%	
Monaco	NA	102%	91%	120%	
Muntenegru	103%	100%	98%	104%	
Țările de Jos	NA	NA	NA	NA	
Novegia	NA	NA	NA	NA	
Polonia	NA	NA	94%	104%	
Portugalia	NA	NA	NA	99%	
România	92%	100%	166%	126%	
Federația Rusă	NA	97%	NA	102%	
Serbia	119%	107%	82%	84%	
Slovacia	NA	NA	NA	NA	
Slovenia	118%	128%	111%	102%	
Spania	115%	103%	77%	84%	
Suedia	106%	101%	99%	106%	
Elveția	99%	100%	96%	98%	
FYROMacedonia	75%	111%	114%	101%	
Turcia	NA	NA	NA	69%	
Ucraina	64%	98%	NA	NA	
UK-Anglia și Țara Galilor	78%	NA	NA	NA	
UK-Scoția	106%	NAP	NAP	NAP	
Israel		102%	109%	98%	
Maroc				88%	
Media	98%	99%	101%	104%	
Mediana	98%	100%	96%	101%	
Minim	64%	42%	77%	69%	
Maxim	135%	128%	166%	190%	

Datele colectate pentru ultimele patru evaluări arată o îmbunătățire continuă a ratei medii de soluționare a cauzelor litigioase civile și comerciale la nivelul instanțelor de cel mai înalt grad, între 2010 și 2016. Cu toate acestea, numai **Finlanda** și **Irlanda** au cunoscut o îmbunătățire constantă a ratei de soluționare (în ambele cazuri, datele de la un ciclu de evaluare nu erau disponibile).

După ce a crescut între 2010 și 2014, rata de soluționare a scăzut în ultimul ciclu în **Danemarca, Republica Moldova, România, FYRO Macedonia** și **Israel**. Rata de soluționare în **Danemarca** a înregistrat o scădere semnificativă de la 132 % la 93 % între 2014 și 2016. În **Israel**, rata de soluționare a scăzut de la 102 % la 98 %, în timp ce în **Republica Moldova, România** și **FYRO Macedoniei**, reducerea ratei de soluționare s-a produs într-o gamă pozitivă de valori.

Estonia a înregistrat o scădere continuă a ratei de soluționare în ultimele trei cicluri, de la pozitivă (102 %) în 2012 la negativă (93 %) în 2016. Evoluția ratei de soluționare în **Spania** ar trebui, de asemenea, subliniată: țara a raportat cifre pozitive în primele două cicluri de evaluare, rata de soluționare scăzând la 77 % în 2014 și îmbunătățindu-se puțin la 84 % în 2016.

Tabelul 5.21 Timpul de soluționare la cea mai înaltă instanță pentru cauzele litigioase civile și comerciale între 2010 și 2016 (Q99)

State / Entități	Timpul de soluționare la cea mai înaltă instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	183	NA	NA	
Andora	NAP	NAP	..	NAP	
Armenia	NA	33	70	49	
Austria	NA	NA	NA	NA	
Azerbaidjan	NA	65	49	70	
Belgia	NA	NA	480	464	
Bosnia și Herțegovina	223	239	359	368	
Bulgaria	NA	NA	NA	172	
Croația	420	NA	NA	NA	
Cipru	NAP	NAP	NAP	NA	
Republica Cehă	287	221	201	179	
Danemarca	NA	NA	187	207	
Estonia	133	70	114	132	
Finlanda	NA	210	224	165	
Franța	342	378	425	376	
Georgia	108	71	230	126	
Germania	NA	NA	358	NA	
Grecia	NA	346	NA	NA	
Ungaria	148	208	158	203	
Islanda	NAP	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	846	NA	219	
Italia	1 231	1 470	1 316	1 442	
Letonia	NA	NA	559	153	
Lituania	144	188	268	184	
Luxemburg	NA	NA	NA	276	
Malta	NA	NAP	NAP	NAP	
Republica Moldova	78	80	28	27	
Monaco	NA	163	313	198	
Muntenegruo	19	2	24	35	
Olanda	NA	NA	NA	NA	
Norvegia	NA	NA	NA	NA	
Polonia	NA	NA	187	180	
Portugalia	NA	NA	NA	58	
România	138	188	143	170	
Federația Rusă	NA	15	NA	48	
Serbia	214	107	223	290	
Slovacia	NA	NA	NA	NA	
Slovenia	386	272	167	150	
Spania	273	320	496	513	
Suedia	166	179	159	112	
Elveția	97	104	118	128	
FYROMacedonia	375	449	233	350	
Turcia	NA	NA	NA	437	
Ucraina	249	17	NA	125	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NAP	NAP	NAP	
Israel		241	195	182	
Maroc				455	
Media	265	247	273	238	
Mediana	214	186	212	176	
Minim	19	2	24	27	
Maxim	1231	1470	1316	1442	

Timpul mediu de soluționare al cazurilor litigioase civile și comerciale s-a îmbunătățit între 2010 și 2012, apoi a crescut ușor din 2012 până în 2014, crescând din nou în 2016. Acest lucru este în contradicție cu evoluția timpului de soluționare în prima și în a doua instanță, ambele înregistrând o îmbunătățire continuă. În ultimele cicluri de evaluare, **Republica Cehă, Slovenia și Israel** și-au îmbunătățit continuu timpul de soluționare.

Alte 3 state au înregistrat o înrăutățire constantă a timpului de soluționare de-a lungul celor patru exerciții de evaluare. Situația din **Elveția** poate fi considerată acceptabilă deoarece timpul de soluționare rămâne de 128 de zile, ceea ce nu este nejustificat de lung. Timpul de soluționare în **Spania** este de 513 de zile și este puțin mai mare de un an în **Bosnia și Herțegovina**. Trebuie remarcată situația din alte trei state. **Italia** a înregistrat atât fluctuații pozitive, cât și negative, între 2010 și 2016, însă timpul său de soluționare se menține la un nivel foarte ridicat, de 1 442 de zile. **Turcia și Marocul** nu au furnizat date privind timpul de soluționare înainte de 2016, dar pentru ciclul actual acestea au înregistrat niveluri destul de ridicate (respectiv 437 zile și 455 de zile).

Figura 5.22 Variația în cauzele litigioase civile și comerciale la cea mai înaltă instanță pendinte la 31 decembrie vs. cauze noi între 2014 și 2016 (Q99)

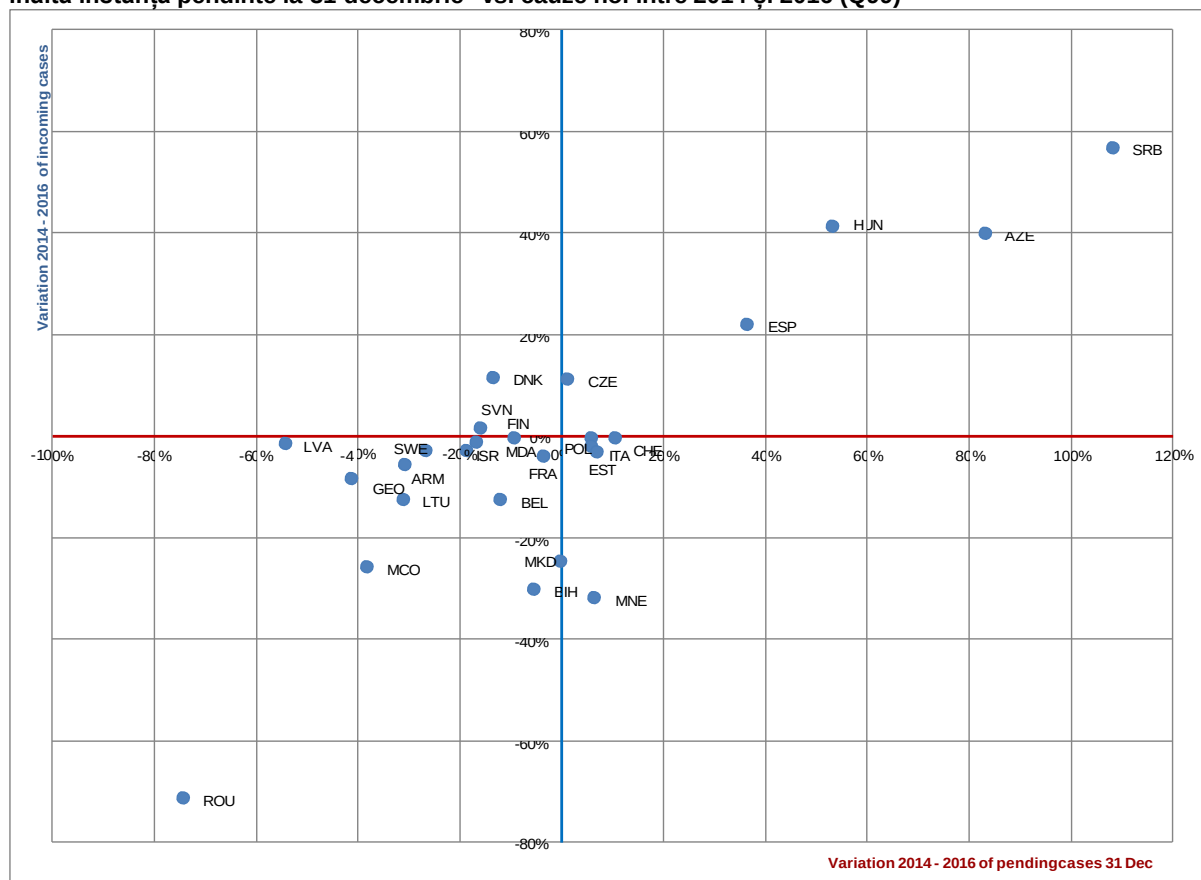

Figura 5.22 ilustrează modul în care numărul de cauze pendinte s-a modificat între 2014 și 2016, față de variația numărului de cauze noi în aceeași perioadă.

Cvadrantul din stânga sus al graficului arată o performanță pozitivă a **Danemarcei** și **Sloveniei** în reducerea numărului de cauze pendinte, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi. Numărul de cauze noi din **Republica Moldova** a rămas același, în timp ce numărul de cauze pendinte a scăzut, ceea ce reprezintă, de asemenea, o performanță pozitivă. **Republica Cehă** a înregistrat, de asemenea, o evoluție pozitivă, numărul cazurilor noi crescând cu 11 % în ultimele două cicluri, iar numărul de cauze pendinte a crescut cu numai 1 %.

În schimb, cvadrantul din dreapta jos prezintă acele state și entități în care numărul de cauze pendinte a crescut, în ciuda unei scăderi a numărului de cauze noi (**Estonia, Italia, Polonia, Elveția** și, în special, **Munte negru** (cazuri noi — 32 %, cazuri pendinte + 7 %) sau a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Serbia și Azerbaidjan** și, într-o măsură mai mică, **Ungaria și Spania**).

5.3 Justiția administrativă: date din 2016 și evoluția indicatorilor de performanță

Această secțiune se referă la încărcătura de cauze și rezultatele instanțelor în ceea ce privește cazurile în care una dintre părțile în litigiu este o autoritate publică. În timp ce litigiile dintre cetățeni și autoritățile publice pot fi soluționate prin intermediul procedurilor civile, într-o serie de state, dreptul administrativ este un domeniu de drept separat. În aceste cazuri, soluționarea litigiilor administrative poate fi de competența instanțelor judecătorești sau a unor unități în cadrul unei instanțe judecătorești de drept comun sau poate face obiectul unor proceduri de drept administrativ distincte.

5.3.1 Cauze administrative — Primul grad de jurisdicție

Încărcătura de cauze și indicatorii de performanță în 2016

Figura 5.23 Numărul de cauze administrative de primă instanță, noi și soluționate la 100 locuitori în 2016 (Q91)

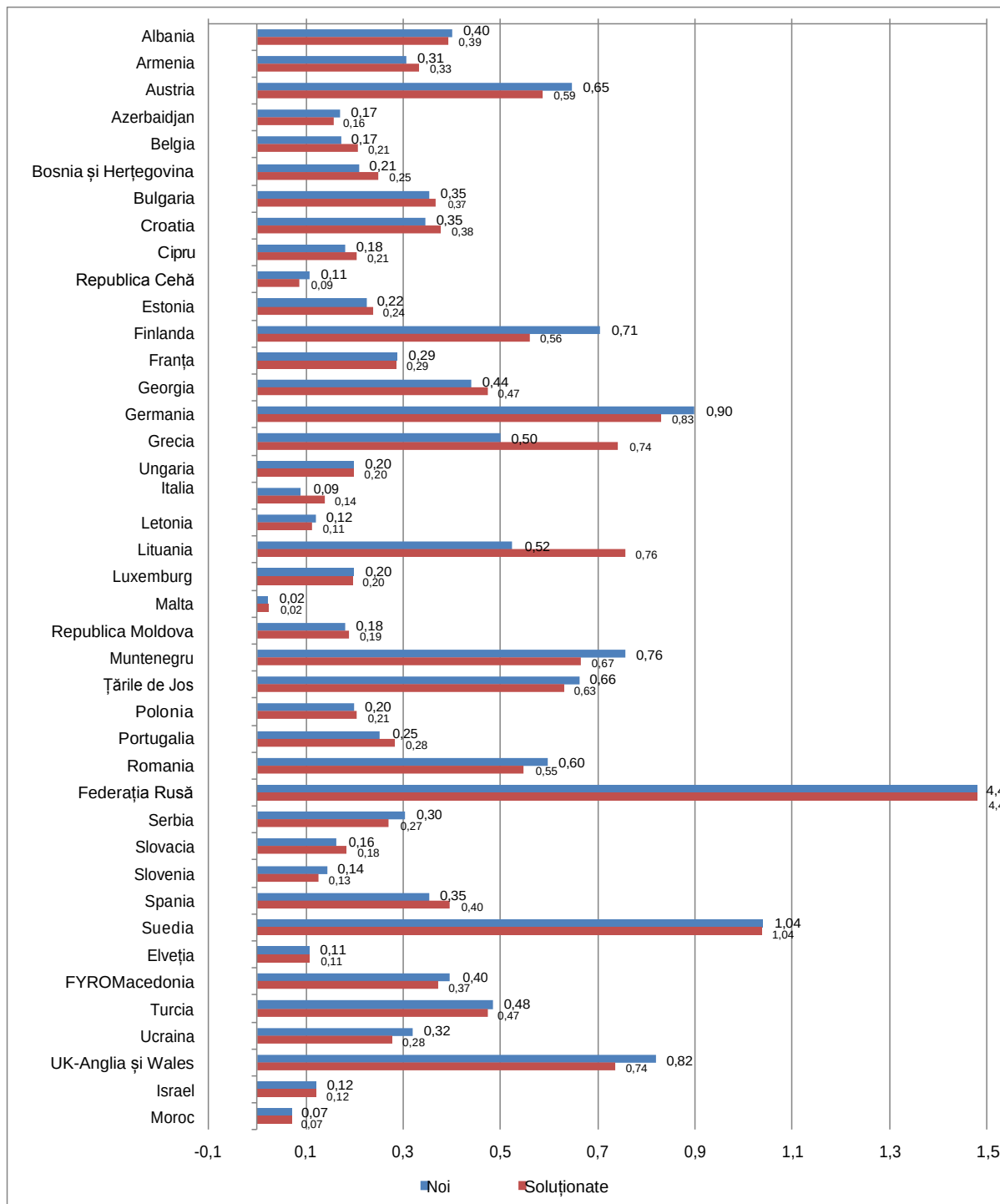
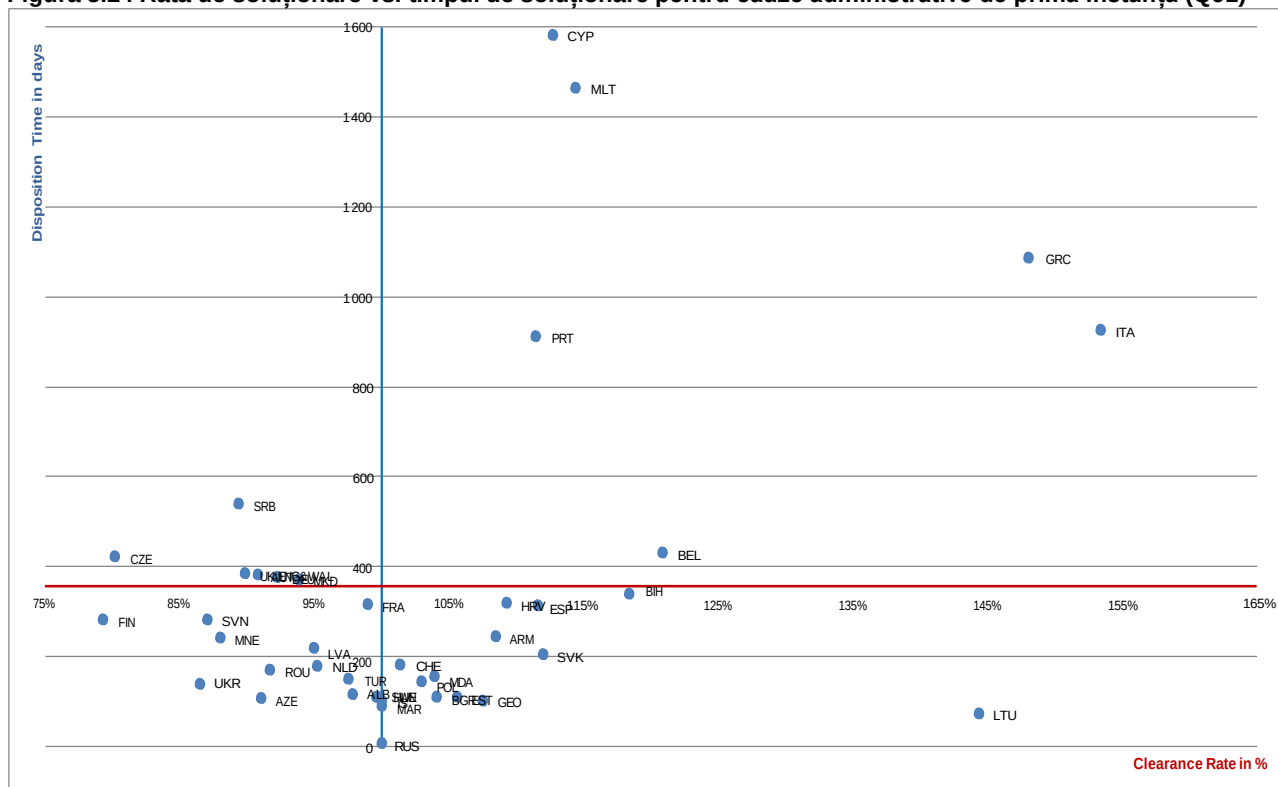

Figura 5.23 de mai sus furnizează informații privind 41 de state și entități care au furnizat date privind cauzele în materie de drept administrativ (7 state și entități au furnizat valori NA sau PNA). Cu excepția **Federației Ruse** și a **Suediei** (4,4 și, respectiv, 1,0 de cazuri la 100 de locuitori), instanțele de prim grad de jurisdicție din toate statele și entitățile au primit mai puțin de 1 dosar administrativ la 100 de locuitori. Cifrele foarte mari evidențiate în cazul **Federației Ruse** pot fi relaționate cu definiția largă a contravențiilor administrative în temeiul Codului federal. Media globală a cazurilor în primă instanță în materie de drept administrativ din statele și entitățile evaluate în 2016 este de 0,5 de cazuri (primite și soluționate) la 100 de locuitori (valoarea medie este de 0,3 de cazuri).

Indicatori de performanță privind cauzele în materia dreptului administrativ

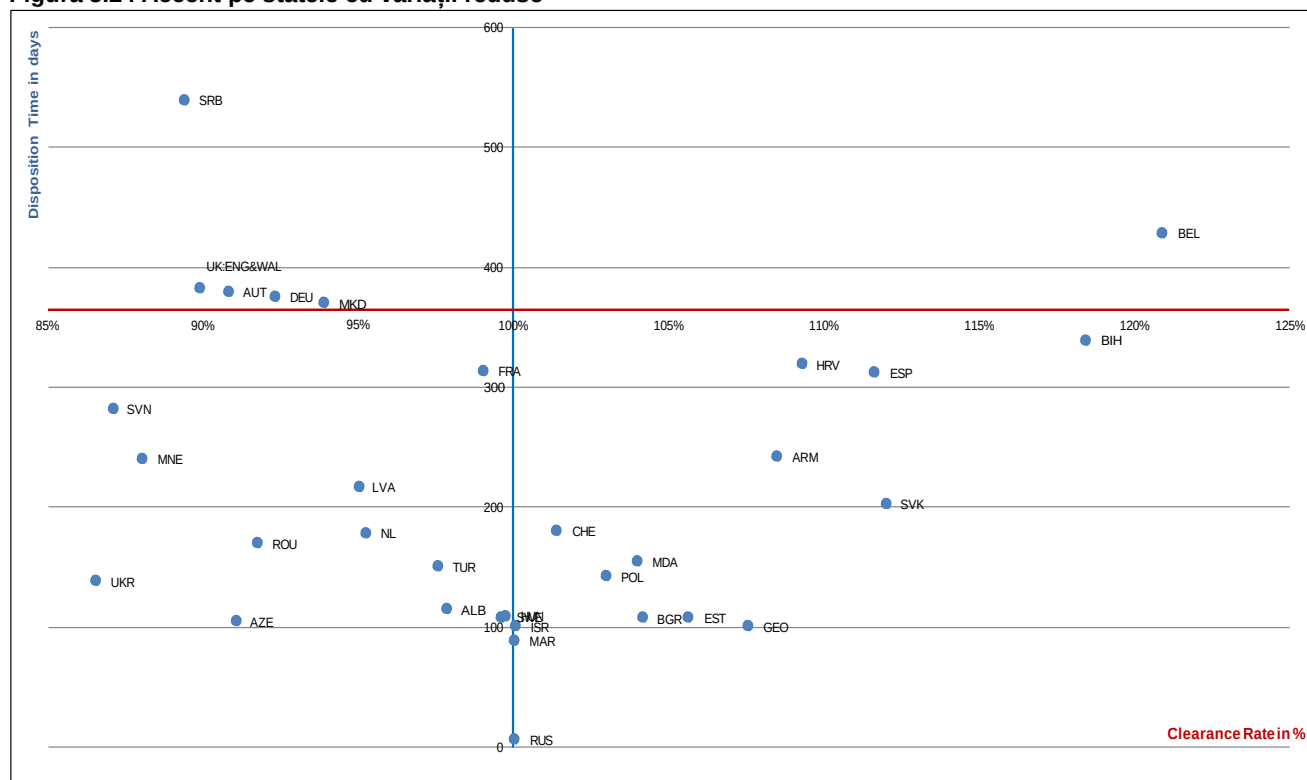
40 de state și entități au furnizat date relevante pe baza cărora s-a putut calcula atât rata de soluționare, cât și timpul de soluționare pentru cazurile de drept administrativ în 2016. Figura 5.24 de mai jos prezintă, pentru fiecare țară care face obiectul evaluării, rata de soluționare și timpul de soluționare, cu scopul de a oferi o imagine de ansamblu asupra posibilei evoluții a volumului de cauze pendinte și asupra timpului necesar pentru a le prelucra în anumite țări. Pentru a facilita reprezentarea vizuală a statelor și entităților în figura de mai jos, 4 țări (**Cipru, Letonia, Malta și Portugalia**) nu au fost prezentate. Cu toate acestea, cifrele privind performanța lor vor fi analizate mai jos.

Figura 5.24 Rata de soluționare vs. timpul de soluționare pentru cauze administrative de primă instanță (Q91)

Pentru o mai bună vizibilitate, al doilea grafic se concentrează asupra statelor cu variații mai scăzute.

Figura 5.24 Accent pe statele cu variații reduse

Majoritatea statelor și entităților în 2016 au fost în măsură să facă față în mod satisfăcător volumului de cauze de contencios administrativ noi în primă instanță. 17 state din cvadrantul din dreapta jos al hărții (**Armenia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Estonia, Georgia, Ungaria, Lituania, Republica Moldova, Polonia, Federația Rusă, Slovacia, Spania, Suedia, Elveția, Israel și Maroc**) au o rată de soluționare pozitivă (de 100 % sau mai mult), iar timpul de soluționare rămâne sub media europeană de 357 de zile. Rata de soluționare a fost deosebit de ridicată în **Lituania** (144 %), cu un timp de soluționare de numai 72 zile. Astfel cum s-a menționat în legătură cu cauzele litigioase civile și comerciale, timpul de soluționare în unele țări, în special în **Federația Rusă**, care înregistrează un timp de soluționare de numai 6 zile, este deosebit de scăzut. Este necesară o analiză suplimentară pentru a înțelege motivele care stau la baza acestor cifre.

Situația din alte 4 state situate în apropierea părții inferioare a axei privind timpul de soluționare pare ușor de gestionat și poate fi, de asemenea, considerată satisfăcătoare. În **Albania, Letonia, Țările de Jos și Turcia**, rata de soluționare este puțin sub 100 %, dar acest lucru nu ar trebui să afecteze prea mult evoluția volumului cauzelor aflate pe rol, având în vedere valoarea pozitivă a timpului de soluționare (între 115 și 217 de zile) în aceste țări. În cazul **Belgiei** (în cvadrantul din dreapta sus) rata de soluționare deosebit de favorabilă (121 %) ar trebui să compenseze timpul lung de soluționare (429 zile) pentru cauzele administrative, dacă acest trend se menține.

Situația este mai dificilă și ar trebui monitorizată în câteva state și entități care au o rată scăzută de soluționare sau un timp de soluționare deosebit de ridicat, sau ambele. Aceste state și entități întâmpină dificultăți în a face față volumului de cauze noi, aspect care ar trebui să fie monitorizat și soluționat pentru a se evita deteriorarea posibilă a situației în viitor. Acesta este cazul **Austriei** (rata de soluționare: 91 %; timpul de soluționare: 380 de zile), **Republica Cehă** (rata de soluționare: 80 %; timpul de soluționare: 421 zile), **Finlanda** (rata de soluționare: 79 %), **Germania** (rata de soluționare: 92 %, timpul de soluționare: 375 de zile), **Muntenegru** (rata de soluționare: 88 %), **Serbia** (rata de soluționare: 89 %, timpul de soluționare: 539 zile), **Slovenia** (rata de soluționare: 87 %), **FYRO Macedonia** (rata de soluționare: 94 %; timpul de soluționare: 370 zile), **Ucraina** (rata de soluționare: 87 %) și **UK-Anglia și Țara Galilor** (rata de soluționare: 90 %; timpul de soluționare: 383 de zile). Cel mai ridicat timp de soluționare este observat în **Cipru** (timp de soluționare: 1 582 de zile), **Grecia** (timp de soluționare: 1 086 zile), **Italia** (timp de soluționare: 925 zile), **Malta** (timp de soluționare: 1 464 zile) și **Portugalia** (timp de soluționare: 911 zile), care nu sunt incluse în graficul de mai sus. În unele dintre aceste state și entități există deja măsuri de consolidare a productivității instanțelor.

Evoluția indicatorilor de performanță

Tabelul de mai jos prezintă evoluția ratei de soluționare pentru cauzele administrative în primă instanță între 2010 și 2016. Datele raportate și concluziile care pot fi extrase ar trebui să fie luate în considerare cu prudență, deoarece coerența unora dintre cifre ar putea varia în perioada examinată, ceea ce poate influența evoluția performanțelor de-a lungul timpului.

Tabelul 5.25 Rata de soluționare a cauzelor administrative de primă instanță între 2010 și 2016 (Q91)

State / Entități	Rata de soluționare a cauzelor administrative				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	83%	91%	88%	98%	
Andora	131%	93%	90%	NA	
Armenia	89%	94%	155%	109%	
Austria	NA	NAP	NA	91%	
Azerbaidjan	NAP	96%	102%	91%	
Belgia	NA	NA	88%	121%	
Bosnia și Herțegovina	83%	105%	90%	118%	
Bulgaria	98%	92%	101%	104%	
Croația	108%	41%	86%	109%	
Cipru	74%	74%	103%	113%	
Republica Cehă	NA	NAP	91%	80%	
Danemarca	NA	NAP	NAP	NAP	
Estonia	91%	106%	90%	106%	
Finlanda	99%	101%	97%	79%	
Franța	107%	107%	96%	99%	
Georgia	108%	113%	102%	108%	
Germania	96%	102%	100%	92%	
Grecia	80%	143%	NA	148%	
Ungaria	96%	108%	92%	100%	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NAP	NAP	NAP	NAP	
Italia	316%	280%	156%	153%	
Letonia	103%	130%	144%	95%	
Lituania	83%	98%	89%	144%	
Luxemburg	93%	70%	94%	98%	
Malta	29%	40%	149%	114%	
Republica Moldova	92%	105%	104%	104%	
Monaco	NA	NA	NAP	NA	
Montenegro	99%	87%	91%	88%	
Țările de Jos	107%	98%	99%	95%	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NA	
Polonia	95%	100%	97%	103%	
Portugalia	NA	NA	NA	112%	
România	71%	78%	161%	92%	
Federația Rusă	NA	100%	100%	100%	
Serbia	86%	81%	104%	89%	
Slovacia	102%	47%	125%	112%	
Slovenia	114%	110%	103%	87%	
Spania	101%	124%	113%	112%	
Suedia	88%	105%	103%	100%	
Elveția	105%	107%	100%	101%	
FYROMacedonia	65%	112%	113%	94%	
Turcia	91%	127%	97%	98%	
Ucraina	96%	130%	99%	87%	
UK-Anglia și Țara Galilor	85%	85%	192%	90%	
UK-Scotia	NA	NA	NA	NA	
Israel		100%	101%	100%	
Maroc				100%	
Media	99%	102%	108%	103%	
Mediana	95%	101%	100%	100%	
Minim	29%	40%	86%	79%	
Maxim	316%	280%	192%	153%	

Astfel cum se arată în tabelul 5.25, rata de soluționare a cauzelor de drept administrativ în primă instanță s-a îmbunătățit continuu între 2010 și 2014 de la valori negative (99 % în 2010) la valori pozitive (108 % în 2014), scăzând ușor în 2016 (103 %). Scăderi semnificative ale ratei de soluționare în câteva state și entități (de exemplu, **Armenia, Finlanda, Letonia, Malta, România, Slovenia, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**) au afectat scăderea cifrelor medii între 2014 și 2016. Cu toate acestea, pot fi evidențiate diferențe importante între statele și entitățile prezentate.

Numai **Cipru și Grecia** prezintă o îmbunătățire constantă a performanței lor în instanțe din 2010, în timp ce în **Italia și Slovenia** rata de compensare a scăzut în cursul celor patru exerciții de evaluare. Statisticile pentru **Andora** nu sunt disponibile în 2016, astfel încât nu este clar dacă scăderea constantă a continuat. **Federația Rusă** a menținut o rată de soluționare pozitivă (100 %) în ultimele trei cicluri.

Armenia, Letonia, Malta, România, FYRO Macedonia și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor au înregistrat o îmbunătățire a performanței lor în instanță în perioada 2010-2014, însă această tendință a fost inversată în ultimul ciclu. În **Letonia**, rata de soluționare a scăzut de la 144 % la 95 % în **România** de la 161 % la 92 %, în special în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** de la 192 % la 90 %. În schimb, rata de soluționare pentru **Armenia și Malta** pentru 2016 a rămas pozitivă, în pofida scăderii în comparație cu ciclul 2014.

În perioada 2014-2016, alte **13 țări** au înregistrat o scădere a ratei de soluționare a acestora. În **Slovacia, Spania, Suedia și Israel**, rata de soluționare a rămas pozitivă, în ciuda tendinței de scădere, în timp ce în **Azerbaidjan, Republica Cehă, Finlanda, Germania, Muntenegru, Țările de Jos, Serbia, Slovenia și Ucraina** indicatorul fie a intrat în sfera valorilor negative în 2016, fie a rămas în cifre negative. Această tendință, manifestată în cel din urmă grup de țări (în special în **Republica Cehă, Finlanda, Muntenegru, Țările de Jos și Ucraina**), ar putea fi un pericol în ceea ce privește performanța organismelor judiciare relevante, dacă această tendință persistă. Cu toate acestea, astfel cum s-a menționat anterior, datele raportate și evoluția lor în timp ar trebui abordate cu atenție și trebuie luate în considerare condițiile specifice din fiecare țară.

Îmbunătățiri majore ale ratei de soluționare între 2014 și 2016 pot fi observate în **Belgia, Bosnia și Herțegovina, Croația, Estonia, Ungaria, Lituania și Polonia**. Instanțele din aceste țări au putut să urce rata de soluționare de la valori negative peste pragul de 100 %.

Tabelul 5.26 Timpul de soluționare pentru cauzele administrative de primă instanță între 2010 și 2016 (Q91)

State/ Entități	Timpul de soluționare a cauzelor administrative				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	264	287	74	115	
Andora	222	429	517	NA	
Armenia	223	294	128	242	
Austria	NA	NAP	NA	380	
Azerbaidjan	NAP	103	75	105	
Belgia	NA	NA	625	429	
Bosnia și Herțegovina	380	326	379	339	
Bulgaria	113	150	124	108	
Croația	825	523	426	319	
Cipru	1 340	1 270	1 775	1 582	
Republica Cehă	NA	NAP	415	421	
Denmarca	NA	NAP	NAP	NAP	
Estonia	146	108	141	108	
Finlanda	238	248	280	279	
Franța	338	302	305	314	
Georgia	36	213	130	101	
Germania	373	354	367	375	
Grecia	2 003	1 520	NA	1 086	
Unaria	202	147	148	109	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NAP	NAP	NAP	NAP	
Italia	1 037	886	984	925	
Letonia	439	300	155	217	
Lituania	160	144	310	72	
Luxemburg	172	NA	NA	NA	
Malta	2 758	1 457	1 408	1 464	
Republica Moldova	165	126	186	155	
Monaco	NA	NA	NAP	NA	
Munteenegro	119	210	202	240	
Țările de Jos	159	163	171	178	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NA	
Polonia	121	112	139	143	
Portugalia	NA	NA	NA	911	
România	269	272	179	170	
Federația Rusă	NA	11	7	6	
Serbia	535	497	440	539	
Slovacia	66	733	397	203	
Slovenia	139	130	112	282	
Spania	473	427	361	312	
Suedia	190	126	114	108	
Elveția	229	217	225	180	
FYROMacedonia	797	317	347	370	
Turcia	187	132	212	150	
Ucraina	65	33	51	138	
UK-Anglia și Țara Galilor	384	446	169	383	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		117	99	101	
Maroc				89	
Media	446	372	336	357	
Mediana	226	272	207	241	
Minim	36	11	7	6	
Maxim	2758	1520	1775	1582	

În ceea ce privește evoluția timpului de soluționare a cazurilor administrative de primă instanță, tabelul 5.26 de mai sus arată că, în medie, performanța instanțelor în raport cu acest indicator s-a îmbunătățit constant între 2010 și 2014, cu o ușoară deteriorare în 2016. Acest lucru este în contrast cu tendința evidențiată în ceea ce privește cauzele litigioase civile și comerciale, în privința cărora timpul de soluționare s-a îmbunătățit de-a lungul celor patru cicluri de evaluare. Timpul de soluționare mediu al cauzelor de contencios administrativ în 2016 (357 zile) este, de asemenea, semnificativ mai mare decât cel al cauzelor litigioase civile și comerciale (234 de zile).

Numai **Croația, Spania și Suedia** au cunoscut o îmbunătățire constantă a timpului de soluționare în cauzele administrative de primă instanță în toate cele patru cicluri de evaluare. **Croația** a înregistrat o performanță deosebit de pozitivă, timpul de soluționare fiind redus cu mai mult de jumătate în perioada 2010-2016. În **Letonia, Malta, Serbia și Slovenia**, tendința pozitivă de îmbunătățire continuă între 2010 și 2014 a fost inversată în 2016, în special în **Serbia și Slovenia**, depășind în 2010 cifrele referitoare la timpul de soluționare înregistrate inițial. Timpul de soluționare în **Malta** rămâne la un nivel foarte ridicat de 1 464 de zile.

În 19 state (**Belgia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Cipru, Estonia, Finlanda, Georgia, Ungaria, Italia, Lituania, Republica Moldova, România, Federația Rusă, Slovacia, Spania, Suedia, Elveția și Turcia**) situația s-a îmbunătățit în cursul ultimelor două evaluări. Acest fapt marchează o îmbunătățire a performanțelor din ultimul ciclu, în cursul cărora 10 dintre aceste state și-au îmbunătățit timpul de soluționare pentru cauzele de drept administrativ la mai puțin de 7 luni. În ceea ce privește **Finlanda**, care a înregistrat o scădere constantă a eficienței între 2010 și 2014, în 2016, cifra s-a îmbunătățit, dar numai cu o zi, astfel încât rămâne de văzut dacă îmbunătățirea va continua în următorul ciclu de evaluare. Timpul de soluționare în **Cipru** rămâne deosebit de ridicat, la 1 582 de zile.

În **Țările de Jos** se poate observa o deteriorare constantă a timpului de soluționare calculat pentru cele patru cicluri de evaluare. Cu toate acestea, situația nu ar trebui să constituie un motiv serios de îngrijorare, deoarece timpul de soluționare rămâne sub 200 de zile. Nu este clar dacă tendința negativă anterioară din **Andora** a continuat în 2016, deoarece nu sunt disponibile statistici pentru ultimul ciclu de evaluare.

În perioada 2014-2016, a crescut timpul de soluționare în cauzele administrative în alte 16 state și entități (**Albania, Armenia, Azerbaidjan, Republica Cehă, Franța, Germania, Letonia, Malta, Muntenegru, Țările de Jos, Polonia, Serbia, Slovenia, FYROMacedonia, Ucraina, UK- Anglia și Țara Galilor și Israel**). Cu toate acestea, în aceste state și entități, cu excepția a 6 dintre ele — **Republica Cehă** (timp de soluționare: 421 zile), **Germania** (timp de soluționare: 375 zile), **Malta** (1 464 zile), **Serbia** (timp de soluționare: 539 de zile), **FYRO Macedonia** (timp de soluționare: 370 zile) și **UK-Anglia și Țara Galilor** (timp de soluționare: 383 de zile) — situația poate fi considerată în continuare ca fiind acceptabilă deoarece timpul de soluționare maxim rămâne sub un an.

Tendențele privind evoluția timpului de soluționare a cauzelor administrative discutate aici ar trebui să fie luate în considerare împreună cu evoluția volumului cauzelor pendinte în cursul diferitelor măsurători. Tabelul de mai jos ilustrează evoluția volumului cazurilor administrative în primă instanță la 31 decembrie în perioada 2010-2016.

Tabelul 5.27 Numărul de cauze administrative pendinte la 31 decembrie între 2010 și 2016 (Q91)

States / Entități	Numărul de cauze administrative pendinte la 31 decembrie				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	2 700	3 811	3 841	3 561	
Andora	145	87	265	NA	
Armenia	4 065	8 912	4 380	6 599	
Austria	NA	NAP	NA	53 485	
Azerbaidjan	NAP	2 471	2 946	4 350	
Belgia	NA	NA	37 880	27 615	
Bosnia și Herțegovina	7 837	8 323	9 814	8 094	
Bulgaria	8 261	10 886	8 444	7 714	
Croația	35 303	7 075	13 976	13 693	
Cipru	5 288	5 395	8 074	7 540	
Republica Cehă	NA	NAP	9 365	10 555	
Denemarca	NA	NAP	NAP	NAP	
Estonia	1 301	890	1 326	921	
Finlanda	20 217	18 930	21 058	23 569	
Franța	173 246	157 470	157 262	164 691	
Georgia	1 229	5 693	3 149	4 861	
Germania	683 432	677 447	662 009	701 598	
Grecia	421 946	383 402	NA	237 593	
Ungaria	7 584	5 479	6 734	5 827	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NAP	NAP	NAP	NAP	
Italia	509 246	348 896	267 247	212 095	
Letonia	5 423	4 280	1 461	1 335	
Lituania	2 806	3 128	10 845	4 270	
Luxemburg	129	NA	NA	NA	
Malta	136	555	683	413	
Republica Moldova	2 333	2 460	3 112	2 848	
Monaco	NA	NA	NAP	NA	
Muntenegro	1 179	1 701	1 810	2 719	
Țările de Jos	53 410	50 010	51 020	52 649	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NA	
Polonia	21 267	22 132	30 991	30 867	
Portugalia	NA	NA	NA	72 516	
România	52 374	133 484	61 838	50 119	
Federația Rusă	NA	185 166	116 210	110 189	
Serbia	20 296	21 509	24 262	28 161	
Slovacia	7 838	17 815	15 772	5 509	
Slovenia	2 320	1 936	1 682	2 000	
Spania	326 948	285 005	203 406	157 476	
Suedia	49 538	37 675	33 986	30 669	
Elveția	13 267	15 190	13 016	4 521	
FYROMacedonia	13 810	14 228	8 577	7 826	
Turcia	198 349	69 700	156 595	155 327	
Ucraina	289 486	44 360	32 490	44 796	
UK-Anglia și Țara Galilor	749 178	894 364	366 403	450 710	
UK-Scotia	NA	NA	NA	NA	
Israel		3483	3276	2909	
Maroc				5922	
Media	108 585	98 568	65 331	71 297	
Mediana	10 764	14 228	11 931	12 124	
Minim	129	87	265	413	
Maxim	749 178	894 364	662 009	701 598	

Astfel cum se arată în tabelul 5.27 de mai sus, datele colectate din ultimele patru cicluri de evaluare indică o scădere generală a numărului de cauze pendinte în materie de drept administrativ în perioada 2010-2014, urmată de o creștere în 2016.

Între 2014 și 2016, **23** de state și entități au redus volumul cauzelor aflate pe rol, în timp ce **13** state au înregistrat o creștere față de cifrele din 2014. Cu toate acestea, dintre cele **13** state și entități, mai multe state și entități au înregistrat o creștere semnificativă, care ar fi avut un impact puternic asupra valorii medii a cauzelor aflate pe rol în ultimul ciclu de evaluare. Dintre cele **13** de cazuri, numai **2** s-au confruntat cu o creștere de mai puțin de o mie de cazuri (**Muntenegru** și **Slovenia**), în timp ce în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** s-au înregistrat creșteri deosebit de puternice (creștere cu aproximativ 85 000 de cazuri), **Germania** (o creștere de aproape 40 000 de cazuri) și **Ucraina** (cu peste 12 000 de cazuri) și, într-o mai mică măsură, **Franța** (cu peste 7 000 de cazuri).

Performanțele instanțelor legate de capacitatea de a reduce numărul de cauze administrative acumulate au fost deosebit de pozitive în **Albania, Bosnia și Herțegovina, Cipru, Lituania, Malta, Republica Moldova și Polonia**. Aceste state au reușit să inverseze tendința de creștere a volumului de cauze pendinte înregistrate în 2014 și să reducă numărul acestor cazuri în ultima evaluare. În **Lituania**, schimbările în ceea ce privește numărul de cauze sunt legate în principal de creșterea numărului de cauze administrative soluționate în instanțele de prim grad de jurisdicție în 2015 și 2016 (timpul în care instanțele se confruntau cu întârzieri din anii anteriori) și procesele reluate care au fost suspendate în instanțele de al doilea grad de jurisdicție din cauza cererilor înaintate Curții Constituționale a Republicii Lituania (legate de aspecte precum salariile și pensiile funcționarilor). O tendință pozitivă poate fi observată și în alte 4 state, în care numărul de cauze pendinte a scăzut progresiv între 2010 și 2016 (**Italia, Letonia, Spania și Suedia**). **Letonia** a subliniat că nivelul cauzelor administrative pendinte a scăzut ca urmare a creșterii numărului de cauze soluționate în 2015. **Italia** și **Spania** au reușit să își reducă numărul de cauze pendinte; cu toate acestea, cifrele cu privire la cele două state rămân cu mult peste medie.

O mai bună înțelegere a datelor privind cauzele aflate pe rol în scopul garantării standardului de soluționare rezonabil poate fi obținută din analiza cazurilor de peste 2 de ani la fiecare instanță.⁹⁶ Exercițiul de evaluare din 2018 (date din 2016) colectează astfel de date, pentru prima dată.

Figura 5.28. Ponderea cauzelor administrative de primă instanță pendinte mai vechi de 2 ani în totalul cauzelor pendinte la 31 decembrie în 2016 (Q91)

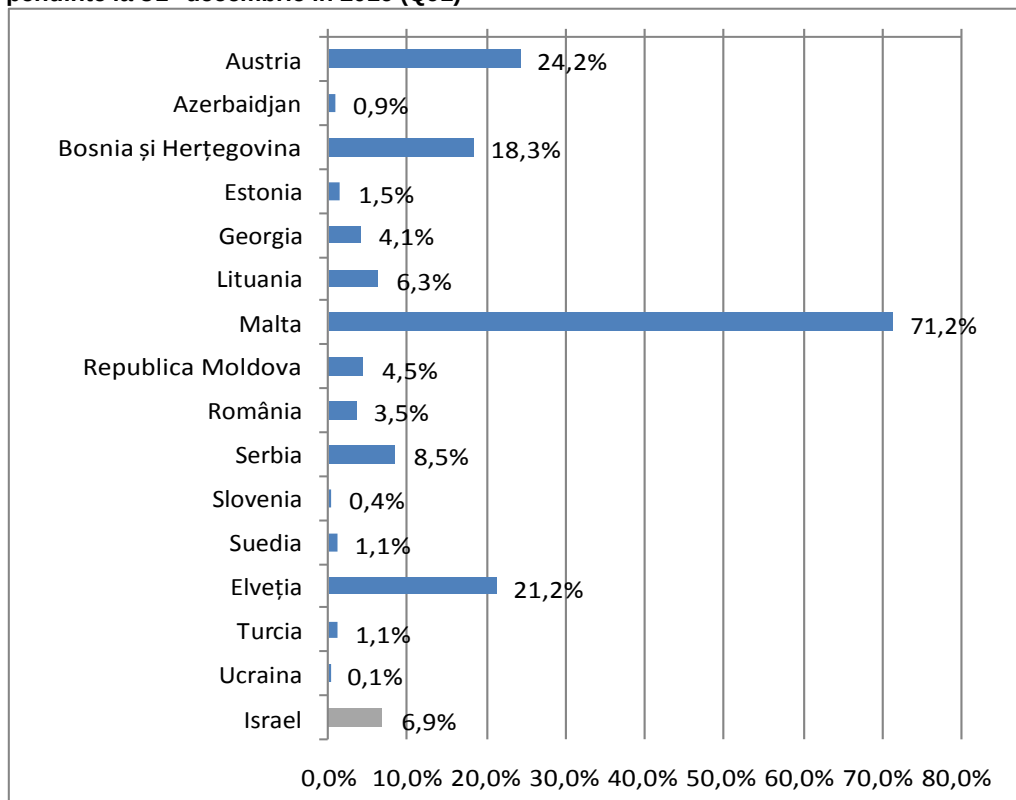
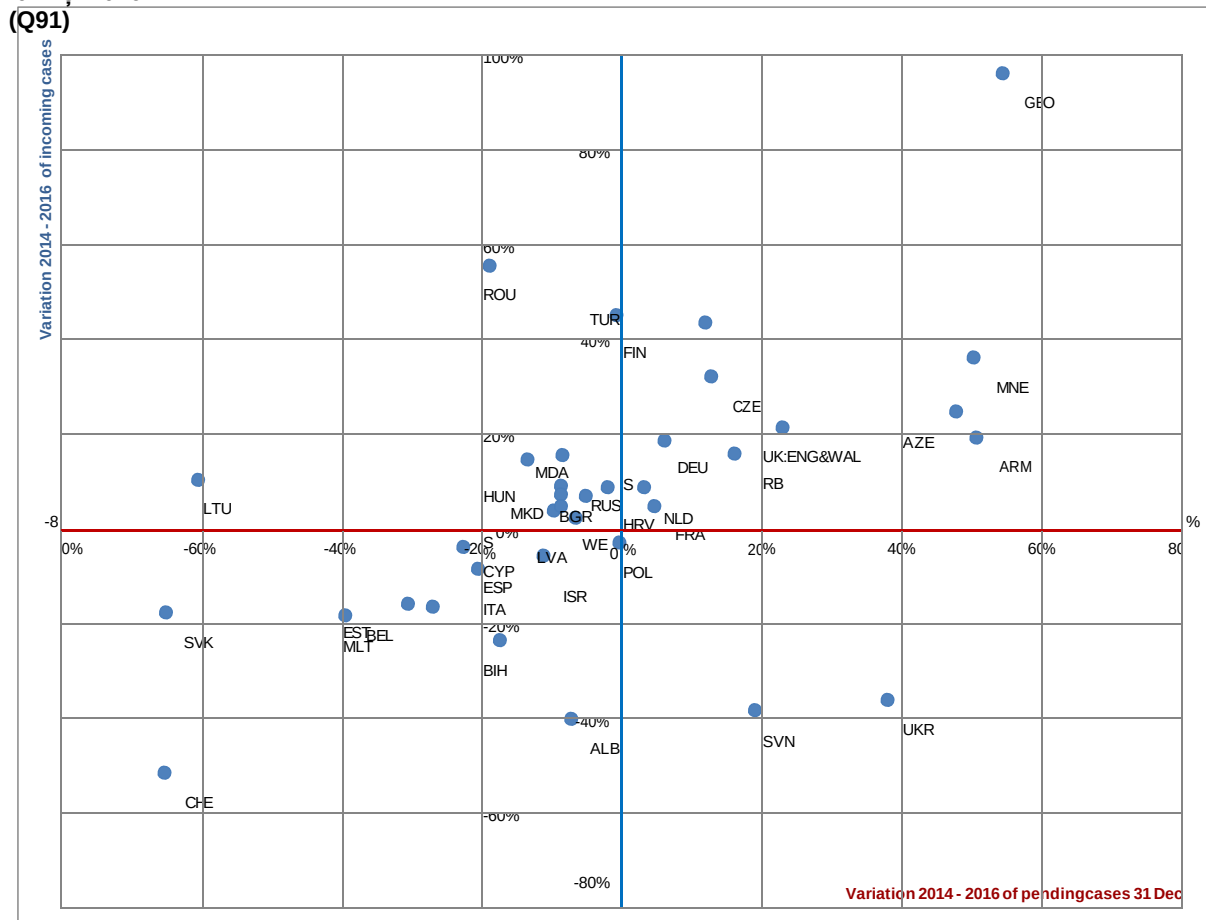

Figura 5.28 oferă o perspectivă suplimentară asupra vechimii cauzelor aflate pe rol. Este important să se sublinieze faptul că doar 16 țări au fost în măsură să furnizeze date privind cazurile mai vechi de 2 ani.

⁹⁶. A se vedea „Durata procedurilor judiciare în statele membre ale Consiliului Europei, pe baza jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului”, *Frangoise Calvez și Nicolas Regis*, 2012.

O creștere sau o scădere a volumului cauzelor pendinte poate fi legată de nivelul de eficiență al instanței, dar poate fi influențată și de alți factori, inclusiv de numărul de cauze noi. Figura 5.29 de mai jos ilustrează posibila relație dintre evoluția stocurilor de cauze pendinte în timp și numărul de cazuri administrative noi din anumite state și entități. Este demn de remarcat faptul că variațiile în ceea ce privește numărul de cauze pendinte pot fi, de asemenea, cauzate de alte circumstanțe, cum ar fi modificări ale contextului social și economic și modificări ale legislației administrative sau alte reforme juridice care afectează organizarea cauzelor de judecată.

Figura 5.29 Variația cazurilor administrative de primă instanță în raport cu cauzele noi în perioada cuprinsă între 2014 și 2016

Tabelul prezintă performanțele pozitive ale unui grup de state și entități care au fost în măsură să reducă volumul cauzelor aflate pe rol, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi: **Bulgaria, Croația, Ungaria, Lituania, Republica Moldova, România, Federația Rusă, FYROMacedonia și Turcia**. În ceea ce privește **Croația**, în 2014 și 2015, instanțele administrative au acumulat multe cazuri neresoluate și, prin urmare, o serie de judecători au fost transferați în instanțe administrative din alte domenii juridice, ceea ce a condus la rezultate mai bune în 2016, cu mai multe cauze soluționate. Semnificația dată acestor cifre ar trebui, de asemenea, să ia în considerare indicatorul privind timpul de soluționare, în special atunci când este deosebit de ridicat (la fel ca în cazul **FYRO Macedoniei**: 370 de zile) sau scăzut (la fel ca în **Federația Rusă**: 6 de zile).

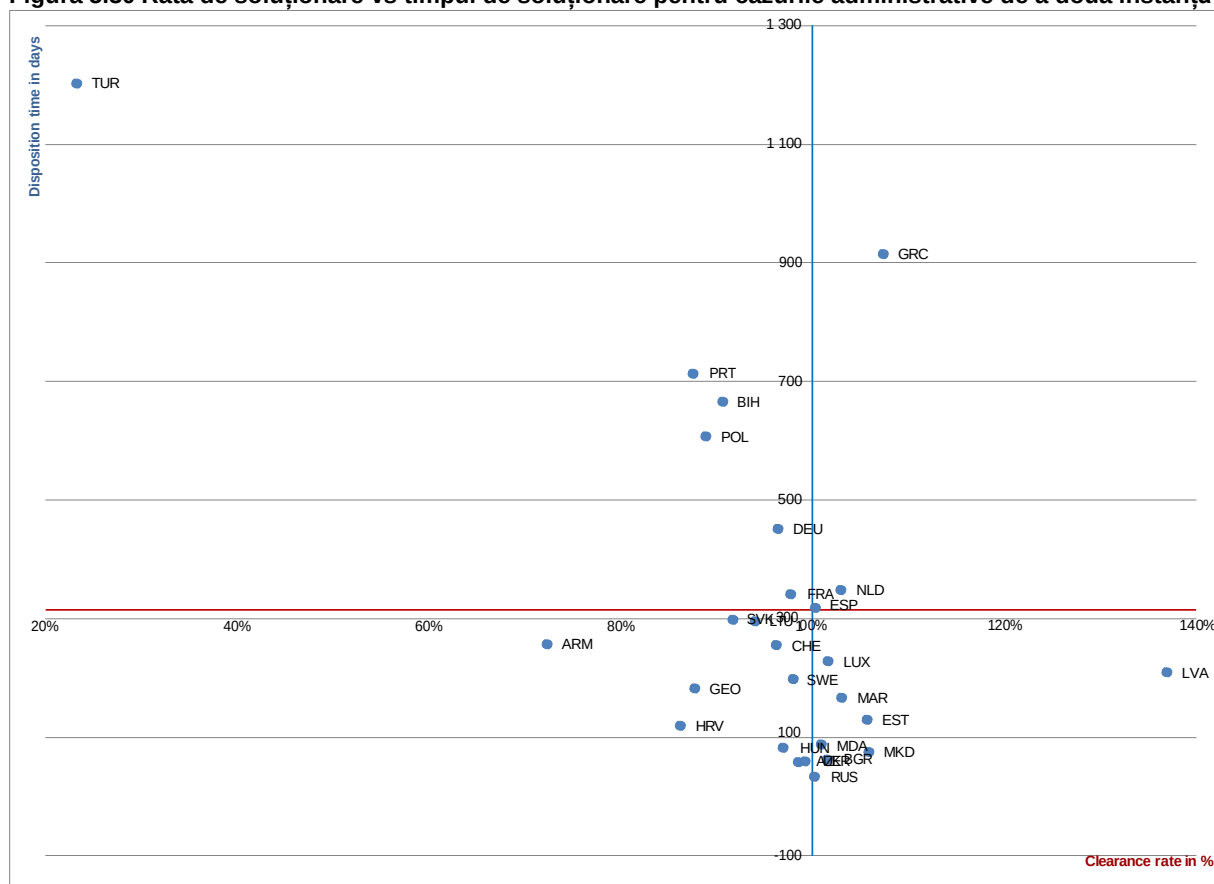
În schimb, în unele state și entități numărul de cauze pendinte fie a crescut, în pofida scăderii numărului de cauze noi (**Franta, Slovenia și Ucraina**), fie a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Armenia, Azerbaidjan, Muntenegru, Serbia și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**).

5.3.2. Cauze administrative – Al doilea grad de jurisdicție

Încărcătura de cauze și indicatorii de performanță în 2016

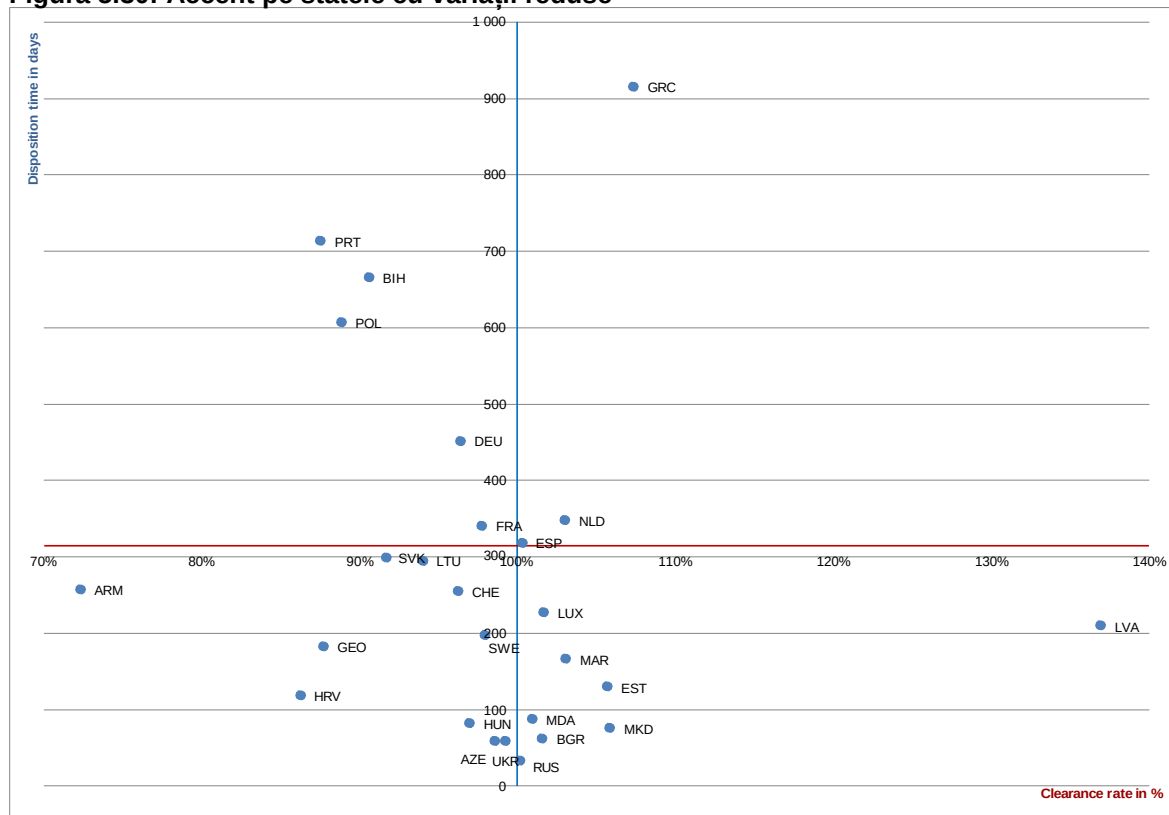
La a doua instanță, în 2016, instanțele europene care instrumentează cauze administrative au întâmpinat dificultăți în a face față afluxului de cauze. Rata medie de soluționare din 2016 a fost de 95 %, iar valoarea medie de 98 %, ceea ce sugerează că cifra medie a fost influențată negativ de performanța unui număr de state și entități cu o rată de soluționare deosebit de scăzută. Datele provenind de la unele state și entități nu sunt disponibile, deoarece nu există o a doua instanță în litigiile administrative (de exemplu, în **Serbia**). Timpul mediu de soluționare pentru această categorie de cazuri a fost de 315 zile (în medie 241 zile) care este mai mic decât cifra respectivă în primă instanță (357 de zile).

Figura 5.30 Rata de soluționare vs timpul de soluționare pentru cazurile administrative de a doua instanță (T97)

Pentru o mai bună vizibilitate, al doilea grafic se concentrează asupra statelor cu variații mai scăzute

Figura 5.30: Accent pe statele cu variații reduse

Cvadrantul din dreapta jos al figurii 5.30 indică statele și entitățile care au o rată de soluționare egală cu sau mai mare de 100 % și un timp de soluționare sub media celor 315 zile. În consecință, 8 state și entități prezintă un nivel bun de performanță a instanțelor de al doilea grad în ceea ce privește cauzele administrative: **Bulgaria, Estonia, Letonia, Luxemburg, Republica Moldova, Federația Rusă, FYRO Macedonia și Maroc.**

Peste media de 315 de zile, în alte 2 de state, în **Țările de Jos** și în **Spania** situația pare a fi satisfăcătoare, deoarece timpul de soluționare rămâne sub 365 de zile și este compensat de o rată de soluționare pozitivă. Pentru alte 5 state, situația poate fi de asemenea gestionată: **Azerbaidjan, Ungaria, Suedia, Elveția și Ucraina.** În aceste țări, rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare este sub medie.

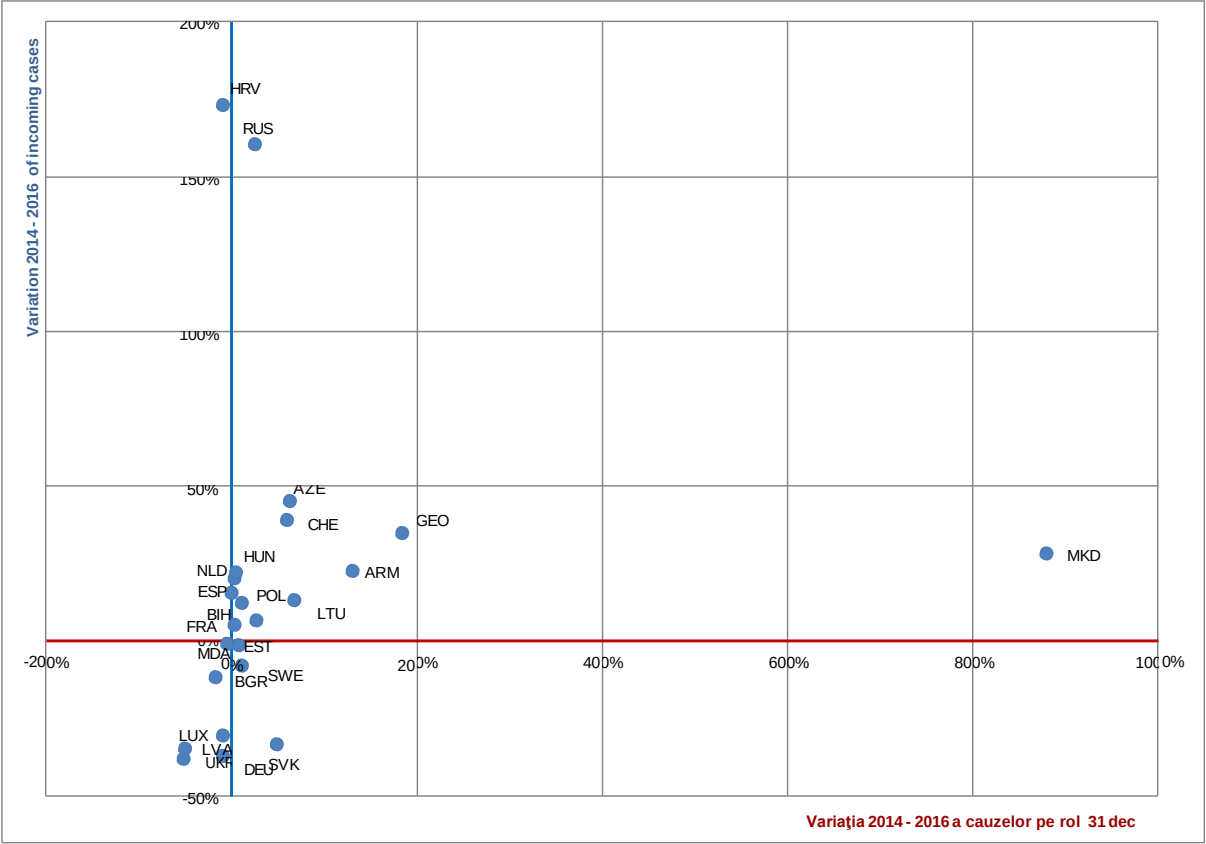
Valorile cele mai scăzute ale timpului de soluționare apar în ceea ce privește **Federația Rusă** (33 de zile) și **Azerbaidjan și Ucraina** (ambele 59 zile).

Situația din **Franța și Germania**, unde rata de soluționare este chiar sub 100 %, dar timpul de soluționare este de 341 și, respectiv, 452 de zile, ar trebui să fie monitorizată îndeaproape.

Situația este mult mai critică în statele și entitățile care au o rată de soluționare deosebit de scăzută (cvadrantele din stânga) sau o frecvență foarte ridicată (cvadrantele superioare) sau ambele, deoarece acest lucru arată că instanțele se confruntă cu dificultăți în a face față volumului de cauze noi. Deosebit de îngrijorătoare sunt situațiile din **Armenia** (rata de soluționare: 72 %), **Bosnia și Herțegovina** (timpul de soluționare: 666 de zile; rata de soluționare: 91 %), **Grecia** (timpul de soluționare: 915 zile), **Polonia** (timpul de soluționare: 607 de zile; rata de soluționare: 89 %), **Portugalia** (timpul de soluționare: 714 de zile; rata de soluționare: 88 %). Cu toate acestea, situația din **Turcia** (timpul de soluționare: 1 203 de zile; rata de soluționare: 23 %) trebuie să fie privită în perspectivă, întrucât trebuie să se țină seama de faptul că instanțele de apel (de exemplu, instanțele de al doilea grad de jurisdicție) au început să funcționeze în instanțele civile, penale și administrative doar începând cu 20 iulie 2016.

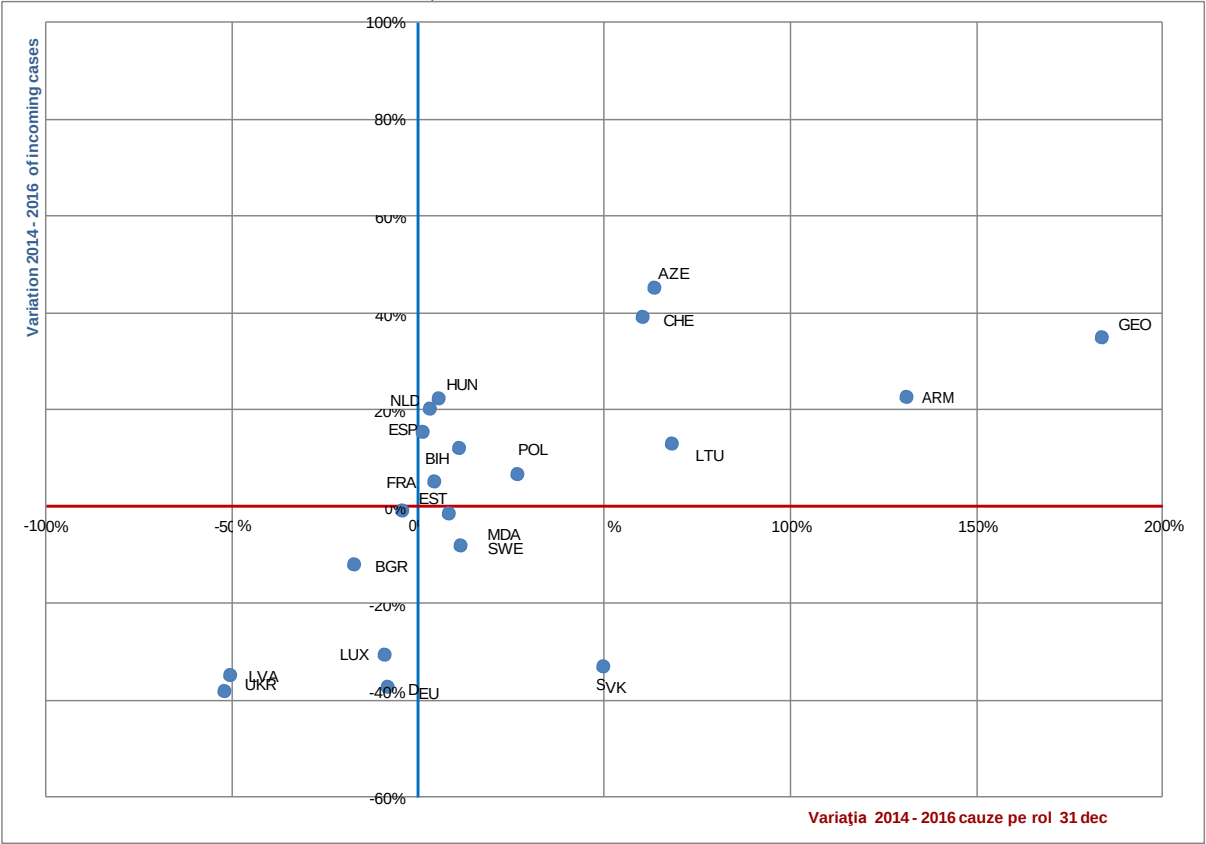
În cazul **Poloniei**, ar trebui remarcat faptul că numărul de cauze administrative de al doilea grad de jurisdicție coincide cu numărul de cauze administrative, întrucât Curtea Administrativă Supremă este, de asemenea, instanța de al doilea grad de jurisdicție, iar departamentul statistic nu poate să își împartă statisticile de caz.

Figura 5.31 Variația cauzelor administrative pendinte la a doua instanță vs. cauze noi între 2014 și 2016 (Q97)

Pentru o mai bună vizibilitate, al doilea grafic se concentrează asupra statelor cu variații mai scăzute.

Figura 5.31 Accent pe statele cu variații reduse

În ceea ce privește variația cauzelor administrative pendinte versus cauzele noi în a doua instanță, în perioada 2014-2016, figura 5.31 evidențiază performanța pozitivă a unui singur stat, **Croația**, care a reușit să reducă volumul cauzelor pendinte, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi. Performanța este deosebit de excepțională, având în vedere că **Croația** a reușit să reducă întârzierile, în ciuda creșterii puternice a cazurilor primite (cu 173 %). Acest lucru reproduce tendința inițială de reducere a numărului de restante, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi. Cu toate acestea, ar trebui remarcat faptul că rata de soluționare în a doua instanță este foarte scăzută (86 %), ceea ce sugerează că reducerea numărului de cauze pendinte este legată de alți factori decât eficiența instanțelor.

În alt grup de state, numărul de cauze pendinte a crescut fie în pofida scăderii numărului de cauze noi (**Republica Moldova, Slovacia și Suedia**), fie a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Lituania, Polonia, Elveția și FYRO Macedonia**). Dintre acestea, disparitățile din cadrul celor două serii de cifre sunt deosebit de importante în cazul **FYRO Macedoniei** (880 %), ca urmare a unei creșteri semnificative a onorariilor avocaților, precum și a modificării dreptului procedural în sensul că un caz trebuie soluționat în fața instanței de apel și nu este restituit la instanța inferioară pentru a doua oară. Într-o măsură mai mică, dar totuși semnificativă este variația în **Georgia** (184 %) și **Armenia** (131 %). În cazul **Suediei**, creșterea volumului cauzelor aflate pe rol ar trebui să fie luată în considerare având în vedere faptul că 18,4 % din cazurile pendinte raportate în 2016 au peste 2 ani. În aceeași grupare de țări, **Armenia** și **Azerbaidjan** au afișat această luptă cu volumul cauzelor pendinte și în primă instanță.

Tabelul 5.32 Rata de soluționare a cauzelor administrative în a doua instanță între 2010 și 2016 (Q97)

State / Entități	Rata de soluționare în a doua instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	NA	NA	NAP	
Andora	106%	130%	88%	NA	
Armenia	NA	94%	99%	72%	
Austria	NA	NAP	NA	NAP	
Azerbaidjan	NA	78%	100%	99%	
Belgia	NA	NA	NAP	NAP	
Bosnia și Herțegovina	101%	65%	82%	91%	
Bulgaria	94%	100%	104%	102%	
Croația	NA	450%	454%	86%	
Cipru	75%	40%	61%	NAP	
Republica Cehă	116%	98%	NAP	NAP	
Danemarca	NAP	NAP	NAP	NAP	
Estonia	93%	93%	100%	106%	
Finlanda	NA	NAP	NAP	NAP	
Franța	101%	102%	100%	98%	
Georgia	104%	101%	93%	88%	
Germania	98%	97%	93%	96%	
Grecia	66%	69%	NA	107%	
Ungaria	97%	108%	99%	97%	
Islanda	NAP	NAP	NA	NAP	
Irlanda	NAP	NAP	NAP	NAP	
Italia	NA	NAP	NAP	NAP	
Letonia	96%	90%	101%	137%	
Lituania	64%	124%	91%	94%	
Luxemburg	96%	73%	101%	102%	
Malta	NA	NA	NAP	NA	
Republica Moldova	104%	95%	92%	101%	
Monaco	NA	NA	NAP	NA	
Muntenegru	NAP	87%	NAP	NA	
Țările de Jos	104%	99%	101%	103%	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NAP	
Polonia	75%	82%	84%	89%	
Portugalia	NA	NA	NA	88%	
România	NA	NAP	NAP	NAP	
Federația Rusă	NA	88%	77%	100%	
Serbia	NA	NA	NAP	NAP	
Slovacia	109%	93%	111%	92%	
Slovenia	NAP	NAP	NAP	NAP	
Spania	119%	112%	110%	100%	
Suedia	111%	110%	90%	98%	
Elveția	102%	101%	101%	96%	
FYROMacedonia	NA	98%	100%	106%	
Turcia	NAP	NAP	NAP	23%	
Ucraina	186%	94%	242%	99%	
UK-Anglia și Țara Galilor	86%	92%	NA	97%	
UK-Scoția	81%	NA	NA	NA	
Israel		NAP	NAP	NAP	
Maroc				103%	
Medie	99%	106%	115%	95%	
Mediana	100%	95%	100%	98%	
Minim	64%	40%	61%	23%	
Maxim	186%	450%	454%	137%	

Datele colectate pentru ultimele patru cicluri de evaluare arată o îmbunătățire constantă a ratei de soluționare a cauzelor administrative între 2010 și 2014, urmată de o scădere sub pragul de eficiență în ultimul ciclu. Aceasta reflectă tendința din 2010-2014 manifestată în primă instanță pentru această categorie de cazuri, dar în mod diferit față de prima, cifrele ce privesc a doua instanță, de exemplu, în 2016, fiind negative (95 %).

Dintre cele **8** state și entități care au înregistrat o îmbunătățire continuă a ratei de soluționare în ceea ce privește cauzele administrative în a doua instanță din 2010 până în 2014, **5** state și entități au continuat să înregistreze o îmbunătățire și în 2016: **Estonia, Grecia, Polonia, FYRO Macedonia și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În schimb, rata de soluționare a scăzut în 2016 în **Armenia** (rata de soluționare a scăzut de la 99 % la 72 %), **Bulgaria** (a rămas în valori pozitive, în pofida scăderii) și **Croația** (rata de soluționare a scăzut de la 454 % la 86 %).

Georgia, Spania și Elveția înregistrează o reducere constantă a ratei de soluționare, indicatorul scăzând sub nivelul de eficiență (sub 100 %) în cazul **Georgiei** și al **Elveției**.

Situația din alte **3** state merită să fie menționată. Rata de soluționare în **Bosnia și Herțegovina** a scăzut de la 101 % în 2010 la 65 % în 2012, dar, de atunci, s-a îmbunătățit în mod continuu, deși a rămas sub pragul de eficiență în 2016 (91 %). Rata de soluționare negativă în această țară are consecințe importante asupra eficienței sistemului judiciar, deoarece 23,8 % dintre cauzele pendinte au o vechime mai mare de 2 de ani (a se vedea, de asemenea, nivelul ridicat a timpului de soluționare, 666 de zile). În cadrul ciclului de evaluare din 2018 (date din 2016), **Franța** a înregistrat pentru prima dată o rată de soluționare negativă. În schimb, **Ucraina** a prezentat variații semnificative ale ratei de soluționare în cele patru cicluri, indicatorul scăzând de la 242 % în 2014 la 99 % în 2016.

Tabelul 5.33 Timpul de soluționare al cauzelor administrative în a doua instanță între 2010 și 2016 (Q97)

State / Entități	Timpul de soluționare în a doua instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	NA	NA	NAP	
Andora	156	63	122	NA	
Armenia	NA	79	100	257	
Austria	NA	NAP	NA	NAP	
Azerbaidjan	NA	135	51	59	
Belgia	NA	NA	NAP	NAP	
Bosnia și Herțegovina	402	656	740	666	
Bulgaria	79	73	65	62	
Croația	NA	379	68	119	
Cipru	1 362	2 489	2 890	NAP	
Republica Cehă	319	397	NAP	NAP	
Danemarca	NAP	NAP	NAP	NAP	
Estonia	140	199	143	130	
Finlanda	NA	NAP	NAP	NAP	
Franța	379	346	334	341	
Georgia	43	34	82	183	
Germania	437	431	320	452	
Grecia	1 048	1 130	NA	915	
Ungaria	128	60	94	83	
Islanda	NAP	NAP	NA	NAP	
Irlanda	NAP	NAP	NAP	NAP	
Italia	NA	NAP	NAP	NAP	
Letonia	233	364	371	210	
Lituania	562	108	204	295	
Luxemburg	NA	290	175	228	
Malta	NA	NA	NAP	NA	
Republica Moldova	60	63	88	88	
Monaco	NA	NA	NAP	NA	
Munte negru	NAP	210	NAP	NA	
Țările de Jos	423	440	411	348	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NAP	
Polonia	445	475	537	607	
Portugalia	NA	NA	NA	714	
România	NA	NAP	NAP	NAP	
Federația Rusă	NA	77	89	33	
Serbia	NA	NA	NAP	NAP	
Slovacia	79	135	110	299	
Slovenia	NAP	NAP	NAP	NAP	
Spania	346	357	332	319	
Suedia	134	119	178	198	
Elveția	233	232	210	255	
FYROMacedonia	NA	9	10	76	
Turcia	NAP	NAP	NAP	1 203	
Ucraina	95	151	31	59	
UK-Anglia și Wales	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		NAP	NAP	NAP	
Moroc				167	
Medie	338	339	310	315	
Mediana	233	204	143	241	
Minim	43	9	10	33	
Maxim	1362	2489	2890	1203	

4 state au înregistrat o creștere continuă a timpului de soluționare calculat pe parcursul ciclurilor de evaluare. Situația din **Armenia, Republica Moldova și FYRO Macedonia** poate fi considerată ca fiind acceptabilă deoarece timpul de soluționare rămâne sub media țărilor. Timpul de soluționare în **Polonia** (607 de zile) a crescut la aproape de două ori media pentru această categorie de cazuri. Situația din 4 state ar trebui să fie menționată ca urmare a faptului că timpul de soluționare a crescut de mai mult de două ori între 2014 și 2016, precum și pe parcursul perioadei mari de timp: **Armenia, Georgia, Slovacia și FYRO Macedonia**. Creșterea din **Croația, Germania, Lituania și Luxemburg** este, de asemenea, semnificativă; numai **Germania** a depășit media. 4 state au cunoscut o creștere continuă a timpului de soluționare calculat de-a lungul ciclurilor de evaluare.

Încărcătura de cauze si indicatorii de performanță în 2016

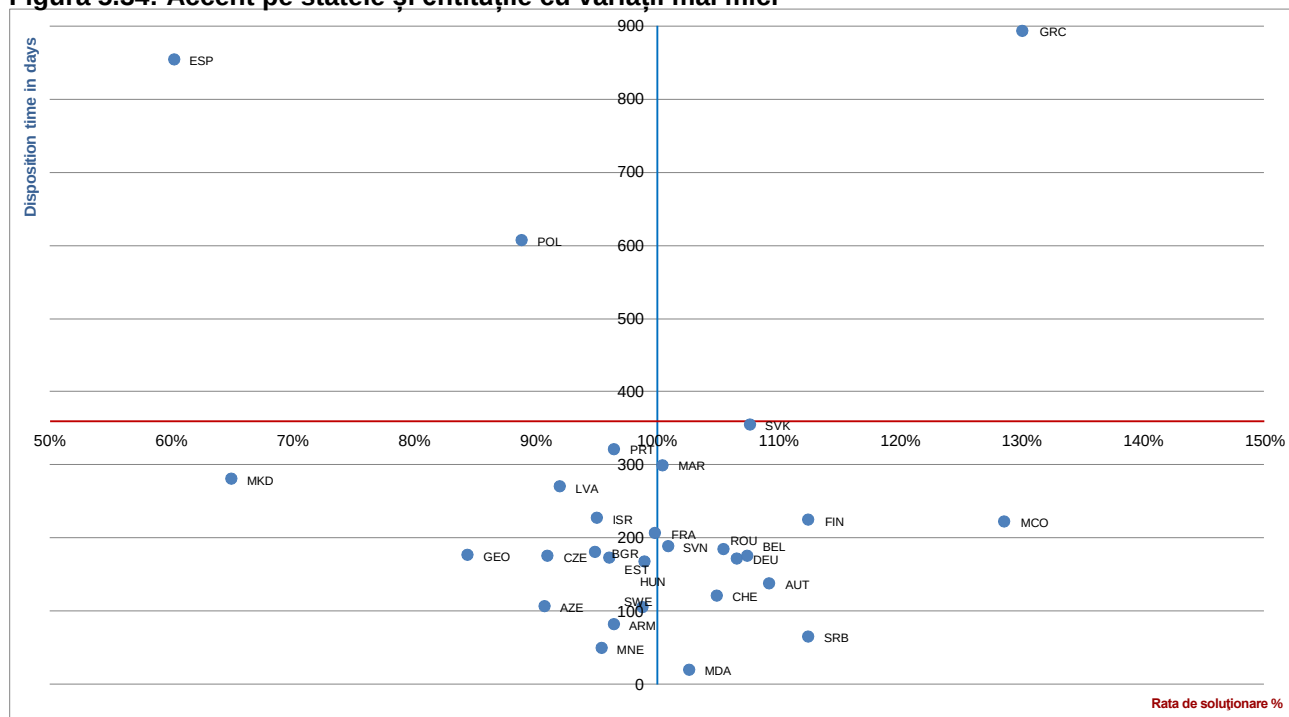
Disposition time in days

Clearance rate in %

Country codes: CYP, TUR, ESP, ITA, GRC, MKD, PLO, SVK, GEO, LVA, PRT, MAR, ISR, EST, FIN, CHE, AUT, SRB, MDA, MNE, CRO

289

Figura 5.34: Accent pe statele și entitățile cu variații mai mici

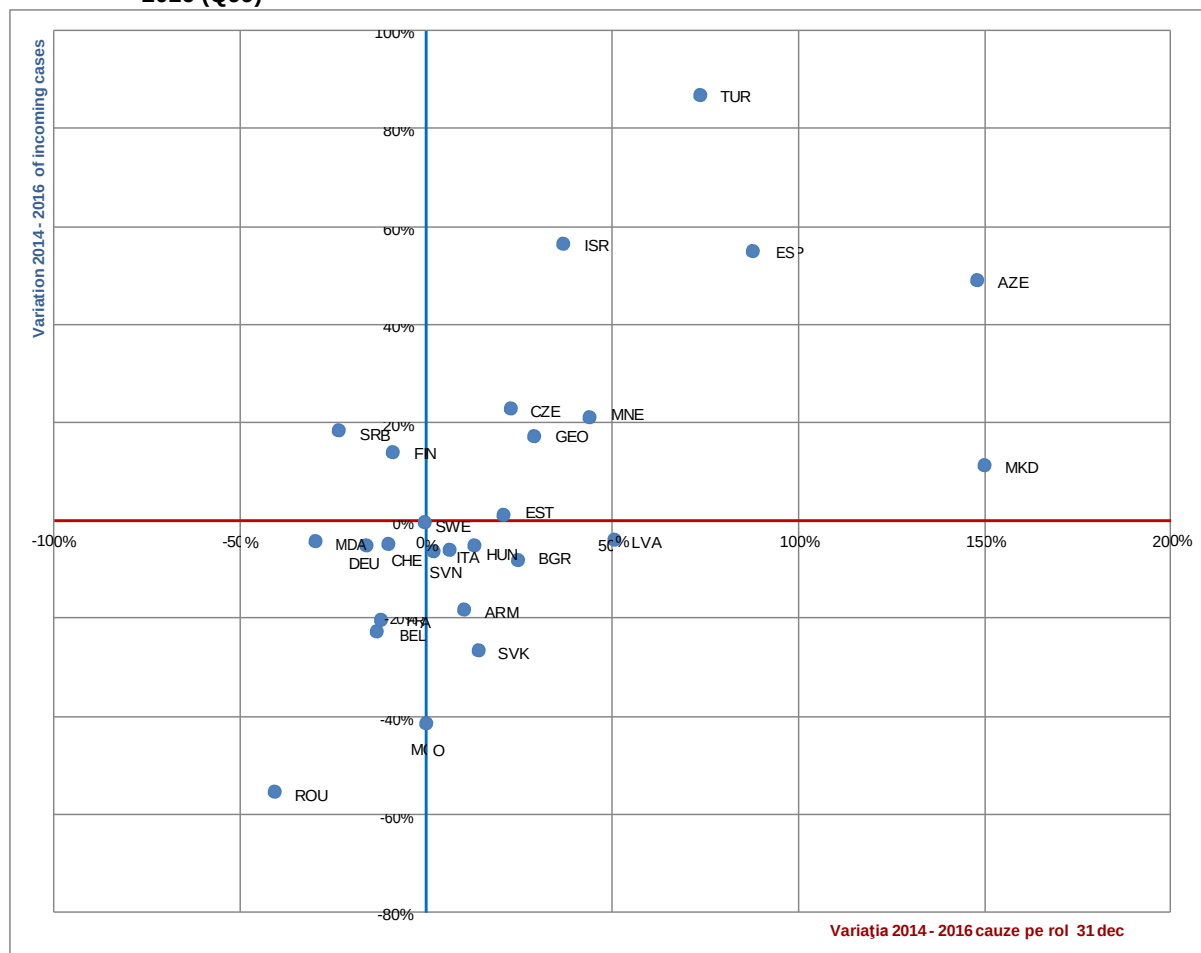
Cvadrantul din dreapta jos al figurii 5.34 prezintă statele și entitățile care au o rată de soluționare egală cu sau mai mare de 100 % și un timp de soluționare sub media celor 359 zile. **13** state arată un nivel satisfăcător de productivitate judiciară în ceea ce privește cauzele administrative la nivelul cel mai înalt nivel de jurisdicție: **Austria, Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Republica Moldova, Monaco, România, Serbia, Slovenia, Slovacia, Elveția și Maroc**. Timpul mediu de soluționare de 359 de zile în al treilea grad de jurisdicție este mai mare decât cifra la prima (357 de zile) și a doua instanță (315 de zile). În schimb, rata medie de soluționare, de 101 % la cel mai înalt grad de jurisdicție reprezintă o îmbunătățire de 95 % față de a doua instanță, dar este ușor mai scăzută decât rata în primă instanță (103 %).

În alte **8** state în care rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare rămâne sub media de 359 de zile, situația este încă ușor de gestionat: **Armenia, Bulgaria, Estonia, Ungaria, Muntenegru, Portugalia, Suedia și Israel**.

Cel mai scăzut timp de soluționare este incident în **Republica Moldova** (20 de zile) și **Muntenegru** (49 de zile).

Este necesară o monitorizare mai serioasă în cazul **Italiei**, unde rata de soluționare este doar sub 100 %, dar timpul de soluționare (986 de zile) este mai mult decât dublul mediei. Situația este și mai problematică în acele state care au o rată de soluționare deosebit de scăzută (cvadrantele din stânga) sau o frecvență foarte ridicată (cvadrantele superioare), sau ambele, cum ar fi **Cipru** (timp de soluționare: 2 522 de zile), **FYRO Macedonia** (rata de soluționare: 65 %), **Polonia** (rata de soluționare: 89 %; timpul de soluționare: 607 zile), **Spania** (rata de soluționare: 60 %; timpul de soluționare: 854 zile) și **Turcia** (rata de soluționare: 49 %; timpul de soluționare: 907 de zile).

Figura 5.35 Variații în cauzele administrative la cele mai înalte instanțe: cauze pendinte vs cauze noi între 2014 și 2016 (Q99)

Dacă se analizează variația cazurilor administrative noi înregistrate la instanțele de cel mai înalt grad de jurisdicție în perioada 2014-2016 și variația cauzelor aflate pe rol pentru aceeași perioadă, figura 5.35 evidențiază performanța pozitivă a **Finlandei** și **Serbiei**, care au reușit să reducă numărul de cauze pendinte, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi. **Serbia** a înregistrat o scădere deosebit de puternică, de 23 %, a cauzelor aflate pe rol, în pofida creșterii de 18 % a numărului de cauze noi.

O mai mare atenție ar trebui acordată situației acelor state în care numărul de cauze pendinte a crescut, în pofida scăderii numărului de cauze noi (**Armenia, Bulgaria, Ungaria, Italia, Letonia, Slovacia și Slovenia**) sau a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Azerbaidjan, Estonia, Georgia, Muntenegru, Spania și FYRO Macedonia**).

Dintre acestea, disparitățile dintre cele două serii de cifre sunt deosebit de ridicate în **Azerbaidjan** și în **FYRO Macedonia**. **Azerbaidjan, Georgia și FYRO Macedonia** s-au confruntat în mod similar cu reducerea volumului cauzelor pendinte în a doua instanță. În **Bulgaria**, 6,9% din cauzele pendinte în 2016 sunt mai vechi de 2 ani.

Evoluția indicatorilor de performanță

Tabelul 5.36 Rata de soluționare în instanțele de cel mai înalt grad între 2010 și 2016 (Q99)

State / Entități	Rata de soluționare în instanțele de cel mai înalt grad				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NAP	90%	NA	NA	
Andora	NAP	NAP		NAP	
Armenia	NA	102%	95%	96%	
Austria	NA	NA	NA	109%	
Azerbaidjan	NA	80%	104%	91%	
Belgia	NA	NA	113%	107%	
Bosnia și Herțegovina	NAP	NAP	NAP	NAP	
Bulgaria	98%	104%	95%	95%	
Croația	NA	NA	NA	NA	
Cipru	NA	NAP	NAP	190%	
Republica Cehă	103%	90%	102%	91%	
Danemarca	NA	NA	NAP	NAP	
Estonia	92%	84%	110%	96%	
Finlanda	92%	100%	102%	112%	
Franța	106%	101%	101%	100%	
Georgia	87%	96%	91%	84%	
Germania	104%	100%	100%	107%	
Grecia	NA	NA	NA	130%	
Ungaria	95%	89%	108%	99%	
Islanda	NAP	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NAP	NAP	NAP	
Italia	144%	124%	96%	98%	
Letonia	95%	NA	84%	92%	
Lituania	NA	NA	NA	NA	
Luxemburg	NAP	NAP	NAP	NAP	
Malta	NA	NAP	NAP	NAP	
Republica Moldova	NA	96%	101%	103%	
Monaco	NA	NA	96%	129%	
Muntenegru	99%	96%	96%	95%	
Țările de Jos	96%	NA	98%	NA	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NAP	
Polonia	75%	NA	NA	89%	
Portugalia	NA	NA	NA	96%	
România	83%	69%	124%	105%	
Federația Rusă	NA	96%	NA	NAP	
Serbia	138%	104%	89%	112%	
Slovacia	111%	88%	79%	108%	
Slovenia	145%	107%	79%	101%	
Spania	102%	168%	93%	60%	
Suedia	108%	94%	112%	99%	
Elveția	102%	97%	98%	105%	
FYROMacedonia	59%	144%	78%	65%	
Turcia	80%	98%	100%	49%	
Ucraina	95%	125%	143%	NA	
UK-Anglia și Wales	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NAP	NAP	NAP	
Israel		107%	96%	95%	
Moroc				100%	
Medie	100%	102%	100%	101%	
Mediana	98%	97%	98%	99%	
Minim	59%	69%	78%	49%	
Maxim	145%	168%	143%	190%	

Rata medie de soluționare a cauzelor administrative la cel mai înalt nivel indică o îmbunătățire între 2010 și 2012, o ușoară scădere în 2014 și o revenire la valori pozitive din nou în 2016.

Dintre cele 3 state care au înregistrat o îmbunătățire constantă a ratei de soluționare în ceea ce privește cazurile administrative, din 2010 în 2014, numai **Turcia** a inversat tendința pozitivă (de la 100 % în 2014, la 49 % în 2016). Această este o evoluție semnificativă, având în vedere că 8,7 % din cauzele aflate pe rol în această țară în 2016 erau mai vechi de 2 ani. Alte 2 țări sunt vizate chiar dacă datele nu au fost prezentate pentru **Ucraina** în 2016 și pentru **Republica Moldova** în 2010. **Finlanda** a crescut rata de soluționare a cazurilor administrative la cel mai înalt grad de jurisdicție în toate cele patru cicluri de evaluare, care a ajuns de la 92 % în 2010 la **112 %** în 2016.

În **Franța**, rata de soluționare a scăzut ușor din 2010, de la 106 % la 100 % în 2016. În **Munteșnegru**, scăderea a avut loc în cadrul unei serii de valori negative, iar în Israel rata de soluționare a scăzut de la 107 % în 2012 la 95 % în 2016, ceea ce poate avea un impact asupra evoluției volumului cauzelor aflate pe rol. În Israel, 14,3 % din cauzele administrative aflate pe rol la cel mai înalt grad de jurisdicție din 2016 au peste 2 de ani.

Tabelul 5.37 Timpul de soluționare în cauzele instanțelor de contencios de ultim grad între 2010 și 2016 (Q99)

State/ Entități	Timpul de soluționare la instanțele administrative de ultim grad				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NAP	284	NA	NA	*
Andora	NAP	NAP	..	NAP	
Armenia	NA	23	62	82	
Austria	NA	NA	NA	138	
Azerbaidjan	NA	119	56	107	
Belgia	NA	NA	148	176	
Bosnia și Herțegovina	NAP	NAP	NAP	NAP	
Bulgaria	126	107	133	181	
Croația	NA	NA	NA	NA	
Cipru	NA	NAP	NAP	2 522	*
Republica Cehă	107	147	156	176	
Danemarca	NA	NA	NAP	NAP	
Estonia	115	154	126	173	
Finlanda	362	368	312	225	
Franța	267	271	185	207	
Georgia	135	151	149	176	
Germania	191	197	206	172	
Grecia	NA	NA	NA	893	
Ungaria	197	280	129	168	
Islanda	NAP	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NAP	NAP	NAP	
Italia	640	778	886	986	
Letonia	121	NA	189	270	
Lituania	NA	NA	NA	NA	
Luxemburg	NAP	NAP	NAP	NAP	
Malta	NA	NAP	NAP	NAP	
Republica Moldova	NA	77	28	20	
Monaco	NA	NA	175	223	
Munteșnegru	4	27	41	49	
Țările de Jos	NA	NA	NA	NA	
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NAP	
Polonia	445	NA	NA	607	*
Portugalia	NA	NA	NA	322	
România	137	411	117	185	
Federația Rusă	NA	25	NA	NAP	*
Serbia	153	77	127	65	
Slovacia	123	202	311	354	
Slovenia	112	83	220	188	
Spania	566	298	458	854	
Suedia	107	149	92	105	
Elveția	118	127	137	122	
FYROMacedonia	287	42	104	281	
Turcia	682	543	481	907	
Ucraina	70	240	254	187	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NAP	NAP	NAP	
Israel		247	258	228	
Maroc				299	
Medie	230	207	203	359	
Mediana	136	151	149	185	
Minim	4	23	28	20	
Maxim	682	778	886	2522	

Timpul mediu de soluționare în cauzele administrative în a treia instanță a scăzut constant între 2010 și 2014, dar în 2016 a înregistrat o creștere bruscă de 156 de zile față de cifra din 2014.

Numai **Republica Moldova** înregistrează o îmbunătățire constantă a timpului de soluționare. **Turcia** a înregistrat o îmbunătățire constantă a timpului de soluționare în perioada 2010-2014, dar, în 2016, indicatorul a crescut în mod semnificativ (de la 481 de zile în 2014, la 907 de zile în 2016, ceea ce reprezintă mai mult decât dublul mediei din această categorie de cazuri).

În cursul celor patru cicluri de evaluare, 6 state au înregistrat o deteriorare continuă a timpului de soluționare. Situația din **Armenia, Republica Cehă, Letonia, Muntenegru și Slovacia** (timp de soluționare: 354 zile) poate fi considerată ca fiind acceptabilă, deoarece timpul de soluționare rămâne sub medie. **Italia** a urmat, de asemenea, această tendință negativă, timpul de soluționare (986 de zile) fiind de două ori mai mare decât media.

Situația ar trebui să fie monitorizată îndeaproape, de asemenea, în **Azerbaidjan și Spania**, unde timpul de soluționare a crescut cu aproximativ 50 % în 2014 și 2016.

În 2016, 4 state au inversat tendința negativă prezentată între 2010 și 2014: **Germania, Elveția, Ucraina și Israel**.

5.3.4. Evaluarea categoriilor specifice: cauze referitoare la solicitanții de azil și dreptul de intrare și ședere pentru străini

Pentru ciclul de evaluare 2016-2018, având în vedere importanța valurilor de migrație în Europa, CEPEJ a dorit să evalueze impactul specific asupra sistemelor judiciare al litigiilor referitoare la solicitanții de azil și la drepturile străinilor (intrare și ședere). Prin urmare, schema de evaluare a inclus două noi categorii de cazuri definite cu precizie în nota explicativă, invitând statele să furnizeze explicații care să ofere posibilitatea de a înțelege liniile principale ale legislației aplicabile și impactul acestor litigii asupra activității judiciare din fiecare stat și entitate la nivelul instanțelor de prim grad de jurisdicție:

- Cauze referitoare la solicitanții de azil (statutul de refugiat în temeiul Convenției de la Geneva din 1951). Pentru a măsura impactul asupra sistemelor judiciare, numai cauzele pentru care a fost introdusă o cale de atac judiciară sau o hotărâre pronunțată ca urmare a deciziei de a acorda sau nu statutul de refugiat unei persoane sunt luate în considerare. Deciziile luate de un organism administrativ de prim nivel care poate acorda acest statut direct nu sunt incluse.
- Cauze referitoare la dreptul de intrare și de ședere a străinilor. Și în acest caz, sunt luate în considerare numai cazurile în care a fost introdusă o cale de atac judiciară sau o hotărâre pronunțată ca urmare a deciziei de a acorda sau de a refuza dreptul de intrare sau de ședere al unui cetățean străin

Tabelul 5.38 Numărul total, rata de soluționare și timpul de soluționare pentru cauze referitoare la solicitanții de azil și dreptul de a intra și rămâne pentru străini în 2016 (Q101)

State / Entități	Numărul total al cauzelor noi		Rata de soluționare		Timpul de soluționare	
	Cauze referitoare la solicitanții de azil	Cauze referitoare la dreptul de intrare și ședere al străinilor	Cauze referitoare la solicitanții de azil	Cauze referitoare la dreptul de intrare și ședere al străinilor	Cauze referitoare la solicitanții de azil	Cauze referitoare la dreptul de intrare și ședere al străinilor
Albania	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Andora	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Armenia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Austria	1 581	21 383	99%	66%	63	387
Azerbaidjan	NAP	7	NAP	143%	NAP	37
Belgia	6 626	9 292	90%	148%	174	502
Bosnia și Herțegovina	8	57	75%	75%	122	119
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croația	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Cipru	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republica Cehă	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Danemarca	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	316	88	100%	84%	16	168
Finlanda	10 418	2 223	34%	120%	769	205
Franța	39 986	28 511	107%	99%	NA	NA
Georgia	163	347	63%	52%	394	NA
Germania	181 996	NA	59%	NA	374	NA
Grecia	244	1 322	207%	508%	330	886
Ungaria	949	854	105%	96%	40	120
Islanda	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Italia	53 462	NAP	27%	NAP	1 343	NAP
Letonia	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Lituania	NA	250	NA	101%	NA	88
Luxemburg	333	60	90%	155%	NA	NA
Malta	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	6	242	167%	96%	1 424	80
Monaco	0	3		100%	..	365
Munte negru	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Țările de Jos	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Norvegia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Polonia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
România	351	265	101%	99%	157	128
Federația Rusă	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Serbia	24	NA	38%	NA	730	NA
Slovacia	42	NA	105%	NA	58	NA
Slovenia	204	137	97%	110%	39	232
Spania	601	22 736	95%	111%	434	186
Suedia	13 488	12 065	62%	91%	280	84
Elveția	5 204	NA	91%	NA	231	NA
FYROMacedonia	65	NA	135%	NA	71	NA
Turcia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ucraina	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Israel	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Maroc	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Medie	14367	5547	93%	125%	371	239
Mediana	342	306	95%	100%	231	168
Minim	0	3	27%	52%	16	37
Maxim	181996	28511	207%	508%	1424	886

24 de state și entități au fost în măsură să furnizeze date. Impactul acestor două categorii de litigii legate de migrație este semnificativ în ceea ce privește litigiile judiciare (cauze noi) din 9 țări din Europa de Vest: **Austria, Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Spania, Suedia și Elveția**. Cu toate acestea, aceste țări prezintă diferențe mari în ceea ce privește litigiile în cauză.

Litigiile care privesc în mod specific solicitanții de azil (cale de atac împotriva unei decizii prin care se refuză acordarea statutului) sunt prezente în 21 state, dar au doar un impact semnificativ în 7 dintre acestea (peste 5000 de cazuri) în care solicitanții doresc să trăiască în: **Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Suedia, Elveția**.

Legislația și practicile solicitanților de azil explică, de exemplu, faptul că impactul asupra **Greciei** (care este țara de intrare) sau **Spania** pare mai puțin important, deoarece identificarea persoanei la sosire sau chiar o cerere de azil care poate fi depusă în aceste țări poate face obiectul unei alte cereri, urmată de un litigiu în altă țară europeană.

În ceea ce privește litigiile referitoare la intrarea și șederea străinilor, 17 de țări au fost în măsură să furnizeze date numerice, numai 5 țări par să aibă un impact semnificativ (peste 5 000 de cazuri): **Belgia** (9 292), **Suedia** (12 065), **Austria** (21 383), **Franța** (22 511), **Spania** (22 736).

Eficiența în tratarea litigiilor referitoare la dreptul de azil, intrarea și șederea străinilor

Solicitanți de azil

Analiza statisticilor referitoare la cazurile legate de solicitanții de azil arată că 6 state au timpi satisfăcători de soluționare în instanțele lor în ceea ce privește aceste cazuri, și anume acele state care au o rată de soluționare egală sau mai mare de 100 % și un interval de timp sub media de 371 de zile: **Estonia, Grecia, Ungaria, România, Slovacia și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**.

Cu toate acestea, 371 de zile reprezintă o perioadă care depășește un an și, prin urmare, nu prezintă un nivel ridicat de eficiență. Cifra medie nu ar trebui să fie luată în considerare, deoarece este probabil să fi fost afectată de statisticile din **Italia** și din **Republica Moldova** care timpul de soluționare este de 1 343 de zile și, respectiv, 1 424 de zile. Este o situație îngrijorătoare, dar diferită de cele două țări în ceea ce privește numărul foarte mare de persoane afectate de aceste întârzieri în **Italia** (mai mult de 53 000) și din cauza numărului mic de persoane din **Republica Moldova** (mai puțin de 300 de persoane).

Tabelul indică 2 state în care rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul scurs poate fi considerat satisfăcător (sub media de 371 de zile): **Austria** și **Slovenia** (39 zile).

Numai **Spania** combină o rată de compensare sub 100 %, cu un timp de soluționare mai mare decât media de 434 de zile.

Situația este critică în statele care au o rată de soluționare deosebit de scăzută sau un timp de soluționare foarte ridicat sau ambele, deoarece acest lucru arată că instanțele se confruntă cu dificultăți în a face față volumului de noi cazuri. Este probabil ca în viitor să se agraveze întârzierile și durata procedurilor în cazul în care nu se iau măsuri specifice în ceea ce privește eficiența justiției în aceste state. Unele state au nevoie de o atenție deosebită: **Finlanda** (timp de soluționare: 769 de zile; rată de soluționare: 34 %), **Germania** (timp de soluționare 374 zile, rata de soluționare: 59 %), **Italia** (timp de soluționare: 1 343 de zile; rată de soluționare: 27 %), **Serbia** (timp de soluționare: 730 de zile; rată de soluționare: 38 %), **Suedia** (rata de soluționare: 62 %). În alte țări, analizele ar trebui să fie puse în perspectivă, din cauza numărului mic de persoane implicate și a diferitelor situații specifice: **Bosnia și Herțegovina** (rata de soluționare: 75 %), **Georgia** (timp de soluționare: 394 zile, rata de soluționare: 63 %) și **Republica Moldova** (timp de soluționare: 1 424 de zile).

Cauze legate de dreptul de intrare și de ședere pentru străini

5 de state au timpi de prelucrare satisfăcătoare în instanțele lor în ceea ce privește aceste tipuri de cauze, și anume statele care au o rată de eliberare egală sau mai mare de 100 % și un interval de timp sub media de 239 de zile (sub media de 371 de zile pentru cazurile referitoare la solicitanții de azil): **Azerbaidjan, Finlanda, Lituania, Slovenia și Spania**. Merită subliniată media foarte ridicată a ratei de compensare de 125 % pentru cazurile legate de dreptul de intrare și de ședere pentru străini. Este probabil ca acest lucru să fi fost afectat de rata foarte ridicată de soluționare de 508 % înregistrată de **Grecia**. În plus, trebuie să se țină seama de numărul mic de cazuri din **Azerbaidjan, Lituania și Slovenia**.

Tabelul prezintă 3 state în care rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul scurs poate fi considerat satisfăcător (sub media de 239 de zile) — **Ungaria, Republica Moldova și România.**

Situația este critică în statele care au o rată de soluționare deosebit de scăzută sau un timp de soluționare foarte ridicat sau ambele, deoarece acest lucru arată că instanțele se confruntă cu dificultăți în a face față volumului de noi cazuri. Este probabil ca, în viitor, să se agraveze întârzierile și durata procedurilor în cazul în care nu se iau măsuri specifice. Unele state au nevoie de o atenție deosebită: **Austria** (timpul de soluționare: 387 de zile; rată de soluționare: 66 %), cu mai mult de 21 000 de cazuri, **Belgia** (timp de soluționare: 502 zile), cu mai mult de 9 000 de cazuri în **Grecia** (timp de soluționare: 886 de zile), cu 1 322 cazuri. **Georgia** și **Bosnia și Herțegovina** au un număr foarte mic de cazuri: **Georgia** (rata de soluționare: 52 %) cu 347 de cazuri, **Bosnia și Herțegovina** (rata de soluționare: 75 %), cu 57 de cazuri. **Monaco** are un număr nesemnificativ de cazuri (7 de cazuri).

Cadrul juridic și particularitățile fiecărui stat/entitate

Dintre cele 24 de state care au furnizat date numerice în întrebarea 101, majoritatea (21) au specificat referințele sau sursele datelor și/sau o legătură utilă. Alții, care au răspuns NA sau PNA, au pus, totuși, la dispoziție explicații care permit identificarea cazului în care instanța de apel a fost atașată instituției judiciare și (sau) prezidată de un judecător și, în acest mod, fiind în măsură să aibă o imagine directă comparată și documentată a sistemelor juridice ale solicitanților de azil din statele membre ale Consiliului Europei. Toate aceste observații și trimiteri sunt disponibile la CESELE-STAT (<https://www.coe.int/fr/web/cepej/dynamic-database-of-european-judicial->).

Tendențe și concluzii

Având în vedere amploarea valurilor de migrație în Europa, CEPEJ a evaluat, pentru prima dată, impactul specific al litigiilor privind drepturile solicitanților de azil și ale străinilor (intrarea și șederea) asupra sistemelor judiciare.

Se constată că impactul acestor două categorii de litigii legate de migrație pare să fie semnificativ pentru litigiile în instanță din 9 țări din Europa de Vest: **Austria, Belgia, Finlanda, Franța, Germania, Italia, Spania, Suedia și Elveția.**

Acest impact depinde, de asemenea, de posibilitățile de a formula căi de atac, disponibile în fiecare țară, și de utilizarea acestora de către solicitanți. Informațiile colectate de la state și de la entități oferă o imagine de ansamblu juridică și organizațională a litigiilor legate de cererile de azil și intrarea și șederea străinilor.

5.4 Justiția penală: Date și tendințe privind indicatorii de performanță pentru 2016

Această secțiune utilizează terminologia „European Sourcebook of Crimes and Criminal Justice”. Acesta se ocupă de gestionarea cauzelor penale de către instanțe, inclusiv de către procurori.

Infracțiunile penale cuprind toate infracțiunile definite ca penale prin lege, inclusiv infracțiunile rutiere (în cea mai mare parte, condus periculos și condus sub influență). Acestea includ acte care sunt în mod normal urmărite de un procuror, în timp ce infracțiunile care sunt urmărite penal în mod direct de către poliție, cum ar fi infracțiunile minore legate de trafic și anumite încălcări ale ordinii publice, nu sunt incluse.

Pentru a identifica și a înțelege mai bine principalele tendințe din Europa, schema CEPEJ pentru evaluarea sistemelor judiciare face distincție între cauzele de infracțiuni minore și cele grave, deoarece în cazul infracțiunilor minore se pot aplica proceduri judiciare mai scurte și/sau alte aspecte legate de tratarea cauzelor (de exemplu, impunerea unei amenzi administrative, o sancțiune impusă de un procuror fără intervenția unui judecător, a unor sancțiuni polițienești etc.). Instanțele speciale, instanțele sau judecătorii pot fi, de asemenea, competenți să se ocupe de infracțiuni minore (de exemplu, tribunale pentru delikte sau instanțe de poliție). Poate exista, de asemenea, posibilitatea de a recurge la mediere, conciliere sau la alte forme de ADL pentru infracțiuni minore.

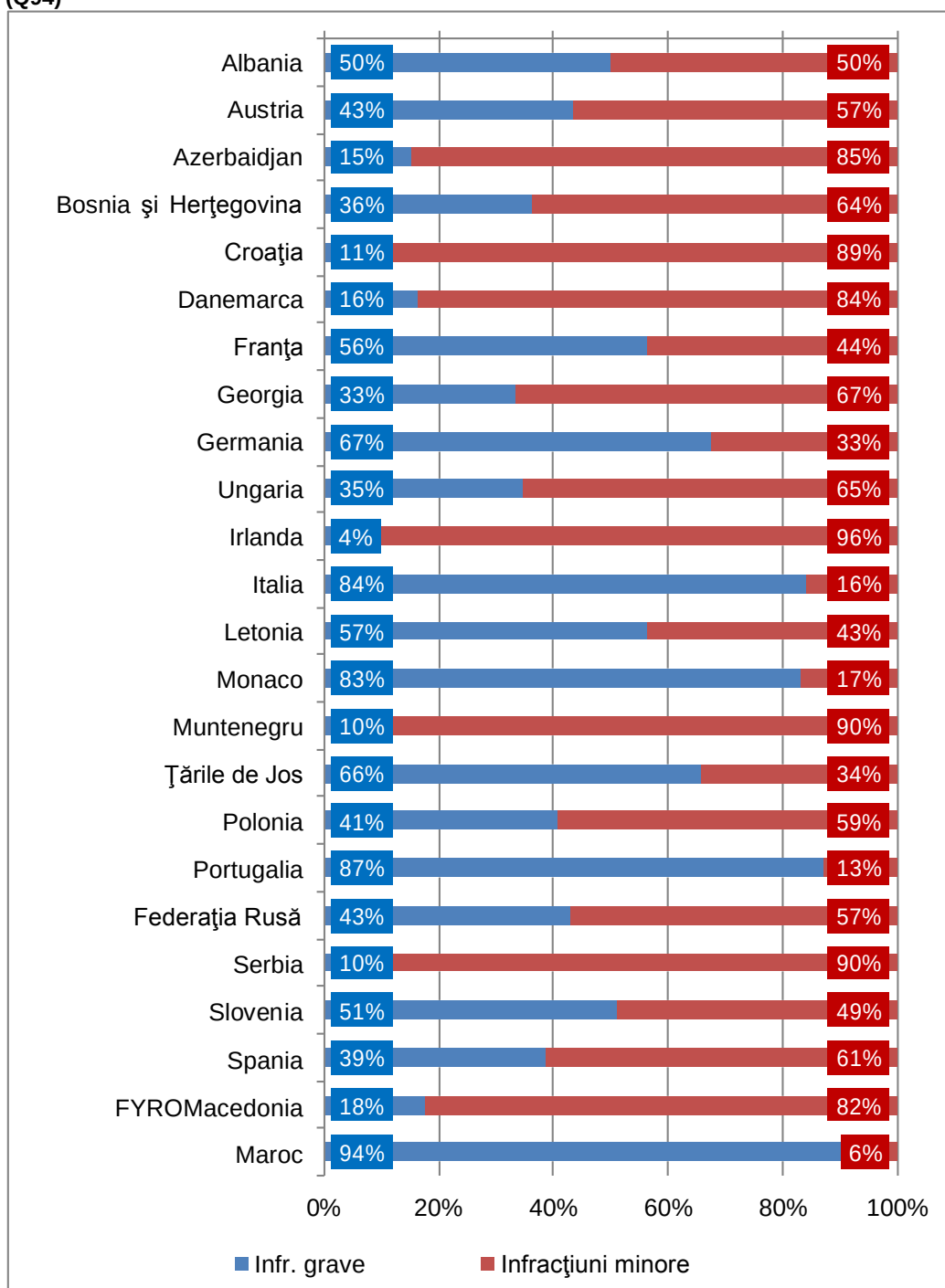
Pentru a face distincție între „infracțiuni minore” (contravenții) și „infracțiuni grave” (infracțiuni) și pentru a asigura cât mai mult posibil coerența și comparabilitatea răspunsurilor pentru diferitele sisteme juridice analizate, statele și entitățile participante au fost invitate să clasifice drept „minore” toate infracțiunile pentru care nu este posibil să se aplice o pedeapsă privativă de libertate. Dimpotrivă, „infracțiunile grave” sunt cele care se pedepsesc cu privarea de libertate (arest și detenție, închisoare). Printre cauzele penale grave se numără crima, violul, crima organizată, fraudă, traficul de droguri, traficul de persoane etc. Infracțiunile minore acoperă, de exemplu, anumite categorii de infracțiuni, infracțiuni, ordine publică etc.

Analiza rezultatelor obținute de instanțe în acest sector în diferite state și entități ar trebui să ia în considerare ponderea cauzelor penale grave din numărul total de cauze penale noi, soluționate și pendinte. Tabelul 5.39 prezintă proporția dintre cauzele penale grave și minore în primă instanță în celor 24 state care au fost în măsură să facă o astfel de distincție.

5.4.1 Cauze penale. Primă instanță

Încărcătura de cauze în instanțe și parchete și indicatorii de performanță în 2016

Tabel 5.39 Ponderea cauzelor privind infracțiuni minore și grave în totalul cauzelor de primă instanță în 2016 (Q94)

Din cauza complexității sale inerente sporite, categoria cauzelor penale grave reflectă mai îndeaproape volumul de muncă necesar pentru a soluționa încărcătura de cauze în acest sector. În schimb, cauzele cu infracțiuni minore sunt, în general, mai ușor de soluționate și pot fi prelucrate într-o perioadă de timp mai scurtă. În consecință, în cazul în care proporția de cauze cu infracțiuni minore este substanțial mai mare decât cea a cazurilor grave, indicatorii de eficiență ar arăta o imagine pozitivă îmbunătățită a situației din țara în cauză. Aceasta se poate aplica situației din **Azerbaidjan, Croația, Danemarca, Irlanda, Muntenegru, Serbia și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** și, într-o anumită măsură, și în **Bosnia și Herțegovina, Georgia și Ungaria**. O astfel de structură a cauzelor penale, din punctul de vedere al complexității, ar trebui luată în considerare în analiza care urmează.

La un nivel mai general, din cele 24 de state și entități care au furnizat date dezagregate privind cauzele penale în 2016, 14 au primit mai multe infracțiuni minore decât cauze cu infracțiuni grave. În celelalte 10 state și entități, cauzele grave au reprezentat cea mai mare parte a numărului de cauze judecate de instanță. În special, în **Italia, Monaco, Portugalia și Maroc**, peste 70 % din cauzele aflate în fața instanțelor de prim grad de jurisdicție sunt cauze cu infracțiuni grave, afectând în mod inevitabil orice concluzii cu privire la eficiența generală, deoarece, astfel cum s-a menționat deja, aceste cazuri vor dura, de obicei, mai mult timp.

Numărul de cauze cu infracțiuni grave primite diferă, de asemenea, în mod semnificativ de la un stat la altul și de la o entitate la alta, de la 545 de cazuri în **Monaco** la peste un milion (1 217 842) de cazuri în **Italia**. În ceea ce privește cauzele privind infracțiuni minore, cifrele variază de la 111 de cazuri în **Monaco** la peste o jumătate de milion (545 706) de cazuri în **Polonia**.

Tratarea rapidă a cauzelor penale, în conformitate cu cerințele procesului adecvat, este deosebit de importantă pentru protejarea drepturilor fundamentale, în special în cazurile în care măsurile impun o privare de libertate în etapa premergătoare procesului. Tabelul de mai jos oferă informații cu privire la numărul de cazuri penale instrumentate de procurori la 100 de locuitori.

Tabelul 5.40 Numărul de cauze instrumentate de procuror per 100 locuitori în 2016 (Q107, Q107.1, Q108 și Q109)

State/Entități	Număr de cauze per 100 locuitori				Totalul numărului de cauze soluționate de procuror ca procent din total (1)+(2)+(3)	Datele includ infracțiuni la regimul circulației
	Primate de procuror	Înterupte de către procuror (1)	Finalizate printr-o sancțiune sau măsură impusă sau negociată de procuror (2)	Trimisă de procuror în fața instanțelor (3)		
Albania	1,47	1,21	NAP	0,45	113%	
Andora	6,51	NAP	NA	NA	NA	
Armenia	0,10	0,15	NAP	0,08	239%	
Austria	5,91	4,81	0,22	0,75	98%	
Azerbaidjan	NA	0,08	NAP	0,12	NA	
Belgia	NA	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	1,93	0,32	0,41	0,39	58%	
Bulgaria	1,81	1,71	NAP	0,48	121%	
Croația	1,67	0,74	0,00	0,43	71%	
Cipru	NA	NA	NA	NA	NA	
Republica Cehă	2,32	1,57	0,20	0,66	105%	
Danemarca	3,01	0,44	0,86	2,47	125%	
Estonia	NA	1,02	0,15	0,52	NA	
Finlanda	1,46	0,46	0,01	0,93	97%	
Franța	7,45	4,93	0,87	0,89	90%	
Georgia	1,17	0,59	0,31	0,39	110%	
Germania	6,34	3,75	0,21	1,23	82%	
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	1,93	0,26	0,11	1,66	106%	
Islanda	2,00	0,25	NA	1,66	NA	
Irlanda	0,28	0,10	NA	0,14	NA	
Italia	5,17	3,64	0,02	0,90	88%	
Letonia	0,73	0,06	0,09	0,51	89%	
Lituania	2,65	1,00	NAP	1,16	82%	
Luxemburg	9,69	3,61	NA	1,92	NA	
Malta	NA	NAP	NAP	3,61	NA	
Republica Moldova	1,87	0,35	0,20	0,40	51%	
Monaco	6,16	3,61	0,37	1,26	85%	
Munte negru	1,47	0,52	0,12	0,56	81%	
Țările de Jos	1,11	0,25	0,24	0,61	99%	
Norvegia	6,53	2,86	1,39	1,43	87%	
Polonia	2,35	0,80	0,38	0,74	82%	
Portugalia	4,28	NA	NA	0,49	NA	
România	3,48	2,66	0,46	0,24	96%	
Federația Rusă	0,64	0,00	NAP	0,60	94%	
Serbia	1,61	0,95	0,36	0,59	118%	
Slovacia	1,35	0,46	0,04	0,46	71%	
Slovenia	3,32	0,82	0,08	0,49	42%	
Spania	NA	NAP	NA	NA	NA	
Suedia	4,56	1,70	0,58	1,77	89%	
Elveția	6,92	1,19	5,57	0,17	100%	
FYROMacedonia	1,42	0,51	0,02	0,86	98%	
Turcia	4,20	1,36	NA	0,87	NA	
Ucraina	NA	NA	NAP	NA	NA	
UK-Anglia și Țara Galilor	0,94	0,10	NAP	1,01	117%	
UK-Scotia	3,62	0,94	0,96	NA	NA	
Israel	4,00	1,38	0,00	1,87	81%	
Maroc	4,16	1,47	0,63	1,57	88%	
Media	3,14	1,31	0,53	0,87	96%	
Mediana	2,16	0,81	0,22	0,61	94%	
Minim	0,10	0,00	0,00	0,08	42%	
Maxim	9,69	4,93	5,57	3,61	239%	

Datele colectate pentru ciclul de evaluare CEPEJ pentru perioada 2016-2018 arată că procurorii publici au primit, în medie, 3,14 cazuri la 100 de locuitori (o ușoară scădere în cele 3,4 cazuri înregistrate în 2014). Aproximativ 42 % dintre acestea au fost întrerupte de către serviciile publice de urmărire penală, iar 28 % au fost înaintate de către organele de urmărire penală în fața instanțelor. Încă 27 % din cazuri în 2016 au condus la o sancțiune sau la o măsură impusă sau negociată de către procuror.

Cifrele mediane sunt mai mici în acest sens, ceea ce poate fi rezultatul cifrelor foarte scăzute înregistrate în ceea ce privește anumite state și entități — de exemplu, 0,10 de cazuri la 100 de locuitori, primite de parchetul din **Armenia**, 0,73 în **Letonia**, 0,64 în **Federația Rusă** și 0,94 în **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În ceea ce privește **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**, scăderea din ciclurile anterioare reflectă parțial tendințele recente ale criminalității înregistrate în general. În plus, unele modificări recente ale legii înseamnă că unele cazuri minore sunt în prezent tratate direct de către poliție, mai degrabă decât transmise procurorilor.

Rata medie a cazurilor soluționate de procuror în cazurile primite este de 96 %.Ratele variază de la 42 % în **Slovenia** până la 239 % în **Armenia** (care a înregistrat cel mai scăzut număr de cazuri la 100 de locuitori în 2016).

Cel mai mare număr de cazuri primite de procurorii publici apare în **Luxemburg** — un total de 9,69 de cazuri la 100 de locuitori. Un număr mare de cazuri noi (peste 6 cazuri la 100 de locuitori) sunt, de asemenea, înregistrate în **Andora, Franța, Germania, Monaco, Norvegia și Elveția**. În **Franța**, aproximativ două treimi din cazurile primite de procuror sunt întrerupte. În conformitate cu observațiile prezentate de către stat, acest lucru rezultă în principal din lipsa de clarificare sau din caracterizarea insuficientă a cazurilor. În mod similar, în **Monaco**, aproximativ 59 % din cazuri sunt întrerupte — conform observațiilor statului, un număr semnificativ dintre aceste cazuri se referă la emiterea de cecuri fără disponibil (o infracțiune penală în țara respectivă). **Norvegia** a raportat erori în ceea ce privește înregistrarea sa statistică, care ar putea să țină seama de numărul mare de cazuri noi. **Elveția** explică creșterea numărului de cazuri întrerupte de creșterea generală a numărului de cauze penale procesate de parchet. În **Germania**, în ceea ce privește cazurile întrerupte de către procuror, creșterea înregistrată între 2014 și 2016 se datorează, în principal, metodei de calcul a numărului de cazuri din această țară.

O mai bună înțelegere a numărului de cazuri și a eficienței procurorilor din diferitele sisteme analizate poate fi obținută prin examinarea numărului de cauze care au implicat proceduri de vinovăție, aduse în fața instanței de procuror. Cu toate acestea, deși acordurile de recunoaștere a vinovăției constituie un important instrument de asigurare a eficienței în sectorul justiției penale, o utilizare prelungită poate ridica semne de întrebare cu privire la calitatea actului de justiție dintr-o anumită țară pentru persoana acuzată. În special, sistemele derogatorii de la procedurile judiciare pot prezenta stimulente pentru a pleda vinovat și pentru a evita procesul, precum și elimina orice potențiale încălcări ale drepturilor omului prin expunerea într-o ședință publică de judecată. Prin urmare, trebuie să se țină seama de aceste considerații la revizuirea statisticilor disponibile.

Tabelul 5.41 Numărul de cauze de proceduri de recunoaștere a vinovăției per 100 locuitori în 2016 (Q107, Q107.1, Q108 și Q109)

State / Entities	Numărul de proceduri de recunoaștere a vinovăției înaintate instanțelor per 100 locuitori		
	Total	Procedură înainte de sesizarea instanței	Procedură în fața instanței
Albania	NA	NA	NA
Andora	0,97	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA
Azerbaidjan	NAP	NAP	NAP
Belgia	NA	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	0,03	0,01	0
Bulgaria	0,29	0,16	0
Croația	0,01	NA	NA
Cipru	NAP	NAP	NAP
Republica Cehă	0,001	NA	NA
Danemarca	NA	NA	NA
Estonia	NAP	NAP	NAP
Finlanda	0,00	NA	NA
Franța	0,11	NAP	0
Georgia	0,25	0,14	0
Germania	NAP	NAP	NAP
Grecia	NA	NA	NA
Ungaria	NAP	NAP	NAP
Islanda	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA
Italia	NAP	NAP	NAP
Letonia	0,07	0,04	0
Lituania	0,53	0,53	NAP
Luxemburg	NA	NA	NA
Malta	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	0,03	0,02	0
Monaco	NAP	NAP	NAP
Muntenegru	0,02	NAP	NAP
Țările de Jos	NAP	NAP	NAP
Norvegia	0,50	0,50	NAP
Polonia	0,38	0,33	0
Portugalia	NA	NA	NA
Romania	0,01	0,01	NAP
Federația Rusă	NA	NA	NA
Serbia	0,07	0,01	0
Slovacia	0,09	0,08	0
Slovenia	0,02	NA	NA
Spania	0,37	0,20	0
Suedia	NAP	NAP	NAP
Elveția	5,57	5,57	NAP
FYROMacedonia	0,02	0,02	NAP
Turcia	NAP	NAP	NAP
Ucraina	NA	0,00	NA
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA
UK-Scoția	NA	NA	NA
Israel	0,27	NA	NA
Maroc	NAP	NAP	NAP
Medie	0,44	0,51	0,07
Mediana	0,07	0,08	0,05
Minim	0,001	0,00	0,00
Maxim	5,57	5,57	0,18

Tabelul de mai sus prezintă numărul de proceduri de recunoaștere a vinovăției aduse în fața instanței de către procuror, făcându-se distincție între procedurile de recunoaștere desfășurate în afara și în fața instanței. Informațiile în acest sens au fost colectate pentru prima dată în ciclul de evaluare 2016-2018. Foarte puține state și entități au furnizat date cu privire la acest aspect. CEPEJ speră că un număr mai mare de state și de entități vor putea să elaboreze statistici în acest sens în următorul ciclu de evaluare.

Dintre statele cu privire la care au fost disponibile statistici, **Elveția** dispune de cel mai mare număr de proceduri de recunoaștere a vinovăției (5,57 cazuri la 100 de locuitori) aduse în instanță, care este semnificativ mai mare decât în orice alt stat sau entitate. Acest număr mare de cauze se explică prin faptul că criminalitatea este, în general, scăzută în **Elveția** și doar rareori conduce la sentințe cu închisoarea de peste șase luni. Procurorii au competența de a impune astfel de sancțiuni, fiind de la sine înțeles că fiecare condamnare sau măsură luată de un procuror poate fi adusă în fața instanței pentru reanalizarea pedepsei. Această creștere se explică, de asemenea, prin creșterea volumului cazurilor instrumentate de către procuror și prin interesul persoanei acuzate de a finaliza rapid cazul penal și de a evita instanța deschisă.

În **Croația**, în 2016, au fost pronunțate 440 de hotărâri, în baza acordului părților, ca urmare a recunoașterii vinovăției de către persoana acuzată. În această țară s-a înregistrat o scădere față de perioada anterioară de evaluare, în cursul căreia a fost evidențiată o cauză penală privind combaterea corupției și a criminalității organizate (peste 300 de inculpați) și care a implicat un acord cu un număr mare de inculpați.

În **Republica Moldova**, numărul de proceduri de recunoaștere a vinovăției în timpul procedurii judiciare a scăzut în 2016, în comparație cu 2014, ca urmare a punerii în aplicare a unei proceduri simplificate bazate pe dovezi administrate în stadiul anchetei (articolul 364/1 din Codul de procedură penală).

În **România**, introducerea de noi dispoziții privind procedurile de recunoaștere a vinovăției au dus la creșterea numărului de cauze aduse în fața instanței de către procuror, în comparație cu statisticile din 2014. A existat, de asemenea, o creștere a vizibilității acestei practici.

De la introducerea, în Legea din 2012 privind procedura penală, a unor dispoziții privind procedurile de negociere a vinovăției, **Slovenia** a înregistrat, de asemenea, o creștere constantă a numărului de acorduri încheiate între acuzați și procurori. Proportia acestor acorduri în comparație cu trimiterile în judecată a crescut în mod egal (de la 1,1 % în 2012, la 2 % în 2012, la 3,8 % în 2016). Explicația generală a acestei tendințe este că părțile la procedurile penale au recunoscut că acest nou instrument este benefic în ceea ce privește accelerarea procesului de adoptare a unei decizii finale, precum și reducerea sancțiunii care ar fi fost pronunțată în cazul în care ar fi urmat să aibă loc un proces complet.

În plus, alte observații contribuie la clarificarea modului în care procedurile de recunoaștere a vinovăției sunt aplicate în statele sau entitățile care au făcut obiectul anchetei, ceea ce include următoarele constatări: procedura de recunoaștere a vinovăției este adesea utilizată pentru infracțiuni mai puțin grave (**Franța**); recunoașterea vinovăției nu a scutit instanța de obligația de a prezenta și alte dovezi (**Croația**); nu există o procedură de recunoaștere a vinovăției ca atare, deși, în cazul în care o persoană se declară vinovată, există proceduri speciale de accelerare a procedurii (**Italia**).

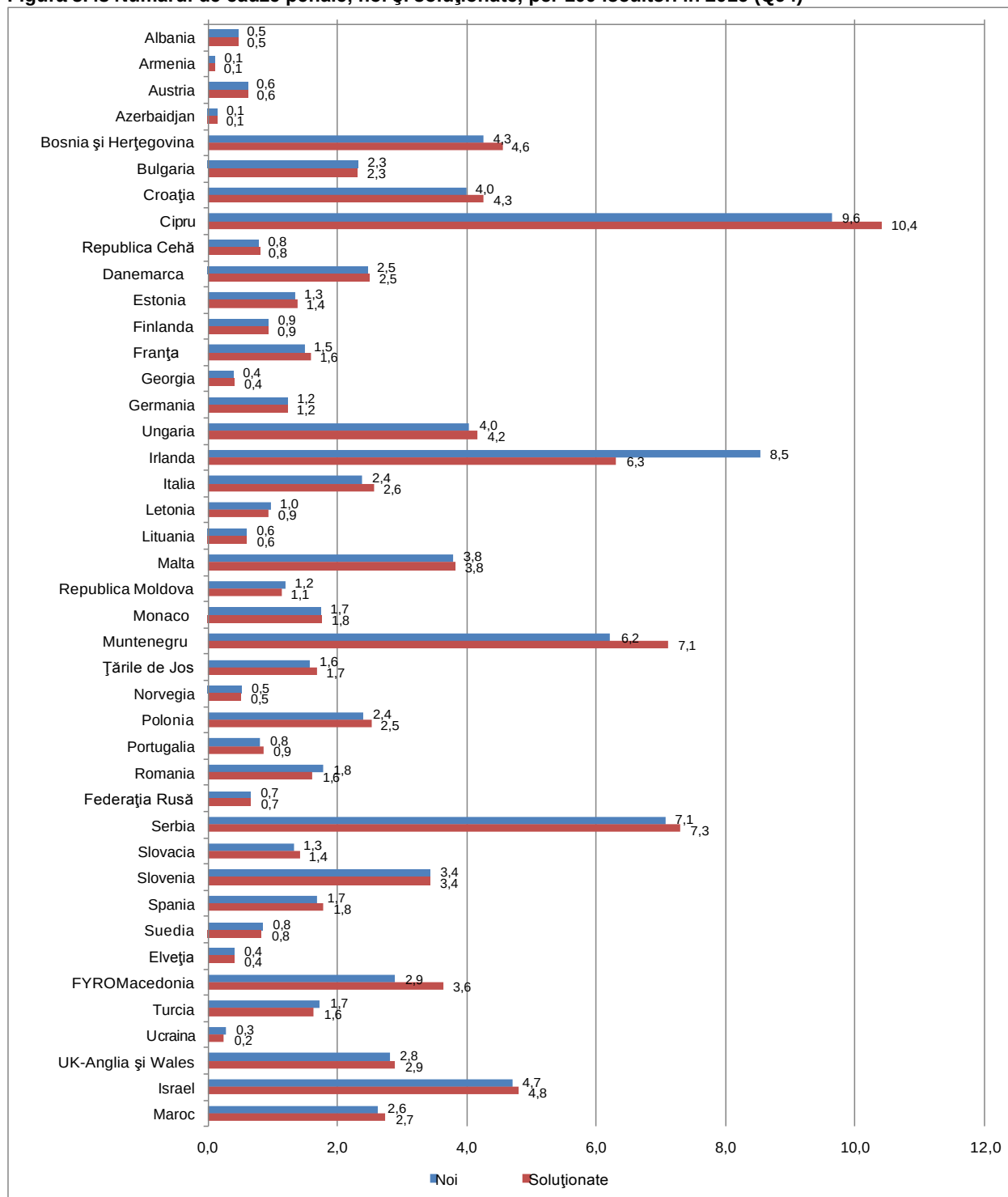
Tabelul 5.42 Raportul între cauzele aduse înaintea instanței de procuror și numărul de cauze primite de procuror, între 2010 și 2016 (Q107)

State/Entități	Raportul între cauzele trimise în instanță și cele primite				Evoluție
	2010	2012	2014	2016	
Albania	35,82%	26,00%	31,21%	30,66%	
Andora	6,16%	NA	19,54%	NA	
Armenia	NA	NA	NA	80,66%	
Austria	13,26%	13,30%	12,98%	12,71%	
Azerbaidjan	1619,48%	2451,29%	NA	NA	
Belgia	2,98%	4,08%	4,16%	NA	
Bosnia și Herțegovina	25,54%	24,91%	23,73%	20,26%	
Bulgaria	NA	28,70%	25,25%	26,57%	
Croația	32,43%	26,23%	29,95%	25,92%	
Cipru	NA	NA	NA	NA	
Republica Cehă	19,58%	20,36%	27,03%	28,60%	
Danemarca	53,97%	49,84%	63,64%	81,99%	
Estonia	NA	NA	21,76%	NA	
Finlanda	72,48%	70,72%	64,50%	64,08%	
Franța	12,87%	11,98%	12,10%	11,93%	
Georgia	NA	19,09%	NA	33,05%	
Germania	23,43%	23,50%	22,09%	19,33%	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	81,30%	68,06%	83,64%	86,32%	
Islanda	NA	79,06%	NA	82,93%	
Irlanda	NA	46,59%	46,85%	50,51%	
Italia	20,36%	19,67%	18,54%	17,43%	
Letonia	69,29%	68,95%	68,60%	69,55%	
Lituania	70,44%	29,82%	50,67%	43,81%	
Luxemburg	5,85%	24,21%	17,13%	19,78%	
Malta	NA	NA	NA	NA	
Republica Moldova	20,15%	19,59%	20,73%	21,53%	
Monaco	55,07%	37,31%	33,35%	20,41%	
Muntenegru	0,00%	50,73%	42,88%	38,31%	
Țările de Jos	56,15%	54,86%	54,02%	54,59%	
Norvegia	22,00%	20,92%	18,54%	21,87%	
Polonia	32,36%	32,84%	17,71%	31,37%	
Portugalia	13,51%	14,03%	NA	11,42%	
România	5,31%	6,24%	4,64%	6,97%	
Federația Rusă	NA	93,64%	94,15%	94,01%	
Serbia	NA	24,04%	20,85%	36,71%	
Slovacia	30,68%	29,95%	33,70%	34,10%	
Slovenia	16,13%	13,88%	14,80%	14,84%	
Spania	NA	NA	NA	NA	
Suedia	32,80%	37,96%	35,84%	38,83%	
Elveția	4,57%	2,06%	2,22%	2,46%	
FYROMacedonia	31,99%	28,37%	40,34%	60,82%	
Turcia	47,42%	32,02%	31,23%	20,81%	
Ucraina	NA	NA	45,05%	NA	
UK-Anglia și Țara Galilor	90,59%	90,34%	102,36%	106,77%	
UK-Scoția	41,72%	33,00%	40,40%	NA	
Israel		41,32%	48,25%	46,61%	
Maroc				37,75%	
Medie	0,81	0,98	0,35	0,39	
Mediana	0,31	0,29	0,30	0,31	
Minim	0,00	0,02	0,02	0,02	
Maxim	16,19	24,51	1,02	1,07	

Tabelul 5.42 prezintă evoluția proporției în care procurorii publici aduc cauzele în fața instanțelor, în diferite sisteme. Astfel cum s-a menționat anterior, celelalte cauze sunt fie întrerupte de către procuror (deoarece autorul infracțiunii nu a putut fi identificat, din cauza imposibilității constatării existenței infracțiunii sau motivelor de oportunitate), fie sunt încheiate cu o sancțiune sau cu o măsură impusă sau negociată de către procuror.

Tabelul arată că, cu puține excepții (**Lituania, Monaco și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**), proporția în care cauzele primite de procurorii publici ajung în instanță în fiecare țară a rămas relativ stabilă pe termen lung. Cu toate acestea, raportul diferă în mod semnificativ de la un stat la altul și de la o entitate la alta, dar aceste diferențe ar trebui înțelese în lumina particularităților juridice și instituționale ale fiecărui sistem.

Figura 5.43 Numărul de cauze penale, noi și soluționate, per 100 locuitori în 2016 (Q94)

În 2016, instanțele de prim grad de jurisdicție au primit, în medie, 2,3 de cazuri penale la 100 de locuitori și au reușit să soluționeze același număr de cauze în cursul anului, numărul median atât pentru cauzele noi, cât și pentru cele soluționate fiind mai mic (1,6 cazuri).

Analiza acestor date evidențiază diferențe esențiale între statele și entitățile evaluate. Cea mai scăzută cifră a cazurilor primite (0,1) a fost raportată de **Armenia și Azerbaidjan**. Acest lucru ar trebui interpretat în lumina analizei efectuate mai sus, care a arătat că, în 2016, procurorii din **Armenia** au primit, de asemenea, cel mai mic număr de cazuri din toate statele evaluate (această cifră nu era disponibilă pentru **Azerbaidjan**). **Cipru**, pe de altă parte, a raportat cele mai ridicate cifre, atât pentru intrările 9,6, cât și pentru cauzele penale soluționate (10,4) în 2016. Instanțele de prim grad de jurisdicție din 4 de state (**Cipru, Irlanda, Muntenegru și Serbia**) au primit și au gestionat peste 6 de cazuri penale la 100 de locuitori. Instanțele din alte 14 state (**Albania, Armenia, Austria, Azerbaidjan, Republica Cehă, Finlanda, Georgia, Lituania, Norvegia, Portugalia, Federația Rusă, Suedia, Elveția și Ucraina**) au primit mai puțin de un caz la 100 de locuitori. Acest lucru este probabil să fi afectat cifrele medii mai scăzute.

Tabelul 5.44 Procentul de hotărâri de primă instanță pronunțate în absența în 2016 (Q84)

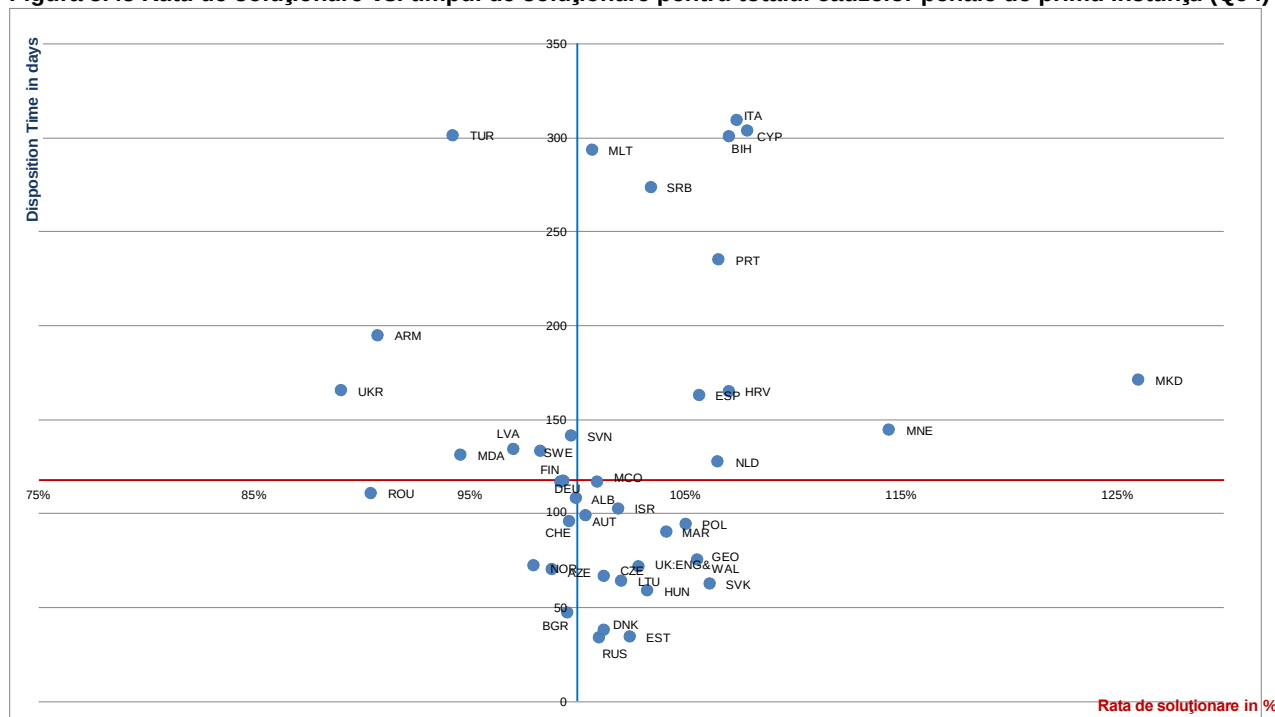
State / Entități	Procentul de hotărâri în absența			
	2010	2012	2014	2016
Albania	NAP	NAP	NAP	NAP
Andora	NA	NA	NA	NAP
Armenia	NA	NA	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	NA
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA
Belgium	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	NAP	NAP	NAP	NAP
Bulgaria	NA	NA	NA	NA
Croatia	NA	NA	NA	NA
Cyprus	NA	28%	27%	25%
Czech Republic	NA	NA	NA	NA
Denmark	38%	72%	71%	74%
Estonia	NA	NA	NA	NA
Finland	NA	NA	NA	NA
France	4%	NA	3%	3%
Georgia	NA	NA	NA	NA
Germany	NAP	NAP	NAP	NAP
Greece	NA	NA	NA	NA
Hungary	NA	NA	NAP	NAP
Iceland	NA	NA	NA	NA
Ireland	NA	NA	NA	NA
Italy	NAP	NAP	NAP	NAP
Latvia	NA	NA	NA	NA
Lithuania	NA	NA	NA	NA
Luxembourg	19%	15%	15%	16%
Malta	NAP	NAP	NAP	NAP
Republic of Moldova	NA	NA	NA	NA
Monaco	49%	29%	27%	26%
Montenegro	6%	NA	NA	NA
Netherlands	NA	NA	NA	NA
Norway	NA	NA	NA	NA
Poland	NA	NA	NA	NA
Portugal	NA	NA	NA	NA
Romania	NA	NA	NA	NA
Russian Federation	NA	NA	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	NA
Slovenia	NA	NA	NA	NA
Spain	NA	NA	NA	NA
Sweden	NA	NA	NA	NA
Switzerland	NA	0,02%	NA	NA
The FYROMacedonia	7%	9%	10%	8%
Turkey	11%	10%	7%	8%
Ukraine	NAP	NAP	NAP	NAP
UK-England and Wales	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	NA	NA	NA	NA
Israel		NA	NA	NA
Morocco				26%
Average		23%	23%	23%
Median		15%	15%	16%
Minimum		0%	3%	3%
Maximum		72%	71%	74%

Astfel cum s-a menționat anterior în legătură cu procedurile de renunțare la proces, în sectorul penal, aspectele legate de eficiență sunt strâns legate de calitatea și caracterul echitabil al procedurilor. Tabelul 5.44 oferă o imagine de ansamblu asupra frecvenței hotărârilor judecătorești în lipsă în diferite jurisdicții. Cu toate acestea, datele în acest sens sunt puține, deoarece foarte puține state și entități au furnizat astfel de informații.

Danemarca are cea mai mare rată a hotărârilor judecătorești pronunțate în absența înregistrate la 74 %. După cum s-a subliniat în ultimul raport, acest lucru este probabil că sistemul judiciar nu necesită o audiere pentru cazuri minore, cum ar fi amenzi de circulație neplătite. Hotărârile judecătorești în lipsă reprezintă aproximativ o pătrime din cazurile tratate de instanțele din **Cipru, Monaco și Maroc**.

În ceea ce privește indicatorii de eficiență din 2016, instanțele de prim grad de jurisdicție care tratează cazurile penale au afișat, în medie, o rată de soluționare pozitivă (101 %) și o pauză de 138 de zile. Astfel cum s-a menționat deja, acești indicatori se pot modifica în cazul în care cauzele penale grave și minore sunt luate în considerare separat.

Figura 5.45 Rata de soluționare vs. timpul de soluționare pentru totalul cauzelor penale de primă instanță (Q94)

Cvadrantul din dreapta jos al figurii 5.45 prezintă statele sau entitățile care au o rată de soluționare egală cu sau mai mare de 100 % și un timp de soluționare care se află sub media celor 138 zile (mediană 117 zile). Majoritatea statelor și entităților prezintă un nivel satisfăcător de productivitate a instanțelor în ceea ce privește cauzele penale: **Albania, Austria; Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Georgia, Ungaria, Lituania, Monaco, Țările de Jos, Polonia, Federația Rusă, Slovacia, Elveția, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor, Israel și Maroc**. Majoritatea acestor state și entități și-au îmbunătățit ratele de compensare de la ultimul ciclu de evaluare: Republica Cehă (101 %), Danemarca (101 %), Estonia (102 %), Georgia (106 %), Țările de Jos (106 %), Polonia (105 %), Federația Rusă (101 %), Slovacia (106 %), Elveția (100 %) și UK-Anglia și Țara Galilor (103 %).

Peste media de 138-zile a timpului de soluționare, situația pare manageriabilă în alte 7 state care au o rată de soluționare pozitivă (peste 100 %) și un timp de soluționare mai degrabă scăzut: **Croația, Muntenegru, Portugalia, Serbia, Slovenia, Spania și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**.

Pentru un alt grup de state, rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare poate fi considerat satisfăcător (sub media de 138 de zile), și anume **Azerbaidjan, Finlanda, Germania, Letonia, Norvegia și Suedia**. Valorile cele mai scăzute ale timpului de soluționare apar în ceea ce privește **Federația Rusă** (34 de zile), **Estonia** (35 de zile) și **Danemarca** (38 de zile). Într-un număr mic de state, rata de soluționare este destul de scăzută sau timpul de soluționare este ridicat sau ambele: **Irlanda** (rata de soluționare: 74 %), **Ucraina** (rata de soluționare: 89 %), **Turcia** (timpul de soluționare: 302 de zile), **Bosnia și Herțegovina** (timpul de soluționare: 301 zile), **Italia** (timpul de soluționare: 310 zile), **Cipru** (timpul de soluționare: 304 zile) și **Malta** (timpul de soluționare: 294 de zile). Cu toate acestea, cele mai multe dintre aceste situații nu prezintă motive serioase de îngrijorare, având în vedere că niciunul dintre timpii de soluționare nu depășește un an. Niciuna dintre aceste țări nu a furnizat date privind raportul cauzelor penale pendinte pentru mai mult de 2 ani, ceea ce ar fi putut oferi o imagine mai completă a situației din aceste state.

Evoluția indicatorilor de performanță:

Tabelul 5.46 Rata de soluționare a cauzelor penale de primă instanță între 2010 și 2016 (Q94)

State / Entități	Rata de soluționare – cauze penale – primă instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	NA	NA	100%	
Andora	100%	93%	101%	NA	
Armenia	97%	100%	91%	91%	
Austria	100%	101%	103%	100%	
Azerbaidjan	99%	101%	100%	99%	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	105%	102%	101%	107%	
Bulgaria	100%	99%	101%	100%	
Croația	106%	103%	130%	107%	
Cipru	90%	91%	112%	108%	
Republica Cehă	101%	NA	100%	101%	
Danemarca	106%	104%	98%	101%	
Estonia	144%	94%	97%	102%	
Finlanda	97%	98%	100%	99%	
Franța	95%	102%	95%	106%	
Georgia	147%	101%	96%	106%	
Germania	101%	101%	100%	99%	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	99%	91%	104%	103%	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NA	75%	74%	
Italia	95%	94%	94%	107%	
Letonia	100%	95%	102%	97%	
Lituania	98%	99%	102%	102%	
Luxemburg	80%	NA	NA	NA	
Malta	96%	99%	99%	101%	
Republica Moldova	94%	91%	95%	95%	
Monaco	NA	105%	110%	101%	
Muntenegro	110%	96%	105%	114%	
Țările de Jos	98%	95%	101%	106%	
Norvegia	97%	100%	101%	98%	
Polonia	91%	101%	100%	105%	
Portugalia	105%	105%	NA	107%	
România	99%	99%	101%	90%	
Federația Rusă	NA	99%	100%	101%	
Serbia	78%	105%	96%	103%	
Slovacia	102%	101%	103%	106%	
Slovenia	106%	114%	102%	100%	
Spania	99%	103%	104%	106%	
Suedia	98%	101%	100%	98%	
Elveția	106%	99%	99%	100%	
FYROMacedonia	119%	105%	100%	126%	
Turcia	91%	108%	86%	94%	
Ucraina	99%	103%	100%	89%	
UK-Anglia și Wales	NA	102%	98%	103%	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		107%	102%	102%	
Maroc				104%	
Media	101%	100%	100%	101%	
Mediana	99%	101%	100%	101%	
Minim	78%	91%	75%	74%	
Maxim	147%	114%	130%	126%	

Astfel cum se arată în tabelul 5.46, rata de soluționare a cauzelor de drept penal a rămas, în primă instanță, pozitivă pe parcursul ciclurilor de evaluare din perioada 2010-2016. Cu toate acestea, pot fi evidențiate diferențe importante între statele și entitățile evaluate.

5 state, **Lituania, Malta, Portugalia, Federația Rusă și Spania** au înregistrat o îmbunătățire constantă a ratelor de soluționare între diferitele evaluări. În 2016, **Malta** a obținut pentru prima dată o rată pozitivă de soluționare din 2010, în timp ce **Spania** a înregistrat în 2012 o rată pozitivă și a continuat să își îmbunătățească în continuare rata de la acea dată.

Alte 5 state care au prezentat anterior o tendință pozitivă au scăzut rata de soluționare în 2016: **Austria, Cipru, Finlanda, Norvegia și România**. În timp ce **Austria** și **Cipru** mențin un curs pozitiv, în **Finlanda, Norvegia și România** cifra a scăzut sub 100 %. În special, **România** a înregistrat cea mai mare scădere cu 11 % între ultimele două cicluri (de la 101 % la 90 %).

Germania a înregistrat o scădere continuă a ratei de compensare și a înregistrat, pentru prima dată în 2016, o rată de soluționare negativă (99 %). În schimb, în 2016, **Italia** afișează pentru prima dată o rată de soluționare pozitivă a cazurilor penale în primă instanță. De asemenea, **Estonia și Elveția** au performanțe pozitive în 2016 și au fost în măsură să îmbunătățească tendința negativă înregistrată în 2012 și 2014. **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** a prezentat o rată de închidere pozitivă în toate cele patru cicluri de evaluare, dar, în ultima evaluare, a înregistrat cea mai semnificativă îmbunătățire în comparație cu performanța sa din 2014 (de la 100 % la 126 %).

Între 2014 și 2016, 16 state au înregistrat o scădere a ratelor de eliberare a acestora. Dintre acestea, **Austria, Bulgaria, Croația, Cipru, Ungaria, Monaco și Slovenia** au menținut o rată de soluționare pozitivă, în timp ce **Azerbaidjan, Finlanda, Germania, Letonia, Norvegia, România, Suedia și Ucraina** au înregistrat o scădere sub 100 %. Rata de soluționare a **Irlandei** rămâne deosebit de scăzută. În cadrul grupului de state care prezintă în prezent indicatori negativi, performanța organismelor judiciare relevante ar putea fi periclitată în viitor dacă această tendință persistă. Cu toate acestea, așa cum s-a arătat anterior, statisticile raportate și evoluția lor în timp trebuie abordate cu atenție în ceea ce privește condițiile specifice din fiecare stat.

Îmbunătățiri majore ale ratei de soluționare între 2014 și 2016 pot fi observate în **Danemarca, Estonia, Franța, Georgia, Italia, Malta, Elveția și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. În toate cele 8 de state și entități, rata de soluționare a crescut astfel încât să depășească pragul de 100 %. În **Georgia**, se consideră că o serie de reforme de drept au îmbunătățit eficacitatea anchetelor penale.

Marocul prezintă o rată de soluționare pozitivă de 104 % în prima sa contribuție la exercițiul de evaluare.

Tabelul 5.47 Timpul de soluționare al cauzelor penale de primă instanță între 2010 și 2016 (Q94)

State/ Entități	Timpul de soluționare al cauzelor penale de primă instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	NA	NA	108	
Andora	65	271	88	NA	
Armenia	78	103	135	195	
Austria	116	115	102	99	
Azerbaidjan	50	56	63	70	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	345	328	326	301	
Bulgaria	49	62	74	48	
Croația	221	201	144	165	
Cipru	254	262	246	304	
Republica Cehă	72	NA	64	67	
Danemarca	99	37	47	38	
Estonia	60	51	49	35	
Finlanda	107	114	121	118	
Franța	NA	NA	NA	NA	
Georgia	36	46	65	76	
Germania	104	104	111	117	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	104	120	62	59	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NA	NA	NA	
Italia	329	370	386	310	
Letonia	77	133	133	135	
Lituania	104	72	67	65	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	
Malta	331	291	306	294	
Republica Moldova	103	156	102	131	
Monaco	NA	78	81	117	
Muntenegro	160	174	189	145	
Țările de Jos	89	99	117	128	
Norvegia	91	60	65	73	
Polonia	96	88	99	95	
Portugalia	302	276	NA	235	
România	85	72	111	111	
Federația Rusă	NA	36	37	34	
Serbia	504	387	255	274	
Slovacia	168	145	136	63	
Slovenia	138	124	123	141	
Spania	162	136	125	163	
Suedia	135	123	128	133	
Elveția	63	137	113	96	
FYROMacedonia	212	203	155	171	
Turcia	314	226	330	302	
Ucraina	95	79	81	166	
UK-Anglia și Wales	NA	73	82	72	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		142	115	103	
Maroc				91	
Medie	152	146	133	138	
Mediana	104	120	111	117	
Minim	36	36	37	34	
Maxim	504	387	386	310	

Durata medie de soluționare a cauzelor penale de prim grad de jurisdicție s-a îmbunătățit între 2010 și 2014 — de la 152 de zile la 133 zile — dar a crescut ușor în 2016 (138 de zile). În medie, o îmbunătățire generală a acestui indicator poate fi observată pe termen lung. În schimb, valorile mediane, care sunt ușor mai scăzute, indică o ușoară creștere a intervalului de timp dintre 2010 și 2016.

Austria, Bosnia și Herțegovina, Estonia, Lituania, Portugalia, Slovacia și Israel și-au îmbunătățit timpul de soluționare în fiecare ciclu de evaluare. Unele dintre aceste state înregistrează îmbunătățiri deosebit de semnificative. Datele din 2016 înregistrate pentru **Estonia** (35 zile) și **Lituania** (65 de zile) sunt foarte scăzute. Datele cu privire la **Bosnia și Herțegovina** și **Portugalia** rămân mai mari decât media. Deși **Portugalia** a cunoscut o îmbunătățire semnificativă între 2010 și 2016, de 67 de zile, cifra de 235 de zile din 2016 rămâne cu mult peste cifra medie de 138 de zile. **Slovacia** a cunoscut cea mai semnificativă îmbunătățire, de la 168 de zile în 2010 la 63 de zile în 2016, cu mult sub medie, ceea ce demonstrează o performanță deosebit de pozitivă între 2014 și 2016. Totuși, aceasta s-ar putea referi, parțial, la punerea în aplicare a unei noi metodologii referitoare la datele din 2016. În timp ce deciziile în primă instanță nu au fost luate în considerare anterior până la finalizarea cazului, în ultimă instanță, cazurile în legătură cu care a fost emisă o hotărâre sunt în prezent înregistrate în conformitate cu metodologia CEPEJ.

În **Azerbaidjan, Georgia, Germania, Letonia, Monaco și Țările de Jos**, timpul de soluționare a crescut de-a lungul timpului, dar rămâne sub media de 138 de zile. În schimb, în **Armenia**, timpul de soluționare (195 de zile) a crescut în timp (termenul limită a crescut de peste două ori între 2010 și 2016), iar în 2016 a depășit valoarea medie. De asemenea, în **Letonia**, timpul de soluționare a fost aproape dublu între 2010 și 2016, deși acesta rămâne la un nivel destul de scăzut (135 de zile în 2016). În ceea ce privește **Georgia**, trebuie subliniat faptul că creșterea semnificativă a fluxului de cazuri s-a reflectat în Strategia judiciară de stat din 2017-2021, care include o listă de măsuri care trebuie luate pentru a gestiona cazurile în mod eficace.

În 2016, **Bulgaria, Finlanda, Italia, Muntenegru, Federația Rusă și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** au reușit să inverseze tendința anterioară de creștere a timpului de soluționare din perioada 2010-2014. Cele mai importante îmbunătățiri, de 76 de zile, pot fi observate în **Italia**. Cu toate acestea, timpul de dispoziție rămâne la un nivel ridicat de 310 de zile, depășind semnificativ media de 138 de zile.

În 2016, **Croația, Serbia, Slovenia, Spania și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** au manifestat o creștere în timpul de soluționare, în urma unei scăderi cuprinse între 2010 și 2014. În toate aceste țări, timpul de soluționare este mai mare decât media. Deși timpul de soluționare în **Serbia** rămâne ridicat, în general pe parcursul celor patru cicluri de evaluare, acesta s-a îmbunătățit de la 504 de zile în 2010 la 274 de zile în 2016. Astfel cum s-a menționat anterior, cifrele din anumite state și entități pot fi afectate de numărul mare de cauze penale minore în totalul cazurilor penale, pentru care se măsoară indicatorii de performanță. Acest lucru este valabil, de exemplu, în cazul **Croației**, unde timpul de soluționare pentru cazurile grave de drept penal (520 de zile) este semnificativ mai mare decât termenul limită pentru totalul cazurilor penale (165 de zile).

Ar trebui, de asemenea, să se menționeze situația din **Ucraina**, în cazul căreia timpul disponibil a crescut de la 95 de zile în 2010 la 166 de zile în 2016. În special, între 2014 și 2016, cifra a crescut de mai mult de două ori. Acest lucru este legat de scăderea numărului de cazuri soluționate în urma unei ieșiri de judecători ca urmare a reformelor judiciare.

Ar trebui, de asemenea, să fie avute în vedere variații ale cifrelor referitoare la timpul de poziție (și pot fi explicate parțial) în ceea ce privește evoluția volumului cauzelor aflate pe rol în cursul ciclurilor de evaluare. Tabelul de mai jos prezintă evoluția volumului de cauze penale de primă instanță pendinte la data de 31 decembrie a anului relevant pentru fiecare ciclu de evaluare. Este demn de remarcat faptul că mai multe state au raportat discrepanțe și o serie de incoerențe orizontale în ceea ce privește datele furnizate, din cauza mai multor factori, printre care lipsa utilizării cuprinzătoare a unui sistem statistic recent introdus (**Andora**); informații parțiale furnizate de autoritățile solicitate în urma unei reforme în domeniul IT (**Belgia**); și posibilitatea actualizării datelor în orice moment (**Țările de Jos, Spania**).

Tabelul 5.48 Numărul de cauze penale de primă instanță pendinte la 31 decembrie per 100 locuitori între 2010 și 2016 (Q94)

State / Entități	Numărul de cauze de 1a instanță pendinte la 31 Dec per 100 locuitori				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	NA	NA	NA	0,14	
Andora	1,02	1,04	1,30	NA	
Armenia	0,02	0,03	0,04	0,05	
Austria	0,23	0,22	0,18	0,17	
Azerbaidjan	0,02	0,02	0,02	0,03	
Belgia	NA	NA	NA	NA	
Bosnia și Herțegovina	4,69	4,02	4,09	3,76	
Bulgaria	0,21	0,36	0,39	0,30	
Croația	5,56	4,65	2,53	1,93	
Cipru	9,09	8,94	8,55	8,66	
Republica Cehă	0,18	NA	0,17	0,15	
Danemarca	0,59	0,29	0,30	0,26	
Estonia	0,25	0,16	0,19	0,13	
Finlanda	0,33	0,34	0,33	0,30	
Franța	NA	NA	NA	NA	
Georgia	0,04	0,03	0,07	0,08	
Germania	0,42	0,42	0,40	0,39	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	0,76	1,01	0,90	0,67	
Islanda	NA	NA	NA	NA	
Irlanda	NA	NA	NA	NA	
Italia	2,26	2,44	2,42	2,17	
Letonia	0,25	0,33	0,31	0,35	
Lituania	0,15	0,19	0,14	0,11	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	
Malta	4,09	3,38	3,17	3,07	
Republica Moldova	0,07	0,13	0,30	0,41	
Monaco	NA	0,45	0,50	0,56	
Munte negru	0,53	0,43	0,42	2,82	
Țările de Jos	0,63	0,60	0,83	0,59	
Norvegia	0,08	0,09	0,09	0,10	
Polonia	0,70	0,63	0,77	0,65	
Portugalia	0,95	0,85	NA	0,55	
România	0,19	0,18	0,34	0,49	
Federația Rusă	NA	0,06	0,07	0,06	
Serbia	1,00	0,98	7,14	5,48	
Slovacia	0,36	0,33	0,29	0,24	
Slovenia	3,31	2,12	1,47	1,33	
Spania	1,28	1,14	1,04	0,79	
Suedia	0,36	0,32	0,30	0,30	
Elveția	0,46	0,27	0,12	0,11	
FYROMacedonia	3,69	2,83	2,74	1,71	
Turcia	1,97	1,72	1,99	1,35	
Ucraina	0,11	0,09	0,07	0,11	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	0,47	0,66	0,57	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		1,73	1,37	1,35	
Maroc				0,68	
Medie	1,31	1,12	1,21	1,08	
Mediana	0,46	0,42	0,39	0,40	
Minim	0,02	0,02	0,02	0,03	
Maxim	9,09	8,94	8,55	8,66	

Tabelul 5.48 prezintă o scădere a numărului de cauze penale de primă instanță pendinte între 2010 și 2012, urmată de o creștere între 2012 și 2014 și, în final, o scădere de la 2014 la 2016, aducând rata din 2016 mai mică decât cea înregistrată inițial în 2010.

Între 2014 și 2016, 25 de state și entități pentru care au fost furnizate informații au redus volumul cauzelor aflate pe rol. Dintre acestea, 13 state — **Austria, Croația, Republica Cehă, Germania, Malta, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Elveția, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Israel** — au continuat tendința anterioară de scădere a volumului cauzelor aflate pe rol. Cu toate acestea, nivelul cauzelor pendinte la 100 de locuitori în 2016 rămâne peste medie în **Croația, Malta, Slovenia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Israel**. În ceea ce privește **Croația**, s-a subliniat faptul că, începând cu 1 iunie 2013, dată la care au intrat în vigoare modificările la Actul privind infracțiunile, nivelul unor cazuri de infracțiuni grave a scăzut în mod constant și semnificativ. Ca urmare, numărul cazurilor nesoluționate a scăzut, de asemenea. Cu toate acestea, în 2016, infracțiunile minore din această țară au reprezentat 89 % din totalul cazurilor penale.

În **Slovenia**, reducerile pot fi explicate prin scăderea numărului de cazuri tratate de poliție și de parchetele. Scăderea numărului de cazuri primite între 2014 și 2016 este rezultatul faptului că, începând cu 2013, numărul de infracțiuni raportate poliției, precum și cele raportate de poliție, a fost în scădere. Printre motivele acestei situații se numără măsurile de austeritate și o lungă grevă a ofițerilor de poliție în 2016. În **Spania**, Legea organică nr. 1/2015 a eliminat „falteas” (contravenții) din Codul penal, calificându-le drept infracțiuni administrative. În consecință, nivelul cazurilor de delict a scăzut, afectând, în general, numărul total de cauze penale.

Estonia, care a redus restanțele acumulate în perioada 2010-2016, a luat act de faptul că, cel mai probabil, variațiile observate au fost rezultatul unui acord în cadrul Ministerului Justiției și al Curții de Conturi a comitatului Harju (cea mai mare instanță din **Estonia**), care a încheiat un acord care stabilește un obiectiv pentru eliminarea restanțelor. De asemenea, **Țările de Jos** și-au redus numărul de cauze restante pe parcursul ultimului ciclu de evaluare, după o scădere puternică a numărului de cazuri între 2014 și 2016. Acest lucru a fost cauzat de „Legea Mulder” în legătură cu un grup de contravenții, în special infracțiuni rutiere.

11 state au înregistrat o creștere a numărului de cauze pendinte în ultimele două cicluri. Dintre acestea, **Armenia** a remarcat că numărul de cauze pendinte a crescut din cauza ratei relativ scăzute de soluționare. În **Muntenegru**, s-a înregistrat o creștere semnificativă a numărului de cauze pendinte, de la 0,42 în 2014 la 2,82 de cazuri la 100 de locuitori în 2016, însă motivul rămâne neclar. Creșterea **Republicii Moldova** poate fi atribuită numeroaselor modificări aduse Codului Penal, care au introdus noi categorii de infracțiuni, ceea ce a dus la o creștere semnificativă a numărului de cauze penale.

Performanța instanțelor legată de capacitatea de a reduce volumul cauzelor penale pendinte a fost deosebit de pozitivă în **Bulgaria, Federația Rusă și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. Aceste state și entități au putut să inverseze tendința și să reducă numărul de cauze pendinte în ultima evaluare. Indicatorii pentru toate cele 3 de state și de entități sunt sub medie.

O mai bună înțelegere a datelor privind cauzele pendinte în scopul garantării „standardului temporal rezonabil” poate fi obținută din analiza cazurilor cu o vechime de peste 2 de ani la fiecare caz.⁹⁷ Exercițiul de evaluare din 2018 (date din 2016) colectează astfel de date, pentru prima dată

⁹⁷ A se vedea „Durata procedurilor în fața instanțelor în statele membre ale Consiliului Europei bazată pe jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului”, Françoise Calvez și Nicolas Régis, 2012.

Figura 5.49 Ponderea cauzelor penale de primă instanță mai vechi de 2 ani în totalul cauzelor pendinte la 31 decembrie în 2016 (Q94)

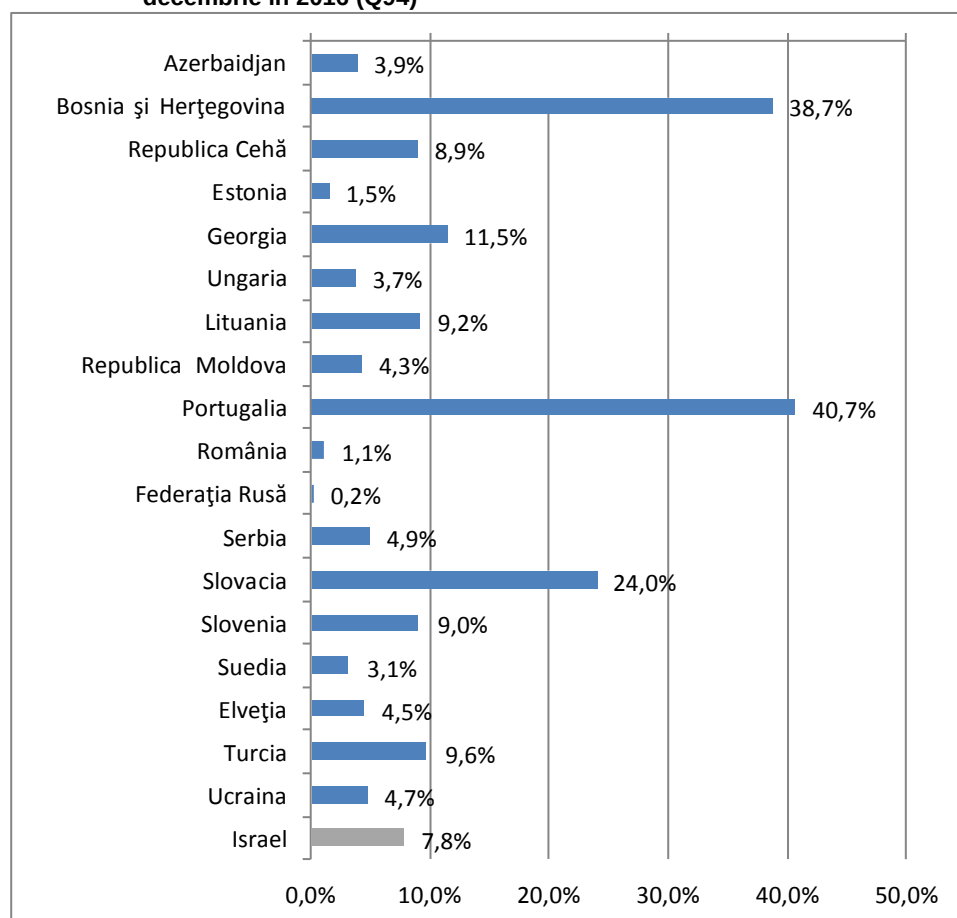

Figura 5.49 oferă o perspectivă suplimentară asupra vechimii cauzelor aflate pe rol. Este important să se sublinieze faptul că 19 țări au fost în măsură să furnizeze date privind cazurile mai vechi de 2 ani.

În cele din urmă, o mai bună înțelegere a evoluției cazurilor pendinte în timp și a motivelor care stau la baza eficienței (sau a lipsei de eficiență) a rezultatelor în instanță poate fi obținută prin analizarea variației cauzelor pendinte între ultimele două cicluri în raport cu numărul de cauze noi. Această observație completează imaginea care reiese din analiza ratei de soluționare prin prezentarea unei imagini dinamice a capacității instanțelor de a reduce volumul de lucru și de a reduce numărul cazurilor nesoluționate, în pofida creșterii volumului de cauze noi de la o evaluare la alta.

Scatter plot showing the variation of incoming cases from 2014 to 2016 for various countries. The y-axis represents the variation percentage, ranging from -80% to 100%. The x-axis represents the variation percentage of incoming cases, ranging from -50% to 50%. A vertical blue line is at 0% and a horizontal red line is at 0%. Data points are labeled with country codes.

Country	Variation 2014 - 2016 of incoming cases (%)	Variatia 2014 - 2016 a cazurilor pendinte 31 dec (%)
SVK	75	-15
ROU	42	28
BGR	20	-25
ISR	15	5
VA	15	10
AZE	10	15
MDA	5	35
ARM	5	48
UKR	-10	60
DNK	10	-10
CHE	10	-5
RUS	5	-5
MLT	5	0
SWE	5	5
NOR	5	10
GEO	-5	10
MCO	-10	10
DEU	-5	0
CYP	-10	-10
FIN	-5	-5
AUT	-5	-5
ITA	-10	-5
UK	-5	-5
ENG	-5	-5
WAL	-5	-5
CZE	-10	-15
SVN	-10	-15
BIH	-10	-10
POL	-10	-10
HUN	-15	-20
TUR	-15	-20
SRB	-15	-20
NLD	-15	-20
ESP	-15	-30
EST	-25	-5
HRV	-20	-20
MKD	-40	-50

În special, cvadrantul din stânga sus al diagramei de dispersie prezintă o performanță pozitivă de către **Bulgaria, Danemarca, Malta, Federația Rusă, Slovacia și Elveția** în ceea ce privește reducerea numărului de cauze pendinte între 2014 și 2016, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi în aceeași perioadă. **Slovacia și Bulgaria** au avut rezultate deosebit de bune în acest sens: **Slovacia** a redus numărul de cauze pendinte cu 17 %, în pofida unei creșteri de 74 % a numărului de cauze noi, iar **Bulgaria** a redus numărul de cauze pendinte cu 24 % în cazul unei creșteri cu 19 % a numărului de cauze noi.

317

5.4.3 Categoriile specifice de cauze penale

În contextul analizei eficienței instanțelor în sectorul civil, evaluarea din 2018 (date din 2016) a colectat, de asemenea, informații specifice privind două categorii deosebit de relevante de infracțiuni penale, omucideri și jafuri săvârșite cu intenție. Acestea sunt definite în nota explicativă după cum urmează:

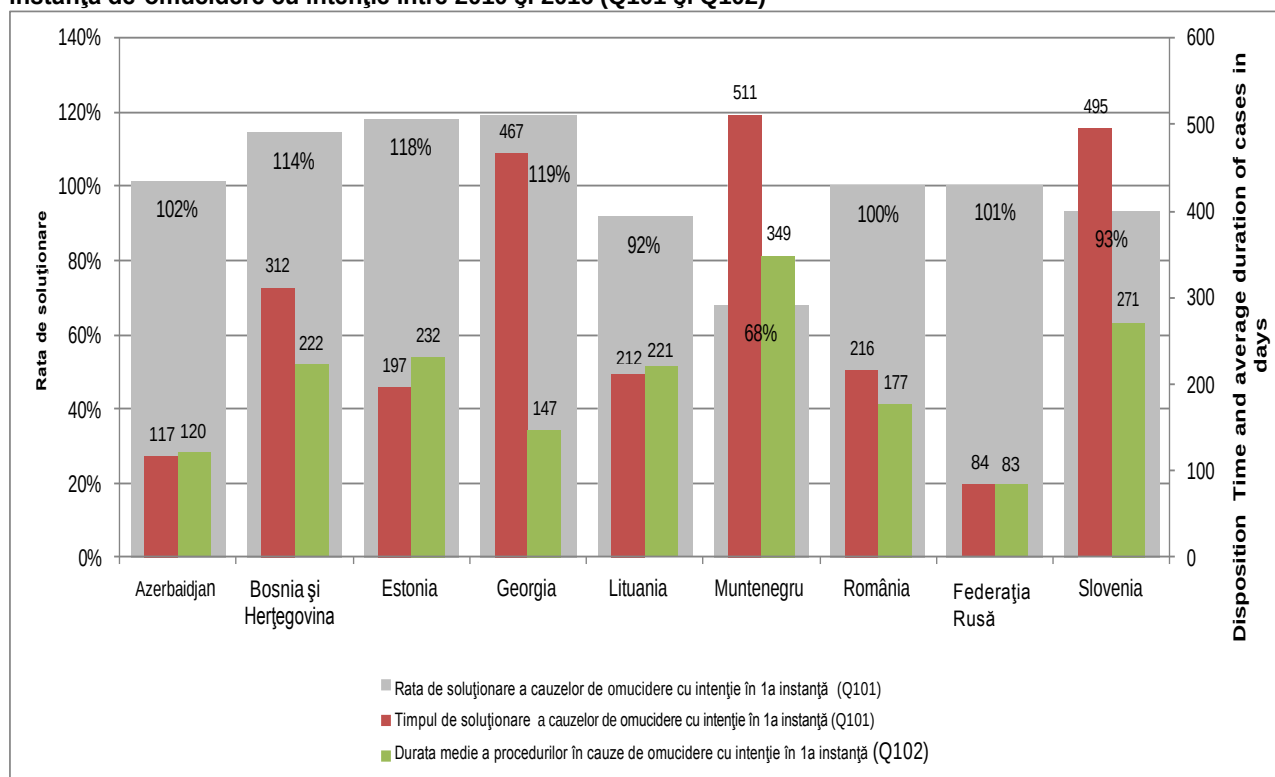
- *Omorul săvârșit cu intenție* este definit ca uciderea intenționată a unei persoane. În cazul în care este posibil, cifrele ar trebui să includă: atacul care a provocat moartea, eutanasia (în cazul în care acest lucru este interzis de lege), infanticidul și *exclude* asistența prin sinucidere (conform definiției „European Sourcebook of Crime and Criminal Justice”). Datele nu ar trebui să includă tentativele.
- *Jaful* se referă la furtul de la o persoană prin forță sau amenințare de forță. Dacă este posibil, aceste cifre ar trebui să includă: tâlhărie (smulgerea genții, furt armat etc.) și excluderea furtului din buzunare, extorcare și șantaj (conform definiției „European Sourcebook of Crime and Criminal Justice”). Datele nu ar trebui să includă tentativele.

Cauzele de omucidere cu intenție

Între 2010 și 2016, rata medie de soluționare pentru cazurile de omor cu intenție a scăzut în perioada mare (de la 101 % în 2010 la 98 % în 2016), iar ultima evaluare a marcat o îmbunătățire în comparație cu 2014. O tendință similară se poate observa în ceea ce privește evoluția timpului mediu de soluționare în perioada mare, care a crescut de la 211 de zile în 2010 la 306 de zile în 2016. Pe de altă parte, în ultima evaluare a existat o înrăutățire a timpului mediu de soluționare (de la 240 de zile în 2014 la 306 de zile în 2016). Durata medie a procedurilor pentru acest tip de cazuri s-a îmbunătățit periodic între 2010 și 2014, dar a crescut de la 288 de zile în 2014 la 333 de zile în 2016. Cu toate acestea, se poate observa o tendință pozitivă pe termen lung. Atât timpul de soluționare, cât și durata medie a procedurilor raportate pentru această categorie de cazuri sunt mai mari decât timpul mediu de soluționare pentru totalul cauzelor penale (138 de zile în 2016). Aceste cifre ar trebui interpretate cu atenție din cauza cantității limitate de date disponibile, care afectează în mod necesar cifrele medii.

Astfel cum s-a subliniat mai devreme în acest capitol, timpul de soluționare poate fi considerat un indicator mai bun pentru a face comparații între țări în ceea ce privește capacitatea instanțelor de a face față volumului cauzelor aflate pe rol, în timp ce durata medie permite o imagine valoroasă a evoluțiilor în materie de gestionare a cauzelor din aceeași țară sau entitate de-a lungul anilor..

Figura 5.51. Rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a procedurii pentru cauzele de primă instanță de omucidere cu intenție între 2010 și 2016 (Q101 și Q102)

11 dintre cele 21 de state și entități pentru care au fost puse la dispoziție date au înregistrat în 2016 o rată de soluționare pozitivă pentru cazurile de ucidere intenționată. Se poate observa o performanță deosebit de pozitivă în ceea ce privește **Bosnia și Herțegovina, Estonia, Georgia, Republica Moldova, Norvegia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Maroc. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** a prezentat, de asemenea, o rată de soluționare ridicată și în cadrul ultimei evaluări. Cu toate acestea, rata de soluționare pozitivă din aceste țări nu a condus întotdeauna la o scădere a timpului de soluționare, care sugerează că evoluția pozitivă nu este legată în mod direct de îmbunătățirea eficienței instanțelor.

De exemplu, în **Bosnia și Herțegovina**, rata de soluționare a crescut de la 90 % în 2014 la 114 % în 2016, dar țara a înregistrat o creștere a timpului de soluționare în aceeași perioadă, deși cu o singură zi. Acest lucru se explică parțial printr-o modificare a metodologiei de prelucrare a datelor pentru ciclul de raportare 2016. Pot fi observate schimbări mai semnificative în **Estonia și Georgia**. **Estonia** a reușit să inverseze tendința negativă prezentată în primele trei cicluri de evaluare și a crescut rata de soluționare de la 86 % în 2014 la 118 % în 2016; cu toate acestea, timpul de soluționare a crescut de la 173 zile la 197 zile. Nu au fost furnizate explicații în această privință, cu excepția faptului că sistemul statistic este dinamic, așa cum s-a menționat anterior. În mod similar, **Georgia** (rata de soluționare a scăzut de la 155 % în 2010, la 88 % în 2012, la 77 % în 2014) a înregistrat o îmbunătățire în comparație cu ultimul ciclu și a adus rata de soluționare la 119 % în 2016, dar aceasta a fost însoțită de o deteriorare a timpului de soluționare, de la 302 de zile în 2014 la 467 de zile în 2016. Acest lucru poate fi explicat, pe de o parte, printr-o creștere semnificativă a numărului de cauze pendinte în toate categoriile, ca urmare a scăderii numărului de judecători la diferite instanțe și, pe de altă parte, prin reformele recent lansate în cadrul sectorului justiției.

Albania, Armenia, Muntenegru, Ucraina, Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor și, într-o anumită măsură, Bulgaria și Lituania înregistrează niveluri scăzute a ratei de soluționare. În **Armenia și Ucraina**, deteriorarea ratei de soluționare a avut ca rezultat o creștere importantă în timpul de soluționare calculat. Mai puțin intuitiv, în **Albania**, scăderea ratei de soluționare de la 106 % în 2010 la 84 % în 2016 a fost însoțită de o îmbunătățire a timpului de soluționare, care a scăzut de la 307 zile la 278 zile. Prin urmare, reducerea timpului nu poate fi atribuită unei eficiențe mai mari a instanțelor, ci ar trebui să fie asociată altor motive care afectează numărul de cauze pendinte (de exemplu, recalificarea infracțiunii, amnistie, modificări în ceea ce privește colectarea datelor statistice).

Foarte puține state și entități au fost în măsură să furnizeze cifre referitoare la durata medie a procedurilor. Printre acestea, **Irlanda** a raportat o perioadă extinsă pentru tratarea cazurilor de ucidere intenționată (865 de zile); același lucru se aplică în 2014 (648 de zile). Pentru această țară, durata medie a procedurilor se calculează de la data la care cauza este înaintată instanței, până la data hotărârii, de condamnare sau achitare. Toate cazurile de omucidere cu intenție din **Irlanda** sunt tratate de către Tribunalul Penal Central, care are competență exclusivă în materie de omor, viol și infracțiuni grave de agresiune sexuală.

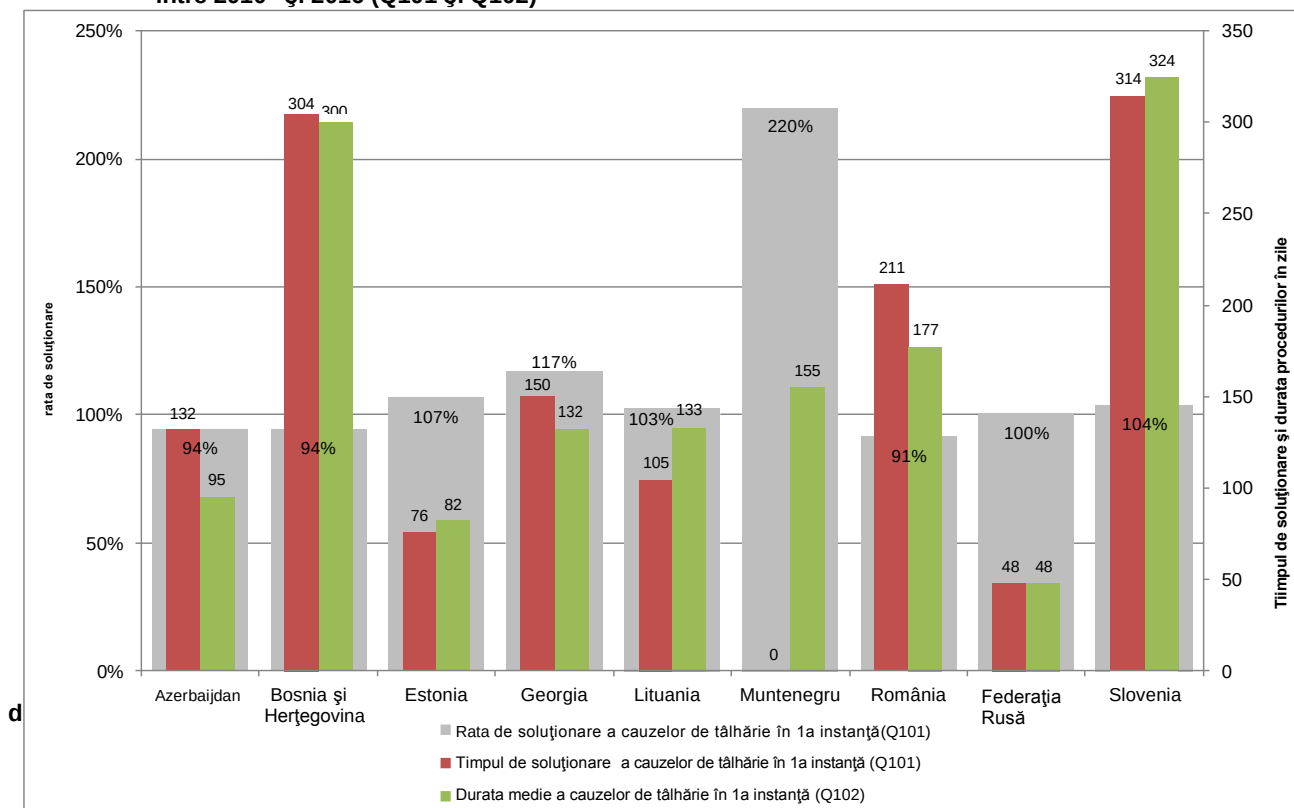
La un nivel mai general, figura 5.51 de mai sus prezintă diferențe considerabile între timpul de soluționare calculat și durata medie a procedurilor raportată în anumite state, dar sunt furnizate prea puține informații pentru a înțelege motivele care stau la baza lor și pentru a formula concluzii solide (cantitative sau calitative).

O mai bună înțelegere a acestor date și a tendințelor poate fi obținută prin analizarea acestora în combinație cu numărul de cauze noi și cu durata procedurilor. Din cauza gravității infracțiunii, numărul de omucideri cu intenție poate fi destul de limitat, în comparație cu alte categorii de infracțiuni. Mai mult, procedurile de constatare a omorului pot fi deosebit de lungi, în unele cazuri, din mai multe motive, inclusiv importanța calității probelor prezentate. Se consideră că o combinație a acestor factori are un efect negativ asupra ratei de soluționare, care măsoară raportul dintre numărul de cazuri soluționate și primite în termen de un an și, în cele din urmă, afectează timpul de soluționare. Acest lucru ar explica valorile deosebit de scăzute ale ratei de soluționare în unele cazuri și, în consecință, ar sugera o reevaluare.

Cauzele de tâlhărie

Între 2010 și 2016, rata de soluționare medie pentru cauzele de tâlhărie s-a dezvoltat pozitiv de la 99 % la 106 %, în pofida variațiilor dintre cicluri. Prin contrast timpul de soluționare mediu s-a înrăutățit, atât în perioada lungă cât și prin comparație cu ultimul ciclu (de la 168 zile în 2014 la 181 zile în 2016). Durata medie a procedurilor pentru cauzele de tâlhărie s-a îmbunătățit în schimb regulat în ultimele cicluri de evaluare. Atât timpul de soluționare cât și durata medie raportată a procedurii pentru această categorie de cauze sunt mai ridicate decât media pentru totalul cauzelor penale (138 zile în 2016). În orice caz aceste cifre ar trebui să fie interpretate cu grijă din cauza cantității limitate de date disponibile, care afectează inevitabil valorile medii.

Figura 5.52 Rata de soluționare, timpul de soluționare și durata medie a cauzelor de tâlhărie la prima instanță între 2010 și 2016 (Q101 și Q102)

Dintre cele 20 de state și entități care au pus la dispoziție date, 11 au înregistrat în 2016 o rată de soluționare pozitivă a cauzelor de tâlhărie. Se poate observa o performanță deosebit de pozitivă în ceea ce privește **Bulgaria, Georgia, Muntenegru, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei a prezentat, de asemenea, o rată de soluționare ridicată și în cadrul ultimei evaluări.

Între 2014 și 2016, rata de soluționare a crescut în **Armenia, Austria, Bulgaria, Estonia, Georgia, Irlanda, Muntenegru și Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor**. **Georgia și Muntenegru**, în special, au înregistrat o îmbunătățire importantă a ratei de soluționare, de la 92 % la 117 % și, respectiv, de la 73 % la 220 %. În cazul **Georgiei**, astfel cum s-a menționat anterior, acest lucru poate fi legat de reformele în curs din sectorul justiției, în timp ce în **Muntenegru** nu s-a oferit nicio explicație. Cu toate acestea, în **Georgia**, îmbunătățirea ratei de soluționare nu a fost suficientă pentru a avea un impact pozitiv asupra volumului cauzelor aflate pe rol (și, în cele din urmă, în timpul de soluționare), care, cu toate acestea, a crescut din cauza unei reduceri semnificative a numărului de judecători (similar cu ceea ce a reieșit în cazurile de omucidere). În mod similar, în **Armenia**, în pofida unei îmbunătățiri în ceea ce privește rata de compensare, timpul de soluționare a suferit o deteriorare semnificativă (de la 265 zile la 452 zile). Conform explicațiilor furnizate, aceste variații sunt cauzate de cifrele absolute scăzute.

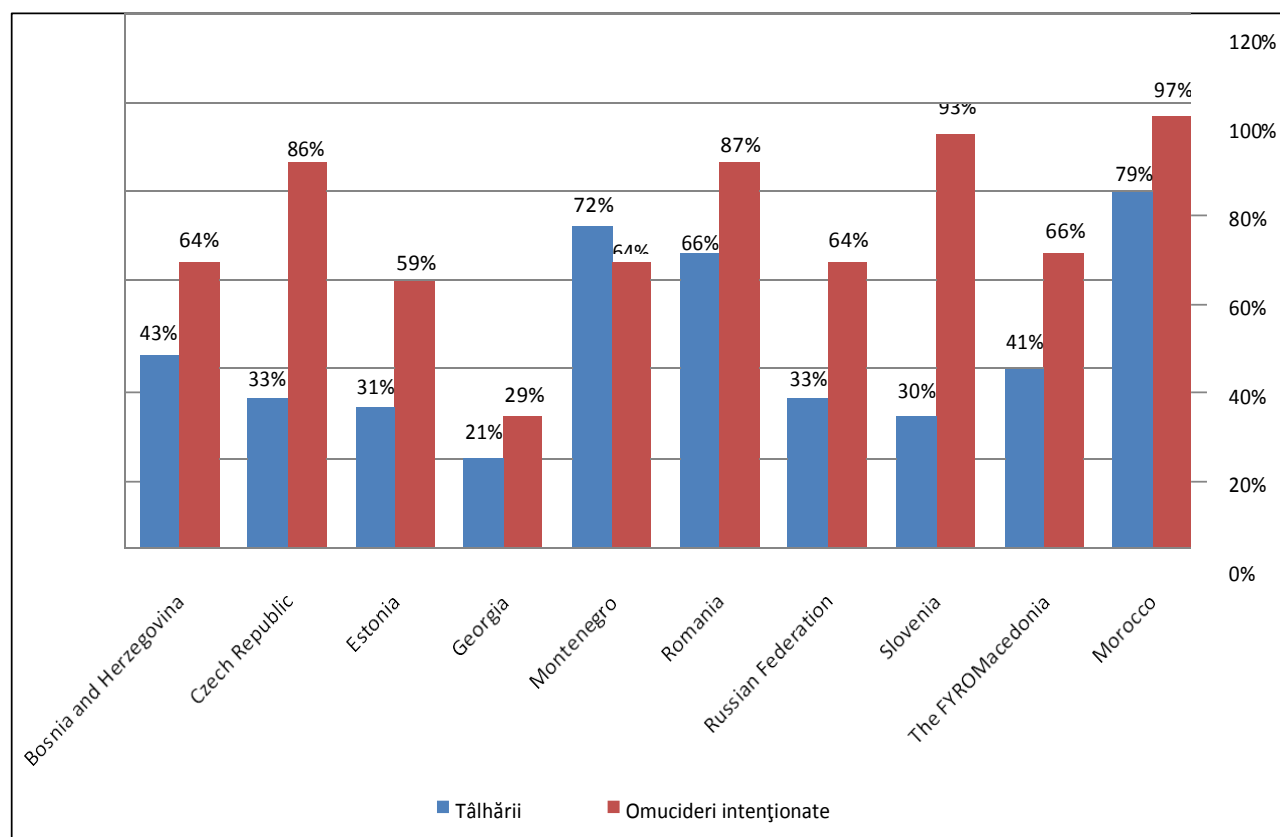
Între 2014 și 2016, rata de soluționare a scăzut în **Azerbaidjan, Bosnia și Herțegovina, Letonia, Lituania, Republica Moldova, România, Federația Rusă, Slovenia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Ucraina**. **Bosnia și Herțegovina**, în special, prezintă o scădere importantă a ratei de soluționare, de la 117 % la 94 %, ceea ce a dus la o deteriorare a timpului de soluționare, de la 200 de zile în 2014, la 304 de zile în 2016.

De asemenea, în cazurile de tâlhărie, foarte puține state (12) au fost în măsură să furnizeze date privind durata medie a procedurilor. După cum se arată în figura 5.52, pentru statele în care au fost puse la dispoziție atât timpul de soluționare, cât și durata medie a procedurilor, nu există discrepanțe mari între cifrele respective. Cu toate acestea, există diferențe majore între statele și entitățile incluse în anchetă în procedurile de drept care se aplică în fiecare sistem și în metodologia de calcul al duratei medii a procedurilor.

Într-o notă mai generală, sunt disponibile foarte puține informații cu privire la factorii care stau la baza variațiilor observate în cazurile de tâlhărie, soluționate și pendinte. Informațiile în acest sens din partea statelor ar trebui să fie consolidate în vederea unei mai bune înțelegeri a factorilor care stau la baza schimbărilor.

După cum s-a menționat deja în ceea ce privește cauzele civile, o analiză a ratei la care sunt apelate cauzele ar completa analiza eficienței în fiecare caz și ar contribui la o înțelegere globală a eficienței și a calității instanțelor în diferitele instanțe. Cu toate acestea, schema de evaluare a CEPEJ nu colectează astfel de informații decât în ceea ce privește categoriile specifice de cauze menționate mai sus. Cu toate acestea, cantitatea de date raportată nu este suficientă pentru o analiză comparativă, deoarece doar câteva state și entități au raportat date privind procentul deciziilor care pot face obiectul unei căi de atac (**Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă, Estonia, Georgia, Muntenegru, România, Federația Rusă, Slovenia, fosta Republică iugoslavă a Macedoniei și Maroc**). În majoritatea statelor care au raportat date defalcate pe categorii de cazuri, cazurile de ucidere cu intenție sunt apelate cu o rată medie de 65 % (peste 80 % în **Republica Cehă, România, Slovenia și Maroc**) și cazurile de tâlhărie în proporție de 41 % (peste 70 % în **Muntenegru și Maroc**).

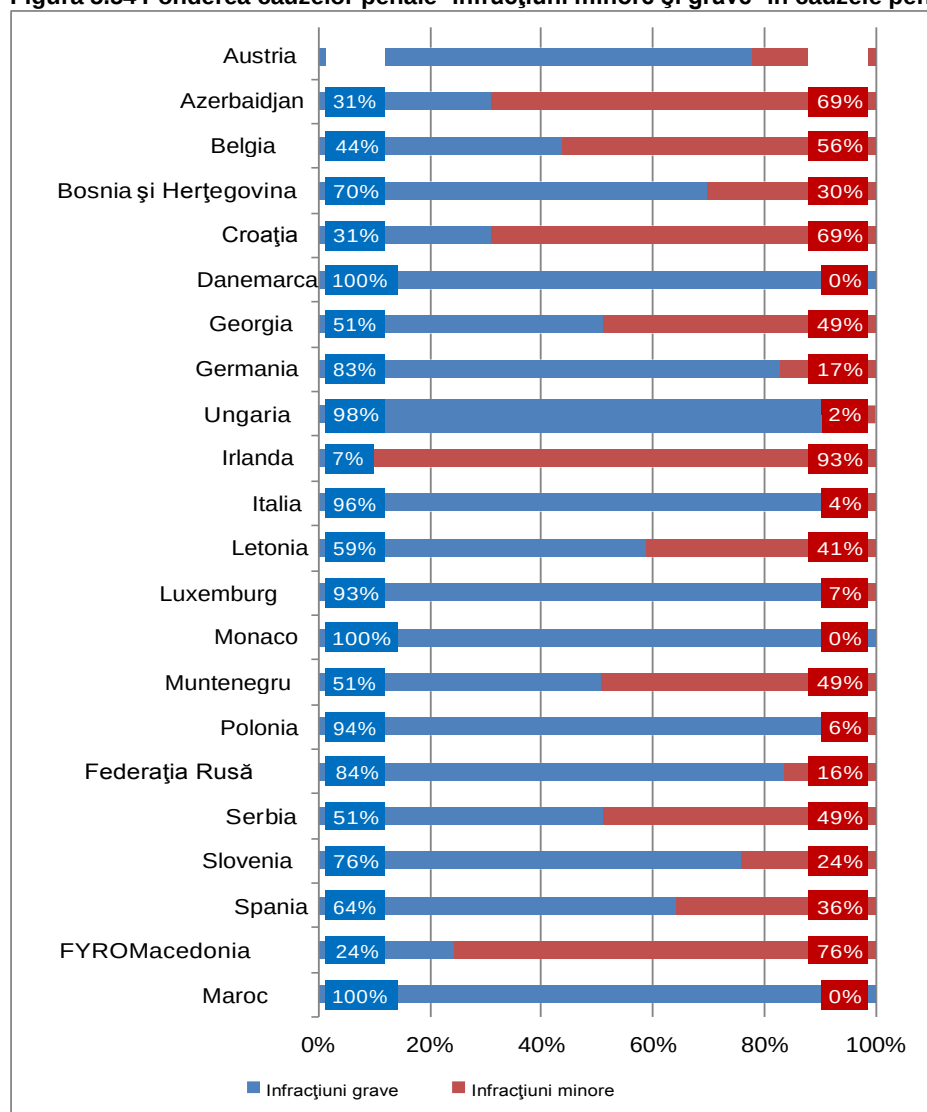
Figura 5.53 Procentul cauzelor de primă instanță de tâlhărie și omucidere intenționată apelate în 2016 (Q102)

5.4.2 Cauze penale – A doua instanță

Încărcătura de cauze și indicatorii de performanță în 2016

Figura 5.54 Ponderea cauzelor penale -infracțiuni minore și grave- în cauzele penale a 2a instanță în 2016 (Q98)

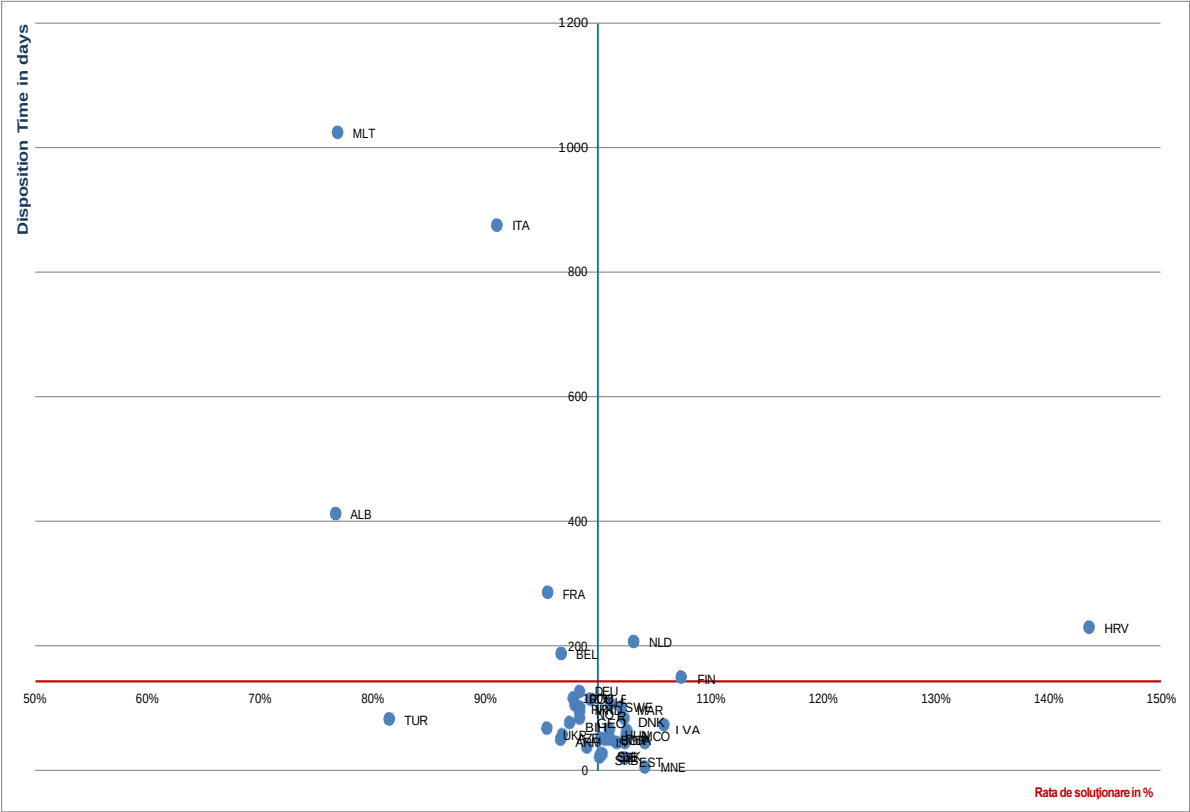
Astfel cum se arată în figura 5.54, dintre cele 21 de state și entități care au furnizat date în 2016, 15 au primit mai degrabă cauze privind infracțiuni grave, decât ușoare : **Austria, Bosnia și Herțegovina, Georgia, Germania, Ungaria, Italia, Letonia, Luxemburg, Monaco, Muntenegru, Polonia, Federația Rusă, Serbia, Slovenia și Spania**. În plus, în **Danemarca și Maroc**, toate cauzele penale de a doua instanță sunt considerate severe. În **Italia**, în perioada 2014-2015, a fost introdus un nou sistem de gestionare a cazurilor care a afectat statisticile în perioada respectivă.

Numărul absolut de cauze privind infracțiuni grave care au fost primite diferă în mod semnificativ de la un stat la altul și de la o entitate la alta: de la 153 de cazuri în **Monaco** la 132 268 de cazuri în **Polonia**. În ceea ce privește cauzele privind infracțiuni minore, intervalul de date variază de la 0 de cazuri în **Monaco**, la 26 817 de cauze în **Serbia**. În **Monaco**, deși sunt posibile căi de atac în ceea ce privește infracțiunile minore; acestea sunt rareori prezentate (conform statisticilor din 2016).

Aceste variații între state și entități pot fi explicate prin diferențe în cadrul sistemelor statistice respective și/sau al clasificărilor legale. Exemplele includ clasificarea infracțiunilor grave și a infracțiunilor minore care contrastează cu metodologia CEPEJ (**Croația**) și incoerențele orizontale care rezultă din posibilitatea de a rectifica erorile în orice moment (**Spania**).

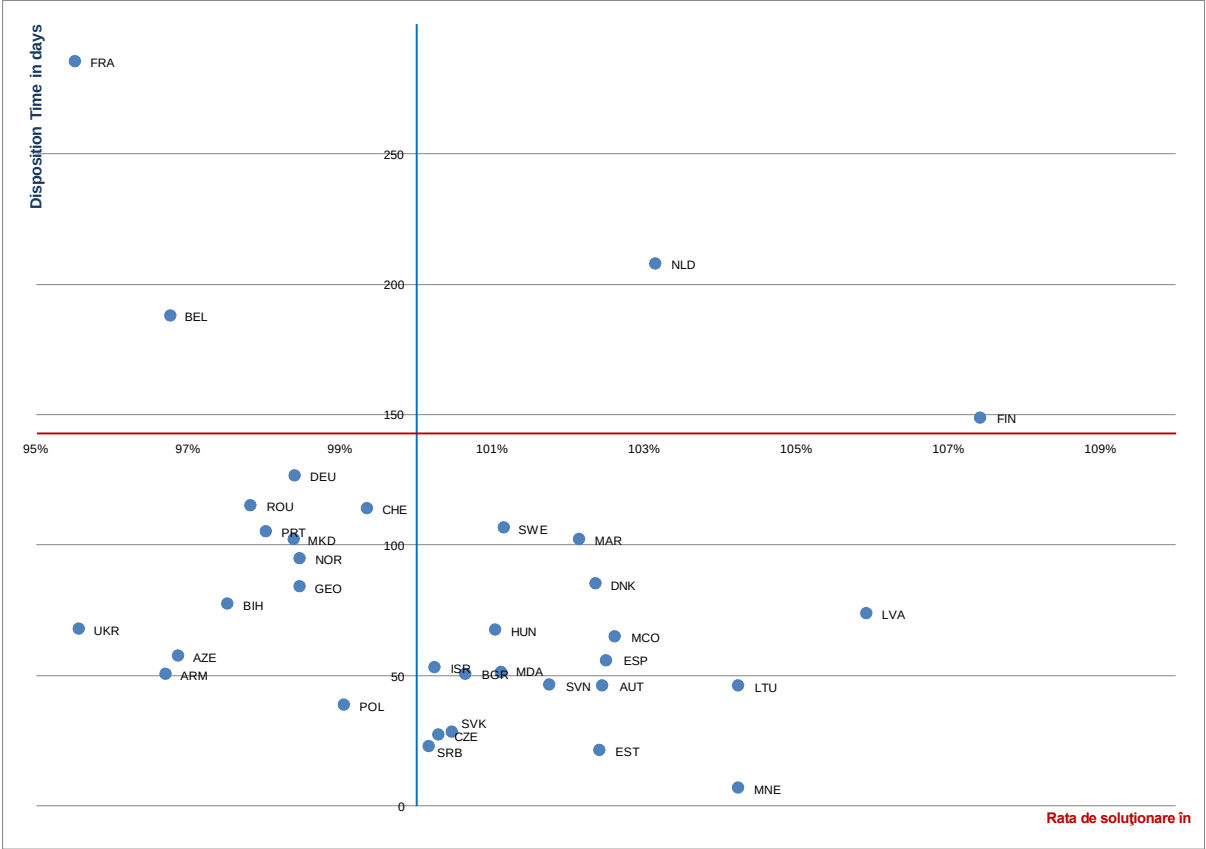
O astfel de structură a cauzelor penale, din punctul de vedere al complexității, ar trebui luată în considerare în analiza care urmează

Figura 5.55 Rata de soluționare vs. Timpul de soluționare pentru cauze penale de a doua instanță în 2016 (Q98)

Pentru o mai bună vizibilitate, al doilea grafic se concentrează asupra statelor cu variații mai reduse..

Figura 5.55 Focus asupra statelor cu variații mai reduse

Cvadrantul din dreapta de jos al diagramei de mai sus indică statele și entitățile care au o rată de soluționare egală cu sau mai mare de 100 % și un timp de soluționare sub media celor 143 zile (mediană: 77 de zile). 18 state și entități au un nivel satisfăcător de performanță a instanțelor în ceea ce privește cauzele penale de a doua instanță: **Austria, Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Republica Moldova, Monaco, Muntenegru, Serbia, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Israel și Maroc.** Aceasta reprezintă aproape jumătate din numărul total de state și entități (39) care au fost în măsură să furnizeze date atât pentru rata lor de soluționare, cât și pentru timpul de soluționare.

Peste media timpului de soluționare de 143 de zile, situația pare să fie ușor de gestionat în alte 3 state care au o rată de soluționare pozitivă (peste 100 %) și un timp de soluționare scăzut (sub un an): **Croația, Finlanda și Țările de Jos.**

Pentru un alt grup de state, rata de soluționare este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare poate fi considerat satisfăcător (sub media de 143 de zile): **Armenia, Azerbaidjan, Bosnia și Herțegovina, Georgia, Germania, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Elveția, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Ucraina.** În **România**, competența instanțelor privind judecarea căilor de atac și a doua cale de atac s-a modificat, iar unele dintre cauzele aflate sub jurisdicția Înaltei Curți se află în prezent sub jurisdicția curților de apel. Cele mai scăzute cifre privind timpul de soluționare se referă la **Muntenegru** (7 zile), urmat de **Estonia, Serbia și Slovacia** (toate între 20 și 30 de zile) și de **Polonia** (între 30 și 40 de zile). Motivele care stau la baza acestui fapt și efectele ulterioare asupra calității serviciilor judiciare în practică sunt neclare.

Situația este mai gravă în statele și entitățile care au o rată de soluționare deosebit de scăzută sau un timp de soluționare foarte ridicat sau ambele. Cauzele pendinte, inclusiv întârzierile și durata procedurilor, sunt susceptibile să se agraveze în viitor dacă nu se iau măsuri specifice în ceea ce privește eficiența justiției în aceste state. Acesta este cazul **Albaniei** (rata de soluționare: 77 %; durata de soluționare: 413 de zile), **Italia** (rata de soluționare : 91 %; timpul de soluționare: 876 de zile), **Malta** (rata de soluționare: 77 %; timpul de soluționare: 1 025 zile) și **Turcia** (rata de soluționare: 81 %).

În **Italia**, faptul că 48,2 % din cauzele pendinte au o vechime mai mare de 2 ani poate reprezenta o modalitate de explicare a intervalului foarte ridicat de timp de 876 de zile.

În **Malta**, pe parcursul ciclului de evaluare din 2016, a existat o creștere a numărului de cauze ale curții de apel în materie de drept penal, jurisdicție inferioară. Acest lucru explică rata scăzută de soluționare (77 %) și un timp excesiv de lung de soluționare, de aproape 3 de ani (1 025 de zile).

În **Turcia**, instanțele penale de al doilea grad au început să funcționeze abia în iulie 2016, ceea ce poate explica rata relativ scăzută de soluționare (81 %)

Variation 2014 - 2016 of incoming cases

Variația 2014 - 2016 cauze pendinte 31 dec

Country	Variation 2014 - 2016 of incoming cases (%)
ARM	140
GEO	90
ALB	75
MNE	45
MCO	40
ROU	35
AZE	50
EST	25
ITA	15
MDA	-10
CZE	10
CHE	10
BGR	10
POL	10
FRA	10
NOR	30
ISR	10
NLD	10
BIH	10
SRB	-10
UKR	-30
LTU	-60
HRV	-80
ESP	-40
AUT	-40
SVK	160
SVN	-10
HUN	-10
CRO	-10
UKR	-30
MDA	-10
ROU	35
EST	25
ITA	15
CZE	10
CHE	10
BGR	10
POL	10
FRA	10
NOR	30
ISR	10
NLD	10
BIH	10
SRB	-10
UKR	-30
LTU	-60
HRV	-80
ESP	-40
AUT	-40
SVK	160
SVN	-10
HUN	-10
CRO	-10

Situația din acele state în care numărul de cauze pendinte a crescut fie în pofida scăderii numărului de cauze noi (**Bosnia și Herțegovina, Țările de Jos, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Ucraina și Israel**), fie a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Franța, Georgia, Malta, Norvegia, Polonia și Portugalia**) ar trebui să fie monitorizată mai îndeaproape. În **Bosnia și Herțegovina**, la sfârșitul anului, Înalțul Consiliu Judiciar a crescut numărul judecătorilor din cele mai mari instanțe de jurisdicție, la sfârșitul anului 2017, cu scopul de a îmbunătăți eficiența instanțelor în a doua instanță. Efectele acestei măsuri ar trebui să fie monitorizate în cursul următorului ciclu de evaluare

Tabelul 5.57 Rata de soluționare a cauzelor penale de a doua instanță între 2010 și 2016 (Q98)

State / Entități	Rata de soluționare a cauzelor penale de a doua instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	90%	106%	82%	77%	
Andora	94%	111%	100%	NA	
Armenia	105%	100%	98%	97%	
Austria	99%	100%	99%	102%	
Azerbaidjan	98%	97%	102%	97%	
Belgia	93%	96%	98%	97%	
Bosnia și Herțegovina	101%	99%	98%	98%	
Bulgaria	100%	100%	99%	101%	
Croația	106%	79%	145%	144%	
Cipru	91%	NAP	63%	NAP	
Republica Cehă	100%	99%	99%	100%	
Danemarca	96%	96%	103%	102%	
Estonia	97%	101%	101%	102%	
Finlanda	104%	104%	97%	107%	
Franța	107%	99%	98%	96%	
Georgia	108%	104%	94%	98%	
Germania	100%	100%	100%	98%	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	98%	99%	100%	101%	
Islanda	NAP	NAP	NA	NAP	
Irlanda	107%	117%	90%	113%	
Italia	80%	90%	101%	91%	
Letonia	82%	98%	97%	106%	
Lituania	98%	100%	98%	104%	
Luxemburg	NA	NA	NA	115%	
Malta	65%	65%	81%	77%	
Republica Moldova	100%	90%	91%	101%	
Monaco	NA	77%	107%	103%	
Muntenegru	120%	101%	103%	104%	
Țările de Jos	98%	99%	102%	103%	
Norvegia	100%	100%	100%	98%	
Polonia	98%	99%	100%	99%	
Portugalia	100%	99%	102%	98%	
România	96%	103%	86%	98%	
Federația Rusă	99%	95%	137%	93%	
Serbia	83%	102%	105%	100%	
Slovacia	100%	101%	98%	100%	
Slovenia	106%	105%	102%	102%	
Spania	100%	98%	103%	103%	
Suedia	101%	99%	104%	101%	
Elveția	95%	98%	101%	99%	
FYROMacedonia	99%	101%	93%	98%	
Turcia	NAP	NAP	NAP	81%	
Ucraina	98%	100%	99%	96%	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	89%	
UK-Scoția	80%	NA	NA	NA	
Israel		101%	99%	100%	
Maroc				102%	
Medie	97%	98%	99%	100%	
Mediana	99%	99%	99%	100%	
Minim	65%	65%	63%	77%	
Maxim	120%	117%	145%	144%	

Datele colectate pentru ultimele patru evaluări arată o îmbunătățire constantă a ratei de soluționare a cauzelor penale în a doua instanță în perioada mare (2010-2016). Aceasta este, în parte, similară cu tendința instanțelor de prim grad, care, cu toate acestea, a rămas pozitivă în toate cele patru cicluri de evaluare, scăzând la 100 % între 2012 și 2014, dar revenind la 101 % în 2016.

Dintre cele 13 state care au cunoscut o anumită stabilitate sau au înregistrat o îmbunătățire constantă a ratei de soluționare în ceea ce privește cauzele penale în a doua instanță în perioada 2010-2014, numai **Estonia, Ungaria și Țările de Jos** au continuat să înregistreze îmbunătățiri în 2016. După o tendință de creștere în primele trei cicluri, rata de soluționare a scăzut, în 2016, în **Belgia, Danemarca, Germania, Italia, Malta, Monaco, Norvegia, Polonia, Federația Rusă, Serbia și Elveția**. Dintre acestea, rata de soluționare pentru **Germania, Italia, Norvegia, Polonia și Elveția** a scăzut sub 100 %, în timp ce în **Belgia și Malta**, rata de soluționare a scăzut în continuare sub pragul de eficiență. Dintre aceste state, **Italia și Federația Rusă** înregistrează scăderi importante ale ratelor de soluționare (respectiv de la 101 % la 91 % și, respectiv, de la 137 % la 93 %), acestea fiind explicate în ambele cazuri prin modificări ale metodologiei statistice.

Slovenia prezintă o tendință descrescătoare în toate cele patru evaluări; cu toate acestea, aceasta a înregistrat în continuare o rată de soluționare pozitivă în 2016 (102 %).

În **Irlanda**, rata de soluționare s-a îmbunătățit semnificativ în 2016 (de la 90 % în 2014 la 113 % în 2016), ca urmare a instituirii Curții de Apel.

Tabelul 5.58 Timpul de soluționare al cauzelor penale în a doua instanță între 2010 și 2016 (Q99)

State / Entități	Timpul de soluționare a cauzelor penale la a doua instanță				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	288	231	306	413	
Andora	64	65	60	NA	
Armenia	35	25	22	51	
Austria	53	51	55	46	
Azerbaidjan	38	49	44	58	
Belgia	252	235	243	188	
Bosnia și Herțegovina	48	55	65	77	
Bulgaria	48	46	49	51	
Croația	344	624	301	230	
Cipru	500	NAP	795	NAP	
Republica Cehă	23	32	30	27	
Danemarca	75	95	100	85	
Estonia	51	28	27	21	
Finlanda	158	155	170	149	
Franța	212	219	246	286	
Georgia	28	43	63	84	
Germania	109	109	116	127	
Grecia	NA	NA	NA	NA	
Ungaria	60	69	75	68	
Islanda	NAP	NAP	NA	NAP	
Irlanda	218	NA	NA	NA	
Italia	999	937	912	876	
Letonia	150	110	99	74	
Lituania	44	40	46	46	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	
Malta	438	780	824	1 025	
Republica Moldova	66	92	84	51	
Monaco	NA	NA	66	65	
Muntenegru	21	13	8	7	
Țările de Jos	207	197	187	208	
Norvegia	46	85	78	95	
Polonia	58	48	37	39	
Portugalia	72	91	86	105	
România	101	250	131	115	
Federația Rusă	16	36	NA	NA	
Serbia	107	81	17	23	
Slovacia	83	77	90	28	
Slovenia	59	49	50	46	
Spania	67	73	70	56	
Suedia	119	131	119	107	
Elveția	148	130	120	114	
FYROMacedonia	29	22	44	103	
Turcia	NAP	NAP	NAP	83	
Ucraina	40	41	38	68	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scoția	NA	NA	NA	NA	
Israel		47	48	53	
Maroc				102	
Medie	140	146	155	143	
Mediana	67	77	76	77	
Minim	16	13	8	7	
Maxim	999	937	912	1025	

Timpul mediu de soluționare în cauzele penale în a doua instanță a crescut ușor între 2010 și 2014, înainte de a scădea la 143 de zile în 2016; s-a înregistrat doar o ușoară ameliorare pe parcursul perioadei mari. În a doua instanță, timpul mediu de lucru în cauze penale este doar marginal mai lung decât media înregistrată în primă instanță (138 de zile). Mediana acestei categorii de cazuri este semnificativ mai mică decât media (aproape jumătate) și s-a deteriorat pe termen lung.

Dintre cele 9 state care s-au confruntat cu o îmbunătățire constantă timpului de soluționare între 2010 și 2014, **Estonia, Italia, Letonia, Muntenegru și Elveția**, au înregistrat în continuare aceste evoluții pozitive și în 2016. Cu toate acestea, timpul de soluționare în **Italia** rămâne extrem de ridicat la 876 de zile. Timpul de soluționare pentru celelalte 4 state este sub medie și, prin urmare, nu prezintă niciun fel de probleme. În schimb, **Armenia, Țările de Jos, Polonia și Serbia** au înregistrat o ușoară creștere a timpului de soluționare între 2014 și 2016. Dintre acestea, numai **Țările de Jos** înregistrează un interval de timp peste medie (acesta a fost cazul la fiecare evaluare).

În cursul celor 4 cicluri de evaluare, 7 state au înregistrat o deteriorare continuă a timpului de soluționare calculat. Dintre aceste 7 state, **Bosnia și Herțegovina, Georgia, Germania și Israel** nu prezintă un motiv major de îngrijorare, întrucât toate cifrele raportate sunt sub medie. În schimb, **Franța** afișează un timp de soluționare mai lung (286 de zile), ca și **Malta**, unde timpul excesiv de soluționare de 1 025 de zile este cel mai mare raportat în ceea ce privește un stat sau o entitate. În ceea ce privește **Ciprul**, datele pentru 2016 nu au fost disponibile, dar timpul foarte ridicat de soluționare înregistrat în 2014 (795 de zile) sugerează că ar trebui să se acorde o atenție deosebită dezvoltării în următorul ciclu.

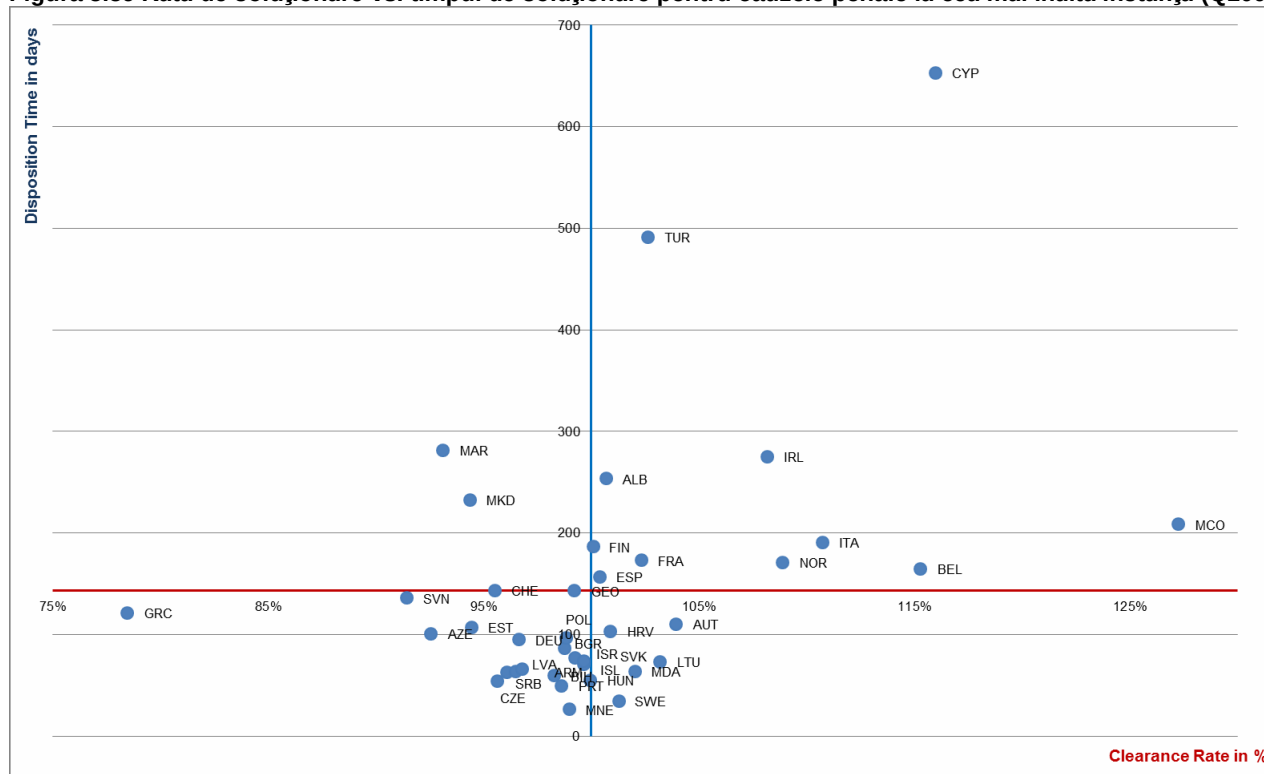
Danemarca și Ungaria au avut posibilitatea, în 2016, să inverseze tendința anterioară de a crește timpul de soluționare în perioada 2010-2014. Timpul de soluționare în ceea ce privește cele două state rămâne sub medie.

Merită, de asemenea, să se monitorizeze modul în care evoluează situația în ciclurile viitoare din **Armenia și Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, unde s-a înregistrat o creștere semnificativă a timpului de soluționare în perioada 2014-2016, cu toate că timpul de soluționare rămâne în aceste state sub medie..

5.4.3 Cauze penale – Instanța Supremă (cele mai înalte instanțe)

Încărcătura de cauze și indicatorii de performanță în 2016

Figura 5.59 Rata de soluționare vs. timpul de soluționare pentru cauzele penale la cea mai înaltă instanță (Q100)

Din cauza valorii extreme, **România** nu este inclusă în media pentru rata și timpul de soluționare pentru 2016. În **România**, competența instanțelor privind judecarea apelurilor și recursurilor s-a schimbat, iar unele dintre cauzele aflate inițial în competența Înaltei Curți se află, în prezent, în competența curților de apel. Din acest motiv, numărul cauzelor aflate pe rolul Curții Supreme indică o scădere semnificativă a tuturor categoriilor și, în consecință, rata de soluționare este extrem de ridicată.

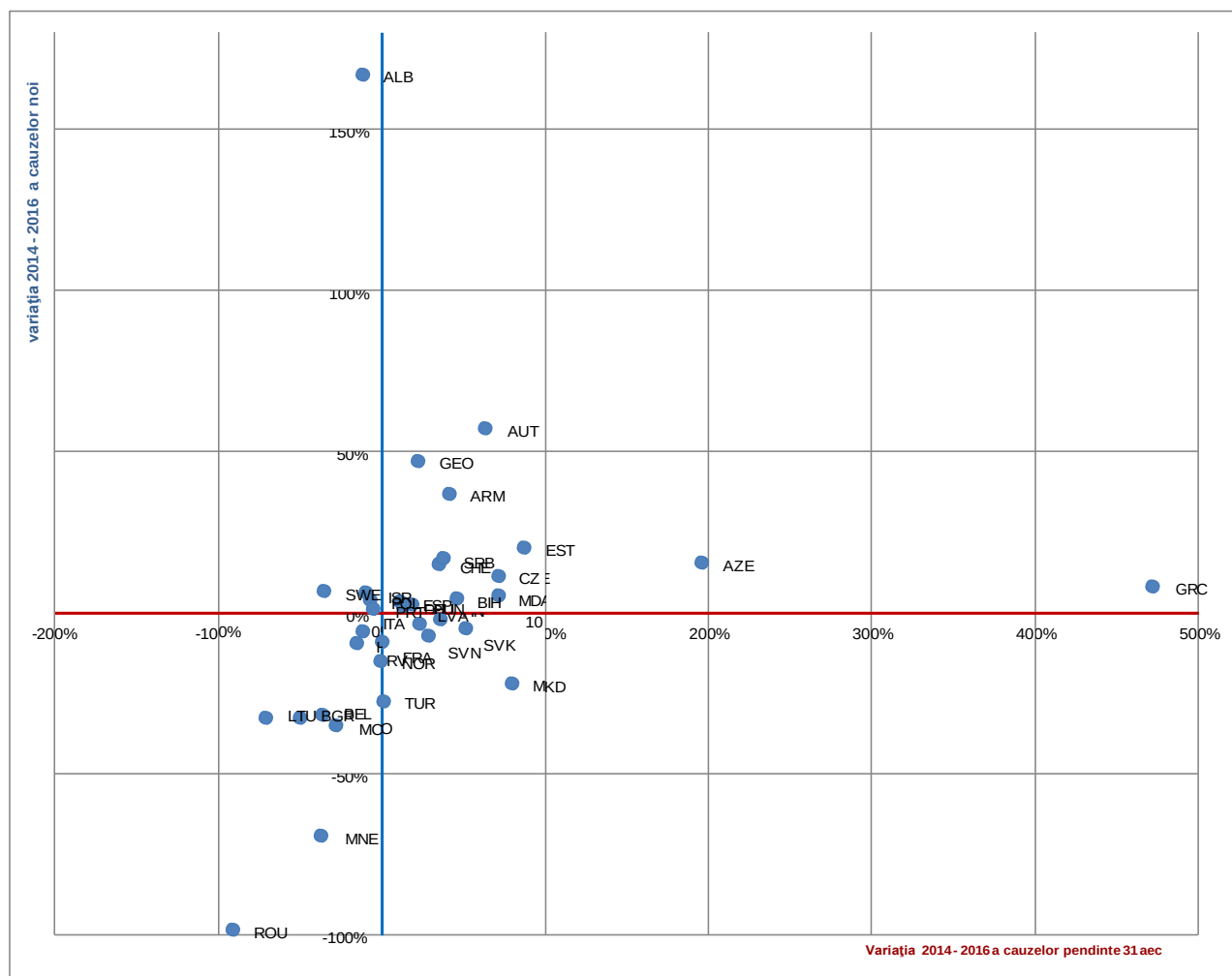
Figura 5.59 arată în partea din dreapta jos un număr de 8 state sau entități care au o rată de soluționare a cauzelor penale la instanțele supreme la sau peste 100 %, precum și un timp de soluționare sub media de 147 de zile (mediană: 109 zile): **Austria, Croația, Ungaria, Islanda, Lituania, Republica Moldova, Slovacia și Suedia**.

Cifra indică, de asemenea, 9 state cu o rată de soluționare pozitivă și cu un timp de soluționare peste medie dar sub un an: **Albania, Belgia, Finlanda, Franța, Irlanda, Italia, Monaco, Norvegia și Spania**.

Alte 13 state prezintă o rată de soluționare care este puțin mai mică de 100 %, dar timpul de soluționare poate fi considerat satisfăcător (sub media de 147 de zile): **Armenia, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Republica Cehă, Georgia, Germania, Letonia, Muntenegru, Polonia, Portugalia, Serbia, Elveția și Israel**. În **Muntenegru** (26 de zile) și în **Suedia** (35 de zile), se înregistrează cel mai scăzut timp de soluționare.

Situația este mai gravă în statele și entitățile care au o rată de soluționare deosebit de scăzută sau un timp de soluționare foarte ridicat sau ambele, deoarece acest lucru arată că instanțele se confruntă cu dificultăți în a face față volumului de cauze noi. Este cazul **Luxemburgului** (rata de soluționare: 73 %), **Grecia** (rata de soluționare: 78 %), **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (timp de soluționare: 233 de zile), **Turcia** (timp de soluționare: 491 zile), **Cipru** (timp de soluționare: 653 zile) și în **Maroc** (timp de soluționare: 282 zile).

Figura 5.60 Variația cauzelor penale pendinte la cele mai înalte instanțe vs. cauze noi între 2014 și 2016 (Q100)

Pentru o mai bună vizibilitate, al doilea grafic se concentrează asupra statelor cu variații mai scăzute.

Figura 5.60 Focus asupra statelor cu variații mici

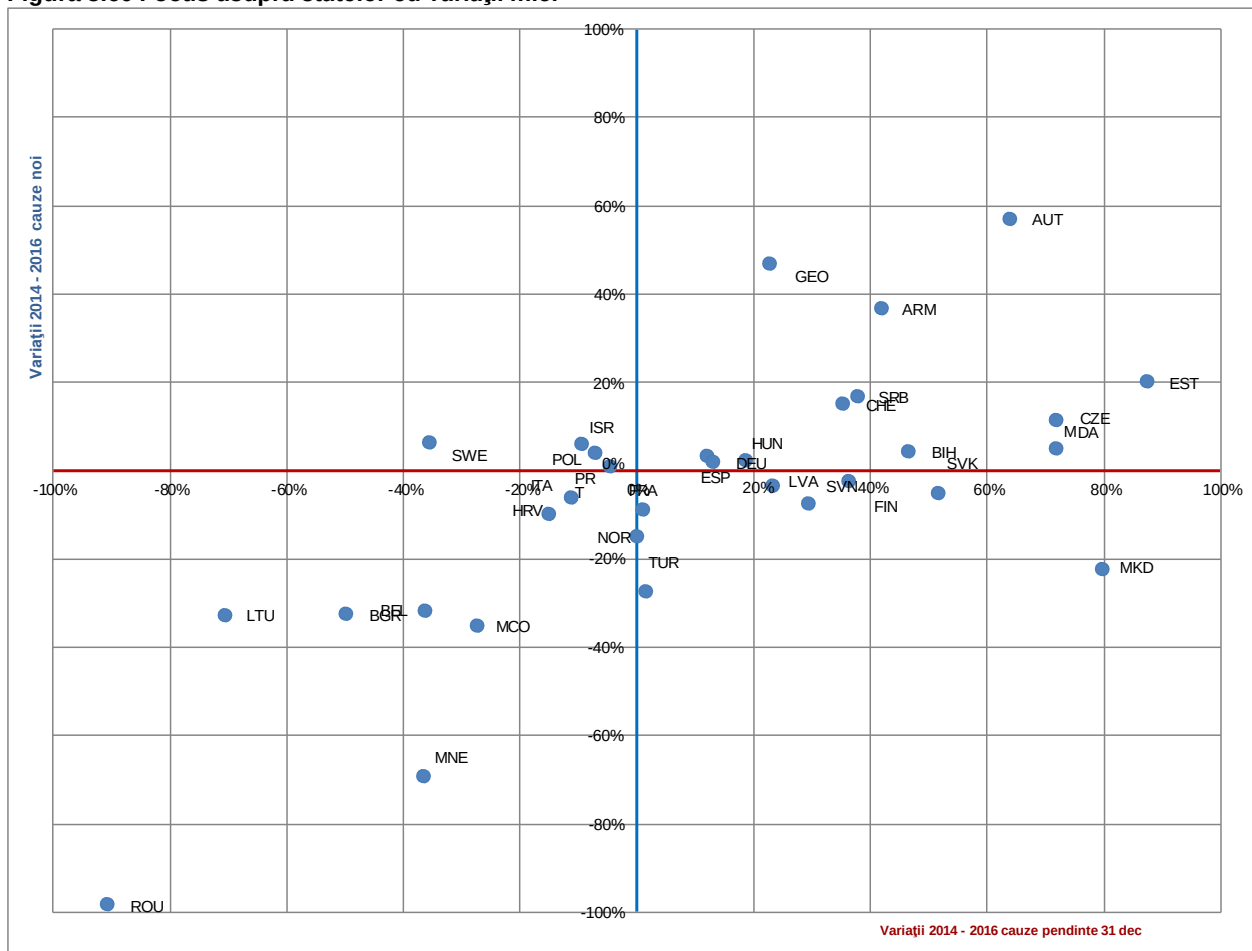

Figura de mai sus evidențiază performanța pozitivă a unui grup de state și entități care au reușit să reducă întârzierile, în ciuda unei creșteri a numărului de cauze noi: **Albania, Polonia, Portugalia, Suedia și Israel**. **Albania** (care nu figurează pe al doilea grafic) a înregistrat o performanță deosebit de pozitivă prin reducerea restanțelor sale cu 11 % ca urmare a creșterii cu 166 % a numărului de cauze pendinte; cu toate acestea, motivele care stau la baza acestui fapt rămân neclare.

În schimb, situația din acele state în care numărul de cauze pendinte a crescut fie în ciuda unei scăderi a numărului de cauze noi (**Finlanda, Franța, Letonia, Slovacia, Slovenia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Turcia**), fie a crescut considerabil mai mult decât creșterea numărului de cauze noi (**Armenia, Austria, Azerbaidjan** (nu a prezentat în al doilea grafic), **Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă, Estonia, Germania, Grecia** (care nu figurează pe al doilea grafic), **Ungaria, Republica Moldova, Serbia, Spania și Elveția**). Astfel cum s-a menționat anterior, variațiile în **Armenia** sunt parțial legate de numărul scăzut de cazuri în număr absolut. În **Bosnia și Herțegovina**, au fost numiți noi judecători la sfârșitul anului 2017, inclusiv la una dintre cele mai înalte instanțe și se preconizează că efectele acestor numiri vor apărea în următorul ciclu de evaluare.

Comparând aceste constatări cu tabelul referitor la cazurile din a doua instanță arată că instanțele de prim grad de jurisdicție se confruntă cu provocări tot mai mari în ceea ce privește soluționarea cauzelor și numărul de cauze pendinte.

Tabelul 5.61 Rata de soluționare a cauzelor penale la instanțele supreme între 2010 și 2016 (Q100)

State/ Entități	Rata de soluționare- cauze penale – instanțe supreme				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	75%	105%	224%	101%	
Andora	NAP	NAP	NAP	NAP	
Armenia	99%	100%	93%	97%	
Austria	99%	101%	90%	104%	
Azerbaijan	99%	94%	110%	93%	
Belgia	94%	99%	96%	115%	
Bosnia și Herțegovina	95%	101%	101%	98%	
Bulgaria	102%	101%	102%	99%	
Croația	98%	104%	110%	101%	
Cipru	NA	101%	NAP	116%	
Republica Cehă	98%	103%	101%	96%	
Danemarcak	73%	142%	84%	97%	
Estonia	111%	83%	112%	94%	
Finlanda	NA	107%	108%	100%	
Franța	101%	104%	102%	102%	
Georgia	102%	115%	71%	99%	
Germania	101%	99%	96%	97%	
Grecia	NA	94%	110%	78%	
Ungaria	97%	99%	98%	100%	
Islanda	95%	91%	NA	100%	
Irlanda	NA	NA	400%	108%	
Italia	93%	99%	96%	111%	
Letonia	98%	95%	106%	97%	
Lituania	104%	100%	84%	103%	
Luxemburg	NA	NA	NA	73%	
Malta	NA	NAP	NAP	NAP	
Republica Moldova	118%	101%	120%	102%	
Monaco	NA	93%	106%	127%	
Muntenegru	100%	100%	98%	99%	
Țările de Jos	104%	95%	105%	NA	
Norvegia	90%	86%	89%	109%	
Polonia	103%	96%	98%	99%	
Portugalia	113%	99%	99%	99%	
România	98%	103%	377%	2963%	
Federația Rusă	NA	95%	NAP	NAP	
Serbia	162%	92%	90%	96%	
Slovacia	101%	100%	100%	100%	
Slovenia	99%	96%	98%	91%	
Spania	104%	100%	107%	100%	
Suedia	102%	105%	106%	101%	
Elveția	99%	98%	101%	96%	
FYROMacedonia	105%	103%	89%	94%	
Turcia	78%	106%	92%	103%	
Ucraina	77%	NA	98%	NA	
UK-Anglia și Țara Galilor	50%	NA	73%	100%	
UK-Scoția	85%	NAP	NAP	NAP	
Israel		103%	101%	99%	
Maroc				93%	
Medie	98%	100%	110%	100%	
Mediana	99%	100%	100%	100%	
Minim	50%	83%	71%	73%	
Maxim	162%	142%	400%	2963%	

Rata de soluționare a cauzelor penale la cel mai înalt grad de jurisdicție s-a îmbunătățit ușor pe termen lung (fără a lua în considerare valoarea aberantă a **României**). Media datelor a rămas stabilă la pragul de eficiență în cursul ultimelor trei evaluări.

Dintre cele 9 state și entități care s-au confruntat cu o îmbunătățire continuă a ratei lor de soluționare în ceea ce privește cauzele penale la a treia instanță până în 2014 (inclusiv statele și entitățile pentru care nu erau disponibile date dintr-un ciclu de evaluare), numai **Monaco** și **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** au menținut această tendință pozitivă în 2016. Rezultatele obținute de **Regatul Unit-Anglia și Țara Galilor** cu privire la ultima evaluare sunt apreciate, deoarece rata de soluționare a crescut de la 73 % la 100 % în ultima evaluare. În schimb, după ce a crescut între 2010 și 2014, rata de soluționare a scăzut în 2016 în **Albania, Bosnia și Herțegovina, Croația, Finlanda și Suedia**.

Din cele 8 state care au prezentat anterior o scădere constantă a ratei de soluționare, un astfel de model continuă să existe în **Israel**. Situația nu se aplică nici în cazul în care rata de compensare se situează ușor sub nivelul de eficiență (de 99 %). În 2016, **Portugalia** (99 %) și **Slovacia** (100 %) au înregistrat o scădere a ratelor de compensare comparativ cu 2010, însă cifrele respective au rămas stabile în cursul ultimelor trei evaluări. După o scădere constantă între 2010 și 2014, rata de soluționare s-a îmbunătățit în **Germania, Lituania, Muntenegru, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei și Serbia**. Cu excepția **Lituaniei**, rata de soluționare se situează în continuare în cadrul unei serii de valori negative pentru aceste state. În **Lituania**, îmbunătățirea ratei de soluționare (de la 84 % în 2014 la 103 % în 2016) este cauzată de intensificarea eforturilor de îmbunătățire a productivității instanțelor și de asigurare a promptitudinii procedurilor.

Alte state au înregistrat o scădere a ratelor de soluționare între 2014 și 2016. **Azerbaidjan, Bulgaria, Estonia, Grecia, Letonia și Elveția** au înregistrat o scădere sub 100 %, în timp ce **Albania, Irlanda, Republica Moldova și Spania** au menținut o rată de soluționare pozitivă. În **Irlanda**, scăderea ratei de soluționare se datorează creșterii numărului de cauze noi și soluționate, care reflectă modalitățile de funcționare a Curții de Apel și a noii jurisdicții de apel a Curții Supreme.

Îmbunătățiri majore ale ratei de soluționare între 2014 și 2016 pot fi, de asemenea, observate în **Armenia, Danemarca, Georgia, Polonia și Slovenia** (dar rata de soluționare se situează sub pragul de eficiență), și în **Belgia, Ungaria și Italia**, care au adus rata de soluționare la nivelul sau peste pragul de 100 % în 2016.

Tabelul 5.62 Timpul de soluționare a cauzelor penale la instanțele supreme între 2010 și 2016 (Q100)

State / Entități	Timp de soluționare a cauzelor penale la instanțe supreme				
	2010	2012	2014	2016	Evoluție
Albania	494	600	341	253	
Andora	NAP	NAP	NAP	NAP	
Armenia	16	101	64	64	
Austria	94	80	121	110	
Azerbaidjan	38	53	33	101	
Belgia	121	145	211	165	
Bosnia și Herțegovina	81	48	41	60	
Bulgaria	54	40	113	86	
Croația	119	125	100	103	
Cipru	NA	446	NAP	653	
Republica Cehă	48	35	33	55	
Danemarca	259	63	NA	NA	
Estonia	32	144	58	107	
Finlanda	NA	132	124	186	
Franța	129	142	156	173	
Georgia	76	25	238	143	
Germania	51	56	86	95	
Grecia	NA	24	16	121	
Ungaria	56	56	49	55	
Islanda	51	60	NA	74	
Irlanda	NA	NA	NA	275	
Italia	227	221	233	191	
Letonia	31	45	47	66	
Lituania	94	97	205	73	
Luxemburg	NA	NA	NA	NA	
Malta	NA	NAP	NAP	NAP	
Republica Moldova	49	51	33	64	
Monaco	NA	209	223	209	
Munte negru	0	0	13	26	
Țările de Jos	NA	NA	NA	NA	
Norvegia	92	166	179	171	
Polonia	95	134	109	97	
Portugalia	28	38	52	50	
România	37	78	84	66	
Federația Rusă	NA	31	NAP	NAP	
Serbia	31	37	57	63	
Slovacia	48	35	44	71	
Slovenia	79	110	90	136	
Spania	166	191	136	157	
Suedia	54	64	55	35	
Elveția	86	106	115	143	
FYROMacedonia	44	55	107	233	
Tucia	636	291	391	491	
Ucraina	109	NA	30	142	
UK-Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NA	
UK-Scotia	NA	NAP	NAP	NAP	
Israel		86	88	77	
Maroc				282	
Medie	107	114	114	143	
Mediana	66	71	90	105	
Minim	0	0	13	26	
Maxim	636	600	391	653	

Timpul mediu de soluționare în cauze penale la cel mai înalt grad de jurisdicție a crescut, în general, între 2010 și 2016. Mediana indică o tendință similară. Media de 2016 de zile pe 143 este aceeași cu media calculată în a doua instanță. Media datelor la cel mai înalt grad de jurisdicție (105 de zile) este semnificativ mai mare decât media de 77 de zile în a doua instanță.

Toate cele 6 state care s-au confruntat în trecut cu o îmbunătățire constantă a timpului de soluționare între 2010 și 2014 au înregistrat, de asemenea, o creștere a timpului de soluționare în 2016, și anume **Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă, Finlanda, Grecia, Ungaria și Ucraina**. În **Bosnia și Herțegovina, Republica Cehă, Ungaria și Ucraina**, timpul de dispoziție rămâne sub medie și, prin urmare, nu creează motive de îngrijorare. Acesta este și cazul **Greciei**, care a înregistrat o creștere a timpului de lucru de peste 100 de zile în timpul ultimei evaluări. Cu toate acestea, în **Finlanda**, timpul de soluționare a rămas peste medie în fiecare ciclu de evaluare, fără a oferi o explicație. Va fi important să se verifice modul în care tiparul manifestat în **Danemarca** se dezvoltă în cursul următoarei evaluări, datele pentru ultimele două cicluri de evaluare nefiind disponibile.

10 state au înregistrat o deteriorare continuă a timpului de soluționare calculat în cursul ciclurilor de evaluare, (acestea includ statele în cazul cărora una sau mai multe valori au fost NA). Cu toate acestea, **Germania, Islanda, Letonia, Muntenegru, Serbia și Elveția** prezintă în continuare cifre inferioare mediei și, prin urmare, situațiile din aceste țări nu sunt îngrijorătoare. Cu toate acestea, situația din **Elveția** ar trebui să fie monitorizată în timpul următorului ciclu de evaluare, având în vedere faptul că timpul de soluționare a crescut constant și, în prezent, este foarte aproape de medie. Situația este mai gravă în acele state în care timpul de soluționare este peste medie — în ordine descrescătoare, **Cipru** (timp de soluționare: 653 de zile) și **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (timpul de soluționare: 233 zile) și, într-o mai mică măsură, **Franța** (timpul de soluționare: 173 zile). Rezultatele obținute de instanțe în aceste țări ar trebui să fie verificate îndeaproape în cadrul următoarei evaluări, pentru a stabili dacă timpul de soluționare continuă să crească. Aceasta se aplică în special **Ciprului**, unde au fost disponibile numai două din patru cifre în cursul celor patru cicluri, dar ambele au depășit în mod semnificativ media, cifra pentru 2016 în ceea ce privește acest stat fiind cea mai mare înregistrată în cursul acestui ciclu.

În 2016, **Belgia, Lituania, Monaco, Norvegia, Portugalia și Israel** au putut inversa tendința anterioară de creștere a timpului de soluționare în perioada 2010-2014. Cu toate acestea, timpul de soluționare în **Belgia, Monaco și Norvegia** rămâne peste medie, astfel încât situația din aceste țări ar trebui, de asemenea, să continue să fie monitorizată îndeaproape.

În plus, este util să se monitorizeze modul în care evoluează situația în ciclurile viitoare din **Azerbaidjan, Slovenia și Ucraina** în care timpul de soluționare a suferit o creștere semnificativă între 2014 și 2016. Aceeași situație apare în **Turcia**, unde creșterea continuă a timpului de soluționare ar trebui monitorizată în continuare în cursul următoarei evaluări.

5.5 Rezumatul tendințelor și concluziilor

Statele și entitățile își continuă eforturile în direcția unei înțelegeri mai aprofundate și a unei îmbunătățiri a activității de către instanțele judecătorești ale acestora, în ceea ce privește monitorizarea respectării cerințelor fundamentale consacrate în CEDO în ceea ce privește gestionarea cauzelor și durata procedurilor.

Evaluarea 2016-2018 a eficienței instanțelor în sectorul justiției civile (în principal cauze litigioase civile și arată că:

- În primă instanță, afluxul de cauze noi a rămas relativ stabil între 2010 și 2016, în timp ce numărul de cauze soluționate a scăzut atât pe termen lung, cât și în comparație cu ultimul ciclu. Datele colectate afișează o performanță medie pozitivă (adică rata de soluționare) a instanțelor de prim grad de jurisdicție din acest sector în ceea ce privește toate ciclurile de evaluare anterioare (cu excepția anului 2010), dar poate fi observat un număr mediu redus de cauze soluționate în instanțe pentru întreaga perioadă. Timpul mediu de soluționare pentru această categorie de cauze s-a îmbunătățit lent, dar continuu de-a lungul timpului (de la 267 de zile în 2010, la 235 de zile în 2016).
- În a doua instanță, numărul mediu de noi cauze litigioase civile și comerciale s-a schimbat pe parcursul celor patru cicluri de evaluare, scăzând pe perioada mare. O performanță generală pozitivă poate fi observată în 2016 (rata de soluționare: 101 %), dar numărul mediu de cauze soluționate în instanțe a scăzut între ultimele două cicluri. Timpul de soluționare a fost îmbunătățit atât pe parcursul perioadei lungi, cât și (ușor) de la ultima evaluare.
- În cele mai multe cazuri, în ciuda fluctuațiilor, numărul mediu de cauze litigioase civile și comerciale care au sosit și au fost soluționate a scăzut între 2010 și 2016. În pofida numărului redus de cauze noi, instanțele supreme din mai multe state și entități s-au confruntat cu dificultăți în ceea ce privește managementul afluxului de cauze. S-a înregistrat, de asemenea, o reducere a capacității instanțelor de a soluționa cauzelor de la evaluarea anterioară (0,08 de cazuri în 2014 și 0,07 de cazuri în 2016). Timpul de soluționare a fost îmbunătățit atât pe parcursul unei perioade lungi de timp, cât și de la ultima evaluare.

Datele pentru ciclul de evaluare al eficienței instanțelor în sectorul justiției administrative din perioada 2016-2018 confirmă faptul că:

- În primă instanță, rata medie de soluționare a cauzelor administrative s-a îmbunătățit constant între 2010 și 2014 de la valori negative (99 % în 2010) la valori pozitive (108 % în 2014), scăzând ușor în 2016 (103 %). Acest lucru se reflectă în scăderea generală a numărului de cauze pendinte în materie de drept administrativ între 2010 și 2014, urmată de o creștere în 2016 și de evoluția similară a timpului de soluționare. Spre deosebire de evoluția cauzelor litigioase civile și comerciale (îmbunătățire de-a lungul tuturor celor 4 cicluri de evaluare), timpul de soluționare a cazurilor administrative s-a îmbunătățit constant între 2010 și 2014, după care a scăzut ușor în 2016. Timpul mediu de soluționare a cauzelor de contencios administrativ în 2016 (357 zile) este, de asemenea, semnificativ mai mare decât cel al cauzelor litigioase civile și comerciale (235 de zile).
- În a doua instanță, în 2016, instanțele europene care instrumentează cauze administrative au întâmpinat dificultăți în a face față afluxului de cauze. Rata de soluționare medie pe 2016 a fost de 95 %, un număr de state prezentând o rată de soluționare deosebit de scăzută. Datele arată o înrăutățire a situației de la ultima evaluare, precum și o înrăutățire de-a lungul perioadei mari (din 2010). Media timpului de soluționare în 2016 a fost de 315 de zile (mediană: 241 de zile), care este mai mică decât cifra respectivă în primă instanță. În timp ce, între 2014 și 2016, s-a înregistrat o ușoară creștere, timpul de soluționare la a doua instanță s-a îmbunătățit pe parcursul perioadei lungi de timp.
- La cel mai înalt grad de jurisdicție, rata medie de soluționare a cauzelor administrative arată o îmbunătățire între 2010 și 2012, o ușoară scădere în 2014 și, din nou, o ușoară creștere în 2016. Timpul mediu de soluționare a scăzut în mod constant în perioada 2010-2014, dar a înregistrat o creștere puternică în 2016.

Datele pentru 2016 privind eficiența instanțelor în domeniul justiției penale arată că:

- În 2016, procurorii au primit, în medie, 3,14 cazuri la 100 de locuitori. Aproximativ 42 % dintre acestea au fost întrerupte de către procuror, iar în 28 % din aceste cazuri au fost înaintate de către procuror instanțelor de judecată. Încă 27 % din cazuri în 2016 au condus la o sancțiune sau la o măsură impusă sau negociată de către procuror. Rata medie a cazurilor soluționate de procuror (întreruptă de procuror, încheiată printr-o sancțiune sau o măsură impusă sau negociată de către procuror sau înaintată de către procuror în fața instanțelor) pentru cazurile primite este de 96 %.
- În primă instanță, instanțele au primit, în medie, 2,3 de cazuri penale la 100 de locuitori și au reușit să soluționeze același număr de cauze în cursul anului 2016. Rata de soluționare a cauzelor de drept penal a rămas pozitivă între 2010 și 2016. Timpul mediu de soluționare s-a îmbunătățit între 2010 și 2014, dar a crescut ușor în 2016 (138 zile). În ciuda fluctuațiilor, numărul de cauze pendinte arată o scădere atât pe parcursul perioadei lungi, cât și de la ultima evaluare.
- În al doilea rând, datele arată o îmbunătățire constantă a ratei de soluționare a cauzelor penale pe parcursul perioadei mari de timp, de la valori negative la valori pozitive. Aceasta este, în parte, similară cu tendința în primă instanță, care, cu toate acestea, a rămas pozitivă în toate cele patru cicluri de evaluare. Timpul mediu de soluționare indică o creștere foarte ușoară între 2010 și 2016 și este doar marginal mai lung decât timpul mediu de soluționare înregistrat în primă instanță (138 zile).
- La cel mai înalt grad de jurisdicție, rata de soluționare a cazurilor penale a scăzut de la ultima măsurare (deși a rămas peste limita de eficiență), dar se poate constata o îmbunătățire pe termen lung. Pe ansamblu, timpul mediu de lucru s-a înrăutățit între 2010 și 2016. În poziția 2016, timpul de lucru este ușor mai lung decât timpul mediu de poziție calculat în a doua instanță.

Datele pentru categorii specifice de cazuri oferă o perspectivă mai aprofundată asupra duratei procedurilor în anumite domenii-cheie din toate sectoarele justiției (familie, ocuparea forței de muncă, activități comerciale, imigrație sau criminalitate) și reflectă mai bine funcționarea sistemelor de justiție în contexte concrete. Cu toate acestea, se pare că performanța generală a statelor și entităților în aceste cazuri este mai puțin pozitivă în comparație cu categoriile mai largi de cauze civile, administrative și penale, deși disponibilitatea limitată a datelor înseamnă că următoarele concluzii trebuie trase cu atenție. Cifrele indică următoarele:

- Rata medie de soluționare a cauzelor litigioase de divorț în 2016 a fost pozitivă și a înregistrat o îmbunătățire față de evaluarea anterioară. Pe de altă parte, în ultima evaluare a crescut atât timpul scurs, cât și durata medie a procedurilor. Mai puțin de jumătate din statele sau entitățile pentru care au fost disponibile date au înregistrat o rată de soluționare pozitivă în 2016 (20 din 40), iar în alte 15 state, rata de soluționare se situează între 95 % și 99 %.
- Rata medie de soluționare a cauzelor de concediere din motive profesionale s-a îmbunătățit în perioada mare, trecând de la valori negative la valori pozitive. Acesta a crescut de la 96 % în 2010 la 104 % în 2014, apoi la 105 % în 2016. Mediana a urmat o tendință similară și s-a stabilit la 103 % în 2016.
- Rata medie de soluționare a cauzelor de insolvență s-a îmbunătățit în perioada mare, dar rezultatele obținute de instanțele din acest sector rămân în continuare sub pragul de eficiență. Evaluarea din 2016 confirmă rezultatele evaluărilor anterioare, și anume că statele europene întâmpină cele mai mari dificultăți în ceea ce privește gestionarea cazurilor de insolvență. Datele pentru 2016 arată o îmbunătățire a timpului de soluționare de la ultimul ciclu, însă durata medie a procedurilor raportată s-a extins de la precedenta evaluare.
- Datele privind cauzele legate de solicitantii de azil și dreptul de intrare și ședere pentru străini arată că rezultă că impactul acestor două tipuri de litigii legate de migrație pare să fie semnificativ pentru litigiile în instanță din 9 țări din Europa de Vest. Informațiile colectate de la state și entități oferă, de asemenea, o imagine de ansamblu juridică și organizațională a litigiilor legate de cererile de azil și intrarea și șederea străinilor. Observațiile prezentate subliniază faptul că, într-o serie de cazuri, creșterea volumului de cazuri legate de migrație a condus la instituirea unor tribunale sau tribunale specializate în acest domeniu.
- Rata medie de soluționare pentru cazurile de omor cu intenție a scăzut în perioada mare (de la 101 % în 2010 la 98 % în 2016), dar cea mai recentă evaluare marchează o îmbunătățire față de 2014. Se poate observa o tendință pozitivă în ceea ce privește evoluția timpului mediu de soluționare și durata medie a procedurilor în perioada 2010-2016. Atât timpul de soluționare, cât și durata medie a procedurilor raportate pentru această categorie de cazuri sunt mai mari decât timpul mediu de soluționare pentru totalul cauzelor penale.

- Între 2010 și 2016, rata medie de soluționare a cauzelor de tâlhărie a evoluat pozitiv de la 99 % la 106 %, în ciuda variațiilor între cicluri. Prin contrast, timpul mediu de soluționare s-a deteriorat, atât în perioada mare, cât și în comparație cu ultimul ciclu. În schimb, durata medie a procedurilor s-a îmbunătățit în mod regulat în cele patru cicluri de evaluare. Atât timpul de soluționare, cât și durata medie a procedurilor raportate pentru cazurile de tâlhărie sunt mai mari decât media cazurilor penale.

La un nivel mai general, evaluarea 2016-2018 sugerează următoarele tendințe de dezvoltare în ceea ce privește înțelegerea și îmbunătățirea eficienței instanțelor:

1. O serie de state și entități au continuat să facă obiectul unor reforme în sectorul judiciar, menite să îmbunătățească eficiența instanțelor. Rezultatele acestora nu sunt întotdeauna vizibile în statisticile pentru evaluarea din 2018 (date din 2016), dar sunt așteptate să apară în următoarele cicluri de evaluare și ar trebui să fie urmărite îndeaproape în viitor.
2. Un număr tot mai mare de state și entități au adaptat metodologia de colectare și raportare a statisticilor în conformitate cu metodologia CEPEJ. Deși poate crea neconcordanțe între datele raportate în diferite cicluri și poate reduce fiabilitatea analizei privind tendințele în ceea ce privește evoluția, aceasta permite comparații mai precise în cadrul aceluiași ciclu și îmbunătățirea statisticilor în evaluările viitoare.
3. Pentru a îmbunătăți celeritatea și eficiența, procedurile online de prelucrare a anumitor categorii de pretenții sunt din ce în ce mai mult dezvoltate și aplicate în diferite state europene. Aceasta este o tendință care ar trebui monitorizată cu atenție în următorii ani.
4. Disponibilitatea datelor defalcate este esențială pentru o mai bună înțelegere a eficienței instanțelor și a motivelor care stau la baza variațiilor în timp. Se află deja în curs schimbări importante în ceea ce privește metodologiile statistice naționale, care vizează alinierea sistemelor naționale la metodologia CEPEJ. CEPEJ salută și promovează aceste eforturi ca un instrument valoros în colectarea de date comparative necesare pentru îmbunătățirea performanței instanțelor.

Cea mai recentă ediție a raportului Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ), care evaluează funcționarea sistemelor judiciare în 45 de state membre ale Consiliului Europei, precum și în Israel și Maroc, în calitate de observatori în cadrul CEPEJ, continuă procesul desfășurat începând cu 2002, concentrându-se pe principalii indicatori. În plus, acesta conține, pentru prima dată, informații care conțin egalitatea de gen și utilizarea tehnologiilor informației în sistemele judiciare. Bazându-se pe o metodologie care este deja o referință pentru colectarea și prelucrarea unui număr mare de date judiciare cantitative și calitative, acest studiu unic a fost conceput mai ales ca instrument de politică publică menit să îmbunătățească eficiența și calitatea justiției. Obiectivul CEPEJ pentru elaborarea prezentului raport este de a permite factorilor de decizie, practicienilor din domeniul justiției, cercetătorilor, precum și celor care sunt interesați de funcționarea justiției în Europa și în afara acesteia, să aibă acces la informațiile necesare pentru a înțelege, analiza și reforma.

The CEPEJ internet statistical database is available for everyone on : www.coe.int/cepej

www.coe.int

The Council of Europe is the continent's leading human rights organisation. It comprises 47 member states, 28 of which are members of the European Union. All Council of Europe member states have signed up to the European Convention on Human Rights, a treaty designed to protect human rights, democracy and the rule of law. The European Court of Human Rights oversees the implementation of the Convention in the member states.

<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8566-2

€49/US\$98

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE